2010

31 Ocak

Liste Zaman Gazetesi, Pazar Keyfi

30 Ocak

Çok mu fesadım? Zaman Gazetesi

27 Ocak

Sarsılmazsınız, sarsılmazsınız! Zaman Gazetesi

25 Ocak

Eğreti gelinliğin âlemi yok! Zaman Gazetesi

25 Ocak

Alin Taşçıyan bizleri nasıl utandırdı? Aksiyon Dergisi

24 Ocak

Turpsoğan "Zaytung"u Zaman Gazetesi, Pazar Keyfi

23 Ocak

Karargâhta neler oluyor? Zaman Gazetesi

20 Ocak

Sallı-Yorumcu'luk! Zaman Gazetesi

18 Ocak

Felsefe dersinin maksadı 'titrek ateist' yetiştirmek midir? Aksiyon Dergisi

18 Ocak

Behlüller gitsin, Halimler gelsin! Zaman Gazetesi

17 Ocak

İki "çakma" Karadeniz fıkrası hakkında Zaman Gazetesi, Pazar Keyfi

16 Ocak

Mustafa Kâmil Zorti öldü mü? Zaman Gazetesi

13 Ocak

Öğretmen adayları, eczacılar, Tekel işçileri Zaman Gazetesi

11 Ocak

A be epimiz Çingeneyiz Zaman Gazetesi

10 Ocak

Sanal gerçeklik realiteyi döver! Zaman Gazetesi, Pazar Keyfi

09 Ocak

Kendi sesine hayran... Zaman Gazetesi

06 Ocak

Bir sus Emine Ayna, bir sus! Zaman Gazetesi

04 Ocak

Encümen-i Dâniş, haydi göreve! Aksiyon Dergisi

04 Ocak

Vavien! Zaman Gazetesi

02 Ocak

Kâbe derûnunda kıble gerekmez Zaman Gazetesi

Kâbe derûnunda kıble gerekmez

Alışveriş tanrısının kulları, artık mahalle aralarındaki küçük tapınaklarla yetinmiyorlar; onlar da birbirinden kopuk ve perakende küçük hâcet tanrıcıklarına arz-ı ubudiyet edip imanlarını küçük derelere selsebil etmektense kendi çaplarında vahdeti arıyor, inananlarla inanılan şey arasındaki râbıtayı dişe dokunur hale getiren, yücelten ve uhrevileştiren büyük tapınaklarda, AVM'lerde huzuru arıyorlar.

Alışveriş tanrısının âmiri piyasa tanrısı, iman arayışındaki bunalmış kitlelere şöyle sesleniyor: "Ey iman edenler, harcayın ve selâmete erişin; biz ahir zaman tanrıları, aslında hep aynı

hakikatten farklı sûretler gösteren birer kristal yüzeyi gibiyiz. Önemli günlerini hediyeleşmeden geçirenler zinhar ziyandadır. Şeytan size, 'Ne gerek var, tutumlu olalım' diye sağınızdan ve solunuzdan ve önünüzden ve arkanızdan sinsice yaklaşıp seslenir. İğvasına kapılmayın. Harcayacak kadar kazanabilenler kardeştir. Şimdilik param yok diye ye'se kapılmayın; kredi kartlarınız, sizleri tarağın dişleri gibi eşit kılar. Ne mutlu kartının hakkını verebilene; tüketiniz, mutlak hakikate garkolunuz..."

İnsanlar huşû, neş'e ve ümit içinde giriyorlar tapınağa. Yola çıkmadan bedenî ve rûhî kirlerden arınmak için banyoya giriyor, en temiz elbiselerini giyiyor, saçlarını tarayıp güzel kokular sürünüyorlar. Mâbedin otoparklarında mahşer ânının ambiyansını hatırlayıp korkuyla titreyerek aceleyle sığınacak bir gedik arıyorlar; "Ya dışarlarda kalırlarsa, ya mâbed onları kabul etmezse!.. Sonra fevc fevc giriliyor tapınağa; kapıda lâhutî bir musiki sarıp sarmalıyorlar ve şöyle sesleniyor sanki, "Gelin kucağıma, doğru yerdesiniz ve doğru bir istikamet üzerinde ilerlemektesiniz! Gel, kim olursan ol yine gel, burası ümitsizlik dergâhı değildir..."

Cennet böyle bir yerdir; altında buz pateni pistleri, led ampullerden meyveleri olan plastik ağaçları, sıcak çikolata akan nehirleri olan huzurun damıtıldığı bir yer. Orada huriler vardır; tezgâhların ardında daima güleryüzle size hizmet etmek için âmâde bekleyen, bakımlı, eli yüzü düzgün, akça-pakça ve prezantabl genç kızlar; onlar, sanki bir aileleri yokmuş, sanki bir fanî ana-babadan doğmamış, sanki hep orada insanlara gülümseyip hizmet etmek için halkedilmiş gibi gözlerinizin içine bakarlar. Onlara ne yorgunluk ilişir ne de keder... Yakışıklı ve şık delikanlılar kezâ.

Devâsâ tapınak hayat kokmaktadır; Amerikan kahvesi, süttozu, parfüm ve taze meyve. Fâni dünyanın telâşesi ve çirkinlikleri üzerinizdeki gökkubbenin dışında, çok uzaklardadır. Mâbedleriniz çok iyi yalıtılmıştır; orada ne üşür ne de terlersiniz. Acıkanlar için adım başı birbirinden leziz yiyecekler sunan kiosklar, kafeler, sâdık havarilerin mübârek adını taşıyan restoran zincirlerinin iri baklaları vardır. Üst kattaki hayalhânelerinde güzel rüyâlar görmek isteyen günahkârlar için iki saatte bir tekrarlanan sinema seansları biteviye akıp durmadadır. Zemin kattaki cehennem derinliklerini andıran bodrum katlarında ne olup bittiğini kimse merak etmez; orta katlarda piyasa dininin azizlerini temsil eden uhrevi acentaların mağazaları dizi dizi sıralanmıştır; biz onları yekdiğerinden tefrik etmeden aziz tutar, hürmet gösterir ve ürünlerini huşû ile tüketiriz.

Orası, her türlü kötü niyetliye karşı korunmuş emin bir yerdir; farz ve sünnetlere aykırı davranışlarda bulunmak kimsenin aklından geçmez bile; kutsal güvenlik görevlileri, gerektiğinde görünür duruma geçen iyilik melekleri gibi bizleri çepeçevre kuşatmıştır ve orası ne mübarek bir yerdir ki içinde nasıl zaman geçtiğini bilmeyiz; AVM'yi bir gören bir daha görmek, hatta oradan hiç çıkmaksızın bir fetüs gibi mabedin rahminde ebediyyen yaşamak ister.

Haliyle AVM'lerde mescid aramak münafıklıktır; orası bir devâsa mesciddir zaten. Kâbe derununda kıble iktizâ etmez!

Vavien!

Bir süreden beri bazı medya organlarında kurumumuz hakkında ileri-geri haber ve yorumlara tesadüf edilmektedir; bunlar hakkında vaktiyle karargâhımız tarafından gerekli açıklamalar yapıldıysa da icmâlen tekrarında fayda görülmüştür. Şöyle ki:

14 Nisan 2009 tarihinde Poyrazköy mevkiinde topraktan sebze gibi fışkıran silahların kurumumuza ait olmadığını belirtmiştik; böyle dememişiz gibi Haziran'da bu silahları üreten MKE, bu malzemenin bize ait olduğunu açıklamıştır. Çok ayıp edilmiştir, bednamlıktır, nankörlüktür.

Adı lâzım olmayan o meşhur davanın sanıklarından birinde ele geçirilen "AKP ve Gülen'i bitirme planı" diye ünlenen belgenin altında olduğu ileri sürülen Alb. D.Ç. imzalı belge için bizzat "kâğıt parçası" nitelemesini yapmış olmamıza rağmen, 24.10.2009'da ortaya çıkan bir belgede imzanın kuru değil yaş olduğu anlaşılmıştı. Revâ mıdır, yazıktır, günahtır! Sularsın ıslanır, ütülersin kurur, nedir yani?

Komutanı tarafından pimi çekilmiş bir bombayla eğitim altına alınan erin, dört arkadaşıyla ölümüne sebep olan hadiseyi, vaktiyle "kaza" olarak nitelemiştik, fakat sonradan başlayan bozguncu yayınlar sonucunda o teğmen hakkında soruşturma açılması yoluna gittik. İyi mi oldu, gidenler geri mi geldi; ayıptır, boş işlerdir, yapmayalım bunları!..

Bugünlerde ise bir mahkeme, karargâhımızdan ısrarla JİTEM diye bir şey olup olmadığını sormaktadır. E kardeşim, "Yahu karıştırmayın; vardı böyle bir şey ama Nisan 1990 itibarıyla ağızlarına biber sürdük, kapattık" şeklinde bir cevap vermemiş miydik? Böyle söylememişiz gibi hâlâ bu şeyin varlığı ileri sürülüyor. Güyâ varmış da biz saklıyormuşuz filan... Arkadaşlar, olsa saklar mıydık, dükkân sizin... Binaenaleyh güzide basınımıza yakışıyor mu? Müptezelliktir, lüzumsuzluktur, bedhahlıktır...

Şimdi de bizim karargâha ait bir araçta, güyâ bir soruşturma hâkimini tâciz için takip üzerindeyken yakalanan bir kısım personelimiz hakkında "bıdı bıdı" tarzında bir kısım yayınlar yapılmaktadır. Değerli basın mensupları... Bu yılın ilk günü yaptığımız açıklamada polisin yakaladığı kişilerden ikisinin şoför (şoförsüz araç ve bürokratsız karargâh üzerinde çalışmalarımız devam etmektedir), birinin uzman aşçı, ötekilerin elektrik teknisyeni ve marangoz olduğunu söylemiştik. Nitekim bunları polis yakalamış, n'ooldu? Serbest bıraktı! Bakınız ne hale geldik arkadaşlar, bir aşçı, bir marangoz ve bir elektrikçi şöyle arabaya atlayıp, bir dostâne gezi yapamaz hale gelmiş bulunmaktadır. Açıklamalarımız bazı odaklar tarafından hızla yalanlanmakta veya karartılmaktadır; bu ise asimetrik bir durumdur ve biz bu durumun farkındayız.

O bakımdan açıkça ifade ediyorum; bizde aldatmaca olmaz. Bazı tespit ve öngörülerimiz bazı yanlış anlaşılmalara meydan verecek şekilde anlaşılabilir fakat vatan sevgisi, bu gibi yorum farklarını kapatabilecek yegâne mâcundur. Kim ki bu açıklamalardan tatmin olmaz ise, vatan sevgisinden şüphe etsin, kendini tedavi ettirsin, tedavi ederiz biz. Bakınız son günlerde yaşananlar, kişi ve toplumu ne hale getirmiştir, bunlar önemlidir yani.

Ne söylüyorsam odur ve doğrudur; beni kimse yanıltamaz, aha da tekrar ediyorum: O silahlar boruydu, o belge kâğıt parçasıydı, o erler aşçı, elektrikçi ve marangozdu; emir ve bilgimiz altında bir dolabın ölçüsünü almaya, sebze halinden pırasa mübayaasına ve karargâhtaki bazı elektrik düğmeleri için "vavien" anahtar almaya çıkmışlardı.

Lütfen yani, bu kadarı da fazla yani...

Özür: 30 Aralık tarihli yazımda "mâlum-ı ilan" şeklinde yazdığım ibârenin doğrusu "mâlum-ı ilâm" olacaktı. Sizleri yanılttığım için özür dilerim, düzeltiyorum.

Encümen-i Dâniş, haydi göreve!

Selefleri arasında İlker Başbuğ, herhâlde en bahtsız genelkurmay başkanı olmalıdır. Çünkü görev süresi, ordu-siyaset-yargı ilişki ve dengelerinin yeniden yapılandığı bir döneme denk geldi. Bahtsız diyoruz; çünkü kendi karargâhı tarafından bu derece zor durumda bırakılan bir başka genelkurmay başkanı hatırlamıyorum. Önceden duyurulan programlı basın toplantılarında takındığı her iddialı tutum, daha sonra büyük ihtimalle yine karargâhtan çıkan birtakım vesikalarla boşa getirildi ve Başbuğ kamuoyu önünde mahcup duruma düştü. Özel Harp Dairesi ve Seferberlik Tetkik Kurulu'nda yapılan hâkim kararına dayalı aramalardaki tutumu, belki de bu sebeple öncekilere göre daha ılımlıydı. Mantıklı düşünen hiç kimse, Orgeneral Başbuğ'un aslında zanlıları ve suçluları himaye etmek istediğini düşünmez. O sadece, başkanı olduğu kurumun itibarını korumak için üzerine düşen görevi yapmaya çalıştığına inanan bir askerdir. Sayın Başbuğ'un, asker menşeli zanlı veya suçlulara karşı gizli veya açık bir sempati beslediğine de inanmıyorum. Sadece Orgeneral Başbuğ değil, hiçbir genelkurmay başkanı, ordunun lideri mevkiine geldikten sonra darbecilere, komploculara sıcak nazarla bakmadığı gibi, bu gibi arayışların, askerî hiyerarşiye karşı takındığı menfi anlamı da iyi bilir.

Problem, Org. Başbuğ'dan kaynaklanmıyor zannıma göre; fakat Başbuğ'un erkânıharpleri, onun böyle bir direnme stratejisi izlemesini salık veriyor olabilirler. Ne yazık ki neticeyi değiştirmeyen ihtimâllerdir bunlar.

ASKERLERİ, ASKERDEN ÇOK ASKERCİLER YANILTIYOR

İddialar hakikaten vahim, hatta sadece iddia seviyesinde kalmış olsa bile vahim. Zira ordu mensubu muvazzaf subayların bu derece siyasi hesap ve aksiyon içinde isimlerinin geçmesi

bile başlı başına bir şeylerin tâ eskilerden beri yanlış tutulduğunu işaretliyor. Mâlum, 1960 Darbesi'nden sonra kurulan askerî vesâyet rejimi sadece demokrasiyi zedeleyip siyasi kültürümüzü dejenere etmekle kalmadı, bizatihi orduya da büyük zarar verdi. Ordunun sistem içindeki yerini işaretleyen yanlış kanunlar, orduyu lâyık-ı vechile güçlü, etkili ve muharip bir güç olmaktan çıkardı. Ordunun temel görevi, toplumu ve devleti dış düşmanlara karşı korumak görevine kilitlenmek iken, bu kanunlar orduyu, kendi halkından şüphelenmeye, onu düşman konseptinde görmeye ve bu yolla dikkat yoğunluğunu iç tehdide yöneltmesine sebep oldu. Biri binbaşı öteki albay rütbesindeki iki üstsubayın, başbakan yardımcısına yönelik bir suikast hazırlığı içinde olup olmadığını henüz bilmiyoruz; bu bilinmezlikten daha vahimi, söz konusu iki subayın bu eylemi pekala tasarlamış olabileceklerine dair beklenti, bir nevi genel inançtır. Dikkat edildiyse kimse çıkıp "Yok daha neler, olmaz böyle şey; askerimiz böyle şey yapmaz" yollu bir itiraz geliştirmedi; daha ziyade, "Mâkul görülmüyor; böyle basit istihbarat görevleri için daha ast rütbeli personel kullanılmalıydı" yollu tahliller duyuldu. İşte eski dilimizde "Şüyûu, vukûundan beter" dedikleri hâl budur.

TSK'nın iç politikayla arasındaki lüzumundan fazla samimi ilişki, herkesin mâlumudur. İşin daha fenası, içimizden bazılarının, iç siyasete bu derece yakın ve samimi duruşu ve ilgisinin, TSK'nın temel görevi olduğunu sanmasıdır. Siyasete meraklı ordu mensuplarını, "Ben hata yapıyorum" duygusuna kapılmaktan çok, "Ben görevimi yapıyorum; asli görevim de zaten budur" inancında diretmeye sevk eden sebep, orduya yönelik tenkitleri kolayca ordu düşmanlığı biçiminde algılatan o yaygın ve yanlış kanaattir. Bu noktada askerî personel olmadıkları hâlde "Askerci" gibi davranan kişi ve çevreler, Türkiye'nin normalleşmesine zarar veriyorlar.

ENCÜMEN-İ DÂNİŞ OLABİLİR Mİ?

Durum açık; Ordumuzun acilen içe dönük bir özeleştiri yoğunluğuna girişmesi ve içindeki siyaset heveslilerini, darbe heveskârlarını ayıklaması; bu amaca paralel olarak askerî eğitim süreçlerini yeniden tasarlaması gerekiyor. Durum açık fakat problemli: Ordu mensupları, kendilerine dışarıdan yönelen tenkitleri yapıcı ve iyi niyetli saymıyor ve temel duruşlarında bir ârıza olduğunu kabule yanaşmıyorlar. Org. Başbuğ'u, basın karşısında bu derece zor durumlara düşüren en baskın psikoloji budur. Öyleyse ordunun anayasa nizamı içindeki yerini belirlemek için, ordu mensupları tarafından güvenilir bulunan kişi ve çevrelerin devreye girmesi gerekiyor.

Kim bunlar? Basında zaman zaman yer bulan "Encümen-i Dâniş" olabilir mi?

Bu ihtimâl mümkün ve muhtemel görünüyor. Encümen-i Dâniş toplantılarına katılan tecrübeli ve kıdemli bürokratların; eski valiler, bakanlar, generaller, hakimler ve politikacıların basına yansıyan ortak vasıfları, orduya güven telkin eden kişiler olmalarıdır. Encümen-i Dâniş, bir mânâda ordunun itimat ettiği kişilerden oluşmuş gayriresmî bir think tank kuruluşu gibi görev

görüyor. Encümen-i Dâniş'in şu sancılı süreçte devreye girerek, orduyu gitgide sürüklenmekte olduğu şaibeli platformdan uzaklaştırması, kabul etsinler veya etmesinler en anlamlı varlık sebeplerinin başında gelecektir. Bunu yapmalarını bekleriz çünkü, bizzat genelkurmay karargahının, asker kişilere yöneltilen suç isnatları karşısındaki mütereddid durumu, ordunun aleyhine işlemekte olan bir süreçtir.

BİR ARABULUCU İHTİYACI VE GÜVEN EKSİKLİĞİ

Ordu mensupları, hükümete; hükümet partisinin siyasetine ve problem çözme biçimine güven duymuyorlar; dolayısıyla hükümet eliyle ordunun siyaset platformundan çıkarılması zayıf ve zor ihtimâldir. Bu görevi âdil ve tarafsız işleyen bir yargı mekanizması yerine getirebilir fakat biz bu günlerde, tam da aynı gerekçelerle yargıyı da tartışma konusu hâline getirmiş bulunuyoruz: Yargının bir kanadına askerler, bir başka kanadına hükümet tam bir itimat gösteremiyor. Yargı hiyerarşisine tepe noktasına doğru gidildikçe, orducu ve devletçi eğilimler ağırlık kazanırken, orta kademelerde evrensel hukuka bağlılık yanlıları ağırlık kazanıyorlar. Tam da işimize çok yarayacağı, "tarafeyn" arasında âdil bir hüküm koyacağı bir esnada yargının tartışma nesnesi hâline gelmesi doğrusu çok acı.

Encümen-i Daniş, krizin işte bu kritik noktasında inisiyatif ve sorumluluk üstlenerek, hukuk devletinin temel ilkeleri ışığında orduyu, içindeki çürük elmaları tasfiyeye iknâ edebilmesi büyük hizmet olur ve bu gayriresmî kuruluşa büyük itibar bahşeder.

Benim şahsi tahminim, Encümen-i Dâniş mensuplarının, galip ihtimalle ideolojik gerekçelerle böyle bir görevi üstlenmekten kaçınacağı yolundadır fakat yanılmış olmayı dilerim. Bu kritik krizi, kurumlar arasında büyük sürtüşmeler yaşanmadan, karşılıklı güven duyguları yıpranmadan, çekişmenin siyasi bloklar hâlinde taban bulmasından önce kırıp dökmeden aşmamız lazım. Neticede her iş olacağına varır fakat akıllı topluluklar, başka tecrübelerden yararlanarak toplumsal zaman ve enerjiden tasarruf etme basiretini gösteren toplumlardır. Söylemek bana acı veriyor ama biz henüz o olgunluk seviyesine gelebilmiş değiliz; işi olacağına vardırarak, bedel ödeyerek, acı çekerek, zaman kaybederek, kaynak israf ederek ve bir süreci her anıyla yaşayarak problem çözmeyi tercih ediyoruz genellikle.

Bu defa böyle olmasın; şu bâdireyi, testiyi kırmadan, suyu dökmeden, âkıl kişilerin basiretli arabuluculuğu ile atlatalım inşallah.

Bir sus Emine Ayna, bir sus!

"Sen benim siyasetimi benimsemezsen ben de doğru bildiğim şeyi silah gücüyle elde ederim, dağa çıkarım arkadaş" diye bir yaklaşım kabul edilebilir mi; Türkiye'de siyâsi hayat, işte böyle bir erginlik imtihanından geçiyor. Siyasi partilerin çoğu, milli iradenin desteğini kazanmak için çabalıyor; birkaçı ise halkta bulamadığı desteği (gâhi dağlarda, gâhi toprağa

gömdüğü MKE envanterine kayıtlı) silahta arıyor. Gide gide bir arpa boyu yol mu gitmişiz; dünün Celâlisi de aynı şeyi yapıyordu.

Akşam gazetesinden Özlem Çelik, eski DTP'li Emine Ayna'ya soruyor: "Kürt sorununun çözümü için yola çıkan hiçbir hareket PKK'dan bağımsız hareket edemiyor eleştirileri de var, öyle mi??" Cevap şöyle, "Kürtler PKK'dan bağımsız hareket etmeli diye bakarsak çözümsüzlüğü istiyoruz demektir" ve devam ediyor, "Ben demokratik siyaset içinde yer almak istiyorum, ben barış istiyorum. Buna niye karşı çıkayım? PKK'nın söylediklerine, taleplerine bakıyoruz. Reddedilir talepler değil..."

Sonra bir soru daha soruyor Özlem Çelik, "PKK barış istiyorsa Reşadiye'deki saldırı neydi o zaman?"

El cevap: "Siz demokratik kanalları açarsanız silahlar susar. Silahlı bir örgütü terörist ilan edip operasyonlar düzenleyip sivil vatandaş eylem yaparken öldürüp sonra silahlı örgüte niye silah kullandın diyemezsiniz. Ben bunu olumlamak anlamında söylemiyorum. Reşadiye olmasın mı istiyoruz? O zaman demokratik kanalları açalım. Devlet silah kullanırken, terörist ilan ederken, teslim olmaya zorlarken siz silahlı örgüte ne diyeceksiniz?"

Bu cevabı anlayabilmek için biraz zihnimizi toparlamamız gerekiyor; meselâ, "Silahlı bir örgütü terörist ilan edip operasyonlar düzenleyip sivil vatandaş eylem yaparken öldürüp sonra silahlı örgüte niye silah kullandın diyemezsiniz" cümlesi düz mantığın, hemen anlayabileceği cinsten bir mânâyı işaretlemiyor, sanki trans halinde söylenmiş, dolayısıyla sahibini hukuken bağlamayan hipnotik bir ibâre gibi; fakat zihni karışıklığın evc-i bâlâsında durduğu kesindir.

Yine de Emine Ayna'yı tebrik etmeli; Akşam gazetesine verdiği cevaplar, Kürt meselesinin, etnik, sosyal, iktisadî değil de, en evvel zihnî bir kavrayış farkından beslenip büyüdüğünün ifşâsı hükmündedir; ve o notu unutmayalım: Emine Ayna, açılımın sona erdiğini pek gevrek bir kahkahayla ilan eden DTP milletvekiliydi. Tebrik edilmeli çünkü daha önce kimse bu netlikte konuşmamıştı.

Demokratik açılımın muradı ile, Emine Ayna'nın zihnindeki teşevvüş mukayese edilmez; kendisi bunu anlamayabilir fakat birileri anlatmalı ki Kürt meselesinin önündeki en büyük engel, dağdaki silahlara ve silahlı adamlara yaslanarak düzde siyaset yapılamayacağı gerçeğidir. Türkiye olanca enerjisiyle diğer bazı çetelerin toprağa gömdüğü silahlara dayanan siyaseti tasfiye etmeye uğraşırken, PKK'nın silahlı şantajına boyun eğmez; Türkiye, hukukun hakemliğine ve milli iradeye dayanan bir siyaset üslubuna geçmek için sancılanırken, koyun cebinden silah namlusu görünen sözde siyasetçilere meşruiyet tanımaz, tanıyamaz. Bu tarz fikir yürütmenin âkıbeti tasfiye edilmektir ve bu gibilerin yakın zamanda yine Kürtler tarafından, "kusura bakma, artık davaya zarar veriyorsun" diyerek kapı önüne bırakmaları kaçınılmazdır.

Bu memleketin insanlarını dağdaki silahla, saklı cephaneliklerdeki silah arasında tercih yapmaya zorlayanların geleceği yok. "Mahallenin en harbî, en delikanlı, en patavatsız kızı" olmak Emine Hanım'ın hoşuna gidiyor olabilir fakat dünyanın hiçbir parlamentosunda yeri yok böyle garip lâfların. Ama psikiyatri kliniğinde evet...

Binaenaleyh lütfen bir susunuz Emine Hanım, Kürtlere zarar veriyorsunuz!

Kendi sesine hayran...

Polemikten, ağız kavgasından haz duymak, nemâlanmak, tartışmanın her safhasında bir önceki safhayı yok sayarcasına yeni polemik ilmekleri düğümlemek tasvib ettiğim işlerden değil.

Öte yandan polemikçilerin kamuoyunda nasıl hızla isim yaptıklarını, konuşulduklarını, kaale alındıklarını da görüyorum. Artık herkesin bildiği o basit gerçeği kabul edelim; kamuoyu, polemikten zevk alıyor. Eski Türk filmlerindeki kavga sahnesi, dansöz sahnesi gibi tuz-biber neviinden bir fonksiyon üstlendi söz kavgaları.

Polemiğin iki üstadı yine kapışmak üzereler: CHP'den Kemal Bey'le, AK Parti'den Bülent Bey, cazgır gazeteci takımının "düello" diye nitelediği, "merakla beklenen", leziz mi leziz bir kapışmada yer almak için "idman tutuyorlar". Kemal Bey mâlum; CHP tipi muhalefetin yükselen yıldızı. Sıkıcı, yeknesak bir üslupla sinirlenmeden, beden dilinde taşıdığı "ezelden haklı" ifadesini hiç düşürmeden, bir otomat kararlılığıyla konuşmasıyla tanınıyor. Yanlış bilgilendirildiği hallerde bile asla ritmini bozmuyor, "Eyvah tezim fos çıktı; rezil oldum" yollu asabî paniklere uğramadan bir başka iddiayı aynı tarz üzre terennüme devam ediyor. Parti içindeki vazifesi polemik yapmak, CHP'yi gazete sütunlarına, ekranlara taşımaktır; bu işi iyi yapıyor fakat yaptığı iş, siyasi geleceğinde onu daha önemli ve kritik bir göreve taşımayacaktır. Necib milletimiz, liderlerinde "Ağır ol batman gel", "Taş yerinde ağırdır", "Her lâfa atlama" atasözlerinde işaret edildiği üzere oturaklılık, ağırbaşlılık görmek ister.

Bülent Bey, Kemal Bey'in AK Parti'deki simetrisi midir, bilemem, lâkin konuşmayı sevdiği ve bir meziyet saydığı hissolunuyor; bu, lisedeki müsâmere günlerinden, Refah çizgisindeki Fetih gecelerinden kalmış bir ses tonlaması olsa gerektir. Bülent Bey, siyâsetimizde "kendi sesine hayran" politikacılar kuşağının son temsilcisi gibi görünüyor.

Hakkını yemeyelim; güzel konuşuyor; diksiyonu neredeyse kusursuzdur, Türkçe dağarcığı, onu meslek ve işdaşları arasında "Eşitler arasında birinci" mevkiine getiriyor. Zaafı, konuşurken kendi sesinin âhengine fazlaca kapıldığından olsa gerek, bir raddeden sonra mantığından ziyade duygularının kontrolüne girmesidir. Zaaf derecesinde hissî; zaaf derecesinde belagata düşkün ve en fenası, konuşurken zaaflarını gizlemeyi başaramıyor. O konuşurken, onu herkes görüyor; öyledir, önceden hazırlık yapmadan beş dakika konuşan

herkes ruh ve karakterinin DNA hücrelerinden iz bırakır sözlerinde; halbuki mâlum kaziyye; siyasette retorik aşikâr etmeye değil gizlemeye yarar.

Keşke şu patatesli, çikolatalı polemik, Türkiye'nin değişim sancılarına uğradığı şu hassas günlerde değil de, diyelim bir münazarada yapılsaydı, dinlemesi ne zevkli olurdu fakat hassas zamanlardan geçiyoruz: Hassas zamanlar demek, hükümetin sırtınca züccaciye küfesi ile kıldan ince köprülerden geçmesi ve bu gerçeği en iyi Başbakan yardımcısının bilmesi demek. Eminim ki çevresi arasında "Bülent abi, keşke cevap vermese" diye iç geçirenler çoktur; bunu yüzüne söyleyebiliyorlar mıdır bilmem. Keşke söyleseler...

Mukayeseyle başladık, öyle tamamlayalım: Kemal Bey yapabileceğinin en iyisini yapıyor ve partisine fayda sağlıyor. Bülent Bey ise yapabileceğinin en iyisini yapmıyor, bilakis belagat zaafı, onun siyasi potansiyelini baskı altında tutuyor.

Kendisiyle şahsi yakınlığım yoktur, uzaktan sempatim vardır ve o kadarcık hukuk çerçevesinde "Dost bu kadarını söyler" demekle yetiniyorum.

Sanal gerçeklik realiteyi döver!

Geçen senenin sonlarına doğru uzak semtlerde oturan bir ahbâbı mâaile ziyarete gittik. Mâaile dediğim hanımla ben. "Gideceğimiz yer uzaktır, erkenden yola koyulup yol alalım." derken anlaşıldı ki, vaktinden bir hayli erken gitmişiz.

İki çiçeği burnunda İstanbul acemisi ne yapar gündüz gözüyle bir semt-i meçhûlde? Dedim ki, "Dönsek olmaz, kapıya yüklensek, misafirdir deyip içeri almazlık etmezler fakat çiğlik olur. En iyisi sinemaya gidelim!"<!--more-->

Sora sora sinemanın yerini bulduk. Beş-altı sinema salonunun yan yana bulunduğu bir pasaj var. Benim fikrim bir an evvel film ayırt etmeksizin bir salona bilet alıp girmek. Ne mümkün? Şu olsun, bu olmasın derken biletçi kızcağız, "Hadi artık!" dercesine bakınca, "Eh peki, Avatar olsun bari!" diye karar kıldık.

"Peki Avatar olsun, fakat Avatar nedir?" diye sordu eşim.

Bilgiç bilgiç, "Bilgisayarda sohbet ortamındaki kişilerin kendilerine taktıkları lakaptır." dedim. İnandı garibim, "Peki" dedi; sonradan araştırdım, meğer yanlış biliyormuşum; bilgisayar dünyasında bir kişiyi temsil eden resim veya işarete verilen isimmiş fakat bana güveni sarsılmasın diye eşime bunu söylemedim! Neme lâzım?

Biletçi kıza tam biletleri verirken sordum; "Emeklilere indiriminiz yok mu?" Kızcağız güldü, "Emeklilere yok ama sizin için öğrenci bileti vereyim, buyrun!" "Aman rezalet çıkmasın, koca adam öğrenci biletiyle kapıda yakalandı diye rezalet çıkarsa ne olur halimiz, sen yine normal bilet ver." diyecek oldum. "Birşey olmaz amca, al sen bu bileti." dedi hanım kızımız.

Salona girdik fakat tedirginiz biraz. Kapıdaki adam kimlik soracak diye ödümüz patladı. Bizim "şebekeler, pasolar" yürürlükten kalkalı otuz sene geçmiş... Neyse, salona girmemizle birlikte içerdekilerin yaş ortalamasını gösteren çizelge tavana doğru sert bir yükselişe geçti. Tamamen gençler, hatta çoluk çocuk. Bir kenara ilişip gongu bekledik. Neyse ki bu sefer reklâm filan yoktu da doğrudan filme geçtik. Tam üç saat!

Medhini daha önce duymuştum fakat değil indirimli öğrenci bileti, tam bilete bile değecek derecede şatafatlı bir sinema şöleni Avatar. Tamamen bilgisayarın sanal gerçeklik ortamında "çizilen" bir film bu, "çekilen" değil; bu açıdan yaklaşmakta olan bir çığırın habercisi. Aynı teknikle daha önce de filmler yapılmıştı ve onları da pek beğenmiştik fakat Avatar, 6 yıl boyunca kimbilir kaç sanatçının, bilgisayar grafikerinin emeği mahsulü bir sinema eseri olarak bundan sonra yapımcı, senarist ve yönetmenlere şöyle meydan okuyor:

-Bundan sonra sinemada yapılabilirliğin sınırı sizin hayal gücünüzün sınırlarından ibarettir. Zihninizden geçen her şeyi sinemaya aktarabiliriz!

Bazen arkadaşlarla dertleşir, "Ah imkân olsa, kimbilir şanlı tarihimizden çıkarılmış hikâyelerle ne güzel filmler yapılırdı fakat nerde?.." diye hayıflanırız. Yakın bir gelecekte belki film seti, dekor, aktör, kamera diye bir şey kalmayacak. Bazı insanlar hayal edecek, kaleme alacak ve yönetmenlerin emrindeki genç grafiker ordusu filmi masabaşında tamamlayacak. Bilgisayarımız çok, iş kala kala üç nalla bir ata kalıyor, yani nitelikli insana, grafikerlere...

Aklınızdan geçen ne varsa o. Sınır yok, imkânsızlık diye bir şey yok.

Atatürk filmi mi istiyorsunuz; "O oynayabilir, bu oynayamaz" diye çekişmeye lüzum kalmadı. Sanal gerçeklik, daha şimdiden realiteyi zorlamaktadır. Kahramanınız kim; Fatih, Kür-Şad, III. Selim... farketmez. Artık sinemada gerçeklik teknik bir problem olmaktan çıktı, sadece para meselesidir.

Bu filmi görmeye niyetli iseniz, lütfen bu nazarla seyrediniz; neyi kasdettiğimi anlayabileceksiniz ümid ederim.

Artık benim de kabahatten büyük bir özrüm oldu

Padişah bir gün hokkabazını çağırmış, demiş ki, "Öyle bir iş et ki, özrün kabahatinden büyük olsun."

"Hay hay padişahım." demiş hokkabaz. Biraz sonra araya lâf karışınca elini uzatıp Padişahın yanağından bir makas almış. Padişah küplere binmiş, "Bu ne densizliktir; ne küstahlıktır!.."

Hokkabaz demiş ki, "Affedin padişahım, ben sizi hanım sultan sandımdı!"

"Vaay densiz, bak ne söylüyor." diye küplere binen padişahın kulağına eğilmiş hokkabaz, "Az önce, bir iş gör ki özrün kabahatinden büyük olsun, buyurmuştunuz; işte bu, özürün kabahatinden büyük olduğu bir iştir."

İmdi efendim, ben geçenlerde özürün kabahatinden daha büyük göründüğü bir iş işledim; gazetedeki köşemde, -mâlumatfüruşluk etmek, fiyakalı lâf söylemek gibi çocukça duygularla-pek de lazım olmadığı halde "mâlumu i'lâm" tâbirine yer verdim. Ne var ki tâbiri mâlum-ı ilân şeklinde yazmıştım; aslında "ilân" mı, "ilâm" mı, kararsızlığı içindeydim, tembellik ağır bastı, lugâte bakmaya üşendim, "Olsa olsa böyle olur" diye mantığıma güvendim.

Mantığım beni aldattı, mahcub etti, faka bastırdı.

İki gün sonra kadim dostum Beşir Ayvazoğlu ile Karaköy vapurunda sohbet ediyorduk; bana, vapurda genç okuyuculara yakalanmamak için hangi sotalı koltuklara oturmak lâzım geldiğini bir güzel tarif ettikten sonra, "Biliyor musun?" dedi, "Yazında önemli bir yanlışlık yapmışsın; mâlumu i'lâm'ı yanlış yazmışsın. İlân değil ilâm olacaktı." dedi.

"İyi ya." dedim, "Yanlış yapmışsam düzeltir, okuyucularımdan özür dilerim. Bizim okuyucu takımı dikkatlidir bilirsin, affetmezler, zaten birkaç düzeltme ve ihtar mektubu almıştım."

Eve dönüşte ilk iş bir küçük kâğıda, "Hatanı düzelteceksin!" yazıp masamın hemen yanındaki pencere perdesine iğneledim. Müteakip ilk yazı gününde dediğimi yaptım, dedim ki, "Sizleri yanılttığım için özür dilerim; mâlum-ı ilan değil, mâlum-ı ilâm olacaktı."

Yahu kardeşim, insan bu safhada olsun bir kere daha lugâte bakmaz mı?

Bakmadım, yine hâfızama, mantığıma, dil bilgisi tecrübeme güvendim.

Ertesi gün mektuplar yağmaya başladı,

"Yahu üff, bir de yazar geçiniyorsun, hatanı düzeltirken yeniden hata yapıyorsun; bilmiyorsan yazma kardeşim, bu işi bilenler yazsın!"

Bir zılgıt bir zılgıt...

Adam haklı; ayıptır söylemesi iki de bir "Türkçemize sahip çıkalım, kelime hazinemizi zenginleştirelim; eski Türkçemize üvet evlây muamelesi revâ görmeyelim." diye yazan çizen biriyim güyâ...

Tabii düzeltme işlemini nezaketle yapanlar çoğunlukta fakat nâzik olanlarda bile hissedilir bir iğneleyici tavır hissedilmiyor değil. Ezcümle diyorlar ki,

-Mâlum-ı ilâm yazılmaz muhterem; doğrusu, bilineni, mâlum olanı yeniden zikretmek mânâsında olduğu için "Mâlumu ilâm"dır, aradaki tireyi fuzûlî yere kullanmışsın. Bir daha yapma!

Şimdi yukardaki fıkrayı niçin "mâlumu i'lâm" kabilinden bir kere daha hatırlattığımı anladınız değil mi?

Dilediğim özür, işlediğim kabahatten daha fecîydi çünkü...

Evet mahcub oldum, mahallî tabirle "yüzüm yer oldu" fakat işin bir de güzel ciheti var: Bizim okuyucu takımı lugât meselelerinde Cingöz Recai'dir biraz; hatâ affetmezler, sektirmezler, üşenmezler, oturup bir güzel mektup yazarlar, nâzikâne ikaz ederler, tekrar hâlinde başlarlar dalga geçmeye... Vâkıa fiskeledikleri yerde gül biter fakat târiz târizdir efendim...

Elâlemle dalga geçen sen misin?

Bizim gazetenin okuyucuları böyle, diğer gazetelerde durum nedir bilmiyorum; bilemem, inşallah Zaman okuyucuları gibi Türkçe zaptiyesidir her biri.

Tamam, mahcubum filan fakat hoşuma gitmiyor da değildir hani.

A be epimiz Çingeneyiz

Biyolojik evrim teorisinin sahihliği hakkında fikir yürütmeyeceğim fakat zihnî evrim, daha doğrusu tekâmülün gerekliliği hakkında hiç tereddüt etmiyorum. Biz insan soyu, tabiatımızda yerleşik duran (verili) kötülüklere karşı tekâmül geçirmek zorundayız.

Bazıları buna eğitim diyorlar, eğitim kavramı beni kesmiyor; şuna "kemâlât" desek daha doğru olur. Eğitim, -tâbiri hoş görünüz- harddiske kaydettiğimiz şeylerdir, kemâlât ise işlemcinin niteliğini ve veri işleme kalitesini imâ eder.

Benim anladığım şekliyle İslâm (Ed-Dîn), tabiatımızda yerleşik duran kötülükleri ezip aşmamızı, kötülükten iyiliğe terfî etmemizi, tekâmülümüzü esas tutar. İslâm, insanın kalitesini, niteliğini yükseltir; niceliğe yüklediğimiz onca mânâ ve eylem (ibâdet, muamelât); niteliğimizi, yani insan olma vasfımızı yükseltmek içindir.

Irkçı temayüller, temellük hırsı, bozgunculuk, müzevirlik, yalancılık tabiatımızdaki yerleşik kötülüklerden ve biz onları aşabildiğimiz kadarıyla Müslüman olabiliyor veya yarı yollarda kalıp gidiyoruz. Kâmil olmak sadece Müslümanların değil, herkesin erdem vazifesi; sadece Müslüman'a tanınmış bir imtiyaz değil. Dinlerin va'zettiği ahlâk, neticede tabiatındaki vahşinin haykırışına kulak tıkayan, kendi tabiatını aşıp ehlîleştiren insanı yüceltmeyi hedefliyor.

Size bir tekerlemeden bahsedeceğim; bunu bana okulda öğretmediler, sokakta, mahallede duydum; şöyleydi: "Çingene cik cik/ Torbası güççük/ Bir dilim ekmek/ Kapı kapı gezmek". Her tekerleme gibi bir de basit nağmeyle söyleniyor.

Hani hep deriz ya, "Bizim kültürümüzde ırkçı saplantılar yoktur vesaire" diye; galiba kendimizi kandırıyoruz: Türkçe'de Arap kelimesinin, Kürt kelimesinin, Rum, Ermeni,

Kızılbaş gibi kelimelerin mânâlarını kötülüğün acı rengine boyanarak tüketildiğine dair bir hayli örnek gösterebilirim. Başka dillerde, başka kültürlerde de böyle ırkçı eğilimler vardır, olabilir; doğru olan bu kötülük eğilimleriyle mücadele etmek ve vahşet katından insan katına yükselmektir. Yükselmek, yani adam olmak.

İnsan katına çıkınca aslımızı-neslimizi inkâr etmeniz gerekmiyor fakat, aslen "ne idüğünüzü" üstünlük alâmeti gibi, faikiyyet nişânesi bir bayrak gibi elâlemin alnının çatına çatına dalgalandırmanız da gerekmiyor.

Türk olmak ne peşinen iftihar edilecek, ne de utanılacak bir sıfat; aynen Çingene olmak gibi. Bir Türk, bir Çingene, bir Kürt veya bir Rum, yapıp ettikleriyle, daha doğrusu insan olmak katına yükselmek için gösterdiği emekle, alın teriyle değerlendirilebilir ancak.

Ve bu ülkede saçmalamak sadece Türklerin inhisarında değil; herkesin saçmalama, dolayısıyla sırf saçmaladığından ötürü eleştirilme, ayıplanma istihkakı var. İçimizden bazıları, kendilerince bıçak kemiğe dayanınca, "Defol Çingene.., sen sus bir kere Alevi.., zaten Ermeni dölü değil misin?.." yollu iltihap kusuyorlar ortalığa. Bu sözlerin çirkinliği şurada; sanki o âna kadar âlicenablığından ötürü farklıların varlığına tahammül etmiş de...

Aramıza karışmış bölücüleri kolay teşhis eder, çabucak ayıklarız fakat sıradan, mâsum insanların zihnine pek tabii bir kanaatmiş gibi yer tutmuş o kötü değer hükümleriyle mücadele etmek lâzım. Faşizmi toplumların başına belâ eden şey, sıradan insanların tabii düşüncesiymiş gibi yaygın, tehlikesiz bir sûrete bürünebilmesidir. Faşizmin kâbusu ne idüğü düşünülmeden benimsenen orta malı hükümlere sinebildiği zaman açığa çıkıyor.

Selendilili mâkul insanlar; içinizden pek azı bu işe karışmış olabilir ama bu ayıba sessiz kalmayınız; kalmayalım; komşularınıza sahip çıkınız. O yüzden diyorum ki, -yaraya tuz basar gibi-, "A be epimiz Çingeneyiz epten!"

Öğretmen adayları, eczacılar, Tekel işçileri

Günlerden beri e-posta kutusunu tıkladıkça, öğretmen adaylarından gelen mektuplar adeta boğazıma sarılıyor.

Devir internet devri; kopyala-yapıştır usulüyle derlenen metinlerle artık elden ele gezen adres listelerini bir araya getirmek çocuk oyuncağı. Her gün yüzlerce e-mektup. Demek ki ortada önemli bir mesele var. Ne kadar anlamaya çalıştımsa da kimin haksızlık ettiğini çıkaramadım: Milli Eğitim Bakanlığı'ndan daha önce "Şubat'ta atama yapılacak" sözü verilmiş, sonra da atama yapılmayacağı duyurulmuş. Eğitim fakültesi mezunu gençler feverân ediyor. Şu raddede haklılar, yeni mezun gençler için iş arslanın ağzında. İşsizlik psikolojisi çökertici. Öğretmen adayı gençler bunalımda. Bakanlığa söz geçiremeyince oturuyorlar klavye başına...

Her gün mecburen bir hayli gazete karıştırıyorum; hükümetin bu mesele ile ilgili bir açıklamasına şahit olmadım; Bakan Çubukçu, Şubat'ta atama yapılmayacağını açıklamış ama gençleri teskin edecek, onlara durumu izah edecek bir bilgi duymadım. Bakanlıktan cevap alamayan gençler basına yükleniyor. Basında da doğru dürüst bir yankı bulmuyor şikâyetler. Belki kopyala-yapıştır'la üretildiği için saygı uyandırmıyor, açılmadan doğruca çöp kutusuna havale... Üzücü ama gerçek böyle.

Milli Eğitim Bakanlığı konuyu resmi duyurularla geçiştirmek yerine öğretmen ailelerini ve yakınlarını da tatmin edip aydınlatacak etraflı bir basın toplantısı yapamaz mı? Niçin dedikoduların kartopu gibi yuvalanıp büyümesine izin verilir ki?

Hükümet bazı konularda topluma yeterli ve gerekli bilgiyi ulaştırmakta zaafa uğruyor: Öğretmen atamalarından bahsettik; eczacılarla Sağlık Bakanlığı arasındaki ucuz ilaç geriliminde de iyi bilgilendirilme yapılamadı. Eczacılar kendi dükkânlarının camına iliştirdikleri afişlerle kendi tezlerini izah ediyorlar ama nihai tüketici durumundaki vatandaş, hükümetin tezini bilmiyor.

Sağlık Bakanlığı, yakın yıllar içinde inkılâp çapında işlere, önemli başarılara imza attı. İlâç indirimi konusunda eczacılarla bakanlık arasındaki ihtilâfın aslında ne olduğunu tüketiciler nereden öğrenecek? Öte yandan sağlık meselesi, sade vatandaşı çok yakından ilgilendiren bir problem. Geçenlerde bir hekim arkadaşla sohbet ediyoruz. Daha önce parasız olan hasta müracaatlarından iki lira ücret talep etmeye başladıklarında müracaatların dörtte bir nisbetinde azalıverdiğini söyleyince şaşırdım, "Acaba iki lira için vatandaş, sağlık hizmeti almaktan vaz mı geçiyor; durum o kadar mı kötü?" diye sorunca, "Hayır" dedi. "Müracaatlardan ücret almazken karşılaştığımız talebin haylicesi, biraz da vesveseden kaynaklanan, 'bir de filan doktora görüneyim' yollu merakların karşılanmasıyla, biraz da lâzım olmadığı halde ilâç yazdırmak isteyenlerle ilgiliydi. Az da olsa ücret belirleyince gerçek taleple, lâf olsun diye gelen talepler kendiliğinden ayrıştı."

Eczacılar bu kritik eşikte solcu talebe cemiyetlerinin tercih ettiği türden bir dil kullanarak hastayı bakanlıkla karşı karşıya getirmek yerine daha mâkul bir lisanı tercih ederlerse kamuoyundan görecekleri destek artar; bu haliyle eczacıların kullandığı dili, doğrusu hiç de sempatik bulmuyorum.

Ve nihayet Tekel işçilerinin direnişi meselesi. Basınımız işçi taleplerini (Daha görünür, daha çok haber yapılabilir özelliği sebebiyle) kısmen duyuruyor fakat hükümetin hangi gerekçeyle Tekel işçilerini "perişan" ettiğini doğru dürüst bilmiyoruz. Kamuoyu bu gibi durumlarda doğru ve anlaşılır tarzda bilgilendirilirse problemleri aşmak kolaylaşır.

Bazen merak ediyorum, koca yürütme uzvunda "halkla ilişkiler"in önemini bilen kimse kalmamış mıdır? Hayret!

Mustafa Kâmil Zorti öldü mü?

Evvel zaman içinde, kalbur saman içinde Kenan Paşa'mız reisicumhur iken Mustafa Kâmil Zorti diye birisi, sağda-solda Kenan Paşa'yı makaraya saran yazılar kaleme alırdı; daha sonra bu yazıları "Netekim" adıyla kitaplaştırdı.

Kimdi Mustafa Kâmil Zorti; bu hususta rivayet muhtelif ise de eseri meydandadır. Zamâne gençleri bunu bilmez, "Netekim" unvanlı mizah şâheseri eserin muhteviyatı hakkında meraka kapılanlar, geçenlerde meşhur bir belediye reisimizin açıklamalarını baştan sona okuyarak esaslı bir fikir sahibi olabilirler. Reis Bey ezcümle, "Allah 12 Eylül'ü yapanlardan razı olsun. Kenan Evren ve arkadaşları bu ülkeye çok faydalar getirdiler. Kenan Evren Bulvarı'nın adını değiştirmem; elimden gelse sittîn sene bu ismi muhafaza ederim. O günleri yaşamayanlar bugün üfürüp duruyorlar. Netekim rahmetli kayınpederim bile darbe olunca, 'Oh Allah'ım bugünlerine şükür' demişti fakat darbelere karşı çıkanların fikirlerine de saygı duymamak mümkün değil" diyor.

Mustafa Kâmil Zorti de üç aşağı-beş yukarı bu ve buna benzer şeyler yazarak darbe muhaliflerinin gönlüne gülsuları serpmekte idi; ne tatlı bir adamdı...

İmdi, o devrin "edîb-i şehîr"i Mustafa Kâmil Bey'in ne türlü ironik bir mizahla cunta âzâlarının fiyakasını bozduğunu öğrenmek için, Kenan Paşa'mızın, 1981 yılında Milli Güvenlik Konseyi (o günlerde cuntaya böyle bir isim veriliyordu) tarafından yayınlanan "12 Eylül Öncesi ve Sonrası" adlı "resmî" yayında yer alan bir konuşmasının tahliline geçiyoruz. Paşa, bu konuşmayı, darbeden 18 gün sonra, yani 30 Eylül 1980 günü Harp Okulu'nun açılış gününde genç Harbiyelilere hitâben yapmış olup, parantez içindeki eklemeler, o tarihte Polatlı Topçu Kışlası'nda ihtiyat zâbiti namzedi sıfatıyla Topçutepe'yi arşınlamakta olan yazarınıza ait bulunmaktadır. İşte o konuşma:

"... Evlatlarım. Bu yaşlarda, bu çağlarda, sakın ola ki politika ile uğraşmayınız (En azından kurmaylığı bekleyin çocuklar, bugün sıra bizim). Biz bugün, politikanın içine atılmışsak, yurdumuzun içine düştüğü bu felaketli durumdan her zaman olduğu gibi, milletimizi düzlüğe çıkartmak için, buna mecbur olduk (Bu cümleye katkıda bulunmak gerekmiyor; orijinal hâli daha vitaminli, daha zihin açıcı!). Ulu önder Atatürk'ün de daima bize direktifi bu olmuştur (Eyvah, yoksa Atatürk, "uygun gördükçe darbe yapınız evlatlarım" mı demişti?) Ne zaman ki bir ordu politikanın içine girmiştir; o ordu, yavaş yavaş disiplinini kaybetmeye ve yavaş yavaş çökmeye başlamıştır (Ohh, neyse ki öyle dememiş; "oturun oturduğunuz yerde" demiş!). Bunun en bariz misalini bizim yakın tarihimizde Balkan Harbi'nde görebiliriz (Balkan Harbi'nde zabitlerimiz siyasete daldıklarından harbe yoğunlaşamamışlardı da ufak tefek kapı komşularımızdan tarihin en rezil dayaklarından birini yemiştik!). Onun için bizim yaptığımız harekâtı (e, "darbe" diyecek hâli yok!) kendinize sakın ola ki misal olarak almayınız. Biz orduyu politikadan kurtarmak ve politika çamurunun içerisine bulaşmasını önlemek için emir-

komuta zinciri içinde, bu harekâtı yapmak zorunda kaldık (Size baba diyebilirim miyim amcacığım?). Eğer bu harekâtı yapmasaydık; bundan öncekiler gibi ordu politikanın içine girerdi (Yalann söylüyorsunn yalaannn!). Bizim altımızdaki kademelere bunu bulaştırmamak için her türlü çabayı sarf ediyoruz."

Mustafa Kâmil Zorti büyüğümüz, şimdilerde nerelerdedir bilmem; yaşıyor olsaydı, kimbilir, yeni cuntacılara, çiçeği burnunda darbe heveslilerine ne güzel verir-veriştirirdi. Yıllardır sesi çıkmıyor nedense...

Öldü mü nedir?

İki "çakma" Karadeniz fıkrası hakkında

Temel'le Dursun'un yolu bir gün Londra'ya düşüyor. Akşamüstü gezmeye çıktıklarında bakıyorlar ki elalem hep bir yöne doğru akın akın gitmekte.

"Nedir bu izdiham; bu kadar ahali nereye gidiyor?" diye merak edip soruyorlar ve öğreniyorlar ki U2 topluluğunun konseri vardır ve millet oraya gidiyor.

Lâf aramızda ben bu U2 topluluğunun adını öğreneli birkaç ay olmadı. 2010 Avrupa Kültür Başkenti Ajansı'nda çalışan dostlarım U2'nin İstanbul'da konser vermeye razı olduklarını müjdeyle haber verince kendi kendime, "Nedir yahu, babalarının hayrına mı geliyorlar?" diye taaccüp etmiştim. Meğer bunlar pop müzik dünyasının en müşkülpesent, yerli film tabiriyle söylersek, "En sosyal içerikli, en entelektüel" topluluğu imiş. Rejimini beğenmedikleri, insan hakları ihlâllerinin vaka-i âdiyeden sayıldığı ülkelerde değil konser vermeyi, uçakla üstünden geçmeyi bile zül addederlermiş. Konserlerine müthiş fiyatlar ödendiği için bu grubun konserlerine de ancak hali vakti yerinde, keçeyi vaktiyle sudan çıkarmış, bir gecelik konsere 300, 500 lira hatta daha fazla para ödemeye âmâde aristokratlar, işadamları ve entelektüeller katılırmış.

Ben pop müzik cahili bir adamım, mevzu U2'ye gelince merak edip garibanların konser salonu YouTube sitesini ziyaret ettim. Müthiş kalabalıklar ve fevkalade bir sahne düzenlemesiyle icra ettikleri birkaç şarkılarını dinledim; eh, güzel çalıp söylüyorlar fakat niçin bu kadar sevildiklerini anlayabilmem mümkün değil yani...

Vaktiyle bizim Osmanlı sefirlerinden biritayin edildiği Batılı ülkenin başkentinde klasik müzik konserine gitmiş. Kitabında bu konser hakkında diyor ki, "Vallahi pek çok adam, ellerinde muhtelif garip sazlar ile çaldılar çığırdılar fakat bir türlü âhenk eyleyemediler."

Benimki de o hesap işte; lâkin aristokrat ve entelektüel müzik zevkine sahip okuyucularımın dikkatini çekerim: U2 topluluğu bu yılın yaz veya güz aylarından birinde İstanbul'u teşrif edecek, haberiniz olsun.

Araya lâf girdi, mevzuudan uzaklaşmayalım. Temel'le Dursun, bu satırların yazarından daha ilerde bir müzik zevkine sahip olmalılar ki, "Cidelum, biz de corelum!" diyerek konsere bilet almışlar.

Konser başlamış, ahali mest ü mağrur şarkıları dinlemekte. Bizimkiler de herhalde "O kadar para bayıldık; herhalde eğlenmemiz lazım." fikriyle eğlenir gibi yapıyorlar zâhir; derken U2'nin solisti Bono, elini kaldırarak müziği yarıda kesmiş. Herkes şaşırmış. Bono, herkesin dikkatle kendine yöneldiğinden emin olunca havaya kaldırdığı elinin parmaklarını şaklatmış..

İki üç saniye... Millet "ne oluyor, Bono kafayı mı yedi?" diye düşünürken bir şaklatma daha... Sonra bir daha, bir daha..

Sonra kalabalığa hitaben şöyle seslenmiş:

-Parmağımı niye şaklattım biliyor musunuz?

Onbinlerce kişide ne ses, ne nefes...

Bono sorusuna kendisi cevap vermiş:

-Afrika açlık çekiyor, ben her parmağımı şaklattığımda bir çocuk ölüyor oralarda bir yerde...

Refah toplumunun çok gelişmiş üyeleri gerçeğin böyle çıplak ve yalın şekilde ifadesinin şokunu atlatmaya çalışırken bizim Temel'in canı sıkılmış, oturduğu yerden Bono'ya bağırmış,

- Ula a vicdansızın insafsızın evlâdı, sen de parmağını şaklatma o zaman!

Şimdi diyeceksiniz ki, "Bu fıkrayı niçin anlattın, neyi imâ etmek istiyorsun; vardır bunun bir maksadı?"

Yok, vallahi yok. İnternette posta hesabı olan herkes gibi ben de içinde gülünç resimler, fıkralar, politik mesajlar bulunan mektuplar alır, nâdiren açar bakarım. Bu fıkra o mektuplardan birinin içinden çıktı. Okudum, aldı beni bir gülme. Dedim ki, "Yahu kim icad eder bu fıkraları?" Öyle ya, fıkra dediğiniz Huda-yı nâbit gibi yerden bitmez, birileri uydurur veya tertipler. Kimdir bu adamlar? Akıllarına bir nükte geldiğinde bunu nasıl yayar, nasıl dilden dile gezdirmeyi başarırlar?

Ha, bir de pps uzantılı slayt gösterileri var; birileri oturup konuya uygun fotoğrafları yan yana getirerek altlarına yazılar yazıyor, üstüne müzik ekliyor, sonra sırf insanlar beğensin, birbiriyle paylaşsın diye salıyor internet ağlarına... Kim yapar bunları, başka işleri güçleri yok mudur? Ne kazanır, nasıl geçinirler?

Lâf aramızda bazıları hakikaten usta işi çıkıyor bu slayt gösterilerinin...

Fıkraları kimler uydurur bilemem fakat Karadeniz fıkralarının çoğunun tornistan olduğu bir hakikattir. İşte şimdi ben de tamamen orijinal olduğunu zannettiğim "çakma" bir Karadeniz fıkrası üretiyorum. Faziletim şurada ki, bu fıkranın kaynağını ve nasıl tornistan ettiğimi de gizlemeyeceğim sizlerden...

Geçenlerde "The Survivors" diye bir film seyrettim. Başrollerinde Robin Williams ile komedi dünyasının büyüklerinden Walter Matthau'nun oynadığı bu filmde (1983 yapımı) bir kiralık kaatil karakteri var. Filmin kahramanları, kiralık kaatili istemeden suç işlerken görünce başları derde giriyor ve kaatil bunları başlıyor takib etmeye.

İşte bu kaatil, filmin iki komedyen kahramanını öldürmek üzere kendi evinden ayrılmak üzeredir (ki bu kiralık kaatile Temel diyeceğiz).

Temel eşyalarını toplarken karısı (ona da Fadime diyelim mi?) Temel'i yaşlı gözlerle seyrediyor. Temel diyor ki,

-Niye sızlanıp duraysun be Fadime, sus.

-Nasıl susayum, sık sık beni bırakub başka karilara gideceesun; ben ağlamayim da kimler ağlasin?

-İyi ama o cezilerum hep iş icabi idi Fadime, vallahi gözüm senden paşkasını görmeyii..

-İnanmam, isbat et o zaman...

-Bak Fadime beni zorlama; bilmemen gereken şeyler var; bu ev nasıl dönüyor, bu tencereye nasıl yemek konuluyor zannedeysun. Söyletme beni, pişman olursun pak!

-Pişman olmayacağum, yeter çi sen gerçeği soyle pağa!

-Peki sen istedun; ben aslinda kiralik kaatilum. Dahasını söyleyum mu?

-Soyle...

-Bugüne kadar bir sürü adam furdum; pek çok zaman hapislerde yattum, kaçak gezdum; o yüzden eve gelemedum... Dahasını söyleyum mu?

-Soyle soyle...

-Şimdi de yeni bir iş üzerindeyum; iki tehlikeli adamı furmak için peşlerine gideceğum. İnandun mu haçan şimdi pağa?

-Hüü hüüü....

Temel elinde valizi, belinde tabancası ile evden çıkar. Fadime huzur içinde ellerini yukarıya kaldırarak duaya başlar,

-Yarabbim, hamdolsun sağa; Temel'in közü tışarda değul imiş!

Behlüller gitsin, Halimler gelsin!

Selim İleri, dünkü pazar ilavemizde yayınlanan "Çok satar'ların bir öncüsü" başlıklı yazısında Türk seyircisinin ve okuyucusunun en belirgin tüketim davranışını izah eden çok dikkat çekici cümlesinde şöyle diyor: "Amber'de de, Nilgün'de de hanım okurların şaşaa tutkusunu kışkırtacak, beylerin de serüven arzusunu uyandıracak sahneler akıp gider.

Amber'le Nilgün'ün kılıkları uzun uzadıya tasvir edilir, hanım okurlarda hülyalar uçuşturulur."

Öyle midir, Türk seyircisi-okuyucusu, şa'şaa tutkusu ile serüven arzusu gibi iki basit yemle avlanabilecek kadar naif bir yapı mı sergiliyor? Üzerinde durulmaya değer. Selim İleri'nin sözünü ettiği kitaplardan Amber'i Kathleen Winsor 1944'te, Refik Halit Karay ise aynı tarzı hatırlatan eseri Nilgün'ü 1952 yılında yayınlamıştı; yarım asırdan fazla. Hâlâ aynı yerlerde miyiz?

Galiba aynı yerdeyiz.

Geçenlerde bir radyo programında duydum; programı sunan arkadaşın yeğeni, babasına demiş ki, "Baba, ben büyüyünce Behlül olacağım!" Belki ilkokul çağlarında bile değil ama bir şekilde Behlül'ü kendine rol-model edinmiş. Vay canına!

Şimdi bana "Behlül kim- yazar kimden bahsediyor?" diye sormayacaksınız herhalde. Behlül canımız ciğerimiz, medâr-ı iftihârımız; 17'sinden 77'sine bütün dizisever hanımların favorisi, genç erkeklerin -ve gariptir çocukların bile- hayâlindeki şahıs: Süflî, tufeylî, irâdesiz, yalancı, ikiyüzlü, ahlâken müflis, şahsiyetsiz bir delikanlı; fakat yakışıklı, boylu-poslu, sportmen, sarışın, yeşil gözlü bir roman karakteri. Halit Ziya Bey'in Aşk-ı Memnu'yu kaleme aldığı yıllarda, "Kim çocuğunun ilerde bir Behlül olmasını ister?" diye anket yapılsaydı "Hafazanallah" şıkkı şampiyon olurdu; bugün "Maalmemnuniye; bundan âlâsı Şam'da kayısı" şıkkı rekor kırıyor. Devam edelim; ebeveynler arasında, "Biricik kız evlâdının ilerde bir Bihter olmasını kim ister" anketi açılsa nasıl sonuçlanır, tahmin ediniz!

Aşk-ı Memnu dizisi, sıradan hayatlar yaşayan insanlara sunulmuş bir pırıltılı ihtişâm gösterisi. Mekânların dekorasyonu, zenginlik unsurları, mobilyalar, elbiseler, takılar, makyaj vs gibi unsurlar da dizinin kırık karakterli kahramanları kadar ilgi çekip karşılık buluyor. Kimse kusura bakmasın, marîz bir hâl bu. Sosyal mertebelerde ve refah seviyesinde yükselme hırsı içindeki gözünü yukarılara dikenlere sunulan bir pembe rüya.

Gelelim "Canım Ailem" dizisine; Aşk-ı Memnû ne ise, Canım Ailem onun zıddı. Dekorlar orta halli, hatta fukara; karakterler sıradan, giyim-kuşam derseniz, her dolmuş kuyruğunda rastlayabileceğiniz alelâde şeyler. Hemen her mahallede bir veya birkaç Meliha, düzinelerle Feride, Halim yaşıyor ve bu insanlar, Aşk-ı Memnû'nun ana temasından çok daha yüksek bir

fikir etrafında birbirlerine kenetleniyorlar: Aile değerleri! Aşk-ı Memnû, ne kadar anti-aile bir muhtevâ ise, Canım Ailem o kadar "Aileci" bir hikâye.

Geçenlerde neler oldu bilinmez, Canım Ailem'i yerli yerinde bulamaz olduk; kayıp! Sevdiği adam tarafından defalarca hayâl kırıklığına uğramasına, onu gün aşırı "Seni öldürürüm Samim" diye sevgiyle kaplanmış ta'rizlerle hırpalamasına rağmen sadakatinde sebât eden geçkin Meliha ve onun etrafındaki sıcacık, sıradan insanlar sırra kadem bastılar. Ben bu vakitsiz ayrılışı mânidar buldum. Yasak aşk dizisinin naylon karakterleri, yerli hayatın sahici tiplerine galebe etmişler gibime geldi. Canım sıkıldı.

Behlüller gitsin kardeşim, Halimler gelsin onun gibilerin yerine; ihanetin elenikasını çeviren iffetsiz Bihterler gitsin, ebedî aşka inanmış "afîf" Ferideler gelsin; Adnanlar gitsin, Samimler gelsin.

Önemli midir? Önemlidir; şehirli değerleri el yordamıyla aradığımız şu netâmeli günlerde Türkler "görerek" bir şeyler öğreniyor çünkü. Onlara güzel şeyler göstermek lâzım.

Felsefe dersinin maksadı ‘titrek ateist' yetiştirmek midir?

Millî Eğitim Bakanlığı, iki seneden beri, "Felsefe grubu dersleri" diye bilinen felsefe, sosyoloji, psikoloji ve mantık ders programları hakkında yapmayı düşündüğü değişiklikleri açıklayınca, kamuoyunda pek dikkat çekmeyen fakat aslında son derece manidar bir itirazla karşılaştı. Bazı gazetelerimiz tarafından "Felsefeciler ayağa kalktı" diye iddialı bir başlıkla duyurulan bu tepki, tek bir kurumdan, Felsefeciler Derneği'nden geldi. Değişikliğin ayrıntıları açıklanınca hemen "ayağa kalkan" ve "olağanüstü" toplanan Felsefeciler Derneği'nin sözcüleri, "Bu programla felsefe dersi yapmak imkânsız. Belirli bir ideoloji hâkim kılınmış" tesbitinde bulundular.

Haberi okuyunca yıllar öncesine, liseli yıllarıma döndüm.

FELSEFE OKUYAN DELİRİR Mİ?

"Servet" diye bir delikanlı vardı, ağabeyimiz olacak yaşlardaydı. Onu yaz günlerinde bazen başında fötr şapkası, sırtında ütülü takım elbisesi ile Hükümet Meydanı'na açılan parkta görürdüm. Kendi kendine konuşmasıyla dikkat çekerdi ve etrafındakiler galiba Servet Ağabey'e "zararsız deli" muamelesi yaparlardı. Söylenenlere göre iyi bir ailenin çocuğu olan Servet, üniversitede okurken karşılaştığı felsefe dersinde çarpılmış, zihni karışmış, aklî melekeleri bozulmuş ve eğitimini yarıda bırakmak zorunda kalmıştı. O yıllarda felsefeyle meşgul olmak, cüzamlılar koğuşunda hastabakıcılık yapmak kabilinden tehlikeli bir uğraş gibi algılanıyordu. Felsefeye bulaşan, önceki değer hükümlerinin yerle bir olmasından dolayı bunalıma giriyor, zihni karışıyor ve âdeta muâllâkta kalıyordu. Felsefe tehlikeli bir şeyin

tâbiriydi. "Felsefe yapma şimdi bana" ikazı, "Boş konuşma, lâfı çarpıtma, akı kara göstermeye kalkışma" mânâsına bürünmüş haliyle anlaşılırdı.

Soğuk ve sevimsiz bir çağrışımdı felsefe; aileler, "Elden çıkacak, za'y olacak!" endişesiyle çocuklarının felsefe okumasını istemezlerdi.

SÖZ DERSTEN AÇILMIŞKEN...

Lisede felsefe seçmeli ders durumunda olduğu için bu dersi görmedim. Onun yerine astronomi veya mantık dersine girdiğimi hatırlıyorum. Astronomi dersinde göklere açılan kapının önümde aralanacağını zannederken, yıldızlar arasındaki mesafeleri hesaplamakta işe yarayan matematik formülleri, ışık şiddetlerinin ölçülmesi vs. gibi sıkıcı ayrıntılarla karşılaştım. Pırıl pırıl bir yaz akşamı gökyüzünde Venüs'ü nasıl tanıyabileceğimi astronomi dersine değil, zıraatçi bir arkadaşıma borçluyum. Astronomi dersi, meraklı zihnimi kamçılayan ve gözlerimi kamaştıran açılan ışıklı bir kapı olmadı, bana lânet bir ders hüviyetinde göründü ve öyle kaldı.

Fizik de öyleydi meselâ; fizik biliminin çekici güzelliğini yıllar sonra otuzlu yaşlarımın ortasında merak edip okuduğum popüler bilim kitaplarında fark etmiştim. Sir James Jeans'ın, "Esrarlı Kainat" adıyla dilimize çevrilen eserinde fizikle astronomi'nin, astronomi ile felsefenin, geometriyle matematiğin arasındaki büyülü ilişkiyi görüp hayran olmamak imkânsızdı. Ders şekline girdiğinde dünyanın en sıkıcı, en mânâsız şeyleri şeklinde görünen bu bilimler meğer ne kadar câzip, işe yarayışlı âletlermiş? Çok sonraları, beni ve benim gibi yüzbinlerce öğrenciyi, bu gibi büyüleyici ve merak uyandırıcı bilim disiplinlerinin içine çekmeyi başaramayan öğretmenlerimi hep sitemle eleştirdim. Tarihten nefret ettim, sosyolojiyi hep savsakladım ve hep güç-bela geçer not alabildim, fizik kâbusum, geometri ve matematik korkulu rüyamdı.

FELSEFE HAKİKATEN

LÜZUMLU BİR DERS Mİ?

O yüzdendir ki Felsefeciler Derneği'nin "Bu programla felsefe dersi yapmak imkânsız" yakınmasını okuyunca fazla üzülmedim; hele hele, "Bu programla belirli bir ideoloji hâkim kılınmış" eleştirisini hiç ciddiye almadım, fakat bu felsefenin kendisini ciddiye almamak şeklinde anlaşılmamalı. İnancım şudur: Orta dereceli, hatta yüksek okullarda bile felsefe dersi yapmak karşıdan okunduğu gibi kolay bir iş değildir; felsefe tarihi dersi yapabilirsiniz- felsefe kültürü hakkında bilgi verebilirsiniz o kadar. Esasına bakılırsa felsefenin bir ders olarak orta dereceli okullarda okutulmasının lüzumu hakkında bile tartışmak mümkündür bana göre.

AH KEŞKE ÖYLE OLSA

DİYECEĞİM AMA...

Felsefeciler Derneği sözcüleri, yeni programa demediklerini bırakmıyor ve programı "Muhafazakâr" buluyor, ilk üniteye "Felsefe ve Hikmet" arasındaki ilişkiyle başlanmasına karşı çıkıyorlar. İlk safhada "Hikmet" kavramıyla karşılaşan öğrencinin bundan sonra felsefeye artık boşvereceğini, "Hikmet"in peşinden sürüklenip gideceğini ve artık düşünüp sorgulamak gibi temel felsefi faaliyetleri terk edeceklerini öne sürüyorlar.

"Ah, keşke öyle olsa" diyesim geliyor. Felsefeciler Derneği sözcüleri, yeni programın her öğrencide hızla dindarlık, vahye ve nass'a teslimiyet duygusu uyandıracağını, eleştiri ve sorgulama haklarından vazgeçerek kendilerine söylenenlere papağan gibi itaat edeceklerini zannediyorlar, tek kelimeyle "Skolastik"e dönüş yani: "Muhafazakarlaşma açık bir şekilde hissediliyor. Batı felsefe anlayışından oldukça uzaklaşılmış durumda. Felsefenin temel problemlerini atlayan ve belirsizliğe iten bir içerik var. Türk-İslam sentezi oldukça dikkat çekiyor." vesaire…

FELSEFE DERSİNİN MAKSADI "TİTREK

ATEİST" YETİŞTİRMEK MİDİR PEKİ?

Felsefecilerin esas endişesini galiba anlayabiliyorum. Onlar, felsefe derslerine verdikleri o eski misyonun yeniden tarifinden huzursuzluk duyuyorlar. Şöyle bir yaklaşımdır o: İnsan, kainat içinde kendi varlığını fark ederek meraka kapılır, soru sormaya başlar ve sorularına sistematik cevaplar vermeye yönelir. Felsefe, insana hemen her konuda akıl yürütme imtiyazı veren eleştirici bir düşünce tarzıdır. Bu düşünce tarzının birinci görevi ise düşüncenin dinden ve metafizikten sıyrılmasıdır.

Yeni program, felsefi düşüncenin "dinden sıyrılmak" gibi bir gereklilik taşımadığını varsayıyor anladığım kadarıyla. Hikmetle felsefe arasındaki ilişkiye dikkat çekerek derse başlanması bu maksadı imâ ediyor. Felsefeciler Derneği'nin Hikmet kavramına itirazı çok mânidar. Şöyle diyorlar: "Felsefenin kendine has bir düşünce tarzı vardır. Hikmet kavramıyla başlayan bir program, çocukları fikir tembelliğine alıştırır."

Oysa ki felsefe kelimesinin açılımı "Philo-sophia", hikmet sevgisi mânâsına geliyor. Felsefeciler, hikmetin bu defa İslâmî bir mânâya bürünmesinden rahatsız oluyorlar. Bu itirazı ciddiye alabiliriz fakat savunageldikleri klasik hikmet tarifi, pratikte felsefe öğrencilerini en tembelinden Agnostisizm'e sürükleyip orada bırakan bir "titrek ateizm"den ibarettir. Öğrencileri İslâm'a karşı önceden soğutarak tutuşma dereceleri aşağıya çekmeyi de kazançtan sayarlar. Daha da ileriye doğru bir adım atarsak, bizim Millî Eğitim sisteminde şimdiye kadar uygulanagelen felsefe derslerinden beklenen temel maksadın, "Seküler", laik dünya görüşüne sahip insan yetiştirmek olduğunu varsayabiliriz.

O zaman sorarlar, seküler dünya görüşüne bağlı, dinî düşünceye karşı alerjik bir tavra sahip insan yetiştirmenin kendisi de bir çeşit "ideolojik" yaklaşım değil midir? Kimin ne hakkı var

felsefe dersi adı altında çocuklarımızı titrek ateizm'in kapısında bırakmaya veya dine karşı ilgisizleştirmeye?

Felsefenin temel vazifesi, insanı dine karşı mesafeli kılıvermek midir; yoksa ismiyle müsemmâ "hikmet arayışı içindeki insana kanat takmak" mıdır?

…

Titrek ateistlik meselesi önemli; Avrupa'da en yaygın mezhebin artık Hristiyanlık olmadığını, Agnostiklerin, yani dinî ve ilahî meseleler hakkında "bilinemezcilik" yolunu tercih edenlerin çoğunluğa geçtiğini savunanlar var. Kilise öğretisi insanları tatmin etmiyor; Batılıların çoğu ya "daha laik ve zararsız" bir suratla pazarlanan Budist öğretilere tevessül ediyor ya da "En iyisi Agnostik takılmak" diyerek titrek ateizmde karar kılıyorlar.

Titrek ateizm sözünün nerden geldiğini hatırlatalım bitirirken; diyorlar ki "Ateistin korkağına Agnostik" derler!"

Sallı-Yorumcu'luk!

Bazı gazetelerin web sitelerindeki haberlerin altında, okuyucular yorum yapsın diye sütun açılıyor. İyi bir fikir, kötü bir uygulama; nitekim tez zamanda suyunu çıkarmayı başarabildik.

Bugün itibariyle manzara şudur: Bilgisayar başına oturan herkes, sahte veya gerçek bir isimle haber altlarına "aklından geçen her şeyi" yorum diye yayınlatabiliyor.

İyi para kötü parayı kovar; her hezeyanını yorum diye çiziktiriveren yorumcular da, aklı başında okuyucuya galebe etmek üzere. Gazetelerin web yöneticileri, tehlikenin farkında olmalı ki, yorum sayfalarının altına miniminicik harflerle, "Bu sayfalarda yer alan okur yorumları kişilerin kendi görüşleridir; yazılanlardan gazetemiz sorumlu değildir." diye bir not ekleme ihtiyacını duyuyorlar.

Ee, bu kadarcık hukuk hilesi, üstte yazılan suç unsurlarından ötürü gazeteyi sorumluluktan kurtarır mı; bu mesele internet hukukunun boş böğrü gibi görünüyor. Yazar ve muhabirler, yazdıkları her satırın fikri sorumluluğunu taşırken sahte isimle aklına geleni "sallayan" bazı okuyucuların işleyebileceği cürümleri kim göğüsleyecek?

Siz şimdi örnek istersiniz; hay hay! Vatan Gazetesi'nin web sitesinde dün yayınlanan, "İşte Yargıtay'ın 34 Yeni Üyesi" başlıklı haberin altındaki yorumlardan bazılarını, -imlâsına çekidüzen vererek- takdirlerinize sunuyorum; buyrunuz:

"Nihayet iktidar sonrası kendilerini yargılayacak kadroyu kurdular-Latif Şener. Hepsi AKP'nin adamları, vatan elden gidiyor ve gitti -Atilla Şahin. AKP ve Tayyip kendi yandaş yargısını kuvvetlendiriyor. Geldikleri gibi gidecekler- Kaan Han. Kurumlar imam dönmesi hatiplilerle doldu; bunlar da onlardan mı? Ercan Ocak. Anlaşıldığı kadarıyla AKP Yargıtay'da

partizanlarını atayabilmeyi başarmış, bir kaleye daha girilmiş- Güven Özer. Yargıyı ele geçirme hedeflerine adım adım yaklaşıyorlar- Fikri Hür. Güle güle yargı, güle güle. Allahtan elimizde TSK var. Sakın bunu duymasınlar şimdi oraya da el atarlar- Osman Karadeniz. Yakında çocukları avukat olarak Ankara'da büro açar- Akif Tütüncü. Yargıyı ve TSK'yı Fethullahçı ayak takımından korumalıyız; ülkemizi uçuruma götürüyorlar- Ateş Demirtürk. Nice 27 Mayıslara!-Lavgar Üsüünn. Denizfeneri Davasını yıllardır bekleten savcılar hakimler hepsi Yargıtay'a doluşmuş. Geleceğimiz hiç parlak değil- Fidel Castro. Şimdiye kadar neredeydin, neler peşindeydin, istediğin yerine getirildi mi Sadullah- Deniz Gezen. Pazarlıkta anlaştılar demek ki; Adalet Bakanlığı müfettişleri olduğuna göre- Sayder Sayder. Seçimi günlerce geciktiren bakan ve müsteşarının tüm gayretleri ne netice verdi bilemiyoruz; ümidim Atatürkçü-demokrat-hak hukuktan yana atanmalar!- Muzaffer Yeltekin. Seçilenlere bakıyorum ve bundan sonraki kararlar kanun kitabından değil, Kuran-ı Kerim'den okunarak verilecek galiba- Ali Narlı." (Kaynak: http://www12.vatanim.com.tr/member/yorumlistesi.asp? Newsid=282475)

Benim şahsi kanaatime göre bu yorumların hemen hepsinde, yeni Yargıtay üyelerini -ki hiçbirini tanımam- peşinen töhmet altında bırakan ağır ithamlar var. Yargıtay üyelerinden birisi, "Kimse benim hakkımda böyle itham ve imada bulunamaz" diyerek hak aramaya kalkışırsa kiminle muhatap olacak? Vatan Gazetesi, "Bana ne; ben sorumlu değilim" diyor çünkü. E, editörlük nerede; hâkimlerin haysiyeti, 'sallı-yorum'cuların insafına mı kalmıştır yani?

Bu iyiniyetli fakat kötü uygulamaya çekidüzen vermekten başka çare yok. Böyle lâubalilik olmaz. Muhalefetin de, hükümete dirsek çakmanın da yolu yordamı, edebi, hukuku var...

Karargâhta neler oluyor?

Macun tüpten çıktı; büyü bozuldu, ışıklar yandı.

Ordu artık en güvendiğimiz kurum değil; karizmaya kötü çizik alıyor. "Kurumu savunalım" diye çürük elmaların üstüne kamuflaj brandası çektiler. Ne var ki çürük elmalar, brandanın altında rahat durmuyor, kanal kanal dolaşıp, "Bakın, ne kadar sakinim; özgüvenim tam; bunlar iftira" diye gevrek tebessümler dağıtıyor.

Genelkurmay karargâhı, kimbilir nasıl bir telâşla üstüste pot kırıp duruyor. En sonuncusunu ele alalım: Bağımsız yargının, tamamen kanuni usullerle yaptığı inceleme bahane edilerek, "Devlet sırrı niteliğindeki planlarla ilgili olarak güvenlik prensibi ihlâl olmuştur; biz bunları iptâl ve imha ettik, yenisini yapacağız" denilebilir mi? TSK, yeminli hâkime güvenmediğini söylüyor; peki, biz size nasıl güvenelim o halde? O önemli olduğu ileri sürülen plânları gören, bilen askerî personelin, bir hâkimden daha güvenilir olduğunu nasıl izah edeceksiniz bize?

İki gün öncesine gidelim; yine bir karargâh açıklamasında deniliyor ki özetle: "Taraf gazetesinde yer alan belgeler plan semineri çerçevesinde eğitime yöneliktir; iddiaları akıl ve vicdanı olan hiç kimse kabul etmez; lütfen bilgi kirliliği yaratmayın!"

Tam inanacak gibi olurken ses kayıtları patlıyor: "Plan semineri"ne katılan bir komutan, "Bütün birliklerimi getiririm İstanbul'un üzerine çökerim ve belediye başkanıymış, işte ondan sonra savcıymış, hâkimmiş, kaymakammış, bu konuda olaya olumsuz bakan insanları..." Aa, bu sesi tanıyoruz biz, az önce "iftira" diye bize ayar çeken ses bu... Neler neler... Nasıl bir plan semineridir ki bu, halkın ordusu, kendi halkına karşı nasıl eylem yapacağının hesabını yapar uzun uzadıya?

Ve karargâh, çuvala sığmayan mızrağı savunma telâşında. Karargâhı, komutanını adeta harcamak istermişçesine yanlış yönlendiriyor ve bilgilendiriyor; kâğıt parçaları, ıslak imzalar, borular artık mizah konusu haline gelmiş durumda. İlker Paşa ne zaman kurumunu savunmak için kamera karşısına geçse, ertesi gün tekzibe uğruyor; nereye "sağlamdır" diye teminat verse, ertesi gün orası göçüyor. Kurumun itibarını ciddiye alan bir karargâhın, genel komutanına bunca iletişim kazâsını nasıl açıklayabildiğini merak ediyorum doğrusu...

Artık emin olmaya başladım: TSK'ya karşı dışardan asimetrik psikolojik harekât yürütenlerin varlığını tahmin ediyorum fakat içerden -yani dost kuvvetlerden- orduyu yıpratmak isteyenler daha etkili oluyor, kuruma daha çok zarar veriyorlar. Çok hakkında yazdım bu konuda, derdimi anlatamadım; artık anlaşılmış mıdır bilmem.

TSK, niçin içindeki çürük elmaları tasfiye edemiyor. İki ihtimâl var: Ya tensikata uğratılamayacak derecede kalabalık bu çürük elma takımı, ya da ordu, "Biz hata yapmayız, hata sivillere mahsustur" diye çalışan bir zihni paradigmayı bir türlü aşamıyor.

Tensikat, tasfiye kaçınılmaz, Orduyu yeniden toplumun güvendiği bir kurum haline getirecek, yeniden yapılandıracak düzenlemeler artık ertelenemez. Hükümetin risk üstlenmesi lâzım; zira sızlanma değil icrâ mevkiidir, fakat bu esnada basın ve muhalefetin hükümete destek olması da gerek. Muhalefetin direnci, restorasyonu geciktirir fakat Türk demokrasisini bir süre fiilen muhalefetsiz bırakacağı için zararlı olur. Kaderini darbecilerin kaderine iliştiren muhalefeti, bu toplum tasfiye eder...

Kendi halkına karşı eylem planı tasarlayan bu ordudan, ne kendine, ne ülkeye, ne topluma ne de tank gölgesinde yatan siyasi muhalefete hayır yok; herkes görsün, anlasın...

Macun tüpten çıktı; büyü bozuldu, ışıklar yandı, film bitti...

Turpsoğan "Zaytung"u

Milletçe iflâh olup, cümleten keçeyi sudan çıkarmamızın nişânelerinden biri de mahalli matbuattır efendiler.

Şimdilerde herkes "yerel basın" diyor; ben bu tâbire hiç alışamadım, eski tâbirle bu elfâzı "mehel ve münasip" bulmuyorum; veya şöyle bir mânâ ayrımına gitmek de mümkün: Mahalli Matbuat, benim gönlümdeki arslanı isimlendiriyor; yerel basın ise âhir zamana kalakalmış taşra gazetelerini ve gazetecileri vasfetmeye kâfidir.

Niçin mahalli matbuatın iflâhını, keçeyi cümleten sudan kurtarmakla bir tuttuğumu izah etmeliyim: Bana göre vatandaşlık şuurunu kazanmanın ilk adımı, bir beldede yaşayan insanların o mahaldeki mahalli gazeteleri sahiplenmesi ve yaşatması ile mümkündür; elbette o beldedeki mahalli gazete ve gazetecilerin de bu teveccühe lâyık olacak tarzda yayın kalitesini yükseltmesi beklenir.

Ülkemizde maalesef "Başkentçi" ve buna bağlı olarak devletçi, merkezci bir yaklaşım hâkimdir. Gazete deyince İstanbul gazeteleri, gazeteci deyince İstanbul ve İstanbul gazetelerinin Ankara temsilcileri akla gelir. Garâbete bakınız ki Başkentlilerin neredeyse tamamı, yaşadıkları şehirde Ankara'ya dair kaç mahalli gazete yayınlandığını ve adlarını bilmezler.

Lâfı uzatmayalım; bu satırların yazarı, "mahalli matbuat"tan yetişmiş olmakla gurur duyan birisidir. Evet, bu niteliğimle iftihar ediyorum lakin, uzun yıllar yaşadığım beldenin basın hayatına lâyık-ı vechile manidar bir katkı yapamadığımı da kabul etmek zorundayım.

Şöyle ki; bu ekşi duygularla, 1993 yılında Sivas'ta yayına başlayan Hürdoğan Gazetesi'nde haftalık yazılar kaleme alarak, memleketime daha iyi bir gazete kazanması için omuz vermeye niyet etmiştim fakat postu bedavaya satmak niyetinde değildim; neticede gazetenin sahibi ile beher yazı başına bir kutu tütün konservesi üzerinden sözleşme akdettimse de tamamını tahsil etmek pek mümkün olmadı; helâl olsun. İşte o günlerden birinde Hürdoğan Gazetesi'nin eki olarak haftada bir yayınlanmak üzere 8 sayfalık tabldot boy bir mizah gazetesi çıkarmaya karar verdik. Bu esnada kim kimi kandırdı tam hatırlamıyorum; matbaa ve gazete sahibinin oğulları Kaan, Mete ve Bekir'le bizim mahdumlar ve birkaç makaracı arkadaş başlıca personelimizi teşkil ediyordu. Gazetenin adını Hürdoğan'ı sarakaya almak için Turpsoğan koymaya karar verdik.

Turpsoğan'da çizgiyle mizah yapacak gücümüz yoktu fakat yeni yeni yayılmakta olan bilgisayar ve özellikle Photoshop 1.0 versiyonu sayesinde fotoğraf ve fotoğraf manipülasyonu türünden yayın yapma şansımız vardı; geriye kalanı da lâfla dolduracaktık. Lâfla yani metinle...

Güzel haberler yaptık, devrin meşhurları ile tatlı tatlı dalgamızı geçtik; "Yılın baltası", "Yılın kerestesi", "Yılın tırmığı" gibi ödüller dağıttık. Mizâhî hikayeler yayınladık. Ekonomi haberleriyle, gazetelerin borsa köşeleriyle kafa bulduk. Eğlenceli anketler (Meselâ: Ne kadar safsınız?) düzenledik.

Photoshop 1.0 dedim de burnumun direği sızladı; programlar basit ve insâni boyutlarda iken bu satırların yazarı, tek başına gazete yayınlayabilecek kadar bilgisayarına hakimdi efendim. Netekim o günlerde, Bermuda tipi şortu ile cennetlik gövdeyi bir mesire yerinde güneşe veren devrin reisicumhuru Sayın Demirel'in fotoğrafından kafa kısmını "cut" ederek, devrin başbakanı Tansu Hanım'ın sarışın ve güzel kafa kısmını o boşluğa ustalıkla "paste" yapmayı başarmış, üstelik kesim yerlerini de itina ile "blur"layarak montaj izlerini görünmez hale getirmiştim. Ertesi sene basın ödülleri dağıtılırken bu "usta işi" Photoshop manipülasyonuna neden şampiyonluk ödülü verilmediğini hâlâ anlayamamışımdır...

Şöyle böyle derken galiba 5 veya 6 nüsha yayınlayabildik Turpsoğan gazetesini. O günlerde Turpsoğan nüshalarını itina ile saklamıştım, taşınmalar esnasında kayboldu gitti. Şimdi gazetenin bilumum işlerini çekip çeviren Bekir yeğenim, arşivden o sayfaları PDF formatına aktarıp Ahmet Amcası'na gönderse aman ne güzel olur, ne güzel olur, hâtıradır.

O günlerde elimden geldiğince memleketimin gazetelerine "tenkid" aracılığı ile yardımcı olmaya çalışırdım. Günün birinde, yaptığı mizampaj yanlışını ekran üzerinde göstermeye çalıştığım genç mizampaj operatörünün canını sıkmış olmalıyım ki,

-Aman be Ahmet abi, dedi, herkes bir şey söylüyor kendince; bilmem ki valla?..

Bu zılgıtı yeyince, kimseye zorla iyilik yapılamayacağını bir kere daha ve üstelik hiç de tatlı olmayan bir tarzda öğrenmiş olmanın verdiği yüz kızartısı ile mahallimin matbuatına karşı uzak ve soğuk durmaya karar verdim. Öyle olması gerekirdi, çünkü dünkü çıraklarımız artık yavaş yavaş en genel yayın müdürü havalarına, "usta gazeteci" klâsmanlarına girmeye başlamışlardı ve meydanı usuldan onlara terk etmek gerekiyordu.

Bunlar şahsi işler ve ben bunları sizlere niçin anlatıyorum bilmem; aslında Turpsoğan'dan bahsediyordum. Turpsoğan çok istikbal vaadeden matrak bir gazeteydi ama iki mühim eksiği vardı: Bir- kadrosu zayıftı ve geçiçi işçilerden oluşuyordu, İki- Okuyucusu henüz ortalıkta görünmüyordu. Turpsoğan'ı görenler, elma zannıyla turp ısırmış birinin şaşkınlığıyla "Nedir yani bu şimdi?" diye tuhaf tuhaf bakıyorlardı yüzümüze.

E, bizim de öyle haddinden fazla avantgarde takılmaya niyetimiz yoktu.

Çekildik izzet ü ikbâl ile bâb-ı mahalli matbuâttan...

Lâkin hanımlar beyler, haberiniz olsun, bu istikamette yayın yapmakta olan güzel bir internet sitesi iliști gözüme geçenlerde. Adı: www.zaytung.com. Zaytung, gazetenin almancası Zeitung'dan tornistan olsa gerek. Seyrederken nedendir bilmem, burnumun direği sızladı. Niçin diye taaccüb ettim. A, baktım, bu gençler de bizim Turpsoğan'da yaptığımız şeyi yapıyorlar; dalga geçilesi her şeyle bir güzel dalga geçiyorlar.

Tavsiye ederim; evet daha heyecan verici mizah siteleri de yok değil fakat bu sitede gerçekten zekice tertiplenmiş mizahi haberler var. Yerim olsaydı -dükkân ne benim, ne de sizin, kusura bakmayınız, bu dükkân sayfa sekreterinin!- birkaç örnek verirdim ama mâlum...

Zaytung.com; aynen bizim Turpsoğan; hık demiş burnundan düşmüş nerdeyse!

Alin Taşçıyan bizleri nasıl utandırdı?

Ege Bölgesi'nde zeytin üre ticiliği ve ticareti ile uğraşan bir ahbapla sohbet ediyorduk. Bu işi dedelerinin tâ Meşrutiyet zamanlarından beri bir aile mesleği olarak devam ettirdiklerini, hatta 1911'den önce Selânik'te şirketin bir şubesinin bile bulunduğunu anlatan dostum, eski imâlathanelerinden bahsederken, söz arasında, işletmenin eski yazılı tabelâsını da kullanılmayan eşyalar arasında ele geçirdiklerini, kendisinin bu tabelâyı temizletip cam çerçeve içinde koruma altına alarak şirketin görünür bir yerine astırdığını iftiharla anlattı ve şöyle devam etti:

-Lakin tedirgin olmadım da değil; haddinden fazla işgüzar birinin çıkıp "Nedir bu gerici tabelâ! İnkılap kanunlarına karşı mı geliyorsunuz?" diye densizlik etmesi doğrusu aklıma geldi ama aldırış etmedim...

ESKİ YAZI ÜRKÜNTÜSÜ

Eski yazımıza karşı ilk alelâde tepkimiz "endişe" mi olmalıydı? Ne yazık ki biraz öyledir çünkü biz, 20. yüzyılda yazısını değiştirmiş nâdir ülkelerden biriyiz. Alfabemizi değiştirirken, "Yenisi kolayca benimsensin, toplumsal bir itiraz ve direnişle karşılaşmasın" diye eski alfabemize ve yazımıza karşı düşmanca kampanyalar açmayı da ihmâl etmedik nedense. Eski alfabemizin yazısı, eski ve köhne kültürün, irticânın sembolü gibi görüldü ve gösterildi; bu büyük bir haksızlıktı, haksızlığın da ötesinde büyük bir yanlıştı. İki sebebi var:

1- Eski yazımız, aynı zamanda bütün devlet kayıtlarının, eğitim hayatının, sanat ve edebiyatın, haberleşmenin de yazısıydı. Alfabe değiştirirken bilinçli bir şekilde âdeta hâfızamızı silerek eskiye dair hâtıra kalmasını istemeyen bir acelecilik gösterdik; büyük zarar gördük.

2- Eski yazımız, bir alfabe olmanın ötesinde, sanat dünyasında pek az alfabeye nasib olacak derecede yüksek bir sanat faaliyetine konu teşkil etmişti: İslâm hat sanatı. Eski yazının kaldırılması ve yeni yazısının yaygınlaştırılması çabaları esnasında eski yazıya husûmet gösterirken bu yüksek sanatın dallarına, çiçeklerine, gövdesine ve hatta köküne büyük zarar verdik.

Yeri gelmişken belirtelim; Latin alfabesine geçerken eski yazıyı karalamak, kötülemek, gericiliğin işâreti gibi göstermek gerekmiyordu. Daha temkinli, daha ağırbaşlı bir geçiş dönemi bize büyük fayda sağlayabilirdi. Ne yazık ki alelacele uygulamaya konulan alfabe

inkılabından sonra hemen ardısıra yetiştiren Dil Devrimi ile Türkçe büyük zarara uğratıldı; acılarını hâlâ görüyor ve çekiyoruz.

GÜZEL VE YALNIZ SANAT

Cumhurbaşkanı Abdullah Gül, 2009 Yılının Kültür Sanat Büyük ödüllerinden birini Prof. Dr. Uğur Derman'a verdi; bu tevcih her iki bakımdan büyük isabet taşımaktaydı: Hat sanatının, -yanılmıyorsam- ilk defa devlet başkanlığı katında ödüllendirilmesi isabetliydi; bu ödülün Sayın Uğur Derman isminde tecessüm eden bir şahsiyete yönelmesi ise aynı derece zarif ve hakşinas bir davranıştır.

Takib edebildiğim kadarıyla bu tevcihi köşe yazısında değerlendiren tek isim, Star Gazetesi yazarı Alin Taşçıyan oldu. Alin Hanım, sinema yazılarından ve programlarından âşinâ olduğumuz bir isim. Hat ile ilgilendiğini bilmiyordum; kendisi, "Hat: Güzel ve Yalnız Sanat" başlıklı yazısında İslâm Hat sanatına nisbetini şöyle anlatıyor:

"Hat sanatı çoktandır geniş kitleler tarafından unutulmuş bir dal. Bırakın uygulamasını, kısıtlı bir çevre dışında bu sanatı tanıyan dahi yok! Bir hat eserine bakınca ne olduğunu dahi teşhis edemiyoruz. Hattın türlerini ve tarzlarını bilmemek bir yana Arap alfabesini bilmediğimiz için anlamını da kavrayamıyoruz. Bu yüzden Cumhurbaşkanlığı Kültür Sanat Büyük Ödülleri'nden birinin Prof. Dr. Uğur Derman'a verilmesi 'hayati' önem taşıyor. Kültür sanat dünyasının 'içinden' biri olarak SSM ve NBC'ye dair son haberleri bir çırpıda sayabilirim. Oysa şu günlerde hat sanatına dair ne gibi gelişmeler olduğundan ne yazık ki habersizim. SSM'de sergilenen yapıtların -şahane hat koleksiyonu dışında kalanların- birçoğunu teşhis edebilir; NBC filmlerinin eleştirilerini hemen şimdi yazıya dökebilirim... Hat konusuna gelince cehaletimden başım önüme eğilir (…) Kültür dünyamızın 'yalnız ve güzel sanat'ı da hat olsa gerek! Geleneksel sanatlardan ebru bile çok daha popüler. En azından bir ebru eserine bakılınca üzerindeki motifin karanfil mi lale mi olduğunu ayırt etmekte zorluk çekmez kimse! Oysa hattın sülüs mü yoksa nesih mi olduğunu bile kavrayamayız!"

Alin Taşçıyan samimi ve açıkyürekli bir değerlendirme yapıyor; eğer Cumhurbaşkanlığı ödülleri Uğur Derman'ın yanında, Sakıp Sabancı Müzesi'ne ve Sinema yönetmeni Nuri Bilge Ceylan'a lâyık görülmemiş olsaydı, büyük ihtimâlle hat sanatı hakkında bir değerlendirme yapmak aklına gelmeyecekti. Olsun, Alin Hanım'ın yukarıda iktibas ettiğim satırları, kültür dünyamızın hat sanatına karşı aldığı mesafeyi göstermesi bakımından çok öğreticidir; nitekim İslâm sanatları, geleneksel sanatlarımız denilince mangalda kül bırakmayan nice muhafazakâr, milliyetçi, İslâmi hassasiyetleri yüksek yayın organında İslâm Hat sanatına yönelen bu takdirkâr teveccüh, lâyıkıyla yankı bulmadı. Zaman Gazetesi ise geçen hafta Pazartesi günü Kültür sayfasında Musa İğrek'in Prof. Dr. Uğur Derman'la yaptığı güzel bir sohbeti yayınlayarak bir mânâda özür dilemiş oldu.

Alin Taşçıyan bakınız ne kadar açık ve samimi bir dille itiraf ediyor, "... kısıtlı bir çevre dışında bu sanatı tanıyan bile yok" diyor ve daha acısını ekliyor, "Bir hat eserine bakınca ne olduğunu dahi teşhis edemiyoruz. Hattın türlerini ve tarzlarını bilmemek bir yana Arap alfabesini bilmediğimiz için anlamını da kavrayamıyoruz." ve sonunda samimi, sevimli bir itiraf,

-Hat konusuna gelince cehaletimden başım önüme eğilir!

Bizim başımız da Alin hanımın dolaylı olarak bizlere hatırlattığı gafletten ötürü eğik dursa gerektir.

HAT SANATI EVRENSEL BİR DEĞERDİR

Ne kadar tatlı, ne kadar sevimli bir cehâlet itirafıdır o. Evet, herkesin hat sanatı hakkında uzman olması beklenmez fakat memleketin okur-yazar takımının -uzmanlık değilse bile ilgi derecesinde- bir mecburiyeti vardır; çünkü İslâm hat sanatı, evrensel kalite taşıyan bir sanat dalı mevkiinde; grafik sanatlarının zirvesi. Latin yazısı hâlâ, İslâm yazısının yüksek estetik seviyesine ve kıvâmına erişemedi ve asla erişemeyecektir, çünkü Latin harfleri güzel yazmaya ve yüksek terkipler kurmaya elverişli değil. Latin afabesini küçümsüyor değilim fakat İslâm alfabesini -bu mânâda evet-, yüceltiyor, tebcil ediyorum; bu sanat, yeryüzünün bu güne kadar gördüğü en yüksek grafik kompozisyonlarını ihtiva ediyor ve bu sanatın en büyük ustaları bu topraklardan yetişmiş kişilerdi.

İşte Prof. Dr. Uğur Derman'a verilen ödülün böyle bir anlamı daha var. Uğur Derman, bir hattat olduğu için bu ödüle layık görülmedi, tabir yerindeyse Hatt'ın hâmisi, duayeni, esirgeyeni, kollayanı, muhafızı, uzmanı, mütehassısı olduğu için, yıllarını bu yüksek sanata vakfedip büyük emek ve zaman harcadığı için bu onura erişti. Kendisinin zarafetle kaydettiği üzre aldığı ödül, Devlet Başkanlığı katında bütün klasik sanatlarımıza yöneldiği için mânâsı görünenden daha fazla ve etraflıdır. Alin Taşçıyan hanımefendi'yi bu zarif ama çok sevimli tesbit ve itirafından ötürü kutlamak geliyor içimden; sağolsun, eksik olmasın. Uğur Derman Hocamıza ise gıyabında güzel ellerinden öperek daha nice zaman hayırlı hizmetlerinin devamına dua ederim. Cumhurbaşkanımız ise, şu ödül kompozisyonu ile sadece milletin değil, tarihî sürekliliğin itibarını da sahiplenmiş oldu. Devletimizin ömrü müzdâd olsun.

Eğreti gelinliğin âlemi yok!

- Hocam merak ediyorum; çuvallar dolusu darbe evraklarının tanziminde, çocukça bir öngörüsüzlük var; hiç tedbir almamış darbeciler, evraklarını doğru dürüst gizleme gereği bile hissetmemişler; bu kadarı da olur mu diyesim geliyor...

- Evet, ilginç bir hâl bu; izahı olsa olsa şöyle yapılabilir: Darbeciler, giriştikleri teşebbüsün başarıya ulaşıp ulaşmayacağı ihtimâlini iç düşünmemişler bile; kesinlikle başarılı

olacaklarını varsaymışlar. Tedbirsizlikleri bu yüzden. Birbirlerini çok kolayca ikna etmişler ve gözlerini karartıp hedefe doğru yürümüşler. "Ertesi gün iktidarız nasıl olsa" iyimserliği...

- Kimseden çekinmiyorlar yani?
- Darbeci kimden çekinir? Yargı, basın, ordu, asker?.. Darbe planlarında bunlar "dost kuvvetler" rengiyle işaretli; ayrıntılarıyla listelenmiş, yıldızlar konulmuş; "bizdendir-değildir" değerlendirmeleri yapılmış. Polise karşı tedirgin bir duruşları var ama şu dört kuvvet yürümeye başladıktan, Emasya protokolü çerçevesinde Emniyet mensupları sıkıyönetim komutanlıklarının emrine alındığı zaman korkulacak bir güç olmaktan çıkıyor polis. Zaten 28 Şubat ertesinde Polis'in elindeki ağır silahları ordu envanterlerine geçirilmiş, hatta bu vehim, özel üniforma giydirilmiş korumaların teşkil ettiği "tehdid"i hesaplamaya kadar vardırılmış. Artık şüphe götürmüyor; 2003 yılında Ankara'da yapılan Cumhuriyet mitinginde açılan "Ordu Göreve" pankartının ardında, "Önümüz açık arkadaşlar" iyimserliği varmış meğerse. Görünen iktidar, hukuk filan gerektirmez hesabı...
- Peki, hükümetin hâlâ, "Kim itti bizi bu havuza?" sıkıntısı içinde gibi görünmesine ne dersiniz; garip değil mi?
- Halbuki tam hükûmet edilecek zaman... Türkiye'de hukuk devletini kurumlarıyla rayına oturtacak insanları bu toplum sırtında taşır. Hükûmet, bu defa hakikaten muktedir olma, sivil irâdeyi hakikaten işletme sorumluluğu ile yüz yüze. "Eğreti gelin" gibi işi ağırdan almanın yeri değil. Harekete geçecek, inisiyatif üstlenecek, riske girecek ve rejim üzerindeki askerî vesâyeti "hâlâ" sürdüren bütün idari ve kanuni düzenlemelere bir an evvel teşebbüs edecek. 2007 seçimlerinde bu ışığı gördüğü için insanlar hükümete kredi açtı. İktidarın halka borcudur; bu tarihî görevi ıskalamaya kalkışırlarsa, bedelini sandık günü görürler...
- Muhalefetin durumu çok ilginç; bir ses çıkmadı?
- Evet, şaşırtıcı bir şey bu. Beş günden beri neredeyse çıtları çıkmadı ama sorumlulukları bir yandan giderek büyüyor; hesab etmeliler ki ölesiye nefret ettikleri AK Partiyi demokratik yollarla safdışı bırakmanın tek yolu, şu netâmeli geçitte, "Millî irâdeyi âmil" kılacak reformlara vargücüyle destek çıkmaktır, aksi takdirde yarın, "Siz o zor demde kimlerin safındaydınız?" sualine cevap bulabileceklerinden şüphe ederim. AK Parti kadar muhalefet partileri de risk altında bana göre, fakat takdir kendilerinindir tabii...
- Yani...
- Şudur: Muhalefet için şu günler altın gibi değerli; değişimin önderliğini yapabilseler, hükümete, "Ne duruyorsun; işte destek, normalleştirelim şu ülkeyi" diyebilseler ilk seçimde AK Parti'ye alternatif olacaklar. Oysaki 2007'de bu filmi onlar da gördüler; esas

oğlan, Erol Taş'ın elinden kızı kurtardı ve muradına erdi. 2010'daki de aynı film, sonunu beklemeye gerek yok: Milletin hukukunu savunan yine kızı kapıp götürecek!

Sarsılmazsınız, sarsılmazsınız!

"Bunlar gerçek olursa benim dünyam çok sarsılır. Çok derin bir üzüntüye girerim, çok derin bir sorgulama yaparım. Bunu benim mantığım kabul etmez. Ben böyle yetiştirilmedim.

Benim doğrularım, gerçeklerim, inançlarım, kimliğim, hepsi sarsılır böyle bir şey karşısında." diyor Deniz Baykal.

1938 doğumlu; 72 yaşında. Türkiye'nin yakın tarihini, coğrafyasını, siyasi geleneklerini, kurumlarını şüphesiz benden iyi bilir. Baykal bu sözleri, "Balyoz"un uydurma olduğu yolundaki inancına ve önsezilerine güvenerek söylerken neredeyse bütün siyasi kariyeriyle restleşen bir mevzie girdi, "Adım gibi eminim ki böyle bir şey yoktur" inancının altını çizmek için kendini bu sözlerle bağladı. Dramatik bir beyan ve an!

Bu sözler, eski tâbirle müeyyide doğuracak bir serbest irâde beyanıdır. Bugün itibariyle hâlâ aynı kanaatte olup olmadığı bilinmez fakat şurası önemli; Baykal gibi düşünenlerin sayısı az değil, o sözlerin bir temsil değeri var. "Kendimden şüphe ederim, askerden şüphe etmem" diyenlerin zihni karışıklığını yüksek sesle dillendirdi Deniz Baykal.

Onlar kim? Onlar ki, kötü, duygusuz, yaban, örümcek kafalı, beceriksiz, ahlâksız bir zümrenin Türkiye Cumhuriyeti'ni içerden ele geçirip geriletmek, çökertmek, düşmana satmak, bölmek, hâsılı berbad etmek için ilk günden beri hınzırca planlar yaptıklarını, buna mukabil ilerici aydınların, güvenilir hukukçuların, yurtsever askerlerin ülkeyi bu kötü insanların koruduğunu düşünüyorlar.

Bu, insafsız derecede basitleştirilmiş, çocukça bir iyi-kötü hikâyesidir. Düşman bellediği insanları merak etme zahmetine bile katlanmayan bir fikri tembelliğin eseri; böyle düşünenleri aşağılamaya niyetim yok ama tam da böyle olduğuna dair ne kadar çok delille, olayla, görgüyle kuşatılmışız. Şu basit zıtlığın bir iftira, benim hayâlimden çıkmış zırvalar olduğunu kim iddia edebilir? Kendisinden farklı düşünenleri neredeyse insan cinsinden bile saymayan bu bağnazlıkla ne kadar yüzyüze gelmişiz, yüzlerce, onbinlerce örneği vardır bunun...

"Bunlar gerçek olursa"sı yok Sayın Baykal; bu ülkenin zencilerine, bu ülkenin beyazları neredeyse yüz seneden beri, üstelik artan yoğunlukla işte tam da böyle davranıyorlar; Olayların içinde yaşadınız, hatırlamıyor musunuz? Gözümüzün bebeği ordumuz, 27 Mayıs'ta kendi halkına ve hükümetine karşı darbe yapıp, "düşükleri, kuyrukları" derdest ederken 22 yaşındaydınız, aynı zihniyet 1980'de yine darbe yaparken artık 42 olmuştunuz. Bunlar gerçekse ne demek? Bunlar gerçek, biz bunları yaşadık, gördük, biliyoruz; siz nasıl

bilmezsiniz? Üzücü ama gerçek, -ister ordumuz diyelim, ister "bir kısım subaylar" diyelim- darbe yaparlar ve yaptılar ve fırsat olsa yine yapacaklardı.

O yıllarda Ankara'da kapalı kapılar ardında fısır fısır neler konuşulduğunu bilmezlikten gelebilir misiniz; ordu üst yönetiminde bir takım klikleşmelerden, bir genelkurmay başkanına atışlı tatbikat esnasında kimlerin suikast yapmış olabileceğinden filan söz ediliyordu hani; hatta bu söylentiler CHP içinde aday adayı profillerine kadar da yansımış mıydı ne?

Bir bavul dolusu Balyoz evrakının hukuki niteliğinden bahsetmiyorum bakın; ki siz onların gerçekliğine ikna olursanız sarsılacağınızdan bahsediyorsunuz. 1960'ta, 1971'de, 1980'de, 1997'de hiç sarsılmış mıydınız efendim; yoo!

Benim şöyle bir teorim var; sorumluları açık açık suçu kabullenseler bile siz asla ikna olmayacaksınız; 40 yıllık siyasi hayatınızda göremediklerinizi, size hangi nevzuhur beyyine gösterecekmiş şaşarım doğrusu..

Çok mu fesadım?

Kaç Avrupa Birliği vatandaşının şahsi bilgisayarında, ülkesinin genelkurmay başkanlığına ait resmi site, "her gün göz atılacak siteler" listesinde işaretlenip bookmark edilmiştir bilinmez; bizim genelkurmay sitesi, böyle günlerde tıklanma ölçümlerinde başa güreşiyor.

Eski adı tsk.mil.tr idi, şimdi mil uzantısı kaldırılmış (İngilizce military'nin kısaltması idi), şimdi sadece tsk.tr.

Güzel bir dikkattir; "site" ile uğraşan webmaster'ları tebrik ederim.

Webmaster'lar diyorum çünkü bu siteye kimin hangi bildiriyi koyduğu bazen derin tartışmalara konu olmuştu; mesela 27 Nisan bildirisi böyleydi. Hayli zaman sahipsiz kaldı; netice dönemin genelkurmay başkanı Org. Büyükanıt altı ay kadar önce, "ben yazdım" demişti de hani, herkes inanır gibi yapmıştı. Üslup pek andırmıyordu ama yine de inanır gibi yapmıştık.

Nerden hatırladım; Genelkurmay dün yine bir açıklama yayınladı. Diyor ki önceki gün Erzincan'da bir askerî intikal yapıldı ve bu bazı dedikodulara sebep oldu; bundan mânâ çıkarmayın; 3. Ordu'nun bazı birlikleri kış tatbikatına hazırlanıyor.

Tam böyle demiyor aslında resmî bildiri, "...kış tatbikatına hazırlık eğitimi kapsamında yapılan rutin bir faaliyetidir" diyor. "Rutin bir faaliyetidir" ibaresi yanlış, daha doğrusu bozuk; "rutin bir faaliyettir" denilse vaziyeti kurtaracaktı. Olmamış, sanki aradan bir kelime düşmüş gibi duruyor; meselâ, "rutin bir (tatbikat) faaliyetidir" veya "rutin bir (hükümeti tehdit) faaliyetidir" veya "rutin bir (demokrasiye balans ayarı) faaliyetidir". Belki asıl metin böyle bir şeydi; emir-komuta zinciri içinde bildiriyi inceleyen âmir o ibâreyi çıkarmak lüzumu hissetti fakat faaliyetidir kelimesini "faaliyettir" şeklinde düzeltmeyi unuttu!

Çok mu fesadım? Haklısınız, basit ve mâsum bir unutkanlıktan bu kadar mânâ çıkarmak gerekmez, fakat hak veriniz, bir askerî birliğin bu kadar nemateli bir günde sokağa dökülüp cumhur-cemaat silahlı araçlarıyla yürüyüş eylemesi tabii değildi. Hatta bazı gazeteler, 3. Ordu Komutanı'nın aynı gün "İrtica ile Mücadele Eylem Planı" dolayısıyla mahkemeye ifade vermeye davet edilmiş olmasını pek mânidar bir tesadüf olarak yorumladılar; olacak iş değil yani...

Bir başka tesadüf ise 3. Ordu karargâhının Erzincan'da bulunması.

Neyse ki, aklımıza gelen o "bedhâh ihtimâl"in bir vesveseden ibaret olduğu, aslında "rutin bir faaliyetidir"den başka türlü anlaşılmaması gerektiğini en yetkili mercî ve web sitesinden öğrenmiş bulunuyoruz.

Aksi takdirde şöyle düşünecektik: Diyecektik ki, "Ne oluyor arkadaş, 'rutin bir faaliyetidir' diye çıkardığınız araçlar halkın vergileriyle satın alınmış araçlar; o araçların üstündeki silahlar, donanımlar milletin parasıyla alınıp askere emânet edilmiş silah ve donanımlar. Araçlara bindirdiğiniz subay, erbaş ve erler milletin evladı. Siz kimin aracı, silahı, evladı ile soruşturma geçen komutanınıza destek çıkmak için yollara dökülüyorsunuz! Bu hakkı nereden alıyorsunuz? Milletin parası ve imkânı ile Erzincanlılar üzerinden milleti tehdide kalkışan sorumlu hakkında ne gibi bir işlem yapmayı düşünüyorsunuz?.."

Diyecektik... fakat böyle bir şeyi aklımızdan geçirmiyoruz. Genelkurmay'ın meşhur sitesinden yapılan iki satırlık açıklama ile vaziyet tavazzuh etmiş bulunuyor.

İknâ olduk mu? Pek sayılmaz, fakat bu da bir şeydir...

İknâ olmadık çünkü, çünkü hayliden beri orduya mensup birtakım kişilerin karıştığı hadiseler, düzenlediği evraklar, aleyhlerindeki suç isnadları mânidar bir yoğunluk göstermeye başlamıştır. Eskiler böyle durumlara "Şüyû'u vukû'undan beter" derlerdi; mânâsı şöyle; "Dedikodusu, gerçekte olup bitmesinden daha kötü!"

Bugünlerde Cenâb-ı Hak, İlker Paşa'ya yardım etsin!

Liste

Fırından çıkarken nerdeyse göğüs göğüse çarpışmamıza ramak kaldı, "Oo üstad" diye gülümsedi, "Görüşemiyoruz epeydir".

Merhabalaşıp hal-hatır sorduktan sonra savuşup gitmek üzereydim ki ardımdan seslendi, "Yahu" dedi, "Listeye baktım; yoksun."

-Ne listesi; neden bahsediyorsun?

-Öpülecek gazeteciler listesinden bahsediyorum canım; Taraf gazetesi yayınladı ya geçenlerde... o liste!

Biraz canım sıkıldıysa da pişkinliğe vurup belli etmedim; o da "Rastlamışken şunun canını sıkayım" diye söylemiyordu zaten, öyle lâf olsun, bir şakalaşma mevzuu olsun diye hatırlatıyor.

Bu gibi durumlarda dekora ve mizansene uygun tarzda konuşmak esastır,

-Hakikaten öyle yahu dedim, "Bir üzüldüm, bir üzüldüm; sorma!"

Dalga geçtiğimi anladı, gülmeye başladı, "İyi ama öteki listede de yoksun; Ârâf'ta kaldın resmen."

-Yapılacak bir şey yok diye somurttum, "Sen de beni artık gazeteciden saymazsın olur biter."

Şaka mı yapıyorum yoksa sitem mi ediyorum bir an anlayamadı, gözlerini kırpıştırdı, "Estağfurullah yahu, onu demek istememiştim."

-Anlıyorum canım, sen bana takıldın ben de sana takıldım, boşver diye omuzuna dostça vurdum, gülüşerek ayrıldık.

Efendim, benim gibilerin, lâfın gelişi "gaze-teci"den sayılması galât-ı meşhurdur. Gazeteci dediğin her gün gazeteye gider; fikir işçisi bordrosundan maaş alır, prim ve vergisi o fasıldan yatırılır. Yaptığı iş esas itibariyle haberciliktir. Biz köşe yazarları, bu mânâda gazeteci sayılmayız çünkü çoğumuzun asıl mesleği gazetecilik, habercilik, editörlük değildir.

Kader bir şekilde ağlarını örmüş, bizleri "köşe yazarı" denilen kategoriden gazeteci imiş gibi göstermiştir. Çoğu okuyucu öteden beri gazetecilik yaptığımızı zannediyor ama durum öyle değil.

İtiraf ediyorum; ben "gazeteci" değilim fakat gazeteciliği severim.

Vaktiyle Kenan Evren Paşamız, -zannediyorum bir postane binasının açılış töreninde olabilir- törene katılan PTT mensuplarının gönlünü almak ve onların ne kadar önemli bir iş yaptıklarını vurgulamak bâbından şöyle konuşmuştu:

-Asker olmasaydım postacı olurdum!

Eskiler böyle lâflara rüşvet-i kelâm derlerdi, lâkin günahını almayalım, belki de Kenan Paşamız'ın en büyük hayali, hakikaten vaktiyle gri üniforması, sabun köselesinden mâmul sağlam meşin çantası ve fiyakalı kasketiyle filinta gibi bir posta müvezzi (yani dağıtıcı) olmaktı. Şimdi eğer köşe yazarı ve öğretim üyesi olmazdan evvel elimde fırsat olsa hangi mesleği seçerdim diye düşünüyorum da, aklıma gazetecilikten daha parlak bir fikir gelmiyor,

çünkü şimdilerde lağvedilmiş durumdaki SSK'nın kayıtlarında hâlâ olması gerekir, benim vaktiyle bir sene kadar, hatta belki iki yıl civarında "fikir işçisi" kadrosunda çalışmışlığım, bilfiil gazetecilikle uğraşmışlığım var.

Şimdi sorsalar "Ne olmak isterdin?" diye cevabım değişir, o başka mesele! (Marangozluk, marangozluk!)

Eski zaman tabiblerinden biri, (yani Doktor) şöyle demiş vaktiyle:

"İhtiyârımla aceb ben hiç olur muydum tabib;

Ger bileydim âlemin bunca devâsız derdini"

O hesap.

Balyoz planlarından çıkan gazeteci listeleri, gazeteciler ve gazeteci-yazarlar arasında orta çapta bir fırtınaya sebep oldu. Bazıları, "İçime sindiremiyorum; bu yapılan şey kalleşliktir; keşke yayınlamasalardı. Her aklına esenin yaptığı listeyi yayınlamaya mecburlar mıydı?" diye sitemler ettiler.

Tabii karşılamak lazım; basın sektörü ne de olsa gazetecilerin elinde işleyen bir sistem ve o sistemin köşetaşlarında duranlar, kendileriyle ilgili haberleri abartmakta bir miktar mâzur görülmeliler.

Doğrudur, o listelerde bazı yanlışlıklar, hatta saçmalıklar var ama eski tâbirle söylersek "heyet-i umûmiyesi itibariyle" listelerde genel bir isabetlilikten de söz edilebilir.

Söz edilebilir de, bu varsayım üzerine hüküm binâ edilemez, çünkü bu listeler, her ne kadar kamuoyunda, "Vaay, ben zaten filancadan şüphe ediyordum; o da darbecilere hoş görünen takımındanmış" diye bıdıbıdılara yol açacaktır. Elin ağzı torba değildir ve gazeteci de olsanız böyle torbaların ağzını büzmeye gücünüz yetmez.

Olabilir, fakat aklıbaşında hiç kimse bu listelere bakarak hüküm çıkarmaya kalkışmaz. Bu listeler sadece, bu listeleri hazırlayanların bakış açısını, görgülerini, bilgi seviyelerini ve hayal ufkunun sınırlarını ortaya koymaktan başka bir işe yaramaz. O yüzden Hazreti Yunus'un dediği gibi,

"Ne varlığa sevinirim / Ne yokluğa sevinirim/ Aşkın ile avunurum/ Bana seni gerek seni" diyerek şu tatsız meseleyi kapatmaktan başka çare yoktur.

Ümid olunur ki bundan sonra ülkemizde darbe heveslileri hiç olmaz ve her aklı evvel masaya bir kalem kâğıt çekerek kendi zuumunca listeler yapıp vatandaşı fişlemeye kalkışmaz.

Gelelim garp cephesine; efendim ben Hazreti Yunusçu takımındanım. Şahsi arşivimde, "Bir vesile çıksa da TSK'nın boş böğrüne bir dirsek çaksak" diye heveslenen takıma karşı "Hoop, her toplumun bir tane ordusu olur; eleştiri yapacaksanız edebinizi takınınız; nefretinizi bulaştırmaya kalkışmayınız" tarzında kaleme alınmış nice yazı duruyor; bununla beraber yine terbiye ve usûl dairesinde yazılmış nice tenkid yazısı da var.

Fırın çıkışında rastlaştığım arkadaş olsa, "Haydi yine iyisin; iki tarafı da idare etmişsin" der miydi bu duruma? Bilmem, öyle şeylere aldırış etmiyorum pek...

Bunca patırtıdan sonra akılda kalması lâzım gelen nükte şudur: Kendi halkını düşman yerine koyarak "şöyle vururuz, böyle belini bükeriz" kafasındaki bazı adamların yaptığı listelerde yer almak veya almamak hiç önemli değildir efendim; önemli olan "Defteri sağından verilecekler" listesine dahil olmaktır.

Bu listeye giren aşığı gümüşledi; giremeyenlerin veyl hâline!

Vesselâââm...

2010

28 Şubat

Canını yerim senin! Zaman Gazetesi, Pazar Keyfi

27 Şubat

Lâle, Hâle, Jâle ve bütün mahalle... Zaman Gazetesi

24 Şubat

Mürüvvet-mend olalım Zaman Gazetesi

22 Şubat

Timsahlarla dans da kural gerektirir Zaman Gazetesi

22 Şubat

Müslümanlarla liberaller, "kul hakkı" üzerinde ittifak edebilirler mi? Aksiyon Dergisi

21 Şubat

4C! Zaman Gazetesi, Pazar Keyfi

20 Şubat

Suç sistemde değil, futbolcularda Zaman Gazetesi

17 Şubat

Baba şaplağı! Zaman Gazetesi

15 Şubat

Sağ siyasetin kırık kanadı, çolak eli, topal ayağı: Mizah Aksiyon Dergisi

15 Şubat

Hâşâ huzurunuzdan, 'acı gerçekler' bunlar! Zaman Gazetesi

14 Şubat

İrşat Zaman Gazetesi, Pazar Keyfi

13 Şubat

Darbesever hukukçulara harbiden kapak olsun Zaman Gazetesi

10 Şubat

Şu bizim Dâniş Dayımız! Zaman Gazetesi

08 Şubat

Din hânesi... Aksiyon Dergisi

08 Şubat

Öngörülmüş bir iletişim kazası! Zaman Gazetesi

06 Şubat

Akıl verme bürosu Zaman Gazetesi

03 Şubat

'Tebbet yedâ!' Zaman Gazetesi

01 Şubat

Teoman'ın annesi de ikna olabilmeli Zaman Gazetesi

01 Şubat

Muhalefet kalitesi ve CHP Aksiyon Dergisi

Muhalefet kalitesi ve CHP

Şu hâliyle, son on yıldaki performansı ile CHP'nin devletin dümenine geçmesini arzu etmem; bu benim şahsi fikrimdir; meselâ hissî ve indî bir sebep göstereyim: CHP, kendisini bütün toplumu kucaklayacak ve herkese eşit mesafede tutacak 'insani sıcaklık ve duyarlık' hissini telkin edemiyor. Kavgadan haz duyan, gerginlikle dirilen, çatışmayla varlığını hatırlatan bir vücut diline sahip, vesaire vesaire; fakat bir genel seçim akşamının ilk saatlerinde CHP'nin veya anamuhalefet durumundaki bir başka partinin yeniden baraj altında kaldığını öğrenirsem bu da beni mutlu etmez. Siyasi veya toplumsal muhalefet, demokrasinin diyalektik kaçınılmazlığıdır; çünkü muhalefet, varlığıyla iktidar odağını tehdid eder ve onu keyfî davranıştan caydırır, kurallara, hukuka bağlı kalmasını sağlar, farklılıkların hayatiyetini sürdürmesine yardımcı olur.

CHP'lilerden çok CHP'yi düşünecek hâlim yok ama bazı tesbitlerim var ki, ancak CHP üzerinden örnek gösterildiğinde anlam kazanabiliyor. Birincisi şudur: CHP, anakronik, ait olduğu zamanın içinde bir yanlışlık eseriyle duruyormuş gibi görünen bir parti. 1946 seçimleri neyse fakat, sağduyu ve basiret, 1950 seçimlerinde CHP'nin olağanüstü bir kongre ile kendini feshederek bir başka partiye dönüşmesini gerektirirdi. Sebebi açıktır ve her CHP'li bu sebebi açıklamaktan özel bir zevk duyuyor: CHP'liler, devleti kuran parti olduklarını söylüyorlar. Bu iddia gerçeklik payı taşıyor. Kurulduğu gündeki ismiyle 'Halk Fırkası', Milli Mücadeleye omuz veren Anadolu ve Rumeli Müdafaa-yı Hukuk Cemiyetleri'nin Meclis'te, M. Kemal Paşa liderliğinde bir araya gelmesiyle vücut buldu. Halk Fırkası, halkın tek ve en yeterli örgütü olduğuna kendini o kadar inandırmıştı ki, başkaca siyasi partilerin kurulmasını gereksiz sayıyor ve tek partili sistemi Türkiye için en ideal politik sistem olarak görüyordu. Halk Fırkası, -ki 1925 yılında Cumhuriyet Halk Fırkası (CHF) adını alacaktır- toplumda monoliter, tekelci bir siyasi bütünlüğü savunmaktan ziyade, toplumdaki bütün eğilimlerin ve çıkarların CHF çatısı altında temsil edilebileceğini iddia ediyordu. Bu izah biçimi, CHF'yi ve onun devam CHP'yi, tek partili model içinde anlamlı ve fonksiyoner kılabilir fakat Türkiye 1946 yılında çok partili hayata geçti. 1950 yılında, CHP dışında -fakat CHP'nin siyasi kadrolarından yetişmiş- farklı bir siyasi parti, tek parti modelinin ebediyyen sürüp gideceği varsayımına göre tasarlanmış anayasal çerçeve içinde iktidara gelerek CHP'nin iskemlesine oturdu. O noktadan daha önce CHP'nin kendini dönüştürmesi, artık tek başına bütün toplumu temsil edemeyeceği âşikâr olduğuna göre kendine yeni bir misyon tarif etmesi gerekiyordu. Yani yeni bir parti, yeni bir siyaset felsefesi, yeni duruma ve beklentilere uygun bir siyasi yapılanma...

CHP bunu yapmadı; kolay yolu seçti. CHP'den başka bir partinin Türkiye'yi iyi yönetemeyeceği, ülkeye ve rejime zarar vereceği varsayımına tutundu; varlığını ideolojik bir düzlemde tarif etti ve bu andan itibaren otomatikman devletçi ve merkeziyetçi bürokratların organik sözcüsü oldu. Varlık sebebi kaybolur gibi oldukça, Menemenleri, 31 Martları, Dersim İsyanlarını, Derviş Vahdetileri hatırlatarak iktidar eksenine yakınlaşmaya çabaladı. Cumhuriyet'in ezeli ve ebedi bir tarzda daimi tehdit altında bulunduğu endişesini derinleştirecek bir üslûp geliştirdi; bu edâ, bir şeyi yapmaya değil, yapılan şeylere burun bükme, küçümseme ve yok sayma, ezcümle bu gidişatın ülkeyi batıracağı anlayışı üzerine dayanıyordu. CHP'lilere göre partinin, diğer partiler gibi bir şey yapması, anlamlı bir program geliştirmesi, halkın hayat standartlarını nasıl yükselteceğine dair kafa yorması gerekmiyordu. CHP, halkdan daha değerli bir varlığın, yani devletin ve rejimin bekçisi idi ve başkaca misyon gerektirmezdi.

CHP kendini dönüştürmeyi gereksiz saydığı için girdiği bütün seçimlerde sağ iktidarların nal tozlarını yutmak zorunda kaldı. 1968'de açıklanan 'Ortanın Solu' siyaseti, CHP açısından en iyiniyetli bir yaklaşımdı fakat başarıya ulaşması imkânsızdı: CHP devletin ve merkez bürokrasinin partisiydi; gerçek mânâda solcu olması mümkün değildi. Solcu olması için kendini feshetmesi, başka bir parti olması lâzımdı. Bunun üzerine CHP, solculuk iddiasından vazgeçmeden rejimin bekçiliği görevini sürdürmeye ve statükoyu savunmaya devam etti.

12 Eylül Darbesi'nin -izâfi olarak- en hayırhah gelişmelerinden birisi, bütün siyasi partilere eşit mesafede durarak hepsini birden kapatmasıydı. 90'lı yılların başında antidemokratik yasakları tavsamaya başlayınca Adalet Partililer, AP'yi yeniden ihyâ etmek yerine DYP'yi kurdular; sol takım ise birkaç başarısız teşebbüsten sonra CHP'yi dirilterek altı oklu amblemin tarihî marka değerini parlatmak yolunu seçtiler. CHP, elbette bildiği ve alıştığı üzre siyaset yapacaktı ve öyle yaptı; yine solcu olduklarını ileri sürerek resmî ideolojinin ve laikçi dünya görüşünün müdafaasına geçtiler ve tabiidir ki yeni CHP, aynen eskisi gibi girdiği hiçbir seçimi kazanamadı.

CHP'nin günün birinde sahici solcu bir parti olması eşyanın tabiatına aykırıdır fakat CHP'nin solculuğu, daha sahici ve büyüme istidadı gösterebilecek solcu siyasetin geleceğini berhava etti çünkü artık herkes solculuğu 'CHP'lilik gibi bir şey' zannediyordu.

Türkiye'de sahici sol kitlelere sesini duyuramıyor; solcu olmasına imkân olmayan CHP ise iktidar olamıyor; bu karşılıklı blokaj demokrasimizin zararına tecelli ediyor zira iktidar alternatifleri, sağ partilerin varyasyonlarından ibaret kalıyor; bu esnada CHP, resmî ideolojiye sıkıca tutunduğu için değişen ve kalkınan Türkiye'nin siyasi hürriyetler bakımından gelişmesine ve genişlemesine engel oluyor. Anayasa Mahkemesi ve yüksek yargı içindeki geleneksel CHP sempatizanları aracılığı ile statükoyu devam ettirmeye çalışırken ordu içindeki sempatizanları ile sağ iktidarların ve onlara oy veren kitlelerin nasıl durdurulabileceğine dair komplocu darbe planlarına dolaylı destek veriyor. 'Gericiler şeriatı

getirecek, hayat tarzımıza müdahale edecekler' korkusunu yayıp Türkiye'de erkenden burjuvalaşmış bürokrat kökenli ailelerin sözcülüğünü üstlenerek kendine sahici bir toplum tabanı inşâsına çalışıyor.

Beyhûde gayrettir ve CHP için yakınlarda deniz bitecek gibi görünüyor; hayır bu bir kelime oyunu değil; CHP'nin, nice zamandan beri sürdürdüğü 'zâhiri parti' görüntüsü etkisini kaybediyor; şu esnada darbecilerden yana esirgeyici bir tutum takınması, CHP'nin bitmek tükenmek bilmeyen 'tarihî yanılgı'larından birisidir.

CHP, darbecilerin mutlaka tasfiye edileceğini görmüyor, bu hengâmede sivil iradenin, parlamentonun ve temel hakların yanında yer tutması gerekirken yine statükodan yana tavır takınıyor. Kaybedeceği kesindir fakat geçici bir dönem için de olsa, Türkiye'yi muhalefet boşluğuna düşürmesi muhtemeldir.

Bu aynı zamanda Türk demokrasisinin temel problemlerinden birisi; iktidarı kime teslim etmek gerektiği noktasında seçmenin tereddüdü olmuyor pek; muhalefet konusunda kafalar karışık. Demokrasiye asıl katkı yapacak olan muhalefettir. Demokrasinin kalitesi ise, genellikle muhalefetin kalitesine bakarak ölçülür çünkü.

Teoman'ın annesi de ikna olabilmeli

Şarkıcı Teoman demiş ki: "Annem ve teyzem darbeci, ben değilim meselâ. Ben böyle konuşmak istiyorum. Darbecilerle de annemle konuştuğum gibi konuşursak ne darbe olur ne bir şey olur. Herkes birbiriyle konuşsun."

Aklıma hemen, yıllar önce duyduğum mânidar atasözü geldi: "Türk konuşmaya utanır, dövüşmeye utanmaz!" Öyle miyiz gerçekten? Dövüşmek, konuşmaktan kolayımıza mı geliyor?

Aynen öyle; konuşurken veya tartışırken herhalde genetiğimize sinmiş bir "baskın çıkmak" dürtüsünün kontrolüne geçiyor ve konuşmayı, haklılığımızın isbatı sürecine dönüştürüyoruz. Konuşmak, anlamak ve anlatmak esası üzerine kurulmalı halbuki. Teoman, yalın kelimelerle o gerçeği işaret ediyor işte. Gerilmeden, haklılık endişesine kapılmadan, birbirimize güvenerek konuşmak; anneyle, teyzeyle konuşur gibi...

Daha "Darbe nedir; kimlere darbeci denilebilir?" gibi basit bir anlamda bile ittifakımız yoktur. Hakikatte öyle olduğunu zannetmem fakat Teoman'ın annesinde temsil olunan kısmımız, ortada darbe filan olmadığını, hükümetin darbe söylentisi çıkarıp masum insanları hapse atarak sivil dikta kurmak istediğini düşünüyor ve biz onlarla meselenin lugât faslında bir türlü uzlaşamıyoruz. 27 Mayıs'ı darbeden saymayan bir insanla "darbe" üzerinde nasıl uzlaşabilirsiniz; lugâttaki darbe karşılığı mânâsız, boş ve uçuk derecede soyut kalır. Anlamak,

kanaatlerimizi değiştirmeye hazır olmak demektir biraz da; oysaki kanaatlerimizi nâmusumuz derecesinde titizlenerek konuşmanın mânâsı yok: Kanaatlerimiz nâmus fasîlesinden değildir.

Teoman'ın annesi gibi düşünenlerin psikolojisini anlamak lâzım; onlar fecî bir hukuksuzluk ve keyfilik döneminden geçtiğimize inanıyorlar. Kötü kaleme alınmış, demokratik hukuka sığmayan kanun ve yönetmeliklere yaslanarak darbecilerin aslında vatanî görevlerini yerine getirdiklerini söylüyorlar. İşte Veli Paşa; "Ben görevim esnasında kanunların gereğini yerine getirdim" diye savunuyor kendini. Balyoz planının bile bu mantıkta savunulabilir vecheleri var. Orduya, doğru dürüst tarif edilmemiş ve sınırlandırılmamış bir "koruma ve kollama görevi" vermiş kanun ve hâlâ geçerli. Asker kişi elbette anladığı ve kavradığı gibi yorumlar o maddeyi. Devran değişince, eski çamlar bardak olunca önceden suç sayılmayan, darbe kapsamında görülmeyen eylemlerin suç kapsamına girmesi büyük şaşkınlık ve hazımsızlık yaratıyor.

Şu halimiz, bana 19. yüzyıl başlarında Amerika'nın vahşi batısında hukuk düzeninin nasıl tesis edildiğini hatırlatıyor: "Ne yani, katili elimizle asmayacak mıyız; mahkemeye ne gerek var?" diye homurdanan çiftlik sahipleri, sığır çobanları gibiyiz. Hukuk, suçları ve cezaları tesbit eder. Biz henüz neyin suç olduğu üzerinde Sherrif'in bürosu önünde tartışan öfkeli kalabalıkları andırıyoruz.

"Darbecilerle annemle konuştuğumuz gibi konuşursak ne darbe ne bir şey olur" sözünü kaale alalım, çünkü "hukuk devleti" denilen şeyi henüz oluşturma sürecindeyiz; üst normlar hâlâ kesinleşmedi çünkü; şöyle misâl verebilirim: Aynı darbecileri, aynı iddianame ile yargılayan iki farklı mahkemeden biri beraate hükmederken, diğeri sanıkları ağır cezalara çarptırabilir; bu tezat, mahkeme heyetinin kanunları hangi açıdan yorumlayacağına bağlı bir şey. Bir sanık yakınını, "12 ve 14. mahkeme bizden, 13'üncüsü onlardanmış" diye konuşturan olgu budur. Asıl mücadele hukuk cephesinde olup bitiyor ve en âcil ihtiyacımız, darbecileri caydırmak olduğu kadar, darbeci takımına cesaret veren hatalı hukuk kurallarını, evrensel ölçülere göre bir güzel tahkim etmektir.

Teoman'ın annesini de ikna etmeyen çözümü çözümden saymamalıyız.

'Tebbet yedâ!'

Ağca, cezasını çekip tamamladı ve tahliye oldu. Bazı yazar ve basın kuruluşları "serbest bırakıldı, salıverildi" diyerek mânidar imâlarda bulunup, ardı sıra iri iri entel lâflar yuvarlayarak kahırlanıyorlar.

Merhum İpekçi'nin ölümünü akşam haberlerinde öğrendiğim gün, "eyvah" diyerek oturduğum yere nasıl yığılıp kaldığımı dün gibi hatırlıyorum: O gün, Türkiye'nin nereye doğru gittiğini galiba hepimiz hissetmiş ve ürkmüştük.

1 Şubat 1979 günü Abdi İpekçi'nin katledilmesi, Türkiye'nin adetâ ödünü yarmıştı. Terör böyle bir şeydir işte; bu haber hemen herkese, "Aman ya Rabbi, bundan sonra her şey olabilir, kaosa sürükleniyoruz" ürküntüsünü bulaştırdı. Nitekim gazeteci İlhan Darendelioğlu 19 Kasım 1979'da, Ortadoğu Gazetesi yazarı İsmail Gerçeksöz 4 Nisan 1980'de, Ümit Kaftancıoğlu 11 Nisan 1980'de, eski Gümrük ve Tekel Bakanı Gün Sazak 27 Mayıs 1980'de, 12 Mart döneminin ünlü Başbakanı Nihat Erim 19 Temmuz 1980'de, DİSK Genel Başkanı Kemal Türkler 22 Temmuz 1980 tarihinde "bilinen" veya bilinmeyen kişilerce vurulup öldürüldüler.

12 Eylül günü mâlum darbe oldu; öyle paniklemişti ki ahali, "oh" dediler. O cinayetler, bize "oh" dedirtmek için mi işlenmişti? Hiç şüphe yok! Hiç şüphe yok!

Ağca böyle bir adam; "iler-tutar yanı" kalmamış, neticede adım başına Mesihliğini, Mehdiliğini ilân edenlerin kuyruğa girdiği bir hastalıklı mantık ikliminde işi Mesihliğe, İncil yazarlığına vurmuş birisi; ne var ki bu ülkede huzur isteyen, evine her akşam sâlimen aş-ekmek götürmek isteyen herkese vicdânen ve maddeten borçlu bir adam.

Ama bir dakika! Bu adam durup dururken salıverilmedi, serbest bırakılmadı; bu adam infaz kanunlarına göre cezasını bitirdi, tüketti. Vicdanımız razı gelmese de aynı suça birden fazla ceza veremiyorsunuz. Dört sene önce tahliye edildiğinde, gariptir, infaz memurları, "yanlış hesap yaptık" dediler, dört yıl daha yattı. Mâhut 367 meselesinden sonra hukuk tarihimizin nadir kaydettiği vakalarından biridir bu.

Ağca'yı sevmiyorum; bu adam bana, vaktiyle serseri mayın gibi yalpalaya yalpalaya gezen o kayıp kuşağın zavallı çocuklarını hatırlatıyor; bu duyguya en son merhum Hrant Dink'in katli davasının iddianamesini okurken kapıldım; daha doğrusu dehşete kapıldım demeliyim. Neredeyse bando-mızıka refakatinde nâmertçe işlenen, azmettirilen bir cinayet Dink'in katli. Hrant hariç belki herkesin haberdar olduğu bir cinayet kumpasını fark edince irkiliyorsunuz. Çok basit birkaç tedbirle önlenebilecek cinayet sadece seyredilmiş! İnsanın kanı donuyor okurken...

İddianamenin satır aralarında insanın içine kıymık gibi batan delikanlı hikâyeleri var. Saf deseniz değiller, nasıl olup da çocukça bir naifliğin sürüklediği suç makineleri haline gelebilmişler? Kısacık ömürlerinde doğru dürüst bir işe yaramamış, ekmek parası kazanamamış ellerine kimler, hangi büyük lâflar savurarak kan bulaştırmış? Nasıl bir ülkedir burası?

Meseleyi ano nimleştirerek sorumluları savunmak veya perdelemek gibi bir niyetim yok. Sokaklarımızda hâlâ sayısı bilinmez Ağca'lar dolaşıyor; oradalar işte, görüyorum. Kulaklarına büyük lâflar üflenip, ellerine Lâz yapısı çakaralmazlar tutuşturulunca tek başına memleketi kurtaracağına inandırılan pek çok acınacak çocuk. Biz onları ancak "kaatil" sıfatına büründükten sonra nefretle işaretleyerek kinimizi kusuyoruz. Bâ'de harab'ül Basra!

Bulup bir yerden okuyun şu iddianameyi, neyi kastettiğimi belki daha iyi anlarsınız.

Akıl verme bürosu

-Başbakan Yardımcısı Bülent Arınç ilginç bir şey söyledi dün gazetecilere, duydunuz mu? Parti merkezine gelen Arınç'a meslektaşlarımız, "GATA ile ilgili Genelkurmay Başkanı'nın açıklamalarını nasıl değerlendiriyorsunuz?" diye sormuşlar.

-O ne demiş peki?

-Gazete haberlerini çok okumadım doğrusu demiş...

-Ama yine de konuşmuş olmalı değil mi?

-Bittabii, gazeteciler, "Genelkurmay Başkanı 'keşke olmasaydı' demiş; siz buna ne diyorsunuz?" diye sorunca Arınç da, "Keşke olmasaydı mı? Böyle bir program var televizyonlarda, hangisi o?" diye cevap vermiş.

-Ee, bize ne bundan?

-Olur mu, daha geçenlerde yazdığınız, "Kendi sesine hayran" başlıklı yazınızın mürekkebi bile kurumamışken?..

-Kurumuştur yahu Çekirge, bir ay oluyor neredeyse; kaldı ki sen, Bülent Bey'in o yazıyı okuyup ne zaman ve nasıl konuşacağına dair kendine bir şahsî hisse çıkardığını varsayıyorsun? Bence bu zayıf bir ihtimâldir, okumuş olsa bile ciddiye almamıştır.

-Niçin?

-Çünkü bu hepimizin içinde barınan duygu Çekirge; kendiyle barışık olmanın abartılı hâli. Meselâ eleştiriyle eleştirildiğimizde, "Ben kesinlikle hata yapmayacağım için beni eleştiren kişi iyi niyetli ise mutlaka meseleyi anlayamamıştır; kötü niyetliyse hasetlik içindedir" diye düşünüp nefsimi okşamaz mıyız? Vaktiyle ben de öyle düşündüğüm için bu tavrı anlayabiliyorum Çekirge; meselâ üniversiteden mezun olduğum sene bir arkadaşla "Akıl verme bürosu" gibi bir işyeri açmayı planlamıştık. İsteyen gelip bizden akıl alacak ve bize para ödeyecekti! Bizde akıl boldu ve taşıyordu; kendimize o kadar güveniyorduk yani. Kaldı ki bu durum Peter Prensibi'nde şâhâne bir tarzda izah edilmiştir. Şudur Peter Prensibi, "Kariyer kademeleri arasında her insan mutlaka daha başarısız olacağı bir üst dereceye (liyakatsizlik derecesine) doğru terfi etmek için kendini paralar durur"; bu biraz âmiyâne bir tarif oldu ama mânâsı yerli yerindedir. Biz daha 25 yaşında iken kendi liyâkatsizlik sınırımızı zorlamaya başlamışız demek ki. Ah, fena bir hâldir bu...

-Bu düşünce sizi hâlâ ziyaret eder mi?

-Eder, ediyor; insân-ı kâmil dediğin zaten biraz da kendi halini bilip nerede duraklayacağını kestiren adamdır; bir üst kata yükselmek için şartlarını zorlarken kemâlatı zedeleyebilirsin. "Kendini bil" sözü bu açıdan kâinat kadar derindir.

-Neydi sizin liyâkat eşiğiniz, mahzur yoksa sorabilir miyim?

-Sormasan daha iyiydi ama söyleyim: İçimdeki ince marangozluk aşkının, şahsi liyâkatimin zirvesi olabileceğini fark ediyorum bugün; heyhat!

-Bülent Bey'e dönelim; ayak üstü espri yapmasını nasıl değerlendiriyorsunuz efendim?

-Değerlendirdik ya Çekirge! Ârif olan anladı, adı arif olmayanlar için açık edelim: Bülent Arınç, AK Parti mayasının en ilginç bileşenidir: Fevrî hareket etmediği zamanlarda partisi için büyük bir kuvvet; heyecana kapıldığında ise partisinin yumuşak karnı. Onun için durumu yine o sözle nitelemek lâzım: Keşke öyle konuşmasaydı! İktidar mevkiinde bulunanlar, güçlüler, vaktiyle yakındıkları günleri geride bıraktıklarını hissedince, ayak üstü esprilerle rövanşı kazanma hesapları yapmamalılar diye düşünürüm. Unutma, barışı güçlüler yapar!

Öngörülmüş bir iletişim kazası!

Zaman zaman konuşmacı olarak davet edildiğim toplantılarda, davet sahiplerinin veya dinleyicilerden bazılarının ses alma cihazıyla, kamerayla konuşulanları kaydettiğini görünce aklıma hep, "bunlar günün birinde cımbızlama usulüyle yırtma-yapıştırma yapılıp rezalet çıkarsın diye sağda solda yayınlanabilir mi?" endişesine düştüğüm olur; sonra içinde bulunduğun ortamın samimiyetine güvenmeyi tercih ederim. Bu endişe, anlaşılması gereken bir tedirginliktir, çünkü örnekleri hiç de az değil doğrusu.

Bir sohbet esnasında, bir ders esnasında, özel bir mecliste konuşulan şeyler kamuoyuna hitaben söylenmiş sözler değildir. O tür konuşmaların en büyük özelliği ve cazibesi, sözün sıcaklığıdır ve o ortam içinde, o an için irticâlen biçimlenmiş bir yüksek sesli düşünce ürünü sayılmasıdır. Bazen sert bir hüküm cümlesinin gerekçesi iki sayfalık bir konuşma metninde izah edilir; konuşmanın akışı içinde siz muğlak yer bırakmadığınıza güvenirsiniz ancak konuşma metin haline getirilip aradan önemli olanlar ayıklanarak yan yana getirildiğinde mânâ farklı görünür.

Zannederim İlber Ortaylı'nın başına gelen iletişim kazâsı da mahiyet itibarıyla yukarıda anlattığım süreçle benzeşiyor. Kendisiyle dün öğle saatlerinde telefonla görüştüm: "Güvenilir bir ders ortamında olduğunuzu farz ederek rahat konuşursunuz, fakat orada gazetecilerin de bulunduğunu öğreniyorsunuz sonradan" diyor. Kabul etmeliyiz ki bu, sevimsiz bir durum. Bir gazeteci, dinleyici veya haberci sıfatıyla böyle bir derse davet edilmişse elbette hadisenin haber kısmına yoğunlaşacak, kendince çarpıcı, sansasyona yol açıcı unsurları öne çıkararak pek de uzun olmayan bir haber metni koyacak ortaya. Editörler zaten uzun metin düşmanıdır,

"Bizim okuyucu tuğla gibi sıkı dizilmiş, boşluksuz, kunt ve uzun metinler sevmez. Kısaltabileceğiniz kadar kısaltın" diye dayatırlar. Özellikle genç muhabirlerin en zorlandığı fasıl, bir metni, özünden hiçbir şey kaybettirmeden yarıya, üçte bire kadar kısaltabilmektir. Muhabirlerin genellikle bocaladığı işi oturur haber editörleri yaparlar ve layıkınca özetlenmemiş bir metin, pekâlâ muradını aşmış bir yere yönlenebilir.

Öyle bir durumla karşı karşıya olduğumuz anlaşılıyor!

-Meselâ Türklerin askerlikten başka sanattan anlamadığı yolundaki sözleri ele alalım, diyor İlber Hoca. "Evet öyle, ama o sözün evveli ve sonrası, bir zemini var; o zemin şudur: Bizim dünya çapındaki sanatçılarımızın çoğu genellikle askerî sistem içinde yetişerek kabiliyetlerini geliştirip parıldamışlardır. Mimar Sinan, askerî sınıf içinden yetişmiş bir dehâdır ve makam rütbesi bugünün orgeneraline denktir. Bu anlamı destekleyen bir tesbittir o."

Bir bütünlük, lüzumundan fazla kısaltılıp makasa geldiğinde ortaya ya komedi, ya sansasyon çıkıyor; dünyanın en sıkıcı filmini üç kat daha hızlı oynattığınızda anlamı değişiverir. İlber Ortaylı gibi saygı ve itibar gören bir şahsiyetin iki saat boyunca söylediklerini yarım A4 hacminde özetlerken gerekli editörlük hassasiyeti gösterilmeliydi diye düşünüyorum.

Alın meselâ, "Ordunun siyasete karışması kaçınılmazdır, bu tarihsel bir gerçekliktir" cümlesini; biraz sosyal ilim ve hassaten tarih okumuş herkes, bu cümlenin darbeyi ve darbecileri haklı göstermek için değil, Yeniçeri ayaklanmalarından bu yana askerlerin siyasetle nasıl iç içe biçimlendiğini hatırlatmak için söylendiğini anlar; bu cümlenin izahı ise belki on-onbeş dakika süren bir konuşmayla desteklenmiş olsa gerektir; halbuki bir haber metninde sadece kısaltılarak ucu sivriltilmiş hüküm cümlelerini görüyoruz.

Ne oldu şimdi, İlber Hoca'yı darbeci mi ilân edeceğiz? Yok daha neler!.

Din hânesi...

Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi, Türkiye'nin vatandaşlarına verdiği nüfus kimlik kartında yer alan din hânesini, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesine aykırı buldu; bu karar Türkiye için bağlayıcı nitelik taşıyor. Anayasa'nın 90. maddesi "Usulüne göre yürürlüğe konulmuş milletlerarası andlaşmaları kanun hükmünde" saydığı için AİHM'nin kararı, Türkiye'yi yükümlülük altına sokuyor. Büyük ihtimâlle basit bir yönetmelik değişikliği ile kimliklerdeki din hânesi önümüzdeki günlerde kaldırılacak.

İLGİNÇ BİR AYRINTI

Türkiye 1937 yılından beri laikliği bir anayasa hükmü olarak benimsedi. Esasen 1937'den çok daha önce laikliğin altyapısını hazırlayan kanuni düzenlemeler de yapılmıştı; bu açıdan bakılınca 'Nüfus kâğıdında bir kişinin dinî inancıyla ilgili bir kaydın bulunması devleti niçin ilgilendirir sorusu akla geliyor. Bu sorunun aktüel cevabını anlamak için geçmişe doğru küçük

bir zihnî yolculuk yapmak lâzım. Nüfus kaydından din hânesinin çıkarılması meselesi henüz 1920'li yıllarda gündeme gelmiş ve kanun koyucular nüfus kaydında dinle ilgili bilgilerin çıkarılmasını düşünmüşler, fakat ilginçtir ki buna Lozan anlaşması ile azınlık vatandaş statüsü kazanan gayrimüslim cemaatlerinden itirazlar gelmiş. Azınlık okullarında genellikle öğrencilere ağırlıklı olarak dinî esaslara göre belirlenmiş bir müfredat uygulandığı için, "Başka mezhebe mensup gayrimüslimler, bu okullara kayıt yaptırmak isterse nereden bileceğiz?" fikriyle uygulamaya karşı çıkılmış. Bu yüzden 1972 yılına kadar yürürlükte kalan eski nüfus kanununda kişilerin sadece dinleri değil, mezheplerini de belirten bir hâne daha yer alıyordu. Batı'daki uygulamaya göre bizim "mezhep" diye bildiğimiz Katoliklik, Protestanlık, müstakil bir "din" olarak nitelenmekteydi; o yüzden 1972 yılından daha önceki tarihlerde doğan her TC vatandaşının "nüfuz cüzdanı"nda hem din, hem mezhep hânesi yer alıyordu. 1972'de çıkarılan 1587 sayılı Nüfus Kanunu'yla mezhep hânesi çıkarıldı fakat "din hânesi" kaldı. Önümüzdeki günlerde uygulamaya konulacak yeni dijital kimliklerde tamamen kaldırılması gereken din hânesinin kısa hikayesi böyle.

TÜRKİYE NÜFUS İŞLERİNDE

ÇAĞI YAKALADI

Yeri gelmişken belirtelim; Türkiye'deki uygulama zannedildiği kadar "geri ve ilkel" bir nitelik taşımıyor. Türkiye, nüfus işlerinde şu gün bile Batı'daki uygulamaların çoğundan çok daha ileri durumda. Batı'da 1930'lu yıllara kadar vatandaşların nüfus kayıtları başta kiliseler olmak üzere mahalli idarelerde tutulmaktaydı. Pek çok Batı ülkesinde bu kayıtların en etraflı şekilde sosyal güvenlik birimlerince tutulduğunu biliyoruz. Türkiye'nin bütün nüfusu kapsayan ve tek merkezden takib edilen kayıt sistemi, Batı'ya göre hayli modern sayılıyor; bu arada eski nüfus kayıt bilgilerinin, bugünküne oranla çok daha kapsamlı olduğunu da belirtelim.

2006 yılında "Nüfus Hizmetleri Kanunu" adıyla (5490 sayılı) yeni nüfus kayıt sistemine geçildi. Vatandaşlık numarasının da uygulanmasına geçildiği bu kanun mecliste tartışılırken din hânesi yeniden gündeme gelip tartışıldı; uygulamanın şöyle olması düşünülüyordu: Vatandaşın din bilgileri nüfus kütüğünde yer alacak fakat kimliklere yazılmayacaktı. Teklif sahiplerinin, kimbilir hangi sebeple çekimser davranması yüzünden din hânesi yerinde kaldı; şimdi AİHM'nin ikazı ile yeni nüfus kimliklerinde din hânesi kaldırılacak ve zaten modern dünyanın kayıt sistematiğine uygun nüfus kayıt sistemimiz, artık mânâsız kalan "din hânesi" kusurundan arınmış olacak.

DİN HÂNESİ KALKACAK AMA

ÇELİŞKİ DEVAM EDECEK

“Din hânesi”nin kaldırılması yolunu açan gelişme, bir vatandaşımızın, iç hukuk yollarını tüketip mâkul isteğine red cevabı aldıktan sonra AİHM’ye başvurması oldu. “Ben Aleviyim; nüfus kâğıdıma İslâm yazılmasını istemiyorum; yazılacaksa Alevi yazılsın, yoksa hiçbir şey yazılmasın” diyen vatandaşın talebi bu vesileyle eski bir tartışmayı yeniden alevlendirdi. “Alevilik bir din midir; yoksa mezhep veya tarikat veya bir dünya görüşü müdür?” gibi abes sualler etrafında yürüyen tartışma, aslında artık bir mânâ ifade etmiyor; bu tamamen Alevileri ilgilendiren bir mesele; kişi, vicdânında kendisini nasıl hissediyorsa kendini öyle nitelemeye hakkı vardır bu nitelemenin kamu otoritesi ve kayıtları önünde bir mânâ ifade etmesi düşünülemez.

Nüfus kağıtlarından din hânesi kaldırıldıktan sonra kayıt sistemimizi belki mükemmelleştirmiş olacağız ancak devletin, din karşısındaki çelişkili durumunda bir değişme olmayacak. Türkiye’de Diyanet diye bir resmî kurum var ve bu kurum, herkesin bildiği üzere pratikte şimdiye kadar Sünni mezhebine bağlı kimselere “resmî din hizmeti” sundu. Bugünlerde Alevi açılımı ile ilgili çalışmalarda büyük mesafeler alındı ve Aleviler, cemevi inşaatlarına devletin katkıda bulunmasını, elektrik, su indirimlerinden istifade etmeyi, Diyanet’te Alevilere yönelik bir bölümün tesisini ve Alevi ibadetlerini yönetecek kişilere kadro verilmesini istiyorlar ama Alevilerin tamamı değil; bir başka kısım Alevi, Diyanet’in tamamen kalkmasını ve çelişkinin tamamen sona erdirilmesini savunuyor. Devletin dine karşı takındığı çelişkili tavır, Alevi kanaat önderlerinin de zihnini karıştırmış gibi. Bu çelişkili taleplerde, uzun yıllar boyunca Aleviliğin Türkiye’de sanki yasaklı imiş gibi incitici bir muameleye mâruz kalmasının büyük payı var.

DİYANET KALKARSA NE OLUR?

Sahi, Diyanet aracılığı ile devletten din hizmeti alan Sünniler de rıza göstermiş olsa, devlet günün birinde Diyanet’in lağvedilmesini ister mi? Devletin geleneksel tavrını biliyoruz: Diyanet aracılığı ile, öteden beri “İç tehdit kapsamı”nda tuttuğu Sünni İslâmı bir nebze olsun kontrol altında tutmak istiyor devlet; asıl endişe kaynağı ise, Diyanet’in lağvı üzerine dinî topluluklara devlet hazinesinden din hizmeti verilmesi mantığı ortadan kalktıktan sonra aynı yükümlüğü sivil düzenlemeye terketmek. Devlet, İslâmi cemaatlerin kendi camilerini inşa edip, görevlilerini kurulacak özel vakıflar aracılığı ile finanse edebileceğinin pekâlâ farkında fakat, “Ben finanse ediyorum; artık sen karışamazsın” talebiyle yüzyüze gelmek de işine gelmiyor.

Bu gidişat, günün birinde Diyanet’in de fonksiyonsuz hâle geleceğini ve her nevi din hizmetlerinin sivil otoriteye geçeceğini gösteriyor ve laiklik teorisinin dürüst yorumuna göre olması gereken de budur. Devletin bütün inançlara, dinlere, vicdani ve fikrî kanaatlere eşit derecede uzak ve soğuk kalması, sadece dinî, fikrî ve vicdanî hürriyetlerin temini ile ilgilenmesi lâzımdır. Bu şimdilik herkesin hayalhânesini fazlasıyla zorlayan bir fantezi olarak görülebilir fakat gidişat o istikamette.

Günün birinde Türkiye, hakikaten laik ve sosyal bir hukuk devleti olacak; öyle görünüyor.

Şu bizim Dâniş Dayımız!

Bizim Dâniş Dayımız, sülâlemizin büyüklerinden, eskiden beri sözüne ve fikrine güvenilen ekâbirânındandır.

Ebeveynlerinin verdiği kararları beğenmeyenlerimiz hemen bir koşu Dâniş Dayı'nın konağına koşar, dertlerini, şikâyetlerini Osmanlı'dan müdevver bu şahs-ı mâneviye istidâ ederler. Dâniş Dayı iyidir, hoştur, lâzımdır, lâkin bir kusuru var; fena halde, üstelik göstere göstere taraf tutar. O yüzden gitgide sülâlenin gözünden düşmeye, itibarını kaybetmeye başladı.

Dâniş Dayımız, eksik olmasın 60'lı yıllardan sonra ne olduysa, sülâlemizin bazı mensuplarını diğerlerine karşı daha fazla esirgeyip kollar oldu. Sevdiklerine karşı her zaman müşfik, anlayışlı, cömert ve muhabbetli; sevmediklerine ise öyle haşin davranıyor ki âdetâ, "Gidin kendinize başka bir sülâle bulun; ben Dâniş Dayı isem bu böyledir. Öyle hakkaniyettir, nasfettir, âdilliktir tanımam. Ne yapayım siz de doğuştan siyah derili olmasaydınız" demeye getiriyor.

Ha, belirtmeyi unuttum; bizim sülâlenin kısm-ı âzâmı siyah derilidir efendim. Dâniş Dayı ise sülâlemizin siyah derililerini sevmez; hatta biz bazen onun kendi kendine, "Bilader, eşitlik eşitler arasında olur. Sevmiyorum ulan sevmiyorum sizi; gidip Arabistan'da, Sudan'da, Etiyopya'da yaşayın keratalar" diye homurdandığını zannederiz.

Ne zaman bir siyah derili Dâniş Dayı'ya meselesini arz etse Dâniş Dayı'nın canı sıkılır, yüzü buruşur, işi ağırdan alır, tersler, eksik-gedik bulur; kırk dereden su getirip olmazlanır; neticede basirete takla attıran bir hüküm kurup işin içinden sıyrılıverir. Ne var ki, ne zaman bir beyaz derili, has evlâtlarından bir talep vâki olsa dakika sektirmez; "Sen elbette haklısın tosunum, fakat niçin haklı olduğunu şimdi bulamıyorum; nasıl olsa ayarlarım bir şey; rahat olun bakiim..." diye gönüllerini hoş, kalplerini şâdümân eder.

Bundan oniki sene evvel Dâniş Dayı'nın zencî torunlarından biri mektepte haksızlığa uğramış, koşmuş Dâniş Dayı'nın yanına, "Müdür beni mektebe almıyor" diyecek olunca Dâniş Dayı'nın canı sıkılmış, "A evladım, bu işi en iyi mektep müdürü bilir; git derdini ona yan" diye bir güzel haşlamış çocukcağızı. Aradan on sene geçmiş, mektep müdürü değişmiş ve bizim emmioğlu'na, "Yahu sana haksızlık yapmışlar vaktiyle; gel mektebe kaydını yaptır" diyecek olmuş. A ne güzel diyeceksiniz. Öyle değil işte; sülâlenin beyaz derililerinden haylaz bir dâvâ vekili yememiş içmemiş seğirtmiş Dâniş Dayısına, "Rezalete bak dayı, bunlar utanmadan, hâllerine bakmadan mektebe gitmek istiyorlar; şu mektep müdürüne bir zılgıt çeker misin?" diye yakınacak olmuş; daha sözünü bitirmeden Dâniş Dayı, "Bak şu kerata mektep müdürüne, benim mis gibi 'alan farklılığı' nazariyemi sulandırıyor küçük aklınca" diye mektep müdürüne zehir-zemberek bir mektup göndermiş. Dava vekili keyiften dörtköşe! Mektep müdürü "Yahu,

yazıktır çocuğa, kendine güveniyorsa gelsin okusun" diye bir haber daha yollamış. Dâniş Dayı bu, "Ben ne dediysem o; mektep müdürü bu işten anlamaz, dediğim dediktir" diye bastırmakta şimdi. Çocuklar mağdur, ağlamaklı, perişan haldeler.

Ben şimdi Dâniş Dayı'ya bir dilekçe yazsam, "Eğitim şart mıdır Dâniş Dayı?" diye sual etsem bana herhalde, "Höst kerata, eğitim insanlar içindir. Evvela insan katına çık, sonra maarif davasına kalkış; amelelik neyine yetmez?" diyecektir eminim, çünkü yaptığı şey tam da bu mânâya geliyor.

Ah Dâniş Dayı, senle de olmuyor, sensiz de; keşke sen de dünyanın her yerindeki Dâniş Dayılar gibi, "Hakîm, fehim, müstakim, emin, mekin ve metin" vasıflarını haiz olaydın da, "Bizim Dâniş Dayımız var" diye güvenebileydik; güzel olmaz mıydı ha?.

Darbesever hukukçulara harbiden kapak olsun

Tumturaklı adıyla Şûra-yı Devlet, nâm-ı diğer Danıştay'ın kuruluş tarihi 1868. Türkiye'nin en köklü, en ciddi kurumlarından biri.

Dün merak eseriyle kurumun resmî sitesini ziyaret ettim: Osmanlı Şûra-yı Devlet'i 4 Kasım 1922 tarihinde sona ermiş, Cumhuriyet idaresinin yeni Danıştay'ı 1927'de faaliyete geçmiş. Beş yıl koca Cumhuriyet idaresi Danıştaysız ne yapmış, mâlumat yok! Sonra aniden 1961 Anayasası'na geçiyor "tarihçe". Ayol "tarihçe" zaten kısa olur ama o kadar da kısa değil yani! Bakın, o bir solukta geçiliveren kısım aynen şöyle: "1961 Anayasası, mahkemelerin ve hâkimlerin bağımsızlığını hem yasama ve hem de yürütme organlarına karşı koruyabilmek için gerekli hükümleri öngörmekte idi. Bu Anayasa'nın 114'üncü maddesinde, "İdarenin hiçbir eylem ve işlemi yargı mercilerinin denetimi dışında bırakılamaz" denilmiş ve 1982 Anayasası ile bazı kısıtlamalar getirilmişse de, temel ilke korunmuştur." O kadar!

Yahu, 1960'ta önce darbe sonra anayasa yapıldı; bu esnada Danıştay'da neler olup bittiğine dair hiçbir ayrıntı yok! Darbeciler, 12.6.1960'ta, 1 (yazıyla "bir") numaralı kanunla "Türk Ordusu'nun, Türk Milleti adına harekete geçerek, milleti temsil özelliğini kaybetmiş olan Meclis'i dağıtıp iktidarı geçici olarak Milli Birlik Komitesi'ne emanet ettiğini" duyurmuşlardı! Bu kanun, darbeci subaylara Meclis'in yasama ve yürütme yetkisini devrediyordu. Peki yüksek mahkemelerimiz neredeydi bu işler olup bittiğinde?

Bak bak bak! Bunlar hukuk tarihlerinde okutuluyor mu bilmem; ama dahası var!

Yasama, yürütme tamam; peki yargı? Yargı faslı işin en kolayıydı, çünkü -sıkı durunuz- 1 numaralı kanunu zaten ülkenin en "saygıdeğer" (küçük harfle) anayasa hukuku hocaları hazırlamışlardı. İşbu muvacehede Türk devletinin Yargıtay'ı 1962'de aldığı bir kararla 27 Mayıs rejiminin (yani 1 nolu kanun devrinin) "anayasal" niteliğini "şaak" diye onayladı.

Danıştay'a gelince... Darbeciler, Danıştay'ın mevcut durumunu ve hâkim kadrosunun yapısını pek beğenmemiş olacaklar ki 22 Eylül 1960 günü çıkardıkları 3546 sayılı "Danıştay Kanununun Bazı Maddelerinin Değiştirilmesi Hakkında Kanun"u yayımladılar; bu kanunun geçici maddelerinden biri diyordu ki: "Bu kanunun yürürlüğe girdiği tarihte Danıştay Başkanlığı, Daire Başkanlığı ve üyeliği kadrolarını işgal edenlerin vazifeleri nihayete ermiş ve bu kadrolara, ilişik cetvelde gösterilenler seçilmişlerdir. Cetvelde gösterilmemiş bulunan[lar] hakkında TC Emekli Sandığı Kanunu hükümleri uygulanır." Böylece Danıştay'da o gün mevcut bulunan 55 hâkimin 13'ü emekli ediliyor, 27'si yerinde bırakılıyor, aralarına 15 yeni üye katılıyordu.

Emekli edilen 13 hâkimin kusuru, yeni 15 üyenin niteliği ve yerinde bırakılan 27 kişinin özelliği neydi bilinmez; belki DNA testi yaptırılmış, bazı üyelerin genleri "inkılâb"a uygun bulunmamıştı. Darbeciler daha sonra mâlum, orduda büyük bir tasfiye başlattılar, 235 general, beşbin civarında subay ve astsubayın orduyla ilişiği kesildi; o hızla başlanan üniversite tasfiyesi (147'ler) yarıda kaldı. O günlerde devletin şirâzesi dağılmıştı sanki!

O günlerde İstanbul Barosu, gerek darbeye karşı, gerek kapıdışarı edilen Ordu, Üniversite, Danıştay üyelerinin mağduriyeti için ne yapmıştı bilmiyoruz, söz konusu darbeyse gerisi teferruat anlayışı o günlerde pek egemendi çünkü. Peki aynı Danıştay, diyelim ki, 1980 Darbesi hakkında bir yürütmeyi durdurma kararı alabilmiş miydi? Aklından bile geçmemişti! Aynen 27 Mayıs'ta olduğu gibi. Kezâ, vücut buldukları 1961 Anayasası'nı iptal eden 12 Eylül darbecilerini sadece seyreden o dönemin AYM üyeleri de öyle davranarak hiçbir şey yapmamışlardı.

Danıştay'ın sitesinde alelacele geçiştiriverilen bu çook önemli günlerin tarihi ve hukuk açılımı böyledir işte. Bu bedavadan bilgiler darbesever hukukçularımıza harbiden kapak olsun!

İrşat

-Hocaam? Geçmiş olsun canım hocam benim!

-Estağfurullah, çıkartamadım sesinizden, kiminle müşerref oluyorum acaba?

-Hah hah ha... Öyledir öyledir hocam öyledir, gözden uzak olan gönülden de uzak olur derler ya, fakat alınmıyorum hocam, siteminizde haklısınız; daha önceden arayıp sormamız gerekirdi, eksiğimizin kusuruna kalmayın efendim, mâlum memleket işleri, siyaset vesaire derken eşi-dostu arayıp derhâtır etmeyi ihmâl ediyoruz işte...

-Yahu kardeşim, özür dilerim ama hâlâ çıkaramadım sizi?

-Hoca bendeniz Deniz! Deniz hocam, bendeniz Deniz; bakın böylece hem mukaffâ konuşmuş oluyorum, hem telmih sanatını konuşturuyorum, anladınız?

-Deniiz... Deniiz... Benim bildiğim bir deniz var o da siz olamazsınız; o Deniz misiniz?

-Ta kendisi, bendenizim efendim; bendeniz Deniz bendeniz!

-Aa kusura bakmayın Deniz beyefendiciğim, sağolun, varolun; ne büyük incelik gösterdiniz. Vallahi az evvel yorgan döşek yatıyorum dostlar sağolsun; sesinizi duyunca derâkab ifâkat buldum efendim. Arz-ı hörmetler...

-İfâkat mı; müşterek bir dostumuz mu acaba, çıkaramadım bir an!

-Hah ha... Çok nüktecisiniz efendim; şifâ buldum, iyileştim demek istiyorum yâni.

-Aman hocam aman; ortalıkta hastalık kol geziyor. Zaten bu hükümetin bir şeye baktığı yok. Sağlık hizmetleri rezâlet. Doktorlar feryâd eder, eczacılar feryâd eder, hastalar perme-perişân. Emekliler, yetimler derseniz öyle zaten. Bir de siz hasta olmayınız Ahmet hocam, siz bu memlekete lâzımsınız.

-Teveccühünüz efendim. Ben fakir, âcizâne insanlarımıza irşâd ve tebliğ faaliyetinde bulunan mütevazı bir vatandaşım. İ'zâm ediyorsunuz.

-Etmiyorum, lütfen siz de kendinizi o derece hakîr görmeyiniz hocam. Bizim sizler gibi ileri görüşlü, modern hayatın gerekleriyle barışık, sempatik, sözü dinlenir toplumsal önderlere ihtiyâcımız var. Bu iktidar ülkeyi iflâsın eşiğine getirdi mâlumunuz. Her şey ateş pahası. Benzin olmuş neredeyse dört lira. Bir depo dolduruyorsunuz trinkk 200 papel uçup gidiyor. Beri taraftan Tekel işçileri, Ergenekon...

-Aman Deniz Bey, ben aktif siyasetten anlamam; bu işlere uzağım; bizimkisi sadece arzu eden vatandaşları irşâddan ibaret.

-İyi ya hocam, aynı işi yapıyoruz demektir. Bizim de başlıca vazifemiz arzu eden vatandaşlarımızı çağdaş, demokratik ilkeler ışığında aydınlatmak; sömürüden, yoksulluktan, talandan kurtarmak, aydınlatmaktan ibaret. Bu ulvi görevde sizin gibi sözü dinlenir, bağnazlıktan uzak, sempatik bir insanı saflarımızda görmekten kıvanç duyarız vallahi...

-Vallahi Deniz Bey, nasıl desem bilmiyorum; aslında o kadar çok dolu ki programım; tâ sabah namazından gece yarılarına kadar dersler, konferanslar, ziyaretler, vazifeler bitip tükenmek bilmiyor. Bunca meşguliyetin arasında yasama vazifesini yürütmek çok zor olacak gibime geliyor...

-Ahmet Hocam, sizin gibi değerli insanların topluma karşı sorumluluklarını hatırlatmak istemem, zaten bilirsiniz; gerektiği zaman şahsi fedakârlıklarda bulunmak gerekir. Üstelik bu hükümet zaten sallanıyor hocam, üfleseniz yıkılacak. Gün hizmet günüdür, fedakârlık günüdür, halkla kaynaşma, bütünleşme günüdür...

-Güzel söylüyorsunuz Deniz Bey fakat biz zaten halkımızla kaynaşmış, bütünleşmiş insanlarız. Bir gün tenezzül buyrunuz mahallemize, semtimize, mescidimize geliniz, gözünüzle göreceksiniz zaten...

-Gelmem mi hocam, ne demek? Seve seve gelirim bilakis; fakat bir türlü dünya işlerinden vakit bulamıyorum. Kaldı ki bizler sizlerden uzak insanlar değiliz hocam. Biz de dinimizi kitabımızı bilen insanlarız. Dinimiz en yüce ve mukaddes bir dindir. Bakınız laik cumhuriyetimizde kimsenin ibadetine karışan görüşen var mı? Yok! Niçin yok, çünkü laiklik var. Bakınız meselâ sizin cami. İsteyen gelebiliyor değil mi hocam, girmek isteyene girme, ibadet etmek isteyene ibadet etme diyeni gördünüz mü?

-Görmedik, niye yalan söylemeli...

-Hah! İşte budur hocam. Ben sizi öteden beri ilgiyle takib ediyorum. Konuları ele alış biçiminizi çok faydalı buluyorum. Kasetlerinizi, vaazlarınızı toplattım, evde dinliyorum geceyarısı, istifade ediyorum. Gençlerimize, halkımıza güzel öğütler veriyorsunuz...

-Eksik olmayınız Deniz Bey, karınca kararınca birşeyler yapıyoruz işte.

-Takdirle karşılıyorum, sizlere karşı zaten ötedenberi kalbimin derinliklerinde müstesna bir yer olmuştur. Mesela bazı arkadaşlar zaman zaman, 'Yahu bunlar bir kesekâğıdı dolusu sakal bırakan, takkeyle takunyayla, yaz-kış pardesüyle gezen garip, tutucu adamlar' diye bıdıbıdı yaparlar; ben öyle düşünmem. Sizin gibi insanlardan öğreneceğimiz faydalanacağımız şeyler var hocam. Diyorum ki şimdilik sizi şöyle güzel bir törenle partiye kayıt yaptırsak...

-Ee?

-Siz orada göğsünüzde rozetinizle şöyle güzel bir konuşma yapsanız; partimize katılmakla ne kadar gurur duyduğunuzu açıklasanız. Güzel güzel fotoğraflar çektirsek...

-Sonra?

-Sonra seçimler yakın hocam, eli kulağında; bizim Türkiye'nin her yerinde bir kısım halkımızın nabzını tutan sizin gibi temsilcilere ihtiyacımız var. Bize katılırsanız İstanbul'u mesela silip süpürürüz hocam?

-Diyorsunuz...

-Diyorum, siz ne diyorsunuz?

-Teklifinize teşekkür ederim Deniz Bey; ben derim ki herkes en iyi bildiği işi yapsın. Arayıp hatır sorduğunuz için teşekkür ederim lâkin ezan okunmak üzere. Hazırlık yapmam lâzım. Ben size dönerim efendim inşallah...

-Ya, öyle mi; peki, tüh!

Hâşâ huzurunuzdan, 'acı gerçekler' bunlar!

Bıçak kemiğe dayandı. Benim de bir sabrım var. Sabrım taşarsa iyi olmaz. Şimdi bazı çevreler, "Sabrın taşarsa ne olur" diye meraklanacaklardır...

Ne olur sabrım taşarsa? Olacağı şu; benim de bildiklerim var; benim de elimde çok önemli bilgi ve belgeler bulunuyor. Bütün olayların ve yapılanların arka planını biliyorum. Canımı sıkarsanız bildiklerimi halkla paylaşmaya başlarım. Şu ana kadar birileri gereğini yapar diye bekledim ama nâfile...

Ben bir devlet adamı değilim; "Ben bir ne adamıyım?" diye düşünüyorum, aklıma oturaklı, tumturaklı bir sıfat gelmiyor. Ne devlet adamıyım ne de bildiklerini açıkladığında yeri-göğü sarsacak bir devlet memuru! İşte canım sıkıldı, bildiklerimi halkımla paylaşmaya başlıyorum; bunu siz istediniz, sonucuna katlanacaksınız, çâre yok!

Bakalım açıkladığım acı gerçeklerle yüz yüze gelmeye hazır mısınız?

Aha da açıklıyorum işte!.. Varan bir:

Gemilerin gidiş istikametine göre sağ tarafına sancak, soluna iskele derler. "Bunu biz de biliyorduk zaten" diye burun kıvırmayınız, gerisi var ve bunu siz istediniz! Gemilerin önüne baş, arka kısmına hâşâ huzurunuzdan, affedersiniz kıç derler!

Ne oldu, içiniz rahatladı mı? Bu bilginin ağır sorumluluğunu taşıyabilecek misiniz; başınız göğe erdi mi?

Bu daha bildiklerimin binde biri. Yıllardır, "İlerde halkıma lâzım olur, onları aydınlatırım, dağarcığımda dursun; bir köşe yazarının bilmediği şey olmamalı" diye beynimi muazzam bir veri bankası gibi bilgilerle zenginleştirdim, artık taşmaya başladı ve artık beni kimse durduramaz. Nitekim buyrunuz varan iki:

Su ıslaktır; ateş yakar, soğuk üşütür. Kabayel yağış getirir; demir sert, pamuk yumuşaktır fakat bir dakika; bir kilo demirle pamuğun ağırlığı aynıdır!

Çok müteessirim fakat artık işin gizlisi saklısı kalmadı, ifşâ ediyorum; bunu siz istediniz; varan üç!

İnsanlar günde ortalama üç öğün yemek yerler ve eninde-sonunda ölürler; bizi yediklerimiz öldürür. Yaşamak ölümcül bir hastalıktır. Ölüm, insanları eşitler ve biz insanlar birbirimize, "Öldükten sonra ne yapmayı düşünüyorsun kardeş?" diye garip sualler sormayız nedense...

Zamk yapışkan, portakal turuncu, şeker tatlı, biber acıdır.

Bilim adamları henüz yaşayan canlıların envanterini tamamlayamamıştır. Yumurta kolesterol yapmaz. Halit Ziya Uşaklıgil, Atatürk'ün karısı Latîfe Hanım'ın öz amcasıydı; Aşk-ı Memnu'daki bedbaht âşık Beşir ise gömgök zencî idi. Uşaklıgil, bazı hanımların zannettiği gibi kitabı bugünlerde değil, bundan 110 sene önce yazmıştı. Halit Ziya Bey'in hariciyeci oğlu Vedat'ın intihar sebebi hâlâ açıklığa kavuşamamıştır.

Haydi elim değmişken biraz da siyasî ifşaatta bulunayım sizlere; varan dört!

Açılım var ya açılım, boş lâftır; bunlar tehlikeli işlerdir. Açılım yapmak belediyeciliğe benzemez. Din kendi başına bırakılamaz. Şartlar tekemmül ederse darbe meşrû olur. Siviller aklını başına toplamalıdır. Darbe belgeleri fabrikasyon, iddianameler âfâkî belgelerdir. Nitekim darbecilerin vurduğu yerden gül biter, fişlediği yerde bülbül öter. Türkiye'yi tehdid eden bir numaralı tehlike, -bütün tedâileri ile- İslâm'dır.

Mutlu oldunuz mu? Rahatladınız mı, başınız göğe erdi mi? Öğrendiniz ve artık dünyanız o eski dünya olmaktan çıktı.

Bunu siz istediniz!

Sağ siyasetin kırık kanadı, çolak eli, topal ayağı: Mizah

Artık, kimsenin şüphesi, tereddüdü kalmadı. Ümraniye'de bir evin çatı katında bulunan el bombalarıyla başlayan süreç, çorap söküğü tarzında gelişmelere yol açalı beri Türkiye, 2002 senesinden bu yana çok ciddi darbe tehlikeleri atlatmış bulunuyor. Tehlikenin atlatılmasında iki mühim faktörü göz ardı edemeyiz: İlki, Türkiye'de darbe yapılmasına yeşil ışık yakmayan dış faktörlerdir; sözünü ettiğimiz "dış faktör"lerin kimler olduğunu başta darbeciler olmak üzere okur-yazar herkes kolaylıkla bilir. İkinci faktör ise Türk basınında son yıllarda fark edilen yeni bir denge halidir.

YANDAŞ MEDYA, YANDAŞ GAZETECİ!

Evet, yakın geçmişi hatırlayanlar, çok değil beş-on sene öncesine kadar Türk basınında ezici bir dengesizlik problemi yaşandığını kabul ederler. "Boyalı basın", "Bir kısım medya", "Doğan medyası" vs. gibi isimlerle anılan yayın organları, Türkiye'de gazeteleri, dergileri, televizyon ve radyoları, yazar ve sanatçıları ile -isteyerek veya istemeyerek- bir "kanaat diktası" kurmuş durumdaydılar. Tek manşetle para piyasalarını etkileyebilen, bigünah insanların hayatını zindana çevirebilen, hükümet yıkan veya yenisini kuran çapta etkiye sahip bu kanaat diktasının gücü artık epey dengelenmiş bulunuyor. Çünkü karşı görüşlerin rahatlıkla ifade edilebildiği, geniş okuyucu ve seyirci kitlesine ulaşabildiği başkaca basın-yayın organları da artık devreye girdi; artık tek manşetle veya basın kampanyası yoluyla istenilen siyasi veya ekonomik sonuca ulaşamamanın verdiği hırçınlıkla bu grupta çalışan sivri dilli bazı yazarlar, kendilerini dengeleyen basın kuruluşları ve mensuplarını o alaycı ve itici benzetme ile etkisiz bırakmaya çalışıyorlar: "Yandaş medya, yandaş gazeteci!" Hırçınlaşmakta haklılar; çünkü Türk basınında, denge durumu hâsıl olalı beri kanaat diktatörlüğü kısmen sona erdi. Artık basın kralları sayıca artmaya başladı; basın organlarının sayısı arttıkça yayınlar da renklenmeye, toplumda yer bulan her görüş temsil edilmeye başladı.

Çok seslilik de zaten böyle bir şey.

BİR EKSİKLİK VAR AMA...

Darbelere karşı ta başından beri net bir tutum takınarak safını belli eden basın organlarının ısrarlı yayını olmasaydı, belki bu soruşturma daha başlangıç safhasında küllenerek üstü kapatılacak, sorumlular göstermelik bir şekilde gözden gizlenerek aynı Susurluk benzeri bir süreçte hasıraltı edilecekti. Türk basınının demokrat ve liberal kanadı tam da bu noktada tarihî bir sorumluluk üstlendi ve tarihî bir görevi yerine getirdi; bir eksikle!

O eksik, darbelere ve darbecilik geleneğine mizah yoluyla muhalefet etmektir.

SAĞCILAR ESPRİDEN ANLAMIYOR MU?

Mizah, son derece güçlü ve etkili bir politika aracı. Mizahın bu boyutu bizde yeterince bilinmiyor ve sadece basının bir kısmı tarafından ustalıkla bir siyaset aracı olarak kullanılabiliyor. Kısaca sol cenah dediğimiz basın organlarında sözlü, yazılı ve görüntülü mizahın etkili bir tarzda kullanıldığına şahit oluyoruz. Sağ-muhafazakâr çizgiyi savunan yayın organlarında mizah boyutu hemen hiç yok. Sağ-muhafazakâr siyaset, politik mücadeleyi lüzumundan fazla ciddiye alarak sadece "ciddi" olduğunu sandığı bir üsluba hapsediyor. Bizim politik hayatımızda nükteli konuşabilen, anında espri yapabilen, politik rakibini mizahın sivri ama parçalamayan dişleriyle hırpalamayı becerebilen politikacı yok gibidir; nadir örnekleri de ya artık yaşamıyor veya çoktandır siyasetin merkezinden uzak düşmüş durumdalar. Her partinin ağzı iyi lâf yapan sözcüleri var, her partinin bileği kuvvetli, yumruğu güçlü, gözünü budaktan sakınmaz temsilcileri de var fakat hiçbir partinin zekice espri üretebilen ve rakibini nüktenin görünmeyen kılıcıyla doğrayabilen nüktedanları yok. Partileri suçlayamayız; böyleleri zaten az çıkıyor içimizden; çıkabilenleri de "Zevzek, hafif ruhlu, espri budalası" diye kolayca sindiriyoruz.

İşin doğrusu şu galiba: Toplumun sağ partilere oy veren kabaca yüzde 70'lik kısmının "humour" duygusu zayıf. Espriyi hafiflik sayarız, nükteli, cinaslı, imâlı, ironik söz kombinezonlarından hazzetmeyiz. Evet, bizim böyle bir yapımız var ve doğrusu bu nitelik hiç de sahiplenilecek, övünç duyulacak bir nitelik değildir. Mizah duygusu, duygusal zekânın en bilinen bölümüdür ve bizdeki mizah duygusu eksikliğinin doğrudan yerli kültürümüzle ve yetişme tarzımızla yakın ilgisi var.

YUMRUK ATMA, ESPRİ YAP; ESPRİ DAHA ETKİLİDİR!

Mizahın politik araç olması iyidir; hatta gereklidir. Türk siyaseti ise gerginlik, kavga ve çatışma kültürü üzerinden yürütülüyor. Politikayı konu edinen köşe yazıları ve polemik haberleri son derece asık yüzlü, neredeyse kıyamete yarım dakika kala yazıldığı izlenimi veren, karamsar ve kötümser ifadelerden geçilmiyor. Dışarıdan bakanlar bu derece ciddiyet görüntüsü vermeye itina göstermemize rağmen, nihai kertede hiç de ciddi kalamadığımızı görünce hafifçe tebessüm ediyor olsalar gerektir. Eleştiri yok değil, kıyamet gibi fakat asık

suratlı ve gergin bir ifadeyle yerine getiriliyor; bu sertlik ve ciddiyet düşkünlüğünün varacağı yer, eleştirilen kişilerin çok kolaylıkla en hafif ifade ile gaflet, daha ağırı ise vatana ihanetle suçlanabilmesi oluyor. Ortalık gaflet, delalet ve ihanet suçlamalarından geçilmiyor. Peki, bu kadar kötü olabilmemize ihtimâl verilebilir mi?

İşte, bu şartlar çerçevesinde darbecilerin kamuoyunda ve bazı basın organlarında hâlâ destek bulabilmesi konusuna dikkat çekmek gerekir; darbeciler, sert, ciddi, asık suratlı üslûpla yapılan ciddi bir muhalefetle yüz yüze gelebildiler ve bu noktayı demokrasi kültürümüz bakımından bir yükselti noktası kabul ediyoruz fakat eksiği vardır. Eksik olan, darbecilerin (veya suiistimalcilerin, suçluların, her mânâda kötülüğün, ahlâki kokuşmanın) mizah yoluyla perişan edilebilmesidir.

Türkiye'de sayısı ona yaklaşan haftalık mizah dergilerinin muhtevasına dikkat çekmek isterim; neredeyse tamamı hükümet aleyhtarıdır ve bir şekilde hükümetle ilişkilendirilen her meselede mizahın acıtmadan kesen ve doğrayan silahını ustaca kullanabiliyorlar. Yıllarca sağ politikacı, din adamı, toplumsal önder, hatta hacılar bile, bu mizah dergilerinde karikatürize edilerek menfi tiplere ve kalıplara sokuldular. Muhafazakâr hükümetlere karşı, mecliste hiçbir muhalif partinin yapamadığı tesiri, konuya mizah ve dolayısıyla sanat açısından yaklaşan yayın organları yaptılar; sağ dünya görüşünü ve ahlâki değerlerini komedi unsuru haline getirerek kendilerince politik bir mücadele yürüttüler; mâhut dava başlayalı beri espri ve çizgileriyle tutukluların aslında masum olduklarını savundular. Böyle yaptıkları için onları suçlamıyor ve eleştirmiyorum; işaret etmek istediğim konu, mizahın artık sağ muhafazakâr dünya görüşüne sahip insanlar, kuruluşlar, basın organları tarafından "önemliler" listesinin başına konulması, teşvik edilmesi, hırpalanmamasıdır. Bu istikamette yeni bir dikkat geliştirmeye ihtiyaç var.

AHLÂKSIZLIĞI GÜLEREK CEZALANDIRMAK

Tezimi kısa bir paragrafla özetliyorum: Eğer, sol cenahın mizah birikimi ve sanatçı kadrosu, 1950'lerden beri darbe aleyhine tutum alabilselerdi, büyük ihtimalle darbe türü arızalara uğramaksızın yolumuza devam edebilecektik. Eski Yunanlılar da öyle yapıyor ve tiyatrolarının duvarına şöyle yazıyorlardı:

"Biz burada ahlâksızlıkları gülerek cezalandırıyoruz!"

En etkili caydırma ve cezalandırma biçimi budur ve bu nükte sağın niçin yıllar boyunca seçim kazanıp durduğu halde gerçek manada iktidar ve muktedir olamadığını da anlatır.

Baba şaplağı!

Geçen akşam haberlerde, Şırnak'ta mı, Doğubayazıt'ta mı bilmiyorum, Apo'nun Türkiye'ye tesliminin sene-i devriyesi münasebetiyle yurdumuzun bazı yörelerinde (Yavru vatan ve

yurtdışı temsilciliklerimizde değil çok şükür!) düzenlenen protesto gösterilerinden bir kare çarpıyor gözüme.

Western filmlerinin vahşi batı kasabalarını hatırlatan "Mecburiyet caddesi"nin bir tarafını kuşatan emniyet güçlerine, öteki taraftan taş ve havai fişek atılmakta. Protestocuların büyük çoğunluğu çocuk. Hani şu, "Polise taş attı da hayatı karardı; 10 çocuk için 30 yıl hapis isteniyor", "Bunlar daha sabî, serbest bırakılsınlar!" diye bazı bir kısım basın ve köşe yazarlarımızın arka çıktığı çocuklar. Neyse... Çocuklar polise taş atıyor, panzer su sıkıyor, polisler ara sıra kızıp hücuma geçip biber gazı bombası atıyorlar; göstericiler ara sokaklara kaçışıyor, haberciler sırtlarında on kiloluk cihazlarla kamerayı hoplata hoplata taş yağmuru, gaz serpintisi altında haber kovalarkeen...

A, o da ne?

Ezber bozan bir sahne sayın seyirciler! Bir baba, evden ve kendisinden habersiz, bacak kadar boyuyla sokaklarda taşlı eylem yapmaya kalkışan çocuklarını tekme-tokat döverek eve doğru götürüyor.

Mübalağa değil, birinin poposuna incitmeyecek cinsinden yalancı bir baba tekmesi, ötekinin ensesine bir şaplak! Derken bir başka görüntüye geçiyor kameramız; bu defa baba vaziyetindeki yetişkin adam, arkadaşı veya yakın akrabası olduğunu tahmin ettiğimiz bir akranıyla görülüyor; aralarında bir çocuk. Çocuk ağlıyor; belli ki az önce babasından okkalı birkaç tokat yemiş. Kameraya doğru yaklaşınca, "Vallahi polise taş atmıyordum; oradan geçiyordum" mealinde bir şeyler söyleyerek durumu kurtarmaya çalıştığını fark edebiliyoruz.

"Ha şöyle yahu" diyorum içimden, "Ha şöyle; ana-baba ne zaman lazım evladına, işte böyle günde sahip çıksın, çeksin kolundan tutup eve götürsün diye..."

Ne var ki vicdanımda tâze kuma gibi tedirgin ve bedbin duran entelektüel tarafım, "Nee" diyor, "Çocuğa dayak atmayı olumluyor musun sen?"

"Hee, olumluyorum kardaş, n'olmuş ki?" diye sertçe tersliyorum onu. "Cezai ehliyeti olmayan bebelerin taşlı-sapanlı politik gösteride ne işi var; evlerinde oturup derslerine baksın keratalar. Polisin canı acıyınca birkaçını tutup hâkimin karşısına çıkarıyor, ondan sonra aşağı tükürsen sakal, yukarı tükürsen bıyık. Daha aritmetik bilmeden memleket kurtarmaya kalkıyor bacaksızlar; üstelik kendilerini yönlendiren militan abilerinin kışkırtmasıyla. Sen baba olsan, evlâdına polise taş attırır mısın ahbab?" diye çıkışıyorum vicdanımın entel kanadına.

"Sana çok acı şeyler söylerdim ama şimdi kızgınsın, yarın konuşuruz" diyor sadece, "Yarını-filan yok bu işin" diyorum. "Çocukların hakkını savunan onca aktivist, sadece taş atan çocuklar yakalanınca harekete geçiyor; o çocukların eylemde kullanılmalarına bozuk atanını görmedik pek; sen de onlardan mısın nesin?" diyorum. "Öyleyse babalarından dayak yiyen çocuk görüntülerini beğendin?" diyor. "Evet efendim, beğendim, var mı diyeceğin?" diye

dayılanıyorum. "Öyle dayak vardır ki oku raydan çıkarır; öylesi de vardır, kırk ciltlik kitap gibidir" diye kükreyerek devam ediyorum, "Üstelik cennetten çıkma olduğu hakkında sağlam rivayetler de var biliyorsun..."

"Sen bayağı sinirlisin" diyor vicdanım, "ağzından çıkanı kulağın duymuyor; ok raydan çıkmaz, ok yaydan çıkar!"

"Öyle olsun" diyorum, "Okuyucu taifesinden çektiğim yetmiyormuş gibi bir de sen çıktın başıma; ha ray ha yay, ne fark eder?"

Karışılıklı gülüşüyoruz. Ben çocukların ebeveyninden daha müşfik muamele görmesi noktasında tâviz veriyorum biraz, vicdânım da, "Haklısın, biz bu çocuklara bugüne kadar ana-babasız nazarıyla baktık; rüşdünü ispatlayan kimi protesto ederse etsin fakat, çocukken biraz aile ilgisi görseler iyi olur" noktasına doğru geriliyor. Anlaşıyoruz.

Suç sistemde değil, futbolcularda

-Hocam, önceki gün ilginç gelişmeler yaşandı Ankara'da; meselâ yüksek yargı mensupları kafilelerle HSYK'ya destek ziyaretlerinde bulundular. Yargıtay Başkanı da ondan bir gün önce "HSYK'nın kararı hukuka uygundur" demek ihtiyacı hissetti; Yargıtay, HSYK'nın âmiri durumunda mı yani?

-Alâkası yok Çekirge; yargı bağımsız; Yargıtay da HSYK'nın üstünde değil. Sadece manevi destek vermek ihtiyacı hissedilmiş olabilir.

-Biz HSYK'yı, hâkim ve savcıların özlük işlerini takib eden bir kurul olarak biliyorduk ama önemli yetkileri varmış. HSYK nasıl oluşturuluyor hocam, bizi aydınlatır mısınız?

-Hay hay Çekirge; işte Anayasa, bakalım 159. maddeye. Kurulun başkanlığına Adalet Bakanı'nı atamış anayasa, ikinci tabii üye müsteşar. Beş üyesi daha var, toplam yedi kişi oluyor. Kalan beş kişiden üçünü Yargıtay, ikisini Danıştay genel kurulu seçiyor kendi arasında ama her üyelik için üçer aday gönderiyorlar Cumhurbaşkanı'na. Kimin üye olacağına Cumhurbaşkanı karar veriyor.

-Yani Bakan ve müsteşar daha ilk kalemde beşe karşı iki azlık durumundalar. Peki, Yargıtay üyeleri nasıl seçiliyor hocam?

-Bakalım kitaba Çekirge; işte 154. maddenin ikinci fıkrası: "Yargıtay üyeleri, birinci sınıfa ayrılmış adlî yargı hâkim ve cumhuriyet savcıları ile bu meslekten sayılanlar arasından Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulu'nca üye tamsayısının salt çoğunluğu ile ve gizli oyla seçilir." diyor.

-Yani Yargıtay üyelerini HSYK seçiyor. HSYK'yı ise Yargıtay ve Danıştay'ın gösterdiği adaylar oluşturuyor? Peki Danıştay üyelerinin seçim usûlü nedir?

-Kolay, işte 155'inci maddenin 3'üncü fıkrası: Danıştay üyelerinin dörtte üçünü HSYK, dörtte birini de Cumhurbaşkanı seçiyor. Bir nevi kapalı devre bu. Sistemin başında Cumhurbaşkanı var ama Yargıtay ve HSYK kilit mevkiide bulunuyor. HSYK üyelerini Yargıtay ve Danıştay belirlerken HSYK ise Yargıtay üyelerinin tamamını ve Danıştay üyelerinin dörtte üçünü seçiyor.

-O zaman şu meşhur adalet reformu temelde neyi değiştirecek, bilginiz var mı?

-Hayır, bilmiyorum reformdan ne kasdedildiğini; öteden beri hukukçuların laikçi kanadı, bakan ve müsteşarın HSYK'dan çıkarılması, kurulun tamamen bağımsız olmasını savunurlar; hükümetin tezi nedir bilmiyorum, galiba üye sayısını artırmaya HSYK-Yargıtay ve Danıştay arasında kurulmuş anayasal "Al gülüm ver gülüm" ilişkisini değiştirmek isteyeceklerdir ama hemen söyleyim; bu patırtıda kimse reform filan beklemesin; çünkü siyasî muhalefeti bir tarafa bırakalım, Anayasa Mahkemesi'nin de ikna edilmesi lazım. AYM ise 2007 krizinden beri, yasama ve yürütmeye müdahale niteliği taşıyan garip kararlar alıyor. Kabaca Anayasa'nın değiştirilmesini bile anayasaya aykırı bulan bir ön tutumu var. Anlayacağımız sistem tehlike anında kendini kilitleyecek tarzda tasarlanmış. Şimdi kilitin dişlileri iyice yuvasına kilitlendi. Nezaket kural unutuldu, herkes kafasına göre faul yapıp duruyor.

-Peki, Anayasa Mahkemesi üyeleri nasıl seçiliyor hocam; çünkü kilidi hukuk yoluyla açmanın çaresi önce Meclis, sonra AYM'de?

-Çok oldun artık Çekirge, açar 146. maddeyi okursun ama sana bir şey söyleyeyim: Biz bu kamplaşmış hukuk zihniyetiyle dünyanın en demokrat anayasasını bile tez zamanda lime lime ederiz. Hukuk kimsenin umurunda değil; herkes kendi zümre iktidarını koruma derdinde. Hayır, bu sistem arızası değil Çekirge; çok daha kapsamlı bir zihniyet arızası, bir siyasî hesaplaşma ve galiba kimse mâsum değil!

4C!

Aç tavuk darı ambarına düşerse nasıl davranır? Bir an kendinizi, hayâllerinizin darı ambarına düşmüş aç bir tavuk gibi tasavvur etmenizi ricâ edeceğim; farkındayım, teşbih pek kibarca değil ama kabul ediniz, sizin de zihninizde öyle bir yer vardır mutlaka...

Siz kendi hesabınızı yaparken ben sözü getirmek istediğim yerden başlayacağım. Bundan on gün kadar önce kendimi birdenbire Boğaz sırtlarının Avrupa tarafında, cennetmekân padişâhımız Sultan II. Abdülhamid Han'ın sarayı diye bilinen Yıldız muhitinde buluverdim.

100 metre uzunluğunda, otuz metre genişliğinde uzun bir avlu. Avlunun üç tarafı vaktiyle saray atlarının barındığı tek katlı yüksek ahır binaları ile çevrilmiş durumda. Orta yerde mıcır, kum, moloz birikintileri dikkat çekiyor. İstanbul'un çıldırtıcı temposunun tam ortasında ama o hayhuydan tamamen yalıtılmış bir mekân. Avluya bakan kapıların üstünde "Cila atelyesi,

Tekstil atelyesi, Halı ve dokuma atelyesi, Porselen atelyesi, Sedef, Altın varak atelyesi" gibi garip ve küçük tabelalar asılı.

İşte benim darı ambarım böyle bir yer olabilirdi ancak... Hırsla atelyeden atelyeye taşınıp duruyorum. Herbirinde günlerce kalmak, hatta ustaları kızdırmak pahasına işlerine karışmak geçiyor içimden. Fantastik bir rüya gibi...

Kapılara doğru yaklaşınca içinde iş önlüğü giymiş ve ilk bakışta neyle uğraştığını asla anlayamayacağınız ciddi yüzlü insanlar görüyorsunuz, hepsi de birşeylerle uğraşıyorlar: Ağaç, boya, altın varak, iplik, yün, sedef, fildişi, vernikle kuşatılmış, titizlik, sabır ve sanatkâr el emeği ile derinlik kazanmış bir mesai. Burası tam tekmil ismiyle T.C. Millî Saraylar Daire Başkanlığı, Yıldız Şale Köşkü Teknik Birimler Atelyeleri. Bu atelyelerde çalışan insanların başlıca vazifesi, millî saraylarda bulunan eşyaların bakım, onarım ve restorasyonunu yapmak. XVI. Louis tarzı bir koltuk, 19. yüzyıl Viyana mâmulâtı bir dolap, bundan yüz kusur sene önce Hereke'deki atelyelerde dokunmuş bir halı veya perdelik-kaplamalık kumaş, belki Abdülhamid'in elinden çıkmış bir yazı masası, bir çerçeve, ayna, bir iskemle veya avize... bu atelyelere geliyor ve tam bir vukuf ve ehliyetle onarılarak geldiği yere gidiyor.

O müstesnâ gün, atelyelerde çalışan sanatkârlarla birlikte mesai saati bitiminde bu fantastik avludan ayrılırken şöyle düşündüm: "Biz bazen kendimize büyük haksızlıklar yapıyoruz. Şu atelyenin benzerini İtalya'da, Fransa'da, İngiltere'de görsek, 'Helâl olsun adamlara; tarih birikimlerine hem sahip çıkıyorlar hem de onu yeniden üretecek derecede iş bilgisini ve sanatkârı bir araya getirip çalıştırarak parmak ısırtacak bir dinamizm gösteriyorlar.', ki bu atelyeler hiç şüphesiz vaktiyle iyi düşünen, uzağı gören ve yapabileceğimiz şeylerin imkânlarını iyi ölçüp tartan bir bürokrat, bir devlet adamı, bir siyasetçi tarafından teşvik edildi, kuruldu ve yıllardır faaliyet gösteriyor. Eksiklerimizi ne kadar tesbit edebildiğimiz tartışılır fakat yapabildiğimiz iyi şeylerin kadrini değerlendiremediğimiz bir hakikat!"

Fıstık gibi teşkilât; yüksek vasıflı pek çok usta, güzel atelyelerde biraraya getirilmiş. Tıkır tıkır sanatkârâne işler çıkarmaktalar...

İşte o sâfiyâne duygularla dolup taştığım bir esnada, atelyede sohbet ettiğim sanatkârlara şöyle bir soru yönelttim,

-Nasıl, burada mutlusunuz değil mi; şâhâne bir ortam?

Yüzüme, "Sen şimdi ne demek istiyorsun; dalga mı geçiyorsun, yoksa dünyadan haberi olmayan bir safdil misin?" mânâsına gelebilecek tuhaf bir nazarla bakıyorlar; halbuki bana göre bu atelyelerden birinde çırak olmak bile mutluluk için yeterince büyük bir şanstı. Hani mümkün olsa, belki üste para vererek bu atelyelerden birinde çıraklık yapmaya hazır birinin bütün sâfiyetiyle sorduğum soruya sonradan pişman oldum. Durum meğerse şöyleymiş

efendim: Bu atelyelerdeki sanatkârlar, evvelâ sanatkâr filan sayılmıyorlarmış. Resmi ünvanları tam tamına şöyle:

Geçici personel!

Hoppala! Ama sayın işverenim bu adamlar, kendi sahalarında Türkiye'nin ilk onu'na girecek kadar vasıflı insanlar. Sadece iş yapmıyorlar; kendilerinden sonra gelenlere meslek içi eğitim de veriyorlar. Böyle vasıflı insanlara nasıl geçici personel der geçebilirsiniz ki? Bunların çocuklarına birisi "Baban ne iş yapıyor?" diye sorduğunda göğsünü gere gere, "Benim babam Oyma ustası sanatkâr; benim babam Osmanlı tekstili üzerine uzman; benim babam şu şu şu klasik sanatlarımızın sanatkârı" diyebilme hakkı niçin esirgenir bilinmez. Bu güzel atelyeleri bir araya getiren, içine sanatkâr koyan ve atelyeleri başarıyla işleten organizasyon başarısı, sanatkârları taltif etmekte pek hasis davranmış nedense...

"Artık eskisi gibi eleman akışı yok." diyorlar, "İşte sebat edecek adam bulmak zor; gelen de bir müddet durduktan sonra çekip gitmeye bakıyor."

-Niçin peki?

-Çünkü biz devletin 4C statüsünde çalıştırdığı insanlarız. Geçici personeliz. Tekel işçilerinin beğenmediği o statüye biz yıllardan beri tâbiyiz. Burada Milli Saraylarımızın yüzünü ağartacak işler yapabiliyoruz, takdir de görüyoruz ama terzi söküğünü dikemez misâli, derdimizi, özlük işlerimizi Meclis başkanlarına anlatamıyoruz.

Yıldız Şale Atelyeleri, TBMM Başkanlığı'na bağlı Milli Sarayların alt kuruluşu. Sanatkârların işvereni Meclis ve onun başkanları.

Vaktiyle durumları bu kadar kötü sayılmazmış fakat Bülent Arınç'ın başkanlığı esnasında, zaten ip üstünde titreşen özlük haklarından hayli geriye götüren uygulamalara maruz kalmışlar. "Bu kadar hassas tabiatlı, şair ruhlu, sanatı ve sanatkârı seven bir başkan bize bunu nasıl reva gördü hâlâ anlayamadık." diyorlar. Ne olup bittiğini hâlâ bilmiyorlar.

"Vasıflı iş nedir?" diye bir sual sorulsa, bu sanatkârları rahatlıkla gösterebilirsiniz, fakat devlet onlara 4C statüsü layık görmüş; yani senede en fazla 10 ay çalışabilen, kıdem ve ihbar tazminatından mahrum, sendikalaşma hakkı fiilen elinden alınmış geçici, mevsimlik işçi. Kültür Bakanlığı'ndan "Bizim sanatkârlığımızı tescil edin." yollu talepte bulunmuşlar ama oradan da olumlu cevap gelmemiş.

Bir yanda hepimizin yüzünü ağartacak, millî duygularımızı şâha kaldıracak fevkalade bir organizasyon, harikulade sanat atelyeleri, sanatkârlar, ürünler; diğer yanda sanatkârına hakettiği ünvanı vermekte anlaşılmaz bir nekeslik gösteren yönetim tarzı.

Her vatandaşın müktesebi durumundaki dilekçe hakkımı, bu defa Meclis sanatkârları için kullanarak TBMM Başkanlığı'na durumu arz ediyorum; el emru fevk'el-edeb!

Müslümanlarla liberaller, "kul hakkı" üzerinde ittifak edebilirler mi?

Ahmet Altan, 11 Şubat tarihli Taraf'taki köşesinde, "temsil niteliği" olduğuna inandığım bir yazı yayınladı; bu yazıda birkaç dostuyla, Müslümanlıkta hiç bir durumda bozulmayacak, geçerliğini kaybetmeyecek ve hükmünü koruyacak bir yasak [değer] olup olmadığını tartıştıklarını, neticede bu değerin "Kul hakkı" olduğu yolunda ortak kabul belirdiğini söylüyor. Altan'a göre kendisi böyle bir tartışmada ancak dinleyici olabilecek durumdadır ve ona göre dinin temeli dürüstlüktür; dürüstlüğün vazgeçilmez çimentosu ise "Kul hakkı yememek"tir.

Bu güzel tesbitten sonra Ahmet Altan, bu ülkede en çok işletilen muhakeme hatalarından birine kapılıveriyor kolayca; yüzde 99'unun Müslüman olduğu bir ülkede yaşadığımız için Türkiye'de teorik olarak kul hakkı yenilmemesi gerekmektedir; oysa ki işlenen cinayetler, Kürtlere, Alevilere reva görülen haksızlıklar da kul hakkı yemek anlamına gelmektedir ve Müslümanlığın "en temel, en mutlak" yasağı çiğnendiği halde Müslümanlar pek aldırış etmemekte ama cinsellikle ilgili yayınlarda Müslümanlar hemen "din ve ahlak" adına ayağa kalkarak, en temel konu cinsellikmiş gibi tepki vermektedir.

Bu noktadan sonra Ahmet Altan, Müslümanlara sorduğu sorulara kendi başına cevap vermiş olmaktan doğan bir haklılık hissiyle coşuyor: "Kul hakkı yenmesi karşısında sessiz kalanların, konu cinsellik olduğunda din adına kükremesini nasıl açıklayacağız? Niye dindarların çoğunun aklında, "din, günah ve cinsellik" arasında bu kadar kuvvetli bir bağ var da, "din, günah ve kul hakkı" arasında bu kadar kuvvetli bir bağ yok? Müslümanlar, "kul hakkını" bu kadar önemseseler, bu ülkede yıllardır bu kadar çok yolsuzluk olur muydu?" Öyleyse ahlâk adına verilen tepkiler temelsizdir ve samimiyetten uzaktır!

KUL HAKKINA ALDIRIŞ ETMEYEN MÜSLÜMAN'A ELBETTE GÜVENİLMEZ

Ahmet Altan'ın Müslümanlık hakkındaki fikirlerini düzeltmeye kalkışmayacağım; esasen yazar, bu konuda ancak bir dinleyici olabileceğini belirterek süngüsünü yere doğru tutuyor fakat, kendi sorularına kendisi cevap vererek vardığı yer düzeltmeye muhtaç gibi görünüyor.

Şöyle diyor özetle: Dindarların beğenmediği, dudak büktüğü tarzda yaşayanlar bu samimiyetsizlik karşısında endişelenmeyecek midir; kul hakkına aldırış etmediği halde din ve ahlâk adına cinsellikten başka bir şey aklına gelmeyenler hakkında, dindar olmayanlar güvensizlik duymakta haksız mıdır? Yazının sonuna doğru yazarın anafikrine yaklaşabiliyoruz; o, inançsız ama dürüst insanlarla dindarlar arasında kul hakkı gibi ortak bir değer üzerinden bir köprü, bir ittifak kurulabileceğini varsayıyor. "Böyle bir birlikteliğin çözemeyeceği problem yoktur" Altan'a göre. Yeter ki ortak ölçü "Kul hakkı" olabilsin: "Gerçek dürüstleri biraraya toplayacak 'kul hakkından' daha önemli bir ortaklık olamaz diye düşünüyorum çünkü."

Ahmet Altan'ın yer yer naif fakat samimi yazısı, Liberal demokratlarla Müslüman muhafazakârlar arasında mevcutmuş gibi görünen beraberliğin altyapısını anlamak ve kurcalamak fırsatına vesile olduğu için önemlidir ve ben bu yazıyı, laik kesimin dindarlara yönelik hissiyatını anlamak bakımından da temsil edici buluyorum.

İSLÂM LUGATİ DİYE BİR ŞEY VAR; BİR ANLAM DÜNYASI

Ahmet Altan'ın naifliği, teorik (ideal) Müslümanlıkla yaşayan Müslümanlığı bir ve beraber kabul etmek noktasında yoğunlaşıyor fakat tesbit ettiği ortak değer son derece doğru ve mânidardır: Kul hakkı, Müslümanlarla kendini Müslüman hissetmediği halde yüksek vicdan geliştirmiş olanlar arasındaki en mânidar iltisak (kavuşma) noktasıdır. Ahmet Altan kul hakkı kavramına, emek gibi, seyahat ve haberleşme hürriyeti gibi liberal temel haklar dizisinden lâdinî bir muhteva yüklüyor; bunun yanlış olduğunu ileri sürmüyorum; eksiktir, çünkü İslâm, kendi kavramlarını doğrudan Kur'an-ı Kerim'e ve sahih hadislere atıfta bulunarak târif eder ve başka din ve kültürlere tercümesi mümkün görünse bile onu "İslâmî lisan"ın, İslâm lugâtinin kapsamı içinde mânâlandırır; Arada bir fark yok gibi görünüyorsa da, İslâm için kul hakkı'nın gerçek mânâsı, insanın diğer insanların hukukuna riayet etmesi lüzumundan değil, evvelemirde Allah böyle emretmiş olduğundan (Allah'ın rızası bu yolda olduğundan) doğuyor. O yüzden kul hakkını çiğnemek, laik hukukun cezalandıracağı bir cürüm olmazdan evvel Allah'ın emrine riayetsizlik gibi daha korkutucu bir müeyyidede karşılığı bulur Müslümanlar için.

Bu böyledir fakat kul hakkının Allah korkusundan kaynaklanan bir kurum şeklinde va'zedilişi, dindar olmayan kişilerle kul hakkı üzerinde ittifaka engel teşkil etmez. Efendimiz'in kaleme aldığı Medine Vesikası'nda, bu istikamette bir düzenlemenin örneğini görüyoruz.

Ahmet Altan'ın Müslümanlar hakkındaki naifliği, kendini Müslüman olarak tarif eden her kişiden kul hakkına riayet gibi bir asgari standart davranışı beklemesi oluyor; bu beklenti, aynı zamanda her Müslümanın yüksek İslâm ahlâkını şahsında yaşayıp temsil etmesi, en ideal ölçülerde bütün emir ve yasaklara uyması lüzumunu da kapsıyor. Keşke o kadar kolay olabilseydi ve kul hakkına riayet, Müslümanların asgari müştereği neviinden "fundemental" bir kabul sayılabilseydi. Hakikat şöyledir: Kul hakkı, bir Müslüman için asgari değil, azamî derecede kapsamlı ve yüksek bir değerdir.

Ahmet Altan, Müslümanlığın, aslında insanın kendi tabiatına ve tarihine karşı direnmesi olduğunu belki de bilmiyor. İslâm'ın emir ve yasakları, insanın tabiatındaki vahşîliği törpülemeye, fırtınaları dindirmeye, zelzeleleri sükûnete erdirmeye yönelik muazzam bir temrin vazifesidir. İdeal Müslüman bir kahramandır bu çerçevede; alelâde insanın üstün insan katına yükselişidir. Kişinin kendi nefsinde şeytanla güreşe tutuşup onun sırtını yere yapıştırıvermesidir. Kanatsız bir melek ve bu melek kesinlikle kul hakkını gözetir bir vicdana

sahiptir. Eğer Altan'ın varsaydığı gibi Müslümanlar, kul hakkına kesinkes riayet eden bir ümmet olabilselerdi belki de tarihin sonuna gelmiş olurduk…

Zor dâvâ ama imkânsız değil; elbette ki bu güçlük, Müslümanların gereğinde kul hakkına riayet etmeyebileceği anlamına gelmiyor; kul hakkı, mahşer gününe kadar Müslümanın yakasından düşmeyen ağır bir cürümdür ve kul hakkının kapsamı ne kadar geniş, ne kadar geniştir. İnananlar için "hesap günü"nün en ağır sual maddesi kul hakkı olacak. Hemen Mevlâ o çetin günün şiddetinden bizleri âzâde kılsın!

HULÂSÂ…

Özetleyelim:

1- Kısaca inananlarla inanmayanların, "Kul hakkı" gibi eben an ced İslâmi bir kavram üzerinde ittifak ederek toplumsal sorumluluk geliştirme bilincini yükseltmeleri fevkalade müsbettir ve desteklenmesi gerekir.

2- Müslümanları İslâmın emir ve yasaklarına layıkıyla uymamakla itham etmenin kolaycılığına dikkat çekiyoruz; fakat Müslümanın bu ithamla suçlandığında sığınacak limanı yoktur ve suçlayıcının Müslüman olup olmaması hiçbir şeyi değiştirmez.

3- Liberallerle muhafazakarlar arasındaki yol ayrımının hangi fay hattı üzerinde titreşmekte olduğu âşikârdır; bu fay hattı "Üst değerler" meselesidir. Müslümanlar için ilâhi menşeli bir üst değerler manzumesi var ve onlar bu değerleri herhangi bir şekilde laisize etmek lüzumu duymayacaklardır. Liberallerin üst değerler dizisi Hümanist literatürün ortaya koyduğu evrensel ortak değerler ve hukuktur. Bu değer dizileri arasındaki benzerlikler bulunması, Müslümanları asla tatmin etmez ve uyuşmazlık noktalarında ihtilâf tabii hale gelecektir. Zira bir Müslüman'ı Müslüman kılan şey varlığını ve varlığın mânâsını Allah'a atfetmektir; onun yerine geçebilecek her ara teklifi Müslüman "şirk" sayar ve şirk deyip durduğumuz şey zaten budur.

4- Ahmet Altan'ın "Kul hakkı'nda buluşalım" daveti, Müslümanların vicdanına tutulmuş bir hesaplaşma aynasıdır; o aynayı cesaretle yüzümüze tutalım ve gereğini yerine getirelim.

Timsahlarla dans da kural gerektirir

"Eee şimdi biz onları fişliyoruz. 40 sene onlar bu halka yaptı, inşallah sıra bizde. Yapmaya çalıştığımız bu arkadaşlar..."

Hayır, hiç de öyle değil arkadaşlar: Türkiye gibi bir ülkede hiçbir hükümet durup dururken askerlerle, yüksek yargıyla, derin bürokrasi ile yaka-paça olmayı ve siyasi başarısını bu gerginlik üstüne bina etmeyi istemez. AK Parti de istemezdi; ahval ve şerait onu gerektirdi. AK Parti, "Ben bu düzeni değiştireceğim; askeri vesayeti kaldıracağım, icabında generaller bile gözaltına alınıp sorgulanacak ve Türkiye daha demokratik bir ülke olacak" diye oy

istemedi vatandaştan. AK Parti'nin hikâyesi, biraz da havuza atlayan korkusuz adama benziyor.

Fıkra şöyle: Yeni yetme zenginlerden birisi, bahçesine kocaman bir havuz yaptırdığı saray yavrusu köşküne tanıdığı-tanımadığı herkesi çağırarak büyük bir davet veriyor. Davetliler bakıyorlar ki havuzda kocaman bir timsah gayet asabî kulaçlarla yüzmekte. Ev sahibi diyor ki, "Büyük fedakarlıklarla yaptırdığım bu havuza, yine büyük fedakarlıklarla Afrika'dan bir timsah getirttim. İçinizde kim, bu havuza atlayarak timsaha yem olmadan karşıya kadar yüzerse ona beş milyon lira vereceğim."

Para güzel fakat risk büyük. Davetliler kendi aralarında bunu tartışırken adamın biri atlıyor suya; timsah da hemen peşine düşüyor. Nefes nefese bir yarış. Timsah tam adamı yakalayıp yiyecekken bizim kahraman yüzücü son bir kulaçla karşıya çıkıyor. Alkışlar, takdir sesleri, bravolar arasında korkudan felce uğramış davetlinin haykırışı duyuluyor,

-Kim itti be beni havuza?

Havuza düşmüşsün veya itilmişsin; yüzeceksin, çare yok!

AK Parti, öyle devrimci, inkılapçı, çağ açıcı, döğüşken tabiatlı bir parti değil; öyle olsa en azından siyasi partiler ve seçim kanunlarını değiştirir, barajı düşürür, partilerde lider saltanatına son verecek değişiklikleri yapar, ötekilerden çok önemli bir üslûpla ayrı olduğunu gösterirdi. Hayır, onlar da ötekiler gibi en az enerji kaybıyla yönetmek, yönetirken önlerini görmek isterlerdi; olmadı. Gelişmeler, AK Parti'yi ılımlı ıslahatçılık rolüne razıyken statükoyla boğuşmak zorunda kalan kader kurbanı pehlivan rolüne getirdi. Öyleyse kimsenin, "Siz bizi fişlediniz; biz de sizi fişliyoruz" demek lüksü ve hakkı yok. Bu astardan mahrum, çiğ bir kabadayılık gösterisi.

Bu söz yanlış, bu söz bâtıl, bu söz lüzumsuz; kötü, yakışıksız ve asla onaylanmayacak basit bir intikamcılık rûhunun eseri. Üstelik tabandaki AK Partilileri bile ürkütecek hoyrat bir cedelci tabiatın dışa vurumu. Kaldı ki AK Parti'nin gerçek tabanı partililer değil, emanetçi oylar! 27 Temmuz sabahı koşa koşa sandık başına gidip, 367'ci takımına ve onun ardındaki oligarşiye tokat atmak için yanıp tutuşan sıradan insanlar ve bu insanlar, galiba önümüzdeki seçimde de AK Parti'ye yine lâzım olacak.

Öyleyse milletin derûnundaki sese kulak vermeli. Onlar evet, askeri vesayet rejimini, hele hele yargının bir kanadında görünür hale gelen zümre oligarşisini tasvib etmiyorlar ama bu esnada ordu gibi, yargı gibi "mülk"ün esasını teşkil eden kurumların da arabulucu dayağı yiyerek süreçten perişan çıkmasını da istemiyorlar. Milletin terkibi bu cümlenin içindeki "ama" bağlacındadır. Onlar esasta evlerinde huzur, tencerelerinde aş, daha iyi bir hayat ve işsizliği öğütecek sağlamlıkta bir ekonomik düzen istiyorlar. Bu süreci AK Parti, elinde

kuyumcu terazisiyle, her riski, her duyguyu, her yönelişi kılı kılına tartarak geçirmeli; kamplaştırıcı, öteleyici, itici davranışlardan kaçınmalı.

Evet, havuzda timsah olabilir, fakat siz yine de "nizâmi" yüzeceksiniz; başka yol yok.

Mürüvvet-mend olalım

Onlar bir dönemin çok güçlü insanlarıydı; yönetimi ve lâyıkıyla hazmı büyük kudret isteyen bir özgüvenle kuşatılmışlardı.

Devlet fikri onların şahsında tecessüm ediyor, ete kemiğe bürünüyordu. Davranışları "güç"ün tezahürüydü. Yanlışlanmaya, muaheze edilmeye, yapıp ettiklerinden sual olunmasına alışkın değillerdi.

Bugün yapıp ettiklerinden sual olunuyor, haklarında kuvvetli deliller derdest olunmuş olsa gerek ki şüpheli sıfatıyla ifade veriyorlar. Acı şeylerdir. Meselenin siyâsi boyutu âşikâr ama insânî boyutu unutulmamalı. Ailelerin, yakınlarının şu günlerde ne kadar derin bir hayal kırıklığı ve üzüntü yaşadıkları görmezden gelinmemeli.

Darbe zanlılarının bile, usûl hukukunun koruyucu himâyesi altında, haklarındaki son mahkeme kararı kesinleşene kadar şahsiyet ve fikir bütünlüğünü koruyabildikleri bir güvenlik rejimidir hukuk devleti ve biz Türkiye'nin artık böyle bir devlet olmasını arzuluyoruz. Hukuk devletinin egemen olması için mücadele ediyorsak, hukukun nezaket ilkelerine de sonuna kadar riayetkâr davranmak zorundayız.

Tek tek her birimiz nasıl şahsen vakar sahibi olduğumuz iddiasında isek, darbe zanlılarının bile, son mahkeme kararına kadar vakar sahibi insanlar olduğuna dair ön kabulümüzü kaybetmemeliyiz.

Vakar, paylaşıldığında mânâ ve kıymet ifade eden bir şahsiyet değeridir çünkü.

Onların mâzur görülebilecek mühim bir eksiklikleri var: Toplumdan izole yaşamak ve bütün değer hükümlerini o yalıtılmış dünyanın içinde üretmektir o eksiklik. O dünyanın dışında kalan her şeyi tehdit gibi görmeleri, o dünyanın dışında yaşayan bizler için yanlıştı, onlar için doğru. Şimdi o doğruyla o yanlışın muhasebesi yapılıyor. Hakikat ânı! Türkiye Cumhuriyeti'nin milli ordusu bizim gerçeğimizdir; biz ise ordunun gerçeğiyiz. Türk ordusunun varlık sebebi kendisine dair değildir, bu toplum içindir. Hiçbir kamu düzeninde koruyucu sınıf, koruması gerekenleri hedef tahtasına yapıştıramaz; bunu yaptığı anda varlık sebebini tartışılır hale getirmiş olur. Elliye yakın yüksek rütbeli ordu mensubunun gözaltına alınmasının sebebi budur. Türk milleti, varlığını bürokrasisine adamış bir toplum değildir; doğru olan tam tersi. Bu basit hakikati görünür hale getirmek büyük enerji ve zaman kaybına sebep oldu. Öyleyse bu yanlışlığı eskilerin tâbiriyle sühûlet ve usûletle, kırıp dökmeden, devletle milletin hukukunu çatıştırmadan düzeltmeliyiz.

Gözaltındaki insanlara peşinen "kriminal tipler" muamelesi revâ görmek âdil değildir; bir hatâ, aynı çapta bir başka hatâ ile ıslah edilemez. Bu meselede usûl, esas kadar, hattâ yer yer esastan daha önemli. Hukukun zarâfeti usûlündedir. Aynı hassasiyet kurallarının basın-yayın âleminde adı var da, cismi yok. Basın ahlâkı, bugün sadece bir retorikten ibarettir ve bu vadide hepimiz yeni ve ciddi bir sınavla yüz yüzeyiz. Bugüne kadar basın ahlâkı ve nâmusu adına işlenen şenaatleri örnek göstererek "Bakın, bugün de size lâzım oldu işte" diye nobranlık etmek belki yürek soğutur da yanlışın adı her yerde yanlıştır: "Muzaffer vakt-i fursatta âdûdan intikaam almaz/ Mürüvvet-mend olan nâkâmi-i düşmenle kâm almaz" diyor Ragıp Paşa. Yargı işini yapsın, biz de kendi işimizi görelim; mürüvvetmend olalım, centilmen olalım, âdil, nâzik ve insaflı olalım. İntikamcılığın ayaküstü lokantasında ucuz nevâlelerle enaniyetimizi avutmayalım. Suimisâlden emsâl olmaz; basında hâlâ itibar ve köşe bulan darbe çığırtkanlarına cevap yetiştirmek için, hukuka hesap vermekte olan insanlar üzerinden yumruklaşmak tasvib görmemelidir.

Farklıysak, farkımız görünsün.

Lâle, Hâle, Jâle ve bütün mahalle...

İnanılmaz bir gündü, olağanüstüydü, müthiş fotoğraflardı!

10 Haziran 1997 günü Genelkurmay Başkanlığı'nın konferans salonu, hıncahınç doluydu. Salonda Yargıtay Ceza Dairesi başkan ve üyeleri vardı ve Batı Çalışma Grubu'nu yöneten generallerden "brifing" almak üzere orada bulunuyorlardı.

O günlerde yüksek yargının brifingci mensupları, "Yargı bağımsızlığı" kavramını henüz keşfetmiş değillerdi. Brifingde generaller, yüksek hâkimlere "Roketatar teknolojisindeki gelişmeler" veya "Topçu birliklerinin reorganizasyonu" hakkında değil, "irtica" konusunda bilgi verdiler. Veri akışının istikameti açıktı: Bilenler, bilmeyenlere öğretiyorlardı!

Ertesi gün aynı salonda bu defa gazeteciler, evet şu bizim bildiğimiz gazeteciler vardı ama orada haberci olarak değil, "ders alan, doktrine edilen" durumundaydılar. Genelkurmay'dan ateşi alıp, halka dağıtan Prometheus gibiydiler...

Genelkurmay'ın brifing salonu o günlerde harıl harıl çalışıyor, gazeteci, öğretim üyesi, rektör, yüksek hâkim, bürokrat zümresinden heyetlerden geçilmiyordu. Nitekim 12 Haziran günü de, önceki toplantıya katılamadıkları için eriyip kahrolan yüksek hâkimlerimizden gelen yoğun arzu (Kadıköy'den Lâle, Hâle, Jale ve bütün mahalle!) üzerine dayanılamayarak brifingin tekrarı (Bis!) yapıldı. Brifingde askerlerimiz, yüksek yargı mensuplarına, "Cumhuriyet tehlikede, baktığınız davalarda dikkatli olun, rejimi ve laikliği koruyun, kararlarınızı buna göre verin" tavsiyesinde bulundu. Brifingden sonra yüksek hâkimler ayağa kalkarak kendilerine bu bilgileri öğreten komutanı dakikalarca alkışladılar.

Dönemin YÖK üyelerine ve rektörlere ise emekli albay rütbesinde biri tarafından brifing verilmişti. Emekli Albay'ın rektörlere ne anlattığını bilmiyorum; tahmin etmek zor değil, sır da değil; o günlerde o brifinglerde yer bulmak için cübbesinin eteklerini yeldire yeldire Ankara'ya Genelkurmay'a koşan hâkim, profesör, gazeteci takımının çoğu hâlâ hayatta. Hatırlasınlar; yalanımız varsa düzeltsinler ve şu soruya cevap versinler:

- Orada, o fotoğrafta ne işiniz vardı? O güne kadar bilmediğiniz ne öğrendiniz o brifinglerde? Hangi yüksek fikri ayağa fırlayarak dakikalarca alkışlamak ihtiyacı duydunuz? Meslek ahlâkınız, size günün birinde meslekî konularda askerlerden talimat almayı hoş gösterecek kertede zagonu geniş bir "Ethika" mıydı?

O fotoğrafa bakınca ne düşünüyorum biliyor musunuz: Bugün darbecilik ithamıyla adliyelere taşınıp duran generalleri çizgiden çıkaran aslında sizlersiniz! Siz, mesleğin gerektirdiği bağımsız ve tarafsız duruşu "askere yaranmak" hissiyle ayak altına alan hukukçular; bilim adamı olmanın onurunu askere dalkavukluk uğruna harcayan profesörler; güç odaklarıyla yakın durmak, aferin almak için okuyucusunun vicdanını satan gazeteciler... Sizler ki bir toplumun vicdanı mesâbesinde ağır görev üstlenmiş sıra dışı adamlardınız; ne işiniz vardı o fotoğrafta?..

Hattâ bazılarınızı görüyorum; koltuklarda yer kalmadığı için merdiven boşluklarına çömelivermişsiniz; gören de Tûr Dağı'ndan On Emir'le inen Hazreti Mûsa'yı dinleyen Benî İsrail ekâbiri zanneder!

Yine hatırlıyorum, içinizde pek azı, 250'de 4 veya 5 kişi "gönüllü" esasına dayalı brifinglere katılmayı reddederek "hâkim mehâbeti" göstermişti de anlamamıştınız. Hukukun tarafsızlığı, bağımsızlığı oydu işte: "Herkes kendi işini yapsın, işimi askerlerden öğrenecek değilim" diyecek kadar cesur ve meslek metâneti taşıyan az sayıdaki adamdı.

Biz bugünlere böyle geldik: Bilim adamının müdâhinliği, hukukçunun cebînliği (cibinlik değil!), gazetecinin riyâsı, askerimizin saffeti... Evet, saffet!

Sivil dikta mı demiştiniz hanımefendi; budur işte!

Canını yerim senin!

Salı günü, sizler için ne mânâ ifade ediyor; bu suale herkesin başka başka cevabı vardır ama Ankara gazetecileri için mübârek salı günleri, Meclis'te grubu bulunan siyasî partilerimiz için grup toplantısı günleri demektir.

Bir zamanlar sadece Ankaralı gazeteci takımını ilgilendiren bu küçük ayrıntı, artık televizyonu olan ve salı günü öğle saatlerinde televizyon seyretme itiyadında bulunan herkesi ilgilendirmeye başladı.

Yeri gelmişken Ankaralı gazeteci takımının ayrıca başlı başına bir yazı konusu teşkil ettiğini söylemeden geçmeyelim. Neredeyse başkent ilan edildiği günden itibaren, devlet kurumlarının bulunduğu yer olmaktan başka bütün üstünlüklerini İstanbul'a kaptıran Ankara'nın gazetecileri, kendi başlarına bir ekol teşkil ederler. Her şeyden haberleri vardır; "Dedikodu günahtır." diye bir sözü hiç duymamış gibi davranırlar, birbirlerini atlatmayı pek severler ama daracık bakanlık ve Meclis koridorunda herkes birbirini gayet iyi tanıdığı için bunda pek başarılı olamazlar. Onları, haber bültenlerinde canlı yayına bağlandıkları zaman, o esnada dünyanın ve Türkiye'nin en önemli olayına az önce şahit olmuş bir görgü şahidinin bütün heyecanıyla nefes nefese konuşmaları ve söz sırasını bir türlü merkeze devretme eğilimi taşımayan ısrarcı kararlılıkları ile hatırlarsınız.

Ankaralı tanıdık gazeteci arkadaşlarımıza buradan selam ve sevgiler yolladıktan sonra yeniden grup toplantılarına geçebiliriz. Hemen belirtmek isterim ki, bu satırların yazarı bugüne kadar hiçbir partinin hiçbir grup toplantısına katılmış değildir ve izlenimleri, ekranda gördüklerinden ibarettir.

Grup toplantısı fenomenini, müsaade ederseniz muhtelif açılardan bakarak tasvir etmeye çalışacağım.

Lider:

Lider için salı günü, televizyona çıkma günüdür. "A efendim, koca siyasî lider, televizyona çıkmak için vesileye ne ihtiyacı var; öksürse haber oluyor zaten." deyip geçmeyiniz lütfen! Grup toplantısı lider için, Meclis grubuna, partililere ve seçmenlere yönelik bir "haftalık istikamet ve gidişat" belirleme günüdür. Liderin yapacağı konuşma için genel başkan danışmanları ve yardımcıları hafta boyunca çalışarak değinilmesi gereken temaları seçer ve vurgulu cümleler haline getirirler. Salı sabahı lider, bu konuşmayı şöyle bir gözden geçirip telâffuzunda zorluk çekilmesi muhtemel yerlerini yumuşattıktan sonra en şık takım elbisesi ve en favori kravatıyla alkışlar arasında kürsüye gelir. Yağar, eser, gürler, haykırır; düşmanlara dehşet, partili dostlara güven ve muhabbet saçar. Liderlerin en sevdiği ana konu, ülkemizi bekleyen tehlikelerdir ve nedense bu tehlikeden liderden başka kimsenin haberi olmaz!

Liderler, grup kürsülerinde birbirlerine lâf sokuşturmaya, iğnelemeye, rakiplerini âciz ve beceriksiz göstermeye bayılırlar. Gayet iyi bilirler ki, akıllı-uslu ve usturuplu tesbitlerinden ziyade, birbirlerini sert dille eleştirdikleri cümleler ve kelimeler yarınki gazetelerde yer bulacak ve hafta boyunca tartışılacaktır.

Bir hayli zaman grup toplantılarını göz ucuyla seyrettikten sonra liderlerimizin partilerarası gerginlik icat etmek için özel olarak danışman istihdam ettikleri gibi kanaate kapılmış bulunuyorum ki inşallah yanılırım.

Milletvekilleri:

Vekillerimiz, ekranda görünmek konusunda liderleriyle aşık atamayacakları ve böyle bir tehlikeli fikri akıllarından asla geçirmedikleri için en sevdikleri kravatı, daha önemli günlere saklarlar fakat -hanelerden ırak- başlarına bir şey gelmedikçe grupta haazır ve naazır bulunmaya azami dikkati gösterirler. Liderleri konuşma esnasında alkışlanması gereken yerde küçük ve anlamlı bir "es" verdiğinde hemen yüzlerine en muhabbetli bakış ve en sevimli gülücüğü takınarak alkışlarlar. Vekillerin alkışlamaya mecbur olduklarını bildiği halde alkışlanmak liderlerin hoşuna gider ve eğer hızlarını alamamışlarsa alkış tufanının tam ortasında el ve kol hareketleriyle tezahüratı yarıda keserek söze yeniden girip, "Durun bakalım bende daha ne cevherler var" izlenimi vermeye bayılırlar.

Grup başkan vekillerinin bu esnada ön sıralarda oturarak bir nevi takım komutanı edasıyla işlerin yolunda gidip gitmediğini kontrol ihtiyacıyla bir gözleriyle grubu, diğeriyle lideri kesip durmaları görülecek şeylerdendir. Görülecek bir başka şey ise grup toplantısı idare eden ve lider konuşurken onun tam arkasında, yüksekçe bir kürsüde oturan grup yöneticisinin lidere bakışlarındaki şefkat, hayranlık ve cerbeze halleridir ki bu bakışı ben genellikle, "Canını yerim ben senin; ne büyük adamsın genel başkanım, Allah seni başımızdan eksik etmesin" şeklinde okurum.

Seyirciler:

Eğer o gün grupta hakikaten gizli kapaklı ve dişe dokunur şeyler müzakere edilmeyecekse (ki genellikle öyledir), grup toplantılarına partili üyelerin, sempatizanların ve hatırı sayılır misafirlerin davet edilip arka sıralarda yerlerini almaları mûtaddandır. En candan ve samimi tezahürat da bu sıralardan gelir zaten. Zaman zaman taşra teşkilatından gelen partili üyelerin bir sandık limon, üzüm kurusu, kayısı, pestil, elma, ayva türünden hediyeler getirmesi grubu renklendirir ve hediyelerin önünde liderle fotoğraf çektirmeye, lider tarafından hediye sahibinin "Cömert adam, aferin buna" diye mimlenmesine vesile olur.

Gazeteciler:

Grup toplantısı gizli kapaklı değilse, toplantıya mutlaka gazeteciler de alınır. Esasen televizyonlar haldır haldır naklen yayın yapmakta olduklarından ve liderin konuşma metni daha önceden dağıtılmış olduğundan tecrübeli gazeteciler dikkatlerini lidere ve konuşulanlara değil, kimselerin fark etmeyeceği sair ayrıntılara yoğunlaştırırlar. Vekillerden kimlerin anlamlı devamsızlık içinde olduğu, kimlerin protesto mahiyetinde lâf olsun kabilinden lideri alkışladığı, birbirleriyle hangi konuları ve esprileri fiskos etmekte oldukları gibi şeylerdir bunlar.

Ve bizler:

Bizlerin merakla grup toplantılarını oturup televizyon başında seyretmemiz, arşivin küflü raflarındaki eski gazete koleksiyonlarını kucağına alarak orada yeni haberler bulan ve okuyan iyimser insanların durumuna benzer kısaca.

Toplantı biter, ziyaretçiler liderle fotoğraf çektirme ve hediye takdim etme telâşesine düşer, vekiller sıraya girerek liderlerine, "Eşsiz bir konuşmaydı; iktidarın/muhalefetin canına okudunuz, irşad ettiniz, feyiz aldık, müstefid olduk" yollu iltifatlarda bulunup elini sıkmak şerefine nail olurlar. Liderlerin morali yükselir, keyifleri yerine gelir.

Gazeteciler, şöyle doğru dürüst haber derlemek için hemen kulislere seğirtirler.

Biz de, gelecek haftaki grup toplantısına kadar koca bir haftayı nasıl geçireceğimizin sıkıntısı ile oyuncağı elinden alınmış çocuklar gibi mahzunlaşır, televizyonu kapatıveririz. ---

2010

31 Mart

Keçi! Zaman Gazetesi

29 Mart

Saygı duruşu Zaman Gazetesi

28 Mart

Takdim!.. Zaman Gazetesi, Pazar Keyfi

27 Mart

Bu reform, Hammurabi kanunlarına aykırıdır! Zaman Gazetesi

24 Mart

Biz bu eti kokutmadan yemeyiz efendiler! Zaman Gazetesi

22 Mart

Yargıya ne gerek var üstâd? Zaman Gazetesi

22 Mart

Arş CHP'liler; vatan imdadına! Aksiyon Dergisi

21 Mart

Yolgeçen müzesi Zaman Gazetesi, Pazar Keyfi

20 Mart

Abdest bozma, sâkin ol! Zaman Gazetesi

17 Mart

Herkes kendi işini yapsa... Zaman Gazetesi

15 Mart

Marangoz sendromu Zaman Gazetesi

10 Mart

Şeriatta ayıp yoktur Zaman Gazetesi

08 Mart

Mustafa Kemâl Paşa, asker-siyaset ilişkisi için iyi bir örnek midir? Aksiyon Dergisi

07 Mart

Çakılar ve Çinliler Zaman Gazetesi, Pazar Keyfi

03 Mart

Yazar dayanışması için yanlış adres... Zaman Gazetesi

01 Mart

Darbeciler değil, yüksek cumhuriyet idealleri kazanacak Aksiyon Dergisi

01 Mart

Ö-ze-leş-ti-ri! Zaman Gazetesi

Ö-ze-leş-ti-ri!

Dün 28 Şubat'ın yıldönümüydü; zihin tazelemek için Anadolu Ajansı'nın yayınladığı, "Türkiye Cumhuriyeti, 80 Yıl Kronolojisi" adlı derlemenin 97'li yıllarına göz attım. Rûhum sıkıldı, içim daraldı, bunaldım.

Bizde hâkim kanaat şudur: "28 Şubat'ı askerler yaptı; Müslümanlar mağdur oldu". Doğru olmasına doğru fakat vahim derecede eksik.

28 Şubat sadece askerlerin eseri değil, tırnak içindeki "Siviller"in, freni tutmayan erbâb-ı siyâsetin ve onların yüreklendirdiği çevrelerin katkısı ihmâl edilmez. Askerleri ne zaman ve kim, "Cumhuriyet tehlikede; iktidar olayları seyrediyor, devletin dümeni elden çıkmak üzere" diye yönlendirirse cihet-i askerîden alâka görür. Doğru-yanlış, askerler böyle algılıyor, böyle düşünüyorlar. İlk tepkileri hemen, "Yaa, öyle mi; biz bu ülkeyi sokakta bulmadık, yaparız gereğini" oluyor ve neticede, -kendileri de beğenmese de- bilebildikleri kadarını yapıyorlar.

28 Şubat döneminde Refah Partisi, DYP ile iktidar ortağı idi; Necmettin Erbakan ise Başbakan. Bugünden düne doğru baktığımızda Erbakan'ın süreci doğru okuyamadığını daha net şekilde görünce içim sızlıyor; nitekim dün katıldığı, "28 Şubat ve Ticari Hayata Etkileri" toplantısında yaptığı açıklamada, "RP'nin ekonomi ve dış politikadaki başarılarından rahatsız olunduğu için böyle bir yola girildiğini" savunuyor ve şöyle devam ediyor: "Eğer bugün hanımının başı örtülü olan bir bey cumhurbaşkanı oluyorsa, o sizin çalışmalarınızın sonucudur, onların çalışmasının sonucu değil." Bu cümlede "siz" zamiriye kasdedilen, toplantıyı düzenleyen Esnaf ve Sanatkarlar Derneği mensuplarıdır, "onlar" ise galiba bugünkü AK Parti yöneticileri olsa gerek!

Ben bu değerlendirme biçimine ve mantığına hiç katılmadım; ne dün, ne bugün. Eski okuyucularım, vaktiyle bu sütunlarda kaleme aldığım, "Müşarünileyh" ve "Müflonlu Terlik I, II" başlıklı yazıları hatırlarlar mı bilmem; arşivde duruyor ama.

İşte o yazılardan birkaç satır: "Sizi üslûbunuzdan ötürü değil de peşinen inandıklarınıza saygı duymadıkları için eleştirenlerle aynı safa düşmemek için suskunluğu tercih ettikçe siz bu tavrı, belki de zımnî kabul olarak algıladınız. Doğrusu, vaktiyle bizi ne kadar sıklıkla güç durumlara düşürdüğünüzü hatırlayamazsınız bile. Sözlerinizdeki doğrular eğrilerden çoktu ve biz doğruların hatırı için, eğrileri görmezden geldik. Üstelik ne de çok "mağdur" hallere düşüyordunuz? Ne zaman üslûp hatâlarınızı dillendirmeye kalkışsak, ortada mutlaka konjonktürel bir mağduriyet haliniz mevcut bulunuyordu. Bizim mağduriyetlere hürmetimiz, çok defa sizi cepheden eleştirmek arzumuzu bastırmıştır. Galiba bu hâleti biraz da istismar ediyordunuz!"

Bu satırlar ki, o zaman Erbakan'ı samimiyetle seven insanları üzmüştü, ama biz hep aslında sadece onlar üzüldüğü için üzülüyorduk, anlatamadık.

Sadede gelelim: 28 Şubat sürecinde inananlar, Müslümanlar, süreçten şöyle veya böyle zarar görenler, doğru-dürüst bir özeleştiri cehdi içinde görünmediler, hâlâ görünmüyorlar. O devr-i meş'umda hatâlar, aşırılıklar, lüzumsuzluklar vardı; ufuksuzluk, acelecilik ve kesin inançlılara (Mü'min kavramıyla karıştırılmasın!) mahsus, "işte şimdi bizim devrimiz geldi" iyimserlikleri vardı; o sert düşüşün kronolojiye kazılmış izleri pek acıdır: 28 Şubat 1997 tarihli MGK'da

Ordu, hükümetin önüne yapılması gerekenlerin listesini koydu; Başbakan Necmettin Erbakan 2 Mart'ta kararları imzalamayacağını açıkladı; üç gün sonra onayladı. 13 Mart'ta ise RP içindeki itirazlara rağmen, "Bunların çoğu zaten yürürlükteki kanunların uygulatılmasıdır. Kimse tereddüd etmesin, bu kararların hepsi uygulanacaktır" dedi.

Ve uygulandı; bugünlere böyle geldik ve ben yıllardan beri "Müflonlu terlik" yazıları kaleme alıp duruyorum.

Beş hecelik bir kavram neticede: Ö-ze-leş-ti-ri!

Darbeciler değil, yüksek cumhuriyet idealleri kazanacak

Şöyle bir algının giderek yaygınlaştığına şahit oluyorum: "Biraz fazlaca ileri gidilmiyor mu? Her gün, her sabah, her saat darbecilerle ilgili haber dinlemekten sıkıldık usandık. Acaba gerçekten bir darbe tehlikesi yaşıyor muyuz, yoksa hükümet ve emniyet güçleri, ufak-tefek olayları gereğinden fazla büyütüp dolaşımda tutarak kamuoyunu yanıltıyor mu?"

Geçenlerde yakınlarımdan birisi, "Yahu bu Ergenekoncular hakikaten çete kurmuşlar mı?" diye sorunca şaşırdım. Demek ki haberdar olmak, bir yer geçildikten sonra hiç haberdar olmamak sonucuna da çıkabiliyormuş. Tarihçiler derler ki "Napolyon ve dönemi hakkında o kadar çok yayın yapılmış, birbiriyle çelişebilen o kadar farklı tez ileri sürülmüştür ki, günün birinde tarihçiler Napolyon diye birinin yaşayıp yaşamadığından bile emin olamayacaklar."

BÜTÜN SAHAYI GÖRMEK, ANLIK POZİSYONLARI İZLEMEK…

Öyleyse olup bitene, bir kere daha yukarılardan bakmayı deneyelim. Herhangi bir futbol maçını televizyon naklen yayını esnasında anlatan sunucu ve yorumcuların sıkça dile getirdikleri bir noktayı hatırlatalım. Derler ki: "Sizler ister istemez kameranın bakış açısına mahkûmsunuz ve sadece kameranın gösterdiği alanları görebiliyorsunuz; hâlbuki biz maçı çıplak gözle seyreden seyirciler olarak sizden daha geniş ve elbette daha hür bir bakış açısına sahibiz. Kamera genellikle topun hareket hâlindeki yerleri ekrana taşır; hâlbuki oyun sadece topun oynandığı yerden ibaret değildir."

Bu tespit doğru. Futbol sahası 5-6 dönümlük geniş bir alan. Bu alanın tamamını gösterebilecek kameralar da yok değil ama futbol seyircisi, sadece bütün sahayı gösteren açıdan çabucak sıkılır, ayrıntıları görmek ister. O zaman şöyle bir tespit yapabiliriz: Basın, ister istemez ayrıntılarla ilgilenmek ve onları gündeme getirmek zorundadır; tarihçiler ise maç öncesi ve sonrasıyla bütün sahayı görmek ve tespitlerini sıcağı sıcağına değil, çok daha sonradan sâkin bir bakışla yapmak isterler. Tarihçinin bakış açısı, olup bitmekte olan tarihin içinde yaşayanlar bakımından câzip ve heyecanlı değildir. Onlar "ân"ı yaşadıkları için parça-bütün ilişkisini pek önemsemezler. Oysaki hadiselerin gerçek anlamı, parça-bütün ilişkilerinin sağlıklı işlenmesinden sonra netleşebilecektir.

Yayın organlarında her iki türden haber ve tahlillere yer veriliyor fakat hadiselerin "siyâk u sebâk"ı, yani öncesi ve sonrası, genel tarihî akış seyri içinde gösterdiği karakteristiklerle izah eden değerlendirmeler, ancak dar çapta bir ilgiye mazhar oluyor. Elbette bunda bazen birkaç saat aralığı ile gündeme düşen sıcak gelişmelerin üst üste gelmesinden doğan haber bombardımanının tesiri de var. Genel okuyucu ve seyirci kitlesi, vaktiyle ordu komutanlığı yapmış bir generalin evinde yapılan arama haberini, daha geniş kapsamlı bir analiz yazısına tercih edecektir.

Bir faktörü de bu tabloya ilave etmeliyiz: Dünyada ve elbette Türkiye'de "haberin altyapısı" çok gelişti. Televizyonlar pek çok gelişmeyi birkaç dakika gecikmeyle, bazen ânında canlı olarak alıcıya ulaştırabiliyorlar. Öyle ki gazete haberciliği internet ve televizyon haberciliği yanında daha şimdiden çaresiz kalmaya başladı ve haberden ziyade olup bitenin yorumunu okuyucusuna ulaştırarak varlık sebebini yaşatmaya çalışıyor.

OLAĞANÜSTÜ GÜNLER YAŞIYORUZ

Türkiye'de, başka hiçbir dönemle kıyaslanmayacak derecede çok sayıda, önemli haber cereyan etmeye başladı. "Acaba gerçekten Türkiye'de darbeciler var mı; yoksa kandırılıyor muyuz?" şeklinde şüpheye kapılan insanlara bir noktada hak verilebilir: Haberlerin niteliği, sayısı ve yoğunluğu olağanüstüdür ve bu haberler sayısı yüzlerle ifade edilen gazete, televizyon, internet sitesi ve radyo aracılığı ile ânında tüketici kitleye ulaştırılıyor ve her haber, bunu yayınlayan kuruluşun üslûbu ve yayın karakterinde işlenerek birbirinden farklı çehrelerle yayınlanıyor. Böylece aynı haber, farklı haber kanallarının aynasında birbirinden farklı suretlere bürünerek kamuoyuna ulaşıyor; böyle bir demde Türkiye'de çok sesliliğin hâkim olması güzel bir şanstır. Çok seslilik, ilk adımda kafa karışıklığına sebep oluyor gibi görünüyorsa da çok farklı kanallar aracılığı ile haberin doğruluk kontrolüne imkân vermesi bakımından faydalı ve olumludur.

Evet, biraz kafa karışıklığı elbette tabiidir. Çünkü sıradışı günler geçiriyoruz. Türkiye makas değiştiriyor. Devletin temel kurumları sorgulanıyor, dünyadaki benzerleriyle mukayese ediliyor ve her seviyede tenkide muhatap oluyor. Esas değişim, ülkemizde milletle devletin arasındaki ilişkileri belirleyen temel hukukun fiilen dönüşmekte oluşudur. Eski ve geleneksel "millet-devlet hukuku"muz, bâriz şekilde devlet ve bürokrasi ağırlıklıydı ve evvelemirde devlet cihazının, millet denilen güvenilmez topluluğa karşı kendini emniyet altına alması esasına dayanıyordu. Devletin hukukunu, milletin hukukundan daha önemli gören bu yaklaşımın gerçekten devlete yapılabilecek en büyük kötülüğü teşkil ettiği artık su yüzüne çıkmış bulunuyor. Halkına güvenmeyen, onu "tehdit ve şüpheli" listesinin başına koyan devletçi anlayış, bir kamu cihazının başına gelebilecek en büyük talihsizliktir; ne yazık ki bu tutum, sanki çok matah ve doğru bir şeymiş gibi yıllardan beri resmî ideoloji ile karıştırılarak oligarşik merkez bürokratları tarafından savunuldu.

Türkiye bu defa hakikaten (küçük harflerle de yazılabilen) bir cumhuriyet hâline geliyor, yani halkın yönetimi. Bizim büyük harflerle yazdığımız Cumhuriyet, halkın yönetiminden çok halk adına halkı yönetme üstünlüğünü kimselerle bölüşmeye yanaşmayan bir avuç bürokratın rejimi oldu; bu bürokratlar halk temsilcilerini aşağılayıp kendi zümre dayanışmasını güçlendiren “kanuni” yapılanmalarla iktidarlarını sürdürmek için didiniyorlar. Küçük harflerle yazılabilen cumhuriyet yaklaşımı ise millî irâdenin üstünlüğünü, yüksek bürokratlar da dâhil “herkes”in kanunlar önünde eşitliğini ve iktidarların ancak seçimlerle değiştirebileceğini öngörüyor.

Bildiğimiz ama uygulamasına pek az şahit olduğumuz şeyler bunlar.

CUMHURİYETİ KÜÇÜK HARFLERLE DE YAZABİLMEK...

Cumhuriyetin küçük harflerle yazılabilmesinin anlamı şöyle: Cumhuriyeti, sözlükteki kavram karşılığı ile algılayıp öyle bir cumhuriyeti özlemek. Büyük harflerle yazılan Cumhuriyet ise, 1923’ten başlayıp bugüne kadar sürdüregeldiğimiz arızalı ve abartılı rejimi hatırlatır; o rejim, “siviller işi berbat ederse gelip askerler düzeltir ve darbe meşru olur” zihniyetindeki adamların egemenliğine hoşgörüyle bakan bir idare tarzıdır. Gerektiğinde kanun adamlarının, hukukçuların, polisin, askerin örtülü veya açık diktasını hoşgörüyle karşılarken milletin iradesine tahammül edemez. Hiçbir zümrenin değil, sadece “Hukukun üstünlüğü” ilkesinin egemenliğinden korku duyar.

Olup bitmekte olan kısaca bu büyük değişim ve dönüşümün işaretleridir ve değişim tabiatı gereği yüksek ateş, hızlı nabız ve yüksek tansiyon belirtileri gösteriyor.

Geçecektir; bünyemiz sağlam; hukukun üstünlüğü kazanacak, gerçek mânâda yüksek cumhuriyet idealleri kazanacak bu kavgayı.

Yazar dayanışması için yanlış adres...

İmza ıslak mıydı, yoksa hafif nemli miydi meselesini tam dokuz ay tartışmışız; daha doğrusu bulunan evrakın kâğıt parçası mı, yoksa belge mi olduğuna kanaat getirmek için tam dokuz ay arpacı kumruları gibi düşünüp durmuşuz.

Kurumun en üst yetkilisi, "bu bir kâğıt parçası" diye ısrar ediyor, hatta meydan okuyor, hatta bu kâğıt parçasının birileri tarafından kurumu yıpratmak için hazırlandığını ileri sürüyordu. Şimdi ise, "Söz konusu belgenin ıslak imzalı aslının mevcudiyeti iddialarını doğrulayabilecek bazı delillerin elde edil"diği yolunda açıklama yapılıyor.

23 Ocak günü "Karargâhta neler oluyor?" başlıklı yazıda şu kanaate yer vermişim: "Artık emin olmaya başladım: TSK'ya karşı dışardan asimetrik psikolojik harekât yürütenlerin varlığını tahmin ediyorum fakat içerden -yani dost kuvvetlerden- orduyu yıpratmak isteyenler daha etkili oluyor, kuruma daha çok zarar veriyorlar." Önceki gün karargâhtan yapılan

açıklama, bu kanaatimi doğruluyor ve samimiyetle söylüyorum, bu konuda haklı çıkmış olmaktan memnun değilim.

Askerliğimi Genelkurmay'da yapmadım ama bu kadarını herkes bilir: Her resmî dairede üretilen evrakın kaydı, sayısı, tarihi tutulur, sûreti muhafaza edilir, âmirin bilgisine sunulur; yani bir kamu görevlisi, sadece kendi bilgisi altında kalacak tarzda resmi evrak üretemez. İddia ortaya atıldığında üst komutan, "Şimdi o belgelere bakıyoruz tuhaf... İçerik olarak artı hazırlanış şekli olarak farklı..." şeklinde bir değerlendirme yapınca biz, bu kâğıdın âmirlerin bilgisi dışında hazırlanmış şahsi bir şey, belki bir fantezi ürünü olabileceğinden şüphelenmiştik. Evrakın kurum içinde sair belgeler gibi işlem görüp görmediğini, mûtad dışı üretilmiş şahsi bir fantezi eseri olduğuna dair bir bilgiye de sahip değiliz; sadece "ıslak imzalı aslının mevcudiyeti iddialarını doğrulayabilecek bazı deliller"in varlığından eminiz.

İyi de, bir âmir, adı gazetelere, savcılıklara düşmüş personelini tenhaya çekip, "Nedir bu işin aslı evladım?" diye sormamış mıdır? Sormaması, işin aslını öğrenmemesi düşünülemez bile. Hesab etmeli ki sözünü ettiğimiz kurum, kendi kriterlerine göre "yaramaz" gördüğü personelini YAŞ kararıyla sorgusuz, sualsiz, temyizsiz-mahkemesiz kapının önüne koyma yetkisiyle donatılmış bir kurum. Sayısı birkaç binle ifade edilen personelin ve yakınlarının hayatı bazen sadece şüphe üzerine karartılırken bu kadar uzun süre tereddüd geçirilmiş miydi; zannetmem.

Çürük elmaları ayıklamak bu kadar zor mudur?

......

NOT: Kadim okuyucularımdan biri, "Beğenmediği yazarları işten atamayan patronlara kızdığı için Başbakan'ı protesto etmeyecek misin?" yollu bir mektup gönderdi. Cevaben, "Hayır, çünkü ödüm patlıyor; ya patronum işten atarsa" diye cevap verdim; bu işin şaka faslı fakat bazı yazarların, "Bu nasıl nezaketsizliktir; Başbakan böyle söyleyebilir mi, onurum incindi" yollu tepkilerine katılmıyorum. Başbakan bir patrona, "Şu yazarı işten atın" derse ayıp etmiş olur ama "gücüm yetmiyor" diye mürâilik edenleri eleştirmeye elbette hakkı vardır. Kimse, "Görmedim duymadım, söylemedim" postuna oturmasın: Özel sektörde iş garantisi yok ve yazarlar da ömür boyu maaş garantisi ile çalışan memur durumunda değiller. Başbakan'ı ayıplayan yazarlar, Tekel işçilerinin haklarını savunurken gösterdikleri celâdeti, kendi gazetelerinde niçin sendika tutunamadığı yolunda bir araştırma dosyasıyla taçlandırırlarsa ve çalıştıkları kurumda köşesi olmayan personelin haklarıyla, ücretleriyle, problemleriyle daha yakından ilgilenirlerse daha iyi yaparlar diye düşünüyorum.

Yazar dayanışması için yanlış adresim ben; siz buna "Sınıf şuuru gelişmemiş, işbirlikçi yazar bozuntusu" da diyebilirsiniz pekâlâ...

Çakılar ve Çinliler

Bir ara evde o kadar çakı birikti ki, bunlarla bir dükkân açıp, ufaktan lüks hırdavatiye işine başlamayı bile düşündüm.

Tamam, mevzu "çakı", fakat, az evvel cümlede geçen şu "Lüks hırdavatiye" lâfının gülünçlüğü üzerinde bir miktar durmamı hoş karşılamazsanız dilim şişer; öyle iki kelime ki, yan yana gelmesi, davul zurnayla Chopin'in cenaze marşı'nı davul-zurnayla icrâ etmek gibi bir tesir yapıyor.

Efendim lux kelimesi, bize Batı'dan geliyor; Latince'de "Luxur, luxus" kavramları "aşırılık, israf, gösteriş, debdebe mânâsında. Hırdavat ise Doğu menşeli, aslı "hurdevât", mânâsı ise tahminlerimizin ötesinde: "Yenmiş şey, yemek artığı, kırıntı-döküntü" demek. Kelime aslen "hurde"den geliyor, yani şu bizim bildiğimiz hurda. Türkçe'de ufak-tefek, önemsiz, kırıntı gibi bir karşılığı var, fakaat, "Lüks Hırdavat" gibi fiyakalı bir beraberlik söz konusu olunca haspanın bahtı açılıveriyor: Aynadan bigudiye, tırnak makasından saç fırçasına, çakıdan kalemtraşa, çakmaktan gaz lambasına, parfümeriden bilumum kırtasiye ürünlerine uzayıp gidiyor.

Bu mevzudan bahsetmek, belki karizmayı çizdirmemize sebep olacak fakat dayanamayarak itiraf ediyorum; lüks hırdavat neviinden ürünler fevkalade dikkatimi çekmiştir hep. Evde seyrek kullanılan çekmece ve dolaplarda mutlaka bu türden çer-çöpü sakladığım kutulara rastlıyorum hâlâ. Bir süre önce Çin ürünü lüks hırdavatiye malları piyasamızı işgal edip her köşe başına "Bir milyoncu" dükkânı açılınca eşimin ve oğullarımın dilinden, takazasından kurtulamaz oldum. Biliyorum, ucuz etin yahnisi yenmez, "ucuz eşya kullanacak kadar zengin değilim" filan da derler ama benimkisi sadece kullanıma mahsus bir merak değil ki; bir merak. Geçenlerde iskeleye düştü meselâ yolum. Satıcının biri tenis topu iriliğinde yumuşak lastikten mamul, "yoyo" benzeri bir oyuncak satıyor ama her zıplatmanızda ışıl ışıl yanıyor meret; hem de iki renkli.

E, siz olsanız almaz mısınız, sadece bir liracık yahu!

Aldım tabii. Eve gelince oturup inceledim. Miniminicik bir devre, içinde pili var, iki tane led lamba var; harekete duyarlı algılayıcıları var (sensör), üstelik zıpzıp gibi oynanabiliyor ve hepsi bir lira. Bunun yarısını iskeledeki seyyar satıcı cebine koysa, elli kuruş kalıyor.

Ey Çinliler, siz adamı günaha sokarsınız; dünyanın öteki ucunda çoluğu çocuğu, genci yaşlısı, karı-kızanı elbirliği ile köle gibi çalışıp sudan ucuz ürünler yaparak dünya pazarlarının tiftiğini artırmaktasınız ama bizim burada maliyet duygularımız altüst oluyor canım kardeşlerim. Çin malı olmayan her şeye, "Kim bilir bizi nasıl kazıklıyorlar; Çinliler olsa beşte bir fiyatına âlâsını yaparlardı" diye artık şüpheyle bakmaya başladık.

Misâl, bizim evin altındaki Milyoncu mağazasından bir pense aldım; çakısı, tornavidası, çok ağızlı lokma adaptörü, törpüsü, makası, tirbüşonu cabadan... Geçmiş zaman on küsur lira verdim galiba. Şimdi diyeceksiniz ki, "Bir kere kullanıp atmışsındır mutlaka!" Hiç alâkası yok, taş gibi duruyor. Ne zaman bir tamirat gerekse, hemen pırıl pırıl plastik ambalajından çıkarıp kullanıyorum. Daha "Bana mısın?" demedi ha!

Çinliler, lüks hırdavat vâdisinde artık gemi azıya aldılar. İsviçre ordu çakısı diye bilinen çakıların bile "çakma"sını üretebiliyorlar. Hani biraz da çeliğine dikkat etseler, gerçeğinden ayırana aşkolsun diyeceği geliyor insanın...

Anladık Çin'de doğru dürüst demokrasi yok; anladık sanayi kuruluşları gerekli sağlık şartlarından bihaber, anladık "sendika" diye bir kurumun varlığını bile duymamışlar; hepsini anladık ama üretebilmek, üretmeyi başarabilmek ve bununla da yetinmeyip o malları dünya pazarlarına satabilmekte hiç aferin payı yok mudur?

Daha başka türlü makina, tezgâh vesaire de yapıyorlarmış ama meraklısı değilim, anlamam; benim anladığım, şu bizim "Milyoncu" mağazalarının, (Şimdi 1 Liracı oldular), ayda 50-100 dolar arası ücretle çalışan sefil Çin proleteryası sayesinde evlerine ekmek götürmekte olduğudur; bu mağazalardan Çin malları bir gecede çekiliverse ne olur hiç düşündünüz mü?

Çakı merakımdan dem vuracaktım, konu nerelere geldi? Nerede güzel ve kullanabileceğime aklım yatan bir çakı görsem behemehal almadan geçmem. İki sene önce Bursa'da Şehreküstü civarında yolum unutulmuş bir sokağa düştü. Amanin dostlar! Bir sokak düşünün, başından sonuna karşılıklı bıçakçı dükkanıyla dolu ve vitrinlerde neredeyse bütün dünya markalarından enva-i çeşit bıçak parıldayıp durmakta.

Ben deyim döner bıçağı, siz deyin Samuray kılıcı... Ben deyim Sürmene, siz deyin Denizli yatağanı; ne ararsanız mevcut.

Bıraksalar cebimdeki bütün parayı çakıya, bıçağa yatıracağım resmen; neyse ki nefsimi birkaç parça nefis ve hesaplı çakıyla körletmek zorunda kaldım fakat gözüm arkada kaldı desem yeridir.

Çakı dediğiniz sıradan bir şey değil ki arkadaşlar; Hevayic-i asliye! Şimdiki tâbirle bir erkeğin yanında bulundurması gereken lüzumlu şeylerin başında geliyor. Hakkında Hadis-i Şerif olduğunu duydum fakat sıhhati konusunda emin değilim; mehazını bilenler varsa lütfen haberdar etsinler ki çakı sanayiimize şuradan küçük bir yardımımız dokunsun.

Birkaç sene evvel yurtdışına çıkıyorum; havaalanında son arama işlerini yapan polis memurunun yüzü asılıverdi, "Nedir bu?" diye ters ters bir bakış?..

Baktım çakı, pirinç gövdeli Sürmene taklidi güzel bir çakı. Beyazıt'tan 5 liraya almışım, çantanın dibinde kalakalmış. Gafletime mi utanayım, polisin beni potansiyel uçak korsanı

zannetmesine mi üzüleyim bilemedim. Ya çakıya sahip çıkıp kös kös eve döneceğim ya da çakıyı oracıkta bırakacağım...

Bu güvenlik endişesi yüzünden ne yazık ki artık cebimde, çantamda çakı taşıyamaz oldum dostlar. Bip de bip! Yahu sünnettir, hevâyic-i asliyedendir bahanelerine güvenlikçiler metelik vermiyorlar. Netekim geçenlerde dayım, memlekette bana güzel bir çok ağızlı ve maksatlı bıçak hediye etti. "Güvenliğe kaptırmayayım" diye İstanbul'a getiremedim; olacak iş midir beyler? İçişleri Bakanlığı şu meseleye bir el atsa ne güzel olur vallahi...

Ol sebepten evdeki çakı miktarında hayli azalma müşahede ediyorum üzüntüyle; üstelik eşe dosta bıçak hediye etmek gibi -bana hiç yakışmayan- bir cömert tarafım da var.

Gelelim meselenin kıssadan hisse faslına:

1- Çinliler, biraz daha pahalıya çıksa da güzel ve kaliteli çakılar da üretsin.

2- Yerli çakılarımız da fena değildir, fakat pahalıya satıyorlar; Çinlilerden ibret alsınlar.

3- Halk eğitim merkezlerinde bıçak bileme kursları açılsın; bazen bir çakı fiyatına bileme parası vermekten usandık.

4- Çakı hediye etmemle Beşir Ayvazoğlu'nun dalga geçmesinden beri bu cömertliğim sona ermiştir; heveslilere üzüntüyle duyururum.

Mustafa Kemâl Paşa, asker-siyaset ilişkisi için iyi bir örnek midir?

Mustafa Kemâl, 1893 senesinde Selânik Askerî Rüşdiyesi'nde ilk üniformasını giydiğinde henüz 12 yaşındaydı. Üniformasını çıkarıp ordudan emekliliğini istediğinde ise hem başkumandan, hem reisicumhur sıfatlarını taşıyordu ve tarih 1927 idi. Bu duruma göre tam 35 sene bilfiil asker sıfatını taşımıştır.

Elbette bu durumda askerlikten ilişiğini reisicumhur seçildikten dört sene sonra kesmiş olmasının anlamı üzerinde durmak gerekiyor. Sözünü ettiğimiz dört yıl, Türkiye'de yeni rejimin oturma, yerleşme (stabilizasyon) yıllarıydı ve Mustafa Kemâl Paşa bu dönemde hem devlet başkanlığı, hem Cumhuriyet Halk Fırkası genel başkanlığı ve hem de ordunun başkumandanı sıfatlarını üzerinde taşımanın lüzumuna inandığı için çağdaşı demokrasilerde görülmeyen bir uygulamada ısrar etmişti. Bu gerçek, askerlerin siyasetle uğraşmaması varsayımını sarsıyor; nitekim resmî Atatürk kronolojilerinde ve hemen her yerde rastlayabileceğiniz "Atatürk'ün hayatı" metinlerinde bu gerçeğe yer verilmiyor. Kaldı ki bu gerçek dahi kitâbî değil ama Cumhuriyet'in "fiilî esasları"ndan birini teşkil ediyor; fiilî bir gerçek.

ADBÜLHAMİD'İN OSMANLI ORDUSUNDA ASKER OLMAK

Atatürk'ün biyografisi söz konusu olduğunda onun, daha önce üyesi olduğu İttihat ve Terakki Cemiyeti'nin 1912'de yaptığı kongrede asker kişilerin siyasi faaliyetten tamamen uzaklaşması yolunda bir görüş ileri sürdüğünü görüyoruz. Bu arzusunun fiilen kaale alınmadığını sonraki gelişmeler de teyid ediyor. İttihat ve Terakki (İT) için sadece halkoyuna dayanan, açık bir örgüt hâline gelmek intihar kabilinden bir davranış olurdu; bilakis cemiyet, bir siyasi teşkilat olarak görünürlüğünü uzun zaman gizlemekte fayda ummuştu.

Mustafa Kemâl ve askerî tâbirle onunla aynı "devre"ye mensup olan askerler arasında siyasetle uğraşmak, askerlik sanatının kendisi kadar tabii ve geçerli bir eğilimdi. II. Abdülhamid'in modernleştirdiği, güçlendirdiği askerî eğitim kurumlarında siyasi eğilimleri kontrol altına alma çabası tam bir iflâsla sonuçlandı. Geriye ise askerî okullarda ve birliklerde siyasetle uğraşılmasını istemeyen Abdülhamid'in baskıcılığı, sansürcülüğü, hür düşünceye tahammül etmemesi gibi o devrin meşhur efsâneleri kaldı. Abdülhamid, Osmanlı askerî gücünü ve zabitlerini, İmparatorluk ideolojisine göre doktrine etmek istiyor fakat bu niyeti, Jöntürkler aracılığı ile askerî okullara sızdırılan hürriyetçilik, ihtilâlcilik, anayasacılık gibi karşı doktrinle çatışıyordu.

Abdülhamid bu çatışmayı kaybetti. Genç subaylara hitap edebilecek ideolojik donanımı ve kadroları yoktu; o sadece yüksek rütbeli zabitleri Yıldız'ın kontrolünde tutarak orduyu zabt ü rabt edebileceği hesabındaydı. Bu hesabı, 1908'de Meşrutiyet'le sonuçlanan askerî ayaklanmalar boşa çıkarmıştır.

MUSTAFA KEMÂL: SİYASETLE ASKERLİĞİN BAŞABAŞ KOŞTURDUĞU BİR KARİYER

Mustafa Kemâl'in henüz 1905 yılında tayin olunduğu Şam'da, "Vatan" adlı gizli bir ihtilâl komitesine üye olduğu biliniyor. İttihat ve Terakki'ye katılması ise 1907 veya ertesi yıl gerçekleşmiş, bazı yazarlara göre 1912'deki kongreden sonra İT ile yollarını ayırdığı ileri sürülmüşse de bazılarına göre Mustafa Kemâl Paşa, Cemiyet'ten asla ayrılmamıştır. Resmî biyografilerde M. Kemâl Paşa'nın Cemiyet'e küskün olduğu yolundaki ayrıntıyı, Enver Paşa ile M. Kemâl arasındaki çok bilinen çekişme ve rekabetle açıklayabiliriz.

İT Cemiyeti ile arasındaki soğukluğa rağmen, Mustafa Kemâl Paşa'nın siyasete ilgisi harp yıllarında da devam etmiş görünüyor; Balkan Harbi ertesinde onun Fethi Bey'le birlikte Sofya'ya ataşemiliterlik gibi sıradan bir bürokratik görevle gönderilmesini, ordu içindeki siyasi kamplaşma ve gerginlik eserine bağlayan ciddi kaynaklar vardır.

Paşa'nın 1918 yılında güney cephesinden döner dönmez yeni kurulan İzzet Paşa Kabinesi'nde Harbiye Nazırlığı görevini üstlenmek için teşebbüste bulunduğu, İstanbul'a bu yolda mektuplar yazdığı biliniyor. Ne var ki İzzet Paşa, sallanan bir imparatorluğun son sadrazamlarından biri olarak hükûmetine M. Kemâl'i değil, onun yakın çevresinden ve

dostlarından Rauf (Orbay) ve Fethi (Okyar)'yi tercih etmişti; nitekim M. Kemâl Paşa'nın Nutuk'ta İzzet Paşa'yı sert dille eleştirmesi gözden kaçmıyor.

Mütarekeyle birlikte İstanbul'a dönen M. Kemâl Paşa, Kasım 1918'den, Mayıs 1919'a kadar geçen yaklaşık yedi aylık dönemi, tamamen siyasi temaslarda bulunarak geçirdi ve hatta bu esnada can dostu Fethi Bey'le birlikte İstanbul'da "Minber" isimli bir gazete yayınlayarak politik yazılar kaleme aldı. Samsun'a çıkışından sonra Erzurum Kongresi'nde siyasi rol üstlenmek için inisiyatif kullandı ama burada karşılaştığı güç durum, onu, kendi tâbiriyle "silk-i askerî"den yani askerlik üniformasından ayrı düşürecekti; bu, Osmanlı Ordusu'nun üniformasını çıkarmak anlamına geliyordu fakat bu uzun boylu bir ayrılık olmamıştır. 1921'de Ankara'daki Meclis'in kararıyla BMM ordularının başkumandanlığına getirildi; bu görevini M. Kemâl Paşa "şart"la kabul etmişti: Büyük Millet Meclisi'nin askerî konulardaki bütün yetkilerini şahsı adına üstleniyordu.

Zaferden sonra M. Kemâl Paşa'nın tartışmasız otoritesi ve liderliği altında biçimlenen yeni rejim, her şeye rağmen kendini güvende hissetmedi. 1926'ya kadar geçen süre zarfında M. Kemâl Paşa, önce Mecliste II. Grup diye adlandırılan ideolojik muhaliflerini, daha sonra İttihat ve Terakki mensubu oldukları hâlde yeni rejimi tehdid etmesi muhtemel kişileri ve en sonra da Millî Mücadele'de silah arkadaşlığı yaptığı yakın askerî kadroyu ve arkadaşlarını etkisiz hâle getirdi. İşte Mustafa Kemâl Paşa'nın Mareşal rütbesiyle taşıdığı askerî üniformasını çıkararak sadece CHF genel başkanlığı ve cumhurreisliği ünvanı ile siyasi kariyerine devam etmesi bu süreçten sonra mümkün olabildi. Atatürk'ün siyasi müdafaanamesi anlamına gelen meşhur "Nutuk"unu Meclis'te okuması bu sürecin sonuna konulan bir zafer çelengini andırır. İnkılaplar da bu süreçte ana hatları itibariyle tamamlandığı için rejim güvende sayılabilirdi.

ÖZETLE...

Harp okullarında ve askerî eğitim kurumlarında Atatürk'ün genç subay adaylarına her mânâda ideal bir önder olarak tanıtılması, onun askerî kimliğiyle yaptığı siyasi faaliyetleri de tabiatıyla kapsamaktadır; buna rağmen genç askerî öğrencilere doğrudan doğruya siyasetle uğraşmaları elbette öğütlenmemektedir. Atatürk'ün şahsında çizilen "rol model"in, genç Harbiyelilere gösterdiği örnek, Cumhuriyet'in tehlikeye girdiği anda her birinin aynen Atatürk gibi mevcut ahval ve şeraite bakmaksızın görev ve inisiyatif üstlenmeleri tarzında tezahür ediyor; karşılaştığımız örnekler bize bunu gösteriyor. Soru şudur: Mustafa Kemâl Paşa, askerlerin siyasetle uğraşmamaları gerektiği istikametindeki ortak kabul için ne derecede elverişli bir örnek teşkil ediyor?

Şeriatta ayıp yoktur

Rahatsızlığımın üçüncü gününde yatak odasından zorla taburcu edilerek sürgüne gönderildiğim salonda, yarı baygın yarı uyanık ama daha çok kerhen televizyon seyrediyorum. Faydası oluyor, daha önceleri gördüğüm şeyler arasında ilgi kurmaya, yurt ve dünya gerçeklerini yeni bir bakış açısıyla (ekrana göre 45 derece eğik) seyretmeye başladım. Gördüğüm parça bölük şeyleri zihnimde kabaca yapıştırıp bir araya getirdiğimde şöyle bir manzara ortaya çıktı ki, meşhur meseldir; "Şeriatta ayıp yoktur."

Halkımız hukuk öğreniyor. Hayır; darbeydi, Ergenekon'du, yargıydı vesaire gibi siyasi hakları ilgilendiren yüksek hukuk meseleleri değil, nasıl boşanırsınız, aldatılan eş ne yapmalı; hangi dava hangi mahkemede açılır şu bu. Adam vurup üfürükçüye gitmektense, hukuka başvurmak elbette iyidir ve biz de bunun inceliklerini öğrenmekteyiz.

Halkımız sağlığı keşfediyor; harıl harıl sağlık programı tüketiyor her gün; bir ara duyduğuma göre tabiblerden üste para verip TV'lere çıkanlar oluyormuş. "Halkıma hizmet edeceğim, bırakın beni" diye bazı tabiblerin üste para vererek helâk olurcasına çalışması bana çok dokunuyor ama anlayabiliyorum. Galiba şöyle bir kriter gelişmiş halkımızda; şeyler ikiye ayrılır, sağlıklı şeyler, sağlıksız şeyler. Doktor milletine bakarsan bir bardak suyla iki kök çiğ ıspanaktan gayrı her şey "sağlıksız". Halbuki eskiden şeyler "helâl-haram" diye ikiye ayrılmaz mıydı yahu?

Tamam, helâle harama da bakılıyor ama cumadan cumaya; diğer günler din ağırlıklı şeyler pek hitab etmiyormuş seyirciye. Seyirci, eyvallah dinibütün bir halk, inancı var; meselâ astrolojiye, büyüye, fala ilgi duymaya başlamış; ötelerle ilişki ihtiyacı içinde olduğu açık ama bu dünyayı da boşlamış değil hepten. Gurme sözünü dağdaki çoban bile biliyor artık, tabii dağda çoban kaldıysa!..

Halkımız, tekstil sanayiimiz sayesinde görüntüyü hayli düzeltmiştir, şimdi yemek programlarından anlıyoruz ki mutfağına da yarı bilimsel, yarı sanatkâr ilhamıyla güçlenen ama mutlaka "sağlıklı" bir vizyon getirecektir ve öyle yapmaktadır.

Derken ikinci gün Elazığ depreminin haberi geliyor. Ekran rutinleri sarsılıyor; medyumların, biyorezonatörlerin, gurmelerin, avukatların ve detektiflerin yerini ânında, vaktiyle elbirliği ile başardıkları bilgi ve kanaat kirlenmesi yüzünden itibarlarının yivi-seti kalmamış deprem mütehassısları alıyorlar ve Körfez harekâtı öncesinde bazı e-Generallerin yaptığı gibi bölge haritası üzerinde oradan oraya koşarak korkularımızın sinir uçlarıyla oynuyorlar.

Bilanço ve fail kısa zamanda belli oluyor: Can kaybımız azdır, sebebi kerpiçtir. Aynen benim yaptığım gibi Türkiye gündemini koltuğa yan gelip yatarak ve ekranla 45 derecelik bir açıyla (benim açım öteki 45 derece!) takip eden gazetelerimiz kerpiçin yoksullukla aynı şey demek olduğunu tespitte birleşiveriyorlar: "Kerpiç evler değil, ihmal ve yoksulluk öldürüyor,

Yoksulluk Depremi, Fukaralığın Bedeli, Fakirlik öldürdü" vesaire... Anladık kerpiç öldürdü ama ilk darbede kesmeşeker gibi eriyiveren kerpiçin üstündeki çatı teşkilatı hayli mazbut görünüyor üstad; hatta güneş ısıtma sistemi bile var. Ne mânâ bu? Mânâsı şu; yapıyı ayakta tutar düşey (kolon) elemanlarla iktifa ederken, yapıya yatay esneklik ve metanet kazandıracak kiriş ve bağlantıları "ilerde bakarız bir çaresine" diyerek savsaklıyoruz. Bunun adı yoksulluk değil amcalarım; sizin o manşetleriniz 1966'daki Varto, Hınıs Depremleri için doğruydu; şimdi değil. Binalara kolon kiriş yapacak paramız var aslında fakat harcama önceliklerimiz değişti; az önce arz ettimdi... desem, kırk yerden itiraz gelir; en iyisi şöyle diyorum:

Devlet, bütün kerpiç evleri yıktırıp yerine TOKİ standartında binalar yaparak bedava dağıtmalı, eli değmişken yoksulluğu da yasaklamalıdır.

Marangoz sendromu

Şimdi canım kardeşim benim, ne söylesem altında buzağı arayacaksınız fakat inanın ki benim bu hadisedeki durumum, o hadisede sözü geçen marangozdan farklı değil.

Diyeceksiniz ki nedir o marangozun durumu? Şöyle: Kadının biri, gardırop kapağının vakitli-vakitsiz kendiliğinden açılmasından şikâyetçi. Durup dururken "gacırt" diye açılıveriyor kapak. Bunun üzerine bir marangoz çağırıyor kadıncağız. Marangoz kapağı inceliyor, bir arıza göremiyor. Tam dönüp gidecekken aa, kapak yine kendiliğinden açılıvermiş. Diyor ki evin hanımına, "Az önce bir tren düdüğü sesi duydum; tren yolu yakın mıdır buraya?" Evet diyor kadın, birkaç yüz metre ilerde. "Trenin sarsıntısından olabilir" diyor marangoz. "En iyisi ben dolaba girip bundan sonraki trenin geçmesini bekleyim; böylece arızayı içerden tesbit edebilirim!" Giriyor gardıroba; kadın dışarda marangoz içerde başlıyorlar tren beklemeye. Aksi gibi trenin ne geldiği var ne gittiği... Derken aşağıda kapı çalınıyor, evin erkeği çat kapı evine gelmez mi? Tam o esnada uzaktan tren geçiyor, gardırop kapısı açılıyor, adam bakıyor ki, gardıropta bir marangoz. "Ne işin var senin burada?" diye öfkeyle sorunca marangoz, "Valla tren bekliyorum dersem inanmayacaksın ama aynen öyle" diyor.

Evet, İzmir'den vekil seçilmişiz ama aç bak anayasaya; bütün Türkiye'nin vekiliyiz biz. O gün ööyle geçerken Erzincan'a uğramıştım. Gezerim öyle bazen ara sıra; alırım pijamalarımı. Ver elini yurt işi gezileri. O gün yolum tesadüfen Erzincan'a düşmüş bulundu. Gelmişken partili arkadaşlarla hal-hatır edelim, genel başkanı iki çekiştirelim derken geç yatmışız. Sabah uyandım. Dişlerimi fırçaladım, banyo yaptım, tıraş oldum. Malzemelerimi her daim yanımdan eksik etmediğim bond tipi çantaya koydum, pabuçlarımı parlattım, aşağıya kahvaltıya indim. Baktım kalabalık bir atmosfer. Rastladığım ilk kolonun altına bıraktım çantayı, self servis kahvaltı kısmına geçtim. Girenler, çıkanlar. Gençten bir adam geldi masama, mahcup ve çekingen bir hali vardı. Ailevi sıkıntıları varmış, işsizmiş. Dedim ki, "Oğlum, yanlış adama çattın. Ailevi geçimsizliklerin için ya Güzin Abla'ya müracaat etmen lazım veya psikoloğa. İş bulmaya gelince, bu hükümet bizi yetmiş sente muhtaç etti. Bir paket margarin, bir ampul,

yarım teneke mazot bulmak için çektiğimiz rezilliği sen de görüyorsun." Bunun üzerine delikanlı biraz bozulur gibi oldu, yanında birileri vardı, "Ne diyor yav bu amca?" der gibi baktı onlara, sonra kalktılar. Dedim ki, "Gitmeyin, ölümü öpün ama bir çayımı için". Bunlara zorla birer çay içirdim, gittiler. Ben de bari kalkıp gideyim dedim. Dışarı çıktım, bir eksiklik var. Tıraş takımlarım, pijamam yok yanımda. Partili arkadaşlardan biri, "Çantanız direğin yanında duruyor sayın vekilim, bir koşu getireyim ben" diye atıldı, kapıp getirdi. Mesele budur. Ertesi gün neler duyuyorum; yok, o delikanlı gizli şahit imiş. Nereden bileyim birader? Alnında yazıyor mu? Milyonda bir gerçekleşecek bir tesadüf sadece. O gün bir piyango bileti alsaydım, mutlaka büyük ikramiyeyi götürürdüm. Ben hukukçuyum beyefendi; bu işleri bilirim biraz. O meşhur çanta işte bu gördüğünüz çanta. İçinde her zaman pijamalarım filan bulunur. Hah ha ha... Pijama ayol. Tıraş takımı, losyon, diş fırçası filan. O kadar param olsa daha ne? Ölüler zannedermiş ki diriler helva yiyor. Kardeşim bankaya yirmibin kâat borcum var benim; param olsa gizli şahitlere dağıtacak yerde borcumu kapatırım veya çıtır çıtır yerim.

E tabii otelin güvenlik kameralarından bakınca Ceymiş Bond filmi gibi görünüyor ama değil. Tamamen talihsiz marangoz durumu. Ne diyordu adam, "Tren bekliyorum ama siz şimdi inanmazsınız!" Ben de tulum peyniri almaya gitmiştim desem dalga geçtiğimi zannedeceksiniz. Erzincan'ın tulum peynirinin üstüne yoktur, tartışması bile gereksiz. Baktım hazır gitmişim Erzincan'a, yarım kilo peynir şeydelim derken bakınız şu işlere. Tüh!

Herkes kendi işini yapsa...

Shaber radyo yöneticisi Mazhar Bey'in odasındaki TV ekranı dokuza bölünebilen türden; pazartesi günü kuşluk vakti, "limonlu" çayımızı yudumlarken ekrana bakıyorum; yarısından çoğunda aynı görüntü yer alıyor:

Genelkurmay Başkanımız İlker Başbuğ, ev sahipliği yaptığı sempozyumun açılışında konuşuyor, Türkiye'nin haber kanalları işi gücü bırakmış "bilimsel" bir faaliyetten naklen yayın yapıyor; gören der ki, "Ne kadar bilime saygılı bir toplum; ne kadar bilime saygılı bir basın!" İşin daha garibi, bütün millet soluğunu tutmuş, "Şimdi ne diyecek, araya hangi mesajı sıkıştıracak; masaya vuracak mı?" diye pür dikkat symposium bildirisi dinlemede...

Başbakan'ın, "Tehcir işini bilim adamlarına bırakalım" yaklaşımı boşuna değil. Bilim işlerine geç girdik biraz fakat, iyi girdik; ordumuz meselâ, herhangi bir kavramı, uluslararası bir sempozyumda ıcığını-cıcığını çıkarana kadar irdelemeden mutmain olmuyor. Vaktiyle genelkurmay başkanlarından biri, "Ordumuzda birkaç bini geçkin lisansütü eğitimi gören subayımız var" dediğinde notumu vermiştim zaten. Bu rakam şimdi ne civardadır bilmiyorum fakat Başbuğ Paşa çok daha ilginç bir ipucundan bahsetti, "Harbokulları'nda sosyolojiyi yeniden ders olarak koyduk." dedi. Eğer bu muştulu haberle "Kongarcıl" bir açılım kasdedilmemiş ise fâl-i hayr saymamız gerekir. Meselâ sosyolojiyle ekosistem ilişkisini akademik bir celâdetle izah eden Org. Başbuğ'un akademik konulara yatkınlığını geçen yıl

Harp Akademileri'nde yaptığı o sarsıcı "Brain storming" konuşmasından biliyoruz; bu açıdan gönlümüz ferah. Merkez karargâhın entelektüel donanımı düşmana korku, dost kuvvetlere huzur ve güven veriyor. Bu önemli bilim ve düşünce birikiminin yakın gelecekte savunma konseptimize Epistemolojiden Estetiğe, Etikten Ontolojiye bütün felsefî alanlarda derinleşmiş boyutlar kazandırmasını bekliyor ve diliyoruz.

Bu derece eğitimli bir ordu üst yöneticisinin, bazı gazetecileri Askerî Ceza Kanunu'nun "Ast-üst ilişkisini zedeleyenlere yönelik cezaları tertib eden" 95. maddesini imâ ederek, "Vallahi siz düşünün!" diye kendilerine gelmeye ve titremeye davet etmesi, takdir olunmalıdır ki, ordumuzun içinde bulunduğu entelektüel atmosferle ve hür düşünce aurasıyla pek kabil-i te'lif değildir. Söz konusu maddeler 6 aydan 3 seneye kadar hapsi öngörüyor ve eğer söz konusu suç basın yoluyla işlenmişse ceza katmerli hale geliyor. Bu madde, takdir edersiniz ki sadece gazetecileri ve yazarları ilgilendiriyor.

Ee, nerede akademik tartışma hürriyeti, nerede bilimin tarafsızlığı ve bağımsızlığı? Bilimde, sanatta, tartışmada hiyerarşi yok üstad! Sosyoloji okunacak; oku! Başüstüne! Komutanlığın yorumu üstüne yorum yapılmayacak! Ona da başüstüne! Eyvallah, orduda olur, başka yerde olmaz; hem entelektüel racon keseceksiniz hem de racona lâf ettirmeyeceksiniz... YÖK'ü de bağlayalım bari orduya; "Eğitim şart azizim" vecîzesinin mazmûnu tecellî ediversin gümbür-gümbür.

Şöyle yapsak nasıl olur? Meselâ, herkes kendi işini yapsa... Kimse kendini hukuk devletinden daha yüksekte bir yerde mevzilendirmeye kalkışmasa daha iyi olmaz mı? TSK'nın faaliyetlerini izlemek için gazeteciler arasında "İyi çocuk-kötü çocuk" tasnifi yaparak bazı basın kuruluşlarına mensup gazetecilere hâlâ Kunta-Kinte muamelesi çeken ordumuz, sosyolojiden, felsefeden, Weber'den, Janowitz'den hüccet getirmezden evvel, şu esas duruşundaki fundamentalist asimetriyi düzeltse daha iyi olmaz mı? "Dost kuvvetler"e mensup muteber ve makbul gazetecilerin teşkil ettiği hayranlık hâlesinin ortasında moral tazelediğini açıkça gördüğümüz Başbuğ Paşamız, bu ülkenin gazetecileri arasında hâlâ ayrım yapmayı nasıl sindirebilir içine? Çağırdığı "international" konuklara, meselâ İsrail'in Genelkurmay başkanına, bu yaman çelişkiyi kitabî ve entelektüel bir cümleyle izah edebilir mi meselâ?

Öyle diyorum ben; herkes kendi işini yapsa çok iyi olacak.

Abdest bozma, sâkin ol!

Doğan grubuna bağlı gazetelerde gözle görülür derecede bir moral yükselmesi müşahede ediliyor; ben bunu, DMG mensubu gazetecilerin Genelkurmay salonlarında geçirdiği uzun muhabbet, mülakat ve terapi seanslarına bağlıyorum.

Nice zamandır yitirdikleri özgüven duygusuna yeniden kavuşmuş olduklarını gösteren belirgin alâmetler var; bu bir "ifakat", hatta Frenkçe tâbirle ifade edersek "regeneration" nişânesidir.

Hürriyet'in "Abdest bozma sürgünü" başlığıyla gördüğü bu haberi özetliyorum çünkü gruba bağlı öteki gazetelerde bir Battal Gazi menkıbesi çekiciliği ve heyecanı ile tefrika edilen bu habere göre İstanbul'da 2 ay önce bir Doberman cinsi köpek kayboluyor. Adı Esmer. Afişler bastırarak köpeğini iki aydan beri her tarafta arayan sahibesi Dr. Zuhal Eşmen acı gerçeği öğrenince adeta yıkılıyor: Meğer "Aşırı muhafazakâr" eşi Refik ve kızı Elif, Doberman köpeği abdest bozduğu gerekçesiyle gazete ilanıyla bir başkasına bedavaya vermişlerdir. (Anadolu'da biz bu eyleme "Azıtma" derdik; kurtulmak istediğiniz evcil hayvanı bir torbaya koyar, uzak bir semte hatta vilayete gönderir, kurtulursunuz.)

Neticede kendisinin de bizzat "Muhafazakâr" bir dünya görüşüne mensup olduğunu anladığımız Dr. Zuhal Hanım, kanuni haklarını kullanarak köpeğine yeniden kavuşmuştur. Şimdi diyeceksiniz ki Dr. Zuhal Hanım'ın muhafazakâr olduğunu nereden çıkardım? Fotoğrafından. Zuhal Hanım başörtülü; her başörtülünün muhafazakâr olduğu elbette saçma bir iddiadır ama haberde saçmalığın daniskası sayılabilecek o vehim, kabak gibi durmaktadır: Haberi yazan muhabir ve onun haberini imzalayan editör, nereden çıkardılarsa Zuhal Hanım'ın eşi Refik Bey'in ve kızı Elif'in aşırı muhafazakâr olduğuna hükmetmişler.

Sahi nereden anladınız kuzum? Yaşadığı iç mekânlarda köpek barındırmak istemeyen herkes sizce aşırı muhafazakâr mıdır? Eğer öyleyse bu sizi niçin ilgilendirmektedir?

Yahu bu, neresinden baksanız aile içi bir meseledir ve sadece o ailenin fertlerini ilgilendirir. Evin hanımı köpeğine çok tutkun; eşi ile kızı ise aynı fikirde değil. Mesele bundan ibaret iken Hürriyet, meseleye "Abdest bozma" gibi doğrudan laikliği ve hatta Anayasa'nın değişmez ilkelerini ilgilendiren ideolojik bir boyut ilave ediyor; bunu yaparken diğer aile üyelerinin şahsi tercihlerine saygısız davranmaktan nefsini men edemiyor.

Vaktiyle bunlar, böyle haberin kralını yapar, insanların özel hayatlarını berhava ederler ve üstelik bu gibi haberlerin parti kapatmaya meraklı Başsavcıların dosyasına girecek formatta hazırlanmasına da azami dikkat gösterirlerdi. Epeydir darbeci takımının davalarına dışardan bakan davavekili pozisyonunda olduklarından böyle eğlendirici haberlere rastlamaz olmuştuk. Şimdi görmekteyiz ki, moraller düzelmiş, özgüvenler tazelenmiş, mûtadlarına avdet etmişler. Yarın bir gün hayvan hakları savunucusu kuruluşlar da Taksim'de gösteri yaparak, "Aşırı muhafazakâr ailelerin elinde inim inim inlemekte olan evcil kedi, köpek, kertenkele, maymun, sincap ve sair hayvanat üzerindeki irticâ baskısını" protesto ederlerse bu gazetecilik başarısı belki Pulitzer kazanamaz ama ilerici gazeteci takımının serpiştirdiği ödüllerden haylicesini toplar götürür vallahi.

Onları bekleyemem, kendi nâm-ı hesabıma bu müthiş skandal haberine imza koyan gazeteci basiretini kendi imkânlarım çerçevesinde ödüllendirmek istiyorum. Bu arkadaşların her biri ekseriyeti DMG'ci yazar takımından müteşekkil Basın Konseyi'nin yayınladığı basın meslek ilkelerinin beşinci maddesini elyazılarıyla bir milyon defa altalta yazarak kendilerini arındırmalılar (Katarsis).

O meşhur 5. madde şöyle imiş: "Kişilerin özel yaşamı, kamu çıkarlarının gerektirdiği durumlar dışında, yayın konusu olamaz."

Haa, demek ki neymiş?..

Yolgeçen müzesi

Önceleri herkes gibi ben de yazıklanır, "Vay alçak namussuz Batılı arkeolog suretindeki hırsız herifler; soyup soğana çevirmişler caanım tarihî güzelliklerimizi" diye üzülür, kendime eziyet ederdim; siz buna, o dönemde sorumluluk üstlenmiş yöneticilerin gafletinden duyduğum öfkeyi de ilâve etmelisiniz, "Bak bak bak, adama bak; elin Alamanı koca tapınağı temelinden sökmüş götürüyor, bizimki de seyrediyor. Vatan haini bunlar, kıtır kıtır keseceksin vs. vs..."

Şöyle bir anlayışımız vardır (Siz de bu arada itiraf edip rahatlayınız): Ülkemizin bütün güzellikleri ve serveti bize aittir, bizde kalmalıdır; biz onlara gözümüzün çiçeği gibi bakar, esen rüzgârlardan bile sakınırız.

Diyelim ki vaktiyle Bergama'da sağında solunda keçiler koyunlar otlayıp şen çobanlar kaval çalarken ööyle durup duran meşhur Zeus Altarı (Sunak demek oluyor), her ne kadar Hellenistik dönemden kalmış ve Bergama Kralı II. Eumenes tarafından Galatlara karşı kazanılan zaferin hâtırası için yapılmış olsa da neticede bize ait bir eserdir ve biz ona ebediyyen sahip olmalı, vatanımızda muhafaza etmeliyizdir.

İşte vaktiyle böyle düşünüyordum; artık öyle düşünmüyorum.

Yöreye ilk demiryolu çalışmalarının tedkiklerini yapmak üzere gelen Alman Demiryolu heyetinden Carl Humann, (ki sene 1878'di ve Cennetmekân II. Abdülhamid Han padişahımız, henüz darbecilerin ter kokusu hissedilen soğuk saray koridorlarında minderini ısıtmaya bile muvaffak olamamıştı), evet, Carl Humann, Zeus Altar'ını görünce çarpıldı (bu kısmını ben uydurdum) ve hemen Alman elçiliğini devreye sokarak Zeus Altar'ının olduğu gibi sökülerek Berlin'e nakledilmesi konusunda Abdülhamid Han'dan irâde çıkarmaya muvaffak oldu.

Allah Abdülhamid Han'dan razı olsun; gerekli izni verdi. Alman arkeologları altarın her bir taşını tek tek numaraladılar, itina ile tahta kasalara koyup -muhtemelen- İzmir limanından gemilere yüklediler, Berlin'e naklettiler ve orada üstü kapalı bir büyük mekânda yeniden bir araya getirerek insanlığın ortak eserlerinden birisini teşkil eden bu Zeus altarını bugüne kadar olduğu gibi muhafaza ettiler.

Eğer Abdülhamid, "Bakındı hele Alaman kâfirlerine; zırnık koklatmazam; bu benim milletimin malıdır; istersem dinamit koyar patlatırım, kimseleri enterese etmez" deseydi, o gün itibariyle o lâfın üstüne çıkacak bir başka söz olamazdı. Altar Bergama'da, şimdi sadece temellerinin bulunduğu yerde kalır ve muhtemelen defineci esnafının tırtıklamasıyla şakülünden çıkıp yanlar, değerli heykelleri hırsızlar tarafından çalınır, veya daha kötüsü yerinden sökmek için acele eden acemilerin elinde sakatlanıp parçalanırdı.

"Kılına bile zarar gelmezdi; zira biz tarihî eserlere çok saygılıyızdır" diyebilecek bir babayiğit varsa lütfen ayağa kalksın ki o babayiğidi hepimiz görebilelim...

Vaktiyle popüler tarih dergilerinde Zeus sunağının fotoğrafını görür, kızardım; artık kızmıyorum, seviniyorum; çünkü adam gibi bir arkeologun eline düşen tarihî buluntunun hayatı kurtuluyor, fakat o buluntu devletin eline geçmişse abdestimiz kaçıveriyor... Bir defa diyelim ki nadir bulunan bir tarihî eser ortaya çıktı; nerede, nasıl muhafaza edilecek, nasıl sergilenecek, envanteri, katalogu nasıl yapılacak? Bunların her biri başlıbaşına dert...

Bundan on gün kadar önce Kültür Bakanı, uzmanları yanına alarak uzun bir basın toplantısı yaptı; o konuşmanın satıraralarında gördük ki müzeciliğimiz hiç de yüz ağartır bir seviyeye çıkamamış durumdadır. İrili ufaklı hırsızlıklar-soygunların tahribatı kadar bakım, onarım ve muhafaza kusurları yüzünden helâk ettiğimiz eser sayısı hiç de azımsanacak ölçülerde değildir.

Yolgeçen müzesi diye bir kavram çıktı; ne zaman müzelerimizden birinde yolsuzluk, hırsızlık, ihmâl vakası duyulsa "Yolgeçen müzesi" tâbiri hatırlanıveriyor.

Evet, müzecilikte Osman Hamdi Bey'den bu yana çok mesafe aldık; dünya çapında varlığıyla övünebileceğimiz modern müzelerimiz de vardır ve nankörlük etmenin âlemi bulunmamaktadır ama müzecilikte kötü bir sâbıka siciline sahip olduğumuz da inkâr edilemez.

Biz müzelerin hep sergi reyonlarındaki görüntülerini biliriz; müzelerin bir ambar kısmı vardır; oradaki objelerin ne halde olduğunu biz bilemeyiz, sadece Kültür Bakanlığı'nın yetkili müfettişleri bilir. "Bu işler niçin düzgün yönetilmiyor?" diye sual olunduğunda ise yağmur gibi şikâyetlerle karşılaşırız: Kadro yetersizdir, uzman azdır, depolama sıkıntıları vardır, iklimleme cihazları dünyanın parasıdır, binalar yetersizdir, mevzuat eskimiştir... Bürokratik mâzeret dehâmız, bir işin nasıl gerçekleşebileceğine değil, nasıl başarısızlığa uğramaya mahkûm olduğuna dair akıl almaz deliller koyar önümüze.

İşte bu gibi sebeplerden dolayı ne zaman Batı müzelerinde Anadolu'dan götürülmüş (veya çalınmış, hiç önemli değil) bir eserin varlığından haberdar olsam, onlara Almanya'ya çalışmaya giden işçi muamelesi yaparım kendimce, "Gurbetlik zor iş ama kendini kurtarmış

garibim" derim; "Türkiye'de olsa kim bilir başına neler gelecekti; hiç değilse burada şanına yakışır şekilde tarihî eser muamelesi görüyor" diye düşünürüm.

O eser oradadır işte, falan ülkede filan müzededir; karnı tok, sırtı pektir. Layık olduğu gibi korunmakta, bakımı yapılmakta, sergilenmekte ve hakkında bilimsel yayın yapılmaktadır.

İçim burulur ama fazlaca üzülmem. Böyle düşünmekte haksız olduğumu söyleyebilir misiniz bana?

YÖK BAŞKANINA AÇIK ŞİKÂYET

Yükseköğretim kurumumuz bundan 2,5 sene önce 'Ulusal Tez Arşivi'ne korunan bilimsel tezlerin tamamını "Elektronik tez arşivi" projesi kapsamında dijital ortama taşıyarak erişime açmış. Cümleyi okuyunca, "Bu kadar güzellik Türkiye'de ardı ardına gelmez, mutlaka bir aksilik çıkmıştır" diye düşünmeden edemiyorsunuz. Nitekim daha sonra bazı tez sahiplerinin itirazı üzerine konu incelenmiş veee sadece izin verenlerin tezleri paylaşıma açık tutulmuş. Bazı tez sahipleri de çeşitli gerekçelerle tezlerine zaman sınırlaması koymaya başlamışlar; yani "Benim tezimi üç yıldan önce paylaşıma açmayın" gibi...

Bunun anlamı nedir ve bizi niçin ilgilendiriyor? İzah edelim.

YÖK'e bağlı üniversitelerde tez çalışması yapanlar, tezleri yeterli ve başarılı kabul edildikten sonra gerek dijital kaydını gerekse kâğıda basılı ciltler halinde bağlı oldukları enstitüye teslim ederler ve bunun karşılığında "Bilimde uzman" veya "Bilim doktoru" gibi ünvanlar alır, terfi ederler.

Bu ünvanların veriliş, bu tezlerin yapılış sebebi, kabul edilen tezlerin kamuya ve topluma, dolayısıyla dışardan gelebilecek tenkid ve katkılara açık bulunması, bilim hayatımıza bir katkı yapacağı varsayımıdır.

YÖK'ün, bazı tez sahiplerinin "Benim tezimi paylaşıma açmayın" ikazını haklı bularak, bazı tezlere ulaşımı engellemesini çok garip bulduğumu söylemek istiyorum.

Bir tez sahibi, tezini henüz yayına ve başkalarıyla paylaşmaya hazır görmüyorsa, o tez karşılığı elde edeceği avantajlardan da vazgeçmelidir. Bir doktora sahibi, hem doktor ünvanını kullanıp hem de tezini paylaşımdan saklayamaz; buna hakkı olmaması gerekir. Kaldı ki tezler, olgunluk itibariyle bir bilim jürisi tarafından incelendiği ve yeterli bulunduğu için sahibine sözkonusu ünvanlar verilmektedir. Her hâl ü kârda bir tezi kamuoyunun nazarından saklama bahanesi komiktir.

Bir enstitü ve danışman tarafından yönetilen tezler, yazarlarının ebedi mülkiyetinde sayılamazlar; kamu bütçesiyle yönetildikleri için kamu yararına açılmaları, paylaşılmaları, tartışılmaları ve irdelenmeleri gerekir. Fikri hırsızlık ihtimâli öne sürülerek böyle garip bir uygulamaya gidilmesi bahâne olmuyor.

YÖK, yaptığı çalışmanın sonucunu sadece kendine saklamayı veya ilerde uygun göreceği zamanda başkalarıyla paylaşmayı düşünen akademisyenlere "ambargo" hakkı tanıyarak garip bir uygulamaya imzasını koyuyor.

Bu durumu kendi adıma protesto ediyor ve tezlere tanınan ambargo hakkının derhal kaldırılmasını talep ediyorum.

Arş CHP'liler; vatan imdadına!

Sıradan bir gazete haberi nazarıyla ilk okuyuşta, o önemli ayrıntıyı fark edememişim. "Bu hanım ne diyor ve niçin böyle konuşuyor?" sorularına daha sağlıklı cevap bulmak amacıyla haberi yeniden okurken fark ettim ki, bu sözler CHP Genel Başkan Yardımcılarından birine, Bihlun Tamaylıgil isimli hanımefendiye aittir ve CHP'yi temsil etmek niteliği taşımaktadır.

Bihlun Tamaylıgil, partisinin Bakırköy ilçe başkanlığı tarafından düzenlenen "CHP'li Olmak" isimli seminerde Kurtuluş Savaşı'ndan sonra ciddi bir demografik değişim yaşandığını, o günlerde 13 milyon civarındaki nüfusun bugün 70 milyona geldiğini belirtmiş. Sözleri tam olarak şöyle: "Demografiye bakın savaştan sonra oluşan nüfus. Cumhuriyet uygulamalarının başlamasıyla değişen köy ve kentlerdeki nüfus yapısı o nüfus yapısının üzerinde çocuk sayısı. Aslında CHP'li olmak çok güzel de CHP'lilerin bir suçu var. CHP'liler nedense çocuk sahibi olmadılar. Yani CHP ilkeleri, o aydınlığını paylaşacak bir sahiplenmeyi oluşturacak bir demografik yapı değişikliğine karşı biraz seyirci kalındı diye düşünüyorum. Nüfus 13 milyondan bugün 70 milyon."

Siz bu sözlerden ne anlarsınız?

KÖYLÜNÜN FENDİ CHP'Yİ YENDİ!

Benim anladığım şudur: Savaştan sonra nüfus, tabiatiyle artmaya başlamıştır fakat köy kesimindeki nüfus artışı "o nüfus yapısının üzerinde" gerçekleşmiştir. İlk bakışta mânâsız, hatta kötü tertiplenmiş bir cümle gibi görünüyor ama Sayın Tamaylıgil CHP'lilerin yeterince çocuk yapmadıklarını açık açık söyleyerek cümledeki anlam karışıklığını vuzuha kavuşturmayı ihmâl etmiyor: "CHP ilkeleri, o aydınlığını paylaşacak bir sahiplenmeyi oluşturacak bir demografik yapı değişikliğine karşı biraz seyirci kalındı…" Yani, "CHP olarak bizim çok güzel bir başlangıç noktamız, harikulade fikirlerimiz vardı ama toplumsal dönüşmeyi sağlamak için üzerimize düşeni yapmadık" demeye getiriyor. Öte taraftan -Tamaylıgil'in iddiasına göre- CHP'liler, üzerlerine düşeni yapmak yerine burjuva köklerine uygun bir davranışla çekirdek ailede ısrar gösterip en fazla iki çocuk politikasını takib edince toplumun geri kalan kısmı alıp başını gitmiştir. "Biz vaktiyle 13 milyonduk; şimdi 70 olduk ama bu demografik değişim bizim kontrolümüzden çıktı, CHP aydınlığını topluma aktaramadık" cümlesinin mânâsı açıktır. Bayan Tamaylıgil, doğrudan değilse bile dolaylı olarak kabaca sağ partilere oy veren köylü ve köy menşeli insanların sayıca artmasıyla toplum

içindeki “güzide” CHP’lilerin azlığa düşmesinden acı duymaktadır. Tamaylıgil’in yakındığı demografik değişim, Türkiye’nin başına gelenleri de izah ediyor bu mantığa göre; buna göre Türkiye Cumhuriyeti, kendini “sözde ve özde” CHP’li sayan eşraftan veya memur menşeli, şehirli, okur-yazarlık problemi olmayan ve dünya görüşü itibariyle dine mesafeli yaklaşan, laikçi bir nüfusa dayanmaktadır. Tamaylıgil’e göre işte bu çekirdek “Cumhuriyet nüfusu”nun, ideolojik bir vazife hissiyle, bilinçli şekilde artması, sadece devlet katmanlarında, orduda, bürokraside, yüksek yargıda, üniversitelerde, şehirlerde de sayıca üstünlüğü ele geçirmesi gerekiyordu.

CHP’liler bu ulvî görevi ıskaladıkları için başı kasketli, ayağı yemenili, cahil, bağnaz, gerici, her türlü aydınlığa düşman köylü-kasabalı nüfus ortalığı serbest bulup pıtırak gibi çoğalmış, sivrisinekler gibi hızla üreyerek nüfusun çoğunluğunu ele geçirmiştir! Bu cahil, niteliksiz ama sayıca fazla kitle çoluk çocuğunu imam-hatiplere göndermeyi tercih etmekte, sağ politikacılara oy vermekte, CHP aydınlığını, daha doğrusu düpedüz CHP’yi reddetmektedir!

Tamaylıgil buna hayıflanıyor!

“ÖJENİK” BİR GAF!

Bayan Tamaylıgil’in sözleri, partisibakımından Mersin’de çarşaf yırtma gösterisi düzenleyen partili hanımların yaptığından daha ağır bir halkla ilişkiler skandalıdır. Tamaylıgil, toplumunu resmen aşağılıyor ve kendisi gibi düşünmeyen insanların varlığından duyduğu rahatsızlığı itiraf ediyor.

Belki kendisinin zihninden geçmemiştir ama bilmelidir ki, vaktiyle Avrupa’da ait olduğu toplumun bazı kısımlarını zararlı ve lüzumsuz bulan totaliter parti yöneticileri, II. Dünya Savaşı öncesinde bu gibi “ulvî” fikirlerini seminerlerde ifade etmekle kalmayıp fiilen uygulamaya da geçerek tecrid fikrine dayalı “getto”lar kurmuş, daha sonra Yahudi, Çingene, Rus, Polonyalı gibi “Arî” ırka mensup olmayan nüfusu tasfiyeye koyulmuşlardı; bu esnada Nazilerin zihnî ve fizikî engelli 200 bin civarında Almanı da tıbbî yollardan tasfiye ettikleri biliniyor.

Nüfusun bir kısmını “iyi, asil, yararlı, ilerici, CHP aydınlığına layık” şekilde niteledikten sonra çok daha büyük kısmını “Nüfus kalabalığı, yararsız, gerici” diye nitelemek ve daha sonra “Keşke biz vaktiyle dersimizi çalışıp daha çok çocuk yapabilseydik” diye yakınmak bana düpedüz “Öjeni” gibi görünüyor; bir adım sonra Faşistliktir ve Irkçılıktır.

Öjeni nedir? Öjeni, bir ırkı anomali ve hastalıklardan arındırma çabasıdır. Bu hastalıklı fikri ortaya ilk atan ünlü evrimci biyolog Earnst Haeckel’di. 20. yüzyılın ilk yarısında çok sayıda taraftar toplayan Öjeni teorisi, sakat ve hasta insanların ayıklanması ve sağlıklı bireylerin çoğaltılması yoluyla bir insan ırkının “ıslah edilmesi” anlamına geliyordu. Öjeni teorisine

göre, nasıl sağlıklı hayvanlar birbirleriyle çiftleştirilerek iyi hayvan cinsleri oluşturuluyorsa, bir insan ırkı da ıslah edilebilirdi.

MALKOÇOĞLU BALİ BEYİN PİLLİ SAATİ!

Bayan Tamaylıgil'in sözlerinde tamamen yanlış hesaba dayalı çocukça bir varsayım daha yer alıyor; bu varsayıma göre iyi ve aydın kafalı CHP'liler vaktinde çocuk yapmanın önemini anlayıp buna uygun davranmış olsalardı toplumda CHP'li oranı daha yüksek olacaktı!

Bu düşünce biçimi, daha doğrusu bu tür toplum mühendisliği CHP'nin, yakın tarihimiz içindeki tarihî yerini de işaretlemektedir. Tek Parti devrinin CHP'si, yeni bir toplum inşa etmek projesiyle yönetimi üstlenmiş ve yönetme tekelini başka bir güce devretmekte gönülsüz davranmıştı. Yeni bir toplumu yoğurmak için CHP'lilerin yapması gereken şeylerin başında "Sayımız artsın" diye çocuk yapmaya koyulmaktan daha önemli görevler vardı ki bunların başında ait bulundukları toplumu tanımak ve anlamak gelir. Bu görevi bugün itibâriyle hâlâ olması gerektiği gibi anladıkları şüphelidir. Bugünün CHP'si, Tamaylıgil gibi "yeni bir toplum" inşa etmeyi düşünüyor ve bu uğurda bilerek veya bilmeyerek Öjenik özlemler içinde yanıp kavrulmakla suçlanamaz fakat devletin merkezinde tuttukları bürokratik iktidar mevzilerini her ne pahasına olursa olsun terk etmemek noktasında saplantıya varan bir direnç gösteriyorlar. Seçimle ulaşamadıkları devlet katlarını CHP, darbe zanlılarını kayırmakla, ordu ve yüksek yargı üzerindeki geleneksel müttefiklerini harekete geçirmekle savunmaya çalışıyor.

Artık CHP'liler de kabul etmek zorundadır ki, Tamaylıgil gibi önemli temsilcilerin diliyle ifade ettikleri tasavvurlarıyla bu parti artık "Anakronik" bir mevkide bulunuyor; şimdiki zamana ait değildir ve Cüneyt Arkın'ın tarihî filmlerinde Malkoçoğlu'nun bileğinde görünen pilli saat gibi kendi zamanına aykırı bir duruş sergiliyor.

NAZAR ETME NE OLUR, ÇALIŞ SENİN DE OLUR!

Bayan Tamaylıgil'i kınamıyorum; aksine ona teşekkür borçluyuz çünkü bu konuşmasıyla CHP'nin Türk toplumuna göre ne kadar gerilerde kaldığını sarih şekilde göstermiştir.

Ve son söz: Aradan bir şey geçmiş sayılmaz; CHP'liler, köylülere ve gericilere karşı kaybettikleri toplumsal çoğunluğu yeniden kazanmak amacıyla bir an önce harekete geçerek mesaiye başlasalar yeridir.

Yargıya ne gerek var üstâd?

Genelkurmay Başkanı Başbuğ'un Ruhat Mengi'ye verdiği mülakatı (Muz ortalara kolay kafa golleri!) okuyunca şöyle düşündüm:

Başbuğ bugünlerde kamuoyuna mesaj vermeyi her şeyden fazla önemsemektedir; dolaylı olarak bundan ordunun bir nevi haksızlığa uğramışlık, hakkı yenilmişlik hâleti içinde

bunaldığını anlıyoruz. Doğan Medya gazetecilerinin, Karargâh'ta geçirdiği uzun saatlerden sonra neredeyse risâle hacminde yeni bir mülakatla gündeme atılması neyle izah edilir başkaca?

Org. Başbuğ'un açıklamalarının neredeyse tamamı, yargıya intikal edilmiş konularla ilgili ve Başbuğ bu konularda, hariçten sözler söyleyerek kurumunu koruma ve kollama sevk-i tabiisi içinde görünüyor; bu tutum, Ordu sözcülerinin o geleneksel "Hukuka intikal etmiş konular hakkında mahkeme kararı kesinleşmeden konuşmayalım; ayıp oluyor" yollu tutumuna ters düşüyor. Bu mülakatı okuyacak yargı mensuplarının ne derece etkileneceklerini kestiremem; açıkçası gazete okuyarak vereceği kararın yörüngesini değiştirecek bir hâkim de tasavvur edemiyorum pek ama "Basın yoluyla yargı kararı nasıl etkilenir?" konusuna verilebilecek en ciddi örnektir bu mülakat. "O hadise öyle değil, böyledir; o karar daha önce alınmıştı. Biz öyle kötü şey yapmayız" anlamına gelebilecek cümlelerden geçilmiyor. Meselâ, "Bakın, şimdi 3'üncü Ordu Komutanı'yla ilgili bir iddia var ki fevkalade vahim. Görevde olan bir ordu komutanı, terör örgütüne üye olmakla suçlanıyor" cümlesinin devamı şöyle geliyor, "İddianame 61 sayfa, Ordu Komutanı ile ilgili iddialar bir sayfa..."

Olabilir veya olmayabilir; iddiaların tamamı iftira veya hakikat de olabilir fakat olmayacak şey, Org. Başbuğ'un bu safhada gazeteciyi karşısına alıp, "şurası eğri, burası büğrü" diye aleni yorum ve kritiklerde bulunmasıdır.

Mahkemeye ne gerek var o zaman üstâd? İddianameler doğrudan Genelkurmay'a gider; Karargâh incelemeyi yapar, meseleyi bitirir. Pratikliği bakımından bu o kadar câzip bir şablon ki, askerî yargıyı bile gereksiz kılıyor; nitekim Genelkurmay Başkanı, muvazzaf subaylara yönelik suçlamaları birer birer ele alarak haklarında kritik yapıyor, "Tesadüf" diyor, "Çirkin" diyor, "Komutan müneccim miydi?" diyor, "Bize göre bu olayda suç unsuru yok" diyor ve sonunda da her nedense, "Artık davayla ilgili fazla bir şey söylemek istemiyorum" diyor. Fazlası kaldı mı; "Ol kıssadan dahi söylenmedik neler kaldı" üstâd, ne eksik kaldı?

Bu mülakatta sorulanlar ve söylenenler, bana ordunun kendini açıkça "hukukun üstünde" bir şey gibi gördüğünü hissettirdi; hukukun dışında değil ama üstünde, çok üstünde. "Kozmik odayı açmayabilirdik ama açtık" cümlesinin anlamı o zaman daha belirginleşiyor; en dikkate değer olanı da şu: "Biz burada bulunan evraklarda herhangi bir suç unsurunun olduğu kanaatinde değiliz."

Sâkin zihinle düşünüldüğünde bu, çok garip bir durum: Ordu, genel bütçeden finanse ediliyor; mensupları milletin içinden çıkıyor fakat kurum, kimliği ile devletten de milletten de ayrı bir şeymiş gibi davranıyor. Kendi için ve kendi nâmına var olan, kendine hayran bir kurum. Para piyasaları ve Hazine dengeleri hariç, hemen her konuda fikir ve yorum üretip hayata geçirebiliyor.

Sıkıldım, vallahi sıkıldım ve artık şuna eminim: Ben şahsen, bizzat, kendim olaraktan, ordunun itibarı konusunda bunlardan daha fazla samimi ve hassasım.

Anlayın gerisini...

Biz bu eti kokutmadan yemeyiz efendiler!

Değerli partili grup arkadaşlarım, çok vahim bir gelişme karşısındayız: İçinizde kalbi, şekeri, tansiyonu, kolesterol problemi arkadaşlarımız olabilir, belki bu yüzden böyle "pat" diye açıklamak doğru olmayacak fakat memleket meselesidir, söylemek zorundayım.

Yine de dil altı kullanan arkadaşlarımız hazırlıklı olsunlar; dayanamayacak olanlar kulise çıkıp gezinsinler, derin nefes alsınlar; evet, hazır mıyız efendim? Güzel...

Arkadaşlar, maalesef bazı çevreler 1982 yılında bir kısım darbeci paşalarımızın yaptırdığı gül gibi anayasamızı değiştirmek istiyorlar!

Korkunç fakat gerçek, acı ama hakikat, inanılmaz fakat doğru!..

Hemen belirteyim arkadaşlar; biz bu anayasamızı yolda bulmadık, öyle önüne gelene değiştirtecek de değiliz. Bu anayasayı değiştirenin de alnını karışlarız ayrıca; lütfen yani, bozdurmasınlar bize efendiliğimizi, bizi Ninjalığa mecbur etmesinler...

Bir defa siz kimsiniz behey şaşkınlar; bir anayasa nasıl yapılır biliyor musunuz? Durup dururken yapılmaz anayasa; ne zaman yapılır? Bir kurtuluş savaşı kazanmışsınız, ülkeyi zalimlerin elinden kurtaran şanlı bir devrim, bir silahlı darbe yapmışsınız, millet tek yumruk, tek bilek olmuş, eski meclis üyelerini dövmekten beter edip insan içine çıkamaz hale getirdikten sonra laik çevrelerin temiz bağrından arslanlar gibi bir kurucu meclis çıkarmışsınız, eyvallah! At da yakışır size, meydan da; yaparsınız bir anayasa. İçine ne de isterseniz yazarsanız. Helâldir, vâciptir, müstehaptır, menduptur, makbuldür fakat ortada ciddi bir şey yokken birkaç yandaş, liboş, dinci gazeteci yazar takımı istedi diye anayasaya dokunulmaz efendiler. Anayasalar "iyi saatte olsunlar" metinleridir, kurcalanmaya gelmez, çarpar adamı...

Tamam bize göre hava hoş, icabında olur ama gerekli şartları taşıyor musunuz, görelim bir kere: Tırnaklarınız temiz mi, dişlerinizi her gün kanatırcasına beş kere fırçalıyor musunuz, mahallede muhitte iyi tanınan biri misiniz, sâbıkanız, vergi borcunuz var mı, dedeleriniz Milli Mücadele'de nerede ne yapmış, merdiven çıkarken ıslık çalabiliyor musunuz, eşiniz, kızınız başörtülü mü, hangi gazeteyi okur, hangi ilim-irfan menba'larından feyiz alırsınız bilinmesi lâzım.

Tamam, diyelim, aranan şartların hepsini haiz bulunmaktasınız; yine olmaz; niçin olmaz, çünkü bu anayasa tâdilleri tâze et gibidir efendiler! Hayvanı kestin, temizledin, haydi yallah mangala olmaz! Et dinlenecek, gevşeyecek, kendini toparlayacak, aradan zaman geçecek,

yumuşayacak. Bir günde turşu kurulur mu grup arkadaşlarım, değeri vekiller? Olmaz! Öyleyse anayasa tadilatı da bu meclisin işi değildir. Gel bir yanımıza, mutabakat ara, gönlümüzü hoş et, ağzınla kuş, burnunla sinek tut, kalburla kırk dereden ıslanmamış su getir; biz de bu vatanın evladıyız, oturur bakarız, inceleriz. İcabında sirkesi az olmuş, sarmısağı fazla kaçmış deriz, bir karara verir, ağzını güzelce bağlar anbara kaldırırız; bizden sonraki dönem milletvekilleri meclise gelir, bakar, der ki "A bu münasiptir" eyvallah, lakin anayasa değiştirmek bizim, daha doğrusu bu meclisin harcı değildir baylar bayanlar; bakınız burada bir hadise aklıma geldi, arzedeyim, vaktiye vilayetin birinde herifin biri af buyrunuz umumhane açmak için vilayete istidâ veriyor. Vali bakıyor dilekçeye, iş fenâ. Dilekçenin kenarına şöyle yazıyor: "Benden sonra bu vilayete tayin olunacak zagonu geniş valiye havale!" Aslında burada daha oturaklı bir tâbir var ama yeri değildir. Ha, ne diyordum, bizler, neticede Amerikalıların deyişiyle "Topal ördek" sayılırız efendiler. Biz kiim, anayasa tadilatı kim? Bizden sonra gelecek olan o zagonu geniş meclis isterse, buyursun değiştirsin efendim. Zorluk çıkaran mı var?

Bu reform, Hammurabi kanunlarına aykırıdır!

Hammurabi kanunları, milattan önce 18. asıra tarihleniyor; bilindiği kadarıyla en eski kanun külliyatıdır ve taşa kazınıp ilan edildiğinde şüphesiz kendinden önce yürürlükte bulunan birtakım kanunlara yenilik getiriyor, değiştiriyordu.<!--more-->

Sonra Hazreti Musa, Tur Dağı'ndan On Emir'le indi ki, kabaca M.Ö. 15 asırdan bahsediyoruz. On Emir, Beni İsrail'e duyurulduğunda, kendini Hammurabi kanunlarının ilelebed korunmasına adamış birtakım hukuk çevrelerinin, "Kabul etmeyiz, Hammurabi kanunlarının temel prensiplerine aykırıdır" diye somurtup olmazlandıklarını bilmiyoruz; muhtemelen olmuştur bazı itirazlar.

Sonra... Sonra Roma Hukuku var meselâ. Jüstinyen'in yaptığı kodifikasyona burun kıvırıp, "Bu dinsizler, On Emir'e muhalif kanunlar salıyorlar, âhir zamana kaldık ey ihvân" diye homurdananlar da çıkmıştır mutlaka...

Nereden çıktı bu hukuk tarihi dersi diyeceksiniz; Anayasa değişikliğine karşı tam takım muhalefete geçen cepheyi dinlerken böyle bir hisse kapıldım. Hukukta bir üst sınıfa terfi ederken, tutucu çevrelerden bu ve buna benzer itirazlar geliyor, "İstemezük" diyorlar, "Eski düzen neyimize yetmez" diyorlar; bunlar biraz da "Nizam-ı cedit neymiş, biz gâvur talimi istemezük" diyen Yeniçeri taifesini andırıyorlar. Diyorlar ki, "Anayasa değişikliği anayasaya aykırıdır. Anayasaya aykırı anayasa değişikliği yapılamaz" diyorlar ve ben kendi nâmıma bu hukuk mantığı önünde şapkamı çıkarıyorum, mest ü hayran oluyorum çünkü bu mantık doğrudur ve son derece ikna edicidir. Ağanın lâfının üstüne lâf olmaz çünkü...

Hükümetin reform taslağı, başta Hammurabi kanunları olmak üzere, gelmiş geçmiş bilumum hukuk düzenlemelerine aykırı; öyle olması gerekir; öyle olmasaydı hâlâ Hammurabi büyüğümüzün koyduğu yasalar hükümfermâ olurdu. Hammurabi yasalarının kadr ü kıymeti bilinmemiştir. Size bir maddesini söyleyim meselâ; uygulandığında bakın hırsızlık filan kalıyor mu ortada; diyor ki, "Bir kimse bir eve girmek için duvarını delerse, o deliğin önünde öldürülür ve oraya gömülür." Fıstık, fıstık!..

Gelgelelim bizim yüksek yargı cephesi On Emir'le, Hammurabi ile ilgilenmiyor; onlar 82 Anayasası'na âşık; halbuki 82 Anayasası 61 Anayasası'na buz gibi aykırıydı; o dönemin cuntacıları "Anayasa yapılacaaak, yaap!" diye emir verdiklerinde bizimkiler "şaak" diye yapıvermişlerdi anayasayı.

Unutmadan hatırlatayım, 61 Anayasası da 24 Anayasası'na aykırıydı ha! 24 Anayasası'na, "Bozuktu, geriydi, modası geçmiş, modeli düşmüştü" diyen çarpılır, ağzı burnu tekkenişin tavasına döner; zira efendim bu anayasayı evvelen bizzat Mustafa Kemal Paşa dikte etmişti. Atatürk'ün anayasasıdır bu anayasa. Atatürk'ün pabuçlarına bile kutsallık atfedip müzelerde saklayan Atatürkçülerimiz, dağ gibi Atatürk anayasasının "gümbüür" diye yıkılmasına aldırış bile etmediler. Kimse de çıkıp, "Menderes'i devirdiniz işte kardeşim, Atatürk anayasasının ne günahı vardı?" demedi, diyemedi. İşte o yüzden bizde hukukçu takımı, o tarihten beri ahrazdır efendim; birşeyler söylüyorlar ama kelâm edemiyorlar.

Cevabı ben vereyim elim değmişken; 24 Anayasası'nı Atatürk, "Nasıl olsa bizim parti (yani CHP) her daim iktidarda olacak" diye kaleme almıştı. CHP'nin yerine DP geçince şekil bozuldu; CHP'nin anayasal yetkilerini DP kullanınca gariplere dünyayı dar ettiniz, Yassıadalarda Karakuş mahkemesi kurup Menderes ve iki bakanını "Anayasayı çiğnediniz" diye astınız; iki gün sonra da anayasayı kendiniz lağvettiniz.

Bu yaptığınızı biz affederiz ama Hammurabi? Zannetmiyorum!

Takdim!..

-Evet, sevgili gönül dostları; ne iyi ettiniz de geldiniz, sağlıklar, safalıklar getirdiniz. Gelişinizle ihya ettiniz bizleri, ne kadar özlemiştik bizler sizleri, diyerek yeni bir yılda yeni bir ayın yeni bir haftasında ve yeni bir günün içindeki saatlerden birinde sizlerle yeniden baş başa, gönül gönüle, diz dize ve göz göze gelmenin onuru içindeyiz. Efendim, hoş geldiniz, safalar getirdiniz...

Evet, sizler alkışlarken sizlerden aldığım güç ve cesaretle yeni bir "Aşk olsun" programında daha sizlerle birlikte olmanın verdiği heyecanla dopdolu olarak, az sonra sizlere sunacağımız birbirinden içli ve güzel nağmelerle dolu programımızı tanıtmak üzere sözü bir an önce müziğe terketmek gerektiği bilinci içindeyim. Evet can dostlarım, müzik az sonra gürül gürül akacak; çağlayanlardan kopup dökülen bir muhabbet seli gibi bizleri gönüllerimizden

yakalayarak o bilinmeyen sevgi ummanına doğru sürükleyip götürürken her birimiz kim bilir, birbirinden güzel ve yanık Anadolu türkülerimizin bağrımızda, içimizde bir yerlerde dağladığı yerin sızısını, kestiği yerin acısını en derinden derine duyumsayarak savrulup gideceğiz, kim bilir tâ nerelere?.. İşte siz gönül dostlarından aldığım enerji ve güç şahlanışıyla birkaç dakikanızı daha alarak sözü hemen müziğe getirmek istiyorum sevgili canlar. Müzik... Hele hele halk müziği ve türkülerimiz deyince hemen aklımıza ılgıt ılgıt yelleri esende bir Anadolu yaylası, şırıl şırıl akanda bir dere ki tertemiz, kenarında oynaşan yeşil başlı sunalar, ördekler derken yüzlerce metre yüksekte kim bilir hangi gurbetten yeni bir gurbete doğru âşıklar gibi çığrışa çığrışa pervaz eden turnalar gelir. Dere boyunda bir dertli çoban, kepeneğinin koynundan çıkardığı dilli düdüğü ıslatır ve sürünün en aksi, en yaramaz, en delişmen, en aykırı koyununa gönül nağmeleriyle aşk ile bir arzuhal yazmaya başlar. Fakat o da ne? Ilgıt ılgıt esen seher yelleri, şerha şerha yarılmış bereketli topraklar üzerinde mertliğin, insanlığın ve yiğitliğin gür sesini derleyerek esip geçerken, bakınız ne tesadüf, oradan geçmekte olan köyün en güzel kızı Nazlı'nın yanağında bir bahar dalı gibi titreşmekte olan kakülünün zülfünü incitmeyivermez ki? Hey çoban, garip çoban, yetim çoban; neyine gerek senin köyün en güzel kızı ve ağanın biricik evladı Nazlı'nın kem gözlerden bile esirgenmiş gül yaprağından narin kulacığına yiğit mi yiğit, mert mi mert bir sevda türküsünün notalarını haykırmak tam bir ercesine...

Değerli canlar, farkındayım, sözü biraz uzatıyorum ama sizlerin beni hoşgöreceğinizi bilmesem, bu cesareti inanınız ki bulamazdım; sizler, biz sanatçılara can veren, kan veren, yaşama sevinci veren yüce dağlar gibi dik ve bir orman gibi gümrah türkülerimizin ta kaynağından coşup gelmiş gümbür gümbür bir pınar suyu gibi bağrımızı ferahlatmaktasınız; birkaç dakikanın sözü mü olur dediğinizi duyar gibiyim. Sağolun, varolun aziz gönül dostlarımız. Sizler gibi ben de, programımızın şeref misafiri değerli sanatçı, bağlama üstadı, büyük yorumcu Erdal Erzincan ve onun sevgili eşi, değerli kardeşim Mercan Erzincan Hanımefendi'yi sizlere takdim etmek için sabırsızlanıyorum. Bu arada sizlerden aldığım güç ve cesaretle birkaç kelime daha etmeye geçmeden önce kendilerine hoş geldiniz demek istiyorum yoğun ve içten alkışlarınızla, hoş geldiniz efendim...

-Hoşbulduk Zafer Bey!

-Evet, görüyorsunuz işte; Anadolu bu, mertlik, yiğitlik bu sevgili canlar... Ne büyük bir tevazu, ne alçakyürekli bir sanatçı duruşu... Anadolu böyledir işte dostlar. Düşmana karşı aşılmaz sıradağlar gibi dik ve heybetli durmasını bilirken sevdiğine saydığına da tertemiz gönlünü, yeşil yayla çimenlerince halı gibi yere sermesini de bilir. Ne büyük bir erdemdir Anadolu'da gizli olan güzellikler; görmesini bilene, duymasını bilene ne mutludur dostlar. Bu arada Mercan kardeşime de hoş geldiniz diyorum,

-Hoşbulduk Zafer abi!

-Evet, duyuyorsunuz işte sevgili dostlar; ne büyük tevazu; büyürken küçülmesini bilmek bu. Aynen türkülerimiz gibi. Ne diyor şair, "Hasmın karıncaysa merdane takın". Anlamasını bilene ne büyük bir öğüt değil mi efendim? Evet sevgili canlar, işte programımıza da geçiyoruz birazdan. Sizleri biraz daha bekletmek ve o muazzam sabrınızdan birkaç dakika daha lutfetmenizi dilemek istiyorum. "Aşk olsun" programımız henüz küçük bir bebek. TRT Müzik televizyonumuz gibi o da henüz bir yaşını doldurmak bir yana, ilk günlerini emeklemekte fakat bu topraklarda türkülerin, türkü çığıran temiz ve yüksek yüreklerin tarihi onbinlerce yıllara dayanıyor ve bizler, türkü dostları, halkın dostları olarak işte bu onbinlerce yıllık birikimden almış olduğumuz ilham ve heyecanla sizlere bir kere daha hoş geldiniz derken sanatçılarımız için büyük bir alkış daha rica ediyorum sizlerden. Ne kadar büyüksünüz, ne kadar yücesiniz, bizleri şımartıyorsunuz sevginizle, ah keşke lâyık olabilsek değil mi efendim?.. Alkışlayan elleriniz dert görmesin dostlar. Yüreğinize, gönlünüze sağlık. Sizler bizleri takdir ettikçe bizler sizler için türkü söylemeye, melodi üretmeye devam edeceğiz efendim. Yeter ki siz isteyiniz; bizler sizlere hizmet etmekten onur duyacağız diyorum ve diyorum ki işte saz arkadaşlarımız; her biri değerli bir hazinenin tek taş mücevherleri gibi birbirinden değerli pırlantalar. Hangi birini ismen sizlere takdim edeceğimi bilemiyorum ama ne gam; sizler bizleri tanırsınız değil mi dostlar? Evet, saz arkadaşlarım ve stüdyo çalışanlarım için de bir alkış daha istiyorum gönül hazinenizden. Alkışlayan elleriniz dert görmesin değerli dostlar. Buyrunuz Erdal Bey, bir şey mi söyleyecektiniz bu arada?

-Fss fıss ..... ?

-Elbette, ne demek efendim; siz dönünceye kadar ben de takdimimi bitirmiş olurum inşallah zaten. Kulisten çıkınca soldan ikinci kapı oluyor... Efendim Erdal Bey'in bağlamasının orta teli akort atmış galiba; kuliste yeniden akort yapıp dönecek; bu arada ben ilk türkümüzü size tanıtmak istiyorum gönül dostlarım. Bir Erzurum türküsü bu; yiğidin harman olduğu yerden, Dadaşlar diyarından, Palandökenlerden, Allahüekber dağlarından, Posof'tan, Hasankale'den kopup gelen bir çığlık bu. Soruyorum sizlere sevgili canlar, bir arslanın kükremesi, bir şimşeğin çakması, bir gök gürültüsünün patlaması nasıl olur da bir türküye sığdırılabilir? Sığmış işte... İnanılmaz bir eser, inanılmaz bir yorum: "Acem ölkesinde eyleştim galdım". Bu arada Erdal kardeşim de yerini almış bulunuyor; kolay buldun değil mi Erdalcığım, kulisten çıkınca solda ikinci kapı. Tamam. Evet, işte saz, işte söz, işte muhteşem bir seyirci topluluğu olarak sizler ve değerli sanatçımız... Bu türküler, bizim türkülerimiz, koca bir kayadan sızan su gibi berrak, tertemiz türkülerimiz olmasaydı gönül dostlarım, ne olurdu halimiz? Anadolu insanının suskun gönlü, olgun başaklar gibi ağırbaşlılığından ötürü toprağa doğru eğilmiş başına mukabil yüreğinin ta derinliklerinde kopan fırtınaların harlandırdığı gönül ateşlerinin kıvımcımlarıdır bu gelen. Bir yanardağın yeryüzüne olanca haşmetiyle fışkırmasıdır. Halktır o, gelenektir buram buram. Yayla zamanında yücelere göz dikmiş bir kervandır. Aşktır ılgıt ılgıt esende bozkırın yalınlığında yalım yalım yalazlanan Yunusların, Hacı Bektaşların öğüdü, Dadaloğlu'nun bükülmez bileğidir. Haydi hep birlikte son-bir-kii-üççç. Erdalcığım, lütfen,

bitti vallahi bitti; türküye geçiyoruz Erdalcığım; söz, bir daha ağzımı açarsam ne olayım; vallahi doğrudan ikinci türküye geçeceğiz buradan. Kurbanın oluyum Erdal, beni madara etme. Tamam, programdan sonra Kaburgacıya götüreceğim seni. Yönetmen arkadaşıma sesleniyorum, bu kısmı çıkaralım bant kaydından. Dadaloğlu'nun bükülmez bileğinden kesip türküye bağlıyoruz. Sonn-kii-üç., dörrt...

<blockquote>

Saygı duruşu

-Meclis'te grubu bulunan ve bulunmayan siyasi partilerin değerli temsilcileri, "anayasa değişikliği paketi içindeki teklifler hakkında mutabakat sağlanması toplantısı"nın yapılabilirliği hakkında düzenlediğimiz "ön görüşmeler ve usul hakkında teklif ve itirazlar komisyonu" toplantısına hoş geldiniz, gündeme geçiyorum.

-Geçemezsiniz efendim, önce saygı duruşu yapalım, saygı duruşu konusunda toplumsal ve siyasî mutabakat sağlayamayacaksak, anayasa konusuna nasıl geçebiliriz?

-Haklısınız sayın üye; efendim saygı duruşu için hepinizi ayağa kalkmaya davet ediyorum!

-Buna da ben itiraz ediyorum; bu konuda partimizin görüşü alınmadan, sanki bir konsensüs varmış gibi hemen saygı duruşu yaptıramazsınız; bunun böyle olacağını biz biliyorduk zaten, genel başkan da söylemişti; gidin ama bu toplantıdan bir şey çıkmaz, çay kahve içer gelirsiniz demişti...

-Öyleyse size soruyorum efendim; saygı duruşu yapalım mı, yapmayalım mı; sizin yaklaşımınız nedir?

-Bakınız, öyle bir edâ ile soruyorsunuz ki, sanki biz saygı duruşuna karşıymışız gibi bir mânâ çıkıyor; bizi töhmet altında bırakamazsınız bay başkan. Kimse düşünce ve kanaatlerini açıklamaya zorlanamaz. Bu durumda bizim saygı duruşu hakkında olumlu veya olumsuz görüş bildirmemiz anlamını kaybediyor; hep böyle yapıyorsunuz zaten; bize bir şey dikte etmeye kalkışıyorsunuz. Kimsiniz siz, kilonuz kaça? Bizi ipotek altına alamazsınız. Kınıyorum ve toplantıyı terk ederek sizi müflis planlarınızla baş başa bırakıyorum. Zaten çoğunuz şişmansınız!

-Hop hop; bana kimse şişman diyemez; toplu denilebilir çok çok. Sen de terbiye özürlüsün o zaman!

-Bırak gitsin be sayın başkan, saygı duruşuna karşı çıkan adamın usul hakkında ne fikri olur ki zaten? Biz saygı duruşumuzu yapalım, medenî icaptır. İtiraz eden varsa, saygı duruşundan sonra dinleriz.

-Öyle şey olur mu yav; ne diyon sen gardaşım? Seninkisi, kanun çıktıktan sonra CHP'nin AYM'ye koşmasını hatırlatıyor bana; burada hepimiz saygı duruşuna taraftarız ama sırf bu yaklaşımı protesto için ben de partim adına toplantıyı terk etmek zorundayım. Hemen basın toplantısı yapacağım vekomisyon rezaletini açıklayacağım şimdi: Flaş flaş!..

-Sayın başkan, ben konuya farklı bir açılım getirebilir miyim? Evvela saygı kelimesi ve saygı duruşu kavramı etrafında bir müzakere açılmasını talep ediyorum; bu çok anlamlı olur bence!

-Uzatıyoruz başkan, işimiz gücümüz var, yapalım bir saygı duruşu bitsin; sadede gelelim, bu memlekette ilk saygı duruşu yapan biz değiliz ki, nakliyeciler kooperatifinde bile saygı duruşu yapılıyor. Kalkın ayağa beyler!

-Durun; benim kavramsal müzakere teklifim ne oluyor? Daha ilk adımda kavram analizini hafife alırsanız bir yere varamazsınız...

-Değerli arkadaşlar, o zaman şöyle yapalım: "Anayasa değişikliği paketi içindeki teklifler hakkında mutabakat sağlanması toplantısı"nın yapılabilirliği hakkında düzenlediğimiz "ön görüşmeler ve usul hakkında teklif ve itirazlar toplantısı"nın müzakere şartlarını tespit için aramızdan bir komisyon kuralım; gelecek ay komisyonun vereceği karara göre...

-Komisyonun komisyonu mu olur başkan? İpe un seriyorsunuz; sizin maksadınız anayasayı değiştirmek değil, ortalığı karıştırmak. Anayasalar böyle değişmez beyler, küüt diye değiştirilir, sonra müzakere edilir. Netekim hep öyle olmamış mıdır? Şunu kabul edelim, içimizde "uzlaşacağıma kötü yola düşerim daha iyi" diye düşünenler oldukça işimiz zor. Hadi bana müsaade!

Keçi!

Sayın seyirciler, "Günün ortası" haber bültenimiz yine birbirinden heyecanlı ve sert haberle dopdolu. Önce özetler...

2007 krizinde 367 icadını yaparak insanlığın sekizinci harikasına bir Türk'ün imza atmasına sebep olan ve uluslararası hukuk literatüründe kendine haklı bir şöhret edinen Sabih Kanadoğlu, Van ilimizde yaptığı bir konuşmada görevdeki AYM Başkanı'nı kastederek "keçi" demiş bulunuyor. İsim belirtmeksizin, "Şimdiki Anayasa Mahkemesi'nde bir tek hukukçu olmayan üye var. O da başkan. Yeni değişiklikle şartlar oluşursa 13 hukukçu olmayan kişi mahkemeye üye olabilir. Biz bir keçi ile baş edemiyorduk. Şimdi 13 hukukçu olmayan üye ile karşı karşıya kalacağız" diyen Kanadoğlu'nun benzetmesi şaşkınlıkla karşılandı.

Derken o da ne? Flaş flaş flaş!

Az önce ajanslara düşen bir son dakika gelişmesine göre Sabih Bey, AYM Başkanı'nı telmihen "Keçi" benzetmesinde bulunduğu haberini yayınlayan Cihan Haber ve Zaman gazetelerine de okkalı bir dava açmaya karar verdiğini açıklamış bulunuyor. Bu gelişme

üzerine Cihan Haber Ajansı yetkilileri, Sabih Bey'in Van'da yaptığı konuşmanın kamera kayıtlarını internet sitesinden yayınlamaya başladılar.

Şimdi bu garip durumu yorumlamak üzere adı bizde saklı olan Ruhiyatçı, Kriminolog ve hukukçu bir bilimadamına bağlanıyoruz, "Hocam, sesim duyuluyor mu efendim?"

-Evet efendim geliyor!

-Öyleyse radyonun sesini kısmanızı rica ederek soruma geçiyorum; sorum şöyle hocam. Sabih Bey, acaba yaptığı konuşmanın görüntüsü yayınlanınca nasıl bir savunma stratejisi geliştirebilir?

-Eee, bu konuda pek çok orijinal gelişme yaşandı biliyorsunuz. Meşhur imza ihtilafı hâlâ kesinliğe kavuşturulamadı. Sabih Bey de meselâ, "O görüntüdeki kişi ben değilim" veya "Görüntüleri montajlamışlar" veya, "O esnada kafam dalıp gitmiş; söylediklerimden sorumlu değilim" veya "Bu dünyada bir tek Sabih ben miyim; belki ruh ikizimdir" veya, "Görüntüler gizlice alındığı için suç unsuru sayılmaz" veya, "Görüntüleri askeri savcılık incelesin, belki ABD'de 3D teknolojisi kullanılarak türetilmiştir" veya, "Ben keçi demedim kişi dedim, protezlerimi yeni yaptırdığım için öyle anlaşılmış olabilir" veya "Cihan'ı ve Zaman'ı mahkemeye vermek için ayrıca delil göstermem gerekmez; selam yollasam kâfidir" şeklinde mütalaalar ileri sürebilir efendim.

-Anlıyorum hocam, keçi meselesine dönelim; bir kişiye keçi demek suç mudur?

-Doktrinde tartışmalı bir konudur keçi; Yargıtay içtihatlarını henüz incelemedim fakat nihai tahlilde söyleyene ve vurguya göre değişir efendim.

-Peki bir başka soru: Görüntüler kendisini yalanlasa da Sabih Bey, Zaman'ı mahkemeye verdiğinde hakim ne der, davayı kabul eder mi?

-Bu konuyu hepimiz çok merak ediyoruz efendim fakat tahmin ettiğim kadarıyla bu davaya bakacak mahkeme ilk olarak, davacının hukuki ehliyeti konusunda bir bilirkişi raporuna ihtiyaç duyacaktır.

-İş bu kadar uzayacağına Sabih Bey'in çıkıp açıkça, "Özür dilerim; istemeden söyledim" demesi daha pratik olmaz mı?

-Aman efendim, sizdeki basiret başkalarında da olsa, memleket cennete döner vallahi; keh keh keh! Ömürsünüz vallahi, Sabih Bey ha! Sen çok yaşa e mi; Sabih Bey özür dileyecek ha... Keh keh keh...

-Hocamızın siniri bozuldu galiba, haberlere devam ediyoruz efendim...

2010

29 Nisan

Diri diri toprağa gömülen kıza hangi günahı sebebiyle öldürüldüğü

sorulduğunda... Zaman Gazetesi, Haber İzlenim

28 Nisan

PKK'nın borsa değeri Zaman Gazetesi

26 Nisan

Size 'abi' diyebilir miyim Deniz abi? Zaman Gazetesi

25 Nisan

Ah bu fotoğraf... Zaman Gazetesi, Pazar Keyfi

24 Nisan

Camiler fabrika, minareler baca... Zaman Gazetesi

21 Nisan

Böyle düşünüyorlar Zaman Gazetesi

19 Nisan

Sizin hiç böyle bir dostunuz oldu mu? Zaman Gazetesi

19 Nisan

MHP meselesi Aksiyon Dergisi

18 Nisan

Kaçın, "entel eleştirmen" geliyor! Zaman Gazetesi, Pazar Keyfi

17 Nisan

Bir vakit namazında Baykal'ı camide görmek Zaman Gazetesi

14 Nisan

'Yuf' böyle erbâb-ı aşkın kuvve-i bazûsuna Zaman Gazetesi

12 Nisan

Silent leges inter arma* Zaman Gazetesi

12 Nisan

Zor zamanlar Aksiyon Dergisi

11 Nisan

Kaçın; araştırmacı yazar geliyor Zaman Gazetesi, Pazar Keyfi

10 Nisan

'Kayıp halka insanı' ölmedi; aramızda yaşıyor! Zaman Gazetesi

07 Nisan

Yumurta Zaman Gazetesi

05 Nisan

Benim Atatürk filmimin sinopsisi Zaman Gazetesi

05 Nisan

Vatan değil ama bürokratik iktidar tehlikede! Zaman Gazetesi

04 Nisan

Büyük patlama Zaman Gazetesi, Pazar Keyfi

03 Nisan

Asıl Donkişot kim? Zaman Gazetesi

Asıl Donkişot kim?

Radikal'de Oral Çalışlar, "Yüksek yargının çemberinde" başlıklı yazısında durumu özetliyor: "Bu yargıçlar yanlarına bir de Yargıtay Başsavcısı'nı aldıkları zaman sınırsız güce kavuşuyorlar ve Meclis'teki bütün partileri kapatabilecek konuma geliyorlar."

Anayasayı yapan Meclis'e ve halka hiç güvenmiyor; onun için yüksek yargı içinde oligarşik ve güçlü bir çekirdek tesis ediyor; bu çekirdeğin oligarşik yetkileri budanmaya kalkışınca nasıl direnişe geçildiğini ise örnekleriyle görmekteyiz. Düşünün ki, bu konuda konuşması gereken son isim, "tarihî yanılgımız" A.N. Sezer bile konuştu geçenlerde.

İlginç ayrıntı: Konuşurken yargı bağımsızlığından yakınıyor ama tarafsızlık kavramına pek değinmiyorlar; aslında gerçeği seslendiriyorlar. Anayasa yargının bağımsız olması için elinden geleni ardına koymamış ama tarafsızlık konusunda nedense o kadar hassas değil. Hukukun ve özellikle hukukçunun mutlak tarafsızlığı ürkütücü, mide kaldırıcı, dayanılmaz bir durum gibi görünmüş olmalı anayasa yapıcıya. Yargıyı siyasete karşı korunaklı ama denetlenemez bir güç haline getirmiş Anayasamız. Yargı faslında (madde 145 ve devamı) sistem şeması açık seçik yazıyor zaten; statükoya dokunmaya kalkışınca, orkestranın her sazı sırayla, teker teker veya topluca "tanin" ediyor: Nedir? 82 Anayasası'ndan bile geriye düşermişiz?

Ne kadar geri düşeriz meselâ: 1924 Teşkilat-ı Esasiye Kanunu'na ne buyurursun üstad?

Bu çok garip bir durum; yargıyı eleştiren şeyler kaleme alınca, yargıyı etkilemeye çalışmak, hatta yürümekte olan davaların seyrini değiştirmeye kalkışmak gibi müeyyidelere, elektrikli alanlara çarpıyorsunuz; en kötüsü ise şöyle bir imâ: "Yargıyı siyasallaştırıp sistemi tamamen ele geçirmek istiyorsunuz; sizi gidi gericiler sizi!" Bu gülünç ithamı ciddiye alanların sayısı hiç de az değil; CHP lideri böyle konuştuktan sonra, "Vardır bir bildiği" diye koroya katılmaya hazır çok insan var.

Geçenlerde ünlü sanıklardan birinin "Yeldeğirmenleriyle tek başıma savaşıyorum; Başbakanla, siyasetle savaşıyorum" dediği ileri sürüldü. Vallahi marifet değildir ve zannımca pek ucuz bir kabadayılık gösterisinde bulunuyor sanık subayımız: Sırtında kapı gibi ordu üniforması, ardında önce askerî yargı kalkanı, ondan sonra yüksek yargı himayesi (ki devrede olduğu açık-seçik görünüyor), sonra basın desteği, sonra CHP'nin siyasi desteği olduktan sonra herkes yeldeğirmenleriyle savaşır; en kötü ihtimalle kaybedeceğin, başarılı olmanın hazzından mahrumiyet ve bazı özlük haklarındır fakat asıl marifet, kaleminden başka teminatı, dayısı, hâmisi, siyasi desteği, yargıda tanıdıkları olmayan yazar takımının, yüksek yargıyı, hele hele şu günlerde garip davranışlar sergileyen bazı mahkeme kararlarını eleştirmeye kalkışmasıdır.

TCK. 5237 diyor ki "Bir olayla ilgili olarak başlatılan soruşturma veya kovuşturma kesin hükümle sonuçlanıncaya kadar savcı, hâkim, mahkeme, bilirkişi veya tanıkları etkilemek amacıyla alenen sözlü veya yazılı beyanda bulunan kişi, altı aydan üç yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır." Kesin hüküm! İyi de, Türk yargı sisteminde kesin hükmün dava başladıktan sonra ne zaman tesis ettiğini davayı izleyen avukat bile bazen bilmez. Davalar hep sürer, hep ertelenir durur. Bu sistemde basın değil, yargı güçlü. Dilediklerini kolayca "yargı baskısı" altına alabilirler çünkü bu gibi suçlar, basın yoluya işlendiğinde cezası artıyor. Kendi sistemi tarafından korunan ve himaye gören bir hukuk adamının sırtını kimse yere getiremez ama bir gazeteci korunaksızdır. O zaman şu soruyu sormanın vaktidir: Öyleyse, yargıyı hangi güç hukuk çerçevesinde kalmaya ikna edecektir?

Sen değil; sana güvenmiyoruz artık üstad! Sen ihsâs-ı reyde bulundun ve denklemde artık yoksun!

Değişim; hemen şimdi: Ya şimdi ya hiç bir zaman!

Büyük patlama

-Değerli arkadaşlarım, kıymetli bilim adamı dostlarım; hanımefendiler, beyefendiler.

İşte şu dakika itibariyle Türklük âlemiyle batı teknolojisi arasındaki ezeli uçurumu kapatmak üzere çağlar üzerinden sıçrayarak şimdiki zamanı yakalamak, hatta elimiz değmişken gelecek zamanda yolculuk yapmak üzere bütün dünyadan gizleyerek hazırlamış olduğumuz tamamen yerli mâmulat olan büyük Hadron patlayıcısı reaktörünü az sonra devreye sokacağım. Şu anda Toros dağlarının sekizyüz metre altında keşfetmiş olduğumuz dev mağaraların on yıldan beri genişletilmesi suretiyle hazırlanan büyük laboratuvarda bulunmaktayız. Sizler şanslı kişilersiniz çünkü İsviçre'nin Cenevre şehrindeki CERN nükleer hızlandırıcısının harekete geçmesinden iki saat önce bu buluşu yapmak şerefi bize nasib oluyor ve olaya ilk önce sizler şahit olacaksınız...

-Pardon hocam, ben yeni geldim de bir şey sorabilir miyim; projenin finansmanını kim sağladı, hükümet mi?

-Genç meslektaşım; bunlar birer sırdır; şu kadarını söyleyim; paranın büyük kısmını hükümetten aldık, fakat hükümetin bundan henüz haberi yoktur. İki saat sonra dünyanın bütün hükümetleri, bankaları ve üniversiteleri bize para vermek için yalvaracaklar...

-Kimsenin haberi olmadı yani?

-Kesinlikle olmadı; biz bu çapı 45 km civarındaki parçacık hızlandırıcısını hurdalıktan bulduğumuz ve paslı demir fiyatına aldığımız parçalarla yaptık. Tünel kazmak için gerekli ekipmanı devlet verdi; onlar bizim hâlâ buralarda çift şeritli karayolu için harfiyat yaptığımızı zannediyorlar; ha ha ha...

-Peki hocam, bilgi eksikliğini nasıl giderebildik; bu çok gurur verici bir olay çünkü!

-Bilgi önemli değil genç meslektaşım; biz biliyorsunuz iki sene kadar önce dünyanın en büyük enerji projesi olan Erke dönergeci üzerinde büyük mesafeler kaydetmiştik; hattâ tam başarıya ulaşmak üzereyken...

-Sahi ne oldu o Erke dönergeci yahu; millet internette dalgasını geçiyor dönergeçle...

-Bunlar ulusal bilinçten yoksun, dar kafalı, işbirlikçi ve gerici çevrelerin karalamalarıdır genç adam. Dönergeç üzerindeki çalışmalarımızdan vazgeçmiş değiliz; o olay şöyle oldu. Dönergece başlangıç enerjisini sağlayan pili şarj etmeyi unutmuşuz, ondan... Neyse biz yine parçacık hızlandırıcımıza dönüyoruz. Hızlandırıcımız şu esasa göre çalışıyor arkadaşlar,

yalnız bunlar sırdır ve lütfen burada gördükleriniz ve duyduklarınız burada kalsın. Evet, biliyorsunuz Cenevre'deki hızlandırıcının çapı 27 km; bizimki ise neredeyse iki katı. Niçin öyle yaptık? Çünkü yaptığımız hesaplamalara göre öyle gerekiyordu. 45 kilometrelik yeraltı tüneli boyunca tramvay rayları döşedik ve kıt imkanlarla çalışmak zorunda kaldığımız için lunaparklarda kullanılan roller coaster tipi vagonlara ihtiyacımız oldu. Yurtsever bir lunaparkçı dostumuz bize o vagonlardan iki tane hediye etti.

-Ama hocam, lunapark vagonuyla parçacık taşınabilir mi; biraz naif bir yaklaşım değil mi bu sizce de?

-Değil sevgili meslektaşım; biz bu lunapark vagonlarını, büyük çarpışma öncesi raylarda biriken zararlı elektronları süpürmek maksadıyla kullanmayı düşündük. Böylece hamamın göbek taşını zeytinyağıyla yağlamış gibi son derece kaygan ve süper iletken ortamı hazırlayan bir düzenek geliştirdik. Atom altı parçacıklarını ise sanayi tipi lokantalarda kullanılan büyük mikser makineleri üzerinde bir tadilat yapıp ucuna güçlü bir namlu borusu yerleştirerek parçacık tabancası haline dönüştürdük. Şimdi bugün ilk defa olarak parçacık tabancasını tam güçle çalıştıracak ve çağı degiştirecek büyük patlamayı gerçekleştireceğiz. Yalnız arkadaşlar önce elektron süpürücü vagonunu hareket ettirmemiz gerekiyor. İçimizden genç arkadaşlar, ilk hareketi vermek için şu vagonlara birer omuz atarlarsa, zahmet olacak, çok teşekkür ediyorum. Ben üç deyince şöyle yirmi otuz metre omuzlarsak o kendiliğinden gidecek, evet bir, ikiii...

-Ama hocam bir yanlışlık yok mu bu işte; öyle istop etmiş semt minibüsü gibi omuz vermeler filan; bari bir marş motoru filan koysaydınız, ilkel bir çözüm gibi görünüyor yani?

-Oo beyefendi, gençsiniz, zekisiniz fakat maaşallah diliniz papuç gibi; o kadarını biz de düşündük efendim fakat ağırlık teşkil etmesin diye koymadık. Marş motoru koysak bu defa da niçin vites kutusu yok diye eleştirecektiniz. Evet beyler, lütfen, tarihin en büyük fizik deneyini başlatmak için sayıyoruz. Biir, ikiii ve üççç...

-...!

-...?

-N'oldu, durdu vagon hocam ilerde, görüyorum; gitti gitti ve durdu; bir şeye çarptı herhalde!

-Hay Allah cezanızı vermesin; yahu kırk defa tembih ettim, hızlandırıcı raylarının üstünde takım tezgah bırakmayın dedim. Yuh yani... Çekin şu lokma takımı kutusunu şurdan. Haydi arkadaşlar yeniden başlıyoruz. Bir, ikii ve üüç; çok güzel oldu, şahane. Artık nefeslerinizi tutabilirsiniz arkadaşlar; hesaplarımıza göre kırk saniye sonra fusion enerjisini açığa çıkaran hızlandırıcı tetiğine basacağım... On, dokuz... iki, bir.. basıyorum ve ateeş...

-...!

-...?

-Biz patlama bekliyorduk ama fıss diye bir ses geldi hocam hızlandırıcı mikser makinesinden, kenarından da yağ sızdırıyor galiba.

-Yağ değil o, tüh, hidrolik sıvısı; contadan kaçırıyor yine. Yahu Tamerciğim, dün tembih ettim daha, hidroliğin contasını değiştirmeyi unutmayın diye... Herkesin işini ben yapamam ki kardeşim, olmuyor ama... Neyse, yedek mikser tabancasını devreye geçirelim hemen, nerede o?

-Mikser mi, mutfakta hocam; arkadaşlar öğle yemeği için ayran köpürtmüşler; fasulye, pilav, turşu vardı hani, yanına ayran şeyetmek için...

-Teessüf ederim arkadaşlar, biz burda çağ değiştirmek için yırtınıyoruz; bazı duyarsız arkadaşlar parçacık hızlandırıcı ile ayran köpürtüyorlar. Bu arada vagonlar gitti gider. Dursun'la Bülent birer el feneri alıp tünele dalsınlar, vagonları kaldıkları yerden çeke çeke getirsinler de yarın yeniden deneyelim. Bu arada İsviçre'deki deneyin başarıyla sonuçlandığı haberi geldi az önce; yazık oldu, büyük fırsat kaçırdık. Siz değerli bilim adamlarından özür dilerim arkadaşlar.

Hocam diyorum, belki deneyden önce de söylemiştim hatırlarsınız; deneyin başarılı geçmesi için bir kurban kesseydik, bir kan akıtsaydık; hiç değilse bir horoz kesmeliydik diyorum. Nazar mı değdi acaba bize?

-...!?

Vatan değil ama bürokratik iktidar tehlikede!

Deniz Baykal, anayasa değişikliklerinin çok tehlikeli bir kumar olduğunu, anayasa değişikliğinin anayasaya aykırı olduğunu, bu işten bir an evvel vazgeçmeleri gerektiğini söylüyor.

Deniz Baykal’ın hangi hususta niçin ve ne tarzda muhalefet ettiğini farketmek giderek güçleşiyor çünkü, mütemadiyen hemen herşeye karşı, dramatik bir edâ ile, “Yapmayın yoksa çok pişman olursunuz” mânâsına gelen şeyler söylüyor. Bir ülkede bir ana muhalefet partisi liderinin bu edâyla konuşması gereken pek az durum ve olay cereyan edebilir ama Baykal, son üç yıldır hep aynı edâ ile konuşuyor: “Durun yoksa mahvolacağız!”

Kabul etmeliyiz ki bu tatsız bir durum; Deniz Baykal 2007 yılının 30 Nisanı’nda buna benzer bir edâ ile Anayasa Mahkemesini tehdit ederek, “Anayasa Mahkemesi 367 milletvekili bulunmadan cumhurbaşkanı seçilebileceği yönünde karar verirse Türkiye tehlikeli bir çatışmaya sürüklenecektir.” demişti ve galiba AYM üyeleri vahim ikazı ciddiye almaları gerektiğine hükmederek sayın Baykal’ı üzmemişlerdi. Ne var ki, sonraki gelişmeler, pekâlâ 367 kişi olmaksızın cumhurbaşkanı seçilebileceğini gösterdi ve Türkiye tehlikeli çatışmalara

sürüklenmedi. Bugün, Deniz Baykal'ın, seçilmemesi için AYM üyelerini bile tehditten çekinmediği kişi Cumhurbaşkanı'dır.

Bu realitenin bir anlamı yok mu?

"VATAN TEHLİKEDE!" Mİ?

Deniz Baykal'ın mağmum ve hayli mütehayyir bir edâ ile durup dinlenmeksizin, "Vatan tehlikede!" sinyalini vermesi, seçmenlerine yönelik bir imdat çığlığı değildir; Baykal, başkalarının "vatan tehlikede" olarak anladığı imdat çığlığı ile aslında bürokrasinin uç noktalarında kireçlenmiş bir tabaka hâlinde tutunan yüksek bürokratlara, "Haydi artık ne yapacaksanız yapın; bu defa durumu değiştirecek gibi görünüyorlar" haberi yollamaya çalışıyor.

Anayasa değişiklik taslağına karşı geçen hafta HSYK üyelerinin toplu hâlde yaptığı basın toplantısı, sinyalin yargı yüksek katlarında algılandığını gösteriyor. HSYK sözcüsü ile Baykal aynı endişeyle hemen hemen aynı kelimeleri kullanarak aynı gerekçenin altını çiziyorlar: "Anayasa değişikliği anayasaya aykırıdır."

Aslına bakılırsa, "Biz onaylamadıkça anayasanın hiçbir yerine dokunamazsınız" demeye getirdikleri açık. AYM, birkaç yıl önce anayasa değişikliğini, yine CHP'nin itirazı üzerine anayasanın tarif ettiği yetkilerinden taşarak "esas"tan ele alarak incelemiş, geçersiz saymıştı. O gün beliren gerçek, Batı dillerindeki tabiriyle "Juristocracy" idi; Jüristokrasi, yani hâkimler devleti, yani yargının, hukukun arkasına gizlenerek yürütmenin önüne geçmesi, yasamayı tâli bir fonksiyon hâline indirgemesi.

Olup bitenlerin hikâyesini tam kavramak için biraz geriye gitmemiz gerekiyor. Şöyle ki:

TEŞKİLAT-I ESASİYE KANUNU

PARADOKSU!

Türkiye Cumhuriyeti, kurucuları tarafından, "bizden başkası yönetmesin" diye tasarlanmış gibidir. 1924 Anayasası, bilinen bütün muhalif unsurlar dışarıda bırakılarak yapılan bir "seçim"in sonunda teşkil edilen bir meclisin eseriydi. 1923 yılında tazelenen Meclis'e muhaliflerin bir türlü girebilmeyi başaramamış olması da son derece ilginçtir. BMM, ikinci döneminde önce Lozan anlaşmasını onayladı (23 Temmuz 1923), ardından 11 Mart 1924 tarihinde Meclis, yeni bir Teşkilat-ı Esasiye Kanunu yaparak, Anayasanın ve Meclisin üstünlüğüne dayalı yeni bir rejim biçimlendirdi. Daha sonra Meclis üyelerinden haylicesinin Ankara'da bulunmadığı bir esnada hükûmet krizinin aşılamayışı gerekçesiyle 29 Ekim'de Cumhuriyet ilan edildi. Müteakip sene Meclis içinde Millî Mücadele'nin bir kısım önderleri tarafından Terakkiperver Cumhuriyet Fırkası, muhalif bir kimlikle ortaya çıktı; bu parti Şubat 1925'de patlayan Şeyh Sait İsyanı'nı teşvik etmek ve ona cesaret vermek gerekçesiyle baskı altına alındı; 4 Mart 1925'de kabul edilen Takrir-i Sükûn Kanunu, ülkede serbest muhalefeti

ve basını hükûmetin denetimine tabi kılınca TCF'nin mukadder akıbeti belli olmuştu: TCF 5 Haziran 1925'de kapatıldı ve ülkede fiilen "Tek Parti yönetimi" başlamış oldu. Tek Parti dönemi, cumhuriyetin ilk serbest seçimlerinin yapıldığı 1946'ya kadar devam etmiştir.

1924 Anayasası, "Hiçbir kanun Teşkilât-ı Esasîye Kanununa münafi olamaz" maddesini getirmesine rağmen, kanunların anayasaya uygunluğunu Yargıtay ve Danıştay'a devretmek yerine yine meclise bırakmak suretiyle Meclisin üstünlüğü prensibini güçlendirmişti. Bu anayasa Meclise hükûmeti her zaman görevden alma ve denetleme yetkisi verirken, hükûmete meclisi feshetme hakkı tanımıyordu ki bu şekliyle oluşturulan yönetim anlayışına "Kuvvetler birliği ve görevlerin ayrılığı" sistemi adı verilmiştir. Yasama ve yürütme erkleri birleştirilerek mecliste toplanmış gibi görümekteyse de pratikte ancak Cumhurbaşkanı ve hükûmet aracılığı ile kullanılabilmekteydi. Bu sistemde yargı, olağanüstü mahkemelerin teşkil edilebilmesi, tabii hâkim ilkesini görmezden gelişi, idarenin işlemlerine karşı Danıştay'ın güçsüz bırakılması gibi gerekçelerle, Osmanlı Kanun-ı Esasisi'nden daha geride durmaktaydı.

DEMOKRATİK DEĞİL

BÜROKRATİK İKTİDAR

Kısacası 1924 Anayasası, Tek Parti yönetiminin daima iktidarda bulunduğu, seçim zamanlarında vekil aday listelerinin CHP genel merkezlerinde yapıldığı, hatta ve hatta CHP'nin altı ok ilkesinin anayasaya geçirildiği bir metindir ve demokratik olduğunu ileri sürmek için hayli geniş bir hayal gücü istemektedir; nitekim CHP hükûmette bulunduğu süre içinde nedense hiç anayasa krizi çıkmamıştı. Kriz, aynı anayasal yetkileri 1950'den sonra ardarda üç seçim kazanan DP hükûmetleri zamanında zuhur etti. Devletin omurgasına eklemlenen ve kireçlenen CHP'li öz, yeniden bürokratik iktidarını tesis edebilmek için ordu içindeki orta rütbeli subayların kurduğu cuntaya önce göz yumup ardından darbeyi alkışlayarak alelacele 1924 Anayasası'nı yürürlükten kaldırdı. 24 Anayasası'nın kuvvetler birliği ilkesini yeni anayasada sürdürmek mümkün olmadığı için, çözüm, CHP taraftarı bürokratik kadroların güçlendirilmesi ve kapalı bir sınıf hâline getirilerek meşruluk kazanmasında bulundu. CHP'nin seçim yoluyla eskisi gibi tek başına iktidar kazanması muhal ihtimal görüldüğü için bürokratik ve devamlı iktidar mevzileri tasarlandı. 1961 Anayasası'nda Ordu, Senato, Anayasa Mahkemesi, Yargıtay, Danıştay, özerk Üniversite ve TRT gibi kurumlar, "her nasılsa seçim kazanmayı başarabilmiş yığınların iktidarı"na karşı bürokrasinin sağlam kaleleri olarak tahkim edildiler. Aynı tahkimat ve mevziler 1982 Anayasası'nda yerini korudu ve güçlendirildi.

BÜROKRATİK İKTİDARIN SONU

Dünden bugüne değişen şudur: 2007 krizine kadar ordu üst yönetimi, bürokratik iktidarın ayakta durması için aktif rol üstlendi ve etkili oldu. 2007'den sonra ordu içindeki politikaya

eğilimli cuntalar deşifre olmaya başlayınca, nisbi olarak devreden çekilmek zorunda kaldı ve yük, yüksek yargının üzerinde yoğunlaştı.

Anayasa değişikliği paketinin en önemli iki maddesi AYM ve HSYK'nın yapısında reform öngören hususlardır; bu iki madde, yüksek yargıdaki oligarşik yapılanmayı yine aynı meslek grubu içinde daha demokratik bir tarzda genişlettiği için büyük tepki topluyor.

CHP Genel Başkanı Baykal'ın mağmum ve mütehayyir bir edâ ile seslendirdiği "Vatan tehlikede!" mesajını, bir de bu bilgilerin ışığında değerlendirmek gerek.

Benim Atatürk filmimin sinopsisi

Benim Atatürk filmimin "sinopsis"i şöyle: 1926 Yılı. Reisicumhur M. Kemal Paşa'ya İzmir'de suikast hazırlığı yürüten Ziya Hurşit, İsmail ve Gürcü Yusuf, eylemden sonra kendilerini kayıkla kaçıracak Giritli Şevki'nin ihbarıyla yakayı ele veriyorlar.

Reisicumhur ertesi gün trenle İzmir'e varıyor. Ziya Hurşit, M. Kemal'e yaptıkları planı itiraf ediyor. Aynı gün Başvekil İsmet Paşa'ya tel çeken M. Kemal, kendisinin Ankara'da kalmasını, İstiklâl Mahkemesi'nin İzmir'e gönderilmesini emrediyor. İstiklal Mahkemesi üyeleri (Kel Ali, Kılıç Ali, Necip Ali ve Dr. Reşit Galip), İzmir'e yola çıkmadan Ankara'da, ne kadar TCF milletvekili varsa hepsinin tutuklanmasını istiyor. TCF Genel Başkanı Kazım Karabekir'in de tutuklanması haberi, İsmet Paşa'yı şaşkınlığa uğratıyor ve mecliste yargıçlarla görüşüp Karabekir'in serbest bırakılmasını istiyor. İstiklâl Mahkemesi üyeleri (Aliler divanı), işlerine dışardan müdahale edildiği için (Çünkü bağımsız yargıçlardır!) kızıp, Başvekili de tutuklamak üzerine harekete geçiyorlar. Haberi duyan M. Kemal Paşa, Başvekil İsmet'i alelacele İzmir'e çağırtıyor. Başvekil'e "İstiklal Mahkemesi'nden özür dileyeceksin" diyor. İsmet Paşa mahkeme üyelerinden yazılı olarak özür diliyor ve tutuklanmaktan kurtuluyor. Karabekir, 26 TCF mensubuyla birlikte yeniden yakalanıyor; tutuklananlardan 5'i, hâlen ordudan maaş alan ve general titrini taşıyan Milli Mücadele kahramanı paşalardır.

Duruşmalar İzmir'de, eski Elhamra Sineması salonunda yapılıyor; bu dava iki topluluğu hedef almaktadır: İlki, Halk Fırkası içinde varlığını hâlâ sürdüren ama eski komitacı sâbıkaları sebebiyle kendilerinden şüphe duyulan İttihatçı takımıdır; içlerinden bir kısmı gerçekten suikasta karışmıştır fakat bu vesile ile tamamı "bağımsız yargı"nın karşısına çıkarılıyor ve neredeyse hepsi asılmak suretiyle tasfiyeye uğruyorlar. İkinci topluluk yeni kurulan muhalefet partisi TCF'dir ve İstiklal Mahkemesi üyeleri, çok ilginç bir akıl yürütme biçimiyle TCF kurucularının suikastla bağlantılı olduklarını ileri sürüyorlar; ne var ki iddia doğru değildir ve delillerle desteklenememektedir.

M. Kemal Paşa bu esnada hep İzmir'dedir. Mahkemelere katılmaz ve ilgilenmiyormuş izlenimi vermeye dikkat eder. Duruşmalar devam ederken devrin Genelkurmay başkanı Fevzi Paşa İzmir'e gelir, çünkü Reisicumhur dönemin en sevilen paşalarının yargılanmasının ordu

üzerinde nasıl tesir yapacağını merak etmektedir. Paşaların sorgulanması başlar, Karabekir ifadesinde özetle, "Milli Mücadele'nin başlarında M. Kemal Paşa'yı destekledim, fakat sonradan araya dalkavuklar girdi" diye kahırlanır. Bu sözlerin gazetelere aksettiğini duyan M. Kemal Paşa öfkelenip mahkeme üyelerini Çeşme'ye baloya çağırır, fakat "bağımsız!" üyeler dans etmeye zaman bulamazlar. M. Kemal Paşa'dan güzel bir zılgıt dinledikten (!) sonra kimselere görünmeden yan kapılardan binayı terk edip İzmir'e dönerler. M. Kemal suçlanan paşaları kendisinin kurtarmasının iyi bir çözüm olacağına karar vermiştir. İsmet Paşa'yla Fahrettin Altay'ı yanına çağırır, "Ne diyorsunuz, bizim Ali Bey paşaları asacak" diye yoklar; onlar da "Siz her şeyi bizden iyi düşünür ve yaparsınız" cevabı verirler; bunun üzerine Reisicumhur, "Pekala bakalım, Ali Bey'le bir daha görüşelim" der ve Ankara'ya gitmek üzere İzmir'den trenle yola çıkar. Yolda Süleyman Nazif merhumun, "Lübnan Kasrı Sahibesi" isimli eserini okur. İki gün sonra savcı, tamamen tesadüf eseriyle paşaların beraatini, İttihatçıların ise cezalandırılmalarını talep eder. Öyle olur. Hapis cezasına itiraz eden ittihatçılardan Halis Turgut'la İsmail Canbulat, nedense son anda idam edilecekler listesine ekleniverirler!

Bir yıl sonra Reisicumhur, affedilen paşalardan çocukluk arkadaşı Ali Fuat'a yemek masasında herkesin duyacağı bir sesle, "Paşaları senin hatırın için affettirdim" der ve "Son" yazısını görürüz; jenerik başlar.

Bu sinopsiste anlatılan olayların tamamı gerçektir ve yargımız ta o zamanlardan beri bağımsızdır.

Yumurta

Deniz Baykal'a Van'daki toplantı öncesinde yumurta atan kişilerin zihniyetini şiddetle ayıplıyorum; bu "dâhiyâne" eylemi planlayıp uygulamaya koyanlarda siyasi nezaket ve basiretten zerre miskâl eser bulunmadığı açıktır, tartışılmaz. Hayır, tam da şu esnada bazı pimpirikli kalemlerin yapmaya çalıştığı gibi, "İşler tersine dönüp rûzigâr aksi yönden eserse hâlim nic'olur?" şeklinde bir ince fikirlilikle "Ağır abi" rolü kesmek gibi bir endişem yok. Yazdıklarım, tutumum, tarafım belli, tekrara hâcet görmüyorum.

2007'de Cumhurbaşkanı seçimi öncesi ve sonrasında Sayın Baykal, kendisinden umduğum yaklaşımları sergilemek yerine krizi tetikleyen bir tavır gösterdi. Bütün siyasi vâriyetini, kısaca, "Bunlar Atatürk'ün kurduğu Cumhuriyeti başkalaştırmak, dejenere etmek, ele geçirmek istiyorlar; buna müsaade etmeyeceğiz" stratejisi üzerine kurdu, CHP'nin bürokratik ve tabii müttefiklerini yardıma çağırdı, yeri gelince tehdit etti. Hemen ardından sökün eden Ergenekon soruşturmasında kendisini tereddüd göstermeksizin davalı avukatı yerine koydu, şimdi aynı gerginlik siyasetini ısrarla sürdürüyor. Gerginlik ve kriz siyasetinde müthiş bir ısrar içinde; ancak işler yeteri kadar sertleştiğinde CHP'nin son tahlilde ayakta kalacağını tahmin ediyor.

Keşke bu yolu tercih etmeseydi; keşke, 22 Kasım 2002 tarihinde R. Tayyip Erdoğan'a siyaset yolunu açan mutabakat toplantısında gösterdiği türden ılımlı ve demokrat bir çizgiye ısrarcı olabilseydi; keşke o toplantıda iki lider arasında alındığı ileri sürülen ılımlı ve mutabakata dayalı siyaset anlayışı sözüne her iki taraf da saygı gösterebilseydi... O keşkeler hakikat olsaydı, çatışma yerine, uzlaşma ve karşılıklı saygı esaslarına dayalı bir iktidar-muhalefet ilişkisi Türkiye'ye büyük ivme kazandırırdı; demokratikleşmemizi, daha doğrusu normalleşmemizi çabuklaştırabilirdi. Olmadı. Şimdi iktidar-muhalefet ilişkisi sertlik ve çatışma üslubu ile yürüyor. Böyle bir vasatta Deniz Baykal, 1960 Darbesi öncesinde CHP'nin ve onun lideri İsmet İnönü'nün tarihi rolünü ve misyonunu üstlenmeye gayret ediyor. Mağdur, mazlum, sabırlı fakat her zaman ülkesini düşünen bir lider imajı üzerinde çalışıyor. Van'daki çirkin eylemle, 1959'da, İnönü'nün trenine taş atılması arasındaki benzerliğe dikkat çekiyor. O hadisede kışkırtıcıların, CHP heyeti içinde yer aldığı bugün biliniyor ama 50 sene önce olay çok farklı yorumlanmış, İsmet Paşa mağdur ve mazlum görüntüsüyle Başvekil'i "Sizi ben bile kurtaramam" diye sitemle karışık bir tehditle eleştirmişti. Mağdurun yanında saf tutmak milli hasletimiz değil midir?

Yumurtalı eylemciler bu kadarını hesaplamışlar mıdır bilemem; yaptıkları iş, bir yumurtanın bir kişinin kafasında kırılmasından daha ağır sonuçlar doğuracak cinsten. Her kim iseler yakalanıp teşhir edilmelerini ve ceza görmelerini dilerim. Böyle oluyor; bazen birkaç cahilin veya kışkırtıcının işlediği akılsızlığı milyonlarca insan şahsi acılarıyla ödemek zorunda kalıyor. İsmet Paşa'nın alnına değen taşın ceremesini yüzbinlerce DP taraftarının 50 seneden beri ödeyip durduğu gibi... (Ayrıntılarını Taha Kıvanç'ın "Van'daki Uşak Olayı" başlıklı yazısında okuyabilirsiniz.)

Sayın Baykal, son üç senede takınmayı tercih ettiği sertlik yanlısı tutumla büyük bir şahsi risk üstlendi. Proje namına, bir gün iktidara gelmek adına bir şey söyleyemediği, heyecanlandıramadığı CHP'li seçmeni, ideolojik korkularını uyandırarak diri tutmaktan başka çaresi yok.

CHP ve Baykal vahim bir "Varoluş" endişesi ve ızdırabı içinde; böyle olmasını kendi istedi. En güzeli, gerginlik arayışında onu "solo" bırakmak.

'Kayıp halka insanı' ölmedi; aramızda yaşıyor!

Evrimci arkadaşlar, evrimci arkadaşlar... Haydi gözünüz aydın; evrimin kayıp halkalarından biri daha bulundu. Somurtmayın artık, gün doğmadan neler doğar demişler. Evet, geride tamamlanması gereken çok halka var ama önemli olan "mâneviyat"ı bozmamak; inandınız, inandınız ve işte inancınızın meyveleri teker teker düşmeye başladı.

Evrimin kayıp halkası ne demek? Çok önemli bir buluş kayıp halka. Hayrıma kısaca izah ediyorum: Evrimin kayıp halkası demek, insanın atası olduğu zannedilen insandan çok

maymuna benzeyen "primat" ile bugünkü insan nesli arasındaki ara tipler demektir. Evrimci arkadaşlar bu "halka"nın varlığını kestiriyorlar ancak ele geçiremiyorlardı; bu uğurda imanları o kadar kuvvetliydi ki, "Nasıl olsa günün birinde hakikisini de buluruz" diye, 1912 yılında "Piltdown adamı" dedikleri birkaç parça kafa kemiği bile imal ettiler; 1922'de ise tek bir dişten hareketle Nebraska adamı adını verdikleri yeni bir adam daha bulunduysa da ikisi de fos çıktı. Bazı evrimci arkadaşlar bu kemiklerin orasıyla burasıyla oynayarak sahtekârlık yapmışlardı.

Bu hadisenin en komik tarafı, tek dişten hareketle tasavvur ettikleri kayıp halka insanını, eşi ve çocuklarıyla birlikte "mâaile" gezinti esnasında gösteren bir temsili resim yaptırmış olmalarıydı ki bir takım "bilimsel" neşriyatta hâlâ görebilmek mümkündür ha!

Kınıyor muyuz; kınamıyoruz, netekim kayıp halka adamı birkaç hafta önce yeniden bulundu. Güney Afrika'da bir mağarada bulunan iki iskelete ait parçalardan birinin bir çocuğa, ötekinin yetişkin bir dişiye ait olduğu ve takriben iki milyon sene önce yaşadıkları hesaplanıyormuş. Fotoğrafını gördüm, dedim, "Ben bu adamı bir yerden tanıyorum, tanıyorum ama nereden?" O gözler, o çene, o kazma gibi dişler, o basık alın, o haşin sûret...

Bana sorarsanız, ben şahsen "Ecdâdımızı bulduk; ontik buhrandan kurtulduk" diye zilleri takıp oynamaya teşne takımından değilim. "Kayıp halka insanı" beni hiç mi hiç ilgilendirmiyor; ben daha ziyade, çağdaşı olduğum, beraber yaşadığım, aynı gökkubbe altında soluk alıp verdiğim bazı ve bir takım adamların hâlini, kâlini, ef'âlini gördükçe, Varoluşçu sanatçımız Müslüm Bey'in meşhur repliğini hatırlıyor ve "Hey yeşil bibere can veren Allah'ım, yeşil biberi nasıl yarattın?" diye hayretlere düşüyorum. Hayretim, şu esnada Witwatersrand Üniversitesi bilim adamlarından Lee Berger'in mağara mağara gezerek bulduğunu zannettiği şeyin, yani kayıp halka insanlarının bizim aramızda hâlâ yaşıyor olmasıdır ki, bu, Emirgân Parkı'nda bir dinozorla karşılaşmak kadar sıradışı bir bilim hadisesidir. Evet, dinozorlar yaşıyor ve kimse yaşamadıklarını, milyonlarca yıl önce ortadan çekildiklerini söyleyemez: Türkiye'de ne zaman bir anayasa krizi çıksa, ne zaman kurumlararası sürtüşme durumu belirse onları görüyor, "Ey yeşil bibere can veren..." repliğiyle tecdid-i imân edip bir güzel ürperiyoruz.

Kaldı ki kayıp halka insanı, dinolardan çok sonra ortaya çıkmıştı evrimci arkadaşlara göre; çıkmış ve ortadan kaybolduğu zannedilmişti; oysa ki onlar da yaşıyor. Bazen onlardan birini veya birkaçını medyatik ortamlarda muhtelif memleket meselelerine dair imâl-i fikr ederken, bâhusus, "Ergenekon mu, yok devenin pabucu!" veya "Anayasanın değiştirilmesi anayasaya aykırıdır!" veya "Bunlar var ya bunlar din devleti kurmak istiyorlar çaktırmadan..." derken görüyoruz da ibretimiz, hayretimiz artıyor, hayran oluyoruz bilakis!

İmânımız artıyor, Bakara Sûresi'nin 65. âyetinin hikmeti tecellî ediyor, ürperiyoruz!

Kaçın; araştırmacı yazar geliyor

İnternet çağında haber ciddiyetinin değeri neredeyse kalmadı. Gazetelerin internet siteleri, herhalde sayfa başına tıklanma sayısı üzerinden reklam pazarlığı yapıyor olmalılar ki ekranın sağına soğuna, altına kenarına yerleştirdikleri üryan hatun fotoğrafları ile okuyucunun merakını celbedip, mümkün olduğunca fazla kerre "tıklanmak" arzusuyla yanıp tutuşmaktalar.

Biraz sonra bahsedeceğim haberi de önce, "tıklanma" heyecanından tevellüd eden bir hoşluk zannettim ama aynı haber, dışardan bakınca pek bir ciddi duran haber sitelerinde de karşıma çıkınca merak edip okudum...

Ve bir yaşıma daha girdim.

Haber şöyle; bir Türk araştırmacı yazarımız Çin'e gidiyor. Şaanşi eyaletinin Şian şehrine 100 km mesafedeki Çin piramitlerinin içine giriyor ve çıkınca içerdeki malzemenin Türk tarihi açısından büyük önem arz ettiğini, "bütün ezberleri bozacak kadar dünya tarihi açısından önemli olduğunu" söyledikten sonra bununla da yetinmeyerek AA muhabirine, buraya başka araştırmacıların da geldiğini, ancak görüntü almalarına izin verilmediğini, kendisindeki fotoğrafların bu konuda bir ilk olduğunu söylüyor.

Evet, hakikaten bazı fotoğraflar var; bakıyoruz, bakıyoruz ve hiç bir şey anlamıyoruz; niçin, çünkü konunun uzmanı değiliz, düpedüz cahiliz; ek bilgiye ihtiyacımız var. Araştırmacımız bize bilgi veriyor, "Piramitlerin içinde Türklere ait olduğunu düşündükleri sembol heykel ve tabletler olduğunu" söylüyor.

Kimselerin araştırmasına izin verilmeyen piramite bizim araştırmacımız, yaşlı bir Çinli rehberin önderliğinde tabii bir mağara ağzından giriyor, karanlıkta 50 metre kadar yürüdükten sonra 3 kanallı bir girişe rastlıyorlar ve sonra dikey olarak bir yerden 7-8 metre kayıyorlar; bu esnada Çinli rehber, "Piramitin içindeyiz." diyor. Ardından bir mezar odasına ulaşıyorlar ve şoke oluyorlar. Çünkü yerde 2 metre boyunda bir mumya vardır ve yanıbaşındaki kayada çeşitli işaretler ve yazılar yer almaktadır. O da ne, işte bir kurt başı, ardından şok şok şok... ay ve yıldız amblemi... Nal gibi deliller bunlar...

Fotoğrafa yeniden bakıyorum; bir kere mumya iki metre değil de bana 30-40 cm civarında görünüyor. Taştaki işaretlere gelince, her manaya gelebilecek kargacık burgacık çizimler. Kurt başı, evet olabilir; ay yıldız, evet o da olabilir. Ama ne çıkar ki bundan?

Bir saniye bir saniye; araştırmacının bütün cephanesi bundan ibaret değil: "3 metre boyunda, muhtemelen granitten mamul bir baş heykeli"ni işaretliyor. Fotoğrafa bakınca bana daha çok yarım metre civarında, pişmiş topraktan yapılmış ve birkaç dakika önce çamurundan

temizlenmiş bir heykel gibi görünüyor; baş heykelinin üst kısmında iki boynuzu andırır çıkıntılar ve yine bir ay yıldız sembolü varmış (Ben pek seçemedim). Derken Çinli kılavuz huzursuzlanıyor, acele çıkalım demeye getiriyor. Çinli sertleşiyor ve diyor ki, "O sizin atanız Oğuz Kağan'ın temsili suretidir!"

Burada "hoppala!" çektiğimi gayet iyi hatırlıyorum. Hoppala çünkü gerisi var...

Araştırmacı diyor ki, "Çin'deki piramitlerin, Mısır'daki piramitlerden daha evvel yapıldığını düşünürsek, dünyadaki bütün piramitlerin atası olması açısından önem kazanmaktadır ve bu da şu sonucu doğurur ki, Türk uygarlığının, mimari bakımdan da Mısır'daki piramitleri de etkilediğini söylemek sanırım yanlış olmaz."

Herkesten ve herşeyden eski, kadim, ilk olmak (Bir ilke daha imza atmak!) bizim vazgeçilmez keyiflerimizden birini teşkil ediyor fakat küçük hakikatler ara sıra tadımızı kaçırmıyor da değildir: Sen kalk bütün dünyaya medeniyeti götür, piramitler dik, nefis heykeller yap, binlerce tablet bırak fakat Türk diliyle yazılmış ilk belge, Milattan sonra 8. yüzyıla tarihlensin... Araştırmacımız kafadan 4-5 bin senelik bir tarihten bahsederken, Orhun abidelerinin MS. 8. asra, yani 720-730 yıllarına tarihlenmesi tadımızı kaçırıyor. Şüphesiz ondan daha evveli de vardır Türk yazı dilinin fakat şimdiye kadar kayıt bulunmuş değil.

E, n'aapacağız?

Bir defa moralimizi bozmayacağız; adını vermekten itina ile sakındığım araştırmacı yazarımız, Çin dolaylarında daha mührü sökülmemiş 100'den fazla piramit olduğunu söylüyor; kimbilir içlerinde Türk tarihinin bilinmeyenlerine dair ne türlü malzemeler araştırmacıları bekleyip durmaktadır?

Açık konuşayım, bu meseleye dokunmaya hiç hevesim yoktu çünkü yaptığım kısacık araştırmada, şu bizim "araştırmacı yazar"ın ilmi yeterliği ve arkeolojik birikimi (!) hakkında yeterince kanaat sahibi olmuştum, fakat bu haberin, hakikaten ciddiye alınır bir yanı varmış gibi Radikal gazetesinde yer bulmasına bir balmumu yapıştırmak istedim. Gazetenin web sitesinde bu habere hayli yorum yapıldığını görmek beni daha çok eğlendirdi ki bunların çoğu, Proto Türklerin varlığı ve etnisitesi hakkında yürütülen pek bilimsel (!) fikir yürütmelerden ibaretti. İçlerinde pek azı, konunun özündeki "maden"i farkedebilmişti. İşte o yorumlardan birini, araştırmacı yazar zulmü altında inim inim inleyen cahiller adına intikam olsun diye aynen iktibas etmekten kendimi alamıyorum:

"Yaşlı Çinli Sakyamuni sertleşiyor ve kaya gibi oluyor... Fakat Kara Murat ve Malkoçoğlu merdivenle inilen bir yer görüyorlar ve oraya inmek istiyorlar... İçlerinden bir, hatta 1,5 ses orada ayların ve yıldızların olduğunu söylüyor... Karaoğlan da dışarıda erkete bu esnada... Yaşlı Çinli, oraya inişin çok zor olduğunu, indikten sonra çıkışın daha da zor olduğunu, buradan 'acele çıkmamız gerektiğini' söylüyor asabi bir Çinceyle... Ama Battal Gazi sinirleniyor bu duruma (Battal Gazi nereden çıkıyor şimdi, bunu bilmiyoruz. Senaryoda bir karışıklık var zahir) Ancak Malkoçoğlu Çinlinin bu kadar telaşlı olmasından ve sinirlenmesinden işkilleniyor, 'acaba Mao'nun Perinçekist alayları aşağılarda pusu kurmuş mudur?' deyu düşünüyor (burada ınının ınının ınıııııınnnn diyoruz) dolayısıyla aşağı inemiyorlar... Sonra yaşlı Çinli kahramanlarımızı alıyor ve hepsi yolda Baybora'yla buluşup Bizans tekfurunun "yaşsız" kızlarının Etiler dağlarında işlettiği bara gidiyorlar... Barı talan edip, kafaları güzelce çekip zurna kıvamına gelince kızları "bar hayatından" kurtarıyorlar ve onlar eriyor muratlarına... Biz ne yapıyoruz bilmiyorum, bir yaşlı Çinli bulup sormalı diye düşünüyorum..."

Hemen altındaki yorumu geçersem içimde ukde kalır, şöyle:

"O piramite ben de gitmiştim. Beni de yaşlı bir Çinli rehber gezdirmişti, nedense bu tür gizemli yerlerde hep yaşlı Çinliler rehberlik yapıyor. Ben gittiğimde duvarda "Çevik Kuvvet sen bizim herşeyimizsin" yazıyordu. Türk dünyasında bazı şeyler nasıl da hiç değişmemiş..

Haberci arkadaşlar, tamam bize ekmek çıkıyor, dalgamızı geçiyoruz filan fakat, biraz daha dikkatli olmak lazım galiba; bu gibi şeyleri gerçek zanneden çok insan var. Lütfen!...

-...!?

Zor zamanlar

Geçenlerde bir ahbapla konuşuyor, daha doğrusu ahvalden şikayetleniyorduk. Dedim ki;

-İçinde yaşadığımız zamanlar, sıradan günler değil. Türkiye tarihinin makas değiştirdiği bir yol çatağındayız; önemli bir âna şahitlik ediyoruz.

Dostum itiraz etti, “Ben, delikanlılık çağına erişip de siyasi gelişmelere ilgi duyalı beri bu sözü işitir dururum; bize hep olağanüstü zamanlar yaşadığımız anlatıldı, yeni gelişmelerden söz edilerek yaşadığımız krizlerin mâzur görülmesi lüzumundan bahsedildi; dolayısıyla bu tesbitine katılmıyorum.

Arkadaşımla yaşıt olmasak bile çağdaşız, söylediklerinde haklılık payı olup olmadığını düşündüm...

Bu sene, 27 Mayıs darbesinin 50. yılı. Henüz okuma-yazmayı söktüğümüz sene Türkiye'nin siyaset geleneğini sarsan, kurumlar arası dengelerini bozan bir darbeyle yüz yüze gelmiştik. Darbeyi takip eden yirmi yıl, siyasi fikirler bakımından çok hareketli ama pek az bereketli zamanlardı. İnsani sosyalizmden ihtilâlci Leninizm'e, hatta Stalinizm'e kadar sol fikriyatın bütün renkleriyle tanıştık; ona tepki olarak gelişen sağ fikriyat kendi içinde düpedüz Faşizm'den demokratik ve kültürel milliyetçiliğe, muhafazakârlığa uzanan muğlak bir yelpaze içinde etkisini gösterdi. Mutedil dindarların rahat bırakılma talebinden başlayarak, düzeni silah zoruyla yıkıp yerine İslâmcı bir dikta idaresini teklif eden radikal İslamcı cereyanlar kendine taraftar buldu. Türkiye, o daracık ışık aralığından dünyanın bü tün siyasi reçeteleriyle tanışırken bir tarafta iç göç bütün hışmıyla hükmünü icra etmekteydi. Köyler kendi dışına doğru büyük göç veriyordu ve 90'lı yıllardan sonra bu akım, köylerin resmen boşalmasına doğru gidecekti. Neolitik dönemden yani 9 bin sene öncesinde tarımın başladığı dönemden bu yana Anadolu'da ilk defa tarım toprakları boşalıyor, köyler şehirlerde toplanıyordu. Nüfusumuz artıyordu ve kronik işsizlik sıkıntısı çekiyorduk. Komşularımızla kavgalıydık ve hemen hepsinden tedirginlik duyuyorduk ve böylece Türkiye'de askerî vesayet rejimi görünmez hale gelebiliyordu: Büyük ve güçlü bir orduyu ayakta tutmak zorundaydık. Rejim sık sık askerî müdahalelerle kesintiye uğruyor ama müdahaleler toplumun büyük çoğunluğu tarafından, "Yapılması gerekli, hatta gecikmiş şeyler" olarak değer kazanıyordu. 80'li yıllardan itibaren Kürt meselesinde önderliği PKK Hareketi'nin üstlenmesi, gerçek sıkıntılarımızı daha da görünmez hale getirdi. Ordu, bölücü terörle savaştığı için "en güvenilir kurum" sıralamasında ilk sıraya yükseldi. Bu esnada ekonomik rejimimiz ithal ikâmeci ve dünyaya kapalı görüntüsünden sıyrılarak rekabetçi ve dünyaya açık bir düzleme yöneldi. Yine bu esnada 1980 darbesiyle sarsılan ama 1989 yılında Sovyet Bloku'nun ani çöküşüyle şaşkınlığa uğrayan sol akımlar, Türkiye'de büyük itibar ve özgüven kaybına uğruyordu. Solun bıraktığı boşluğa önceleri pek cılız bir temsille yerleşen liberal akımlar son on beş sene içinde güçlendi ve sol intelijansiyanın ağırlığını devraldı.

Biz değişirken dünyanın genel iktisadi ve siyasi dengeleri de değişti; son yirmi yılda netleşen Avrupa Birliği projesi yeni bir güç olarak yükselirken, ABD, eski dünyadaki prestij kaybını Irak ve Afganistan'da doğrudan askerî eylemlerde bulunup bölgede kalıcılığını vurgulayarak telafi etmeye çalıştı. Sovyet Bloku'nun dağılması, Kafkasya bölgesini istikrarsızlığa sürükledi. Son yıllarda Rusya Federasyonu, "Çarlık" zamanlarını hatırlatır bir ivmeyle

toparlanmaya çalışırken Çin, geleneksel komünizmini en vahşi cinsinden bir kapitalist uygulama ile harmanlayarak yeni bir güç olarak ortaya çıktı.

Böyle bir genel tablo içinde Türkiye bugün kendi istikrarını arıyor. Bu arayış önce “Komşularla sıfır problem” siyasetiyle başladı; Türkiye’nin ön Asya’da istikrar içinde olması gereken devasa bir “enerji vanası” rolü üstlenmesiyle pekişti. Güney komşumuzu işgal eden ABD orduları çekilme hazırlığına girişti ve 2001 krizinde midesine yumruk yemiş gibi yere serilen Türk ekonomisi, bankacılık sektöründe aldığı akıllı tedbirler sebebiyle son global krizi az zararla atlatmayı bildi.

Bunlar elbette olağanüstü gelişmelerdir ve ağaçların arasında iken ormanın bütününü görmek elbette kolay değildir.

Şimdi bu genel manzarayı, “Türkiye’de dinciler devleti ele geçirmek, Atatürk’ün miras bıraktığı Cumhuriyet’i yıkmak istiyorlar; tez elden birileri bir şey yapmazsa yarın çok geç olabilir” şeklinde okuyan azlık ama etkili bir muhalefet topluluğunun gerginlik yaratma siyaseti sebebiyle önemli bir iç huzursuzluk yaşıyoruz.

Durum o kadar dramatik değil elbette. Atatürk’ün miras bıraktığı Cumhuriyet, dünkünden daha güçlü ve sağlıklı ama elbette 1938 yılının Cumhuriyeti değil; değişti, büyüdü, serpildi, güçlendi ve özgüvenini kazandı; işin en önemlisi bu cumhuriyet artık otokratik, oligarşik ve bürokratik bir yapıdan sıyrılarak demokratik bir nitelik edinmeye başladı ki, Atatürk’ün Cumhuriyeti’ne, 21. yüzyılda yapılacak en değerli ve anlamlı katkı, kanaatimce budur.

Demokratik cumhuriyetle askerî vesayet rejimi uyuşmuyor; askerî vesayetin tasfiye edilmesi gerek. Askerler ve oligarşik zümre iktidarları üzerinden siyaset ve ticaret yaparak sistemde hak iddia edenler, kendilerince haklı sebeplerle itiraz ediyorlar; “Siz orduyu zayıflatıyorsunuz, masum insanları uydurma gerekçelerle hapsederek sivil dikta yapmak istiyorsunuz” gerekçesini ileri sürüyorlar.

Doğruyu söylemek lazım gelirse, söyleyebilecekleri bundan fazla bir gerekçe yok; onca yıllardan beri monarşiye benzer zümre dayanışması içinde devletin uç noktalarında hiç risk üstlenmeden iktidar sürenler, elbette imtiyazlarını kaybedince centilmence davranmayacaklardır; kaldı ki centilmence davranmak yerine statükodan nemâlanan zümrelerin, yer yer insafsız ve kanlı direniş planları yaptıkları da anlaşılıyor; açığa çıkan planlar vahim, utanç verici...

Askerî vesayet rejiminin sona erdirilmesi orduyu zayıflatmak yerine daha güçlendirecek fakat dış düşmanlara karşı caydırıcı bir silahlı güç olarak; Türkiye'nin iç siyasetinde etkili olmaya alışmış ve öyle davranmakta beis görmeyen askerî geleneklerin terk edilmesi gerekiyor. Siyasetle içli-dışlı durmaya alışkın bir ordunun yüksek muharebe ve caydırıcılık vasıfları taşıması imkansız. Ordu, bütün dikkatini asli görevine teksif edince, ordunun geleneksel müttefikleri de asli fonksiyonlarına dönmek zorunda kalacaklar; bu fonksiyon siyasi muhalefetin ortadan kalkması değil, anayasal çerçevesine çekilmesidir. Yüksek yargıyla, orduyla gereğinden fazla samimi ilişkiler geliştirmiş bir siyasi muhalefetin neredeyse yarım asırdan beri kendisine bile hayrı olmadığını fark etmek gerekiyor. Statüko muhafızlığı yapmakla CHP'nin ülkeye verdiği zarar, gerçek bir siyasi muhalefet geleneği geliştirmekte gösterdiği tembellikten daha büyük değil. CHP, Türkiye'nin ana muhalefet partisi ve parlamenter muhalefet yapmak yerine, parlamento dışı ortaklarının adli ve askerî gücünü kötüye kullanarak demokrasinin kurumlaşmasını engellemiş oluyor.

Bu günlerin kritik değeri, sonraki zamanlarda daha net anlaşılacak; inşallah bu sancılı dönemi huzur ve istikrarımızı güçlendirerek atlatırız.

Silent leges inter arma*

Basit bir sualle başlayalım: Son üç seneden beri -emekli veya muvazzaf- asker kişilerin itham edildiği davalar doğrudan askerî yargı tarafından görülseydi ne olurdu?

Askerî vesayet rejiminin sürüp gitmesini savunanların, "Aah ah, işte mutluluk budur" diye göğüs geçirdikleri bir "huzur" sürüp gidiyor olacaktı. Tabii böyle bir durumda kaç olayın askerî yargıya intikal ettiği, hangilerinin soruşturmaya lâyık bulunup bulunmadığı gibi kafa karıştırıcı sorulardan da uzak kalacaktık. Basının, askerî yargı sürecine girmiş davalar hakkında bırakın haber veya yorum yapmak, hangi mahkemede hangi davanın görüldüğünü öğrenmesi bile bir takım komutanlıkların iznine tâbi olacaktı. İmrendirici bir kafa selâmeti olacaktı; müthiş bir zihnî konfor. Ne Ergenekon, ne Balyoz, ne Poyrazköy... Gazeteler, yazarlar, aydınlar, bürokratlar, kendisine suç isnad edilen asker kişiler üzerinde "suçludur, mâsumdur" diye kafa-göz yarıcı tartışmalara girmeyeceklerdi.

Hayrettir; şu olup bitenler, 1982 Anayasası ile biçimlendirilmiş askerî yargı uygulamasına rağmen bu raddelere geldi. Komisyonda tartışılan anayasa taslağının maddelerinden birine dikkatinizi çekmeliyim: "Askerî mahkemeler, asker kişilerin sadece askerlik hizmet ve görevleriyle ilgili olarak işledikleri askerî davalara bakacak; aynı kişiler devlet güvenliğine, anayasa düzenine karşı suç işlerlerse dava sivil yargıda görülecek"

Günaydın, otuz senede iyi mesafe almışız doğrusu. Kendimizi tebrik edelim ve ağaçları seyretmeyi bırakıp ormana bakalım: Niçin haklarında suç isnad edilen asker kişilerin avukatları, savunmalarını, davanın askerî yargıya intikali üzerine kuruyorlar, şöyle bir

düşünelim. Bağımsız yargıya hitaben, "Sen karışma, çünkü görevsizsin; müvekkilim askerî mahkemede yargılansın" talebinde bulunmanın anlamı ne?

Askerî yargı kavramına bir kere daha bakalım mı?

Bizde askerî yargı iki esas üzerine oturuyor: Askerî mahkemeler ve disiplin mahkemeleri. Askerî yargı her yerde var ama genel kabul şekli, "disiplin mahkemesi" fonksiyonu ile sınırlı. Yapılması gereken asıl reformun istikameti açık: Askerî yargının "Disiplin mahkemesi" fonksiyonu kalacak, "Askerî mahkeme" fonksiyonu genel yargıya devredilecek. Bu kadar!

Bizde askerî mahkemeler daha işin başında "Bağımsız" olabilmek imkânından mahrum bir yapı sergiliyorlar. Askerî hâkim, askerî hiyerarşi içinde idari sicil açıdan üst komutanına bağlı; ayrıca askerî mahkemeler kanunla değil Genelkurmay'ın isteğiyle kurulup, MSB tarafından kaldırılabiliyor, subay üyeleri, komutanlık tarafından seçiliyor ve "Hiçbir yargı mensubunun katılmadığı askerî bürokratlardan ve iki siyasetçiden oluşan Yüksek Askerî Şûra'nın hukuken karşı konulamaz kararıyla emekli edilebiliyor"

Sami Selçuk da haklı olarak, "Bu koşullarda yargı görevini yerine getiren bir askerî mahkemenin, bir askerî yargıcın/ savcının bağımsız olduğu söylenebilir mi?" diyor ve meseleyi şöyle bağlıyor 1.9.2009 tarihli Star'daki yazısında: "Üniforma, adı üstünde tekbiçimliliktir. Tekbiçimlilik, kışla anlayışının zorunlu sonucudur; boyun eğmeyi gerektirir. Doğası gereği, mutlak itaati zorlar. Hukuk anlayışına kışla anlayışı üstün gelir, işin içine bir de silahlı güç girerse, elbette "Silahlar (silahlılar arasında) karşısında hukuk susa(caktı)r" (Silent leges inter arma-Cicero). O halde eğer kalacaksa askerî yargının nasıl olması gerektiği üzerinde durulmalıdır."

Org. Güner'in, "güvenilir" gazetecilere yaptığı "önemli" açıklamalar hakkında bir şeyler yazayım dedimdi güya...

- Silahlar (silahlılar arasında) karşısında hukuk susa(caktı)r

'Yuf' böyle erbâb-ı aşkın kuvve-i bazûsuna

BDP lideri Selahattin Demirtaş'ın söylediği şeyleri bugüne kadar tasvib ettiğim hemen hemen olmadı fakat Samsun'daki rezâlet hâdiseden sonra gazetecilere verdiği beyanatın her cümlesinde, "Haklısın, vallahi haklısın; az bile söyledin" demekten kendimi alamadım.

Rezâlet; resmen rezâlet; bu cümledeki "resmen" kelimesi ne yazık ki yerli yerine oturuyor. Nihai tahlilde oradaki "Resmî" mercîlerin görev savsaklamasına bağlı bir rezâlet! Bahânesi yok. Saldırıya uğrayan topluluk, "misafir" evvelâ. Misafirin burnunu kırıp göndermek ne zamandan beri millî örf ve geleneklerden sayılır oldu, bilmiyorum. Sâniyen bu adamlar "milletin vekili"; siyasetlerini beğenmeyebilirsiniz, hatta onları eleştirme, hatta kınama

hakkınız bile var fakat gaflet ânına denk getirip kalabalık arasından yumruk çakmak yok milletin vekillerine. Sâlisen bu topluluk BDP'nin üst yöneticileri, bir siyasi fikri temsil ediyorlar ve artık anlamalıyız ki hoşumuza gitmeyen fikirleri, sahiplerinin ağzını burnunu kırarak yanlışlamış olmuyoruz.

O yumruk ki acz işaretidir; dağarcıkta söz kalmayınca ya küfüre veya yumruğa müracaattan gayrı seçenek kalmaz fakat takdir ediniz, hayatta karşılaştığımız problemlerin kaçını yumruk gücüyle çözebiliriz ki? Şairin, "Aferin erbâb-ı aşkın kuvve-i bazûsuna!" deyişine fazlaca aldırış etmemek gerekir. Yumruk, insan bedeninin en insiyâkî saldırı silahıdır ki yumruğu pek kaba saba bulan Uzakdoğu savunma sporları uzmanları, onu başta "Turna başı vuruşu" olmak üzere onlarca farklı biçimde stilize etmişlerdir. Beğenmediğiniz fikirleri yumruk veya kafa atarak geçersiz kılmış olmuyorsunuz; yumruk sadece, onu kullanan tarafın fikrî iflâsını gösteriyor. Yeri gelmişken belirtelim ki, "İcab ederse dağa çıkar, elli sene inmeyiz" yaklaşımı da eninde sonunda rakibe yumruk sallamanın kolektif tezahüründen başka bir şey sayılmaz.

Hadisenin görüntülerini seyrederken bir nokta dikkatimi çekti: Saldırıya uğrayan Ahmet Türk, arkadaşları tarafından otomobiline bindirildikten sonra otomobil, neredeyse tam gaz, âdeta oradan kaçarcasına hareket etti ve ben bunu, panik halinde toplu bir linç veya suikasttan kaçış olarak yorumladım; insanlarda bu derece güçlü tedhiş hissi uyandırmak mârifet midir; nitekim hızla Samsun'dan ayrılan konvoyun ancak Kavak kazasında Ahmet Türk'e ilk yardım sağlamak üzere durabilmesi, linç duygusunun varlığını gösteriyor. BDP topluluğuna duruşma öncesi dostça davranan ve misafirperverlik gösteren Samsunluların varlığı insanın yüreğini ferahlatıyor ama yumruklu saldırı esnasında heyetin apar topar oradan uzaklaşması ayrı bir üzüntü veriyor insana.

Saldırıdan hemen sonra Ahmet Türk'ün vekar ve soğukkanlılığını kaybetmeden, "Herkesi aklıselime davet ediyorum; umut ediyorum ki bu tür şeyler toplumda bir gerginlik yaratmaz." diye konuşması, bu çirkin saldırıya karşı verilebilecek en olgun tepkiydi. Saldırıyı hem Başbakan'ın, hem CHP Genel Başkanı'nın kınaması da, ortak aklın hâlâ yerli yerinde durduğunu göstermesi bakımından sevindirici bir tesir yaptı.

Geçmiş olsun BDP, fikirlerinize pek bayıldığım söylenemez ama siyaset yapma hakkınızın hep yanında olacağız.

Not: Taraf Gazetesi yazarı Evrim Alataş'ın "Gök ekini biçmiş gibi" genç yaşta hayatını kaybetmesi çok üzücüydü. Yakınlarına ve Taraf çalışanlarına başsağlığı diliyorum.

Bir not daha: Taraf Gazetesi'nin sıkı muhabiri Mehmet Baransu'nun kaleme aldığı "Karargâh" isimli kitap hakkında okuyucularımı ikaz etmek isterim: Bir defa başlayınca tamamını okumadan bırakamıyorsunuz. Son derece önemli bir "Aktüel tarih" çalışması ve belge deposu olarak her eve lazım cinsinden bir çalışma. Eline sağlık Mehmet Baransu.

Bir vakit namazında Baykal'ı camide görmek

Bunu hissettiğimi daha önce birkaç defa yazmıştım; Deniz Baykal aslında "biz"den biri. Hayata bakışı, kültürü, olaylara gösterdiği tepki, yetişme biçimi bizden pek de farklı değil.

Nasıl anlatılır; ben onu herhangi bir camide cemaatle vakit namazı kılarken görsem kesinlikle şaşırmam. İstismar edilmeyeceğini bilse Hacc'a gitmek için can attığından da eminim.

Partili kimliğinden tecrid olununca Sayın Baykal'ın sıradan bir vatandaş haliyle makbul ve standart bir CHP'li olamayacağını bile düşünüyorum. Farkında olduğunuzu zannederim, CHP birkaç seneden beri solcu, sosyalist olmak iddiasından vazgeçti; son anayasa paketi kazasız-belasız geçerse CHP'nin devletçilik, daha doğrusu "Devlet benim" duruşundan da artık bahsedilemeyecek. Geriye kalıyor Seküler hayat tarzını benimseyen insanların politik çatısı olmak. Üzerime vazife midir bilmem fakat CHP için en uygun ideolojik eksen, "Atatürkçü düşünce sistemi" ile pekiştirilmiş bir Sekülarizmdir. Seküler çizgide siyaset yapmak CHP'yi kurulduğu tarihten bu yana ilk defa gerçek bir parti haline getirebilir.

Niçin'i yok: Türkiye'de refahın orta sınıf üzerine yaygınlaşması ve hayat standartlarının yükselmesiyle birlikte dine karşı pek de "merbut ve muhabbetkâr" görünmek istemeyen sahici bir seçmen vatandaş kitlesi oluştu. Kendilerini, -henüz o kavramı doğru kullanmayı bilmedikleri için- "laik" diye kimliklendiren bu vatandaşlarımız, yakın zamanda doğru tâbirin "Seküler" olduğunu öğreneceklerdir. Seküler yurttaşlarımızın oranı ise tahminimce % 10 civarını bulmuş olsa gerektir.

İşte şimdi Sayın Baykal'ın CHP'nin son MYK'sında yaptığı konuşmayı gözden geçiriyorum; diyor ki: "İslamiyet, insanoğlunun yaşadığı her türlü soruna çözüm üretiyor. Dinimiz, 1400 yıl önce insanların renginin ve ırkının önemli olmadığını vurgulamıştır, ırkçılığı yasaklamıştır. Öldürmeyi, eşitsizliği, adaletsizliği yasaklamıştır. Herkes Allah önünde eşittir. Eğer İslam ahlakını ve sistemini bütün dünyaya yayabilirsek hiçbir yerde kavga, gürültü olmaz. Zaten İslam anlayışı ne zaman nerede tam anlamıyla hakim olsa, orada hiçbir gürültü patırtı olmadığını görüyoruz."

Ben bu sözlere "Âmennâ ve saddaknâ" derim de, CHP'nin yeni nüvesini teşkil eden % 10'luk seçmen topluluğu aynı şeyi düşünür mü bilemem. Bu cümleleri hakikaten söylediyse Deniz Baykal'ı standart ve makbul bir sıradan CHP'li sayabilir miyiz? Baykal, tebdil-i kıyafet edip herhangi bir CHP örgütüne giderek bu cümleyi söyledikten sonra partiye üye yazılmak istese, kayıt görevlileri adama nasıl bakarlar?

Bazı CHP'liler, "Bu kadarı da fazla" diye öfkelenmeden Baykal'ın şu cümlesini yüksek sesle birkaç kere okuyup mânâsı üzerine düşünmeliler: "Eğer İslam ahlakını ve sistemini bütün dünyaya yayabilirsek hiçbir yerde kavga, gürültü olmaz."

Ben fikrimde musırrım: Sayın Baykal'ın siyasi lider kimliği ile sade vatandaş hâlinin "yaman bir çelişki" teşkil ettiğini düşünüyorum. Yakın zamanlarda, Türkiye'nin seküler fikir ve hayat tarzına bağlı insanların partisi haline gelmesi kaçınılmaz. CHP'nin Baykal'dan sonraki lideri, "Ben şahıs olarak böyleyim ama siyasi hukuk bakımından laikliği savunuyorum" diyemeyecektir. Bugün Meclis'te zaten laikliği savunmayan parti yok. Laiklik bir kavga sebebi olmaktan çoktan çıktı ve bunun farkına en son varan galiba CHP olacak. Hatlar netleşecek, saflar belirginleşecek ve CHP, sekülarist bir partiye doğru evrilecektir ve ben öyle olmasını temennî ediyorum. Adı konulmamış Kürt Partisi'nin bile temsil edildiği Meclis'te sekülerlerin de bir partiyle temsil edilmesi tabiidir; Baykal ise CHP'nin evrilmesine memur bir geçiş dönemi politikacısıdır.

Baykal'a şahsen sempati duyduğumu daha önce söylemiştim değil mi?

Kaçın, "entel eleştirmen" geliyor!

Vay canına yahu, bakınız ben meselenin bu yönünü hiç düşünmemiştim; meğer bizim eski Yeşilçam filmlerinden hoşlanmaklığımız, kırk defa seyretmiş olsak bile rahmetli Kemal Sunal'ın Süt Kardeşleri'ni, Hülya Koçyiğit'in Hıçkırık'ını, İzzet Günay abimizin Acemi Çapkın'ını bilakis kırk kere daha seyretmekten yüksünmeyişimiz çok büyük kabahatmiş de haberimiz yokmuş.

Resmen ayıp etmişiz eski film seyretmekle.

Kim buyuruyor? Gazetelerden birinde televizyon, sinema kritikleri yazan fakat ismini bizden esirgeyen bir entelektüel (kardeşimiz, abimiz, ablamız; her kimse!) yazar arkadaşımız söylüyor.

Efendim, güya Kadir İnanır bir yerlerde demiş ki,

-Şimdi genç yönetmenler Yeşilçam'ı tanımak istemiyorlar, beğenmiyorlar ama onlar olmasaydı siz iyiyi bulabilir miydiniz bakalım?

Bunun üzerine genç sinema eleştirmenimiz celâllenmiş, köpürmüş de küplere binmiş; diyor ki,

-Ortada öyle nostalji duyulmaya müsait, dünyada ses getirmiş bir Yeşilçam sineması vardı da, bizim mi haberimiz olmadı?.. Yeşilçam çok ileri sinema yapıyordu da dünya mı anlamadı? Tarih unutturmuş zaten, neden deşilip duruyor ki şimdi?

Sevgili eleştirmenimiz Kadir İnanır'a bozulmuş (Kim inanır?), ondan hıncını almak için bizim yerli filmleri pataklamaya kalkışıyor. Müsaade eder miyiz? Yerli filmlerimiz o kadar sahipsiz midir?

Hele bu memlekette eski filmlerden hoşlananların köküne kıran mı girmiştir ki bu genç elemanımız, selamsız sabahsız bodoslamadan bizim ortak ve milli bir değerimize fiske atabilmektedir?

Sevgili okuyucularım; entelektüel sinema yazarı kardeşimizin ortaya karışık istikametinde servise koyduğu şu tenkidler, durumdan vazife çıkarmamı gerektirdiği için kusuruma bakmayınız; "Yeşilçam'ı savunmak sana mı kaldı kardeşim?" diye beni sâkin olmaya da davet etmeyiniz.

Sâkin olmayacağım işte, sakin olmayacağım!

Başkalarının, entel sinemacıların ne dediği, ne düşündüğü umurumda bile değil; ben, Yeşilçam sinemasının o kötülenen, o inandırıcı bir hikâye ve kurgudan uzak, görüntü kalitesi yerlerde sürünen, n'aayır'lı, n'olamaz'lı, türkülü, şarkılı, fakir genç kızla zengin oğlanın, zengin oğlanla fakir kızın imkânsız aşklarını, hicranlarını, hıçkırıklarını konu edinen salaş filmlere bayılıyorum, çok seviyorum.

Hiçbir entelektüel analiz beni fikrimden caydıramaz.

Sabahları en büyük keyfim, iyi demlenmiş birkaç bardak çay ve kızarmış ekmekle peynir refakatinde televizyon kanalları arasında dolaşıp bir yerli film bulmak, kırk defa seyretmiş olsam da kırkbirinci defa seyretmek, olmadı, en azından sesini dinlemek.

Biz bu filmlerle büyüdük; bu esnada başka filmler, sözümona "başyapıtlar", psikolojik filmler, ağır sinema şaheserleri de seyrettik, onlardan da zevk aldık şüphesiz ama hiçbirinde, şu bizim "kötü ve değersiz" sandığınız filmlerde bulduğumuz sıcaklığı ve sevimliliği bulamadık.

Bizim filmler pek mi gerçekçidir? Yoo, aksine biz yerli filmleri gerçekçi olduğu için değil bilakis gerçekçi olmadığı için sever ve seyrederiz. Esas oğlan tam da filmin kötü adamının elinde telef olmak üzere iken Polis'in hızır gibi yetişmesine hem güler, hem seviniriz. Olmadık tesadüflerin çizdiği kader yollarına içimizden "Eh, yerli filmdir, olacak o kadarı" diye anlayışla bakarız. Cinayetle suçlanan esas oğlanın film sonunda mutlaka suçsuzluğunu isbat ettiği gibi üstüne üstlük sevdiği kızla evlenmesine bile "Yok artık, bu kadarı da olmaz; cıvıttılar bunlar yahu!" demeyiz.

Bizim filmler çok mu sanat değerini haizdir? Yoo! Üç otuz kuruş sermaye ve siz bilemediniz sekiz-on güne sığdırılan çalışma takvimi ile çekilen filmden bir de sanat değeri umacak kadar yüksek değildir insafımızın çıtası. Işıkları kötüdür, kostümler felakettir; renkler çamur gibi sıvanmıştır. Metinler nedense hep klişedir (ve biz böyle klişe cümlelere bayılırız): Senin annen bir melekti yavrum... Elimiz yüzümüz kirli olabilir ama vicdanımız Arap sabunuyla yıkanmış gibi tertemizdir... Ben masumum hakim bey... Size baba diyebilir miyim amca?..

Bazı filmler, para yetersizliği yüzünden otomobil veya kırda koşup kovalamaca sahneleriyle lüzumsuz yere uzatılmıştır meselâ; affederiz, onları da kemâl-i zevkle seyrederiz.

Bizim filmler çok mu eğitici, öğreticidir? Yoo! Yerli filmleri hayat görgüsü edinmek için değil, masal dinlemek veya daha doğrusu yerli film seyretmek için seyretmişizdir hep. Orada gerçek hayatın sertlikleri, sivrilikleri, kesici ve delici ızdırapları olmadığı için çekici gelir bize. Yerli sinemamız, Yeşilçam emektarlarının 20. yüzyılın ikinci yarısında ortaya koydukları tamamen yerli, tuhaf ve bize dair garip bir sanat çeşnisidir, bir tahkiye biçimidir.

Biz yerli filmlerimize bir Citizen Kane, bir Vertigo, bir Paths of Glory muamelesi yapmayız; yönetmenlerimizi de elbette Hitchock, Bergman, Coppola ile kıyaslamak aklımızdan geçmez (Esasen bunların alayı bir araya gelse, bir "Senede bir gün" filmi çekebilirler mi şüphelidir!); onlar öyle oldukları için sevimli ve bize dair adamlardır.

Bizim filmlerin üstünlüğü bu faktörlerden tamamen başka; bizim yerli filmler, bize aile değerlerini hatırlatır; adalet duygusunu telkin eder. Zalimlerin âhını mazlumda bırakmaz. Aşka, mâsumiyete saygı gösterir; biz o filmlerde "Bir film çektim memleketi o'ssaat kurtarıverdim!" emeliyle seyirciye sopa atar gibi ders vermeye kalkışan kafası karışık yönetmenlerin iç sıkıntılarını değil, çook eskilerden beri anlatılan eski bir masalı yeniden dinlemenin hazzına dokunuruz.

Anlayacağınız kimseler bizim sinema keyfimize karışamaz; hiçbir entel sinema eleştirmeni bizim yerli filmlerimize lâf söyleyebilmez; yine de böyle bir mecnunluğa tevessül edenlere, "git kendi yoğurdunu ye; bize karışma" deriz çok çok...

Ve öyle diyoruz: Git kendi yoğurdunu ye, entel filmlerini seyret ve bizim zevkimize karışma kardeşim.

MHP meselesi

Ben eski bir MHP'li değilim; şeklî ve resmî mânâda hiç MHP'li olmadım: 12 Eylül'den önceki zamanlarda cereyan eden 1973 ve 77 seçimlerinde bu partinin sempatizanı idim. 73'te yaşım tutmadığı için oy kullanamamış olmanın acısını, hatırımın-nazımın geçtiği herkese MHP'yi desteklemeleri için nutuk çekerek çıkarmıştım. 77 seçimlerinde ise köy kahvelerinde seçim propagandası yapan MHP sempatizanları arasında ben de vardım.

Ben, daha doğrusu biz kendimizi "partili" olmaktan ziyade "Ocaklı" hissederdik; ocak kelimesi, o zamanların hususi şartları içinde benim gibi düşünen ve davrananlarda delikanlılığın, kardeşliğin ve bir davaya mensup olmanın sıcaklığını hissettiren bir ev tesiri uyandırmıştır. O günlerde "parti"den aday olup seçilmek için meydana çıkan partili ağabeylerimizi bile pek beğenmez, kendi aramızda gizli gizli, "Ocaktan yetişmemiş olmak"la itham ederdik. Partiyi, "dâvâ"nın iktidara ulaşması için bir vâsıta olarak görür, partinin

gençlik kollarında çalışması için görevlendirilen arkadaşlarımıza biraz da “taşraya tayini çıkmış bahtsız memur” gözüyle bakardık.

Bu bakış açısının doğru olduğunu savunmuyorum; bir hâleti resmetmeye çalışıyorum.

DEĞİŞMEK, KENARA ÇEKİLMEK...

Aradan yıllar geçti, yuvarlak hesap 30 sene; bu süre zarfında herkes gibi, bütün nesildaşlarım gibi değiştim. Bu değişimi, dramatik bir kırılıştan ziyade bir iç hesaplaşması, bir durum değerlendirmesi olarak değerlendirmek daha insaflı olur. Siyaseti, partileri ve toplumu “kıyı”dan seyretmek tabiatıma daha uygundu. Eylemden, aksiyondan ziyade düşünmeye, teorik kavrayışa, okumaya ve yazmaya meyyâlliğim, kendi içimde netlik kazandı.

“Ocaklılık” mensubiyetimde de değişiklikler oldu; yanlışları ve doğruları birbirinden tefrik etmeye, görmeye gayret ettim fakat tamamen hasbî ve samimi bir yönelişle yanyana geldiğim arkadaşlarıma duyduğum yakınlık ve bağlılıkta bir değişiklik olmadı. Onlarla karşılaşınca seyrelip dökülen, ağaran saçlarımıza, kireçlenen eklemlerimize, buruşan cildimize bakıp eski hâtıraları tazeliyoruz. Bir kısmı hâlâ gençlik günlerimizde olduğu gibi dâvâya, siyasete, teşkilâta merbut ve muhabbetkâr; bir kısmımız ise -benim yaptığım gibi- olup biteni kenardan seyretmeyi tercih ediyor. Hepimizin ortak arzusu 40 yılı aşkın zamandan beri süren MHP’nin, bir fikir okulu, bir siyasi câzibe merkezi hâlinde siyaset vasıtası ile Türkiye’ye gerçekten hizmet ettiğini görmek. Zamanla başka partilere oy vermiş olsak bile bu temenni, her eski ocaklının en samimi arzusudur diye düşünüyorum.

Gençken âşık olduğunuz kızla evlenemeyince, ona mutlulukların en güzelini dilemek türünden bir şey bu.

O “YENİLMİŞLİK” DUYGUSU

Ne var ki temennimiz, çoğu zaman hayalkırıklığının duvarlarına çarpıp dağılıyor; böyle zamanlarda “Kim daha gerçek MHP’li, kim daha kadim ve sâdık ülkücü” yarışmasına değil katılmak, uzaktan seyretmek için bile insanın içinde istek kalmıyor. MHP Genel Başkanı Devlet Bahçeli’nin geçen hafta bir istişare toplantısında yaptığı sert konuşmayı okuyunca aynı inkisar, hatta yenilmişlik duygusuna yeniden kapılıverdim.

Habere göre 12 Eylül şiddetine maruz kalmış eski ülkücülerin anayasa paketini desteklemesi üzerine Sayın Bahçeli, “Biz, kendine eski ülkücü veya eski MHP’li diyerek, gittikleri yerin bir türlü yenisi olamayıp, itibarını bile hâlâ bu kutlu hareketin eskisi ve müsveddesi olmakla övünenlerin tuzaklarına düşemeyiz” şeklinde konuşmuş. Paketin toplumsal ihtiyaçtan doğmadığını, ülkenin bölünmesi yolunda sinsi niyeti hayata geçirmeye çalıştığını ileri sürerek, MHP içinde fiilen yer almadıkları hâlde parti hakkında fikir beyan eden, eleştiri yöneltenlere karşı ağır sözler söylemiş ve demiş ki, “Bunlar, ağız birliği etmişçesine, TRT ekranlarında birer birer boy göstererek, gazete sütunlarında ardı ardına makaleler yazarak,

Milliyetçi Hareket'in meseleler karşısındaki duruşunu ve tavrını eleştirme ve yönlendirme yarışına girmişlerdir. Bunlar; partimize mensubiyetleri kendinden menkul zavallıları bularak konuşturmakta ya da dava arkadaşlarımın geçmişte çektiği çileler üzerinden ağır tahriklerle milliyetçilik ve meşakkat istismarı yapmaktadırlar."

EVET, BİR "MHP MESELESİ" VARDIR...

Hemen ve dikkatle belirtmem lâzım ki kendimi, bu incitici sözlerin muhatabı saymıyorum ama nesildaşlarım, arkadaşlarım nâmına üzüldüğümü saklayamam. Esasen anlamlı bir süreden beri, "partili MHP'liler"in yerli-yersiz târizlerine muhatap olmamak için yazılarımda "MHP meselesi"nden uzak durmaya gayret gösteriyorum. Evet, hepimiz için MHP meselesi diye bir şey var çünkü MHP, demokratik açılımı en ağır dille eleştiren çevrelerin başında geliyor; anayasa değişikliğini ise, "Bunu ancak gelecek seçimde iktidar olan partinin yapması uygundur" diye kendince garip bir strateji geliştirerek "Çekinser" kalmayı tercih etti. MHP, esaslı ve riskli bir siyasi tavır almak gereken bütün önemli krizlerin ilk safhasını tarafsız kalmak edası içinde geçirmeyi tercih ediyor; bir nevi, "Herkes niyetini belli etsin; ben görüşümü ona göre sonradan belirlerim" tavrı içinde. Doğrudur-yanlıştır, elbette nihai tahlilde kendi bilecekleri iştir fakat geçirdiğimiz şu önemli günlerde risk üstlenmeyen, elini taşın altına koymaktan çekinen şu tutum, varlık sebebini, milletin hukukunu korumak ve yükseltmek diye tarif eden bir partiye yakışmıyor. Saadet Partisi'nin, hatta CHP'nin bile Anayasa değişikliği paketi üzerinde aktivite gösterdiği bir ortamda MHP'nin, "Şimdi olmaz, biz karışmayız" diyebilmesi tek kelimeyle siyâsetsizliktir.

TALİHSİZ SÖZLER

Bu raddede Sayın Bahçeli'nin, bazı eski ülkücüleri telmih ederek, "MHP'lilikleri kendilerinden menkul" diye nitelemesi isabetsiz olmuştur; bu nitelemeye değil MHP'den bir ikbâl beklerken başarısızlığa uğrayan, hayal kırıklığının acısı içinde duyduğu öfkeyi MHP yönetimini eleştirerek çıkarmaya çalışan kişiler, MHP'nin ezelden beri hasm-ı bî amanı olanlar bile lâyık görülemez. MHP bir kitle partisidir ve dileyenlerin bu parti içinde ikbâl aramaya, siyaset yapmaya hakları vardır. Bu partinin dışındakiler, en az içindekiler kadar siyaset yapmak arzularında samimi kabul edilmelidir.

Kaldı ki MHP lideri fazlasını imâ ediyor, kimleri kasdettiğine dair nokta tarifi yapıyor; ona göre TRT ekranlarında boy gösteren, gazetelerde yazı yazanlar da aynı gürûh içindedir. Bunlar talihsiz tesbitlerdir ve kendi nâmına asla alınmış değilim; alınmadım çünkü ne MHP bünyesinde ne bir başka siyasi kuruluş içinde yer almaya gözümün olmadığına dostlarım yakından şahitlik edeceklerdir fakat şu kadarcığını iyi biliyorum; MHP içindeki teşkilat iklimi, giderek her türlü tenkidi densizlik sayan ve liderinin hatâsında bile kerâmet gören bir psikolojik ortama doğru gidiyor; oysa ki MHP'nin içinde veya dışında, sözü, eleştirisi kaale alınması gereken değerli fikir sahipleri elbette mevcuttur. Kaldı ki, bir partinin gidişatı

hakkında fikir beyan etmek için, o parti tarafından “güvenilir adam” olarak nitelenmenin gerekli olduğunu kimse söyleyemez; dileyen herkes, dilediği partiyi eleştirebilir elbette.

İÇ DÜŞMANLAR STRATEJİSİ?..

Bizim dar manada siyasi geleneğimizde liderlikte tutunmanın basit usullerinden biri, tereddüd geçirenlere “aramızdaki düşman”ları göstererek destek pozisyonunda kalmalarını sağlamak olsa gerek; bu mânâda düşman icad etmek, içeride yapıştırıcı bir vazife görüyor. Eski fakat bereketsiz bir strateji. MHP’nin -eğer varsa- düşmanı, kendini hâlâ “Eski ülkücü, MHP’li” sayanlar değil, Türkiye’nin demokratikleşme yolunda makas değiştirmeye çalıştığı şu günlerde bu önemli siyasi kuruluşu siyasetsiz bırakanlardır.

Yazık.

Sizin hiç böyle bir dostunuz oldu mu?

Daima düşünceliydi. Susması konuşmasından uzun sürerdi. Lüzumsuz yere konuşmaz; konuştuğunda ne fazla, ne eksik söz kullanırdı.

Dünya işleri için hiç kızmazdı. Kendi şahsı için asla öfkelenmez ve öç almazdı.

Kötü söz söylemezdi.

Affediciliği tabii idi. İntikam almazdı.

Düşmanlarını sadece affetmekle kalmaz, onlara şeref ve değer de verirdi.

Kendisini üç şeyden alıkoymuştu: Kimseyle çekişmez, çok konuşmaz, boş şeylerle uğraşmazdı.

Umanı, umutsuzluğa düşürmezdi.

Hoşlanmadığı bir şey hakkında susardı.

Hiç kimseyi ne yüzüne karşı, ne de arkasından kınar ve ne de ayıplardı. Kimsenin kusurunu araştırmazdı. Kimseye hakkında hayırlı olmayan sözü söylemezdi.

Âdet üzere sarf edilen hiçbir kötü sözü ağzına almamıştı. Sıkıntılı hallerinde kabalaşmaz, bağırmazdı.

Yanında en son konuşanı ilk önce konuşan gibi dikkatle dinlerdi.

Bir toplulukta bulunduğu zaman bir şeye gülerlerse, o da güler; bir şeye hayret ederlerse, o da onlara uyarak hayret ederdi.

Gerçeğe aykırı övgüyü kabul etmezdi.

Her zaman ağırbaşlıydı.

Konuşurken çevresindekileri adeta kuşatırdı.

Kelimeleri parıldayan inci dizileri gibi tatlı ve berraktı.

Yürürken beraberindekilerin gerisinde yürürdü; Ayaklarını yerden canlıca kaldırır, iki yanına salınmaz, adımlarını geniş atar, yüksek bir yerden iner gibi öne doğru eğilir, vakar ve sükûnetle rahatça yürürdü.

Kapısına yardım için gelen kimseyi geri çevirmezdi.

Bir gün kendisinden yaşça küçük bir dostunun omuzlarından tutarak şöyle demişti: "Sen dünyada garip bir kimse yahut bir yolcu gibi ol!"

Her zaman hüzünlü ve mütebessim bir hâletle dururdu.

Fakirlerle birlikte yerdi; öyle ki onlardan ayırt edilemezdi. Yemek seçmez, önüne ne konulursa yerdi.

Sade kıyafetler giyer, gösterişten hoşlanmazdı.

Konuşurken yüzünü başka tarafa çevirmez, bulunduğu mecliste ayrıcalıklı bir yere oturmazdı.

Sabahları evinden çıkarken şöyle derdi: "İlâhî, doğru yoldan sapmaktan ve saptırılmaktan, kanmaktan ve kandırılmaktan, haksızlık etmekten ve haksızlığa uğramaktan, saygısızlık etmekten ve saygısızlık edilmekten sana sığınırım."

Sıradan değildi; ama sıradan insanlar gibi yaşadı.

Sizin hiç böyle bir dostunuz oldu mu?

Aslında böyle bir dostumuz var; ki o, iki cihanda Efendimiz Muhammed Mustafa'dır (S.a.v).

NOT: Bu metnin küçük bir hikâyesi şöyle: Metne esas teşkil eden Hadis-i Şerifleri, bundan on yıl kadar önce aziz dostum Prof. Dr. Hüseyin Akkaya derlemiş, şu fakir ise bir miktar düzenleyip birkaç sayfalık küçük bir risale türü çok sayfalı tebrik kartı haline getirmiş, eşe dosta göndermiştik. Ne mutludur ki revaç buldu; elden ele, dilden dile gezdi, teksîr edildi. Kutlu Doğum Haftası'nı tebcîlen dikkatinize arzediyorum.

Efendimiz'e ve ona tâbi olanlara selâm olsun; Kutlu Doğum Haftanızı tebrik ederim.

Böyle düşünüyorlar

Değerli okuyucular; hepinizden özür dileyerek adı bende saklı bir internet sitesinde yer alan "Geçmiş olsun; Bir yumruk da Kayseri'de" başlıklı haberin altına yazılan yorumlardan ikisini aynen iktibas etmek istiyorum.

Türkçe ve noktalama hatalarını düzelttim ama üslûba dokunmadım. Bu metinler kanaatimce sadece yazarlarının fikir ufkunu ve hamûlelerini göstermiyor; ne yazık ki -inşallah fazla

değildir- belirli bir kesimi temsil niteliği de taşıyor ve bu bakımdan son derece kritik ipuçları ihtiva ediyor.

Değinmek istediğim bir başka konu ise, haberlerin altına okuyucu yorumu diye ilave edilen metinlerin fikri sorumluluğu meselesidir. Bazı internet okuyucuları, küçük bir üyelik işleminden sonra "Nasıl olsa yazdıklarım takibata uğramaz, buraya karışan görüşen yok" düşüncesiyle akıllarından geçen herşeyi, ama herşeyi (bazen ifrazat derecesinde) rahatça yazabiliyorlar. Bu yorumlarda çoğu kere hakaret, tehdit, hezeyandan geçilmiyor. Geçenlerde Cumhurbaşkanı'yla ilgili bir haberin altına, aynı rahatlık hissiyle ağzına geleni yazan bir okuyucunun mahkemeye verildiğini öğrendik. Daha önce belirtmiştim; haber sitelerini yönetenler bu yorumları ehil bir editörün denetiminden geçirmeliler, yoksa başları fena halde derde girecek.

Bir de meselenin zihnî analiz faslı var: "Bu ülkenin eli kalem tutanları bakalım neyi nasıl düşünüyor?" diye bu yorumları değerlendirenler çok garip hatta ürkütücü sonuçlara varabilirler.

Sözü uzattım; işte o yorum:

Alın size referandum sonuçları!.. Ne alakası mı var referandumla? Hele gidin referanduma göreceksiniz ne alakası olduğunu!.. Neyse... Hadi Kayseri Emniyet Müdürünü de görevden alın da görelim! Polisin Hatası yok mu bu yumrukta!.. Gerçi erken, daha buna da günah keçisi bulur bu zevat. İşte açılımların Anadolu algılaması size!.. İki artist, üç şarkıcı, beş yandaş yazarla kahvaltı masalarında "meleşmekle" demek açılım olmuyormuş!.. Şimdi bu iktadar, bu kafa ile referanduma gidecek ve olumlu sonuç olacak öyle mi? Sadece bu konu ile ilgili olarak tüm internet sitelerindeki yorumcular, Bakan'a yumruk atan, Öğretmen'e "Aferin" çekiyor!.. Acaba diyorum!.. AKP'nin akıl hocaları ve AKP'nin başı ve de g... 'ı bu yorumlardan, ders ya da mesaj çıkarıyorlar mı? Yoksa Samsun'da Ahmet (T) ibişine yumruk atanı, "Serseri, kendini bilmez" diye nitelendirip kulaklarının üstüne mi yatıyorlar? Konu çok hassas ve önemli... Belli ki "Kürt açılımı" milletin böğrüne, "Hiyanet hançeri" gibi saplanmış!.. Habur'da olanlar üstüne tüy dikmiş, Samsun'da olanlar sabır taşını çatlatmış! Veee tüm bu olup bitenler Türk milletini "çileden" çıkarmış olduğunu gösteriyor! Bir öğretmenin, "Bu yumruk Türkiye'nin yumruğudur" diye, Bakan'ı yumruklaması, birilerinin aklını başına getirir mi bilinmez ama!.. Bu gidişle daha çok yumruk yiyecek bu zevat. Haberleri ola! Benden söylemesi... (9 Nisan 2010 Pazartesi 18.23'te yazılmış)

İkinci yorumun altındaki imza çok ilginç; tanınmış sosyolog H.Y.'nin ismini taşıyor; kendisinin bu yorumdan haberi var mıdır bilinmez?..

"Bu yumruk Şehit Gazeteci Hasan Tahsin'in Yunan işgalcilerine sıktığı ilk kurşun kadar anlamlıdır. Türk Milleti adına geliştirilen bu direnişi hafife alan siyasi yumuşakçalar da, bir gün Türk Milletine hesap verecektir. (19 Nisan 2010 Pazartesi 20.05'te yazılmış)"

Bu iki mektubu, suç duyurusunda bulunmak için iktibas etmiş değilim; sağa sola yumruk atarak vatanperverlik yapan kişilerin zihnî arkaplanında nelerin olduğunu görmek ve anlamak bakımından değerli bulduğum için yorumsuz yayınlıyorum.

Camiler fabrika, minareler baca...

Ah Çekirge, düşünüyorum da, keşke "Uzaylı dostlar" bir gece içinde AK Parti'nin bütün Meclis kadrosunu ışınlayıp Alfa Centaurus civarında tur atmakta olan gezegenlerden birindeki toplama kampına sürgüne götürseler; bununla da yetinmeyip bütün il, ilçe teşkilatı yöneticilerini de bilinmeyen bir gezegene uçuruverseler...

Sonra o AK Parti'nin bütün binaları, cephelerindeki tabelalarla birlikte bir gece içinde dönüşüme uğrayıp kıraathane, güzellik salonu, kokoreççi veya kültür merkezlerine dönüşse... Bunlara oy verenler de çekip gitse ülkeden, ne işsizlik kalır ne bir şey...

Sonra sonraa, yandaş basın sanki hiç mevcut olmamış gibi çekilse hayatımızdan; arşivlerde izi-tozu kalmasa... Yandaş kalemler o sabah fecî bir baş ağrısıyla kalksalar yataklarından. Yazılarını yazmak için masa başına oturunca, "Bugün ben vatana ihanet konusunda hangi alçaklığı yapsam acaba?" diye düşünüp duracaklarına "Baharın güzelliği, Tek partili rejimin avantajları, askerî vesayet rejiminin inkâr edilemez avantajları, Cumhuriyet varken demokrasi niçin gereksizdir" gibi deryâ-dil konularda geveze semt berberleri gibi kalem şakırdatsalar bir güzel... veya en iyisi onlar da AK Partililerin ışınlandığı gemilere bindirilip gözlerden ırak yerlere -dönmemecesine- bir ömür boyu pikniğe gitseler...

Ergenekon, Poyrazköy, Kafes, Balyoz davalarının dosyaları da buharlaşsa diyorum bu arada; davaları soruşturanlar ertesi sabah işe geldiklerinde, analarından yeni doğmuş gibi hiçbir şey hatırlamasalar... Sanıklar kendilerini ansızın evlerinde buluverseler, sokağa çıkıp her zaman yapageldikleri gündelik hayatlarına devam etseler...

Meclis'e gelen milletvekilleri, aniden sırra kadem basan 300 küsür milletvekili arkadaşlarının boş bıraktıkları sıralara bakıp şaşırsalar ve eksik kalan vekil sayısını tamamlamak için hemen ara seçim kararı alsalar... Yapılan seçimlerde halkımız mecburen Cumhuriyet'i kuran partiye verse oylarını...

Darbeci takımı, "Yahu biz darbe yapacaktık ama kime karşı ve niçin yapacaktık?" diye zihinlerini zorlayıp yine de bir şey hatırlayamadıkları için, varlık sebeplerini korumak adına hedef kitle hanesi boş bırakılmış teorik darbe planları üzerinde çalışarak vatana ve millete faydalı çalışmalarını şevkle sürdürseler...

Sonracığıma meselâ hayatlarında bir gün olsun yandaş olmamış, dürüst ve tarafsız basınımız eskiden olduğu gibi yine "Filan okulda abdest almaya mahsus iki musluk tesbit edildi", "Kamusal alanda başörtüsüyle gezinen karafatmalardan ikibin kişi daha vatandaşlıktan

çıkarılacak", "Memuriyete giriş imtihanlarında şarap kültürü sorularına geçerli cevap veremeyenlerin diğer sorulara cevap vermesi yasaklanmalı" diye günlük-güneşlik mevzularda sayfalar çizseler...

Lüzumsuz yere dağa taşa dikilen fuzuli camiler fabrikaya, minareler bacaya dönüştürülse, istihdam artsa, sırf tembellikten ötürü kahvelere, at yarışı bürolarına takılan işsiz halkımız buralarda çalışsa... Sonra efendim okuma-yazma kursları açılsa, herkes bir kere daha okuma-yazma öğrense; temel eğitim yirmi yıla çıksa, bu esnada Evrimciliği, aydınlanmayı, altı oku, taassubun tehlikelerini güzelce öğrense...

Son elli yıl içinde köyden şehre göçenler, yeniden köylerinde ikamete mecbur edilse; köylerde köy enstitüleri, şehirlerde halkevleri açılsa. Sabah herkes kapısının önünde bir ekmek, bir şişe süt ve Cumhuriyet gazetesi bulsa... Haftada bir yurtta, yavru vatanda ve dış temsilciliklerde zararlı kitap yakma ayinleri düzenlense, gerici tortular zihinlerden kazınsa...

-Peki hocam Güneydoğu meselesi n'oolacak? Hazır eliniz değmişken...

-Sen onu yazıver bir tarafa, bir ara ona da çözüm bulurum ben; ne güzel rüyaydı be... Ah aah!..

Ah bu fotoğraf...

Kalantor, fiyakalı kovboy meyhaneye giriyor; içerdeki herkesin dikkati bir anda adamın üstüne çevriliyor: "Acaba bir maraza mı çıkacak?"

Hayır, adamın kavga filan etmeye niyeti yok. Barmene,

-Bana bir viski ver, diyor ve kendini seyreden kalabalığı işaret ederek,

-Ben içerken herkes içmeli, haydi şerefe, diye bardağını kaldırıyor.

Bar ahalisi bu beklenmedik ikramdan memnun, barın önünde kuyruğa geçip meçhul kovboyun şerefine kadeh kaldırıyor. Bizimki, kadehi tezgaha bıraktıktan sonra barmenin önüne birkaç bozuk para fırlatıyor ve kalabalığa dönüyor,

-Ben hesap öderken herkes ödemeli, pamuk eller cebe!

Kabul ediyorum, misâl biraz nâhoş kaçtı fakat durumu izah etmek için lâzımdı.

Efendim, geçenlerde bir kitap karıştırıyordum, adı "Milliyetçilik ve Emperyalizm Yüzyılında Balkanlar ve Osmanlı Devleti". Yazarı Sacit Kutlu.

"Karıştırıyordum" demek, ille de "okuyordum" mânâsına gelmez. Bizim okuma yazma kültürümüzde kitap karıştırmak biraz da kitabın içindeki resim ve fotoğrafları kolaçan etmek demektir.

Sacit Kutlu deyince bir kalem duruyoruz. Kendisiyle bir televizyon programında tanıştığım Sacit Bey'i gıyabında ben tarihçi akademisyen zannediyordum; değilmiş. Plastik cerrahi alanında uzman doktor olarak yıllarca tabiblik görevini yerine getiren Sacit Bey, kendisinin mütevazı bir edâ ile "Amatörlük" diye nitelediği bir yakınlıkla yakın tarih alanında çalışmalara başlamış; bu "amatör" merakın iki olgun meyvesi, İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları tarafından neşredildi: İlki, az önce bahsettiğim eser, ikincisi ise "Didâr-ı Hürriyet: Kartpostallarla İkinci Meşrutiyet". Emekli bir tarihçi olarak belirtmeliyim ki, Sacit Bey'in her iki eseri de Türkiye'de veya dünyanın herhangi bir yerindeki bilim jürilerinin rahatlıkla doçent veya profesör pâyesine lâyık göreceği derecede önemli ve değerli çalışmalardır.

Sözü yine uzattım, "Balkanlar..." kitabını karıştırırken, içindeki zengin illüstrasyon ve fotoğrafları gözden geçirmekteydim hani...

Derken o fotoğraf ilişti gözüme; o fotoğraf, yanda gördüğünüz fotoğraf.

Önce fotoğrafı uzun uzun seyretmeniz, tek tek her figürü, her hareketi mânâlandırmanız lâzım. Sonra birazcık "alt yazı bilgisi".

Fotoğrafı, o tarihlerde çok tanınan meşhur "L'illustration" mecmuasının muhabiri çekmiş.

Sene 1912 sonları, belki 1913 baharı...

"İleri ileri, haydi ileri/ Alalım düşmandan eski yerleri" heyecan ve beklentisiyle, "Harp isteriz" mitinglerinde bağırmaktan kendimizden geçerek giriştiğimiz Balkan Harbi'nin ilk safhasında, Türk tarihinin en büyük mağlubiyetine uğramışız. Altıbuçuk milyon Osmanlı teba'sının 400 seneden beri yurt bildiği yerler bir ay gibi kısa bir zaman içinde Balkanlı müttefik düşmanın eline geçmiş. Ordularımız ilk ciddi çatışmada birer tahta kılıç gibi kırılıp dökülmüş. En az Anadolu kadar Osmanlı toprağı ve yatağı olan Rumeli, ta Adriyatik'ten Ege, hatta Karadeniz sahillerine kadar uzanan zenginliği ve beşeri dokusuyla elimizden çıkıvermiş.

Fotoğraf, o tarihte Sırp Birliklerinin işgaline uğrayan Makedonya'da bir Müslüman Osmanlı köyünde çekilmiş.

Köye Sırp Birlikleri giriyor; köyün çocukları ne olup bittiğinden habersiz; belki gelenlerin Sırp askeri olduğunu bile bilmiyor. Belki az önce oyun oynarken köyde bir hareketlilik olduğunu farkedip daha iyi seyredebilmek için yol kenarında boş bir at arabasının üstüne çıkıvermişler.

Daha önce asker görmüş olmalılar; doğrusu fırtınalı ve kara günlerde Balkanlar'da yaşayan çocuklar için asker görmek, sıradan bir seyirlik olmalı. Öyle olduğu için askerlerin kendi aralarında nasıl selamlaştıklarını da öğrendikleri anlaşılıyor. Kim bilir belki babaları, abileri de askerdi...

Sırp askerine selam veriyor çocuklar; Bulgar askeri de olabilirdi pekâlâ, Yunan veya Karadağlı da... Onlar işin oyun kısmındalar... Facianın boyutlarından haberleri yok.

O askerler bir daha çıkmayacaklar o köyden, o topraklardan. O fotoğrafın çekildiği tarihin üstünden çok geçmeyecek, yakın tarihin en büyük göç hareketlerinden biri başlayacak İstanbul üzerinden Anadolu'ya doğru. Sırp askerine selam veren çocuklar göç kafilelerinden birine katılabilmişler miydi? Meraka değer ama ne kadarının o karmaşa içinde ayaklar altında kalıp savrulduklarını kimseler bilemez.

O günün devlet adamlarından biri, Balkan mağlubiyetini öğrenince, "Ciğerimiz söküldü; Rumeli bizim ciğerimizdi; ciğersiz bir vücut nasıl yaşar" diye ağlamıştı. Öyle oldu. Balkanlar gitti, aradan altı sene geçtikten sonra düşman zırhlıları tâ Haliç'e Kasımpaşa önüne demirlediler. İmparatorluk, o dünyadan habersiz mâsum Müslüman evladının Sırp askerine oyun olsun diye selama durduğu gün çökmüş, bitmişti zaten.

Bu fotoğraf bana çok dokundu.

Balkan Harbi'nde çekilmiş başkaca kara fotoğraflar da vardır: Muhacir kafilelerinin batak yollarda nasıl perişanlıkla öz yurtlarından kaçtıklarını resmeder.

Bu fotoğraf mağlubiyetin resmidir ve mağlubiyetleri öğrenmek, sadece zafer şarkılarıyla büyümüş olanların zaman zaman kapıldıkları dengesizliği tedavi etmenin en iyi yoludur.

Bu fotoğraf aynı zamanda ordusu birbirine düşmüş, kumandanları arasında sen-ben davası başlamış bir milletin ne hâllere düştüğünün de resmidir. Bizde "Asker millet" edebiyatının başlaması, Balkan Harbi'yledir. En ağır Osmanlıcı abilerin, Millici, Turancı defterine yazılmaları da yediğimiz Balkan köteğinden sonraya tesadüf eder; bunlar ilginç şeylerdir.

Baştaki fıkrayı niçin zikrettiğimi anladınız; bu hafta gülücük yazısı yok; insanın fikrine demir gibi oturan, kör bıçak gibi kesen, ağu gibi zehirleyen eski hâtıralara daldım gittim. Yazarınız efkârlı; kendisi efkârlı iken sizin de fikretmenizi istedi işte...

Haftaya yine gülücükler toparlarız inşallah!

Size 'abi' diyebilir miyim Deniz abi?

"Elbette diyebilirsiniz, hatta memnun olurum" cevabınıza duyduğum güvençle evvela peşinen, Kutlu Doğum Haftası münasebetiyle size karşı içimde beliren sempatiyi ve krediyi askıya aldığımı bilmelisiniz; sizi sevenlerin ve sevmeyenlerin kolayca farkettikleri üzre o sözleriniz elbette bir retorikten ibaretti. Retorik, yani doğruluğuna kalıp basmadığımız halde, o esnada söylenmesi gerektiği için sarfedilen söz; yani lâf! Hepimiz biliyorduk ama inanmak hoşumuza gitmişti.

Deniz Abi, anayasa değişikliğine destek veren milletvekillerine karşı faullü obstrüksiyon hamlesinde bulunarak, "Türkiye'yi bu gidişten, ancak sorumlu vatansever AK Partili bir avuç milletvekili kurtarabilecektir. Sorumluluk büyük ölçüde onların da omuzundadır. Onların en iyi şekilde görevini yapacağı umudumu koruyorum.." diyorsunuz. Literal mânâda centilmence, hatta dostça sözler fakat içinde müthiş bir şiddet ve öfke barındırıyor, "Yoksa akıbetiniz kötü olacak" demeye getiriyor. Bu sözleri bana GS'lı Barış'ın FB maçında rakibine salladığı ama neyse ki tutturamadığı o sert tekmeyi hatırlatıyor. Ceza kurulu o tekmeye, -yerini bulmadığı halde- 4 maç ceza kesti ve bu karar doğruydu.

"Bundan daha elîm ve vahîm olmak üzere" Deniz Abi, faul kasdını referandumda oy kullanacak vatandaşlara kadar götürüyorsunuz, "Konu referanduma sunulacak olursa, sorumluluk vatandaşın eline geçecektir" diyorsunuz. Bizler de sade birer vatandaş olarak bu sözlere yüklenen şiddet mesajını -anlamayıp- öpüp başımıza koyuyoruz ve diyoruz ki,

-Abi, senin Meclis iradesine saygın yok; senin halkoyuna da saygın yok. E peki, sizin CHP'li delegelerden ve yüksek bürokrasideki tabii yandaşlarından başka kime saygınız var?

Abi istirham ederim; sizin beğenmediğiniz o meclis iradesi, vaktiye saltanatı kaldırıp Osmanlı Hanedanı'nın dibine darı ekti, ardından Cumhuriyeti ilân etti, ardından Hilâfeti kaldırdı, ardından Takrir-i Sükûn kanunu çıkarıp siyasi muhalefeti İstiklâl Mahkemeleri ile sindirdi. Şimdi yüksek yargı içindeki oligarşik yapılanmaya, daha demokratik bir şekil vermesi ihtimâli karşısında niçin Meclis'e, olmadı vatandaşın ağzına "Büber" sürmeye kalkışıyorsunuz ki?

Bakınız, kılına bile dokunmayın diye göğsünüzü siper ettiğiniz Anayasa'nın 83'üncü maddesi, vekilleri Meclis'te ileri sürdükleri oy ve sözlerinden, düşüncelerden ve o düşünceleri açığa vurmaktan dolayı koruma altına alıyor. Kaldı ki beşûş bir çehreyle işaret parmağınızı tehdid makamında salladığınız o vatandaşlar, yine aynı edâ ile tehdid ettiğiniz o Meclis'e sizi bugüne kadar tam 6 kere seçmek basiretini gösterdiler; bu basirete karşı göstereceğiniz vefa, onların ağzına "Büber" sürmek mi olmalıydı Deniz Abi? Haydi bizleri boşveriniz; bu nâzikâne tehdidden CHP'li vekil ve vatandaşların rencîde olabileceklerini düşünmeliydiniz bence.

2007'de de aynı şeyi yapmış ve feci halde yurdumun acı Anadolu gerçeklerine çarpmıştınız. Uğruna Anayasa Mahkemesi üyelerini tehdidden bile çekinmediğiniz 367 dâvâsını -ne gariptir- mahkemede kazanmanıza rağmen sandıkta kaybettiniz; o alenî tehdidinize "Haydiniz oradan" diyemediği için o pek tutkunu olduğunuz âli mahkemenin itibarı, o günden bu yana bir daha belini doğrultamadı; iyi mi oldu yani?

Bunlar çok bir iyi akıllar sayılabilir mi Abi; gevşek pehlivan güreşe doymaz denildiği üzre yenilip duruyor ama ortalığı germeye doyamıyorsunuz. Bu halleriniz bana nedense hep, Refik Halit Bey'in o unutulmaz, "Tam bir muhalif" hikâyesini hatırlatıyor.

Sahi, o hikayeyi okumuş muydunuz abi? Yararı dokunacağından değil ama yine de tavsiye ederim haddim olmayaraktan...

PKK'nın borsa değeri

Çeyrek yüzyıldan beri bitirilemeyen ve bizim öteden beri kabaca PKK'ya ihale ettiğimiz terör eylemlerini durduramamak, Danıştay'a saldırı olacağı gün her nedense bozuluveren güvenlik kameralarının başına gelen talihsizlikle aynı kategoride mütalaa edilebilir mi?

O kameralar ki, kurulduğu günden beri, dijital şahadette bulunması gereken en kritik anlarda "bozuluveriyor". En mütevazı kuyumcu dükkânında, hatta bakkallarda, büfelerde bile şakır şakır çalışan kayıt sisteminin tam da o esnada devredışı kalması nasıl izah edilir?

Başa dönelim; yıllardan beri gündemin ortasında durduğu halde cevabını bilemediğimiz, daha doğrusu usûlünce soramadığımız o can yakıcı soruya dönelim: PKK terörü veya güneydoğu kaynaklı terör niçin bitirilemiyor? Çeyrek asırdan beri emniyetimiz, askerimiz, istihbaratçılarımız terörü niçin durduramadı?

12 Eylül öncesindeki şahlanan ideolojik terörü bir düdük sesiyle durduran devlet, Güneydoğu'daki cinayetleri, saldırıları, faili meçhulleri ve terörü nasıl oldu da bir türlü engelleyemedi? Mamak zindanlarında "karıştır-barıştır" gibi dâhiyâne bir akılla iç huzuru ve kardeşliği inşâ eden askerî basiret, niçin korumakla mükellef olduğu toplumu ve devleti, silahlı terörden mâsun kılamadı?

"İç düşman konsepti"ne fazlaca yoğunlaşmaktan mıdır, nedir?

28 Şubat'ın kostümlü aktörleri bir üflemeyle ortalıktan kayboluverdiler. Ayakkabı boyasıyla siyaha boyanmış tahta tüfeklerle bir geceliğine kiralanmış düğün salonlarında hilâfet devleti kurmaya kalkışanlar ânında derdest ediliverdi halbuki...

Dört gün önce Mardin Kızıltepe'de Cumhuriyet Polis Merkezi'nin önündeki emniyet aracına yapılan saldırıda bir polisimiz şehit oldu. Ondan birkaç gün önce Samsun Ladik'te bir polis aracına uzun namlulu silahlarla pusu kurulup çapraz ateş açıldı, 2 polis şehidimiz var. Derken Giresun'un Dereli ilçesinden acı bir haber daha; ilçeyi Tamdere köyüne bağlayan Kanlıhan

köprüsünde tam da bir askeri geçişi esnasında patlayan mayın bir astsubayın ölümüne sebep oldu. Giresun... Mayın... Neler oluyor demeyeceğiz; olup bitenler çok garip. Belki siz bu satırları okuduğunuzda bizim PKK diye bildiğimiz örgüt olayı üstlenmiş olacaktır.

PKK diye bir şey var mı gerçekten, artık şüpheliyim; örgütün bilinen şefi, on seneden beri Türkiye'nin en korunaklı hapishanesinde mahpus iken PKK logosunun marka değeri bir türlü azalmadı. Pek garip, çok tuhaf. Yap-bozun parçalarını birleştirince, sanki birilerinin PKK'nın borsa değerini düşürmemek için el altından manipülasyon çevirdiğini hisseder gibi oluyoruz. Bu markanın piyasa değerinden kim nemâlanıyor, artık bilelim... Giresun, Ladik, Reşadiye... Ondan daha önce Tokat'ın Karadeniz dağlarına yaslanan yamaçlarındaki ormanlık bölgede yıllardan beri kökü kurutulamayan taşeron terör örgütlerinin eylemleri...

Başka bir devletle harp etmiyoruz; niçin "şehit cenazeleri" diye bir kategori yerleşti sosyolojimize ve şehit cenazeleri niçin gündelik siyasetin aracı haline geldi? Yönetici ve problem çözücü aklın iflâsıyla yaşadığımız krizler arasındaki münasebeti ne zaman algılayacağız?

Bunlar anlık hadiseler değil ki, 25 yıldan beri devam ediyor; bu noktada yönetici devlet aklını sorgulamayacak mıyız? Terörle mücadele hemen bütün partiler sorumluluk üstlenerek kendilerince mücadele yürüttüler, sonuç alınamadı. Silahlı kuvvetler, devamlılık göstermesi gereken yerleşik stratejiler takip ederek ve devletin bütün imkânlarını seferber ederek meseleye eğildiler; nerede netice? Yönetici aklın "siyâsi" kanadına hesap sorabiliyoruz sandıkta, fakat askerî kanadın idâri basiretinden sual olunamıyor. Oysaki bir Milli Savunma Bakanlığımız bile var....

Diri diri toprağa gömülen kıza hangi günahı sebebiyle öldürüldüğü sorulduğunda...

10 Nisan günü bir Anadolu şehrinin Cumhuriyet Savcısı bir sorgulama başlattı; bu soruşturmanın konusu, dördü kardeş 7 ilköğretim okulu öğrencisi kıza, iki sene boyunca yaşları 14'le 70 arasında değişen onlarca erkeğin tecavüzü idi.

Haber, geçen hafta Hürriyet gazetesinde Gülden Aydın imzasıyla yayınlandı ve yukarıdaki özetten çok daha fazla ayrıntı ihtiva ediyordu. Buna göre:

-Tecavüz iki seneden beri sürmekte idi; anlık değildi.

-Tecavüz zanlıları yaşları 14'le 70 arasında değişen yüze yakın erkekti ve bunların 16'sı tutuklu, 25'i gözaltında bulunuyordu.

-Zanlılar arasında en dikkat çekeni okulun müdür yardımcısı idi; zanlılar arasında mağdûrelerin sınıf arkadaşları da vardı, şehrin eşrafından "muteber" esnaflar, güvenlik görevlileri de...

Hepsinden daha iç kanatıcı ayrıntı ise şuydu. Haberi yazan Gülden Aydın'ın satırlarından okuyoruz: "Aradan 10 gün geçmişti, şehirden tek satır bir haber dahi sızmamıştı. Bunun nedenini .....'e gittiğimde anladım. Savcılık ve emniyet, 'gizli soruşturma' gerekçesiyle tek kelime bilgi vermiyordu. Mütecavizlerin isimlerini öğrenmek için konuştuğum şehrin sakinleri, hatta parti il başkanları, bildiklerini anlattıktan sonra 'Beni görmedin, seninle hiç konuşmadık' demeyi ihmal etmiyordu. Onlara göre .....'in adı kötüye çıkmamalıydı. Bu olay duyulmasa iyi olurdu. .....li erkekler müthiş bir dayanışma, birlik ve beraberlik halindeydi."

İSTİSNA GEREKÇESİNE SIĞINAMAYIZ

Yıllar önce, uzun yıllarını köylerde öğretmenlik yaparak geçirmiş bir yakın arkadaşımdan dinlemiştim. O yıllarda hemen bütün hükûmetler "Sosyalizasyon" politikası izliyorlardı ve bu politika çerçevesinde Türkiye'nin bütün köylerine eğitim, sağlık ve altyapı götürmek hedeflenmişti. Aradan çok geçmeden köylerin boşalmaya başladığı farkedilince bu yol terkedilmiş, haritada merkezî yerler seçilerek hizmetlerin bu merkezlerde yoğunlaşmasına geçilmişti. Bu kestirme hatâsı yüzünden o kadar masraf yapıldıktan sonra metrûk hâle gelen sağlık ocağı, ilkokul ve lojman binalarının kalıntılarını bazı köylerde hâlâ görebilmek mümkün.

İşte o esnalarda köylerden birindeki sağlık ocağına bir ebe tayin edilmişti. Tek başına bilmediği bir ortamda sağlık hizmeti vermesi için görevlendirilen bu kızcağıza, günler boyunca o köyün erkeklerinin tecavüz ettiğini anlatmıştı arkadaşım.

"Kanım donmuştu" demek hafif kalıyor, dünyam sarsılmıştı.

Mensubu olduğum milletin, millet topluluğunun içinden -çok istisnai olsa bile- bir köy ahalisinin taammüden, yani kasd ile, yani bilerek ve isteyerek ve mütemadi şekilde, yani tekrâren böyle bir aşağılık fiile bulaştıklarını öğrenmek yıkıcıydı. O zaman şu bahâneye sığınmıştım: Bu hadise istisnâidir, dış dünyaya kapalı köy ortamında aniden nükseden bulaşıcı bir hastalık gibi insanların şuuru zehirlenmiş, akıl, sağduyu, merhamet, nâmus, emânet ehli olmak gibi "millî değerler"imiz geçici bir süre için iptâle uğramıştır!

Hayır, öyle değildi elbette; aradan geçen yıllar zarfında benzeri şeyler yine duyduk, okuduk. Yukarıdaki haber "istisnâ" olmasını ümitsizce ümid ettiğimiz o çirkin linç dürtüsünün, şuuraltının karanlık dehlizlerinde pusuya yattığını, uygun zaman ve zemin bulunca vahşi bir hayvan gibi canlandığını gösteriyor.

ONLAR Kİ SAİR ZAMANLARDA

"NÂMUSLU" İNSANLARDIR

Ve işin çok daha fecî ve iç kanatıcı yönlerinden biri şudur: O mütecâvizlerin her biri, sair zamanlarda "nâmuslu" görünen insanlardır. Nâmus kavramını sadece "cinsî" boyutuyla algılayan, ailesinin kadın üyelerini yabancı nazarlardan deli gibi kıskanan, bu uğurda cinayet

işlemeyi dahi göze alan insanlardır da "sotalı" bir ortam, sahipsiz, hukukunu ve bedenini korumaktan âciz, başına geleni başkalarına anlatamayacaklarına güvendikleri bir kızcağız ele geçirdiklerinde "Gündüz insan, gece canavar" misâli bütün inanç değerlerini bir tarafa bırakabilirler.

Onlar için erdem, başkalarına "gösterilmesi" gereken bir davranış maketidir; kendileriyle başbaşa kaldıklarında o erdem, davranışlarını denetlemez, başıboş bırakır. Ahlâk, onların başkalarından bekledikleri güzel davranışlardır; kendilerinin başkalarına göstermesi gereken değerler silsilesi değil. Bir insanın kendi içinde birbiriyle çelişen iki kimlik ve karakterle gündelik hayata nasıl devam edebildiği esrarengiz bir meseledir ve insan tabiatının sırlarından birini teşkil etse gerektir.

PASLI BİR MIH GİBİ...

Ve bir hadise daha hatırlıyorum: O yıllarda genç kızlık çağlarını süren biriydi o; muhtemelen yaşıtım. Aklî dengesi yerinde değildi; o dengeyi yerinden uğratan hadiseyi bilmiyorum ama kızcağızın takıntısı, yaşadığı şehirdeki düğün ve nişan merasimlerine katılıp şenlenmek, biraz da gülünç hareketlerle oynamaktan ibaretti. "Şehrin delileri"ni yeniden ve yeniden delirtmekten hayvanî bir zevk duyan habis ruhlar, kızcağızı "Seni evereceğiz, düğününü yapacağız, duvağında gelin telleri bile olacak" diye heyecanlandırıyorlar, o mâsum ve küçük sevinç gösterisiyle kendilerince dalga geçiyorlardı.

Bu kızcağız hâlâ yaşıyor; birkaç sene önce onu yine bir başka düğünde çökük bir insan enkazı sûretinde gördüm. Tanıdıklar onun yıllardan beri, "Seni evlendireceğiz" vaadiyle kandıran seciyesizlerin tecavüzüne uğradığını söylediler. Çok utandım, yerin dibine geçtim desem yeridir.

ONLARIN DA AKRABALARI VAR

O kızlar, o ilköğretim okulu öğrencisi sâbiler, o ebe hanım bizim akrabamız değiller ve biz onların başına gelen aşağılanmayı, "bizim akrabamız, yakınımız değil" gerekçesiyle ıskalıyoruz; sadece bu sebepten ötürü: "Bana ne, benim akrabam değil!"

Onların da akrabaları var hâlbuki; onlar da en az hepimiz kadar dürüst, nâmuskâr ve iffetine düşkün insanlar. Keşke vaktiyle mâsumların, kimsesizlerin ve korunmasızların başlarına gelen musibetleri "kendi dramımız" şekliyle algılamayı öğreten bir değerler bütününe sahip olabilseydik...

Böyle tecavüzlerin mağdurları başlarına geleni kimselere anlatamıyorlar; ihtimâl yakın çevrelerinde bu dramdan haberdar olanlar da istismar sırasındaki yerlerini alabilmek için ses çıkarmıyorlar. Saldırganları en çok bu olgu cesaretlendiriyor olsa gerek.

BU SUAL Kİ YAKAR HEPİMİZİ...

Olayı haberleştiren muhabir Gülden Aydın'ın şu izlenimine dikkatinizi çekmek istiyorum: "Kızların okuluna gittiğimde, tüm çocukların bu olayı bildiğini fark ettim. Yüzüme bakarak, bir yandan sırıtıyor diğer yandan kızları kastederek 'Ellere var, bize yok mu' şarkısını söylüyorlardı."

...

Yarın rûz-ı mahşerde bu mâsumların başlarına gelen felâketten bizim hissemiz sual edildiğinde nasıl cevap vereceğiz: "Ben yapmadım, orada değildim, bunları tanımam ki..." gibi bahaneler kurtarır mı bizi?

Bakın Tekvîr Sûresi'nin 8. âyeti ne söylüyor? "Diri diri toprağa gömülen kıza, hangi günah sebebiyle öldürüldüğü sorulduğunda..."

Cevabı, aynı sûrenin 14. âyetinde: "Herkes önceden hazırlayıp getirdiği şeyleri bilecektir."

2010

31 Mayıs

Gülü gülümseten söz ne idi? Zaman Gazetesi

31 Mayıs

Bir sandık hikâyesi Aksiyon Dergisi

30 Mayıs

İstiklal Marşı'nı hatasız okuyanın alnını karışlamak! Zaman Gazetesi, Pazar Keyfi

29 Mayıs

'Feth'in öteki yüzü! Zaman Gazetesi

26 Mayıs

CHP'nin vâriyetle imtihanı Zaman Gazetesi

24 Mayıs

Siyaset 'kanlı' bir spordur Aksiyon Dergisi

24 Mayıs

Yandaşlık raconunu on paralık ettiniz yahu! Zaman Gazetesi

23 Mayıs

O zalim an Zaman Gazetesi, Pazar Keyfi

22 Mayıs

Bilirkişi raporu Zaman Gazetesi

19 Mayıs

Biliyorum ama söylemem; bana ne? Zaman Gazetesi

17 Mayıs

O kadın Aksiyon Dergisi

17 Mayıs

Aydınlık orucu Zaman Gazetesi

16 Mayıs

Asık suratlı ve ciddi bir yazı Zaman Gazetesi, Pazar Keyfi

15 Mayıs

Sevda Kahvesi'nden... Zaman Gazetesi

12 Mayıs

Üptük ama niçin üptük; sorun bi yol gaari? Zaman Gazetesi

10 Mayıs

Kâtip benim, ben kâtibin el ne karışır? Zaman Gazetesi

10 Mayıs

Siirt Olayı'nda basın ne kadar sorumlu? Aksiyon Dergisi

09 Mayıs

Partalcı Zaman Gazetesi, Pazar Keyfi

08 Mayıs

Sol yanımız niçin ağrır? Zaman Gazetesi

05 Mayıs

Sil-liff-kee-nin yoğur-duu... Zaman Gazetesi

03 Mayıs

Cumhuriyet hayatının büyük tereddüdü: Ahmet Hamdi Tanpınar Aksiyon Dergisi

03 Mayıs

Arbeit macht frei! Zaman Gazetesi

02 Mayıs

Porsche Zaman Gazetesi, Pazar Keyfi

01 Mayıs

Üfürükçü Zaman Gazetesi

Üfürükçü

Nurettinciğim bak ben bu Mister Andrew Arato'yu tanırım. Kıta Avrupası hukuku uzmanları arasında efsanevi bir şöhreti var, ac-cayip seviliyor ha.

Anglo-Saxon dünyasındaki bilimsel havası Newton'dan sonra geliyor. Duyduğuma göre İngilizler, 'Türklerin bile iyi-kötü bir anayasası var, bizim yok arkadaş; ele-güne rezil oluyoruz' diyerek Arato'nun Anayasa hukuku uzmanlığına başvurmaya karar vermişler, 'Üstad ne yazsa kabulümüzdür, anayasa olarak' diyorlarmış, o kadar yani...

Bununla bitmiyor azizim, bak dinle; İngiltere'yle beraber Avrupa'nın Atlantik sahillerine tesbih tanesi gibi dizilen İspanya, Hollanda, Belçika, Danimarka, Norveç, İsveç gibi ülkelerin bile 'Arato'ya ayıp olur; hangi çağda yaşıyoruz birader, yuh bize!' diyerek ikinci el de olsa birer Cumhuriyet yapmayı düşündükleri söyleniyor fakat kimseye söyleme ha, fitne çıkmasın durup dururken, nemize lâzım?..

Haa, ne diyordum, adam anayasa hukuku uzmanı arkadaş; bak geldi Türkiye'ye, 'Şaakk' diye çözdü meseleyi. Diyor ki üstad anayasa paketi için, 'Bu paket soğan gibi, cücüğü de 4 madde' diyor, ardından, 'Ben hayır oyu verirdim vekil olsam' diyor, o da kesmiyor ardından, 'Anayasa Mahkemesi kesin iptal eder' diyor. Netekim, önceleri meseleye uyanamayan bizim Baykal bile vaziyeti farketti, 'Bakın arkadaşlar' diyor, 'bunları ben söylesem dalga geçersiniz, tatara-titiri yaparsınız ama bunu söyleyen öyle Ergenekon hukukçusu felan değil, laikçi bilmem kim değil. Bunu söyleyen, Macar kökenli ABD vatandaşı, saygın anayasa hukukçularından biri' diyor.

Hem hukukçu, hem anayasa hukukçusu, bu da yetmiyormuş gibi bir de ABD vatandaşı; haydi ilk ikisi neyse, adamın son vasfına canlar dayanır mı güzel kardeşim benim? Bak bak, bak... biri anayasa hukuku uzmanı, öteki siyaset doçenti; bunlar bilmeyecek de biz mi bileceğiz Nurettin?

Fakat azizim, yeterli mi bilmiyorum; tamam Arato iyi adam, hoş adam fakat, bizde kim kimee dum dumaa! Bize Arato'dan ziyade şöyle nefesi kuvvetli, ledünn ilmine vâkıf, iyi saatte olsunlarla arası iyi Cindar cinsinden bir hoca lâzım arkadaş. Baksana, vızır vızır geçirdiler değişiklik maddelerini. Tamam, Anayasa Mahkemesi'ne götürür, oradan acîl karar da çıkarırız, hani vaktiyle "Yıldırım nikâh" için rapor yazan doktorlar vardı ya; aynen öyle! O olmadı kapatma davası açtırır, başbakanı yasaklattırırız da, neticede iş sandıkta bitiyor Nurettin. Sandıkta da herifler mağduru oynayarak milleti kandırıyorlar. Darbe yapsak bile olmuyor kardeşim, alışmadık sırtta gömlek durmaz misâli en iyi darbe on sene gitmiyor arkadaş. Bu ne rezilliktir, dünyanın çivisi çıkmış resmen! Yahu vaktiyle Beykoz kundurası bile bir darbeden daha çok dayanırdı be...

E, sen şimdi diyorsun ki hangi çağda yaşıyoruz, üfürükçü olmaz filan. Üfürükçü olmazsa ne olur Nurettin, şunu lütfen bana söyler misin? Her söylediğime öyle entel entel polümler kesip olmazlanıyorsun. Al işte Arato'yu getirdik, adamın bize kaça patladığını bilsen dudağın uçuklar ama helâl olsun, n'ooldu neticede, gül gibi anayasa uzmanı hukukçuyu gırgıra alıyor adamlar!

Haa, getireceksin üfürükçüyü, bunların dilini dişini kitleteceksin; bakışla işmar etmesinler diye gözlerini de şaşılatacaksın ki öyle ağızsız-dilsiz mel mel bakakalsınlar. Eskiden yandaş basın mı vardı Nurettin? Partiden ne bülten gönderirlerse onu yazardı matbuat mis gibi. Bu köylüler şehre geldiler, devleti eli geçiriyorlar Nurettin devleti, sen hâlâ bergamotlu şekersiz çayını içedur bakalım; gidiyor elimizden cânım vatan... Sahi yav, bizim sütçünün köyünde nefesi kuvvetli bir cindar varmış, neredeydi herifin telefonu? Gülme Nurettin, bak fena olacak, ülke elden gidiyor diyorum. Ver şu yakın gözlüğünü bari de kırk yılın başında bir işe yara. Yarabbim ne duyarsız adamlara kaldı şu memleket... Ne diyeyim Nurettin, şu üfürükçüyü bulayım, iki satır da sana okutmazsam ne olayım bak, aha da yazdım buraya!..

Porsche

Nar çiçeği 59 model Porsche'nin sevgili sahibi; "araba" derken bile haksızlık ettiğimi düşündüğüm o tatlı, o şirin, o pek çalımlı motorlu şeye istemeden de olsa küçük bir zarar verdiğim için beni affediniz. Size kızıl minimininizle uzun ve hayırlı yolculuklar diliyorum.

Yazının başlığını teşkil eden kelimenin bir otomobil markası olduğunu öğreneli çok olmadı, on sene filan... Almanya'nın Hitler zamanından kalma meşhur "Autobahn"larından birinde son model fiyakalı bir Mercedes otomobilde hareket halindeyiz. Sür'atimiz 150 civarında, hava yağmurlu. Otomobilin sahibi Ahmet Bey kardeşimle Almanların ne kadar iyi ve sağlam araba yapabildikleri konusunda tatlı tatlı sohbet ediyoruz; ben bir taraftan ilk defa gördüğüm uydu destekli yol tarif sistemine (Navigasyon) kulak kesilmişim. "1000 metre sonra sol şeritte kalınız, 200 metre sonra sola doğru dönünüz." diye talimat yağdırmakta olan hâtunun, nasıl olup da bizim arabayı görüp yol tarif ettiğine akıl erdirmekle meşgulüm.

Derken sol tarafımızdan "vıın" diye siyah bir karaltı belirip, ardında sisi andırır bir su püskürtüsü katmanı bırakarak gözden kayboldu,

-Amanin nedir bu dostlar, diye soracak oldum. Adaşım gülümsedi; kısaca,

-Porsche, dedi.

O gün bildim ki, otomobiller âleminin "deveden büyük fili" Porsche'dir ve bir çift kanat takılsa uçmaya amâde bu makinaya kısaca otomobil demek, biraz haksızlık olmaktadır.

Geçtiğimiz hafta, bizim ihtiyar "Taka"nın muayene zamanı geldiği için on gün öncesinden TÜV merkezinden randevu alıp, kısaca araç muayene merkezi diye Türkçeleştirebileceğimiz yerde hâzır ve nâzır durumdayız. Yeri gelmişken belirteyim, TÜV, Almanca Technischer Überwachungs Verein kelimelerinin kısaltılmış şekli; mânâsı "Teknik Denetim Kuruluşu" imiş. Her ne hikmetse İçişleri Bakanlığımız, araç muayene işlemleri için Almanları örnek aldığından olsa gerek bu kısaltma bir şekilde hayatımıza girmiş oluyor.

Her neyse... Etrafta görmeye alışkın olduğumuz tipte onlarca araç var fakat o da ne? Miniminnacık, o narçiçeği ile vişneçürüğü arasında kızıl renkli bir eşarp gibi salınan, o iki kapılı; şık, spor mu spor, yakışıklı mı yakışıklı, o köy çeşmesinden toplanmış köylü kızlarının arasında alımlı bir Holivut güzeli gibi duran o çalımlı ve alımlı bir otomobil, ağır ve klas bir süzülüşle tenezzül gösterip sıradan araçların arasında muayene kuyruğuna girmiyor mu?

-Yahu kimdir bu afili delikanlı, kimdir bu şâyeste güzel? diyerekten oradaki bütün araç muayene kuyruğu cemaati, arabanın etrafına doğru toplanmaya başladık. İçimizde, "Abi,

yanında bir fotoğraf çektirebilir miyim, kız arkadaşıma hava atacağım." diyenler bile var... Modeli 1959'muş. Sahibi pek dışarı çıkarmazmış, yılın nerdeyse tamamını kapalı parkta yatarak geçirdiği için her zaman bakımlı ve alımlı duran Porsche'nin yanındaki şahıs, sorularımıza anlayışla cevap vermekte. Birisi,

-Yahu böyle güzel ve cici bir arabayı, sıradan bir şeymiş gibi muayeneye çağırmak resmen ayıp; böyle arabaların ayrıcalığı olmalı diye fikir yürütürken bir diğeri, "Cumhuriyet rejiminde yaşıyoruz oğlum; padişahın oğlu da olsa getirip aracını muayene ettirecek." diye siyasi hukuk dersi vermekte.

Uzatmayalım, bizim taka ile Porsche hemen hemen aynı zamanda muayene istasyonuna giriş yaptı. Araçları içerdeki uzmanlar ölçüyor biçiyor, not veriyor, biz dışarda akrabası çekapa girmiş hasta yakını gibi endişeyle bekliyoruz.

Önce Porsche çıktı. Kenara parkettiler. Birkaç dakika sonra bizim takayı getirdiler, Porsche'nin yanına çektiler. Arslan gibiymiş maşallah. O esnada bizim takanın kapısını açıp hâlâ yanmakta olan far kontağını kapatayım dedim,

-Aabi, naaptın!

"Ne yapmışım?" diye arkama dönünce ne görsem beğenirsiniz. Benim hamlemle bizim takanın kapı kenarı Porsche'nin kapı kenarına tıklamış. Kapı kenarında yukardan aşağı beş altı santim uzunluğunda yarım santim enindeki boya pul pul olup dökülmüş!

Etrafımdakiler, kibar, şık ve terbiyeli bir sosyete güzeline kenar mahallenin görgüsüz delikanlısı eşek şakası yapmışçasına ayıplayan, ama daha çok hayretten halkalanmış bakışlarını üstümde birleştirdiler. Müthiş bir an. Kimseden çıt çıkmıyor. Herkesi, "Gözümüzün önünde vukubulan bu ağır insanlık dramından sonra bakalım gökten başımıza şimşekler inecek mi?" diye tedirgin, hatta ürkütücü endişe kaplamış. Nefes almaya bile korkmaktayız...

Ne diyeyim,

-Vah vah, ne yapsak ki? filan diye mânâsız sözler sarfettiğimi hatırlıyorum fakat hani "Ne söylesem boş" diye bir tâbir vardır ya, hakikaten ne söyleseniz durumu kurtarmaz cinsten sarsıcı, can sıkıcı, şoke edici bir ân içindeyiz.

Neyse ki birkaç dakika sonra kendimize gelebildik yavaştan. Birisi,

-Olan oldu, artık tutanak tutulması lazım diye bir şey söyledi.

Porsche'yi muayeneye getiren ve birkaç dakika önce yârenlik ettiğimiz arkadaşlar, "Birader yüz sayfa tutanak tutsan bir Porsche'nin kapı kenarının çıtlayan macununun yerini doldurabilir mi?" dercesine acıyan bir bakışla teklif yapan adama baktılar, sonra yeniden yere dökülen

boya kırıntılarına doğru eğilerek "Eyvahlar olsun, vah vah" makamında yeisle başlarını salladılar.

Haklıydılar; bu Porsche o kadar farklı bir şeydi ki, 2011 modelini getirip sahibine "bunu al beni affet" desem bile, aradaki 52 senelik kıdem değerini nasıl ve neyle ödeyebilecektim ki? Tam da, "Eyvah, mali açıdan mahvolduğumun resmidir; ben bu yükün altından bütün ömrümce çalışsam kalkamam." diye düşünüyordum kiii,

-Tamam yahu olur böyle şeyler diye bir şey söyledi aramızdan biri, "Tutanağı tutun, imzalayın; sigorta karşılar zaten."

Öyle yaptık ve ben meselenin bu kadar medenice ve kolayca çözümlenebilmesine çok memnun oldum. Adres ve poliçe bilgilerini yazdık, krokimizi yaptık. Şahitler mağdur, hatalı kişi (yani ben) imzaladık. El sıkıştık.

Porsche kızıl bir topaç gibi motorundan müzikal homurtular çıkararak bütün asâletiyle süzülüp gitti. Biz olayın şaşkınlığı ile arkasından bakakaldık.

Arkadaşım, "Biliyor musun" dedi, "Sen artık tarihe geçtin."

"Niyeküne?" dedim, "Çünkü" dedi, "Sen bir Porsche'ye istemeden de olsa küçük bir zarar verdin, seçkin insanlar arasına girdin. Porsche tarihinde artık bundan sonra senin adın da olacak!"

Dalga geçiyorsun; Porsche firması benim adımı nerden bilecek diye itiraz ettim,

-Unuttun mu dedi, az önce kaza tutanağının altına ismini yazdın!

Nar çiçeği 59 model Porsche'nin sevgili sahibi; "araba" derken bile haksızlık ettiğimi düşündüğüm o tatlı, o şirin, o pek çalımlı motorlu şeye istemeden de olsa küçük bir zarar verdiğim için beni affediniz. Size kızıl miniminizle uzun ve hayırlı yolculuklar diliyorum.

Arbeit macht frei!

Pazar gazetelerinin birinci sayfasına kuşbakışı göz atınca ortaya çıkan manzara şu: Türkiye'de sol hareket folklorik ve gelenekçi bir tatmin çizgisini kendisi için "evc-i bâlâ", yani bir nevi kemâl noktası sayıyor. 1 Mayıs'ı, Taksim'de, olaysız kutlamak yetti de arttı bile.

Yıldıray Oğur'un dünkü Taraf'ta yayınlanan "Bugün Taksim, yarın devrim" yazısı işbu vaziyetin boy fotoğrafıdır; behemahal okunmalı, hele hele, daha bugünden gelecek yılın 1 Mayıs'ını Taksim'de daha görkemli kutlamak üzere paçaları sıvayan marjinal solcular, sendikacılar, merkez sermayenin yayın organlarında mevzi tuttuğu halde kendilerini hakikaten "solcu" sayan gazeteciler daha bir dikkatle okumalı. Muska şeklinde katladıktan

sonra su geçirmez muşambalara sarıp Kırkpınar pehlivanları gibi boyunlarında gezdirseler yeridir o yazıyı.

Gören de zannedecek ki, 1 Mayıs'ı Taksim'de coşkuyla kutlayabildiğimiz sürece problem yok; halbuki olup bitenler şâhâne bir hokus-pokus'tan ibaret yahu! 100 bin kişi için Taksim'e 20 bin polis yığıyor, "Al sana meydan; âyin, faşing, karnaval, kurultay, miting ne istersen yap; aç kızıl bayraklarını, haykır dünya amelelerinin unutulmaz şarkılarını, dök kurtlarını, ama şu direğe tırmanmaya kalkışma, o direği gresle yağladık" diyorlar mest oluyorsunuz.

Söyleyecek başka söz, yapacak başkaca iş kalmamış besbelli; işiniz gücünüz, hayatınız "Nostalgia". Küçücük bir ikramla bu derece mutlu oluvermeniz ne kadar hüzn-âver bir vaziyet.

İşçi sınıfı için gerçekten bir şeyler söyleme fırsatı bulduğunda bu ak sakallı solcu arkadaşlarımız, dağlarda ve şehirlerde silahlı şiddet metoduyla devrime erken doğum yaptırma hülyası peşindeydiler; sol sendikalar ise, o zaman itibariyle rençberlik zenaatında görünmez işsiz durumundaki geleceğin işçi sınıfının refah payını, KİT'lerde çalışan sendikalı işçilere dağıtmakla meşguldü ve ufukları o kadardı. Fabrikayı sendikaya devretse, ceketini alıp gitse bile yine de borçlu kalıyordu o hesaba göre işveren. O işçilerin çocukları bugün işsiz halbuki, asgari ücretten sigortalı işçi pozisyonu arslanın ağzında. Gazetelerinin manşetine şanlı 1 Mayıs fotoğrafı döşeyen gazetelerin ise neredeyse hiçbirinde sendika filan yok. Espriden anlayan patronlar, üç otuz kuruşa, neredeyse karın tokluğuna çalıştırdıkları nitelikli köleleriyle, "Arbeit macht frei" fotoğraflarıyla dalgalarını geçiyorlar.

Arbeit macht frei, yani Nazilerin toplama kamplarının girişine yazdıkları slogan, (Google'ın arama çubuğuna "arbeit macht frei" yaz, görseller düğmesini tıkla, göreceksin!) der ki: "Çalışmak insanı hürleştirir!" Bizde köleleştiriyor ama sol yanımızın bu hususta söyleyebilecek ciddi bir sözü yok. Özellikle şanlı 1 Mayıs'ı üstelik "ille de" Taksim'de, marşlar ve kızıl bayraklarla coşkuyla kutlayabilecekleri sürece...

Sol, emekten öteye mi düşmüş ne? Yeni üretim tarzları ve yeni istihdam modelleri, yeni iletişimin iş hayatını dönüştürmesi hakkında ne söylüyor sol? Bugünün dünyası bir ucunda freelancer'ların, home office'lerin, öteki ucunda ise sezon sonuna kadar köleleri fabrikada yatıp kalkan Çin tipi sanayileşmenin yer aldığı garip bir yer. Bilişim, en yüksek katma değer üreten sektör haline geldi; para, elektrik hızıyla yeryüzünde çoğalacak yer arıyor kendine; bizim sol takım ise Taksim'de nostalji peşinde...

İşte şuraya yazıyorum; Türkiye'de işçi sınıfı davasının yeni temsilcileri de sağ cenahtan çıkar bu gidişle; sol sendikacılığın geleceğinde ise Taksim'de türkü bar işletmek gibi yeni açılımlar görünüyor.

Cumhuriyet hayatının büyük tereddüdü: Ahmet Hamdi Tanpınar

'Bilmek anlamak, anlamak ise affetmektir' sözünü yıllar önce bir yerlerde okuduğumdan beri isâbetini hep doğrulamak durumunda hissettim kendimi. Bizi insanlar hakkında zaman zaman insafsız hükümlere sürükleyen şey, onu anlamak gayretindeki eksiklerdir. Menendine az rastlanır ilim ve fikir adamımız Prof. Dr. Orhan Okay hocamızın "Bir Rüya Adamının Portresi: Ahmet Hamdi Tanpınar" adlı eserini okuduktan sonra zihnimde yine o tesbitin kımıldadığını duydum:

Bilmek anlamak, anlamaksa affetmektir…

Kitabı okuduktan sonra Orhan Okay'ın bir bölüme verdiği başlığı, işte bu mânâda kabul etmek gerekiyor zannındayım: "Tahayyülümüzde kalsın eski hâliyle"…

Eski hâliyle kalması gereken nedir ve bu kitap niçin bizim açımızdan önem taşıyor? Meselenin önemini, birisi genel, diğeri daha şahsi iki başlık altında irdeleyebiliriz.

-Eserle, o eseri ortaya koyanın şahsiyeti arasındaki ilişkiler bakımından

-Tanpınar'ın muhafazakar dünya görüşü bakımından isabetli bir atıf yeri, isabetli bir çıkış noktası teşkil edip etmeyeceği açısından.

Hemen belirtilmesi gereken husus, Orhan Okay'ın şahsi nezaketi ve ilmî dikkatinin bütün unsurlarını seferber ederek her iki suale çok tatminkâr ama sanatkârâne bir cevap vermiş olduğudur.

MÜKEMMEL BİR BİYOGRAFİ

Kitap, son yıllarda yayınlanan en iyi biyografi çalışması, ismiyle müsemmâ roman gibi hızlı okunabilir kurgusu ve üslubuyla bir edebi ziyafet; kendisine duyduğum hürmet ve hayranlık hissiyle muhterem hocamızın eserine karşı tarafsız kalamayacağımı düşünebilirsiniz; böyle bir ihtimâli reddetmeden şu kadarını söylemek isterim: Gençlik yıllarımdan itibaren pek çok yaşıtım gibi Tanpınar okudum, etkisinde kaldım ve eserlerinden hareketle tanımaya çalıştım; ancak şimdi, "Bir Rüya Adamının Romanı"nı (Dergâh Yayınları, 383 s.) okuduktan sonra zihnimdeki Tanpınar çehresinin netleştiğini görebiliyorum. Orhan Okay hocamız, edebiyat tarihçilerinin çoğu defa kullanmakta tereddüd ettikleri ve lüzumsuz ince fikirlilikler sergileyerek asıl fonkisyonu ihmâl eden tenkid neşterini vukufla fakat insaf ile meselenin şahdamarına tatbik etmiştir. "Tahayyülümüzde kalsın eski hâliyle" tesbiti, o soğukkanlı ameliyeden sonraki ruh hâlini anlatıyor ki aynı kanaatteyim.

ESER Mİ, SAHİBİ Mİ ÖNEMLİ?

Belki haksızlık; ben eserin sahibiyle birlikte tartılması gerektiğini düşünüyorum. Bir müellifin en mânidar eseri hayatı olsa gerektir; O. Wilde de aynı kanaatte olmalıdır ki şöyle diyor: "Ben

dehâmı hayatıma, kabiliyetimi ise sanatıma vakfettim." Öyle olması gerektiğine inansam da zaman zaman eserle müellifi arasındaki tezatların eser aleyhine zararlı sonuçlar doğurması gönül burkucu bir tesir yapıyor. Eser dediğimiz sanata tabidir, "su'n" yani telif gücünün bir yansıması; hayat ise kendi kanunlarına bağlıdır ve onun üzerinde tasarruf aralığımız pek dar bir sahaya mahsus kalıyor.

Bu tartışmayı sona erdirmek ne mümkün ne de gerekli fakat bu tenakuz daima hatırda gezinmelidir. Özellikle çocuklara ve gençlere eser tavsiye ederken eserle müellif arasındaki mesafeyi hep hatırda tutmak gerekiyor bana göre.

İÇERİDE OLMAK İSTEMEK; AMA DIŞARDA KALMAK...

Tanpınar, Cumhuriyet rejiminin ve inkılaplarının yörüngesinde yalpalayıp duran, fakat nihai tahlilde sanatkârlara mahsus seziş ve düşünce gücüyle yaşadığı çelişkileri farkedebilen bir yazardı. Orhan Okay'ın çalışması böylece sadece Tanpınar hakkında çok etraflı, dikkatli ve insaflı bir tanıtma kitabı ortaya koymuş olmuyor, bizzat Tanpınar üzerinden Tanpınar kuşağını yakından tanımamıza da imkân veriyor. Tanpınar sınıf kökleriyle ve içine doğduğu beşeri çevre itibariyle klasik Osmanlı dünya görüşüne ve zevklerine bağlı birisi gibi görünse de Cumhuriyet'in ilk kuşak gençliği içinde İslâm'dan çok Deizm'e, tasavvuftan çok Spritualizm'e, dini vecd hâlinden ziyade Estetizme yatkın bir bocalama devri adamıdır. Cumhuriyet'in yeni bir toplum inşâ etme ülküsüne samimiyetle bağlıdır; kendi ifadesiyle, "1932'ye kadar çok cezrî (radikal) bir garpçı"dır. Şark'ı tamamen reddetmektedir. Henüz genç bir öğretmen iken Atatürk'ün bir okul ziyareti esnasında kendisine medreselerin kapatılması ile ilgili soruya, hayatta hiç bir müsbet fonksiyonu olmadığını, zaten yaşayan bir ölüye benzediği cevabını vermiştir fakat Tanpınar'da, meselâ onu bir Nurullah Ataç, Bir Behçet Kemâl olmaktan alıkoyan başka bir zihnî kimyâ, daha doğrusu seziş kudreti vardır: "Yenileşme zaruridir, fakat eskinin üzerine bina edilmesi şarttır. bunun için her şeyden önce şiiri, musikisi, mimarisi ve bütün bir yaşama tarzıyla nelerimiz olduğunu bilmemiz gerekir" demekten de çekinmeyecektir. Eserlerinde ve hayatında -kendi tâbiriyle hep o "meddü cezr"in tesiri görülecektir. Dine karşı ilgisiz ve soğuk değildir ama meseleye içerden bakış sahibi bir dindar da sayılmaz. Onun bu meseledeki derin tereddüdünü aksettiren en manidar misâl, bir Ramazan gecesi, muhtemelen teravih namazı esnasında Sultanahmet Camii'nin etrafını çevreleyen duvarlardaki demir parmaklıklı pencerelerin önünde onu derin bir sarsılış hâlinde gören öğrencisinin şahitliğidir.

İçerde olmak istemekle, dışarda kalmayı tercih arasında bir mütereddiddir Ahmet Hamdi Tanpınar, fakat büyük bir mütereddid. Biz o tereddüdde Türk dilinin, şiirinin, estetiğinin ve sanatının zirvelerinden bir kaçına dokunabiliyoruz. Onun tereddüdü Cumhuriyet rejiminin tam orta yerinde durduğu hâlde (Üniversitede profesör, Mecliste vekil, Akademide hoca) gözü, aklı ve sezişleriyle köklü değerlerden sarfınazar etmez. Tereddüdü özel hayatına da

aksedecek ve onu savruk, bir türlü tabii ahengini ve dengesini bulamayan, müşkül bir adam yapacaktır.

METODDAN BAHSETMEYEN BİR METOD KİTABI

Orhan Okay'ın Tanpınar değerlendirmesi, kendi türünde bundan sonra araştırma yapacak olanlara örnek teşkil edecek kadar önemli vasıflar taşıyor; en evvel bu araştırma, "talebe"lerin "hoca"larına karşı takındığı geleneksel saygı çerçevesinde görünmezlikten gelinen unsurlar taşımıyor; zaman zaman sert, ama her zaman hakkaniyetli bir bakış açısından Orhan Okay hocamız, erişebildiği bütün kaynakları seferber ederek mükemmel bir Tanpınar tahlili ve tenkidi kaleme almış. Sosyal bilimlerde çok müracaat olunan bir metod kaidesi vardır: "Saymak değil tartmak gerekir". Kitap, bu nazik ameliyenin nasıl yapılması gerektiği konusunda bir ders niteliğinde. Orhan Okay, yılların kazandırdığı sağlam bir muhakeme ve denge duygusuyla Tanpınar konusu etrafında genç öğrencilerine yeni bir metod dersi veriyor. Bu cümleden olarak Tanpınar'ın dini ve siyasi eğilimlerinin incelendiği bölümler bu açıdan çok dikkat çekicidir. Ne görmezden gelerek kollanan bir iltimas, ne de küçük hesapların saikiyle tevessül olunan bir intikam tezgâhı; bunlar yerine, bu ülkede yaşamış, eser vermiş ve iz bırakmış önemli bir adamı, sanatkâr bir mizacı sanatı ve şahsiyetinin bütün yönleriyle tartma ve okuyucuya tanıtma heyecanı...

Tanpınar, Cumhuriyet'in yaşadığı büyük tereddüdü görünür hâle getiren bir adamdı; bugünün aydınları her mânâda onun tereddüdünden yola çıkarak kendi çizgilerini bulmuş sayılırlar, Gogol'un paltosu gibi; o bakımdan Tanpınar'ı tanımak ve hakkında hassas hüküm vermek, hepimizi ilgilendiren bir mecburiyettir...

Bir Rüya Adamının Romanı'nı okumakla sadece Tanpınar'ı değil, bu mükemmel biyografinin yazarı Orhan Okay'ı da tanımış olacaksınız.

Sil-liff-kee-nin yoğur-duu...

Parlamentomuz, -eksik olmasın-, parti kapatmada ilk söz hakkını meclise veren anayasa değişikliğini reddedip; bir mânâda "ne haddime" dediği andan itibaren olay, yurtta, dış temsilciliklerimizde ve yavru vatan Kıbrıs'ta büyük bir coşkuyla karşılandı.

Parlamentoda temsilcisi bulunan siyasi parti sözcüleri, ayaküstü duygularını kısaca, "Oh olsun... iyi oldu... sağduyu galip geldi..." şeklinde belirtmek lüzumunu hissettiler. Daha önceleri, "Türkiye'yi bu gidişten, ancak sorumlu vatansever AK Partili bir avuç milletvekili kurtarabilecektir. Sorumluluk büyük ölçüde onların da omuzundadır. Onların en iyi şekilde görevini yapacağı umudumu koruyorum.." şeklinde yol gösterici bir konuşma yaparak dikkatleri çeken CHP genel başkanının bu defa hiç ses çıkarmaması, "Biz daha önce söyleyeceğimizi söylemiştik" mânâsında yorumlandı.

Haber, yurtta ve dünyada büyük bir iyimserlikle karşılandı. Mali piyasalar bu haberle yerinden kımıldadı; finans çevreleri yaralı, yorgun ama gururlu bir arslan gibi yelelerini sallayarak ön ayakları üzerinde ayağa kalktı. Japon borsasında olumlu hareketlenmeler gözlendi. Dow Jones endeksi, Körfez savaşından beri en büyük sıçramasını gerçekleştirdi.

Çin resmi haber ajansı Xinhua, olayı abonelerine "Şok şok" kapağıyla duyurmaya başladığı anda Çin hükümeti olağanüstü toplandı ve yapılması muhtemel sevinç gösterilerinde emekçi halkın birbirine zarar vermemesi için güvenlik tedbirlerinin artırılması, ayrıca işçi aylıklarına birbuçuk sent zam yapılmasını kararlaştırdı.

Tam da o saatlerde bütün gözler Beyaz Saray'a çevrilmişti; iyi haber alan bazı kaynaklar, Obama'nın o esnada oval ofiste bulunan yakın danışmanlarına, "Türklerin parlamentosu akl-ı selim gösterdi; bravo arkadaş; işte budur!" diyerek "çaak" yaptığını aktarıyorlar.

Rusya'da ise Başbakan Putin'in haberi duyar duymaz oturmakta olduğu masasından fırlayarak neş'eyle Silifke'nin Yoğurdu türküsü eşliğinde folklor figürleri yapmaya başladığı ileri sürülüyor. Brüksel'de ise AB Parlamentosu yöneticilerinin toplu halde en yakın birahaneye giderek gerginlikten kurtulmak için olayı ıslattıkları görüldü.

Bilindiği gibi parlamentomuzda grubu bulunan partilerin çoğu, anayasa değiştirmenin şimdi meclisin haddine düşmediğini, böyle önemli, nazik ve tehlikeli bir değişikliğin ancak gelecek meclisler tarafından, -o da çook çook seneler sonra- küçük bir ihtimâl ve zaten son derece dar kapsamlı olarak belki gerçekleştirilebileceğini ileri sürüyorlar; yerli ve yabancı gözlemciler bu ihtiyatkârlığın aslında, "Değiştirmeyelim; bu hali daha yakışıklı; beğenmeyen kızını vermesin" anlamına geldiğini söylüyorlar.

Parti kapatmayı zorlaştıran maddeye destek vermeyen partiler arasında en çok BDP'nin tutumu ilgi uyandırıyor; bilindiği gibi şu anda BDP ismini alan bu parti, yakın geçmişte farklı isimler altında tam 6 kere kapatılmış ve bazı çevrelerde "Fermuar parti" diye adlandırılmaya başlamıştı. BDP'nin bu maddeye destek vermemesi, folklordan anlayan çevrelerde "Oyna gelin; yerim dar!" şeklinde nitelendiriliyor.

Bu satırlar kaleme alındığı saatlerde Meclis'te paketin diğer maddelerinin ikinci turda oylanmasına devam edilmekteydi. Siyasi gözlemciler, iktidar grubunun özellikle önem taşıyan diğer iki maddede de fire vereceğini, Türkiye'de statükonun temel taşlarının fazlaca yerinden kımıldamayacağını, bu durumda hükümetin utancından istifa edip yerini CHP-MHP koalisyonuna bırakacağını ve 1982 Anayasası'nın 120 ton ağırlığında mermer bir bloka altın harflerle yazılarak AYM önüne dikileceğini tahmin ediyorlar.

Sol yanımız niçin ağrır?

Asıl soru şudur: Deniz Gezmiş ve arkadaşları "Devrimci şiddet"e karşı mıydı, değil miydi? Devrimi zor kullanarak doğurtmayı uygun görmüşlerse, kime karşı, hangi ölçüde ve niçin şiddet kullanmışlardı?

Kantinde, bahçede, amfide eylem yapmaktan, forum düzenlemekten bahsetmiyoruz; devrimci şiddet düşkünlerinin, kendileri gibi düşünmeyenler üzerinde öngörüleri nelerdi; onlarla aynı okulu, aynı mahalleyi, aynı sokağı paylaşmaya rıza gösteriyorlar mıydı meselâ?

Adam öldürmemiş üç gencin, nâhak yere idamına üzülmek anlaşılır ve insânî bir tepkidir fakat, bu tepkinin içine devrimci şiddeti meşrulaştıran, güzel ve şirin gösteren, "Her eve lâzım" cinsinden yararlı bir mutfak gereci gibi sunan bir edebiyat, bizzat köpürtücüleri tarafından sorgulanmalıdır.

O devrimci şiddet ki, devrim yerine kendi antitezini, yani devrimci olmayan şiddete ebelik etmekten başka bir işe yaramadı; sağ şiddeti, solcu devrimci şiddet doğurdu. Sağcıların şiddete başvurmak gibi bir stratejisi yoktu, niçin olsundu ki; sandıktan hep galip çıkıyorlardı, hâlâ galip çıkıyorlar. Sağın devrim ütopyası da yoktu, o yüzden şiddete kendilerini korumak için tevessül ettiler ve bir zaman sonra şiddetin kaynağını sorgulamayacak derecede çılgın bir kapışmanın içinde buldular kendilerini. Bu gerçek, dönemin solcularını çılgına çeviriyor, çünkü şiddeti tek yanlı olarak eylemci solun benimsemiş ve başlatmış olması, onları tarih karşısında açığa düşürüyor, çirkin ve gülünç gösteriyor.

Evet gülünç. 60'lı yıllarda esmeye başlayan ılımlı, hümanist sol meltemler 70'lerde devrimci şiddet rüzgârına dönüştü ve 12 Eylül'den önceki günlerde bir "Melhame-i kübrâ"ya dönüşen karşılıklı boğazlaşma, beş cuntacı generalin eğitim düdüğü ile aniden kesiliverdi. Derin bir sessizlik! -Sol jargonla- Türkiye'nin proleteryası silaha sarılıp, sokaklarda, mevzilerde, barikatlarda ve fabrikalarda, komprador işbirlikçi burjuvaziye ve faşizme karşı devrimi savunmaya kalkışmadı, Türkiye köylü sınıfı yabasını, tırpanını kavrayıp nasırlı elleriyle kırsalda ağalığı, feodaliteyi yıkmak için dağa çıkmayı aklından bile geçirmedi; bunlar sadece okumuş ama saf çocukların fantezisinden ibaretti.

Türkiye'de devrimci şiddete güvenen sol 12 Eylül 1980 tarihinde yenildi, hezimete uğradı; Komitacı geleneğin derin devleti tarafından kullanıldıklarını, sağ eylemcilerle birlikte Mamak işkencehanelerinde fark edebildiler. Dünyanın en ücra yerindeki sınıf gerilimlerini sayfalar dolusu tahlile güç yetiren Devrimci şiddetin geveze ideologları, 12 Eylül'ün analizini hâlâ yapabilmiş değildir; beceriksizlikten değil, büyük ihtimâlle utançtan...

Şiddete tapınan solcu takımının, Türkiye'ye büyük fenalığı dokunmuştur; çünkü Türkiye'nin gerçeklerine saygılı, adam gibi bir solun, barışçı solun ve en mühimi vicdânî solun gelişmesini şiddeti devrimin anahtarı zanneden solcular engelledi. Sol yanımız muzdariptir

efendiler; bir kanadı kırık kuşlar gibiyiz. Düşününüz, CHP'nin kendini sol parti gibi gösterebildiği bir siyasi yelpazemiz var. Artık dikkat bile etmiyoruz ama bakınız BDP bile kendini sol parti zannediyor. Eğer bunlar gülünç değilse nedir gülünç?

Deniz ve arkadaşları, evet, idamı hak edecek bir şey yapmamışlardı ama birer Gandhi, Thoreau filan da değillerdi, bilakis THKO denilen "profesyonel devrimci" şiddet örgütünün kurucuları arasındaydılar. Devrimi asla göremediler, bugün saçları ağarmış yaşdaşları da görebilmiş değiller. Eğer devrimden sayarlarsa, devrimi bugün, burun kıvırdıkları AK Parti yapıyor; dünün radikal İslamcıları, bugünün zoraki demokratları, Türkiye'nin statükosunu, evet, çatır çatır değiştiriyorlar.

Çatırtı seslerini daha net duyabilmek için alıcınızı Meclis'te grubu bulunan sözüm ona "sol" partilerin grup toplantılarına yönlendirmelisiniz!

Partalcı

Sene 60'lı yılların sonu; yer, Beyazıt meydanı, mevsimlerden bahar veya güz. Öğrenci kavgalarının ayyuka çıktığı zamanlar.

Hukuk Fakültesinde okuyan solcu öğrencilere gözdağı vermek üzere, İstanbul'un uzak köşelerinden kopup gelerek kavgaya giren sağ tandanslı öğrenci topluluğu, -ki biz bu yazıda artık onlardan kısaca "Komandolar" diye söz edeceğiz-görevi (!) yerine getirdikten sonra, manga komutanlarının "Arkadaşlar, buraya gelin ve toplanın." direktifiyle ellerindeki iskemle bacağı, zincir, muşta türünden "tartışma" araçlarını parkalarının koynuna gizleyerek liderlerinin işaret ettiği yerde toplanıyorlar.

Lider, bayrak direğinin yanında, diğer öğrencilerin bulunduğu yerden şöyle bir metre kadar yüksekte duruyor, arkadaşları toparlanınca, sert bir asker sesiyle haykırıyor,

-Rahattt!

Onbeş-yirmi kişi civarındaki Komando gençler hemen askeri nizamda sıraya geçerek gerilmiş yay gibi, ellerini bellerinde birleştirip ayaklarını yere vurarak rahat durumuna geçiyorlar, ardından liderin tabanca gibi sesi koca meydanda patlıyor yeniden,

-Hazz-rooolll!

Gençlerin gözü liderlerinde, bu defa zemberek gibi hazırol durumuna geçiyorlar. Lider, yapılanları beğenmemişçesine yüzünü buruşturup yeniden emir veriyor,

-Rahatt!

-Hazrolll!

Etraftan seyre duranlar var; seyredildiklerini farkeden gençler hafiften gururlanıyorlar. Manga komutanı aşka gelmiş lüzumsuz yere komutları tekrarlayıp durmakta. Hani ayıp olmayacağını bilse, "Sağa dön, yanaşık düzende avcı koluna geç, sıçramalarla kütüphane ardına gizlenmiş düşman piyadelerine hücuma geçiyoruz." filan diyecek neredeyse...

Gururlu komando mangası komutanının hemen ardındaki bayrak direğinin dibinde o ana kadar farkedilmeyen berduş kılıklı bir adam olup biteni hayranlıkla seyretmekte. Belli ki nerde akşam orda sabah vezniyle İstanbul sokaklarını mekân tutmuş bir hâne-berdûş... Mütereddid birkaç adım atarak "komutan"a yaklaşıyor, omuzuna saygıyla dokunuyor,

-Abi... abi be...

Bizimki sert bir baş hareketiyle dönüyor, "Ne var, ne istiyorsun?"

Berduşta saç sakal birbirine karışmış; kokusu nerdeyse Çemberlitaş'tan duyulucak kertede pis...

-Abi, diyor, "Kurbanın olurum senin, n'oolur; Allah rızası için, şurdan iki komut da ben vereyim be!"

Manga komutanımız, tamamen Kadirist bir refleksle sokak serserisine haşin bir tokat çekmek üzereyken etraftaki seyirci topluluğunu farkedip elini indiriyor. Kalabalıktan çoğu seyrettiği sahnedeki gırgırı farketmiş beklemekte...

-Abi, ölümü öp... Abiciğim, Allah ne muradın varsa versin, bir kere komut vereyim be, n'olur abim benim, kırma bu kardeşini!

Ne yapsın komutan? Aşağı tükürse de rezalet, yukarı tükürse de... Askerlerinin gözlerine bakıyor; onlar da bakışlarıyla, "N'olacak iki komuttan be başkan; veriversin garipçik, korkma biz bozuntuya vermeyiz durumu." mesajı veriyorlar.

-İyi bari diyor, fazla uzatma ama...

Sokak serserisi, yetkiyi bir anlığa olsun eline geçirince kaplan gibi dikiliyor, sesine en erkeksi ve sert tonları katarak haykırıyor,

-Rahayyt! Haz'roolll...

Alkış, kahkaha, gırgır, kıyamet...

Bizimkiler bu küçücük sahte askercilik oyununu daha fazla sürdürmenin yeri olmadığını anlıyorlar, onlar da gülüyor; çaktırmadan kalabalığa karışıp kayboluyorlar. Toplum polisi de oraya doğru yaklaşmakta zaten...

Şimdi diyeceksiniz , "Bu hadiseyi niçin anlattın ey yazar?"

Anlatayım!

Sene 2003. Japonya'nın Tokyo Üniversite-si'nde bir Türk genci doktora imtihanına giriyor fakat geçenlerde yaptığı tezin % 40 itibarla aşırma olduğu ortaya çıkınca ortalık karışıyor. Tokyo Üniversitesi doktora tezini iptal ediyor ve üniversite ile ilişiğini kesiyor. Rektör Junichi Hamada, "Şok içindeyiz. Bu inanılmaz bir durum. 130 yıllık tarihimizde hiçbir doktora tezini iptal etmedik, kimseyi görevden atmadık." diyor.

Kısa bir araştırma yapınca NASA'nın astronot takımına bile katıldığı öne sürülen bu Türk gencinin bir hayli numara çevirdiğini öğreniveriyoruz (İnternet yıkılıyor yahu; siz hâlâ duymadınız mı?)

Abimiz kısaca, kabiliyetli, çalışkan, gayretli fakat biraz olduğundan farklı görünmeye çalışan bir Türk genci. Sadece bizim basını ve resmi mercileri değil, bazı Japonları bile kandırmayı başarmış.

İşte sabıka kaydından bazı örnekler:

"Astronotum, olimpiyat şampiyonuyum, yazarım." demiş, "Türkiye'nin ilk resmi astronot adayı olarak Ulaştırma Bakanlığı tarafından NASA'ya gönderildim; 2 yıl astronotluk eğitimi aldım." demiş ama belge ve fotoğrafı sahte çıkmış. "Beni NASA'ya Türk Hava Kuvvetleri Komutanı tavsiye etti.??... Türk Milli Kayak Takımı'nda yer aldım, Olimpiyat madalyası kazandım, Illinois Üniversitesi ve İTÜ mezunuyum." demiş ama hiçbirinin aslı astarı yok. "2003 Spacean Uzay Konferansı'nda bildiri sundum." demiş, katılımcı bile değilmiş halbuki; ardından, Japon Uzay Fiziği Departmanı Başkanıyım." diye hava atmış halbuki öyle bir birim yokmuş...

Vesaire vesaire...

Abimizin Japonyalarda, NASA'larda yapmaya çalıştığı şeyin bu yazının başında anlattığım hikayedeki hane-berduş vatandaşımızla bir farkı yok, ikisi de,

-Abi kurbanın olayım, ne olur bi komut da ben vereyim; hayatta bir kere olsun, özlediğim, imrendiğim bir şey yapabileyim, fotoşop hilesi olsa bile, diyerek bir anlığına olsun olduklarından başka türlü görünmek isteyen garibanlar.

İnsan gülemiyor bile; buruk bir tebessüm, sonra insanın içinde bir yerlerde giderek koyulaşan, kahve telvesi gibi tortulaşan bir acılık...

Siirt Olayı'nda basın ne kadar sorumlu?

Böyle olur; modern zamanlarda kitleler her sabah iletişim sağanağında duş almadan kendilerini “güne hazır” hissetmezler.

İletişimin zalim tarafıdır bu.

İnsanlar kötü haberi severler; iyi haber ilgi çekmez, dikkat uyandırmaz. Gazeteciler elbette durumun farkındadır fakat “velinimet”lerine, yani haberin tüketici kitlesine istenileni vermeye mecbur hissederler kendilerini.

Modern zamanlarda haberdar olmak, insanlarda “vah vah, kötü..., ne yazık...” duygusu uyandıran haberleri duymaktır. Kötü haber duymak, haber tüketicilerinde genellikle benzer etkiler uyandırır: İlki, “Neyse ki ben böyle değilim; yakın çevremde böyle şeyler olmuyor ve tehlike benden çok uzak” duygusunun verdiği, bir nevi tersinden hoşnutluktur. Eğer kötü haber bizi kısmen veya tamamen kapsamı içine alıyorsa “haberdarlık hissi”ni öfkeye dönüştürerek enerji açığa çıkarırız: İlgililer gaflet içindedir, emniyet uyuyordur, aileler işin farkında değildir, etkili cezalar uygulansa bu gibi olaylar artık olmayacaktır vb...

İşte aynen böyle oldu; Siirt’te, ilköğretim çağında eğitim gören çocukların mâruz kaldığı aşağılık eylem, bir hafta kadar zihinlerde tutunduktan sonra unutulmuşlukların gayyâsına kayıp gözden kayboldu. Kimimiz, “Neyse ki böyle kötü şeyler bizden çok uzaklarda oluyor” diye kendine bir teselli payı çıkardı, kimimiz de “Nerede bu devlet, niçin tedbir alınmıyor” diye bir miktar ateş püskürdükten sonra işin peşini bıraktı; bırakmak zorundaydık her sabah (veya akşam haber saatinde) altında duş almaktan hoşlandığımız haber sağanağında yeni şeyler duymak gibi kötü bir tüketici alışkanlığımız bulunuyor.

Baksanıza, Cumhuriyet tarihinin en kapsamlı suç örgütü ile ilgili dava bile tüketicide “bıkkınlık” uyandırmaya başladı!

BASIN, TECAVÜZ HABERLERİNDE ERKEK EGEMEN VE MAÇO LİSAN KULLANIRSA...

Siirt’teki nefret uyandırıcı hadiseyi daha şimdiden unutmaya başladık fakat kamuoyunu bilgilendirme sistemimizde, daha doğrusu kamuoyunu haberdar etme üslûbumuzda hiçbir değişikliğe yol açmadı bu haber. Yayıncı kuruluşlar bir araya gelip, “Bu çirkinlikte bizim de bir hissemiz yok mudur; bilerek veya bilmeyerek suçluları (şüphelileri) özendirmiş olabilir miyiz?” şeklinde bir otokritik yapmadılar. Yayıncı kuruluşlarımız, yaptıkları işin doğru ve sağlıklı olduğundan emin görünüyorlar; belki de “Biz olup biteni yansıtan bir mercek gibiyiz; toplumda neler cereyan ediyorsa onu aksettiriyoruz. Tarafsız ve bağımsız çalışıyoruz. Bizim nasıl bir kusurumuz olabilir ki?” tarzında bir savunma hâleti içinde olsalar gerektir ki, nadir istisnalar dışında, “Siirt olayında basının sorumluluğu” başlığı altında bir tartışma başlığı

açılmasına şahit olmadık. Kaldı ki bazı gazeteler, Siirt'te olup biteni erkek egemen, hatta maço lisanın kadınları aşağılayan kelimeleriyle vermekte mahzur görmediler. Bildiğim kadarıyla basınımızda bu yanlışlığı sadece Milliyet yazarı Mehveş Evin açıkça eleştirmek inceliğini gösterebildi.

CİNSEL MUHTEVALI HABERLERİN KÖK MESAJI

Bütün dünyada olduğu gibi Türkiye'de habercilik, gazetecilik, yayıncılık yapmanın kuralları, prensipleri, amentüsü var; haberle kural arasındaki sadakati değerlendiren etik kurullar bile var ama Türkiye'de yazılı ve görüntülü basının çok önemli bir kısmı, yayınlarında cinsellik temasının tiraj artırıcı câzibesinden vazgeçmiyorlar.

O gazetelerden birini, şöyle rastgele ama dikkatle tarayınız; dolaylı veya doğrudan cinsellik duygusunu kışkırtmaya yönelik haber ve fotoğrafları sayınca ve haberin verdiği kök mesajın niteliğini fark edince durumu bütün netliği ile göreceksiniz; aynı gazetelerin web sitelerinde durum daha abartılı şekilde beliriyor. Vaktiyle "Boyalı basın, bir kısım medya" diye nitelenen yayınlarda cinsellik, şüphesiz "cinsel suçlar artsın" niyetiyle değil ama belki ondan daha ağır ve yüz kızartıcı olmak üzere okuyucunun ve seyircinin şuurunu ve şuuraltını tahrik kastıyla kullanılıyor. Kadın vücudu ve çıplaklık, satış ve tiraj artırmaktaki avantajı sebebiyle vazgeçilmez motif olarak baş sırayı işgal ediyor. Sadece yayın organları değil, ticari şirketlerin büyük bir kısmı satış artırıcı faktör olarak cinsellikten vazgeçmiyor.

"AŞK" BÜTÜN GÜNAHLARI TEMİZLEYEN BİR DETERJAN MIDIR?

Bu konuda yapılan eleştirileri boşa çıkarma taktikleri artık herkesçe biliniyor: İlk olarak cinselliğin tiraj ve satışta kullanılmasını eleştirenler, o beylik ve bıktırıcı "gerici", "çağdışı", "örümcek kafalı" ithamıyla bastırılıyor; ardından "Sizin kalbiniz kirli; vaktiyle böyle çağdaş ilişkiler yaşamadığınız için kadına ve cinselliğe saldırgan bir niyetle bakıyorsunuz" suçlaması geliyor. Kadın vücudunun ve çıplaklık unsurunun modern hayatın bir lâzımesi, hatta başlıca işareti olduğu ileri sürülüyor. Kadın-erkek ilişkilerinde görmeye alıştırıldığımız, "Düzeyli birliktelik, flört, her gencin Amerikanvari bir kız veya erkek arkadaşla 'çıkma'sı" türünden "esnek" davranışlara karşı çıkanlar aynı dille sindiriliyor. Kadın erkek ilişkilerindeki rahatlık ve esneklik, yeni ve modern hayat tarzının gereğiymiş gibi sunuluyor.

Deli gibi TV dizisi seyreden seyirciye, ille de normal şartlarda asla erişemeyeceği yüksek hayat standartları ve refahtan pasajlar gösteriliyor, sıradışı, hatta resmen edeb harici ilişkilerin "olabilirliği" üzerinde duruluyor ve "Aşk"ın bütün kirleri ve günahları paklayabilen deterjan özelliğinin altı çiziliyor.

Hayır, "Birilerinin işi-gücü kalmamış, Türk toplumunun ahlâkını dejenere etmeye çalışıyorlar" demeye getirmiyorum; bilakis, "Birileri, para ve başarı kazanma hırsı uğruna her

değeri harcamaya, öğütmeye, küçültmeye hazırlar" diyorum. Ne yazık ki iki cümle arasında netice bakımından büyük bir fark yok.

KADINI AŞAĞILAYAN, ÇOCUĞU TÜKETEN, MASUMİYETİ KİRLETEN BİR BASIN DİLİ

Türk basınının önemli bir kısmı cinsellik unsurunun haber ve görüntü değeri hakkında ikiyüzlü davranıyor. Batı dillerinde "Ünlülerin mahrem hayatı, illegal ilişkiler ve cinsellik"ten başka pek çok anlam taşıyan Magazin kelimesi, Türkçe'de tek mânâya geliyor ve bu mânânın içini doldurma şerefi (!), o yayıncı kuruluşlarımıza ait bulunmakta... Magazin'in Türkçe'de olumlu bir mânâsını hatırlayan var mı ve gazetelerimizin magazin ekleri hangi toplumsal ihtiyacımıza cevap vermektedir?

Türk basınının mühimce bir kısmının "kadın" kavramına bakışı aşağılayıcı, tüketici ve kadını metâ haline getirici bir gizli dil barındırıyor. Satıhta kalan kadın hakları edebiyatı, cinsel gösteri ihtiyacı belirince ânında bastırılıyor. Masumiyetin sembolü çocukları ve çocukluğu bile reklam endüstrisinde kabaca sömürüyoruz.

Kısacası, basınımızın ahlâkı tamamen kendinden menkul. İşte bu noktada tüketici tepkisinden başka caydırıcı müeyyide görünmüyor ortalıkta. Demokratik toplumda tüketici, okuyucu, seyirci, müşteri, seçmen ve taraftar, gücünü doğru hedefe yoğunlaştırdığında, en bükülmez kartelleri (veya hükümetleri) bükebilecek derecede büyük bir güce sahip.

Beğenmediğimiz şeyler hakkında en azından bir kınama mektubu, bir e-posta gönderebilmeli, fikrimizi açığa vurabilmeliyiz artık.

Kâtip benim, ben kâtibin el ne karışır?

Güzide basınımızda iletişim ahlâkına bu kadar saygılı, bu kadar meraklı ve hassas "Yazı insanları"nın varlığı insanın bilumum tüylerini diken diken ediyor.

Huşû içindeyim, vecd hâlindeyim... Transa geçmeme pek bir şey kalmadı; esasen ahlâk ve hakkaniyet âbidesi olduğunu hatırlayarak kudsi bir öfke ile ayağa kalkan ve ağzından alevler fışkırtarak basın etiğine saygısız çevreleri mikrodalga fırınına girmiş kabuklu patates gibi kızartan bu ahlâki hamleyi bütün varlığımla tebcîl ve tebrik ediyorum. Aferin be!

Unutmayalım ki, bu millet, şöyledir böyledir ama, milli varlığa ve umûmun ahlâkına yönelen çirkin saldırılar karşısında her zaman sıkılmış yumruk gibi sert ve kahhar durmayı her zaman becerebilmiştir; nitekim şanlı ve nâmuskâr Türk matbuatının "herşeyden daha elîm ve vahîm olmak üzere" şu mezkûr hâdise karşısında takındığı tavır, o eski İstanbul türküsünde geçen, "Kâtip benim, ben kâtibin / el ne karışır" ölçüsü şeklinde tecellî etmiş bulunuyor ki büyük merhaledir; hezâr tahsîn!

Bu, çağlar üzerinden koca bir sıçrayışla atlayarak üzerine kestirmeden konuverdiğimiz bir ahlâk zaferidir; bu zaferin keyfini hiç kimse bozamaz; hele hele ilk gün, "Bu meseleyi ayıplamak maksadıyla da olsa gündeme getirmeyelim, yok sayalım... bu hadiseden siyasi sonuçlar çıkarmaya kalkışmayalım..." diye köşeli bir tepkiyle elâleme sıkı bir ayar çektikten sonra hemen ertesi günü, "Maalesef yapabileceğimiz bir şey yok; bu bir haberdir. Komplocuların zaferi kesinlik kazanmıştır" diye çarkeden birtakım elemanların itirafları kesinlikle mâneviyatımızı bozmamalıdır.

Türk basını ahlâken pek yüksektir; Türk matbuatı özel hayata pek hürmetkârdır, Türk medyası ayıp işleri teşvik etmez: Şecîdir, mazbuttur, muhteremdir, dürüsttür, hakşinastır; iftira bilmez, yalan yazmaz, asparagas yapmaz, mağluba el kaldırmaz!

Türk basını "magazin"e kesinlikle yer vermez; sadece birtakım "Hayat-ı hakikiyye sahneleri" karşısında habercilik refleksini konuşturur o kadar!

Türk basını, "Göğsü büyükse bahşiş de büyük" diye haber yapmaz meselâ, onu Yunan basını yapar! Çoluk çocuğun bile rahatça izleyebildiği gündelik gazetelerde ve web sayfalarında çıplak kadın fotoğrafı koleksiyonlarına yer vermez; ünlülerin "frikik"li anlarını yayınlamaz. "En güzel oto yıkama", "Bikini en çok ona yakışıyor", "Evde bile çıplak", "Öyle bir yerine dövme yaptırdı ki", "Balon almak için", "Tacizci balık" diye başlıklar altında kadın çıplaklığı satmak gibi basit numaralara tevessül etmez. (Örnekler dünkü gazetelerden seçildi!)

"Niçin bu kadar çıplak kadın resmi basıyor ve cinsellik satıyorsunuz" diye sorulsa namuskârlıkları kabarır da, "Ne yani biz k...t mıyız şimdi?" diye celâlleniverirler; buna mukabil yayında bu gibi hafifliklere yer vermeyen gazeteleri ise hemen, "Muhafazakârlar tecavüz skandalını neden görmüyor?" şirretliğiyle suçluluk psikolojisi baskısı altına almaya çalışırlar.

Basınımız aşka saygılıdır; aşkın kötüye kullanılmasına ise köpürür. Hergün reklamını yaptığı, sıradanlaştırdığı, pazarladığı, özendirdiği ilişkileri, yani tırnak içinde "Aşk"ı, ezkâzâ, kendi cenahlarından birinin yaşadığı ortaya çıkarsa ne yapacağını bilemez, saçmalamaya başlar. "Size ne kardeşim" der; "Sizin elinize geçmiyor da ondan iftira atıyorsunuz" der; "Aklınız fikriniz cinsellikte mi sizin kırsalın kıroları?" diyerek kendi güngörmüşlüklerine gururlu bir göndermede bulunurlar...

Evet, kendilerine göre bir ahlâki umdeleri var elbette; fakat nerede ve ne zaman unuttuklarını hatırlayabilseler süper olacak...

Üptük ama niçin üptük; sorun bi yol gaari?

Değerli arkadaşlarım; günlerden beri "Neler oluyor?" sorusuna cevap arıyorsunuz; işte ben, fâni, ölümlü, naçiz bir kardeşiniz olarak sizleri aydınlatmak için buradayım.

Dostlar, yaşadığımız basit bir magazin vakası mıdır, yoksa soğuk savaş dönemi sonrası konjonktürünün, uluslararası stratejik güç dengelerine göre yeniden adaptasyon çalışmalarıyla mı karşı karşıyayız? Bu hususu yüksek anlayış ve sezgi gücünüze bırakıyor ve altını önemle çiziyorum; çünkü Karadenizliler gibi bizler de önemli şeylerin altını önemle çizmekten çekinmemeliyiz.

Arkadaşlar, hiçbir şey göründüğü gibi değildir; göründüğü gibi olduğunun anlaşılması için sarfedilen profesyonel çabalar, görünenin, göründüğü gibi olduğundan başka bir şey olduğunu düşünmemizi isteyenlerin bir yanıltmacası olabilir; dikkatli olmak zorundayız. Bugünlerde atılan her adımın, söylenen her sözün gerçek anlamına, gizli bir şifre dekoderi tarafından çözülüp yeniden şifrelenmedikçe erişmek mümkün görünmüyor. Zor zamanlar geçiriyoruz; bu kritik anları tarih ilerde uzun uzun yazacaktır.

Büyük ve gizli bir el kartları bölüyor, karıştırıyor ve yeniden dağıtıyor; bu esnada masada oturanların kim oldukları hem önemli, hem önemli değil; aslında dağıtılan kartların ne olduğu da önemli değil; beş benzemez de olabilir, kare as da; önemli olan gizli elin gerçek niyetini sezgi gücüyle sezmektir. Kim bunlar; önemli değil, önemli olan ne; o da önemli değil!

Evet, konuya gelelim; ben bir şey yaptım ama niçin yaptım, mesele budur dostlar... Bu boyutuyla konumuz, CHP'nin iç meselesi olmaktan çıkıyor; görünürde Türkiye'nin ama aslında Ortadoğu üzerinden Aden Körfezi'ne, oradan deniz yoluyla Pasifik ve Panama Kanalı aracılığı ile Atlantik, derken yeniden Akdeniz'e ve tabii başladığı yere dönen, şaşırtıcı ve arapsaçı bir uluslararası dengeyi işaretliyor. Uyanık olmalıyız.

Değerli arkadaşlarım; bu bir kaset değil, bir CD değil, bunlar önemli de değil; önemli olan başka bir şey ama onu şimdi size söylemek istemiyorum; değil söylemek ve anlatmak, bu sözlerimden bir anlam çıkarmanızı bile tehlikeli buluyorum.

Kısaca şöyle ifade edebilirim arkadaşlarım: Yaşanması gerekiyordu; yaşandı ve bitti ama yaşananlar, yaşanması gerektiği gibi yaşanabilmiş olmaktan çok öte transpolitik ve otokonstrüktif düzlemde idi ve kısaca sizin anlayabileceğiniz şeyler değildi (Ağlama sesleri); burada en tehlikeli konu, bu gibi şeyleri anlayabileceğinizi zannetmenizdir; bundan vazgeçiniz ve gözlerimin içine bakınız: Arkadaşlar, ben bunlara ülkem ve halkım adına katlandım, sizler için bu jesti yapmam gerekiyordu ve hiç çekinmedim. Yine yaparım. Bu can bu tende durdukça ülkesine ve halkına adanmış bir candır, böyle bilinsin; bedelini öderim, lâkin sorarım; ben orada Türkiye'nin gelecek yüzyılını planlamaya çalışan şer odaklarına karşı arslanlar gibi mücadele verirken hükümet hangi aymazlık içinde debelenip durmaktaydı, işte soruyorum ve cevap alamıyorum (Hıçkırıklar).

Değerli arkadaşlarım, ölüler zannedermiş ki diriler hep helva yiyor! Nerede arkadaşlar nerede? Gerekiyorsa çekilir giderim, işte gidiyorum fakat bir sorun bakalım, nereye gidiyorum? Belgesel meraklıları bilirler; arslan, avına atılacağı zaman birkaç adım çekilir,

geriler de öyle atlar avının üstüne... Eveet, anladınız siz onu... (Gitme, ne olursun gitme sesleri)

Arkadaşlar, evet, ben bir şey yaptım ama neden yaptım diye sormuyorsunuz; sorun arkadaşlar, işte bağrım açık benim, sorun ama sorsanız da bundan fazlasını söylemem zaten; çünkü siz ülkesiyle ve halkıyla laik Türkiye Cumhuriyeti'nin çimentosunu oluşturan nazik ve anlayışlı bir topluluksunuz. Sormayın arkadaşlar, daha doğrusu ne siz sorun, ne ben söyleyim...

Sözlerimi, ulusal tarihimizden alıntıladığım ünlü bir vecizeyle noktalıyarak evime gidiyorum şimdilik değerli dostlar:

- Üptük, yoktur çaremiz! (feryat ve figanlar)

Sevda Kahvesi'nden...

Burası Sevda Kahvesi. Eski Saraybosna'nın kalbi, gönlü ve hafızası Başçarşı'ya birkaç adımlık yerde, tek katlı mütevazı bir medresenin ahşap ve cam karışımı ile örtülmüş küçücük avlusunda Boşnak usulü sabah kahvaltısı.

Akordeon refakatinde Sevdalinka havaları...

Hava kapalı ama her an açabilir; burada günlük hayata en büyük sürprizi, mevsimin minik iklim müdahaleleri yapıyor. Hayat asûde. Biz "asûde" kelimesini öyle unutmuşuz ki, hatırlamak için hayli zaman hâfızayı kırbaçlamak gerektiriyor: Trafik, orta halli bir taşra kasabası âhenginde. Şoförler nâzik ve anlayışlı. Elli yıl öncesinden kalma paslı tramvaylar, köhne gövdeleri ve gıcırdayan demir tekerlekleriyle Saraybosnalıları sâkin bir hayatın bir ucundan öteki ucuna taşırken acelesiz.

Boşnakça bilmiyorum fakat Başçarşı'nın Bursa, Edirne arastalarını hatırlatan tek katlı, taş döşeli telâşsız sokaklarında insanların ses tonlarında politik cızırtılardan ve öfke kıvılcımlarından eser yok, anlayabiliyorum.

Nasıl özlemişiz...

THY ile ortak uçuş programına geçen Bosna havayollarına bağlı uçaklar Saraybosna'ya günde birkaç vardiya Türkiye'den yolcu taşıyorlar; uçaklar tıklım tıklım dolu. Bosna'nın en güzel mevsimi diyorlar. Hava, evet latif fakat iklime kim aldırış eder ki; biz burada, adını bile unuttuğumuz bir nimetin varlığını yeniden hatırlıyoruz: Huzur, sükûnet, emniyet, sadelik, abartısızlık.

Böyle bir yerde internet olmasını kendi hesabıma talihsizlik diye niteleyesim geliyor; bizim gazetelerin web sayfalarının alayı birden, "Türkiye bildiğin gibi" haberi veriyorlar. YSK, referandum için dört aylık takvim açıklayınca redci cephe ilk raundu kazanmış sayılıyormuş;

12 Eylül'e kadar geçecek 120 gün içinde AYM rahatça bir karara varabilirmiş. AYM'nin ne yolda karar vereceği hakkında kimsenin bir tereddüdü yok galiba!

Aa, bir son dakika haberi! Kılıçdaroğlu ile Baykal görüşmüşler; Kılıçdaroğlu, "Genel başkanımızla faydalı bir temasta bulunduk; nükleer ihale konusu da görüştük" demiş.

Buraya yazıyorum: Nükleer ihale meselesi, -ki sahte gündemin içinde tek dişe dokunur maddedir- eninde sonunda AYM'ye gider, evvela usulden, olmazsa esasa müteallik bir pürüzden ötürü mahkeme duruma vaziyet eder. Yüksek yargımız herkese ve her şeye karşı ketum bir bağımsızlık tavrı içinde; CHP'ye karşı biraz daha müşfik mi ne; "Seni öyle seviyorum ki sana karşı bağımsız olamıyorum" halleri midir, yoksa bana mı öyle geliyor?

Geçelim; iki gündür Saraybosna'nın sağını solunu kolaçan ettim, bir askeri birliğe, orduevine, kışlaya, hatta sokakta polise, askere bile rastlamadım. Yeni yapılan parlamento binası, standart ve orta halli bir Türk vatandaşı olarak bana çok korunmasız göründü. Ne de olsa Avrupa'dayız. İslâm coğrafyasının en batı ucundaki istasyonu teşkil etse de, parlamento binasını halka, milli iradeyi sivil güçlere karşı korumak Bosnalıların aklına gelmemiş. Tedirginlik içinde bizlere mihmandarlık eden öğrenci kardeşlerime sormadan edemedim,

-Yahu Bosna-Hersek'in CHP'si, bir AYM'si yok mudur? Ne kadar lâkayt bir ülkedir burası?

Yokmuş! İki gün önce Bosna milli müzesinin arkeoloji, tabiat tarihi ve botanik müzesini de gezdim; orada da göremedim. Hakikaten yok galiba.

Bosna muhabbeti uzar gider; şimdilik aklınızda bulunsun: Bosna-Hersek, Türk vatandaşlarından vize istemiyor. Türkiye'ye göre fiyatlar hayli hesaplı sayılır; fırsat ve imkân bulursanız, teşrif edin, gezin, âsudelik ne imiş fark edeceksiniz ama interneti açmak, TV kanallarını kurcalayıp, "Memlekette neler oluyor" diye pabuca taş kaçırmak yok. Kafa filtrelerini temizlemek için ideal bir memleket.

Ayrıntı bilgileri bir başka yazıya inşallah.

Asık suratlı ve ciddi bir yazı

Son zamanlarda gençlerle olsun, okuyucularla olsun bir hayli sohbet toplantısına katıldım. "Türkiye'yi nasıl kurtarabiliriz?" konulu geleneksel ve milli tartışma mevzularımızdan arta kalan zamanlarda genellikle şu soruya muhatap oluyorum,

-Hocam, yazılarınızda çok zaman mizaha yer veriyor, yer yer ironik tespitlerde bulunuyorsunuz; bu, yaradılıştan mı geliyor, yoksa bilerek mi yapıyorsunuz?

Halbuki bu mevzuya daha önceleri muhtelif kereler değinmiş ve demiştim ki,

-Ben de diğer yazar arkadaşlarım gibi ciddi, suratından düşen bin parça şeyler yazmak, okuyucuyu endişeyle kıvrandırıp korkudan ödünü patlatmak istiyorum. Ben de mektep

medrese görmüş, sair yazarlar gibi hayli zaman mürekkep yalamış (üstelik matbaa mürekkebi; sakın denemeyiniz; zehirlidir ve alışkanlık yapar!), sosyoloji, tarih, felsefe, ilahiyat, iktisat, sanat, arkeoloji, edebiyat tarihi okumuş bir insanım. Ben de onların takındığı 'ciddi yazar' unvanını takınmak, gittiğim yerlerde saygı uyandırmak istiyorum ama olmuyor...

Niçin olmuyor?

Çünkü Türkiye'de yaşıyoruz ve Türkiye'de her gün pek çok komik hadise oluyor, bunları aynen tekrarlamak bile yeri gelince insanı gülmekten yerlere düşürüyor.

Sair yazar arkadaşlarım, komik olaylardan ciddi sonuçlar çıkarmak konusunda benim asla erişemeyeceğim bir kabiliyet geliştirmişler; ara sıra onları taklit ederek ben de ciddi kılıklı şeyler yazmaya kalkışıyorum ama okuyucu takımı, bir Ramazan gecesinde sahneye çıkan meddahın, insanları güldürmek yerine onlara gergin bir tavırla vaaz vermeye kalkıştığı anda düştüğü garip durumu hatırlatırcasına, "Olmuyor üstad olmuyor; senin ciddi yazılarından bir şey anlamıyoruz; sen yine en iyi bildiğin şeyi yap." demeye gelen bir yüz ifadesiyle yüzlerini ekşitiveriyorlar.

Bu arada, "Hiç de komik değilsin; komedyenlik yapmaya kalkışsan açlıktan ölürsün."le başlayıp hakkımda hiç de iyi temennilerde bulunmayan şeyler yazılı mektuplar almıyor değilim; o zaman anlıyorum ki, yazarınız farklı kesimlerden gelen yeni bir okuyucu kitlesi ile de muhatap olmaktadır! Eksik olmasınlar fakat herkesi aynı anda memnun etmenin çaresi bugüne kadar bulunamadı. O arkadaşlar "Ya sev ya terk et!" atalarsözünde belirtildiği üzre okumak için kendilerine şimdiden başka bir yazar bulmak zorundalar.

Ne diyordum; Türkiye zaten her gün pek çok komik şeylerin cereyan ettiği bir ülkedir diyordum. Sizlere bu iddiamı ispat etmeme müsaade ediniz.

Biliyorsunuz geçen haftaya, Deniz Bey'in adının da karıştığı görüntülü skandal haberi damga vurdu; Deniz Bey aradan dört gün geçtikten sonra kameraların karşısına çıktı, "Bunlar yalandır, düzmecedir; bu adam ben değilim." demedi, "Bu bir komplodur, kaset filan yoktur; bunlar defalarca montaja uğramış, üzerinde oynanmış ve ancak hükümetin elindeki imkanlarla bir araya getirilmesi mümkün görüntülerdir." dedi.

Biz de "Oh, iyi, demek ki düzmece imiş." diye rahatlıyorduk ki, "İstifa ediyorum." şokuyla karşılaştık.

Ertesi gün bir gazetemiz, CHP Adana Milletvekili Tacidar Seyhan'ın konuyla ilgili "uzman" görüşlerini haber yaptı. Araştırmacı yazarlığın kazandırdığı bir sorumluluk hissiyle Sayın Seyhan'ın bu konuda ne kadar uzman olduğunu araştırdım. TBMM'nin web sitesinde bilgiye

göre Seyhan, vekil seçilmeden önce bir bilgisayar şirketinin genel müdürlüğünü yapmış. O halde görüşlerini ciddiye almak gerekiyor, buyrunuz:

CHP Adana Milletvekili Tacidar Seyhan, Deniz Baykal'a ait olduğu ileri sürülen görüntülerde iki ayrı kadın figürünün kullanıldığını söylüyor.?? Görüntüleri defalarca incelediğini, teknik olarak ayrıştırmasını yaptığını ifade eden Seyhan, "Bu görüntülerin farklı ortamlarda farklı kameralarla çekildiği belli.?? Bu görüntülerin tamamı belli bir frekanstan yayın yapan mikro kamera ile yapılmıştır. İki ayrı yere yerleştirilen kamera vardır. Bu frekansı alan büyük bir ihtimalle araca yerleştirilmiş bir de alıcının olduğu, bu alıcının da videoya hızlandırarak kaydedildiği görülüyor. Daha sonra bu, yüzde 15 oranında karartılmış, yüzde 21 oranında eskitme uygulanmış. Görüntüyü detaylı olarak incelediğimizde 43 parçadan oluştuğunu görüyoruz. Aynı video çekimi içerisinde kullanılan bayan figürünün iki ayrı figür olduğu görünüyor.?? Olayın gerçekleşme biçimi, oluşturma biçimi bireysel olarak görünmüyor.?? Kurumsal bir görüntü. Çekimin biçiminden kurumsal araçlar tarafından yapıldığını düşünüyorum. Bu sistem sadece oralarda var. Bu birinin yerleştirdiği hafızalı kamera değil. Zamana, günlere yayarak yapılan çekimlerin birleştirilmesidir. Bu bir araç teşkilatıdır. Eğer bu tür araçlar kişilerin elinde dolaşıyorsa bu da kurumsal suçtur. Ama (ülkeye bunlar şahısların elinde girmez) diyorsanız, buradaki işlemin kurumsal işlem olduğunu düşünebiliriz." diyor.

Gazetecilerin "İki kadın mı var?" sorusuna Seyhan, "Hayır. İki ayrı kadın figürü kullanılmış. Aynı kamerada boyutlar çok farklı" yanıtını veriyor. ??"Kişilerin kim olduğunu söyleyebilir misiniz? Yani Deniz Bey mi oradaki görüntü?" sorusuna ise "Bunu benim söylemem çok doğru olmaz. Çünkü, o kadar çok montaj var ki... Üzerinde çalışıyoruz. Tespit ettiğimizde bunu da paylaşacağız. Çalıştığımız görüntüler internet üzerinden alınmış görüntülerdir. Çekimin aslını bulmak gibi iktidarın bir görevi vardır. O asıl bize ulaşırsa nerelerden birleştirme yapıldığını gösterebilme imkanına sahibiz. Büyütme, karartma, eskitme kullanılmış. Farklı zamanlarda çekildiği belli. Uzaktan frekansla alış yapan profesyonel bir cihazla yapıldığı belli, bir VHS kasete kaydedilerek. Oradan hızlandırılarak yeniden çoğaltıldığı belli. Oradaki şahıslar hiçbir zaman aynı ortamda bulunmamışlardır. Aynı sürelerin çekimi değildir bu." diye cevap veriyor. Gazetecilerin, "Peki, mekân aynı mekân mı" sorusu üzerine ise Seyhan, "Birinde şüphem var.?? Aslını görmek lazım" diye cevap veriyor.

Haberin metni üç aşağı beş yukarı böyle.

Böylece şu sonuçlara ulaşmış bulunuyoruz:

1- Olay yerinde, uzaktan kumanda ile çalışan iki kamera vardı ve büyük ihtimalle, mekanın civarındaki bir minibüste bulunan teknik cihazlara kayıt yaptılar.

2- "Görüntüdeki bayanın iki ayrı figür olduğu görünüyor" cümlesini anlayamadım; belki uzman olmadığımdandır.

3- Görüntülerin aslı ele geçirilse daha detaylı teknik analiz yapılabilirmiş.

4- "Oradaki şahıslar hiçbir zaman aynı ortamda bulunmamışlardır" cümlesinden anladığımız, görüntülerin baştan sona yalan ve düzmece olduğudur.

5- Fakat işe bakınız ki, yine de Deniz Bey istifa etmiştir.

Görüyorsunuz, bu son derece ciddi bir konudur ve ben olanca ciddiyetimi koruyarak asık suratlı bir yazı yazmaya çalıştım. Eğer burada da ironik veya mizahi bir şey görür de tebessüm etmeye kalkışırsanız o sizin kalbinizin karalığındandır!

Aydınlık orucu

Değerli arkadaşlar, ebedi genel başkanımız Deniz Bey'in yeniden örgütün başına geçmesi için gençlik kolları olaraktan derhal harekete geçmeliyiz. İlk eylem olarak genel başkanımızın evi önünde ölüm orucuna yatmayı teklif ediyorum, kabul edenler?

-Bi dakka bi dakka; ölüm orucu deyince ne kasdediyoruz, onu bir bilelim; benim işim gücüm var arkadaşlar, ayrıca iki ay önce nişanlandım, Ağustos'ta düğünümüz var inşallah, bu durumda ölüm orucu beni bozar.

-Sakin ol Nurettin; bugüne kadar ölüm orucunda ölenlerin sayısı istatistiklere göre binde yarım filan civarında. Bu lâf, basının ilgisini çekmek için numara yahu...

-Ölüm orucu kavramına ben de katılmıyorum arkadaşlar, şunu sadece oruç yapsak yetmez mi; akşam ezanıyla açarız orucumuzu Allah ne verdiyse yeriz, ertesi gün bir daha...

-Oldu olacak, yatsıdan sonra da teravih kılalım bari sayın genel başkanımızın evinin önünde! N'oluyoruz arkadaşlar; eylem mi koyuyoruz, yoksa i'tikâfa mı giriyoruz? Ölüm orucu devrimci bir eylemdir arkadaşlar; laiksel içeriklidir; ölmek var, dönmek yok!

-Şunu "Ölmek de yok, dönmek de yok" yapsak abi; olmuyor böyle...

-Hepiniz Nurettin gibi mi düşünüyorsunuz, daha yolun başında revizyonist sapkınlık mı göstereceksiniz ha! Yiğitçe söyleyin oolum. Ölüm orucuna evet diyenler?..

-...!

-Tü! Yazıklar olsun be, yoksa siz Kemal abi formülüne mi yattınız kafadan; öyleyse bilelim...

-Kemal abici filan değiliz başkanım; sadece daha barışçıl, daha sosyal demokrat bir eylem koyalım derim ben. Şöyle bizim nasıl Anadolu hümanisti, ılımlı, yapıcı, sevgi dolu olduğumuzu gösteren bir şey yapmalıyız. Ah, ah... Yaşar Hoca olsaydı, danışırdık şimdi ona...

-Başkanım o zaman bu eylemin adını Aydınlık orucu koyalım; hem hümanist bir şey, hem de nasıl derler "Dinci" bir havası var; tam Genel başkanımızın yapmaya çalıştığı şey gibi bir isim. Nasıl?

-Aydınlık orucu, aydınlık orucu... Kulağa hoş geliyor be. Aferin ulan Nurettin... Öyleyse organize oluyoruz. Üç kişi, oruç tutan arkadaşların iaşesiyle ilgilenecek, gönüllü var mı?

-Bir dakka başkan; aydınlık orucu nasıl tutuluyor, mesela ne zaman niyet edeceğiz?

-Ne niyeti oğlum, tırışkadan tutuyor gibi yapıyoruz. Arkadaşlar, siz erkenden ödleklik ettiniz. Aydınlık orucunun ölüm orucundan farkı yok aslında. Çadırın içine zulaladığımız erzaktan sırayla içeri girip yiyip içeceğiz, fakat öyle aşırı tıkınmak, kameralar önünde geğirmek filan olmaz tabii. Aydınlık orucuna yatan arkadaşlar, sanki böyle rengi solmuş, çok üzgün, kıyamete birkaç dakika kalmış gibi ümitsiz duracak. Ha, arada karnı acıkan çadıra girer, dipte buzdolabı olacak ufak bir şey, ne bileyim; meyvesuyu, bisküvit, galeta filan atıştırırız... Âdet budur zaten devrimci gelenekte, en radikaller çaktırmadan şekerli su içerler...

-Sucuklu tost süper olur başkanım; ben makinasını getiririm; sucuğu da genel merkez alır. Çay ve neskafe makinası da var bizim Abidin'de, getiririm üç günlüğüne...

-Abidin'e sor bakalım, döner tezgâhı varsa döner genel başkanın şerefine döner çevirelim bari! Arkadaşlar ciddi olalım lütfen. Kendini bu davaya vakfetmeyenler gitsin keyfine baksın. Genel başkanımız zaten, "birkaç gün yatsın evin önünde çocuklar, ben onları fazla üzmem" dedi. Eski-püskü şeyler giyin gelirken, kirli sakal olacak. Gazeteciler fotoğraf çekerken kameralara ölü balık gibi melül melül baksak yeter. Okey? Haydi bakalım...

O kadın

Bu yazılar, haftalık dergi yayıncılığının teknik buyrultuları doğrultusunda gündelik haber akışını biraz geriden takib etmek zorunda kalıyor; o bakımdan ara sıra gündemin gerisinde kalmak talihsizliğine uğradığımız da oluyor fakat değinmeyi düşündüğüm mesele o türden bir şey değil.

“O kadın”a sözü getirmek istiyorum. İsmini anmaktan çekindiğim için değil; ismini ölçüsüz sıfat ve fiillerle bereleme ihtimâline karşı bu zamiri tercih ediyorum. Çünkü hadiseler zinciri başladığı andan beri “O kadın” hep yokmuş gibi davranıldı; daha doğrusu hadise içindeki bütün anlamı, kendisinden daha güçlü, daha şöhretli ve daha önemli bir erkeğe refakat etmekten ibaretmiş gibi muamele görüyor.

Bu nasıl bir sakat “Recm” anlayışıdır; ey Cahiliye, senin hortlağını görmekten ne zaman kurtulabileceğiz?

Hepimiz, bilerek veya bilmeyerek öyle yapıyoruz; hâdisede “erkek tarafı”nın nâmus ve ismetini, çizilen şöhretini, zedelenen ikbâlini ve örselenen politik gururunu öne koyuyor ve o sabit fikir üzerinden ahkâm kesiyoruz. Bunun adına haksızlık derler.

Kadının hakikaten adı yok galiba...

Olayın erkek tarafı, yani Deniz Baykal, o ünlü istifa konuşmasında aynen böyle davrandı: Meseleyi şahsi yanılgı veya taksir boyutundan ustalıkla sıyırarak “komplocu hükümet”le rejimi ve anayasayı korumak için canını dişine takmış CHP arasında geçen bir siyasi çatışma şekline getirdi. Kısa konuşması, William Shakespeare’in o çok ünlü “Julius Caesar” oyununda geçen ve dünya edebiyatına “Demagoji şaheseri” olarak bilinen tiradını hatırlattı bana.

Sahne şöyledir: Sezar, suikastçılar tarafından senatoda toplu hücuma uğranarak bıçaklanmıştır fakat Sezar’ı öldürenler, yaptıkları işten sonra bir nevi pişmanlık ve kararsızlık içindedir. Sezar’ın siyasi halefi diyebileceğimiz Markus Antonyus, Sezar’ın cenazesi başında, katillerin gözü önünde ve onların izniyle kısa bir konuşma yapar; Antonyus aslında suikastçilerden nefret etmekte ancak o anda güç terazisi onlardan yana olduğu için doğrudan suçlayamamaktadır. Suikastçilerin ve ahalinin toplandığı cenaze törenindeki konuşmasına şöyle başlar,

-Ben buraya Sezar’ı övmeye değil, gömmeye geldim!

Önceleri yatıştırıcıdır. Sözlerinin devamında derece derece yükselen ustalıklı bir demagoji üslubu içinde suikastçıları yermeye başlar ve halkın öfke ve galeyanını kendi politik çıkarlarından yana yönlendirmeyi başarır. Sözlerini tamamladığında suikastçiler, Antonyus’a konuşma izni verdikleri için pişman olur ve Roma’yı, yani iktidarı terketmek zorunda kalırlar.

Baykal da öyle yaptı. Üç-dört gün kendi içine kapandıktan sonra aleyhine esen rüzgârı dağıtmak için, hayli zamandır eşine tesadüf etmediğimiz bir retorik ustalığı ile konuştuğu sekiz dakikanın sonunda, olup biten herşeyden hükümeti sorumlu tutarak salondan ayrıldı.

Salondakiler ağlıyorlardı; doğrusu çok iyi düzenlenmiş bir demagoji gösterisiydi.

Salondakiler liderlerinin siyasi geleceği bittiği zannıyla ağlıyorlardı ama liderleri aynı kanaatte değildi; o, büyük ihtimalle on günlüğüne geri çekildikten sonra daha güçlü olarak geri gelmek üzere “Arslan gerilir de öyle atlar” misâlinde olduğu gibi gururlu ve şerefli bir ricat yapıyordu. Olup bitende kendisinin hiç kabahati yoktu; suç hükümetindi çünkü özel hayatın gizliliğini sağlamak hükümetin göreviydi.

Kendisi mağdurdu; peki O kadın neydi, kimdi?

O hadiseden imâ ile dolaylı olarak bahsetti; “Eski değildir, iki haftalık iştir” dedi ve böylece -benim anladığım kadarıyla- 2007 seçimlerinde vekil aday listesini düzenlerken politik gücünü kötüye kullanmadığını vurgulamış oldu.

Hadisedeki rolünü açıkça kabullenmedi, “zımnen” kabul etti.

Böyle bir şey, tek başına yapılamayacağına göre, ikinci şahsı yok saydı. Onun, bu günlerde yaşadığı ruh fırtınalarını görmezden geldi, “Olur böyle şeyler” demeye getirdi. Onu koruyacak, ismet, iffet ve şerefini üstlenecek hiçbir hamlede bulunmadı.

O, bir insandı, bir kadındı; bir anneydi, bir eşti, bir vekildi.

Onu ne bir insan, ne bir kadın, ne bir anne, bir politikacı ve ne de bir eş olarak zikretmeyi, kelimesi kelimesine hesaplanmış ve kurgulanmış konuşmasında aklına bile getirmedi.

Önde olan kendisinin, yani erkeğin kariyeri, namusu, şerefi ve siyasi geleceği idi. Bir kadın olarak o’ndan bir eşyadan bahseder gibi olsun bahsetmedi.

Ondan özür dilemedi; “Bu bir hataydı, sorumlusu benim” demedi.

Herşeyi tâ temelinden reddetmek bile, O kadın açısından çok daha tutarlı bir çıkış yoluydu. Kendisini siyaseten kurtarmaya çalışırken, o kadının sanki yeryüzünde hiç varlığı yokmuş gibi davranması yakışmadı.

Baykal, bu yolu tercih etmek yerine, “Evet, böyle bir şey oldu; herkesten özür diliyorum ama bu hadisede en çok yıpranan odur. Ona yaptığım haksızlık belimi büküyor. Bütün sorumluluk bana aittir. Taşıdığım siyasi etiket, -sadece o kadının değil- herhangi bir kadının, insanın onur ve iffetinden daha değerli değildir ve olamaz. Yaptığım hatanın bütün vebalini tek başına üstleniyorum. İnsani bir zaaf anımın sadece politik bir fatura halinde bana yansımasını isterdim; istemeden de olsa her iki aileye zarar vermiş olmanın hicabı içindeyim. Başta ‘O kadın’ olmak üzere, ailesinden, ailemden, yakınlarımdan ve elbette CHP’lilerden özür diliyorum” diyebilseydi ne olurdu diye düşünüyorum...

Bana göre, şimdiki halinden çok daha fazla büyürdü; o çok önemsediği siyasi kariyerinde bile, şimdikine nazaran çok daha güçlü ve avantajlı olarak yoluna devam edebilirdi. Böyle yiğit bir Baykal’ı hepimiz affeder, severdik.

Komplocuları, özel hayatları kaydederek şantaj yapmak yoluna giden şeref düşkünlerini utandırır, ellerindeki bütün kozu almış olurdu. Hükümeti ise böyle yapmakla bugünkünden daha zor bir durumda bırakabilirdi.

Baykal, Antonyusvâri bir belâgat, daha doğrusu mugalâta hamlesiyle kendi gününü kurtarırken, “Evlilik dışı ilişkilerde kadını yok sayma” şeklinde tezahür eden o beylik -ve elbette aşağılık- maço tepkisini tekrarladı.

Türkiye'nin en Cumhuriyetçi partisinin en Cumhuriyetçi, en ilerici, kadın haklarına en çok saygı göstermesi beklenen üyesi, gizli kalmasını umduğu bir ilişki ortaya çıkınca "kadın"ı, kadını gibi sahiplenemedi; O kadın'ın onuru ve iffeti uğruna sırtındaki ikbal hırkasını, O kadın'ın önündeki çamurlu yola sermeyi aklına getiremedi. Nâmus denilince sadece "evdeki nikâhlısı"nı hatırlayan ve nâmus dairesini kendi yakınlarından ibaret sayan Türk maçoluğundan farklı bir duruş sergileyemedi.

Bu civanmertliği gösteremediğinde aklımıza Refik Halit merhumun 'Yatık Emine' adlı kısa ve çok keskin hikâyesindeki 'Çok nâmuskâr erkekler' geldi ister istemez. O hikâyedeki hadisenin keskinliği, hâlâ yürek kanatabilmesinde aranmalıdır. Kadına yokmuş gibi davranan, hatırladığında ise sadece cinsî obje gibi gören ikiyüzlü namus anlayışımız ne yazık ki tarihe gömülüp kalmış değildir.

Biliyorum ama söylemem; bana ne?

CHP'de olup bitenlerin beni, bizleri hiç mi hiç ilgilendirmemesi gerek. Neticede CHP "yanlış" partidir; yani "Anakronik"tir; Türk siyasi hayatı içindeki yeri, Hilâfetçi veya Napolyoncu parti kadar garip, zamansız ve yersizdir.

CHP'nin ömrü, demokrasiyi ve demokratik kurumları içine sindiremediğini defalarca isbat ederek geçti; bu parti, "Cumhuri" idare yerine, halkı halka rağmen ve elbette halkın iyiliği için yönetmeyi ve devleti halktan korumayı seçti daima. CHP'nin ülke geleceğine dair bir ümit kıvılcımı üretebilmesi neredeyse imkânsız. Demokrasi karnesi kırıkla dolu. Sadece, orta sınıfların ve bürokrasinin tutunduğu seküler dünya görüşüne sahip kesimlerin korkularına ayna tutarak varlığını devam ettirebiliyor.

CHP kendini dönüştürme kabiliyetine sahip değil; işin tuhaf yanı bununla gurur duyuyor ve laikçi kesimin korkularını besleyerek seçim sonuçlarında kendine % 20'lik bir taban bulabiliyor. Bu çerçeve içinde Baykal, Kılıçdaroğlu veya "politbüro"dan bir başka ismin partiyi toparlaması muhâl ihtimâldir. CHP'de bir şeyin dönüştüğü yok, CHP'de olup biten post kavgasıdır ve eğer bu patırdının sonucunda Kılıçdaroğlu posta oturursa, Türk toplumunun hayat neş'esine ve gelecek ümidine bir açılım getirme ihtimâli bulunmamaktadır; bilakis, Kılıçdaroğlu'nun CHP'yi Baykal dönemine göre biraz daha gerileteceğini zannediyorum.

Baykal'ın kabahati, partiyi büyütmek ve Türkiye'nin partisi haline getirmek noktasında isteksiz ve beceriksiz davranmasıydı; bu ihtiyacı fark etmiş olduğu kesindir fakat partinin bünyevi problemlerine şahsi tereddüdü eklenince savunma siperlerine iyice gömülerek % 20'yi tutmayı tercih etti. Tanpınar'dan sonra büyük mütereddidlerden biri de Baykal'dır.

Ergenekon davalarında önüne gelen altın fırsatı görmedi; kendini statükonun korunmasına bağımlı kıldı, darbecilerin avukatı görüntüsünü pek sevdi. "En kısa yol bildiğin yoldur" düsturuna çakılı kaldı ve sonunda ite-kaka tasfiye edildi. Yerine Kılıçdaroğlu gelirse durum

değişmeyecektir çünkü Kılıçdaroğlu'nun dağarcığı, Baykal'la kıyaslanmayacak derecede fukaradır ve onu Doğan Grubu'nun darbukalı klarinetli açık desteği bile zamanla vizyon sahibi bir lider yapmaz; onun en büyük vizyonu günün birinde CHP'nin başına geçmek olabilirdi ve o fırsata erişmiş gibi görünüyor; bununla iktifa edecektir çünkü ufkunun bundan daha geniş olduğuna dair bir şahsi ışıltı sızdırmıyor; ne muvaffak bir ketumluk!

Şahsi tahminim şöyle: Bu kurultay, komplo uzmanlarının öngördüğü üzre CHP'yi düze çıkaracak kurultay değildir, aksine CHP içindeki karmaşayı artırır. Komplo teorisyenlerinin bu yolla ilk seçimde % 30'luk skor kaydedip diğer muhalefet partisiyle koalisyon hükümeti kurabileceği varsayımına nazaran, Nasreddin Hoca'nın yola çalı tohumu ekmesi, daha gerçekçi bir hesap gibi görünüyor bana.

Aslında CHP'yi patinaj yapıp durduğu % 20 bandından çıkarıp bürokrasinin değil, bütün toplumun partisi haline getirecek kişiler eksik değil fakat, CHP'liler kendi aralarında oturan çözüm adamını hatırlayabilirler mi bilemem; öyle birisi var CHP sıralarında ve onun CHP'ye Kılıçdaroğlu'ndan daha çok hayırhah olacağına adım gibi eminim. CHP'nin aradığı taze kan o isimdir.

Peki kimdir? CHP'nin vekil listesini dikkatle gözden geçirince göreceksiniz fakat tamamen şahsi tahmin çerçevemde bulunan bu ismi açıklamam yakışık almaz ve ayrıca üzerime vazife de değildir.

Başta da söyledim; CHP'nin en büyük rakibi kendisidir ve bu parti, iktidara erişememek bakımından muhaliflerinin yardımına muhtaç değildir. CHP, siyasi başarıdan uzak durmak noktasında iç dinamiklerine güvenmekte haklıdır.

Bilirkişi raporu

Değerli basın mensubu arkadaşlarım, şirketimizin 948 model ve 55 kilo ağırlığındaki özel laptopu ve kriminal laboratuvar ekipmanlarıyla yapmış olduğumuz analizler neticesinde görüntülerdeki kişilerin, o kişiler olmadığı ama o kişilerin kim olduğunun asla belirlenemeyeceğini net olarak tesbit ettik. Uzmanlarımız özellikle yatağa oturup saatini koluna taktıktan sonra çorabını giyen kişinin, işe sağ ayağından başlaması noktasında beliren şüpheyi derinleştirerek, o olduğunu zannedilen kişinin samimi ifadesine başvurmuş ve "Teessüf ederim, Solcu bir insan çorap giymeye sağ ayağından başlar mı; o kişi ben olamam; çorap giymeye bilakis ben hep sol ayaktan başlarım." cevabını alınca ferahlamıştır. En güçlü delilimiz budur. Ayrıca görüntülerdeki ikinci şahsın odadan ayrılırken yatağı düzeltmesi çok dikkat çekici ve düşündürücü bir husustur; bu bulgular bize ikinci kişinin bir kadın olma ihtimâlini hatırlatıyor; mâlumunuzdur ki odadan çıkarken sağı-solu derleyip toparlamak, sadece kadınlara mahsus belirgin ve istemsiz bir davranış biçimidir.

Sorularınıza geçmeden önce bir hususu daha belirtmek isterim; yarım kental ağırlığındaki özel laptopumuzla yaptığımız tahlilde açıklayamadığımız tek konu, 80 küsur il başkanının bir gecede nasıl olup da "Hoop" diye bir başka aday lehine ikna edilmesi olmuştur. Bunu şirket olarak merak ettik ve sipariş sahibine bir ikram olmak üzere araştırdık: İl başkanlarından tek tek rica ettiğimiz şahsi vesikalık fotoğrafları, video görüntüleri, saç, tüy ve doku örneklerinin özel cihazlarımızda incelenmesinden sonra bu muammaya bir netlik kazandıracağımız muhakkaktır. Bu çalışmalar geçici bir ârıza çıkmasına rağmen halen devam etmektedir. İl başkanlarının vesikalık fotoğraflarını taramaya başlayan özel spektrometreli freym algılama cihazımızın daha üçüncü fotoğrafta aşırı derecede ısınarak içinden dumanlar çıkmaya başlaması üzücü ve şaşırtıcı bir gelişmedir. Cihaza, "Niçin böyle yapıyorsun; sana o kadar para verdik, niçin bozuluyorsun?" diye sorduğumuzda cihaz, "Veriler son derece değişken; bir partinin böyle teşkilatı olduktan sonra gayrı düşmana hâcet yok; ben bozulmayım da kimler bozulsun?" cevabını vermiştir ki bu durumu da hasseten takdirlerinize arzediyorum. Arıza üzerinde uzmanlarımız halen çalışmakta olup cihaz, moralini düzeltmek için Hollanda'dan getirttiğimiz özel psikiyatr tarafından garajda terapi altında tutulmaktadır.

Bu arada, sipariş sahibi müşterimizin özel arzusu üzerine yeni adayın fotoğraf ve video spektrometresi üzerine yaptığımız analizin sonuçlarını sizlerle paylaşmak isterdim fakat bütün denemelerimize rağmen tarama cihazı her defasında, "Uzaylı da olsa insan insandır" alarmı verdikten sonra istop ediyor; bu konuyu zamana bırakmanın daha iyi olacağını düşünüyoruz. Yine aynı sipariş sahibinin "Önder" kod adlı kişi üzerinde yaptırdığı taramalı elektromilimetrik analizde ilginç sonuçlara ulaşmayı başardık; makina ilk olarak, "Dünyamıza, dış uzaydan, büyük ihtimâlle Ankara'ya doğru hızla yaklaşan bir gök cismi. Çok hızlı hareket ettiği ve özellikle kendi ekseni etrafında saniyede 88 tur attığı için hangi elementlerden oluştuğu anlaşılamadı fakat bir dakika..." anonsu verdikten sonra uzun uzun düşünmüş ve "Vallahi ne desem boş; ben ömrümde böyle bir şey görmedim abi!.." dedikten sonra emekliye sevkedilmesini istemiştir.

Değerli basın mensupları, gördüğünüz gibi şirketimizin envanterindeki bilumum analiz cihazlarının, bu siparişten sonra haşatı çıkmış bulunuyor; fedâ olsun. Yeter ki gerçekler gizli kalmasın.

Şirketimiz, bu tanıtımından sonra yeni bir târifeye geçmiş bulunuyor: Neticede bir işe yaramasa da bacak ve ense kıllarından kimlik analizi ücretlerimizde büyük indirim kampanyası başlatıyoruz; kazanacağımız paralarla şirkete daha hafif bir demirbaş laptop cihazı almak da boynumuzun borcu olsun.<!--more-->

O zalim an

Bundan tam bir hafta önce Türk futbol tarihinin en dramatik, en renkli ve en heyecan verici günlerinden birini yaşadık.

Ecnebiler, bu gibi durumlara "fantastic" diyorlar; fantastik, yani olağanüstü, şahane, müthiş, ancak hayal mahsulü olabilecek fevkalâde bir durum.

Fenerbahçe, kendi evinde, Kadıköy'de Saraçoğlu stadında Trabzonspor'la oynadı; galip gelse koca bir yılı şampiyon bitirecekti; olmadı. Futbol açısından doyurucu, seyir zevki yüksek, sıradışı bir maç oynandı vee...

Sonrası bildiğiniz gibi; maçın bitimine bir dakika kala kim tarafından nasıl icat edildiği bilinmeyen bir haberle tribünler sarsıldı, şahlandı, çılgına döndü; saha içinde futbolcuların oyuna tutanacak motivasyonları kalmadı. "Nasıl olsa şampiyon olduk" düşüncesiyle son saniyeleri vakit geçirerek harcadılar.

Son düdükle birlikte seyirci -haklı olarak- sahaya indi, futbolcularla sarmaş-dolaş kucaklaştı. Şampiyonluğu Bursaspor'un elinden almış oldukları zannıyla bazı taraftarlar, Bursa'ya kinâye olarak timsah yürüyüşü bile yaptılar.

Bütün sevinç birkaç dakika, belki biraz daha fazla sürdü; sonra iletişim çağında yaşıyor olmanın sinir bozucu gerçekliği ile yüzyüze gelindi; kötü haber tez ulaştı!

Bursa şampiyon olmuş, Fenerbahçe rakibini yenemediği için ikincilikle yetinmek zorunda kalmıştı. "Şok" diye bir şey varsa, buydu işte...

Bütün bir sezonu şampiyon olarak noktalamanın hazzıyla kendinden geçen taraftarlar, bu kötü haberin verdiği kızgınlıkla öfkelerini stadyumdan çıkardılar; tribünler tutuşturuldu...

Uzun uzadıya tasvir etmenin âlemi yok; olanlar mâlum...

Okuyucuların bir kısmı biliyor; gizli-saklı da değil; ben Galatasaray taraftarıyım.

Riyâkârlığın lüzumu yok; FB'nin şampiyon olamamasına ben de sevindim; hele hele dört büyükler sultasının temcid pilavına çevirdiği ligimize taze bir heyecan getirdiği için Bursaspor'un şampiyon olmasına ayrıca memnun oldum.

Fenerbahçeliler, meselenin bu tarafıyla haklı olarak övünebilirler; gerçekten de Fenerbahçe'yi sevmeyenler, Türkiye'nin en büyük taraftar topluluğunu teşkil ediyorlar; Fenerbahçeliler dışında neredeyse herkes Fenerbahçe'nin son dakikada şampiyonluğu elinden kaçırmasına sevindi. Anti-fenerbahçelilerin kalabalıklığı, bir başka açıdan Fenerbahçe'nin önemli ve büyük bir takım olduğunu gösteriyor; böylece Fenerbahçe herkesi ilgilendiren, önemli bir fenomen, mühim bir takım durumuna geliyor.

Evet, bununla övünmek gerekirse bu bir büyüklük göstergesidir; o derece yaygın ve geniş bir hoşnutsuz topluluğu meydana getirmek ne kadar büyüklük işaretiyse, aynı zamanda yanlış bir

tutuma da işaret eder. FB yöneticileri, herhalde bu yaygın alerjine niçin sebebiyet verdiklerini bilahire oturup uzun uzadıyla düşüneceklerdir, düşünmelilerdir.

Konuyla ilgili bir fıkra hatırladım; fıkra dediğime bakmayın, gerçek olduğunu ileri sürenler var ama ben fıkra halini tercih ediyorum.

60'lı yılların sonu...

Komünizmle mücadeleyi esas gayelerinden biri haline getiren milliyetçi bir partimiz, galiba 1969 seçimlerinde olsa gerek yurt sathında propaganda faaliyetleri yürütmekte.

Hadise Kars'ta veya Erzurum'da geçiyor. Partinin sözcüsü kürsüye çıkıyor; kürsü etrafındaki kalabalığa partiyi anlatacak. O yörenin Komünizm'den nefret ettiğini bildiği için, nutkunun bir yerinde,

-Biiiz çok şiddetli anti Komünistiz, şeklinde bir cümle sarfediyor...

Rivayet odur ki, dinleyicilerden bazıları, bunun üzerine köpürerek kürsüye doğru hücum edip, protestoya başlıyorlar. Yine rivayete göre protestocuların şöyle homurdandığı rivayet ediliyor,

-Adama bak, hem de Komünist'in antisi imiş, in ordan aşağı!

Edebiyatımızda bu durum şöyle ifade edilir: "Hubb-ı Ali'den değil, buğz-ı Muaviye'den!" Şu mânâya geliyor: Hazreti Ali'yi çok sevdiğim için değil fakat Muaviye'den nefret ettiğim için...

Bu arada belirtmeden geçmeyelim; cümlede Muaviye'den sonra hemen (ra), yani "radiyallahüanh" kısaltması kullanmadığım için canı sıkılan okuyucular da çıkacaktır. Onlara hak veriyorum. Muaviye "Sahabe"den sayıldığı için her sahabe gibi mü'minlerin saygısını teorik olarak elbette hakediyor ama Sünni Türkler nedense Muaviye'in hâtırasını pek hürmetle yâd edici takımından değillerdir; Şii ve Alevileri hiç saymıyorum hele...

Mevzuya dönelim.

Açık söyleyim, evet, Fenerbahçe'nin kendi evinde, üstelik timsah yürüyüşü yaparak komik duruma düşmesine her Anti-Fenerli gibi ben de sevindim ama bu duygumu hiçbir Fenerli dostuma aksettirmeye kalkışmadım. Oysaki yakınım, dostum, akrabamdan pek çok Fenerli ile önemli maçlar sonrasında birbirimize takılır, kızdırmaktan zevk alırız. Tadında kaldığı sürece futbolun güzel ve eğlenceli taraflarından biri de budur; latifeye vesile olur.

Bu defa değil şaka yollu takılmak, Fenerli yakınlarıma ilk bir hafta içinde "Nasılsın?" demek bile içimden gelmedi; kötüye yoracaklarını biliyordum. En iyisi hiç olmamış gibi davranmaktı.

Sevgili Fenerbahçeli dostlarım, değerli okuyucularım, akrabalarım, yakınlarım, arkadaşlarım veya hiç tanımadığım FB taraftarları...

Evet, zalim bir gündü, kötü bir şaka gibiydi. Duygularınızı anlıyorum. Hiçbir taraftar o berbat dakikaları yaşamak istemez.

Duygularınızı anlıyorum; seri FB mağlubiyetlerinden sonra buna benzer çöküntü duygularını biz GS'lılar da yaşamıştık, yaşıyoruz, bu gidişle daha çok yaşarız galiba.

Üzüldüm; infialinizi, uğradığınız hayal kırıklığını saygıyla, anlayışla karşılıyorum, "Geçmiş olsun" diyorum ve samimiyetime lütfen inanınız ki bu temennimde herhangi bir kinaye bulunmuyor.

Yaşayan görür; bu lig daha yıllarca devam eder, nice nice maçlar gelir geçer. Futbol merkezi olmayan bir endüstridir; her yıkımdan sonra ertesi yılın ümidi ile kırılan kanatlarımızı onarır, sızlayan yaralarımızı dindirmeye bakarız.

Fenerbahçe yine şampiyon olur; yıllardan beri olduğu üzere yine GS'ı yener, birkaç günlüğüne mutlu olur ve bizler üzülürüz; yine birbirimizle dalga geçeriz.

Haydi geçmiş olsun; artık önümüzdeki maçlara bakalım, ne dersiniz?

Yandaşlık raconunu on paralık ettiniz yahu!

"Yandaş medya kavramından memnun musunuz? CHP iktidarında gerçek medya olacak. Besleme medya bitecek artık. Yandaş medya halkın sesi gözü, kulağı değil, Sevgili Recep'in gözü, kulağı ve sesi. TRT'yi izliyor musunuz? Sizin her yaktığınız elektrikten TRT'ye pay gider. TRT'nin yeni adı Tayyip Radyo Televizyonu. Benim vergimle oturuyorsun, haber vermiyorsun. Bunları yeniden kurmak bize nasip olacak."

İnanılmaz ama gerçek! Bu sözleri CHP'nin çiçeği burnunda genel başkanı Kılıçdaroğlu kurultay konuşmasında sarf etti.

Kılıçdaroğlu'nun varsayımına göre "yandaş, besleme" olmayan medyanın, Kılıçdaroğlu gibi "temiz, dürüst, tarafsız ve saf" kalem ve spikerleri buna karşılık cumartesi günü sabahın 9'undan itibaren akşama kadar Kılıçdaroğlu'nu endâzesinden sıyrılmış, ölçüsü tutturulamamış övgülü sözlerle yüceltme yarışında "yılın yağdanlığı" müsabakasında derece almak için sıraya girdiler; bir an kol kola girip sevinçten halay çekeceklerini, kolbastı oynayacaklarını bile zannettik.

Hayır, habercilik yapmıyorlardı, yaptıkları habercilikten, gazetecilikten başka bir şeydi; Meta-gazetecilikti, gazetecilik üstüydü. Yandaşlığın dikâlâsıydı; tarafgirliğin ucuna bülbül kondurulmuş bir türüydü ve o bülbül ne kadar da zevkten sermest, coşkulu ve kendinden geçercesine ötüp durmaktaydı.

Televizyon ekranlarında kendinden geçercesine şakımalarını seyrederken Oscar Wilde'in "The Nightingale and the Rose" (Gül ve Bülbül) adlı meşhur hikâyesini hatırladım. Hikâyenin en dramatik yeri, kendisinden ille de kırmızı bir gül isteyen sevgilisine götürmek için kırmızı bir gül bulamayan genç âşığın durumuna üzülen bülbülün fedakârlığıdır: Bülbül, beyaz bir gül fidanına gidip göğsünü dikene dayar. Bütün gece göğsü dikene yaslanmış halde öterken kanı da gülü kızıla boyar; "Buz gibi billur ay da sarkıp onu dinledi. Bütün gece öttü, diken göğsünden içeri girdi ve can kanı vücudundan çekildi."

Hikâyenin sonu daha acıklı: Bülbül ölür, genç âşık kızıl gülü sevinçle dalından kopararak sevgilisine götürür ama kız beğenmez, "Galiba elbiseme yakışmayacak; Saray kâtibinin yeğeninin gönderdiği mücevher daha iyi, üstelik herkes bilir ki mücevher gülden daha pahalıdır" diyerek gülü sokağa atar; gülün üstünden bir arabanın tekerleği geçer. Genç âşık ise, "Aşk ne saçma şeymiş; hiçbir pratik faydası yok" düşüncesiyle yeniden metafiziğe ve felsefe kitaplarına döner.

Şâhâne bir hikâyedir; Kılıçdaroğlu'nun kara kasketine, kravatsız çizgili gömleğine baktıkça cûş u hurûşa gelip bir ağlamadığı kalan erbâb-ı kalem okusun; Kılıçdaroğlu'nu görünce, "işte tahta kaşıkla fukara sofrasına bağdaş kurup oturacak halk adamı" mânâsı çıkaran tarafsız gözlemciler de ibret alsın ve anlasınlar ki, gazetecilik duruşunu yerlere sermek pahasına en nadide boyalar ve verniklerle parlatmaya çalıştıkları imaj, neticede basın hakkındaki bütün vizyonu ve fikri, "CHP iktidarında gerçek basın olacak; besleme medya bitecek" cümlelerinden ibaret bir adamdır.

Dün itibariyle bu arkadaşlarımızdan bazısı, Kemal Kılıçdaroğlu'nun Nasreddin Hoca'yla akrabalığı üzerine "araştırılası" bilimsel tezler geliştirip, "Seyyid"liği üzerine ciddi spekülasyonlar ortaya atmakla meşguldüler; ben şahsen çok heyecanlandım, kendimden geçtim. Doğrudur, Şeyh Sâdi de öyle diyor zaten: "Benî Adem, âzâ-yı ye-digerend!"; Ademoğulları birbirlerinin uzvu gibidirler ve geriye doğru gidildikte herkes bir yerde birbirine akrabâ çıkar!

Onlar medya, biz yandaş!

Böyle olmuyor arkadaşlar; gelin yandaşlıkta size biraz "usturupluluk" dersi verelim; boş havuza atlamadan önce alınması gereken tedbirler hakkında tecrübemizi paylaşalım.

Bu pilav, daha çok su kaldırır; sevinin ama "sevindirik" olmayın; yandaşlık raconunu da on paralık ettiniz iki günde yahu!

Siyaset 'kanlı' bir spordur

Bugün 19 Mayıs, Gençlik ve Spor Bayramı… Bu yazıyı kaleme alırken, devlet protokolünden ve lise müdürlerinden başkaca kimselerin pek ilgilenmediği bayram telâşesi yatışmak üzereydi ve Deniz Baykal'a ait olduğu iddia edilen görüntülerin internete düşmesinin üstünden henüz on gün bile geçmemişti.

Hepsi on gün...

Bu on gün zarfında Türkiye'de alışılmadık işler oldu; durumu iyi kavrayabilmemiz için soruyu şöyle düzenlemek gerekiyor:

-Mayıs ayının başlarında falcıya gitseydiniz; falcı, kahvenizin telvesine uzun uzadıya baktıktan sonra, "Sizi bilmem fakat birkaç güne kadar ana muhalefet partisi lideri, mahrem görüntüleri yüzünden dört gün içinde genel başkanlıktan çekilecek; aradan üç gün geçmeden Kemal Kılıçdaroğlu adaylığını açıklayacak ve neredeyse bütün CHP teşkilatının desteğini alarak kurultayda genel başkanlığını kesinleştirecek" deseydi, siz o falcıya inanır mıydınız?

Yerde yağız yer delinmese, üstte mavi gök çökmese böyle bir kehânete kim inanırdı Türkiye'de?

Ben inanmazdım; fal ve kehânet işlerinden zaten hazzetmem ama diyelim ki memleketin derin siyaset uzmanlarından biri böyle bir senaryo yazmış olsaydı, "Haydi oradan kardeşim, başka işin mi yok?" diye tersler, sonra da, "Şuna uzaktan bakan adam zanneder; hiç böyle şey olur mu yahu?" diye homurdanırdım.

Düşünün, böyle bir senaryonun gerçekleşmesi için:

-Mazbut aile reisi olarak Baykal'ın birtakım gönül işlerine eğilim duyuyor olması,

-Bilahire bu tasavvurunu kuvveden fiile geçirecek bazı faaliyetlere girişmesi, bu faaliyetlerin birileri tarafından kayda geçirilmesi,

-O kişilerin uygun zaman kollayarak görüntüleri internete düşürmesi,

-Ardından dört gün sonra Baykal'ın dramatik bir konuşma yaparak CHP genel başkanlığından çekilmesi,

-Birkaç gün tereddüt ve zemin yoklamasından sonra Kemal Kılıçdaroğlu'nun başkanlığını açıklaması,

-Ve hemen ertesi gün CHP il teşkilatlarından neredeyse tamamının Kılıçdaroğlu taraftarlığına, olağanüstü bir hızla ikna olması gibi her biri başlı başına "Olmaz böyle şey" dedirtecek işlerin hakikat olması gerekiyordu.

Böyle bir falcı hiç olmadı; bugüne kadar böyle bir siyasi tahmin veya analiz hiç duymadım ama olmaz dediğimiz işler oldu. Öteden beri "kurultay uzmanı" olarak tanıdığımız, rakiplerini son dakikalarda boş düşürerek sert bir elense veya künde ile alaşağı etmesine alıştığımız Baykal, bugün itibariyle mahzun ve terk edilmiş bir siyasi figürdür.

Ama bir ihtiyat payı bırakalım yine de; siz bu satırları okuduğunuzda takvimler 24 Mayıs Pazartesi'ni gösteriyor olacak ve netice açıklanacak: CHP kurultayında "kurultay uzmanı" Baykal'ın, siyasi melekelerini kullanarak Kılıçdaroğlu'nu tarifsiz kederlere gark etmesi hâlâ ihtimâl dahilindedir ama bugünden görünen öyle bir ihtimâlin pek zayıf olduğudur.

Uzmanlar öyle söylüyor...

On gün öncesine kadar "Sayın Baykal yaşıyorken onun haricinde bir insanın, Mustafa Kemal Atatürk'ün tahtına oturduğunu görmektense intihar ederim" diyen yüzlerce CHP'li, bugün Kılıçdaroğlu'nun listesinde elverişli bir iskemle bulabilmek için olanca siyasi maharetini devreye sokmuş durumdadır.

Siyasetin "kanlı bir spor" olduğunu düşünürdüm ama bu kadar sert bir spor dalı olabileceğini hiç akla getirmemiştim.

Yıllarca öğrencilerime ders esnasında siyasetin pratiğine dair misaller anlattım; "Bizim siyasete bakışımız bekârın eşini boşaması gibidir çünkü biz kavanoza dışarıdan bakıyor ve içerde olup bitenleri anlamaya çalışıyoruz; siyasetin pratiği, iktidar dediğimiz olağanüstü güçlü ve çekici elektriğe bizzat dokunmak demektir, o yüzden siyaset hakkında bildiklerimiz her zaman teoride kalmaya mahkumdur" fikrini yerleştirmeye çalıştım. Teorik olarak siyasette böyle hızlı ve şaşırtıcı bir sürprizin gerçekleşebilme ihtimâli asla gözden ırak tutulamaz ama yine de şaşırıyor insan.

Siyasette vefa yok, siyasette isme ve şahsa bağlılık yok.

Hattâ ve hattâ, siyasette bir fikre behemahal bağlı kalmak gibi bir mecburiyet bile yok. Fikir adına siyaset yapanların, zamanı geldiğinde fikirlerini nasıl restore ettiklerine defalarca şahit olduk.

Siyaset, "iktidar"a, yani güce yakınlaşma, onu kullanabilme hüneri; bu uğurda gerekiyorsa önceden kabul edilmiş prensipler, yemin-billah edilerek verilmiş sözler unutulabilir, hattâ inkâr bile edilebilir; bunları biliyor ve yine de şaşırmaktan kendimizi alamıyoruz.

Topu topu bir hafta içinde bu kadar hızlı değişiklik nasıl gerçekleşebildi?

On gün öncesine kadar CHP ve Baykal çizgisinde arslanlar gibi duran Doğan Grubu'na bağlı gazetelerin yazarları, nasıl olup da iki gün içinde saf değiştiriverdiler?

Skandal patlayınca ilk iş olarak meseleye ahlâki bir vizyon kazandırarak, "Bu görüntüleri siyasi malzeme olarak kullanmak ahlâksızlıktır; hattâ imâ yollu da olsa bahsetmek çok ayıptır;

hepimiz bu hadise olmamış gibi davranmalıyız” diye herkese talkın veren bazı yazarlar, aradan bir hafta geçtikten sonra, görüntülerin doğurduğu fiilî sonuçları alabildiğine sömürmekte birbirleriyle yarışmaktalar.

Siyasetle uğraşanlar, güç uğruna hızlı karar değiştirmekte mâzur sayılabilirler ama gazeteci-yazar takımının aynı anafora kapılıp sürüklenmesi doğrusu pek tuhaf kaçıyor. Basının yeri ve görevi siyasete müdahale raddelerine kadar varmamalı.

Olup bitenler, Roma’nın birinci konsülü Sezar’ın Senatoda siyasi muhalifleri tarafından çembere alınarak hançerlenmesinden farksız. Sezar, saldırıya uğradığı esnada evlatlığı ve çok yakını Brütüs’ün de kendine hançer vuranlar arasında olduğunu görünce hayret ve acıyla, “Sen de mi Brütüs?” diye sormaktan kendini alamamıştı. Tarihçiler, Sezar’ın bu sorusuna ancak utanç dolu bir suskunlukla karşılık veren Brütüs’ü gördükten sonra,

-Öyleyse öl Sezar! diyerek harmaniyesini başına çekip son nefesini verdiğini söylüyorlar.

Baykal’ın Brütüs’leri, bugün Kılıçdaroğlu’nun yanındadır; kimsenin ahlâki bir ahkâm çıkarmaması gerektiği yolunda sağa-sola vaaz veren çevreler, bugün “Kral öldü, yaşasın yeni kral” yazıları kaleme alıyorlar.

Siyaset Brütüs’lerle yapılıyor ve bu ürkütücü gerçek siyasi sürecin en büyük gerçeklerinden biri; bu gerçek ihmâl edilince siyasetin tabiatını anlamak mümkün olmuyor, bir şeyler eksik kalıyor.

Ve bu yüzden siyasette ahlâki umdeler, işe yaradığı sürece değer görüyor. O yüzden, 16. asrın büyük siyaset bilimi yazarı Makyavel, hâlâ, meşhur eseri “Prens”i henüz dün kaleme almış gibi kendini okutabiliyor.

On gün öncesini düşünün ve bugünün gazetelerine bakın; Makyavel’i hâlâ okumamış olanlar hiçbir şey kaçırmış sayılmazlar aslında.

CHP'nin vâriyetle imtihanı

"Görevliler" demiş ki, "Efendim, şu gömlek daha iyi olur". O da "Eh peki öyleyse" diye cevap vermiş ama daha önce böyle bir marka olduğunu bilmiyormuş, gazetelerden öğrenmiş,

-Parasını kendim kazandım, kendim ödedim, diyor, "Size ne, kazanan da benim harcayan da" demeye getiriyor ki, buz gibi haklıdır.

Yerden göğe haklıdır da, bu "Görevliler" kavramını anlayamadım ben; kim bu görevliler, imaj danışmanları mı, kariyer yöneticileri mi, mağazanın tezgâhtarları mı, partililer mi, korumaları mı, yoksa eşi veya kızı mı? Kim?

Bir insanın giydiği gömleğin parasını kendi cebinden ödemesi ne zamandan beri meziyetten, faziletten sayılır oldu sahi? Sahneye çıkıp fakir-fukara edebiyatı yapacaksınız. "Biz

zenginleşmeyeceğiz. Bizim çocuklarımız da zenginleşmeyecek. Biri siyasi gücünü kullanıp da zenginleşirse onu burnundan getireceğiz." diyeceksiniz ama normal şartlar altında ancak zenginlerin giyebileceği bir gömleği sırtınızda bulunca suçu "görevliler"e yıkacaksınız; oldu mu?

"Biz zenginleşmeyeceğiz; bizim çocuklarımız da zenginleşmeyecek" sözleri, önü-ardı hesaplanmadan, düşünülmeden sarfedilmiş bir lâftır ayrıca. Oy istediğiniz kitleden haberiniz yok; seçmenleriniz zenginleşmek istiyor, daha iyi şartlarda yaşamak, gördüğünden geri kalmamak istiyor. Toplumun siyasetçi sınıfından temel beklentisi, sanılanın aksine ideolojik prensipler değil refah seviyesinin yükseltilmesidir. "Ne yer, ne de yediririm" (fıkrası var) yaklaşımı ile kitlelerin karşısına çıkarsanız, mazot ve margarin kuyruklarında yoksulluğun eşitlendiği günleri hatırlayacak insanlar. Yeni sol, yoksulluğun adil paylaşımı kavrayışından süratle genel refahın yükseltilmesine geçmeli. Önce pastayı büyütecek, sonra âdil paylaştıracaksınız, iktidarın başka formülü yok.

"Görevliler almış; ben bunları bilmem" demek yerine, "Biz, herkes dilediği gömleği giyebilsin diye bu mücadeleyi veriyoruz" demeliydiniz. Olmadı, kabahati yine garibanların üzerine atarak sıyrılmak istediniz ama "pot" yaptı, kırışık durdu, şık olmadı. Bir entipüften gömlek krizini bile iyi yönetemediniz; Hafazanallah, ciddi krizlerde ne yapacaksınız?

Birileri, Deniz Baykal'ın dönüş ihtimâline karşı, "ebediyyen ölsün" diye vampir hortlağının göğsüne gümüş çivi çakmaktan vazgeçmiyor; meğer Deniz Bey orta boy bir tekne satın almışmış; Habertürk gazetesinin manşet haberinde, teknenin motor modeli, su tankının kapasitesi bile ihmâl edilmemiş.

Derler ki, "Tekne sahipleri iki kere sevinirler; ilki tekneyi alırken, ikincisi ise sattıklarında". Deniz Bey'e bu tekne helâl olsun; iyi günlerde tadını çıkarsın. "Aa, üstad, tekne mi aldın; ne iş?" diye soranlara, "Benim haberim yoktu, görevliler almış; ben tekne-mekne bilmem" deyip çıkar işin içinden nasıl olsa; çünkü "görevliler" bahanesi artık yol olmuştur.

Gazete Deniz Bey'in hayâletine dönüş yollarını büsbütün kapatmak için ilk sayfasından bir karikatüre yer vermeyi de ihmâl etmiyor. Satıcılarla el sıkışırken "Kamaralarda kamera yok değil mi usta?" diye soruyor Baykal. Satıcı da "Estağfurullah efendim, o nasıl söz, güvenin bize" cevabını veriyor.

Bu karikatüre gülmüyoruz; sadece bir üşüme hissi telkin ediyor, bir soğukluk, bir istikrah hissi...

İyi gömlek de giymeye hakkınız var, tekne sahibi olmaya da; bunlar ayıp şeyler değil. Ayıp olan, gömleğin markası ortaya çıkınca, "Ben yapmadım, montajdır; hükümet bulsun, AYM düzeltsin!" diye artık müşterisi kalmamış 69 model ucuz solculuk numaralarına tevessül etmektir.

CHP'lilerin de iyi yaşamaya hakkı var.

'Feth'in öteki yüzü!

İstanbul kuşatması kısa sürdü: 54 gün. Konstantinapol bitik haldeydi. Bizans, sur içi hariç bütün periferisini kaybetmişti.

Bizanslılar kendilerini kuşatan gücün diriliğine rağmen şehirlerini kahramanca müdafaa ettiler. Bizans'ın son imparatoru Konstantin fethin ilk günü çarpışmalar esnasında öldürüldü. Evrensel Ortodoks Kilisesi'nin kalesi böyle düştü.

O günden beridir "Feth"i kutluyoruz; tarihin önemli hadiselerindendir ve temsili anlamı çok büyüktür. Osmanlılar fetihten önce de dikkate değer bir güçtü; Avrupa'da kazandıkları yerler, Anadolu'da kontrol edebildiklerinden fazlaydı. İstanbul'un fethinden sonra bizimkiler "Kontinental" ve merkezî güç haline geldiler. II. Mehmet, hayranlık uyandıran bir siyasi basiret gösterisiyle "Roma"yı tevârüs etti ve süratle İstanbul'u tesâhüb etmeye girişti.

Tesâhüb, yani sahiplenmek, benimsemek. Osman Gazi'nin, oğlu Orhan'a vasiyet ettiği rivayet olunan "İstanbul'u aç, gülzâr et" talimâtı, tarihi hakikatinden çok sonraki devirlerin dilek ve temennîsi olarak görülse bile istikameti fevkalâde medenîdir. Bir beldeyi zorla ele geçirmek askerî başarıdır; orayı gülzâr kılmak ise medenî muzafferiyet.

Osmanlılar vakt-i sâbıkta İstanbul'un fethini bizim gibi tiyatrolaştırarak görmemiş bir edâ ile kutlamaya tenezzül etmemişlerdi. Feth'e verdiğimiz dramatik anlam ve önem, medenî kabiliyetlerimizden şüphe duymakla ilintilidir gibi geliyor bana. Osmanlılar İstanbul'a, "Belde-i Tayyibe"ye dünyanın en güzel isimlerini verdiler ve şehrin Bizanslı geçmişinden irkilmeden İstanbul'u dünyanın en güzel şehirlerinden başlıcası haline getirdiler. Beğenmediğimiz Osmanlı'da mebzul miktarda mevcut, biz yaşayan torunlarında fenâ halde kıt bulunan bu kimyânın adı, şehri işletmek ve güzelleştirmek mârifetidir. Bir topluluğun medenîliği başlıca bu meziyetle ölçülür; şehrin güzelliklerini korumak, güzelliğe yeni unsurlar katmak ve şehir ortamında insanı hoşnut ve emîn kılmak.

Uzak dedelerimiz İstanbul'u "açtılar"; biz hâlâ bu açılışın edebiyatı ile meşgulüz. Feth'e son derece yüksek dinî mânâlar yüklüyor, hâdiseyi esâtirî ve mistik ürperişler boyutuna raptediyoruz. Güvensizlik hâlinin eseridir çünkü İstanbul'un bugünkü hâli bize fetihten değil, yağma ve çapuldan sûretler gösteriyor. 550 senedir hâlâ hükümranlığımız altındaki şehrin rantını paylaşmayı bitiremeyişimiz medenîlik nâmına utançtır. Rant paylaşımı ayıp değildir, rantını bölüşeceğim derken şehri kokutmak ayıp ötesi bir şenâattir. İstanbul'a bir mânâda 1204 kuşatmasının galibi Katolik Haçlıları gibi davranıyoruz; şehrin mühimce bir kısmı hâlâ imâr ve iskân mevzuatına aykırı yapılaşmanın işgalinde. Nedir bu?

İnsanlar niçin hep sinirli bu beldede; niçin hep aceleci; niçin neredeyse bütün münasebetlerinde ister istemez alelacele zihni bir menfaat muhasebesi yapmadan birbirlerine selam alıp veremiyorlar, niçin mutsuzlar?

II. Mehmet, bu şehri otomotiv endüstrisi için mi fethetti ki bir türlü insan-otomobil ilişkilerini "insânî" olanın lehine tanzim edemiyoruz; niçin dünyanın en güzel fotoğraf veren ve en güzel siluete sahip tabiatını, tabiatından uzaklaştırmışız. Osman Gazi, "İstanbul'u aç gülzâr et" dediğinde, Ataşehir'i, Yenibosna'yı, Bağcılar ve emsâlini mi kasdetmişti?

Geliniz şu fetih gününü hamâsî müsâmere gösterilerine sahne kılmak yerine "Biz bu güzelim şehre bu fenalıkları nasıl revâ gördük?" düşüncelerine tahsis edelim. Arınma günü ilân edelim: Mimarlar, mühendisler, belediyeciler, siyasetçiler, iş adamları, müteahhitler ve her birimiz her 29 Mayıs günü son bir yılda İstanbul'u "Hüsn-i muhafaza" için ne yaptıklarını anlatsın, hatâlarını itiraf etsinler.

Son not: İstanbul'da bugün Kilise kayıtlarına göre 1200, sen bilemedin 3500 Rum yaşıyor. Fethin ve Fâtih'in yadigârıdır onlar; nasıl bir emânet ehliyiz biz, düşünelim hele...

İstiklal Marşı'nı hatasız okuyanın alnını karışlamak!

Milli Takım'ın ABD'de Çek Cumhuriyeti ile oynadığı maçtan önce hepimizi şaşırtan, hatta yadırgatan bir "hâdise" vuku buldu.

Amerikalıların âdeti böyle, basketbol maçlarından önce büyük ihtimalle iyi müzik eğitimi almış bir solist, elini kalbine koyarak mikrofonla ABD milli marşını tek sesle okurken tribündeki kalabalık da ona eşlik ediyor. ABD Marşı'nı okuyan bayan solisti dinlerken, "Bakalım bizim marşa sıra gelince ne yapacağız; alışageldiğimiz üzere kasetten koronun okuduğu marşı mı dinleyeceğiz yoksa..." dememe kalmadı, bir genç kız İstiklal Marşımızı okumaya başladı.

Evet yadırgadık, çünkü marşımızın toplulukla böyle icra edildiğine dair daha önce bir örneğimiz yoktu; yadırgadık, çünkü genç kız (Ben başlarda Amerikalı sandım; sonradan bu hanımın Türkiye'yi Eurovizyon'da temsil eden Hadise hanım kızımız olduğunu öğrendim!) İstiklal Marşı'nı okurken kendine göre birtakım tasarruflarda bulunuyor, sahne tabiriyle eseri yorumluyordu.

Vakıa bazı yerlerde o seslere çıkamayacağını kestirince müzisyen tabiriyle "kafa sesi" dediğimiz tekniğe başvurarak açığını kapatmadı değil ama netice itibariyle İstiklal Marşı'mızdı işte. Stadyumdaki Türk seyirciler ise Hadise'nin falso bastığı seslere aldırmayıp bir güzel refakat ettiler marşa.

Fakat o da ne; ertesi gün necib medya mensuplarımız bu "hadise"yi dillerine dolayarak bundan bir haber çıkarmaya giriştiler. Gazetenin haberine göre Hadise'ye tepki yağmıştı, ünlü popçunun aleyhine yapılan yorumlar çığ gibi artıyordu vesaire vesaire.

Daha sonra müzik dünyasının ünlülerine uzatıldı mikrofon. Sezen Cumhur Önal abimiz, -ki hafif müzik dünyasının duayeni, pîri, üstadı sayılıyor- bir güzel verdi veriştirdi:

-Bunca yıllık müzik hayatımda böyle bir post-modern İstiklal Marşı dinlemedim. İstiklal Marşı'nı böyle söylemeye cesaret etmek bile bir insanın karakterini gösterir. İstiklal Marşı kendi ölçekleri ve melodi yapısı içinde söylenmesi gereken bir ulusal marştır. Dünyanın hiçbir ülkesinde böyle bir kepazelik olmaz! Garo Mafyan "Hadise'nin performansı karşısında yorumsuz kaldım." demekle yetindi; galiba, "Hayretten donakaldım, söyleyecek söz bulamadım"ın bir başka ifadesi oluyor bu cümleler.

Bitmedi, İzzet Öz abimiz ise, "Hadise marşı bozuk olarak yorumlamış. İlkokul çocukları da böyle söylüyor. Kızcağız iyi niyetli olabilir ama ben Hadise hakkında bile daha fazla düşünüp ona zaman ayırmak istemiyorum." diye açmış ağzını yummuş gözünü.

Aman ağır abiler biraz insaf; ne bu şiddet bu celâl?

Meseleye insaflı yaklaşanlar da var: Öteden beri müziğine bir türlü ısınamadığım Cahit Berkay, "Bir yorum getirmiş, buna da öldürücü darbe vurmayalım." dedikten sonra şâhane bir tesbitte bulunmuş: "77 milyondan operacıları çıkarsak kaç kişi orada solo olarak bu marşı söyleyebilir ki?"

Meselenin püf noktası burada işte...

İstiklal Marşımız ne solo halinde, ne de koroyla seslendirilmeye müsait olmayan, en pes sesiyle en dik sesi arasında neredeyse iki oktavlık aralık barındıran zor bir müzik parçası. Hiçbir okulun bayrak töreninde, hiç bir stadyumda, hiçbir askerî birliğin akşam taadatında, bayramda ben bu marşın hakkı verilerek icra edildiğini duymadım, görmedim. Bu, bizim müziğe karşı kabiliyetsiz olduğumuzdan kaynaklanmıyor; beste, icra zorluğu bakımından berbat; prozodisi berbat (Prozodi: müzik eserinde söz hecelerinin nağmeye âhenkli, uygun bir şekilde dağıtılması anlamına geliyor). Rahmetli Çinuçen Tanrıkorur yıllarca bu tenkidini her yerde tekrarladı: "Güftesi şâhânedir, dünyada bir tanedir fakat bestesi berbattır. Bir millet, kemâl-i şevk ve zevkle milli marşını okuyamıyor; böyle şey olur mu?" diye dert yandı, feryadına sedâ bulamadı.

Kabahat Hadise hanım kızımızda değil; Marşta. Dünyanın en iyi müzisyenleri bile canlı icraat esnasında hata yapabilirler fakat İstiklâl Marşımızı icra ederken detone olmamak, ancak şan eğitimi almış solistlerin harcıdır.

İstiklal Marşımızı yeniden besteletmeye kalkışsak, CHP alınganlık gösterip Anayasa Mahkemesi'ne gider mi dersiniz?

Şahane bir kadın, şahane bir ses, şahane bir konser

Geçen pazartesi akşamı Milli Saraylar Daire Başkanlığı, Dolmabahçe Sarayı'nın Medhal salonunda bir klasik Türk musikisi konseri düzenledi.

Konserin solisti Meral Uğurlu Hanımefendi'ydi. Bu cümledeki "hanımefendi" lâfzının mübalağası yok; Meral Uğurlu'yu tanıyıp bilenler bu tesbitin haklılığını derhal teslim edeceklerdir.

Meral Uğurlu Hanımefendi, 7 seneden beri faal müzik hayatına bir nokta koyup, Marmaris'te inzivâsına çekilmiş. Allah ömrünü müzdâd etsin, bu sene itibariyle 71 yaşında. Emeklilik günlerini tatlı inzivâsında geçirmek elbette hakkıdır fakat Saraylar Daire Başkanı Yasin Yıldız, bu konser için tatlı bir üslupla ısrar edince Sayın Uğurlu, tek defalığına bu konseri vermeyi kabul etmiş.

"Orada olmalıydınız!" diyeceğim geliyor ama diyemiyorum; sadece "Bu bir demdi, geldi geçti." diyebilirim. Eğer Türk musikisi âlemini, gelmiş geçmiş sanatçıları ile bir saray şeklinde tasavvur etmek söz konusu olsaydı, Meral Uğurlu bu heyet içindeki yeri herhalde "Sultan"lık mesâbesinde bir mevki olurdu. Saray ona, o saraya yakıştı.

Öyle zarif, öyle nazik, öyle hanımefendi. Sanatındaki liyâkatini ölçmek ise benim haddime düşen bir değerlendirme olamaz.

Meral Uğurlu, iki saatlik konserinde tam 16 eser seslendirdi ve bu eserlerin yarısından fazlası, "Benim" diyen sanatçının kolay kolay seslendirmeye cesaret edemeyeceği yoğunluk ve güçlükte ağır ve klasik eserlerdi; ne var ki o, daha dün sahneden ayrılmışçasına sahneye, seyircisine, saza ve esere hâkim bir edâ ile niçin "daima büyük" olduğunu isbatladı.

Dinleyicileri için bu konser, zor rastlanır kıymette bir ruh arındırma seansı gibiydi. Ruhumuzu, büyük musikimizin artık gitgide uzaklarda kalmaya başlayan nağmeleriyle yıkadık, durulandık; köklerimizdeki âşinâ sesleri hatırladık.

Bu az rastlanır musiki şölenini, "Klasik Türk Sazları Beşlisi"nden mürekkep bir saz topluluğu seslendirdi: Klasik Türk saz beşlisi, yani Tanbur'da Birol Yayla, Ney'de Şenol Filiz, Ud'da Samim Karaca, Kanun'da Taner Sayacıoğlu ve Kemençe'de Lütfiye Özer. Bu müthiş saz beşlisinin refakati, Meral Hanım'ın icrasına ayrıca bir güzellik ve parlaklık kattı. Musikimizin büyüklüğünü -lâfın gelişi, söyler dururuz; bu konser, Türk musikisinin büyüklüğünü kuvveden fiile çıkaran, yaşayan ve varlığını sürdüren bir uzviyet olduğunu gösterdi.

Başta Meral Uğurlu Hanımefendi olmak üzere, Klasik Türk Sazları Beşlisi'ne, TBMM Milli Saraylar Daire Başkanlığı'na ve emeği geçen herkese nâmütenâhi şükranlar...

Ah, orada olmalıydınız!

Bir sandık hikâyesi

Annem sandığını nâdiren açardı.

Gardırobu, dolabı, fazlaca girdisi-çıktısı, müştemilâtı olmayan kira evlerinde çeyiz günlerinden kalma sandık, beş çocuklu bir aile kalabalığı içinde kadının yegâne mahrem alanıydı ve belki de o yüzden hep kilitli dururdu. Masif cevizden mâmul, benzerlerine şimdi antikacılarda rastladığımız sıradan bir sandık. Gizli kapaklı şeyler çocuk muhayyilesinin ilgisini çeker; o yüzden annem ne zaman sandığını açıp içinden bohçalarını çıkaracak olsa yanı başında bitiverirdim.

İşte böyle nâdirattan bir gün olmalı, annem sandığını açtı. İçinde elbiselerinin, çamaşırlarının, 'yabanlık' diye tabir edilen utanılacak yerlere giyilecek kazak eşarp gibi eşyalarını itina ile katlayıp sıkı sıkıya yerleştirdiği kenarları kanaviçeli bohçalarını benim de yardımımla sandıktan çıkardı. Ben en dipte duran mukavva fotoğraf kutularını merak ediyordum asıl. Bu kutuların içinde aile fotoğraflarımız, babamdan kalma kalem, gözlük, dolmakalem, çakı gibi şahsi eşyalar, mektuplar vardı. Annemin izni olmadan değil dokunmak, uzaktan bile göremezdik içindekileri.

Annem kutuları da çıkardı ve sandığın tabanına serdiği beyaz ambalaj kâğıdını da kaldırdıktan sonra en alta, sanki bizden bile gizlemek ihtiyacıyla sakladığı eski tarihli gazeteleri çıkardı.

Bu gazeteler, Adnan Menderes'in asılarak idam edilmesinden bir gün sonrasına aitti. 18 Eylül 1961 tarihini taşıyordu. "Nedir onlar, ver ben de göreyim" ısrarlarıma dayanamadı. İlkokulun ilk sınıfındaydım, okumayı öğrenmiştim. Okudum. İdam edilen birine, güzel bir adama dairdi.

Annem ağlıyordu.

Daha sonraları zaman zaman bu sahne, bu bir nevi ağlama ayini evimizde tekrar edilmiştir; sandığın her açılışında, sanki bir suç unsuru, bir cinayet aletiymiş gibi sandığın en dibinde saklanan gazeteler, ailemizin bir yıl içinde uğradığı iki trajik hadiseyi annemin gözyaşlarında birleştirecekti.

Nice sonraları öğrendiğime göre 27 Mayıs darbesinden kırk gün önce nisan ayı başlarında vefat eden babam bir Demirkırat, ama özellikle Menderes hayranı imiş. Annem, "Eğer 27 Mayıs'ı görseydi bu defa mutlaka kahrından ölürdü; belki böylesi daha iyi oldu." derdi hep. Böylece babamla Menderes, aile acılarının iç içe geçtiği, birbirini tetiklediği iki isim ve acı birer hâtıra hâlinde hafızama yerleşip kaldılar.

Gençlik yıllarımda öğrenci hareketleri içinde taraf olmaya başladığımda annem, beni kenara çekip "Babanın vasiyeti var; siyasete bulaşmayacaksın. Aman ha!" diye öğütler verirdi. Bu öğütlerin karşılığı bende, benim kuşağımda yoktu. Biz siyaset deyince bir partinin neferi, mensubu olmayı anlıyorduk; yaptığımız şey ise siyasetten başka bir şeydi; memleketi bir kere

daha düşmanlara, daha doğrusu komünistlere karşı savunmaktı. Bu mânâda annem için iyi bir evlât olamadım. 1970'li yılların Ankara'sında, günler ve haftalarca tek erkek evlâdının akıbetinden endişe eden dul bir annenin neler hissedebileceğini, bugün ancak anlayabiliyor ve üzülüyorum.

Kendi vehmimiz ve anlayışımıza göre gündelik siyasetle uğraşmıyor, particilikten uzak duruyorduk ama seçim arifelerinde işi-gücü terk edip nazımızın, hatırımızın, sözümüzün geçtiği herkese belli bir partiye oy vermesi için ricada, askıntıda, telkinde, hatta yalvarışlarda bulunuyor, köy, kahve, miting toplantılarına bile gidiyorduk.

Yine bir seçim öncesi annem dedi ki:

-Sizin şu adamınız var ya; işte o Menderes'i devirenlerden birisi değil miydi?

Hemen ona anlatmaya başlıyordum: Evet, bahsettiği kişi Menderes'i devirenler arasındaydı, içlerinde en iyisi, en merhametlisiydi; hatta uzak bir ülkeye sürgüne gönderildiği günlerde Millî Birlik Komitesi'nin reisi ve Cumhurbaşkanı Cemal Gürsel'e "Yapmayın, etmeyin, yaptığınız yanlıştır" diye mektup bile yazmıştı. Mektubun fotokopisi ise filan kitabın filan sayfasında yayınlanmıştı.

-"Bak işte bu mektup" diyordum anneme, "Bu tarihî bir belgedir."

Annem inanmış gibi görünüyordu; hatta benim arzumu kırmamak için o partiye oy bile veriyordu ama "Yine de gözüm tutmuyor bu adamı, hatırın için oy verdim; baban sağ olsaydı..." demekten de kendini alamıyordu.

Yaşı otuzun altındakiler bilemez; vaktiyle 27 Mayıs günleri okullar ve resmî daireler tatil olurdu. Çünkü o gün kanunla "Hürriyet ve Anayasa Bayramı" olarak ilan edilmişti. Okullarda da kapanmaya bir hafta kala öğretmenimiz bu bayramın anlam ve önemini belirtmek için derslerden birini 27 Mayıs'a ayırırdı; ayırmak zorundaydı. Bu derslerden aklımda kalan bir cümle:

-Meşruluğunu kaybetmiş zalim bir iktidara karşı direnme hakkını kullanan Türk Silahlı Kuvvetleri ve Türk milleti...

Çok sonraları aynı ifadeyi 1961 Anayasası'nın başlangıç kısmında da görmüş ve yadırgamamıştım; 60'lı yıllar boyunca 27 Mayıs hakkındaki kanaatim bu yöndeydi. Okulda Menderes'in kötü ve zalim bir adam olduğu, o yüzden cezayı hak ettiği söyleniyordu; buna mukabil annem, niçin onun fotoğraflarına bakıp ağlıyordu ki?

...

70'li yıllardan itibaren 27 Mayıs'ın kanun zoruyla ayakta tutulan itibarı hızla ufalandı, yerlere döküldü. Canlı şahitler birer birer konuşmaya başladılar. Nazlı Ilıcak'ın "27 Mayıs Yargılanıyor" adlı eseri, benzeri edebiyatın ilk önemli kitabıydı ve büyük tesir yapmıştı ama

bir politik imaj olarak 27 Mayıs'ın en büyük törpüleyicisi, yine bizzat 27 Mayısçılardı. Darbeci subaylar 1961 Anayasası'na koydurdukları özel bir maddeyle "kayd-ı hayat şartıyla" yani ölene kadar Cumhuriyet senatosunun tabii üyesi ilan etmişlerdi kendilerini.

Bugün onlardan yaşayan var mıdır bilmem; yaşayan varsa yaptıklarından öğünüp öğünmediklerini de merak ederim. Merak ederim, çünkü genç Türk demokrasisinin köküne daha taze bir fidan iken balta indirmenin şerefi (!) onlara aittir; kezâ, Türk Silahlı Kuvvetleri'ni siyasetin tâ içine çekerek ordunun itibarını düşürmek gibi bir başka vebâlleri daha vardır. 27 Mayıs, kendinden sonra gelen bütün cuntaların, darbelerin ve parlamento aleyhtarlığının ebesi oldu. Orduyu rejim üzerinde vasi tayin ederek nice nice modern ve postmodern darbelere yol açtı; orduyu asli görev ve fonksiyonundan uzaklaştırarak bir siyasi parti görünümüne soktu. Bir ordunun partiye benzemesi, ne kadar kötü, ne kadar itici bir ihtimâldir!

27 Mayıs Darbesi kötü bir gelenektir; savunulacak hiçbir tarafı yoktur.

Demokrat Parti (DP) iktidarının yanlışları, yine demokratik rejim içinde düzeltilebilir, yapılan haksızlıkların hesabı sorulabilirdi. 27 Mayıs, sadece DP iktidarını hedef alarak bir yanlış yapmakla kalmadı, demokratik gelenekleri de ağır hasara uğrattı. Bu yüzden bugün ülkemizde cuntacılıkla, darbeyle, gayrı kanuni yollarla iktidara gelmek isteyenlerin başlıca ilham kaynağı 27 Mayıs darbesi olmuştur.

Menderes ve arkadaşlarına parlamento, 11 Nisan 1990 tarihinde 3623 sayılı kanunla itibarlarını iade etti ama millî vicdan, oy kullanma fırsatı her genel seçimde Adnan Menderes ve arkadaşlarının izlediği siyasi çizgiyi desteklemek suretiyle bu itibarı hiç yere düşürmediğini zaten göstermişti. Bu meş'um darbenin 50. yıldönümünü yaşadığımız bu günlerde atılması gereken en önemli adım, yine parlamentonun bir Meclis kararıyla 27 Mayıs'ta yapılan şeyin "Milletin hukukuna karşı bir darbe" olduğunu tespit ve tescil etmektir diye düşünüyorum.

Bu siyasi mevtânın mezar taşına şöyle yazmalıyız: 27 Mayıs 1960 günü cuntacı bir grup subay, milletin hukukuna ve demokrasiye karşı ağır bir cürüm işleyerek darbe yapmışlardır. Millet onları asla affetmeyecektir."

2010

28 Haziran

'Ertesi gün' kâbusu Aksiyon Dergisi

27 Haziran

Silgi Zaman Gazetesi

26 Haziran

Orta sınıfın Kürtleri Zaman Gazetesi

23 Haziran

Beni de Mardinli sayın Zaman Gazetesi

21 Haziran

Bir kamuoyu araştırmasının düşündürdükleri: "Denizler durulmaz dalgalanmadan…" Aksiyon Dergisi

21 Haziran

Ağzına biber sürerim senin ben! Zaman Gazetesi

20 Haziran

Seni tutukluyorum! Zaman Gazetesi, Pazar Keyfi

19 Haziran

Şeytan gibi bakıp sırıtan Ankara kedisi Zaman Gazetesi

16 Haziran

Didem batıya nâzır; nâzır batıya didem Zaman Gazetesi

14 Haziran

Kutsal kamyon Zaman Gazetesi

14 Haziran

Usûlü sakatlamak, esasa, yani hakikate düşmanlıktır Aksiyon Dergisi

13 Haziran

Anadolu kadınının kara yazısı Zaman Gazetesi, Pazar Keyfi

12 Haziran

Erenler biz de 'can'ız yahu, huuu!.. Zaman Gazetesi

09 Haziran

Aması-maması var bu işin Zaman Gazetesi

07 Haziran

Emekli paşalarımızdan çok şey mi bekliyoruz? Aksiyon Dergisi

07 Haziran

Paşa ağlatan akıllar bunlar Zaman Gazetesi

06 Haziran

Telefon diplomasisi Zaman Gazetesi, Pazar Keyfi

05 Haziran

Hepimiz Trabzonlu kamyoncularız inşallah! Zaman Gazetesi

02 Haziran

İsrail: Tarihin en kötü icadı Zaman Gazetesi

İsrail: Tarihin en kötü icadı

İnternet medyasının bir hastalığı var; izleyiciyi sitede tutmak, reklam şirketlerine, "Bakın biz şu kadar kişi tarafından bu kadar kere tıklanıyoruz" diyebilmek için ilgi çekeceğini sandıkları abeslere müracaat etmekten kaçınmıyorlar.

"Tarihin en kötü icatları" başlığıyla sunulan fotoğraf dizisi de bunlardan biri. Merakımı yenemeyip göz attım. Başarısız gazozlar, araba modelleri, bilgisayar uygulamaları derken, Paraşüt ceket icadında durakladım. Karşıdan parkaya benziyor; tâ 1912 senesinde Alman mucit Franz Reichelt tarafından icat edilen paraşüt ceketin tanıtımını mûcidimiz Eiffel Kulesi'nden atlayarak yaptı.

Sonuç: Paraşüt açılmıyor, Reichelt sizlere ömür!

Bir siyasi proje olarak İsrail adlı ürünü kimin icat ettiğini elifi elifine tesbit etmeye imkân yok. Evvela İngiltere 1848'de, ardından Rusya Yahudileri siyâseten himâye meselesinde inisiyatif üstleniyorlar. Siyonist hareketin lideri Theodor Herzl, Filistin'de bir Yahudi devleti kurmak için uluslararası lobi çalışmalarını başlatıyor. Filistin, XX. yüzyıl başlarında Osmanlı egemenliğinde bir bölgedir. Herzl'in Filistin'de Yahudiler için otonom bir yönetim için toprak tahsisi talebi II. Abdülhamid tarafından kabul edilmiyor. Abdülhamid'in meseleye bakışı açıktır: "Zulüm gören Avrupa Yahudilerine Osmanlı toprakları açıktır, fakat bunları bir yerde toplamak mânâsız olduğu gibi, hele hele Filistin'e yerleşmeleri kabul edilemez."

Kısaca şudur: O dönemin Avrupası'nda Katolik fanatiklerin düşmanlığına hedef olan, Çarlık Rusyası'nda "Pogrom" denilen bir dizi katliama uğrayan Yahudiler için Osmanlı yurdu sığınılacak bir melce'dir fakat daha fazlası düşünülemez bile.

Ne var ki kötü bir fikir olarak İsrail projesi hızını kesmez: Hikâye uzun, hızla özetleyelim: II. Abdülhamid, içlerinde Emanuel Karasu'nun da bulunduğu bir Osmanlı parlamento heyeti tarafından azledilir, beş yıl sonra Osmanlılar kendilerini bir cihan kapışmasının ortasında bulurlar ve dört sene sonra artık Osmanlı Devleti mevcut değildir. II. Cihan kapışmasından sonra Birleşmiş Milletler 1947'de Filistin'in Yahudi ve Araplar arasında paylaşılmasına hükmeder. Filistinliler kararı beğenmez, savaş başlar. Gariban Filistinliler yenilir 1948'de İsrail devleti resmen kurulur ve Türkiye kuruluştan 9 ay sonra İsrail'i resmen tanır. O tarihten sonra İsrail, komşularıyla iyi geçinmek ve işbirliği yerine düşmanlık ve genişleme yolunu tercih ederek bütün dünyanın kınadığı, nefret ettiği ve ayıpladığı bir haydut devlet mevkiine gelir.

Hiçbir mûcit, elâlemin kendisiyle dalga geçmesi, ardından kötü konuşması için o kadar emek vermez. Paraşüt ceketi icad eden Franz Reichelt iyi niyetini canıyla ödedi; Theodor Herzl'den başlayarak İsrail Devleti'nin icâdına ve zuhuruna emek veren insanların iyi niyetini ise kendileri değil dünya barışı ödüyor. Türkiye Cumhuriyeti İsrail'in varlık sebebini hiç sorgulamadı, aksine onayladı ama İsrail'in Siyonist, yayılmacı ve kendilerini arzın merkezinde zanneden haydut mizaçlı politikacıları, bir icat olarak İsrail'in varlık sebebini kendi elleriyle otopsi masasına yatırmak için küstahça davranıyorlar.

Bir icat olarak İsrail'e fikir ve emek verenler, dünyanın herhangi bir yerinde, daha müsait toprak, iklim şartlarında kendilerine teklif edilen yurtluk yerini kabul etmeyip "Arz-ı Mev'ud" arazisinde direttiler ama o topraklardaki varlık sebeplerini hâlâ meşrûlaştıramadılar; halbuki mümkündü, hâlâ mümkündür. İslâm âlemi, işgal ettiği topraklardan çekilerek 1948'deki kuruluş hudutlarına rıza gösteren barışçı bir İsrail yönetimiyle iyi komşuluk yapmaya hâlâ ve her şeye rağmen hazır.

Lâkin bu şekliyle İsrail, bir siyasi proje olarak "Tarihin en kötü icadı".

Hepimiz Trabzonlu kamyoncularız inşallah!

"Ben Ardahan'ın bir dağ köyünde doğdum, çocukluğum orada geçti." diye başlıyor Nevin öğretmen, fukaralık yüzünden ailelerin, kızlarını ortaokul veya lisede okutamadığını anlatıyor.

"Fakir olmamıza rağmen babam okumamı çok istedi; diğer şehirlerdeki akrabalarımı yokladıysa da kimse yanaşmadı beni yanlarına alıp okutmaya. Yakın bir ildeki parasız yatılı imtihanlarını kazanmama o yüzden benden çok sevindi babam. İzinlerde geldiğim köyümüzden okullar açılırken ayrılırdım. Böylece 6 sene her tatilde Ardahan'a gelir, köyde anneme yardım ederdim. Okullar açıldığında ise babamla birlikte sabaha karşı 3'te kalkıp yürüyerek köyden 1,5 km uzaktaki ana yola inerdik. Hele yarıyıl dönüşlerinde kar o kadar çok yağmış olurdu ki, babam beni sırtına almak zorunda kalırdı. O yıllarda babamın bineceğim arabayı seçmek için bazen saatler harcaması bana o günlerde çok anlamsız geliyordu, ta ki gerçeği öğrenene kadar...

Bizim oralarda komşu ile dolmuş olmadığı için babam beni genellikle yük kamyonlarına bindirirdi ama ben köydeki insanların benimle ilgili dedikodularını duyar, geceleri gizli gizli ağlardım. Babam beni, yani öz kızını satıyormuş! Köylüler öyle diyordu. Çocuk aklımla babamın beni, hikâyelerde okuduğu köleler gibi satacağını düşünürdüm. Babam yoldan geçen her kamyonu durdurur, şöförleriyle kısa bir konuşma yaptıktan sonra bineceğim kamyonla ilgili bir karar verirdi. Uzaktan bunu görenler, demek ki babamın şöförlerle pazarlık yaptığını düşünüyordu.

Bindiğim kamyonların şoförleri -babamın kimbilir ne zahmetle kazanıp bir kısmını avcuma sıkıştırdığı- paramı harcatmazlar, yedikleri lokantada kendi yediklerinden fazlasını ısmarlar, yan koltukta uyuduğumda paltolarını üstüme örter, bazen de çaktırmadan cebime harçlık koyarlardı.

Ben babamın ne yaptığını, neden o şehre giden her arabaya beni bindirmediğini çok sonradan öğrendim; öğrendikten sonra da köylülerin bizi suçladığı şeyle ilgili üzüntüm daha da arttı. Yıllar böyle geçti. Okudum, öğretmen oldum. Evlendim, üç çocuk yetiştirdim. Beni yoksulluğa ve iftiraya rağmen okutan babam artık yaşamıyor, Allah mekânını cennet etsin sevgili babamın...

O kadar erkenden kalkıp saatlerce kış kıyamette araba beklerken babam şoförlere nereli olduklarını soruyordu; 'Trabzonluyum' cevabını alana kadar beni hiçbir kamyoncuya teslim etmiyordu. 'Niçin?' diye sordum, 'Kızım' dedi, 'Trabzonlular güvenilir ve ahlâklı insanlardır. Seni onlara teslim ettiğimde gözüm arkada kalmıyor!'

Şimdi oğlum yurtdışında yaşıyor. Oğlumu yolcu ederken pistin ufkuna uzun uzun bakıyor ve onu teslim edebileceğim bir Trabzonlu kamyoncuyu boş yere arıyor gözlerim..."

Anlatılan hikâye değil hakikat. Aziz dostum ve kardeşim Harun Çelik'in hazırladığı "Kuzeyli Yazılar" adlı derleme kitabının ilk yazısı, "Trabzonlu kamyoncular nerdesiniz?"

Kuzeyli Yazılar, Trabzon'a ve Trabzonspor'a dair bir derleme çalışması. Anekdot yayınları arasında çıktı. İçinde, bir kısmı Trabzonlu olmayan 200'e yakın isimden benzer anekdot ve hatıralar yer alıyor. Sevimli, bir hamlede okunuveren ve insanın zihninde, dimağında güzel tatlar bırakan bir kitap. Emeği geçen herkesin eline sağlık.

Gelelim işin "kıssa" faslına; benim bu yaşanmış hikâyeden anladığım şudur: Hayat, istisnasız herkese bir "Trabzonlu kamyoncu" olmak vazifesi yükler ve başarılı olmak için ise Trabzonlu olmak şart değildir, insan olmak kâfidir.

Ey emânete hıyânet etmeyen, helâl süt emmiş, insan evlâdı o kamyoncu, şoför abilerim, ehl-i ırz büyüklerim; bu milletin mayasına duyduğum inancı tazelediğiniz için herbirinizin ellerinden hasretle öperim. Yaşıyorsanız Allah işinizi âsân kılsın; öldüyseniz âhirette Efendimiz Resûl-i Ekrem'e komşu olursunuz inşallah!

Telefon diplomasisi

-Alloo...Mister Netanyahu?.. İyi akşamlar demek var ben; sizin oralarda saat kaç sahi; hey boys, help me! Okeey, Mister Netanyahu, iyi sabahlar ekselans, özür dilemek var ben.

Çok sorry oluyor size. Sör, çok, nasıl denir oralarda, veri veri maç çok üzüldü ben, sizin çocuklar biraz dayak yemiş pörhaps? Aloo... Duymak var sen beni?

-Oo, mister prezidant, memnun oldu ben çok. Var siz ne derler kara gün dostu olmak. Diyordum ki ben de tam şimdi ben var aramak başkanı, ama siz erken davranıp var beni aramak, veri heppi oldum. Eyvallah yani...

-Bir şey var mı sizin boyslarda, merak etti ben. Türk aktivistler biraz kung-fu yapmışlar sizin komandoslara. Hileri diyor ki, sor bakalım isterler mi pansuman equipment, nasıl diyollâ, sargi bezii, steril band, tainturdiote felân?

-Sağolun başkanım, sayenizde yaptık biz pansumanı; ilk anlarda boş bulunup biraz dayak yemiş olmak var bizim çocuklar fakat sonra olmak var duruma hâkim; fakat Türkler, nasil derler var yapmak çok yaygara. Küsüyor biz İzrayel olarak. Herkes bizi sevmiyoo; herkes bize sövüyoo. Çocuklar duvarlara var yazmak-çizmek graffiti; Kahrolsun İzrayel, bizim hanım çok üzülüyoo...

-Yahu, Netanyahu, dont sorry yeğenim; Hileriyle ben var durumu idare etmek; Türkçede nasıl diyollar: İdareyi maslahat ediyo biz, merak yok. Az önce geldi Türk foreyn minister bana, Davut oghli; çok akilli çocuk, civa gibi. Diyo ki, var siz İzrayel'i kınamak; var siz İzrayel'in ağzına acı pepper sürmek. Çok yaramazlık ediyolla. Kızıyo size...

-Nasıl diyolla: İki gözüm önüme aksın ki yalan başkanım. Abartıyolla... Bizim çocuklar var orada balık avlamak, neydi yav; hah fişink... fişink yapmak öyle uslu uslu, sivil aktivistler var bizim boysun baliklarini kaçirmak... Ayip çook...

-Anliyor ben Mister Netanyahu; ama söyle o boyslara, burada var bizim gelmek burnumuzdan; herkes küfrediyo, kınamak var siz Siyonist İzrayel'i diyo. Bizim iki ayak giriyo bir pabuşa.

-Söz vallahi başkanım; babamın ölüsünü öpeyim ki bir daha olmaz böyle yanlış-yunluş Wrang-wrong işler. Zaten çağırdı ben, çekti kulaklarini, var ağladilar çook... Cici çocuk olun oğlum dedim. Kaatilliğin de âdâbı var dedim. Bizim jenerasyondan hiç mi ders almadınız siz dedim. Maaşlarınızdan ellişer sent kesiyorum keratalar bu size iyi bir ders olsun dedim. Burunlarından getirdim mister başkanım. Yeter ki siz büyüğümüz olarak başımızdan eksik olmayın efendim.

-A-ferin, a-ferin mister Netanyahu; ben şimdi var vermek talimat, sizi şöyle hafiften kınamak gibi yapmak var biz azıcık. Hilari ona da kızıyo, but, azizim var bizi fena duruma düşürmek siz. Please yani. Benim seçmenler kızıyo, "Netanyahu senin evlatlığın mı Obama" diyollar. Ben anlamıyo, üzülüyo, çok üzülüyo. Öyle soriyim ki honey, vallahülazim kederimden lanç yaparken ekmek bile yememişim, gelinin diyor ki, "Sen bu işe çok üzüldün Barrack, yemeden içmeden kesildin yiğidim" diyooo...

-Ben var size köy ekmeği göndermek mister prezident; bizim burada Gazze'de Filistinli kadınlar yapıyor çok güzel köy ekmeği; bugünlerde içinde pek un bulunmuyor ama yaptırmak var ben sizin için has undan först kılas ekmek. Almak var siz kalori. Bu arada Yünaytıt Siteytes'te alınan kararı sulandırdığınız için çok veri tenks yapıyo biiiz.

-Ee, önemli değil ekselans. Biz var İzrayel için var olmak. Siz gak demek biz size para göndermek, siz var guk demek, biz size asker vermek; varlığımız sizin varlığınıza armağan olmak. Siz de var önümüzdeki seçimlerde beni kollamak; orrayt?

-Kol, bacak size kurban olsun başkanım benim; şu pis günlerde var ya siz bizi arkalamak; biz var sizi çok sevmek. Ben hemen telefon açmak lobideki bizim çoçuklara, vermek talimat. Çok yaşa Başkan Obama diyo ben...

-Ha, ekselans söyle çocuklara, yapmasınlar yok bu günlerde katliam filan; Türkler var kızıyo. Mister Tayyip var barut. Çok sert bir eleman. Bugünlerde seni görse, nasıl derler tenha bir sokakta var döğmek, nasıl derler eşek nehirden gelirse...

-Onu öyle demezler başkanım; eşek sudan gelinceye kadar derler.

-Var sen çok yaşamak. Nerden biliyo Törkiş?

-Biz var poli lenguviç, yani çok dilli olmak küçükten beri...

-Ha, onu diyor ben. Tayyip var çok kızıyo. Ben var onu aldatmak...

-Aldatmak değil başkanım, avutmak...

-Tamam avutmak ama inanmıyoo. Askerlerimizi vuran teröristler de İzrayel'in güdümünde diyoo.

-Yapma yav; öyle mi diyoo?

-Öyle diyoo. Bak kâğıttan okuyorum gönderdiği mesajı, "Sherefsizliğin lüzumu yok" diyoo; Ne demek sherefsizlik kuzum? Kötü bir şey mi?

-İyi bir şey değil Mister Prezidant; dishonorable felan gibi bir şey. Bunlar arasında çok ağır hakaret sayılır ama...

-Hmm veri interesting. Şimdi bize dizonoreybıl mi diyorlar var bunlar?

-Öyle demiyo da; yanlış yapmak var siz o zaman olmak dizonoreybıl olmak diyo...

-This is a tehdit mi yani şimdi bu oluyo?

-Efendim siz bu Türkleri bilmezsiniz; benim vaktiyle İstanbul'da kalmışığım var biraz, tanırım. Çok pis kafa vururlar efendim bunlar. Aman ayranlarını kabartmayalım derim ben.

-Ayran? What is this?

-Önemli değil efendim; yoğurdu sulandırır içerler bunlar; çorbası da olur. Anam yapardı meselâ. Vardır sizin orda marketlerde yoghurt. Su koyuyorsunuz, çalkalıyorsunuz...

-Calka-la-mak, what?

-Miksing yani sör... Bu arada bizim hanım kuaförden geldi, size selam söylüyor; yengeye hürmetlerimi iletin diye işaret yapıyor karşıdan. Çoluk-çocuk bekleriz efendim bir aralık, başımızın üstünde yeriniz var. Düşmanlara karşı da iyi olur.

-Düşmanlar?

-Enemies sör; biz İzrayel olarak iki tarafı denizle, dört tarafı düşmanla, böğrü ise Gazze'ye çevrilmiş bir ülkeyiz. Bizim kendimizden başka dostumuz yoktur efendim. Bir de siz elbette. Hanım diyo ki bu arada işaretle, yenge çok fit görünüyor resimlerinde diyo; manken gibi diyo...

-Oh, mayvayf var olmak çok hepi. Var kendinize iyi bakmak e mi? Biz var idareyi maslahat. Okey? Siz var, uslu durmak...

-Arz-ı hürmetler ederim başkanım; gözünün yağını yirim ben senin var ya... Netanyahu kurban olsun sana karayağız yiğidim benim. Hörmetler...

Paşa ağlatan akıllar bunlar

Sene 1348 olacak, seferberlik miydi tam çıkaramıyorum; bizim fırkada işler karıştı yine. Dedim ki, yav Mahmut Şevket Paşa, bu iş böyle olmayacak, hafî celse akdedelim, Rahmetli, hiç unutmuyorum, sakalını şöyle bir sıvazladı, "Aah Önderciğim aah!" deyip döşüne öyle bir yumruk indirdi ki çatırtısı ta Fındıklı'dan işitilmiş azizim...

Ha, bak ben bunu Deniz Bey'e de söyledim; netekim sene 1333, Fırkanın muvafık kanadından Dersim Me'busu Lütfi Fikri'yle Karpiç'in lokantasında çakıyoruz ufak ufak. Dedim ki, "Lütficiğim, bak söyle şu Deniz'e, bunca senedir kader birliği etmişiz, olmuyor böyle. Bir iştir geçmiş başından. Gençliktir, anlarız. Bizim de olmuştur bazı sâbıkalarımız... Sene 1295, Direklerarasında kantoya çıkan Zarife diye bir hâtun var. Âfet mîrim âfet. Garsonla gönderdim haber, Beyoğlu'nda apartuman dairesi var bunun. Takk, abisinin geleceği tutmaz mı o gece? Ardında mahallenin imamı, gece bekçisi vesaire... Diyeceksin ki Beyoğlu'nda mahalle imamı ne arıyor? Komplo azizim! Don-gömlek yallah pencereden bacaya... Fakat mesele muhalif matbuata aksetmeden tatlıya bağladıkdı. Ha, ne diyeceğim, bizim Bahri Bey tuttu kendi kendine istifasını veriyor. Yahu gel bir anlat. Ben senin 55 senedir taşımışım çantanı. Yapardık bir şeyler... Sene 941, İkinci harbi umumi'nin barut kokuları Trakya hududundan hissediliyor dersem mübalağa değil. Recep Peker merhum gece saat bir buçuk. Nasıl zilzurna. Dayanmış kapıya, bağırıyor, Öndeer, biz senin kadrini bilemedik; vaktiyle ikaz ettin de anlamadık. Canım kardeşim affet falan fistık... Bunun üzerine ben çıktım Meclis-i Mebusan'da bir nutuk verdim, dedim ki, "Bahri bey bizi adamdan saymadı, binaenaleyh memleketin en sıkıntılı, dar bi zamanında fırka umumi reisliğini bırakıp gitti. Bizi de kendi göbeğimizi kesmekle yüz yüze bıraktı. Bundan sonra göbeğimizi biz keseceğiz. Bu makam mübarek makam arkadaşlar, sahipsiz kalmaz; arslan yatağı boş durmaz. Makam-ı Mustafa'dır bu dedim. Tabii böylece bilumum matbuatı ters köşeye yatırdım. Sersemler, başlarına ne geldiğinin bile farkında değiller hâlen. Bacadan iple adam çıkarmaya kalkışıyorlar; çoluğu çocuğu kandırıp sen dönmezsen filhakika biz de pasta-börek yemeyiz neviinden saçma sapan şeyler yapıyorlar. Haa o zaman dedim ki ben bu Kemâl'e. Yav Kemâl. Senin de adın Kemâl, benim de adım Önder, olmuyor böyle... Dedi ki n'aapalım Önder abi? Dedim ki, sene 1838, Mahmud-ı Sâni hâlâ sağ. Birgün çağırdı beni. Dedi ki oğlum n'oolacak bu memleketin hali. Benim bir ayağım çukurda, işte geldim gidiyorum. Dedim ki, padişahım, iyi güzel de bu meseleden valide sultanın bile haberi olursa ben yokum bu işte. Rahmetli, güldü, dedi ki, "Yav olur mu Kemâlciğim; nah şu bıyığımın tek telni bile yolar atarım. Neyse Kemâl'e dedim ki, çarşamba geç, pazartesi erken. N'aapalım abi dedi. Dedim ki salı iyidir. Salı günü öğleden sonra geçtir, fecir zamanı erkendir; kuşluk zamanı basıyoruz Babıâli'yi. Sen Enver'in ardından gel; artçıları Yakup Cemil toparlar gelir. Bu Kemâl gözlerime baktı baktı. Başladı ip gibi gözyaşı dökmeye. Büyüğümsün. Sendeki bu akılların zekâtına nail olsak biz bu Urus keferesine galebe eder idik felan. Neyse Kemâl kuşluk vakti patlattı bombayı. Fırkadan

deyorlar ki, Kemal Bey'in mülakatını fırka kasasından telgrafla III. Ordu mıntakasına telleyelim mi? Dedim ki oğlum ne münasebet, harcasın cebinden. Ha, zannediyorlar ki ben Kemal'e taraftar değilim. Tam hedef saptırması yaptık azizim. Gürsel bile başına ne geldiğini ertesi gün farkedebildi. Ne diyordum, sene 933, Yalova'ya kaplıca almağa gitmiş idik. Gazi bir gün çağırdı beni, dedi ki Önder, n'oolacak oğlum bu memleketin vaziyeti? Dedim ki, paşam bugün erken, yarın çok geç; gece yarısı kesin İsmet'in biletini. Allah seni inandırsın gözlerime baktı baktı baktıı, başladı ağlamaya...

Emekli paşalarımızdan çok şey mi bekliyoruz?

31 Mayıs, tarihî bir gündü. Önce İskenderun'da bir deniz üssümüz karadan saldırıya uğradı ve aradan birkaç saat geçmeden İsrail, ancak cinnetle izah edilebilecek bir saldırıda bulunarak sivil bir geminin içindeki sivilleri katletti.

Pazartesi benim çalışma günüm; ama o gün çalışamadım. Ekran başına oturup o kanal senin bu kanal benim derken herkes gibi yüreğim ağzımda gelişmeleri izlemeye çalıştım. Elim kalem tutmadı, zihnimi bir türlü toparlayamadım. Şaşkınlık mı dersiniz, şoka uğramak mı?..

Milletlerarası bir kriz vuku bulduğunda, hele bu krizin askerî çatışmaya dönüşme ihtimali belirdiğinde haber kanalları alelacele ekrana çıkaracak bir strateji uzmanı, bu işlerden anlayan bir emekli general aramaya başlıyorlar.

O gün görebildiğim kadarıyla üç emekli general konuştu televizyonlarda. NTV'de Banu Güven'in misafirini (ismini hatırlayamıyorum) ekranda seyrederken, "Keşke hiç konuşmasaydı ve zihnimizde hep öyle kalsaydı" diye düşündüm. Nadir istisnalar dışında emekli generallerimiz, "A bu muymuş?" dedirtecek bir performans sergiliyorlar.

ACI AMA HAKLILAR!

Star TV'de ise Uğur Dündar'ın ta öğle saatlerinde misafir edip mülakat yaptıktan sonra akşam haberlerinde özetini verdiği ve geç saatlerde (galiba Arena programında) yeniden yayınladığı mülakatta ise emekli Koramiral Atilla Kıyat ve emekli Orgeneral Edip Başer konuştular. Her iki emekli asker de olup bitenleri, halk arasında "Etme kulum bulursun" anlayışına ve dolayısıyla hükümetin basiretsiz siyasetlerine bağlayan bir duruş içindeydiler. Meselâ şöyle diyordu Kıyat Paşa:

-Bir taraftan teröristle el ele izlenimi verip bir taraftan da yıllarını bu teröristlerle mücadele ile geçirmiş kişilere de terörist damgasını vuran bir devlet, söylemesi çok acı ama, hak etmiş demektir…

Ardından, insanda "Bu mudur?" düşünceleri uyandıran zihin açıcı fikirler: "Eğer sizin hedefiniz anneler ağlamasın, ancak onun hedefi de bölgede bir otonom Kürt devleti kurmak ise o zaman bu açılımın başarıya ulaşması mümkün olmaz."

Kıyat, nasıl başladığı ve stratejisi belli olmayan ancak ‘anneler ağlamasın” gibi kulağa hoş gelen bir sloganla açılımın geldiği noktanın bu olduğunu belirterek “Annelerin ağlaması durmamıştır. Her iki tarafı da mutlu edecek henüz bir adım atılmamıştır. Birtakım karşılama törenleri yapılmış, gecekondu mahkemeleri kurulmuş, bütün bunları yaparsanız gelir sizi İskenderun’da vururlar.” diye tamamladı sözlerini.

ERGENEKON SANIĞINA AKIL DANIŞIYORLAR

Emekli paşaların İsrail ve İskenderun kriziyle ilgili fikirlerini bağladıkları ana nokta, bazı muvazzaf veya emekli ordu mensuplarının sanık sıfatıyla yargılanıyor olmalarıydı. Yurt dışı gezi programı sebebiyle Genelkurmay Başkanı’na vekalet eden Genelkurmay Harekat Başkanı Korgeneral Mehmet Eröz’ün Başbakanlık’taki kriz toplantısına katılmış olmasını da “Hem yargılamaya kalkışıyor hem de toplantı yapıyorsunuz; bu nasıl bir çelişkidir” makamında eleştirmekten geri durmadılar. Bu husus, Ergenekon sanıklarını peşinen mazlum ilan eden bazı yayın organlarında da eleştirilecekti; şöyle diyorlardı:

“Hangi askere akıl danışıyordu hükümet? Daha dün Ergenekon sanığı olarak sorgulanan Korgeneral Mehmet Eröz’e...! Yani daha dün yandaş medyanın, ‘Arınç’a paraf atan komutan’ diye suçladığı askerimiz. İşte iktidarın Mavi Marmara’ya düzenlenen saldırıyla karşılaştığı bir başka çıplak gerçek de buydu. Her fırsatta küçük düşürmeye çalıştıkları, her fırsatta terörist muamelesi yaptıkları, her fırsatta darbeci suçlaması getirdikleri askere ‘akıl danışma’ pozisyonuna düşmüşlerdi.”

Bu yorumları yapanların, sanıkla mahkûm, gözaltı ile tutukluluk arasındaki farkı bilmedikleri düşünülebilir mi? Elbette bilirler ama bütün ülkenin nefesini tutup sancılar içinde izlediği bir kriz ortamında çıkıp böyle yorumlar yapmak için, asgari hukuk bilgisinden daha fazlasının gerektiği açık.

“KÜRDİSTAN TANINSIN Kİ İCABINDA CEZALANDIRALIM!”

Kıyat, bu kadarla yetinmedi, ne kadarı sahici, ne kadarı istihzâ olduğu pek kestirilemeyen ama ciddi olduğunu sandığım bir edâ ile şunları da söyledi:

-7-8 yıldır mevcut sınırları içinde Kürt devletinin tanınmasını (istedim). Kürt devletini ilan etsinler, ilk tanıyan da Türkiye olsun. O zaman karşınızda bir devlet muhatap olur. Zaten Türkiye’nin ağabeyliği olmadan böyle bir devletin ayakta kalması mümkün değildir. Ama bu devlet herhangi bir nedenle senin iyi niyetini suistimal edip senden bir şey koparmaya çalışırsa dünyanın en güçlü silahlı kuvvetlerinden bir tanesiyiz diyoruz ki, öyleyiz, o devletin tepesine inersiniz. Bir devletin tepesine inmek, bir teröristin tepesine inmekten daha kolaydır.

Ben bu sözleri 31 Mayıs günü TV ekranından kulağımla duydum; ertesi gün, “Yanlış işitmiş, yanlış anlamış olabilir miyim?” diye bir vehimle basın taraması yaptım: Doğruymuş, aynen böyle söylemiş.

Üzüldüm.

Belki de biz kurmaylık eğitimini başarıyla tamamlamış üst subaylarımızdan, entelektüel ve siyasi basiret derinliği beklemek noktasında hüsn-i zan içinde bulunuyoruz. İstisnâlar elbette var ama istisnâ!

DÜNDAR TAŞER'İ TANIMAK VE HATIRLAMAK…

Tam da bu noktada şöyle düşündüm: Acaba Atilla Kıyat Paşa, kendisine kıyasla ağabeyi mevkiindeki Tankçı Kurmay Binbaşı Dündar Taşer'i tanımış, yazdıklarını okumuş muydu?

Dündar Taşer, 27 Mayıs darbecilerinin oluşturduğu Millî Birlik Komitesi üyelerinden; darbeden çok geçmeden diğer darbeci arkadaşları tarafından 14'ler hareketi içinde açığa çıkarıldı Fas'a diplomat sıfatıyla gönderilerek görevinden uzaklaştırıldı. Anteplidir. 13 Haziran 1973 tarihinde Ankara'daki evi önünde geri manevra yapan bir ekmek kamyonetinin altında ezilerek rahmetli oldu. Ölümünden sonra yakın dostu Ziya Nur Aksun tarafından kaleme alınan "Dündar Taşer'in Büyük Türkiyesi" isimli kitap, bize Dündar Taşer'in "fikir adamı ve entelektüel" kimliğinden ipuçları göstermesi bakımından çok dikkate değer bir kitaptır.

Kıyat, Taşer'in Büyük Türkiyesi'ni okumuş muydu; bilinmez ama yukarda ifadeye çalıştığım beklenti böyle bir şeydir; biz, değer verdiğimiz üst komutanların her birinden birer Dündar Taşer performansı bekliyoruz ama ne yazık ki genellikle bu ümidimiz gerçekleşmiyor.

YÜZBAŞI DELOS YAPAR DA YARBAY KIYAT YAPAMAZ MI?

Kıyat Paşa hakkında beni bu karamsarlığa sevk eden sebep, sadece yukarıdaki değerlendirmeleri değil. 16 Mayıs 2010 tarihli Vatan Gazetesi'ne verdiği bir mülakatta 12 Eylül darbesinden bir gün önce darbeyi bir şekilde haber aldığını ama eğer "Ülkücü bir cunta" darbe yapacak olursa, komutanı olduğu Savarona yatı ile İtalya'ya kaçarak direniş yapmayı planladığını anlatıyor. Sözlerimizi bu hoş hâtıra ile noktalayalım en iyisi:

"12 Eylül'ün hemen öncesi. Ben de Deniz Harp Okulu öğrencileriyle seyirdeyim. Türkiye'de bir şeylerin olacağının farkındayım ama kimse bir kurmay yarbaya darbe yapacağız falan demiyor. Bu yüzden bugün bu Balyoz operasyonlarına hayretlerle bakıyorum. 167 kişinin önünde darbe provaları olsun, bunlar kaydedilsin falan! 11 Eylül günü Çanakkale'ye demirledik. Akşam bir mesaj geldi. Heybeliada'ya dönmem emrediliyordu. Gemiye dönmek için motora binerken, karargâh subaylarından biri, 'Sabaha karşı saat dörtte radyoyu açın' deyince de darbe olacağını anladım. Ama ihtilal, emir-komuta zinciri içinde mi olacaktı? Yoksa o günün ülkücüleriyle hemen hemen aynı kafada olan bir general önderliğinde mi? İkinci şık beni çok ürkütüyordu. Ben de bunun üzerine kararımı vermiştim. İkincisi olursa Savarona'yı İtalya limanına götürecek ve oradan darbeye muhalefet edecektim. Sabaha karşı, Silahlı Kuvvetler'in ülke yönetimine el koyduğu radyodan okundu. Emir-komuta zinciri

içinde yapılmıştı ve herhangi bir zümre adına değildi. Ama 12 Eylül yönetiminin daha sonra yaptıklarını görebilseydim, Savarona ve Deniz Harp Okulu öğrencileriyle İtalya'ya iltica ederdim. Savarona'yla! Büyük yankı bulurdu herhalde!

1967'de Albay Papadopulos komutasındaki cuntacılar yönetime el koyduğunda bir Yunan yüzbaşı Delos isimli gemisini alıp İtalya'ya kaçmıştı. Kendini İtalyan makamlarına teslim etti. O çocuk sonra bir kahraman olmuştu. Derdim kahraman olmak değildi ama bir Yunanlı cuntaya direnebiliyor da bir Türk niye direnemeyecekti! Hele bunu Savarona ile yapmak!

…

Haksız mıyım?

Aması-maması var bu işin

"Ama"lı cümle kurmayın diyorlar. "Söze ama'yla başlarsanız, sizi dinlemeyiz; iyiniyetinizden şüphe duyarız; cümleye ama'yla başlamak resmen ve alenen İsrail yandaşlığı mânâsına gelir" demeye getiriyorlar.

Kendi nâmıma "Haydi oradan" diyorum bu kanaat terörüne.

Evet, bu bir kanaat terörüdür.

Ama'yla cümle kurmak, tahlilin, terkibin, anlama ve yorum gayretinin kaçınılmaz vecibesidir; gaye ile araç arasındaki ilişkiyi sorgulamaktır. Ayrıntılar "ama'lı cümlelerle görünür hale gelir; anlam ayrıntılardadır. Din ayrıntıdır, medeniyet ayrıntı.

"Bu işin aması-maması yok" diye dayatmak, düşünmeksizin itaate davettir; üzüm yemekle bağcıyı dövmek arasında tefrike girmemektir.

Mavi Marmara gemisinin yolcularına büyük saygı, hattâ hayranlık duyuyorum, niyetlerini alkışlıyorum; "Sen de gel" deseler, büyük ihtimâl o cesareti gösteremezdim ama seçtikleri hareket tarzını beğenmedim. Amaçla araç arasındaki o vahim uçurumun hamâsetle, dinî coşkuyla, celâdetle doldurulması maksadı zedeler; zedeledi, olmadı; güzel bir hedef, araç seçmekteki itinasızlık yüzünden akîm kaldı. İyi bir maksada, tartışılır araçlarla vâsıl olmanın mânâsı yoktur. Maksat da salih olmalı, vâsıtalar da.

Ama'larla, fakatlarla, lâkinlerle, ne var ki'lerle, bir başka açıdanlarla, binaenaleyhlerle, ancaklarla tiftik tiftik sorgulanması gereken bir süreç yaşadık, yaşıyoruz; bu süreç bir derneği, bir vakfı, bir hükmi şahsiyeti ilzam etmekle yetinmiyor; hepimizi ilgilendiriyor.

İşte hükümet: İsrail'den hazetmiyor ama diplomatik ilişkiyi dondurmayı, ikili bütün anlaşmaları iptal etmeyi düşünmüyor. Dünyanın hiçbir yerinde "düz" siyaset yürütülmüyor; siyasetin de amaları, fakatları, ihtirâzî kayıtları var.

Herkes Gazze kuşatması altında zulüm gören, acı çeken insanlara yardımda hemfikir ama mâsum ve insanî bir yardım eylemi neticesinde 9 kişinin katledilmesini doğru bulmuyor.

Hepimiz, olaydan sonra hükümetin, gemiye yapılan saldırı sonrasında takındığı aktif tutumu, diplomatik inisiyatifi alkışlıyoruz ama sürecin tâ başından itibaren hükümetin kontrolü altında olup olmadığı konusunda sualler sormak, endişelenmek hakkımızı da ertelemiyoruz.

Hükümetin İslâmi hassasiyetini alkışlıyor ve paylaşıyorum ama iç ve dış siyasette İslâmi duyarlığın, Hamas tarzı ve hamâsî muhtevada eylem ve metodlara dönüşebilme ihtimâlinden de tedirginlik duyuyorum.

Buna mukabil, "Bu konuda amayla başlayan cümle kurarsan bittin!" diye bir kanaat diktası oluşturmaya çalışanların, işin sonunda Türk dış siyasetini "Küresel intifada" noktasına getirip bağlamalarından tedirginim. Son aylarda olumlu bir vizyon kazanan dış siyasetimiz, intifada anaforuna atılmamalı diye düşünüyorum.

Kaldı ki hükümetin bu krizi iç siyasette de kullanmaya başlamasından da büyük endişe duyuyorum. Dinî ve millî sembollere, dinî, millî ve ideolojik belagat unsurlarına başvurarak siyaset yürütülmesinden hoşlanmıyorum.

Sizin anlayacağınız, amalı cümleler kurmaya bayılıyorum; işim bu benim. Amalı cümleler kurarım; böyle olduğu için giderek yalnızlaşmakta olan biriyim; bedeli vardır, ödenir ve bedele kendini -tırnak içinde- "Müslüman" sayan adsız kişilerden gelen müstekreh, kırıcı hakaret mektupları da dahildir.

Evet, insânî ve ulvî bir gaye için yola çıkanların neticede yaptıkları işi tabu haline getirip kanaat terörü, yılgınlık rüzgârı estirmesine kendi adıma karşı çıkıyorum. Amalı cümleler kuruyorum...

Erenler biz de 'can'ız yahu, huuu!..

Bağımsız yargı taraftarlarının aslında pek de o kadar bağımsız olmadıkları âşikâr oldu; bir telâş, bir "Nooluyoruz" havası! Ben bunu bir ara, üstadların Taraf gazetesine duydukları nefretten neş'et eden bir ürküntü sanmıştım. Alâkası yokmuş, onlar tarafsızlığın kendisini sevmiyorlar, açıkça da söylüyorlar; biz şundan yanayız, bu taraftanız, vatan mevzubahis ise gerisi teferruattır filan diyorlar.

En çok şu tip tavırları hoşuma gidiyor; hukukun keseri kendilerinden yana yontacağı zaman, "Artık hukuk süreci başlamıştır; herkes bağımsız yargıya saygılı olsun!" diyorlar. Böyle konuştukları zaman anlıyoruz ki, çıkacak karar üç aşağı beş yukarı hazırdır ve arkadaşlarımızın lehinedir.

İğnecinin "Biraz acıtacak korkma" demesi gibi bir şey...

Vaktiyle "Berlin'de hâkimler var" sözünden tornistan edilerek üretilen "Ankara'da hâkimler var" aforizmasını sahici zannederdik, mânâsı başka imiş. Ankara'da hâkimler var sözünün verdiği ferahlık, "Suyun başını tuttuk, merak etmeyin; bendensiniz!" makamında bir serinlikmiş, öyle anlaşılıyor; ne var ki bu serinlikten halkımız değil, sadece bir kısım vatandaşlar istifade ederek "Ohh, yüreğim soğudu" diyebiliyorlar.

Bağımsız yargı cemaati bu; hani birazcık da "tarafsız" olabilseler çok güzel olacak.

Bu dostlarımız yıllardır HSYK'ya Adalet bakanı ve müsteşarının katılmasını eleştirir, yerden yere vururlardı. Belki akıllarından tam olarak geçen "Adalet hizmetleri Adalet Bakanlığı'na bağlı olmasın, özerk olsun; hükümet bize istediğimiz parayı versin, güzel adliye binaları yapsın ama işimize karışmasın" şeklinde bir hoşluktur. "Çomak benim elimde dursun; davulu senin boynuna asalım"ın kibarcası. E, onca yıldır HSYK'ya hükümet kanadından bakan ve müsteşar katıldı da ne oldu; yargıyı ele mi geçirdiler; HSYK'ya, Yüksek Seçim Kurulu'na, Anayasa Mahkemesi'ne, Yargıtay ve Danıştay'a kendi adamlarını mı yerleştirmişler? Yoo. Gelip geçen onca hükümete rağmen Bağımsız yargı cemaati dimdik işbaşında. Yüksek yargı kuruluşları arasında koordinasyon, danışma ve tavsiye görevi yapan "Guru"ları bile var. Nitekim koordinatör Dede, kendini şöyle savunmak ihtiyacı hissettiğine göre, burada boşu boşuna dedikodu yapmıyoruz demektir: "Bir kısım medya tarafından hakkımda bir linç uygulaması gerçekleştiriliyor ... Bu çevreler geçmişte de mezhebimden rahatsız olduklarını açıkça belirtiyorlardı. Bir Alevi'nin Adalet Bakanlığı'na atanmasını şaşkınlıkla karşılamışlar ve asla hazmedememişlerdi. Hele hele Alevi inançlı bir gencin hakkıyla hâkim veya savcı olmasını dünyanın sonu gelmiş gibi değerlendiriyorlardı... Şahsımla ilgili iddiaları kullanarak HSYK sistemini karalamak, bu sistem hakkında şaibe yaratmak suretiyle anayasa değişikliklerinin gerçekleşmesine hizmet etmektedirler."

N'ayır üstad, çoğumuz sizin bir Alevi, hatta Dede olduğunuzdan bile haberdar değildik; vakta ki gözaltına alındınız, şöyle ilginç demeçler okuduk bazı Alevi sözcülerinden: "Dede Seyfi Oktay hukukçudur, 76 yaşındadır, neyin suç olup olmadığını, onu gözaltına alan Savcı Bey'den çok daha iyi bilir. Bu nedenle Pir Sultan gibi girdiği Adalet Sarayı'ndan, yine Pir Sultan gibi çıkacaktır. Buna hiç şüphemiz yoktur."

Dede, madem senin sözünü dinliyorlar, söyle şunlara: Bağımsız olsunlar eyvallah, tarafsız da olsunlar ki yetmişiki milleti bir görsünler; elâleme cemaat ayarı verip, kendileri cemaatçiliğin dikâlâsını yapmasınlar. Biz de "can"ız yahu, huu!..

Anadolu kadınının kara yazısı

Hadiseyi gazetede okuyunca "Bana ekmek çıktı" diye ellerimi çırparak kupürü kesip sakladım. Haber kısaca şöyleydi: 2006 Yılında "Uluslararası Ercişli Emrah ile Selvi Kültür ve

Sanat etkinlikleri" çerçevesinde Erciş Belediyesi, Heykeltıraş Malik Bulut'a bir heykel siparişi veriyor.

"Anadolu Kadını" adındaki bu heykel, sonradan nasıl oluyorsa oluyor kimse sahip çıkmadığından olsa gerek, bir vatandaş tarafından bir yerlerde bulunarak yerinden alınıp evin bahçesine götürülüyor.

Bir dakika! Ben hiçbir şey anlamadım diyorsunuz değil mi? Ben de öyle...

Bir kere şu "Uluslararası Ercişli Emrah ile Selvi Kültür ve Sanat Etkinlikleri" ibâresine takıldım kaldım. İnsan şunun başına bir de "Birinci geleneksel" kelimesi eklemez mi a caanım efendim? Hem sonra uluslararası demek kâfi midir, gezegenlerarası denilse daha çarpıcı olmaz mıydı meselâ? Emrah'la Selvi'yi herkes tanıyor nasıl olsa...

E, peki, Erciş Belediyesi böyle uygun görmüş deyip geçelim fakat bu heykel meselesi önemli. Madem heykel yaptırdınız, niçin sahip çıkmıyorsunuz arkadaşlar?

Heykel deyince öyle cebe sığar cinsten ufarak bir biblo filan zannetmiyorsunuz değil mi? Hayır, fotoğrafını gördüm; sarıya çalar taştan yapılmış bu heykel bir adam boyuna yakın, eni ise nerden baksanız bir metre filan. Nerden baksanız en az bir ton, ben bilemedim 500 kilo çeker (Bkz. yandaki fotoğraf).

Böyle ağır, kalantor bir heykeli hangi vatandaş sahipsiz zannıyla alıp evine götürür aklım almadı. Damperli kamyon getirmiş olsa bile bir de vinç lazım.

Vatandaştaki sanat aşkı nelere kaadir değil ki; gel de duygulanma birader?

Devam ediyoruz; derken, münafık, ihbarcının biri yemiyor-içmiyor vaziyeti ilgili kuruluşlara ihbar ediyor. İlgili kuruluş burada Van Müzesi oluyor galiba; nitekim gelip heykeli yerinde inceliyorlar ve uzman arkeolog arkadaşımız bir rapor tanzim ediyor ve diyor ki, "3 bin 200 yıllık. Erken Demir Çağı'na ait."

Hoppalaa! Haydi üç binini anladık da üstadım, şu ikiyüz küsürü nasıl kestirebiliyorsunuz hep hayret etmişimdir. Karbon testi mi yaptınız, süt dişlerine mi baktınız; yoksa ağaç gibi enine kesip de büyüme halkalarını mı saydınız?

Lâmı-cimi yok; kapı gibi bilimsel rapor!

Van Müzesi kamyon getiriyor; 3200 yıllık heykeli yükleyip Van'daki müze bahçesine götürüyorlar. Bu esnada Erciş Belediyesi yetkilileri herhalde, "Yahu biz bu heykeli dört sene önce yaptırdık; 3200 sene ne çabuk geçmiş?" diye olsa gerek müzecilere durumu anlatıyorlar. Müzecilerde şafak atıyor mu bilmiyoruz fakat neticede o kocaman caanım 3200 yıllık heykeli

yeniden kamyona yükleyip Erciş'e, Van Gölü kıyısındaki Park ve Bahçeler Müdürlüğü'ne getiriyorlar ve hazırlanan özel yere dikiyorlar.

Mesele bitiyor mu? Hayır, mesele burada başlıyor.

Yüzüncü Yıl Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Heykel Anabilim Dalı öğretim üyesi Dr. Sezer Cihaner Keser, heykelin ne zaman ve kim tarafından yapıldığını bildiğini belirterek şunları söylüyor: ??"Bu eser 2006 yılında Erciş'te heykel sanatçısı Malik Bulut tarafından yapıldı. Ben de gidip bu eseri fotoğraflayıp Van Külliyatı kitabına koymayı düşünüyordum. Ancak yaptığım tüm araştırmalara rağmen Erciş ilçesinde bu heykeli bulamadım. Müzede heykel fotoğrafı çekmeye geldiğimde tesadüfen müzenin bahçesinde görünce şoke oldum. Müze Müdürü ve bir arkeolog bir evin bahçesinde gördükleri bu heykele, üzerinde isim ve tarih olmasına rağmen orijinal tarihî eser diye el koymuşlar. Hatta bununla ilgili bir de rapor hazırlayıp burada sergiliyorlar. Böyle bir hata yapan arkeolog ve bu esere sahip çıkmayan Erciş Belediyesi sorgulanmalıdır."??

Görüyorsunuz değil mi, konu nasıl dallanıp budaklanmakta?

Bunun üzerine gazetecilerin sorusuna muhatap kaldığını tahmin ettiğimiz Müze Müdürü, "Efendim biz zaten heykelin 3 bin 200 yıllık olmadığını biliyorduk ancak ilk bulduğumuzda bir bölümü toprak altında, kalan kısmı da karla kaplıydı" diyerek heykeli netekim bir arkeoloğa incelettirdiklerini ve bu arkeoloğun incelemeleri sonrası 3 bin 200 yıllık olarak tarihlendirilip sergilendiğini söylüyor.

Biliyorsunuz, Türklerin heykelle imtihanı mevzuu, benim en hoşlandığım tartışma konularından biridir ve nihai kanaatim, biz Türklerin heykel olmadan da pekâlâ yaşayıp gidebileceğimiz merkezindedir; elbette Atatürk büst ve heykelleri müstesna! Zira onlar, sanat değeri ve kalitesi ne kadar tartışılırsa tartışılsın, herhangi bir kamu alanına konuldukları andan itibaren "Atatürk'ü Koruma Kanunu" diye bilinen 31 Temmuz 1951 tarih ve 5816 sayılı kanun hükmüne nazaran dokunulamaz niteliği kazanmışlardır; nitekim yazarınızın, "Yahu Atatürk heykel ve büstlerinin çoğu sanat açısından kötü; bari şunların güzellerini yaptırsak" yollu yakınmaları da hep neticesiz kalmıştır.

Biz Türkler iyi ve sanat değeri taşıyan heykelle, kötüsünü birbirinden tefrik etmeyiz; son hadise ile heykellerin tarihlenmesi, antik değer taşıyıp taşımadığı hakkında da esaslı bir kanaat sahibi olmadığımız tescillenmiş bulunuyor; üstelik kapı gibi bir bilimsel raporla!

Hayır, haksızsam, haksızsın desin birisi lütfen.

Gelelim "Anadolu Kadını"na. Son nefesine kadar "Kadının adı yok" diye yazıp duran Duygu Asena meğer haklıymış; Anadolu kadınının hakikaten adı-sanı yokmuş. Şu heykelin başına gelenlere bakar mısınız? Belediye tarafından sipariş edildikten sonra her nasılsa ortalarda kalıyor, ardından hayırsever vatandaşın birinin hamiyetiyle bir bahçeye götürülüyor. Ardından ihbar, rapor, skandal, yazışmalar, çizişmeler...

Ne var ki, Erciş Belediyesi için altın niteliğinde bir fırsat doğmuş oluyor böylelikle; söz konusu heykel, bu tarihten itibaren Erciş'imizin "tarihi" olmasa da turistik değerlerinden biri haline gelmiş bulunuyor. Bundan böyle Erciş'e yolu düşen her dahili ve harici turistin mutlaka görmek isteyeceği, yanında fotoğraf çektirecekleri bir turistik değer, her beldenin can attığı bir câzibe unsurudur.

Binaenaleyh Erciş Belediyemiz heykele güzel bir kaide yaptırarak göl kıyısında (Vanlılar "deniz" derler) sergilemeye başlamış bulunuyor; başından geçen bunca kazâdan sonra heykelin, belediye zabıtasından bir görevliye zimmetlenerek yakın koruma altında tutulması lüzumuna hiç değinmiyorum; mutlaka gereği yerine getirilmiştir.

Son bir not: Merak ettim; Heykelin daha iyi bir fotoğrafını görebilmek için heykeltıraş Malik Bulut'un şahsi web sitesini ziyaret ettim. Evet orada "Anadolu Kadını" diye bir heykel var ama Erciş'teki heykelle aynı değil ama çok benzediğini de söylemeliyim; internet sitesindeki baş kısmından ibaret fotoğrafa mukabil, Erciş'teki daha büyük. Belki de bu heykelin daha sonradan yontulmuş ve taş cinsine göre yorumlanmış bir reprodüksiyonudur.

Gelelim, dört yıllık heykele "3 bin ikiyüz senelik abi; değilse, keserim bu sakalı ben" diye rapor dayanan uzman arkeoloğumuza.

Gençlikte olur böyle şeyler; hoş görelim. Bu memleket 367 meselesinde bilcümle hukuk âlemini ters köşeye yatıran yüksek mahkeme üyeleri de gördü netekim...

<img class="alignnone size-full wp-image-4495" title="Erciş Belediyemiz heykele güzel bir kaide yaptırarak göl kıyısında sergilemeye başlamış bulunuyor." src="http://ahmetturanalkan.net/wp-content/uploads/alkan02.jpg" alt="Erciş Belediyemiz

heykele güzel bir kaide yaptırarak göl kıyısında sergilemeye başlamış bulunuyor." width="440" height="295" />

Usûlü sakatlamak, esasa, yani hakikate düşmanlıktır

Korktuğumuz başımıza geldi; Mavi Marmara gemisinde olup bitenleri iç mesele hâline getirdik, kavga etmeye, birbirimizi suçlamaya başladık.

İyimser bakış açısı: Uzaktan bakınca, Türkiye demokratik bir ülkedir; her fikir sahibi sesini duyuracak imkânı buluyor, ne güzel görüntüsü çıkıyor. Küçümsenmemeli; içindeki doğruluk payı ne olursa olsun bir fikrin ifâde imkânı bulması büyük nimettir.

Kötümser bakış açısı: Fikir beyanında, daha doğrusu fikir inşâsında usûle aldırış etmiyoruz. “Bu, benim fikrim olduğu için fikir haysiyeti taşımağa peşinen lâyıktır ve bundan daha iyisi de zaten olamaz; muhalefet eden bednamdır” yaklaşımı, sanki matah bir şeymiş gibi çok taraftar buluyor.

USÛLÜN ÜST DEĞERİ

HAKİKATE SAYGIDIR

Gerçek diye kavrayabildiğimiz şey, parçalardan oluşur. Parçalar çoğu kere birbirine zıt anlamlar taşır, farklı üst değerlere atıfta bulunurlar. Gerçeği anlamak, onu bütünleyen parçaları bilmektir. Parça-bütün ilişkisini doğru kurmaya “analiz” diyoruz. Tahlil.

Tahlil yapabilmek zahmetlidir, bir hadiseyi tek mânâdan ve tek parçadan ibaret kabul edenlere göre daha çok emek sarfetmeyi gerektiriyor. Yorum denilen şey, aklımıza ve duygularımıza inen ilk mânâ değildir; bir mesele hakkında değerlendirme yaparken, soğukkanlılıkla bütünün hangi parçalardan ibaret olduğunu, dışarda kalmış, ihmâle uğramış başka etkenlerin bulunup bulunmadığını, her bir parçanın bütün karşısındaki anlamını, kullandığımız verilerin doğru olup olmadığını da ayrıca “değerlendirmek” lâzım.

Ayrıca, değerlendirmenin tabii uzantısı olarak, “Yanılıyor olabilir miyim; bilgi eksikliği, bilgi hatası, sıralama yanlışı, üst değerle çatışma noktalarında hatâm var mı?” cinsinden özeleştiri safhası hayati derecede önemli ve kıymetli.

Bilgi ister, zaman ister, tecrübe ister, usûl ister.

Onun için “Usûl esasa mukaddemdir” denilmiştir. Usûl, esastan daha önde gelir, hattâ öyle bir yer gelir ki, değerlendirme yaparken usûle aldırış edilmemişse esasın mânâsı ve değeri kalmaz.

Düşünmek, fikretmek bir usûl (metod, yöntem) faaliyetidir; hayâl etmek, öfkelenmek, beğenmek, haykırmak duyguyu dışa vurmanın biçimleridir. Düşünürken usûlden ayrılamayız. Usûle riayet etmemizi gerektiren en üst değer ise hakikate hürmet ve hakikati talep etmektir.

Maksat hakikatten öte bir şeyse, usûlün de önemi kalmaz bu durumda. Usûlün üst değeri hakikattir.

Bilimin öteki değerlendirme şekillerine üstünlüğü sadece burada, yani usûlündedir. Bilim usûlün sistematize edilmiş hâlidir. Bilimin her dalı, evvelâ ortaklaşa bilim metoduna riayet etmek zorundadır. İlmî neticelerin değeri, usûle riayeti ve usûlün sorduğu sualler karşısında dayanıklılığına bağlıdır ve ilmî neticeler, yine aynı usûl tarafından yanlışlandığında geçerliklerini kaybederler.

POLİTİKA, BASIN VE USÛL

Politika yapanlar bu usûle riayet etmek mecburiyeti duymuyorlar; esasına bakılırsa politikacılar "politik fayda" diye bildikleri şeyden başka bir değere de aldırış etmiyorlar: Usûl kaidelerinin politik fayda ile uzlaştığı anlar müstesnâ!

Basın-yayın organları usûle riayet etmeli midir? Eğer, gerçek vazifeleri hakikati aksettirmek ise, usûle riayet kaçınılmaz; bunun yerine zümre, grup, sınıf, ideoloji veya parti çıkarlarını çoğaltmak esas amaç ise usûl, süsten ibaret bir nezaket malzemesi hâline gelir.

Mavi Marmara gemisinde olup bitenler, evveliyatı ve sonrası ile politik ve ideolojik bir vecheye büründürüldü. Esas maksadı teşkil etmesi gereken, insanî yardım unsuru, politik ağırlığın altında ezildi ve değişime uğradı.

İSLAM: TEPEDEN TIRNAĞA USÛL!

"Maksat sadece insanî yardım ise bunun daha sehil (kolay, elverişli, patırtısız) yolları vardı, o gemide insanlar ölmeyebilirdi" diye düşünenler bugün hiç perva ve fütur eseri göstermeyen saldırılara hedef oluyorlar; oysa ki bu tesbit, en basit ve yalın ifadesiyle usûlün gösterdiği bir tahlil biçimidir ve saygı görmesi beklenirdi; öyle olmadı.

Bu mesele esasta insanî ve İslâmî bir meseleydi; İnsani ve İslâmî meseleler, üzerinde "usûl"ün ve dolayısıyla üslûbun müessir olması gereken madde başlıklarıdır. Tartışmalar, eskilerde kalmış olması gereken ideolojik fay kırıklarını yeniden hatırlattı; böylece İslâmî ve insanî öz zedelendi, konu siyâsileşti. Vicdanında insanî ve İslâmî öz taşıyan Müslümanların heyet hâlinde bir güçlü blok teşkil etmesi umulurken tersi oldu; ayrıştık. Birbirimizi gazete sütunlarından, televizyon ekranlarından galiz sözlerle zedelemeye başladık.

Usûle riayetsizlik, İslâmî hassasiyeti buharlaştırdı; İslâmî hassasiyeti en yüksek dereceye, cihanşümûl bir idrak beraberliğine yükseltmesi beklenen bir eylem, -sırf usûl açısından eleştirildi- düşüncesiyle tefrikaya zemin gösterdi.

Bugün aynı kıbleye, aynı anda secde ederek aynı niyazla Rabbi'ne yönelen insanlar, birbirleri hakkında kötü sözler söylüyor, hattâ "Sen ne biçim Müslümansın; yoksa değil misin?" meâlinde kıymıklı lâflar ediyorlar.

Bilimin metodu var; hukukun metodu var; İslâmın da metodu var elbette; bu metod, dünyanın her yerinde olduğu gibi yanlış araçlara tevessül edilerek hayırhah ve İslâmî bir netice elde edilemeyeceğini söyler bize.

İslâm, insana tabiatını, istikametini zorlaması ve düzeltmesini telkin eder; tabiatımızda mevcut bulunan eski istikamete İslâmî bir elbise giydirerek "İslâmî daire"ye girmiş olmayız; bilakis İslâm'ın üst değerlerini birer usûl kaidesi olarak koyup itaat etmek lâzım.

Pek çok insan, aynı anda bir hadiseye bakar ve farklı mânâlar çıkarır; Kur'an'ın ve Peygamber'in tâlim ettiği kavrayış ise pek çok Müslümanın bir hadiseye bakıp tek mânâ çıkarmasını öğütlüyor; bu örnek, insan tabiatına zıt gibi görünüyor ama değildir. Efendimiz, ashabına kabile bağlarını inkâr etmelerini değil fakat kabile alâkalarının (Asabe), İslâmî muhakemenin önüne geçmemesini öğütlemişti meselâ. Ashabı ise bu inceliğe riayet etmişti. Ondan sonraki asırlarda Müslümanların bu usûl kuralına aldırış etmemesi, usûlü sakatlamaz; bizlerin, tabiatın tabii çağrılarına yenik düştüğümüzü gösterir. İslâm ahlâkı başından sonuna usûl ve üslûptur; hikmet ve edeb.

Biz bugün bu usûl ve üslûp bütününün neresinde duruyoruz?

Gâye, usûlü sakatladı; usûlün sakatlanması gayeyi zaafa uğrattı; hakiki mânâsından öteye düşürdü ve zedeledi, dış ve iç politikaya bir çiğnemlik sakız derekesine düşürdü.

Bizler de Gazze'deyiz artık; taassubun, fanatizmin, usûle riayetsizliğin, düşüncesizliğin ve kabileciliğin ambargosu altında birbirimize dahledip durmaktayız.

Acı!

Kutsal kamyon

Diyelim ki günün birinde Anayasa Mahkemeleri üyeleri, kendi aralarında söz ve fikir birliği ederek bazı Anayasa hükümlerini ihlâle karar verdiler, ne olacak? "Olmaz böyle şey, AYM'miz böyle şey yapmaz" diyenleri saygıyla karşılıyoruz; tamam yapmazlar, yapmamışlardır ama -velev ki- yaptılar! soruyu tekrarlıyorum; n'oolacak?

Anayasa Mahkemesi kararlarını temyiz edecek bir başka hukuk mercii yok. Evet, hukuk devleti, idarenin bütün eylem ve işlemlerini yargı denetimine tabi tutar ama sistemi kuranlar, yargı zincirinin en ucundaki kuruma güven göstermişler; "Ülkenin en mümtaz hukukçuları da anayasayı çiğnemez artık canım!" demişler vaktiyle. Haklılar.

Bugünlerde bu meseleyi tartışıyor ve eğlenceli yorumlar okuyoruz. AYM'nin anayasa değişikliğini ancak şekil yönünden inceleyebileceği şeklindeki anayasa hükmüne dudak büzen bazı yorumcular, "Meclis'te 500 kişi hilafeti ihyâya karar verirse, AYM, 'N'aapalım şekil açısından problem görmedik' diye pasif kalabilir mi? Anayasanın bir rûhu yok mudur a efendim?" diye celâlleniyorlar. Bu duruma göre eğer anayasanın bir rûhu varsa, AYM

hâkimleri, kararlarında o rûhu gözetmek ve kollamak zorundadır; anayasa metninde öyle bir şey olmasa bile.

"Ne demek öyle bir şey olmasa bile? İşte başlangıç faslı işte ilk dört maddenin değiştirilmeyeceğine dair kapı gibi anayasa maddesi! AYM, işbu rûhu muhafaza etmek için icabında şekli-mekli kaale almaz, anayasayı korur" diyorlar.

Vallaha bu çelişki çok yaman bir çelişki; yaman çelişki, çünkü Anayasa, kendisinin kutsal bir metin olmadığını, değiştirilebileceğini zaten kabullenmiş; ilk dört madde hakkındaki kayıt hariç elbette ama bugün söz konusu olan ilk dört madde değil ki; AYM ve HSYK'nın yapısını değiştiren teklifler. "Olsun- onlar da anayasanın rûhunda mündemiçtir" diyerek kurdukları mantıkla anayasayı kutsal bir metin haline getiriyorlar ve AYM'ye anayasanın bile üzerinde duran bir "Rûhâniler Meclisi" türünden bir himâyecilik vazifesi yüklüyorlar.

Rûhâniler için usûl bağlayıcı değildir çünkü tabiatı icabı rûhani meseleler hatâ ve şüpheden münezzehtir. Evet, ancak dinî, itikâdî ve hatta mistik bir hürmettir ki, "Yüksek yargının yapılaşmasını ıslaha kalkışmak cinnet ve küfürdür" mâhiyetinde bir savunma ile anayasa değişikliğini kutsal bir yere yerleştirebilir. "Yüksek yargıyı ıslaha cür'et mi? Çarpılırsınız hafazanallah; ağzınız burnunuz tekkenişîn tavasına dönüverir ha!" demektir bu.

Gariptir, "Dinci" bilinen hükümet demokratik metodlarla devletin temel cihazları üzerinde "İkonoklast" hamleler yaptıkça, Seküler olduğunu sandığımız muhitlerden "Zinhar, kutsalımıza el uzatmayın zındıklar, yoksa diktaya mı gitmek istiyorsunuz?" itirazlarıyla karşılaşmakta.

Peki, konunun can alıcı noktasına eğilelim, anayasamızın bir rûhu var mı? Cevap veriyorum: Evet, her anayasanın bir rûhu vardır ama bizimkinin bir rûhu olup olmadığı, bidâyetinden beri tesbit edilememiştir. Her şeye rağmen bir yüksek ruhâniler heyetine sahip bulunmamız, onda esasen ruh olduğuna delalet etmiyor. O ruh, 367 meselesinde büyük oranda kaçtı; kalanını 12 Haziran 2007 tarihinde Anamuhalefetin başkanı AYM'yi açıkça tehdit ettiğinde ziyan ettik. Mezar taşını ise AK Parti'yi kapatma davası dikti: "Laikliğe karşı eylemlerin odağısın ama kriz çıkmasın diye şimdilik para cezası veriyoruz, bu güzelliğimizi de unutma" kararı unutulmazdı!

Konuyla doğrudan ilgisi yok ama aklınızda bulunsun; kutsal'ın mahiyeti hakkında fikri olmayanların işlerine gelen her şeye kutsallık izâfe etmesi kaçınılmazdır. Nitekim konuyla doğrudan bağlantılı olarak diyorum ki, bu anayasa kutsalsa, bizim evin önünde iki seneden beri kımıldamadan duran kamyon da kutsaldır; en azından vakar ve istikrarını muhafaza ediyor.

Didem batıya nâzır; nâzır batıya didem

Bu Didem, sizin tanıyıp bildiğiniz "Di-dem"lerden değil, "Dîde", yani göz. Yazının başlığı, Yahya Nazım Efendi tarafından bestelenen Şehnaz bir şarkının ilk mısraından mülhemdir: "Dîdem yüzüne nâzır, nâzır yüzüne dîdem/ Kıblem olalı kaaşın, kaaşın olalı kıblem/ Gamzen ciğerim deldi, deldi ciğerim gamzen/ Bilmem nic'olur hâlim, hâlim nic'olur bilmem" Şarkının sözleri "müsennâ" tarzında tertib edilmiş, simetrik; eskiler "aynalı" da diyorlardı.

Uzak atalarımızın dîdeleri batı istikametine dönüktü; Asya'dan hep garba doğru geldiler, garba yani Anadolu'ya. Malazgird'de Rum ordusuyla elenseleşmenin üstünden on sene bile geçmeden bizimkiler Üsküdar sahillerinde Horhor Çeşmesi'nde atlarını suvarırken büyük ihtimâlle Çamlıca sırtlarına değil, yine batı istikametine Yeditepeli güzele bakıyor olsalar gerekti.

Kızılelma nedense garb istikametine denk düşüyordu.

Sonraları bizimkiler Viyana'ya kadar zamanın en büyük ordularından birini olanca ağırlığıyla götürecek kadar işi abarttılar. Ne vardı batı'da, ne görmüşlerdi bilmiyoruz. Nitekim Osmanlı kimyâsının en mühim elementini, onların daha beylik iken "Uç"ta bulunmaları izah ediyor. Uç, yani Selçûkûi batısı.

Osmanlılar Edirne'yi 1362'de, Varna'yı 1444'te, İstanbul'u 1453'te, Trabzon'u 1461'de fethettiler. Eş durumundan Trabzon üzerinde hükümranlık iddia eden Akkoyunlu hükümdarı Uzun Hasan'ın (ki Akkoyunlular Sünni Türkmenlerdir), -garip bir tesadüf eseriyle- Bizans üzerinden garba yönelmek sevk-i tabiisi, Koyulhisar civarındaki Otlukbeli'nde dramatik bir hesaplaşmaya sahne oldu. II. Mehmet mecburen kendi şarkına yönelerek Uzun Hasan'ı tasfiye etti ama galebe ettikten sonra mağlup ve perişan Akkoyunluları takib ve imhadan kaçındı. Erkânıharbi, takip ve imha taraftarı iken II. Mehmet strateji dehâsıyla buna müsaade etmemiştir. O, enerjisini batı istikametinde kullanmak istiyordu ve öyle yaptı.

Onun içindir ki Rumeli, sadece Osmanlıların Avrupa toprakları sayılmaz, Osmanlıların anayurdudur, melce'-i Osmânîdir, üss'ül esas olmuştur. Rumeli'nin kaybı ile devletin sukuutu arasında sadece 6 sene olması kesinlikle tesadüf değil.

Bizim batılılaşma maceramız, aynı stratejinin farklı bir düzlemde, muzaffer değil mağlup bir edâ ile devamıdır. Öyle okunduğunda anlamlar yerine oturur.

Osmanlıların siyâsi ve medenî meydan okuması (Challenge) batıya dönüktü. Kendi cenûbuna ve şarkına yönelmekte istikbâl görmemişlerdir. O istikametler aile kavgası mânâsına geliyordu; Osmanlı varlığının savunulması, rakip meydan okumanın geldiği asıl tehdide karşı uyanık ve zinde durmayı mecburi kılıyordu.

Bugün kendi cenûbumuz ve şarkımızın durumuna göz attığımızda tarihî ve geleneksel stratejinin doğru olduğunu teslim ederiz. Cumhuriyet batılılaşması aynı temelde Osmanlı doğrultusunu korumuştur: Batıya rağmen, batıya doğru kazanılmış askerî başarının hediyesidir cumhuriyetimiz. Özeti "Muasırlık"tır, dünyanın kalbgâhına teveccühtür. Bu teveccühten murad olunan muasır dünya ile göz, dirsek ve ezcümle çağdaş üretim tekniği mesafesinin korunmasına can gözüyle dikkat kesilmektir.

Türkiye'nin ekseni batıya müteveccih durmak, ideolojik ve siyasi tehdidin kalbgâhına yakın temas halinde bulunmaktır.

Tâbir hoş görülürse, tarihin zarı atılırken bizim bahtımıza garb istikameti düşmüş; diğer istikametlerle ilgimizin belirleyicisi batıyla mesafemizdir.

Hararetle eksen kaymasını tartışan arkadaşlara hatırlatmak istedim sadece.

Şeytan gibi bakıp sırıtan Ankara kedisi

Ömrümün dört küsur senesi Ankara'da geçti; elimde valizimle eski garajlarda otobüsten inip, Gençlik Parkı önünden Ulus'a doğru baktığımda içimi kasvet basmış, "Bu memlekette dört sene nasıl geçer?" diye neredeyse ağlamaklı olmuştum.

Niçin anlatıyorum? Mevzu Ankara'nın yeni logosu. Rahmetli Dalokay devrinden kalma en eskisi de dahil olmak üzere, eskisi ve yenisi, hangisini beğenirlerse Ankaralıların keyfine kalmış bir iştir; beni hiç alâkadar etmez. Ankaralı dostlarım alınmasın, sevmem Ankara'yı; onun sentetik ve bürokratik havasını hiç tutmadım. Sevenleri de anlamakta güçlük çektim. Bana göre İstanbul'un kaosu bile Ankara'nın tertipli düzenli halini döver.

Taşranın sükûneti başka bir nimet tabii, saded harici, tartışılmaz. (Bkz. Anayasa'nın ilk üç maddesi!)

Ankara'nın yeni amblemine dönelim. Konuyla sadece estetik nokta-i nazardan ilgileniyorum. Mâlum-ı âliniz bulunduğu üzre Ankara'nın Melih Gökçek zamanında yaptırılan Atakuleli, minareli, hilâlli ve yıldızlı amblemini de sevmemiştim. Minareye, yıldıza karşı olduğumdan değil elbette; kötüydü, zevksizdi, sentetikti. Biraz da "Bak, belediyeyi ele geçirdik; damgamızı da vururuz arkadaş" havası vardı. Grafik değerler bakımından herhangi bir irtifâı göstermiyordu, velâkin yeni logoyu beğendim. Siyah zemin üzerine gözleri çift renkli Ankara kedisini stilize etmişler, altında bir Ankara yazısı, onun altında kediye Gökçekvâri bir muziplik ifadesi veren mütebessim ağız çizgisi!

Herkes beğenmek zorunda değil ama yenisi, öncekileri suya götürüp susuz getirir; "Bildim bu nüsha çıkmış bir zû-fünûn elinden" dedirtecek kertede usta işi bir çalışma. Kim yaptıysa eline sağlık. Her şeyden önemlisi Melih Gökçek'in de zaman içinde grafik zevk seviyesinin yükseldiğine işaret etmesi bakımından kayda değer bir çalışmadır.

Gelgelelim meselenin tartışıldığı Belediye Meclisi'nde CHP'li üye İsa Hayırlı, son yılların en renkli Belediye Meclisi toplantısının yapıldığını, ancak bu renkli görüntülerin altında başka şeylerin yattığını söyleyerek CHP'ye pek yaraşan "El muhalif daima" tavrından nümûne göstererek demiş ki: "Bu kedi logosunun nereden çıktığını bir araştıralım dedik. Bir de baktık ki planın altında başka bir şeytanlık yatıyor. Şimdi ben bu kedinin gözlerini merak ediyorum neden eğri diye? Şeytanlık varmış, ondan eğriymiş. Meğerse ayın 31'inde Ankara Cumhuriyet Savcılığı'na suç duyurusunda bulunulmuş bu logoyla ilgili. Onun için apar topar, 'Hayır Ankaralıların logosu olsun' diye bu kedi gelmiş. Şimdi merakla mahkeme kararını bekliyoruz."

Hatırlarsınız, Ankara'nın o beğenmediğim logosunu da birkaç sene evvel CHP'liler İdare mahkemesi aracılığı ile iptal ettirmişlerdi de dayanamayıp, "Bir mahkeme Ankaralıların keyfinin bileceği bir mesele hakkında nasıl estetik mülahazada bulunup zevk irâdesi beyan eder?" yollu bir şaşkınlık yazısı kaleme almıştım. Bakıyorum, hemen konuyu yine yargıya taşımış CHP'li Meclis üyeleri; nasıl olsa içtihatta emsâli var, yeni logonun iptâli pekâlâ mümkündür. Bu durumda Ankara, CHP'li bir reis seçim kazanıncaya kadar logosuz idare edecek demektir ki benim açımdan hiçbir mahzuru yok.

Niçin böyle düşünüyorum, çünkü CHP'li üyenin ağzından dile getirilen muhalefet gerekçesi çok anlamlı, "Planın altında yatan şeytanlığın eğri kedi gözleri" dünyanın neresinde olursa olsun son derece güçlü iptal ve yürütmeyi durdurma sebepleridir. Hatta ben heyetin yerinde olsam, bununla da iktifa etmeyip Melih Gökçek'in "tâzirine ve hazır elim değmişken darb-ı şedîdine" de hükmederim ki âlem de görsün, tecziye nasıl olur imiş?

...

Şimdi anlıyorum, Gökçek'in Ankara'da biteviye seçim kazanıp durmasının hikmetini!

Seni tutukluyorum!

Bundan yıllar öncesine gidiyoruz; bir mahkeme salonunda duruşma ânındayız. Dâvâ konusunu bilmiyoruz.

Orta yaşını hayli geçkince ve düşkünce bir kadın dikkatimizi çekiyor. Pek dâvâcıya benzer hâli yok; belli ki şikâyete uğramıştır başında "bürük"ü ile tahta sıralarda şaşkın, tedirgin, hatta ürkek bir hâletle oturuyor.

Hâkim otoriter. İş yoğunluğunun ikindi saatlerini geçince çekilmez olduğu dakikalarda işleri lâyıkınca yerine getirmek için pek de önemli olmayan dâvâlarda ifâde sahiplerini, "Kısa kes, meseleye gel... Bırak şimdi, sorduğuma cevap ver." diye sadede gelmeye çağırıyor, belki başkaca sebeplerden de âsâbı gergin.

Sıra bizim "Bürüklü" teyzeye geliyor. Kadıncağız dilinin döndüğü kadarıyla derdini anlatıyor, "Tamam otur, bekle şimdi." diyorlar. Ne olup bittiğinin farkında bile değildir.

Birisi "Ayağa kalkın." diyor; bizimki aldırmıyor, "Teyze, sen de ayağa kalkacaksın, hâkim kararını okuyacak." diyorlar. Kalkıyor. Hâkim anlamadığı şeyler söylüyor. "Tamam!" diyorlar, "Ne oldu ki şimdi?" diye soruyor.

-Sen haksız çıktın teyze, diyorlar, öbür tarafı haklı buldu mahkeme...

Şaşırıyor, kızıyor, "Olur mu öyle şey; böyle değildi." diye söyleniyor. "Hadi çık çık!" diyorlar, salondan çıkarken dönüyor,

-Ben de bu dâvâmı Allah'ın divanına havale ettim, deyiveriyor.

Hâkimin zaten canı burnunda, daha yetiştirmesi gereken pek çok dosya var; şu enti-püften davayla ilgili kadın tutmuş kapı ağzında kendi kendine söylenip durmakta. "Sus kadın, senin davan görüldü; uzatma artık." diye tersliyor ama bizim teyze köpürmüş bir kere. Birşeyler söylüyor kendince. Hâkim kızıyor.

-Mahkemenin mehâbetini ihlâlden tevkifine, diyor, götürün!..

Hadiseyi takip eden bir saat içinde, orada kendi duruşmalarını bekleyen avukatlar, sair personel araya giriyorlar, hâkimi yatıştırıyorlar, kadıncağız güç belâ gözaltına alındığı yerden evine salıveriliyor.

Bizim vatandaşımız nerelerde, başka yerlerde takınmadığı bir saygı, itaat, hatta minnettarlık duygusuna bürünür biliniz bakayım?

Bildiniz: Mahkeme, Hastane, Karakol...

Siz bunu devlet gücünün örtüsüz hissedildiği, bir çift söz ile pek çok şeyin değişiverdiği sair yerleri de ilave edebilirsiniz. Üniformalılara saygı duyarız, hatta türküsü bile var: "Ben varmam inekliye/Yoğurdu sinekliye/Allah nasib eylesin/Omuzu tüfekliye" diye.

Devletin beylik silahını taşıma hakkına sahip olanlar, "Bunu benim belime devlet keyfinden kuşatmadı. Devletin otoritesini ve mehâbetimi temsil ediyorum." diye düşünür. Üniformayla iş görmek durumundakiler, "Bunun bir düğmesini koparmanın cezası altı aydan başlar" efsânesinin gururunu hissederler resmen.

İnsanımız mahkemeye korkarak gider, kanun adamlarından çekinir, üniformalılarla nizâ çıkarmamaya çalışır. Polisten, doktor takımından, savcı, hakim gibi kanun adamlarından birer tanıdık edinmenin çok yerde işe yaradığını bilir, tedarik cihetine gider.

Daha doğrusu vaktiyle öyleydi; hâlâ öyle midir bilmem fakat yüzyıllık korkular, kireçlenmiş refleksler kolay kolay değişmez. Sağlık hizmetlerinde önemli mesafeler alındı, hizmet kolaylaştırıldı, teşhis ve tedavi gibi vaktiyle hastanın ömrünü söken uzun işlemlere tâbi çileler azaltıldı. Belki o yüzden doktorların, tedaviye gelen bîçare vatandaşlar karşısındaki geleneksel otoritenin biraz sarsıldığını söyleyebiliriz. Düşünün, "Hasta hakları" diye bir kavram çıktı meselâ; bütün hastanelerin duvarlarında görünür yerde asılı duruyor. Doktor sayısındaki artışın da önemini belirtmek lâzım ama en önemlisi tabiblerimizin en büyük işvereni durumundaki Sağlık Bakanlığı'nın tutumu. Belki ecnebi filmlerde gördüğümüz türden mükemmel örnekler değil fakat hasta-doktor ilişkilerinde eskiye nazaran güzel gelişmeler yaşandığı inkar edilemez.

Aslında doktorları ilgilendiren başka bir rahatsızlık unsurundan bahsedecektim, söz dağıldı gitti. Geçenlerde Sağlık Bakanı, tedavi olmak için hizmet almaya gelen bazı yargı mensuplarının, haklı veya haksız herhangi bir sebeple tartıştıkları doktorları gözaltına aldırdığından, bazı hekimlerin birkaç saat veya bütün gece gözaltında kaldığından şikâyetlenmiş. Diyor ki bakan, "Acaba bu tartışmalardan dolayı bir savcı veya hâkim gözaltına alınmış mıdır?"

Şimdi hepinize soruyorum: Sağlık Bakanı, olmayan bir şeyden söz ediyor olabilir mi?

"Heyhat!" makamında başınızı saalladığınızı görür gibiyim. Bu soru, "Türkiye'de askerler darbe yapar mı; daha önce darbe yapan asker kişi görülmüş müdür?" tarzında sâfiyet sınırlarını zorlayan bir edâya sahip.

Sağlık Bakanı, o birkaç olayın ayrıntılarını vermemiş; belki de yargı mensupları, aldıkları sağlık hizmetinden şikâyetlenmekte haklıydılar ama bunun yolu, canımızı sıkan kişiyi gözaltına aldırmak mıdır?

Belediye başkanının, kızdığı kişinin evine çöp döktürmesinden, suyunu kestirmesinden ne farkı var bunun (Yaşanmış hâdisedir, ayniyle vakidir)?

Sağlık Bakanı bu noktada haklı ve tabii olarak kendi personelini himâye ediyor ama hepimiz biliyoruz ki sıradan vatandaşın en çok itilip kakıldığı yerlerin başında gelirdi hastaneler; bu sözlerini, "Bundan sonra sağlık kurumlarında bizim personelimiz vatandaşlara güleryüz ve anlayışla hizmet verecektir." şeklinde verilmiş bir söz olarak kabul ediyoruz.

Meselenin bir başka yönü de şu: Ne zaman böyle bir hadise vuku bulsa hemen ilgili meslek kuruluşları harekete geçerler ve, "Birkaç kendini bilmezin yaptığı sorumsuzluk bütün

camiamızı bağlamaz" diye esirgeyici-örtücü bir tavır sergilerler. "İcabında veririz biz onun cezasını, siz karışmayın" mânâsına gelir bu. Verirler mi vermezler mi bilmeyiz. Türkiye'de kamuoyunun hafızası zayıftır zaten; bir dahaki tatsızlığa kadar unutur gideriz.

Ne yazık ki bizim bürokratik kademelerimizde mesleki dayanışma esastır.

Bir başka yönü ise bambaşka ve onu zikretmeden geçersek hakikaten haksızlık etmiş oluruz. Çok güzel örnekler de yaşanıyor Türkiye'de; işini hakikaten kendine duyduğu özsaygının gereği olarak anlayış, merhamet ve şefkatle yerine getirenlerin sayısı, arıza çıkaranlardan çok daha fazla elbette.

Onlara teşekkür etmeliyiz; çoğu zaman öylelerinden bir teşekkürü bile esirgediğimiz olur unutkanlıkla fakat affetsinler.

Devlet katında anlayış ve şefkat görmeye alışık değiliz henüz.

Ağzına biber sürerim senin ben!

-Hocam, sevgili hocam, neler oluyor güzel Türkiyemde; gazeteleri okumak bile insana dehşet veriyor. Kurumlar birbirine karşı vaziyet almış, terör haberleri, yargıda skandal iddiaları, dış politikada baş döndüren gelişmeler, neler oluyor sahi? Hukuku niçin ortak problem çözme değeri haline getiremedik?

-Mmm, Çekirge, şu son söylediğini bir daha tekrar eder misin bana?

-Dedim ki hocam, hukuk niçin bizim problem çözmemize yardım edemiyor, hatta kavga-gürültü sebebi haline geldi?

-Biliyor musun Çekirge, şairler gibisin! Şairler bazen çok önemli bir şey söylerler ama bazı kereler ne kadar önemli bir şey söylediklerini bilmezler; çünkü onların zihni güzel söz söylemek, iyi bir buluş yapmak, şahâne bir nükte, mecaz yakalamaya kilitlenmiştir. Sen şiirle uğraşıyor musun bakayım?

-Valla hocam her standart Türk genci gibi biz de vaktiyle...

-Anlaşıldı; sende de bir miktar şairlik var. Olmasa şaşardım zaten; fakat aferin, güzel bir nükte yakaladın, şiirle yine uğraş ama zihni arayışlarını eğlence gibi görme; dilden zihne çıkar; şuuruna ve tadına var. Büyük şairler, sıra şairlerinin arasından böyle yükselir, kendi semâlarında böyle parlarlar.

-Ah çok gururlandım diyeceğim geldi ama izin vermezsiniz; şöyle sorayım o halde; soruma cevap verir misiniz?

-O kadar güzel bir soruydu ki Çekirge, ne olduğunu unuttum gitti. Neydi mahkeme filan, öyle bir şeydi, hatırlatsana...

-Hukuk niçin ortak çözüm yolu olmaktan çıktı demiştim?

-E, güzel sana hukukun ortak çözüm bulma yolu olduğunu kim söyledi bakayım?

-Öyle değil midir? Hukuk devletine ilham veren temel esprinin böyle bir şey olduğunu sanıyordum ben; evrensel hukuk...

-Ah, sen sadece şair değil filozofsun da. Türkiye'de şair mebzuldür, filozof da ganî fakat hukuk filozofu, Sahra çölünde dövme Maraş dondurmacısı kabilinden nâdir rastlanan bir fikir erbâbıdır. Ağzına biber sürerim senin ben! Nereden okuyorsun bu tehlikeli fikirleri? Yok hukuk devletine ilham veren temel espriymiş, şuymuş buymuş... Ortalık yerlerde söyleme bunları zinhar...

-Niçin hocam kötü bir şey mi söyledim; özür dilerim!

-Evlâdım, aslında kötü bir şey söylemedin ama sana bunları öğretenler doğru zannıyla yanlış iş yapıyorlar. Ah bu hukuka başlangıç kitapları... Yoksa gizli gizli hukuka başlangıç filan mı okuyorsun? Yalan söyleme anlarım bak!

-...!

-Anlaşıldııı!.. Şimdi çocuğum, olup bitenler niçin kitapta yazılanlara uymuyor diye kendini helâk ediyorsun. Ben sana işin doğrusunu söyleyim. Hukuk dediğimiz şey uzlaşma değil kavga sanatıdır. Toplumda güçlü, ana damar haline gelmiş kuvvet odakları, sosyal sınıflar, zümreler, gruplar, tekeller her neyse işte onlar için hukuk doğruyu yanlıştan ayıran, tartarak karar veren bir mercî değildir; onlar hukuk üzerinden bilek güreşi yaparlar. Kim kazanırsa onun hukuku egemen olur. Bizde olup bitene böyle bakarsan, daha net görebilirsin. Her egemen zümre kendi hukukunu, daha doğrusu çıkarlarını hukuklaştırmaya çabalıyor; bu mücadelede kimi zaman hukukun kendisi, türlü te'vil ve çarpıtma usulleriyle kullanılır; yetmeyeceğini kestirdiklerinde ise kaba güce yönelirler. Hukuk bir güce istinad etmek zorundadır; sonunda en güçlünün iradesi meşru hukuk dediğimiz birikim haline gelir... Anlamadın değil mi, boş boş bakıyorsun çünkü?

-Anlamadım hocam, özür diliyorum.

-O zaman mücadelenin taraflarına, niteliklerine, kontrol ettikleri sermayeye, kurumlara ve amaçlarına dikkat kesil, belki anlarsın ama hukuka başlangıç kitaplarını hemen bırakacaksın, anlaştık?..

Bir kamuoyu araştırmasının düşündürdükleri: "Denizler durulmaz dalgalanmadan…"

Radikal gazetesi, geçen hafta dikkat çekici bir yazı dizisi yayınladı. Bekir Ağırdır'ın hazırladığı "Siyasette ve Toplumda Kutuplaşma" başlıklı araştırmanın ilk gün manşeti, Anayasa paketi hakkında. Ankete katılanlardan yüzde 44'ü paketi, "Sivil diktaya gidiş",

yüzde 55'i ise "Demokratikleşme" diye anlamış ve yorumlamış. İsmet Berkan durumu şöyle değerlendiriyor: "Bazı konularda kutuplaşmalar yaşanmasını, toplumun iki zıt görüş arasında kümelenmesini anlayabiliriz. Bunlar keskin konulardır, tarafların birbirlerini ikna etme ve bir orta nokta bulma imkânı kalmamıştır, ama eğer bölünme, daha doğrusu toplumun hatırısayılır büyüklükte kesimlerinin iki zıt görüşten biri etrafında durması ve duran kitlelerin donuklaşması olgusu gündeme gelen hemen her konuda yaşanmaya başladıysa orada durmak gerekir... Bazı keskin siyasi konularda karpuz gibi ortadan ikiye bölünmüş bir ülke görüntüsü çiziyor[uz] maalesef."

Tesbite hak verebilirim ama sonundaki "maalesef"e katılmayacağım. Meseleyi, "Anayasa paketi demokratikleşme anlamına mı geliyor yoksa iktidar diktatörlüğe mi gidiyor?" şeklinde sualleştirirseniz böyle karpuz gibi ortadan ikiye bölünmüş kanaatlerle karşılaşıp şaşırmanız da tabiidir. Evet, soru kışkırtıcı ama cevaplardaki oran aslında şaşırtıcı değil.

Ara tonların bilinerek ihmâlini anket tekniği açısından anlayışla karşılayarak durumu tahlil edelim: Son aylardaki tartışma ve bulgular bize yüksek yargının iç organlarını uzaktan da olsa görebilme imkânı verdi; görünen şeyin oligarşik bir yapılanma olduğu hususunda hayli net bir kanaat var bugün. "Hayır, bu yapılanma oligarşik değildir, aksine demokratik bir yapılanmadır" diyebilecekleri küçük bir samimiyet testi ile yüzyüze bırakabiliriz: Bazı yüksek yargı kurumları arasındaki sıradan olmayan ilişkiler, -haydi açık-seçik söyleyelim- "Dinci, muhafazakâr veya düpedüz mürtecî" yargı mensupları ile ilişkilendirilseydi aynı cevab verilebilecek miydi?

HERKESİN BİLDİĞİ AMA BİLMEZDEN GELDİĞİ ŞEYLER

Geçen hafta kamuoyuna son derece ilginç ama bir o kadar da olağan sayılabilecek dinleme kayıtları açıklandı; mahkeme kararı ile yapılmış kanuni dinlemelerdi bunlar. İlginç, çünkü o günlerin ana muhalefet partisi başkanı, vaktiyle Adalet Bakanlığı yapmış eski bir vekil ve o vekilin hâlen görevde bulunan bir yüksek mahkeme hâkimi ile yaptığı konuşmalar, o günler itibariyle henüz yargı süreci bile başlamamış bir politik davanın nasıl sonuçlanacağı hakkında yargıyı etkileme maksadını taşıyan kulis faaliyetleriydi. Olağandı, çünkü Türkiye'de iç politikayı, kurumlararası ilişkilerin niteliğini biraz olsun bilenlerin doğrulanmamış, delillendirilememiş tahminleriyle tamamen örtüşüyordu; bir mânâda herkesin bildiği ilişkiler delillendirilmiş oldu; hem de ilk ağızdan.

Mahkeme kararıyla elde edilen bu delillerin, açıklandığı gün hemen birşeylerin değişeceğini zannedenler yanıldılar; bir şey değişmedi. Eğer bu görüşmeler, az önce ifadeye çalıştığım "Dinci, muhafazakâr veya düpedüz mürtecî" yargı mensuplarına ve siyaset adamlarına ait olsaydı, bu gibi dinleme kayıtlarına karşı ilgisiz duran, görmezlikten gelen, soğuk bakan yayın organlarının nasıl bir feveran koparacaklarını kolayca tahmin edebiliriz. O günün akşamına kalmadan netice alınır, kayıtta sesi bulunan kişilere dünya dar edilirdi.

Bu bir Türkiye gerçeğidir; Türkiye'de 'kabaca' sağ kesim, 'kabaca' sol kesime karşı daha fazla halk desteğine sahip olmasına rağmen daha az basın desteği görmekte ve bürokrasi tarafından soğuk ve sevimsiz karşılanmaktadır. Yargı, bürokrasi, üniversiteler ve hatta ordu tarafından sevimsiz ve tehlikeli nitelemesine mahkûm olan sağ, bu soğuk ve ilan edilmemiş politik ambargoya karşı sadece seçim sonuçlarının kazandırdığı meşruiyet ile varlığını sürdürebiliyor. Elbette ki bu fiilî gerçek, kamuoyunu karpuz gibi ortadan bölen rahatsızlık unsurlarının başında geliyor.

BÖLÜNMEK DEĞİL, FARKLI BİLGİ KAYNAKLARINDAN BESLENMEK

İşte anketteki Ergenekon davasıyla ilgili sual de aynı cümleden: Hükümet çetelerle mi mücadele ediyor yoksa fırsattan istifade muhalifleri mi cezalandırıyor sorusuna katılımcılardan yüzde 55'i "çetelerle mücadele ediyor" cevabı vermiş.

Yüzde 45'in kanaati çok önemlidir ve İsmet Berkan da aslında bu noktaya dikkat çekiyor. Demokrasinin erdemi, çokluğun galebesi değil, azlığın hukukunu korumaktır. Ne var ki yukarıdaki rakamın bir başka anlamı daha var: Ergenekon davası, kapsamı ve mahiyeti itibariyle diğerlerinden çok farklı. Meşru hükümeti darbeyle değiştirmek, darbe için silahlı kuvvetlerin gücünü ve malzemesini kullanmak, darbenin altyapı hazırlıkları için muhtelif kurumlar (yargı, ordu, iş dünyası vb gibi) arasında koordinasyon sağlamak, amaca ulaşmak için suikast dahil, her türlü silahlı eylem biçimini benimsemek neviinden dudak uçuklatıcı iddialar söz konusu. Normal şartlar altında böyle bir davanın yüzde 45 gibi çok yüksek bir kamuoyu desteği bulmaması gerekirdi ve bu noktada tam da sorulması gereken soru budur: Ergenekon davası acaba toplumun yüzde 45'i tarafından gerçekten inandırıcı bulunmamakta mıdır? Bu sorunun cevabı, referans kabul edilen bilgi kaynaklarının niteliğine göre değişiyor. Bu noktası ıskalanınca sanki vahim görüş farklılıkları varmış gibi bir görüntü ortaya çıkmakta. Bakınız nasıl:

"ERGENEKON PALAVRADIR" LOBİSİNİN GÜCÜ…

Kamuoyunun zihnini bulandıran başlıca etken, çok güçlü basın kuruluşlarının, "Hükümet muhalefeti cezalandırmak için bu davayı kullanıyor" kanaati yolunda yayın yapmasıdır ve bu yayın hâlâ devam ediyor. Ana muhalefet partisi, davanın iddianamesi bile yazılmadan kendini zanlıların avukatı ilan etti ve ordu, zan altındaki bazı muvazzaf ve emekli mensupları üzerinden toplum nezdindeki itibarının kırılmaması için davaya şüpheyle yaklaştı ve böylece güçlü bir koro teşkil eden "Ergenekon palavradır" lobisi, davayı zedelemeyi başardı; oysa ki davanın iddianamesi usulüne uygun tarzda toplanmış delillerden oluşan ve esasen Türkiye'nin yakın tarihinde benzeri çok görülmüş darbelerden ve darbe teşebbüslerinden bir yenisi üzerinde yargı kurmaya çalışan bir muhtevaya sahip. Vaktiyle darbelere karışmış ordu mensuplarının hatıraları bile hepimize bu hususta güçlü bir ön fikir veriyor. Elbette ön fikirlerden hareketle böyle önemli bir dava kurulamaz; nitekim Ergenekon'un "palavra"

olduğunu ileri süren cephe, itirazlarıyla iddia ve delillerin son derece ciddi olmasından duyduğu endişeyi seslendirmiş oluyor bir bakıma.

YÜZDE 45'İN KANAATİNİ ÖNEMSEDİK; PEKİ YÜZDE 55'İN GÖRÜŞÜ

NE ANLAMA GELİYOR?

Neticeye gelelim: Araştırmanın ileri sürdüğü gibi eğer Türk kamuoyu karpuz gibi farklı iki kanaat öbeği etrafında bölünmüş bir görüntü veriyorsa bu, karşı karşıya olduğumuz meselelerin çok güçlü dönüştürücü etkisinden kaynaklanmaktadır. Anayasanın demokratikleştirilmesi, devletin demokratikleşmesi anlamına geliyor; Ergenekon davası ise, Türkiye'de darbeler döneminin kapanması anlamına gelecek. Her iki halde de, ülkede çok düşük maliyetle hükümran olmak imtiyazlarını kaybeden çevrelerin hoşnutsuzluğu söz konusu oluyor ve statükonun sürmesini dileyenler var güçleriyle direnerek toplum üzerinde zihin karıştırıcı bir propaganda gücünü harekete geçiriyorlar.

Son nokta: Her iki sorunun cevabında ilginç olan nokta, yüzde 55 civarındaki kitlenin çoğunluğu sağlayabilmiş olmasıdır. Tek başına yeterli değil ama yeteri kadar anlamlı!

Beni de Mardinli sayın

Pazar ve pazartesi günleri Mardin'deydik. Bundan dört yıl önce kurulan GAP Kültür Birliği'ne ev sahipliği yapan Mardin Valiliği'nin düzenlediği Akademi GAP'ın davetlisi olarak sayısı 30'a yaklaşan yazar, tiyatrocu, şair, fikir adamı, gazeteci, grafik sanatçısı arkadaşla birlikte, Güneydoğu illerinden yarışmayla seçilmiş 144 lise çağındaki gence bildiklerimizi öğretmeye çalıştık.

Muhtemelen aynı saatlerde, güyâ "Güneydoğulu" geçinen bir avuç şuursuz kaatil, Halkalı'da yol kenarına patlayıcı yerleştirmek için köstebekler gibi yeri kazmakla meşguldü.

Biz, Güneydoğu'nun her biri pırlanta gibi değerli, ak yüzlü çocuklarıyla birbirimizi iyi tanımak için birbirimizi tartıyorken, Hakkari'de birileri Emniyet Müdürlüğüne saldırmak için hazırlık içindeydiler.

El mi yaman, bey mi? Akademi GAP, siz bu satırları okurken yine işine bakıyor olacak; yine aldıkları nazik davet üzerine Türkiye'nin her yanından işini gücünü bırakıp Mardin'e koşan sanatçılar, yazarlar, eğitimciler bildiklerini o güzel çocuklarla bölüşecekler; bu bereketli günler bir hafta daha devam edecek. Seneye bir daha, ertesi sene yine, yine...

Mardin, göz alabildiğine deryalar gibi uzayıp giden toprak denizinin ortasında bereketli bir sulh ve selâmet adası. Kale gibi sarp yamaçların boynuna sarılmış sarışın, yalçın bir gerdanlık. Yakışıklı, sevimli, cana yakın, yüzü güleç bir şehir. Ezan seslerine -zayıf da olsa-çan seslerinin refakat edebildiği, çook görmüş geçirmiş, farklılığı düşmanlık sebebi saymamış kadim bir mevkii. Mardinlilerin yüzünde, insanlık tarihinin bütün germ ü serdini yaşamışlarda

görülen vakur bir metanet ifadesi görünce şaşırmamalısınız; tabiat insanı böyle yoğuruyor işte.

Mardin Valisi Hasan Duruer, tabir caizse kafayı Mardin'e takmış; Eşsiz taş dokusuyla dünyanın sayılı kültür varlıklarından biri sayılan Mardin'i, daha doğrusu eski Mardin'i yeniden aslî şekline ve dokusuna kavuşturmaya ahd etmiş. Diyor ki, "Gözünüzü rahatsız eden her şey ortadan kalkacak!" İşe kamu binalarından başlayarak nevzuhur betonsu ve çirkin yapılanmaların beline yıkım kazmasını ilk o indirdikten sonra Mardin'in kalbinde yarım kilometreyi aşkın yerde mücevher gibi sıralanmış eski taş binaların asâletine âdetâ âşık olmuş; bunu gören Mardinliler ortaya çıkan eseri beğenmişler; bazıları kendi binasını kendi eliyle yıkmış. Bir görseniz, kendinizi bin yıl önceki Mardin'in sokaklarında geziniyormuş hissi içinde bulacaksınız. Müthiş!

Yıkım vadesi bekleyen daha hayli bina var fakat Ankara'dan ödenek bekleniyor; inşallah o ödenekler gelecek, Mardin'imiz tez zamanda Güneydoğu'nun yüzüktaşı gibi parlayacak. Bu aziz şehrin sokaklarına adım attığınızda kendinizi zaman tünelinde, kadim medeniyetlerin izlerini seyrederken bulacaksınız.

Pazar gecesi Akademi GAP'ın açılış töreninde şehrin Belediye temsilcilerini göremedik; nezaketen başka misafirleri olduğu için gelemediklerini söylemişler; bizler alınmadık ama üzüldük. Hem Mardin, hem bütün Güneydoğu için çok anlamlı ve bereketli bir yatırımın ilk saatlerinde bu projeye destek vermek için oracıkta bulunsalar ne güzel olacaktı.

Hayatımın en güzel dakikalarını, işte bu faaliyet çerçevesinde bilmem kaç yüzyıldan beri orada duran Medrese-Tekke karışımı pek latif bir taş binanın kuytu ve çeşmeli eyvanında Güneydoğulu pırıl pırıl çocuklara sohbet ederek, onların şahsında Güneydoğu'nun rûhunu tanımaya çalışarak geçirdim, çok mutlu oldum. Ülkemin geleceğine duyduğum inanç ve güvenim tazelendi. Aziz dostum Fahri Tuna'ya bu arada proje koordinatörü olarak beni bu hayırlı faaliyete çağırdığı için ayrıca şükran borçluyum.

Vali Hasan Duruer'den bir talebim var; nasib olur bir daha Mardin'de böyle hayırlı bir vesile için bir araya gelirsek, dönüşte fahri hemşehrilik beratımı isterim, çünkü gönlümün bir kısmı artık Mardinlidir.

Orta sınıfın Kürtleri

Türkiye'de orta sınıf genişliyor, ekonomik gücü eskiye nazaran artıyor; ondan daha önemlisi ekonomik gücünün üstünde harcama arzusu daha istikrarlı şekilde büyüyor.

Bankalar plastik para satışından önemli kazançlar sağlıyorlar. Bir ev, bir otomobil sahibi olmak, yaz tatilinde beş-altı gün olsun bir yerlere kaçmak hayâl olmaktan çıktı.

Hayır, yoksulluk bitmedi, yine var ama eskisi gibi değil.

Türkiye'de sessiz-sedasız bir şey daha oluyor; orta sınıflara mahsus bir değişim yaşanıyor, seküler (lâdinî) hayat tarzı yaygınlaşıyor, dünyevîlik artık üst burjuvazinin eğilimi olmaktan çıkıp orta sınıfa doğru sirayet ediyor.

Şikâyet bâbında söylemiyorum; durum böyledir. Refah toplumun orta katmanlarına yayılırken böyle tezahürler gösterir; fikir, inanç ve vicdan hürriyetlerinin savunulması elle tutulur derecede hayatiyet kazanır, insanlar geleceğe dair olumlu ümitler besler ve bu yüzden istikrardan yana tavır alırlar. Şu demektir ki demokrasi artık, "başkalarında var, bizde de olsa iyi olur" kabilinden bir özentinin adresi değildir, toplumda sahici karşılıklar bulmaya başlamıştır.

Darbeciler bunu göremedi, hesap edemedi; bir mânâda boş havuza atladılar ve etkisiz hale geldiler, ideolojik tutmakları etkisiz kaldı. İnsanlara daha iyi hayat, daha yüksek gelir ve güzel bir gelecek vaat etmeyen tasarımlar, sahibinin elinde kalır, öyle oldu.

Orta sınıfın gelecek ümidi, topyekün bütün işlerin iyi gitmesine bağlıdır; buna mukabil üst burjuvazi, zümre çıkarlarını garantide gördüğü sürece rejim meseleleriyle ilgilenmemeyi tercih eder, ediyor. Burjuvazi rasyonel davranır, elmalarla armutları birbirine karıştırmaz; tavırları hissî değil hesâbîdir.

TÜSİAD Başkanı Ümit Boyner, "Bizim cemaatimiz toplumun tümüdür" buyurmuş ki bu önemli bir vaziyet alıştır. Orta sınıfın genişlemesi sürecinde TÜSİAD, toplam paranın yarısından çoğunu yöneten devletin işleyişine pek karışmaz, para ve faiz politikalarında ihtiyaç duyduğu desteği görmediğinde homurdanmakla yetinirdi; şimdi daha açık vaziyet alıyorlar ve diyorlar ki, "Türkiye'de kamu dışı üretimin yüzde 65'ini bizim üyelerimiz gerçekleştirir. Kayıtlı istihdamın yüzde 50'si TÜSİAD şirketlerindedir. Enerji dışındaki ithalat ve ihracat hacminde üyelerimizin payı yüzde 85'tir. Kurumlar Vergisi'nin yüzde 90'ını üyelerimiz ödüyor." Devletin ekonomideki devâsâ hissesi, olmasa gereken asgari miktara doğru çekilirken özel sektör, demokratik açık toplumun, özel sektörün çıkarlarıyla hayatî derecede örtüştüğünü görüyor. Zenginler kulübü toplumsallaşıyor. Sosyal sorumluluklarını fark ediyor, elini taşın altına doğru itiyor.

Hayra alâmettir; artık zümre menfaatlerini suyun üstünde tutup, rejimin as elemanlarına "Sen benim istediklerimi ver, ben de sana karışmayayım" demekle yatırımlarını koruma devrinin geçtiğini anlıyorlar. Güneydoğulu işadamlarının aynı istikametteki çıkışlarını bu anlamda değerlendirmek lâzım. Türkiye'nin Kürt kökenli nüfusu da nisbî oranda orta sınıfa dahil olmakta ve geleceğini Türkiye'nin içinde ve bütünlüğünde görmektedir. Kürtler adına sadece dağdakilerin ve dağdakileri desteklemek durumunda kalan yoksul Kürtleri temsil ettiğini ileri süren Kürt siyasetçiler, özellikle orta ve batı Anadolu'da yaşayan ve Güneydoğu'ya dönmeyi aklından geçirmeyen orta sınıfı temsil edemiyorlar. Silah gürültüsü, kan ve cinayet mâkul ve tabii Kürt taleplerini baskı altına alıyor, fakat geçicidir.

Öyle anlaşılıyor ki Türkiye'de tabii yoldan köylülüğün tasfiyesinden hâsıl olan sıkıntılar, Kürtleri de ilgilendirmektedir: Köylülüğün tasfiyesi, orta vadede orta sınıfı güçlendiriyor.

Orta sınıfın Kürtleri, PKK'yı ve silaha yaslanan siyaset biçimini orta vadede tarihe gömecektir. Delice saldırıp durmalarının sebebi budur.

Silgi

Kalem, boya, fırça, makas, kâğıt, defter, zamk, çakı, kalemtıraş, cetvel, pergel, büyüteç, tutkal, etiket, bloknot, tel zımba, delikli zımba, dosya, klasör, mukavva, tutkal, karton, çanta, topluiğne, ataç, falçata, gönye, açıölçer, tebeşir, silgi...

Silgi deyince aklıma geldi; bilmem hâlâ var mıdır, yassı ve yuvarlak silgiler olurdu eskiden; tam ortasında tenekeden mamul delikli tutamak, bu tutamağın ortasından ip geçirilirdi de isteyenler boynuna asardı. İlkokulda öğrencilerin ikide bir kaybetmemek, arayınca yerinde bulmak için silgiyi boyna asmak gelenekleri vardı. Şimdi var mıdır, dikkat etmemişim.

Silgi meselesi önemlidir ve bu yumuşak lastik parçasının kendinden daha derin ve anlamlı bir felsefi mânâsı vardır. Silgisi olanın hatâ yapma imkânı olur; yanlışsa siler, doğrusunu yazarsınız. (Bak bak bak, ne felsefi lâflar bunlar, tabii anlayana!..)

Mürekkepli kalem hatâlarını ortadan kaldırmak için diğerlerinden daha sertleştirilmiş silgiler de olurdu kırtasiye dükkânlarında, talebe işi değildi, büyük amcalar, yazıhanelerinde kullanırlardı fakat genellikle kâğıdı kazıyıp delmek, hatta yırtmaktan öte bir işe yaradığını hatırlamıyorum. Sonraları daktilolar yaygınlaşınca daktilo silgileriyle yüzgöz olduk. Kalem biçimindeydi ve içinde sert cinsinden bir lastiği vardı. Eğer teksir kâğıdı kullanıyorsanız daktiloda, silmek daha kolaydı, zira teksir kâğıdı, vaktiyle "üçüncü hamur" denilen, etli, kalınca, mat ve kaba-saba bir kâğıt cinsiydi.

Sahi yahu, ne oldu üçüncü hamur kâğıtlarımıza bizim?

Soruyorum ama biliyorum encâmını; bu kaba-saba kâğıtları biz üretiyorduk, Seka'nın bilmem hangi fabrikasında. Daha çok kamu kuruluşlarında müsvedde için tercih olunur, kurumun tuvaletinde el silmek için havlu niyetine de kullanılırdı da pek kızardım ben bu işe. Kâğıdı mübârek bilirdik, temizlikte kullanılmaz diye bilirdik. Aradan biraz zaman geçti, kâğıt hâlâ mübârek fakat temizlikte de kullanılıyor; bu durum kâğıdın mübârekliğini zedeliyor mu bilmem...

Neyse 90'lı yıllarda mıydı nedir, üçüncü hamur piyasadan çekiliverdi, yerini, şimdilerde kabaca A4 dediğimiz parlak kâğıtlar aldı; hani o bembeyaz, gözü yoran, ışığı yansıtan, 500'erlik ambalajlarda satılan, bollaştığı için değersizleşen kâğıtlar. "Aman dostlar, yok mu bizim eski kâğıtlardan?" diye birkaç top tedarik etmeye fırsat bulamadan birdenbire parlak beyaz kâğıtlara mahkûm oluverdik.

Efendim bu 3. hamur kâğıdın şöyle kartona yakın derecede kalın ve esmer cinsleri olurdu. Meraklısı bilir, meselâ vaktiyle Refik Halit Karay üstadımızın külliyatını yayınlayan "Semih Lûtfi Kitabevi", üstad Münif Fehim'in kendi elcağızıyla çizdiği kırık çizgili meşhur kapak konsepti serisinde işte tam da bu cinsten bir kâğıt kullanırdı. Şüphesiz diğerlerinden beş on kuruş daha fazla mâliyet fakat buyrunuz, aradan 70 sene geçtikten sonra kendini hatırlatan bir kalite gösterisi... Nitekim bu kâğıtların asıl zarafeti, tipo tekniğinde kurşun harflerin kâğıda geçmiş diş izlerini hâlâ taşıyor olmasıdır; elinizi yazılı satırlara hafifçe sürdüğünüzde "forse" kabarıklığını o'ssaat farkedersiniz; bu, iki boyutlu harflerin çaktırmadan üçüncü boyuta doğru harekete geçmesidir ki beni çok zevklendirir.

Seka'yı kapatmışlar diye duyduk sonraları; devlet fabrikası olduğu için astarı yüzünden pahalıya geliyormuş vs, vs... Şimdi kırtasiyecilerde tutya kabilinden yüzerlik desteler halinde teksir kâğıdı diye bir şey satılıyor ama nerede o eski lezzetler birader?

Kırtasiye deyince aklıma geldi, sahi ben kırtasiye kavramı hakkında bir şeyler yazmak için masaya oturmuş, sonra kırtasiye denince akla ilk gelen şeyleri sıralamaya başlamıştım da sonradan silgiye takılı kalmışım.

Çocuğuz; kendi aramızda yağlı kalem diye bir kavram geliştirmişiz. Yağlı kalemle yazılan yazı daha güzel, daha parlak bir siyah iz bırakıyor kâğıtta. Bir kurşunkalemin "yağlı" olup olmadığını anlamak için kalemin sırtını, yani açılmamış ucunu bir güzel hohluyoruz, sonra başparmağımızın etli kısmını kalemin sırtına bastırıp elimize kalemle birlikte havada sallıyoruz (ne olacaksa!). Sonra kalemi tutan elimizi ayırıyoruz, eğer kalem yere düşmez, başparmağa yapışık kalırsa o kalem yağlıdır!

Nasıl test ama?

Atos marka kurşunkalemler vardı o zaman; diğerlerinden belki biraz pahalı ama yağlı mı yağlı! O zaman kalemlerde grafit karışımının miktarını gösteren B'yi, sertliği tayin eden kil miktarını gösteren H simgesini bilmiyoruz tabii.

Bir ara kokulu kalemler çıktı, Çin işi miydi Tayvan mı; diğerlerinden ince, mis gibi kokuyor ama hemen erkek öğrenciler sosyetesinde "kız işi" diye yafta yediği için uzak durduk. Atos erkek kalemiydi; Atos'un bugünkü torunlarının sırtında 2B yazar, 7B'ye kadar uzanır gider güzelim yağlı kurşunkalemler. Bugün envâ-ı türlüsü kırtasiye dükkânlarında düzine ile üçotuz kuruşa satılıyor, hiçbirinde Atos'un uyandırdığı leziz çağrışımları bulamıyorum.

Garip bir alışkanlık daha vardı; sarı defter. Öteki defterler beyaz kâğıttan yapıldığı halde matematik defterlerimizin sayfaları çizgisiz ve sarı renkliydi. Sayfaları düzgün kullanmak için herbirinin soluna yukardan aşağıya doğru cetvelle kırmızı çizgi çekerdik. Öğretmenlerimiz nedense böyle isterdi.

Kenarlarına bazen çiçek resimleri yapardık ama daha çok kızlar düşkündü bu işe: Kenar süsü. Daha çok geometrik çizgilerden oluşan süslerin içini renkli kalemle boyamak da âdettendi.

-Paranız yoksa gazete kâğıdıyla kaplayacaksınız ama mutlaka kaplanacak defterler. Çıkarın defterlerinizi, muayene edeceğim!

Gazete kâğıdıyla defter ve kitapların kapaklarını ciltleyenler de olurdu ama ben daha ziyade -ele geçirebilmişsem eğer- bugün Kraft kâğıt diye bilinen kahverenkli ambalaj kâğıtlarını tercih ederdim. Oğullarımın defter ve kitaplarını da yıllar boyunca kendi ellerimle kraftla kaplayıp üzerlerine sırtı dille yalanan cinsten kırmızılı mavili etiketler yapıştırdım. Severdim defter kaplamayı, kendime mahsus kaplama teknikleri bile geliştirmiştim.

Yukardaki listeye bir göz attım; elişi kâğıdını unutmuşum. Resim dersinde renkli elişi kâğıtlarıyla yırtma-yapıştırma tekniğiyle ödevler yaptırırdı öğretmenlerimiz. Elişi kâğıdının sırtını zamkladıktan sonra kurumadan sivri ve sert bir şeyle kâğıda bastırarak küçük parçalar koparıp yapıştırırdık. Bu tekniğin ilerdeki günlerde bir işe yarayacağı düşünülmüştü herhalde ama hâlâ bu tekniğin hangi ihtiyacı karşıladığını anlayabilmiş değilim; belki günün birinde lâzım ümidini koruyorum ama...

Kırtasiyecilikten herkes nefret eder, ben de elbette ama kırtasiyeyi pek severim.

Yaşasın defterler, kâğıtlar, boyalar, zamklar, mukavvalar, kalemler, telli zımbalar, makaslar, kalemtıraşlar...

Dünya durdukça yaşasınlar...

'Ertesi gün' kâbusu

Şom ağızlıların dediği çıkıyor; 2010 yazının sıcaklığı daha şimdiden ciğerimizi kavurmaya başladı. PKK’nın üstlendiği saldırı haberleri gittikçe artıyor.

Saldırıları PKK üstleniyor; hepimiz silah kullanıp cinayet işleyerek siyaset yapmaya kalkışan PKK’yı tel’in ediyoruz fakat kendi adıma bu örgütün gerçekten PKK olup olmadığı, daha doğrusu bu eli kanlı örgütün bildiğimiz eski PKK ile ne kadar devamlılık gösterip göstermediği konusunda derin şüphelerim var. Anladığım kadarıyla PKK, Öcalan’ın 1999’da Kenya’da yakalanıp Türkiye’ye teslim edilmesiyle büyük bir şaşkınlık ve dağılma dönemine girdikten sonra metamorfoza (değişime) uğradı. Vaktiyle PKK’yı var edenler, onun tasfiyeye uğramasını “marka değeri” bakımından uygun bulmadılar ve rolünü yeniden biçimlendirdiler. Bu şartlar çerçevesinde PKK’nın sadece kendi imkânları ile finanse edilen ve ayrılıkçı Kürt taleplerini silah zoruyla gerçekleştirmeye çalışan sıradan bir “kurtuluş” örgütü olup olmadığı şüpheli görünüyor. Can damarımıza yönelen tehdit, bilinen PKK’nın ötesinde ve dışında bir desteğe sahiptir. Türkiye’nin bugün en âcil meselesi olarak PKK terörüyle ne ölçüde ivme

kaybı yaşadığı hesab edilirse ve krizden kimler kazançlı çıkıyorsa, PKK'nın gerçek yöneticilerini de orada aramamız lazım.

ŞAKA GİBİ...

Şimdi bir başka tasavvur geliştirelim. Frenk tâbiriyle şeytanın avukatlığını yapalım, en kötü ihtimâli, olmayacak olanı, muhâl ihtimâli düşünelim.

"Ertesi gün"ü düşünelim; ertesi günü, yani silahla siyaset yapmaya, Kürt-Türk ayırd etmeksizin adam öldürmeye alışmış PKK'lı yöneticilerin hayalindeki yönetimin kurulduğunu varsayalım.

Bugüne kadar hiçbir zaman iki taşı birbirinin üstüne koymayı aklından geçirmeyen, nerede iki taşı üst üste görseler yıkmaya, bozmaya, tahrip etmeye alışmış terör simsarlarının egemen olduğu bir toprak parçası hükümet kurduklarını farzedelim.

Hükümet olmak, devlet kurmak, egemenlik tesis etmek doğrusu tatlı hayaller...

İşin en kolayı bayrak yaptırmak, harita bastırmak, yeni bir para tedavüle sokmak, kamu kuruluşlarının kapısına tabelalar yazdırmak, PKK'nın egemenliğindeki devletin yeni vatandaşlarına birer pasaport vermek.

Sonra?..

Tarihin en berbat, en kıyıcı, en otoriter örgüt yapılanması ve hiyerarşisi içinde sadece yıkmaya, tahrip etmeye, korkutmaya, haraç almaya, uyuşturucu ticaretinden komisyon kesmeye, bozmaya, kargaşa çıkarmaya alışkın bir örgütün mensupları için roller değişecek, bu defa başka mecburiyetlerle yüzyüze gelecekler...

Taşı taşın üstüne koymak.

İnsanlara güven vermek, emniyetlerini ve genel mânâda asayişlerini sağlamak.

Ekonominin alt yapısını kurmak, sağlık hizmetleri için insan, kaynak, ekipman ayırmak; yaygın eğitimi örgütlemek, her sabah okula giden öğrencilere ders malzemesi, derslik sağlamak.

O okullara giden masum çocukları, yol kenarına döşenip uzaktan kumanda ile patlatılan kalleş pusularda parçalamak isteyen bir başka yabancı gücün kiralık katillerine karşı tedbirler almak...

Belediye yönetimleri kurmak; bu beldelerde yaşayan sâkinlere sağlıklı altyapı vermek; her dakika akan içilebilir su, ikide bir kesintiye uğramayan elektrik enerjisi, yürünebilir kaldırımlar, tertemiz sokak ve caddeler kazandırmak. "Düzen"den sorumlu olmak...

Bu arada çöp varillerine konulan patlayıcı maddelerle masum insanların katledilmesini engellemek için gözünü dört açmak...

Sadece şehirlerde değil, dağlarda da emniyet ve huzuru kurabilmek... Yol emniyeti sağlamak, temel hakları garanti altına almak; Kral Lear piyesinde söylendiği üzre "uykuyu öldürmemek!"

Yurttaşlarına geleceğe dair güzel ümitler telkin etmek, onların her birine şahsi birer vizyon göstermek. Adalet hizmetlerini düzenlemek, her an Allah'a hesap vermeye hazır derecede yüksek vicdanlı ve bükülmez tabiatlı bir hukukçular ordusu yetiştirmek.

"Ben bir ferdim ve benim de söyleyeceklerim var; size ne kadar aykırı görünse de benim söz söyleme ve yayma hakkıma saygı bekliyorum" diyen insanlara fikir ve vicdan hürriyeti sağlamak!..

PKK ve fikir hürriyeti, PKK ve vicdani kanaatlerin dokunulmazlığı; şaka gibi!

...

Bu liste uzar gider fakat meselenin özü değişmez. Masumların kanı üzerinden buyurganlık taslamaya, siyaset yapmaya alışmış insanların medeni bir tasavvuru olamaz; bir çöp kutusuna gizlice bomba yerleştirmek, uzaktaki karakola roketatar savurmak, servis aracındaki masum insanları makineli tüfekle tarayarak, kandırdıkları buhrana kapılmış militanlarını canlı bomba haline getirerek mesaj vermeye alışmış insanların yönetimi de alışageldikleri tarzdan ayrı olamaz. Sadece eli silah tutan takımı değil, onların şiddet eylemlerinden kazandıkları yıldırma ve korku yaratma tesiri üzerinden siyaset yapmayı kolay bulan okur-yazar ve siyasetçi takımının da gidebileceği uzunca bir yol yok; kendi halkına hiç düşünmeksizin aynı acımasız şiddetin dişlerini göstermekten başka...

"Ertesi gün" kâbustur.

ZOR OLAN YAŞATMAKTIR, ÖLDÜRMEK DEĞİL...

Hayır, bu varsayım, Kürtlerin devlet kuramayacağı iddiasını taşımıyor; silahla siyaset yapmaya, cinayetle mesaj vermeye alışmış olanların bir mânâ kötü bir metamorfoza tâbi kalacağını öngörüyor. Silahla siyasete bilerek veya bilmeyerek destek verenleri de kapsayan bir varsayım bu.

Şiddetin dilini ezberleyenlerin, şiddet dışında bir rüya görmeye hakları yoktur. Tabii ve haklı Kürt talepleri, şu yaz günlerini kâbusa çeviren terör ortamında giderek şirinliğini, haklılığını ve kabul edilebilirliğini kaybediyor, sevimsizleşiyor. Şiddeti siyaset edinmiş PKK, daha iyi bir hayat seviyesi ve herkes gibi insanca bir yönetim rüyası gören Kürtleri suskunlaştırıp çaresiz hale getiriyor. Geleceğini Türkiye'nin içinde gören Kürtler, hepimiz kadar bu şiddet çıkmazından muzdariptir. Sesleri az çıkıyor ama PKK'nın tasarladığı bir kamu yönetiminde yaşamanın nasıl bir kâbus olabileceğini biliyor, görüyorlar. Çâre, Türkiye'nin daha demokratik, daha hukuka itaatkâr, daha çok refah üreten ve âdil bölüştüren bir ülke haline gelmesi için çabalamak; hepimizin yaptığı gibi.

Türkiye bu doğuşun sancıları içinde; Türkiye büyük bir mücadele veriyor, Türkiye büyük bir dönüşümün eşiğinde var gücüyle direniyor ve Türkiye, yurttaşlarına daha güzel bir gelecek vaad ediyor.

Bugünün PKK'lıları, yıllar sonra torunlarına "Deden bir kurtuluş savaşçısıydı" yavrum diyebilmek imkânını öldürüyorlar. Kolay olanı seçiyor ve düşünmeksizin katlediyorlar; zor olan yaşatmaktır. Kürtler adına silahlı siyaset yapanlar ve şiddeti destekleyenler, aslında kendi geleceklerine dair güzel hayâller kurmak ve ümit yeşertmek ihtimâline kurşun sıkıyorlar.

2010

31 Temmuz

CHP'de esprileri kim yapar? Zaman Gazetesi

28 Temmuz

Hükümeti piste davet ediyoruz Zaman Gazetesi

26 Temmuz

Bir limonatacının gözüyle 'üzümsuyu' meselesi Zaman Gazetesi

25 Temmuz

"Bu cennet yurt köşesinde mutlusunuz Kızılcahamamlılar!" Zaman Gazetesi, Pazar Keyfi

24 Temmuz

'Yakışır Atama; yapıcak tabi erkek değil mi?' Zaman Gazetesi

21 Temmuz

Evet! Zaman Gazetesi

19 Temmuz

İsagoci Zaman Gazetesi

19 Temmuz

Mimar Sinan'ın Ermeniliğine dair Aksiyon Dergisi

18 Temmuz

Atatürkçü Düşünce Derneği'ne nasıl girdim; nasıl çıktım? Zaman Gazetesi, Pazar Keyfi

17 Temmuz

Babamın partisi! Zaman Gazetesi

14 Temmuz

Töbe billah! Zaman Gazetesi

12 Temmuz

Hayat tarzı çatışması ve lânetliler sınıfı Aksiyon Dergisi

12 Temmuz

Dükkân sizin... Zaman Gazetesi

11 Temmuz

Canlı hayvan katliamı! Zaman Gazetesi, Pazar Keyfi

10 Temmuz

Rûhen münfesih! Zaman Gazetesi

07 Temmuz

Abartıyorsun Orhan Abi! Zaman Gazetesi

05 Temmuz

Oturma sakın! Zaman Gazetesi

03 Temmuz

Bir darbe piyastos olsa; gör başına neler gelir? Zaman Gazetesi

Bir darbe piyastos olsa; gör başına neler gelir?

Ergenekon diye bilinen davalar zincirinin "hangi" cenahta, "ne türlü" derin bir yılgınlık ve çöküntü meydana getirdiğini Ertuğrul Özkök'ün dünkü yazısından anlayabiliyoruz; "Halk avukatları silkeliyor" başlıklı yazı, "Ya Rabbim ne olur Ergenekon davasının ne kadar dandik

bir şey olduğunu cümle âlem görsün, iddia sahipleri rezil olsun" diye iç geçiren "cenâh"ın rûhiyâtına mercek tutuyor.

Önemli bir belgedir; bu yazısında Özkök, bütün yazarlık hünerlerini seferber ederek kamuoyuna ve özellikle davayı yürüten yargı mensuplarına karşı dikkatle seçilmiş kelimelerle ani kontratak taktikleri geliştiriyor; mesela iki sanık yakınının uluslararası bir hukukçu dikkatiyle (...) eften püften, önyargılı ve ideolojik bakış açısı taşıyan iddiaları lime lime ettiklerini ileri sürüyor ki Özkök'ün zehâbına göre bu uluslararası kalitede bir hukuk dersidir... Vaay, hatta "vaaaay" diyoruz!

Bundan sonra Ergenekon savcılarının işi daha zor diyor Özkök; daha sonra sanık yakınlarının açtığı web sitelerindeki "uluslararası kalite" taşıyan savunmaları yeterli görmediğinden olsa gerek, yazar arkadaşlarının şâhitliğini imdâda çağırıyor. Bunlar dikkatli gazetecilerdir diyor, harika yazılar kaleme aldılar diyor, yalnız değiliz demeye getiriyor.

Sıfata dikkat buyrunuz: Harika!

Bence Özkök'ün yazısı da harika. Hakkı teslim edilmeli. Mesele, ustalıkla iyiler ve kötüler şeklinde târif edilmiş; bir tarafta "sabahın köründe evinden alınıp içeri tıkılmış mâsum insanlar, diğer tarafta tutulduğu yerden dökülen kötü iddianameler, bu iddiaları destekleyen demokrat, liberal sözde aydınlar..."

Özkök'ün bu tarihî yazısı bana, "Organize İşler" filminin o meşhur sahnesini hatırlatıyor. Film, acemi gangster çetesinin dayaktan geçirildiği sahneyle başlıyor. Dayaktan sonra ağzı-gözü tekkenişin tavasına dönmüş çaylak çete reisi rolündeki Yılmaz Erdoğan, eksilmiş dişlerinden ötürü peltek çıkan sesiyle diyor ki, "Bizi artık toparlamaya imkân yok. Yav bir insan bu kadar dövülmez ki, adam bayılmış bırak artık, adamı ayıltıp ayıltıp dövüyor ya..."

İsteyenler filmin bu sahnesini öncesi ve sonrasıyla daha etraflı haliyle seyredip felsefî hisseler çıkarabilirler; özellikle "Dayak nedir ve neden atılır?" sorusuyla başlayan kısmı tavsiye ederim.

Anayasa'nın 138. maddesindeki hiçbir merci yargıya tavsiye ve telkinde bulunamaz maddesini bir tarafa bırakarak söylüyorum; bir gazeteci, masumiyet karinesinden hareketle inanmadığı bir dava hakkında elbette fikrini dillendirir; Özkök biraz daha fazlasını yapıyor, meselâ "Bu hesap bir gün dönmeye başlar" cümlesi nasıl yorumlanır bilemem? Belli ki Ergenekon sanıklarının masumiyetinden emindir ve alışık olmadığı derecede risk üstlenerek karşı atağa geçiyor. Özkök, belli ki sadece usûl'e değil, bu davanın "esas"ına da karşıdır.

Özkök acaba Türkiye'de kaç askerî darbe yapıldığından, darbeciliğin Türkiye'de ne kadar kötü bir gelenek tesis ettiğinden bîhaber midir? Oysaki yakın dönem siyasî edebiyatımız, bizzat darbeciler tarafından kaleme alınan çok ilginç samimi itiraf kitaplarıyla dolu; bunlar arasında Albay Talat Aydemir'in "Hatıratım" isimli eserini, Ergenekon'un ve darbeciliğin sahiciliğine

inanmayan Özkök'e nâçizâne tavsiye etmek isterim; özellikle 239. sayfadaki şu ibâreyi: "Harekât gecesi saat 05.30'da Eskişehir Hava Üssü'nden dört adet F-100 uçağı getirdiler, şehirde [Ankara] daha evvelden kararlaştırdığımız bölgelerde uçurdular. Hava Kuvvetleri ile Genelkurmay binasını da makineli tüfek ateşi altına aldırttılar. Hatta Hava Kuvvetleri karargâhına roket atışı bile yaptılar, ben bunları gözümle gördüm. Bu arkadaşlar güçleri nisbetinde vazifelerini yapmışlardır, fakat mahkemede çok yalan söyleyerek indimde küçüldüler." ibâresini...

Özkök o tarihte 15 yaşlarında olmalı; eli kalem tutsa, belki bu satırları da şirin gösterecek bir şeyler bulurdu diye düşünüyorum ister istemez...

Oturma sakın!

Değerli MeYeKa üyesi arkadaşlarım, toplantıyı açıyorum, efendim, ülkemizin... ülkemizin... bir saniye efendim; Ali bey hayırdır? Efendim gerek yok kaş göz işaretlerine, yönetim kurulumuz demokratik bir kuruluştur. Çekinmeyiniz Ali bey, efendim?..

Peki, kulağıma söyleyebilirsiniz... Hmm, anlıyorum... öyle miii? Peki efendim, bekleriz o halde; arkadaşlar, Önder abimiz lavabodan henüz dönmemiş, farkında olmadığım için hepinizden, özellikle Önder büyüğümüzün manevi varlığından özür dilerim... Süreyi boş geçirmemek için ne yapmamız gerektiğini oylamaya sunmayı... sunmayayım mı Ali Bey, peki sunmayayım... bari bir bardak su içeyim; mahzuru yok değil mi Ali bey, teşekkür ederim efendim... günde beş litre su içmeliymişiz, doktorlar öyle söylüyor; bunu söyleyen doktor günde beş litre su içebilir mi acaba? İnanmazsınız, bir gün denedim ben bunu, ilk litreyi bitiremedim vallahi; bunlar insanı sağlık manyağı yapacaklar neredeyse, şimdi de lokanta masalarındaki tuzluklara takmış Sağlık Baka... Oo Efendim hoş geldiniz, Önder abi de geldiğine göre toplantıya başlayabiliriz demektir, Ali bey, bir sakınca yoktur inşallah? Evet, yokmuş, başlıyoruz efendim; bu arada bir açılış konuşması yapmak ister miydiniz Önder abi, gerek yok diyorsunuz... ilerde belki yaparım diyorlar ve ben sözlerime devam ediyorum. Gündemin ilk maddesi, yaptığım son yurtiçi gezilerindeki izlenimlerimdir...

Değerli arkadaşlar, yurtiçi gezisi deyince uçak neyse haydi; THY uçakları konforlu, güzel, hele ön taraftaki geniş koltuklar çok rahat. Skylife dergisini bir karıştırayım, bakayım ne partizanlık yapmışlar diye... Aa, genel müdürün resmi; bir ona baktım, bir THY'nin durumuna baktım; bu adamlar böyle bir şirketi nasıl tıkır tıkır işletip üstelik büyütebiliyorlar diye hayret ettim hani. Acaba Amerikalı danışman filan mı tuttular diyorum ben? Neyse efendim, uçak faslı iyi ama helikopter yolculuğu felaket bir şey arkadaşlar. Yolda İlker Paşa'mla biraz sohbet edeyim dedim, ne mümkün? Müthiş bir motor uğultusu, kulaklık veriyorlar ama anlamak ne mümkün? Yolda dedim ki İlker Paşa'ya, Paşam dedim, Recep bey muhalefet lideri olsaydı bu gezide ona eşlik eder miydiniz dedim. Duyulmuyor işareti yaparak kulaklığı işaret etti, ben de

tekrarlamadım soruyu. Sağ olsun çok nazik, çok düşünceli bir insan, büyük bir değerdir kendileri.

Neyse efendim, indik karakolun pistine, fotoğraf çektirdik, askerlerle merhabalaştık filan. Allah sizi inandırsın arkadaşlar, dimdik ayakta durdum böyle Atatürk gibi, hiç korkmadım. Resimde de görülüyor zaten. Ben bu fotoğrafı Önder abinin de izniyle seçim afişlerinde kullanalım derim... iyi olur bence. Sonracığıma askerlerimizle öğle karavanası yedik, yemekler güzeldi, bulgur pilavı güzeldi, tas kebabını pilavın üstüne döküp çaldım kaşığı, çaldım kaşığı; üstüne de çay içtik bir güzel. Bu esnada Önder büyüğümüzün tembihini hatırlayıp hep ayakta durdum. Tabii ayakta yemek yemek zor oluyor ama bunu da başardım arkadaşlar. Orada dedim ki, "Problemlerimizi Ankara'da oturarak çözemeyiz; ayakta durmamız lazım ve ben işte bu yüzden oturmuyorum. Eksik olmasınlar onlar da tabldot tepsilerini ellerine alarak benimle birlikte ayakta yemek yediler. Hoşaf içerken zor oluyor tabii, kolay değil, nitekim bir kısmı ister istemez yere döküldü ama bizim işimiz zor olanı başarmaktır. Nitekim "Oturarak problem çözemeyiz" vecizesinin de seçim sloganı yapılması iyi olur diyorum ben; elbette Önder abi'nin de izniyle... Ne dersin Önder abi? Bir dakika işitemiyorum, evet abi... elbette Önder abi... öyle yaparız o zaman Önder abi... Arkadaşlar, Önder abi, bu esnada benim ayakta olmam gerektiğini söylüyor. Hemen ayağa kalkıyorum ve bunu düşünemediğim için başta Önder abi olmak üzere hepinizden özür diliyorum. Değerli arkadaşlarım; verimli bir geziydi, ilk seçimde iktidarız, artık oturabilir miyim Önder abi?

Abartıyorsun Orhan Abi!

23 Eylül 2009 tarihinde rahmete kavuşan Osmanlı sülâlesinin en kıdemli mensubu Ertuğrul Osman'ın eşi demiş ki, "Eşimin ölümüyle hanedan ve hanedan reisliği bitmiştir. Bundan sonra reislik diye bir mefhum varsa eğer o aile reisliğidir."

Farsça'dan bize intikal etmiş bir tâbir vardır: "Men çi gûyem, tanbûrem çi gûyed", yani, "Ben ne söylüyorum, tanburum ne çalıyor" mânâsında kullanılır. Ertuğrul Osman'ın eşi Zeynep Tarzi Hanım'ın sözleri doğru, fakat vahim derecede eksik. Osmanlı Hânedanı hukûken, fiilen ve siyâseten 3 Mart 1924 tarihinde sona erdi, münfesihtir. Bundan sonrası için sülâle mensupları (Dikkat buyrulsun, hânedan değil, sosyolojik mânâda "sülâle"!) arasındaki liderlik münakaşaları mânâsızdır; dolayısıyla Zeynep hanım'ın "Eşim öldü, hanedan reisliği bitti" yolundaki sözleri, hatırasına saygı duyulacak bir eşin ardından söylenmiş teessür ifâdesinden öteye gitmez. Nitekim Ertuğrul Osman'ın Sultanahmet Camii'nde kılınan cenaze namazına ben de, tarihî bir hâtıraya saygı duygusuyla iştirak etmiştim, "Son şehzâdemizi uğurlayalım; yeni veliahd kim acaba?" kasdıyla değil.

Muhafazakâr kitlenin nazarında Osmanlı Hânedanı'nın bakayaası mağdur ve mazlumdur, fakat bu nazar, Osmanlı kavramına yüklenen bütün iyi ve olumlu şeylerin taşıyıcısıdır aynı zamanda; bilemezler ki Osmanlı Hânedanı, aristokrasisi ve özellikle burjuvazisi olmayan bir

toplumda Batıcılığın lokomotifi görevini üstlenmek durumundaydı. Bugünün sathî "Çağdaşlık" ölçüleriyle göz atarsanız, dönemin en ilerici, en alafranga zümresinin hânedan mensupları olduğunu fark eder, şaşırırsınız. Osmanlı ordusunun Batılılaşma siyasetinde ister istemez bir matkap ucu rolü üstlenmesi gibi, hânedan da aynı siyâsetin tasarlayıcısı ve önde gideni durumunda bulmuştur kendini. Hânedan'ın 1924'te ite kaka tasfiyeye uğraması, tasfiyecilerin "Ben daha sıkı Batıcıyım, siz ise mürtecî sülüklersiniz" tavrına bürünmesi anlamları değiştirmemeli.

Şöyle hissediyorum; hânedan tasfiye edilmeseydi, biz yine bugün onlara, -hani o TÜSİAD mensuplarının kokmaz-bulaşmaz, burnundan kıl aldırmaz tavırlarından rahatsız olduğumuz derecede- mesafeli bulunacaktık. Amiral (!) rütbesindeki köşe yazarlarının "Türkiye'yi bölsek ne yazar arkadaş?" makamında saçmalayabildiği bir ülkede hâlâ bir ferd-i vahidin çıkıp "Hilafet isterem, padişahlık isterem" diye saçmalamamış olmasının sebeplerinden biri de budur.

Türkiye'de ahali, kavram olarak cumhuriyetten memnundur; derdi, Cumhuriyet'in halk idaresi yerine bir nevi padişahlık sultasını devam ettirmesindedir. Bundan bâ'de merak buyrulmasın, kimse yeni veya eski bir hânedanın ağız kokusuna tahammül etmez, halk idaresinden vazgeçmez.

Kendi aralarında saray oyunu oynamaktan zevk alıyor olsalar ki, bakınız Osmanlı Hanedan Vakfı Başkanı Orhan Osmanoğlu, yengesi Tarzi'ye şöyle çıkışıyor: "Ertuğrul Osman Efendi'nin ölümüyle hanedanı nasıl bitiyor anlamadım. Çok yakında İkinci Mahmut'tan günümüze kadar hanedan üyelerini de kapsayan bir şecere kitabımız çıkacak. Vakfımız bunun aksini ispat edecek. Şu anda hayatta olan 24 şehzade, 16 sultan ve birçok beyzade ile hanımsultan var. Kendisi bir hanedan ailesi mensubu olarak hanedanın bittiğini söyleyemez. Biz Anadolu'da yaşayan normal bir aşiret değiliz. Koskoca 600 senelik bir imparatorluğun torunlarıyız. Çocuklarımız doğduğu sürece ailemiz ve hanedan kıyamete kadar devam edecek."

Breh breh breh... Orhan Abimiz kusura bakmasın, ben en çok "biz Anadolu'da yaşayan normal bir aşiret değiliz" lâfına tutuldum. Diyorum ki, "Orhan abi, severiz, sayarız fakat durumu bu kadar abartmasanız iyi olur. Biz Anadolu ahalisinden aşiret bağlarını bile hatırlamayan sıradan Karabudun Türkleri olarak, şu yaptığınız tartışmaya hem gülüyor, hem gıcık oluyoruz, anlatabiliyor muyum şehzâdem?

Rûhen münfesih!

Garip bir durum var; şu elimizde tuttuğumuz anayasadan, AYM üyeleri de, hatta CHP de dahil hiç kimse memnun değil, herkes aleyhinde konuşuyor. "İyidir, aslan gibidir" diyenini duymadık şimdiye kadar.

İşte bu elimizde tuttuğumuz anayasa diyor ki, kanunların anayasaya uygunluğunu AYM denetlesin! Eyvallah, güzel bir fikir. Nasıl denetlesin? Efendim, Meclis'in yaptığı kanunları hem şekil hem esas bakımdan ama anayasa değişikliği yapılırsa sadece şekil bakımından denetlesin!

Peki, güzel, mâkul; nasıl yapılacak?

Anayasa diyor ki, bu anayasanın her maddesi Meclis tarafından değiştirilebilir fakat ilk üç maddesine dokunulmasın.

Ona da eyvallah; dokunan yok zaten.

Ne var ki Anayasa Mahkememiz, kendini anayasa metni sanki kendi kalemlerinden çıkmış gibi tamamı üzerinde kendilerini otorite, hatta bir nevi ruhânî otorite, bir nevi yüksek rahipler meclisi olarak koyuyorlar. Diyelim ki ilk üç madde haricinde bir şeyin değiştirilmesi icab etti; bakıyorlar! İlk üç maddenin ruhuna aykırı mı, değil mi? Kendilerini anayasanın va'zıı yerine koyarak "gizli niyet tahkiki" yapıyorlar; oysaki anayasa metni bırakın gizli niyetlerin araştırılmasını, esasa dair fikir yürütülmesini bile men ediyor; sadece şekil bakımından, sadece şekil.

AYM Başkanı diyor ki, "Evet, esasa girdik". Öyle yapıldıysa Anayasa'yı bizzat AYM ihlâl etti demektir. Son kararda da yaptıkları budur.

Ne oluyor? Yazık oluyor! Anayasa'yı bizzat mahkeme üyeleri ihlâl ederse gerisini düşünün... Üstelik bu kurulun verdiği kararların temyizi yok. AYM, Anayasa'yı ihlâl ettiğinde bunun müeyyidesini yazmamış anayasa; "Bunlara da güvenmeyeceksek kime güveneceğiz yahu" diye düşünmüş galiba anayasa yapıcılarımız (ki onlar kendilerini bilirler!)

Böylece Anayasa Mahkememiz, kararlarıyla inşâ etmiş olması gereken itibarını, kendi kararlarıyla inşâ ettiği kararlarla artık onulmaz derecede yerle bir etmiş bulunuyor. Anayasal yargı sisteminin "en mümtaz" olması icab eden hukukçuları, yargı mehâbeti kavramını lâçkalaştırdılar. Verdikleri karardan kendilerinin bile hoşnut ve "emîn" olmadıklarını zannediyorum. Eminim ki hemen hepsi, "bir karar verdik ama keşke hiç olmasaydı; biz bile beğenmedik" hissi içindedir.

Berbat bir duygu olsa gerek, çünkü ülkenin hukuk tarihine geçtiler böylece. Bundan sonra sittîn sene "Vaktiyle bir AYM vardı, ne kararlar verdi aklınız durur" diye konuşulacak, yazılacak, tartışılacak.

Netice itibarıyla yazarınızın tahmini çıkmış bulunuyor; "Şişi de kebabı da yakmayacak bir formül bulacaklardır" diye düşünüyordum; yine öyle yaptılar; pek zekâvet sahibi olduğumdan değil, çünkü bunu hep yapıyorlar son yıllarda.

Aslına bakılırsa zihinlerindeki hukuki norm ile ülkenin genel siyasi ve iktisadi vaziyeti arasında bir te'lif yolu aramaya başladıkları an, görevlerini bırakmaları gerekirdi. Yapamadılar. Futbol maçlarında ara-sıra gördüğümüz "yanlı hakem" psikolojisine sürüklendiler, yani yanlış bir kararı bir başka yanlış kararla düzeltme endişesine kapıldılar. Böyle hakemleri kimse sevmez; hakemin verdiği kararla sonucu lehine çevrilen takımın taraftarları bile tutmaz. Bir sonraki maçta âdil davranmaya kalkışsalar bile inandırıcı olamazlar, önceki maçın şaibesi sürer gider.

Güvenilirliği kaybetmek böyle bir şeydir.

Anayasa Mahkemesi "bağımsız" mahkeme ama aldırış etmeyenlere ibret olsun; âdil olması gereken kurumun bağımsızlığı yetmiyor, "tarafsız" olması da gerekiyor.

Bundan sonra ne olacak? Kimin gücü yeter bilmem; yeni bir anayasa yapılacak, yeni bir AYM tasarlanacak, yeni üyeler atanacak, zira bu mahkeme, şeklen orada ayakta duruyor gibi görünse de "rûhen" münfesihtir.

Canlı hayvan katliamı!

Rengi farklı da olsa, kaş, göz, ağız, burun, kemik, adale yapısında ufak tefek farklar da bulunsa insanoğlunun tek türü var: Baş, gövde, iki kol ve bacaktan oluşan bir anatomiden söz ediyoruz; buna mukabil hayvanlar âlemindeki tür, hele hele renk ve organ farklılığı müthiş.

Nitekim biz insanlar, "hayvan"ı tarif ederken, onu insandan ayıran temel farklardan yola çıkabiliyoruz; buna göre hayvan düşünme, konuşma, fikretme ve âlet yapma kabiliyeti olmayan canlı türüdür. Bir bakıma insanın dışındaki her canlı.

Bazı "elemanlar" ise hayvanın insandan aman aman bir farkı olmadığını, esasen dünyadaki en anlamlı ve yaygın canlı türünün hayvanlar olduğunu, insanın bile "Evrim" yoluyla hayvandan türediğini ileri sürüyorlar ki konumuz bu değildir. Burada vurgulamak istediğim fikir, insan türünün tekliğine mukabil hayvanlar âlemindeki müthiş çeşitlilik, başdöndürücü zenginlik ve dünyanın her yerinde her coğrafyasında hayata tutunabilen o müthiş uyum kabiliyeti.

Hayvanları evcilleştiren uzak atalarımız, günün birinde küvette timsah, balkonda atmaca, oturma odasında kedi, köpek, sincap, fare veya kuşlarla birlikte yaşayacağımızı bilselerdi, "Abartmışsınız ama!" diye bizimle dalga geçerlerdi herhalde.

Abarttık ve adını hayvan sevgisi koyduk.

Hayvanları sevmek güzel bir şey elbette fakat kendi içinde ikiyüzlü bir muhtevası var: Biz hayvanlara karşı -nasıl söylenir bilemiyorum?- biraz "Irkçı" davranıyoruz galiba. Kedi, köpek, kanarya, civciv, buzağı, kuzu sevimlidir, evcildir, hoştur sevilesidir de meselâ bit, pire, solucan, sivrisinek, sülük, kene, köstebek birazcık "zararlı" hayvan cinsine girmezler mi? Girerler! Haşere ilâçları sanayiini düşünün bir kere...

Kimsenin sırf hayvan sevgisi yüzünden evinde tahtakurusu, mutfak karıncası beslediğini duymadım; ne var ki eskiden evlerin kuytu köşelerinde "hîn-i hâcette lâzım olur evlâdım, bulunsun" düşüncesiyle bir şişe içinde sülük bulundurulduğunu gayet iyi hatırlıyorum. Rahmetli halamın iki buçuk metrekarelik mutfağının yarısını kaplayan eski tarz ocağın üstündeki rafta vardı meselâ. Meşhur ve eski İstanbul valilerinden Fahrettin Kerim Gökay'ın Yeşilaycılığına muhalefet olsun maksadıyla akşamcı takımı o günlerde piyasaya çıkan 35 cc'lik ufak rakı şişesine onun adını takmışlar. Kısa boylu, biraz tombulca, üzeri nokta nokta pütürlü o şişelere o günlerde kısaca Fahrettin Kerim derlerdi; işte böyle bir şişenin içinde sülükler, günler, bazen haftalar ve aylarca şişenin cidarına yapışıp kıvrılmış halde dururlar ve bilmem ki ne ile beslenerek hayatta kalabilirlerdi? İşe yarayacakları zaman şişeden çıkarılan zavallı sülükler, insan vücudunda kan emecekleri yere konulup lüzumu kadar vampirlik yapmalarına müsaade edildikten sonra, "Eğlenceyi tadında bırakalım" kuralı gereğince üzerlerine mangal külü dökülerek yapıştıkları yerden ayrılır ve galiba ölürlerdi.

Hayır, halam bir hayvansever filan değildi.

...

Her neyse, burada temel meselemiz hayvanlarla insanlar arasındaki ilişkinin garip tabiatına dikkat çekmektir sadece; en azından hayvanlara karşı ikiyüzlü davrandığımızı söylemek yanlış olmayacaktır; onları severiz, öldürürüz, yeriz, derilerinden elbise ve otomobil koltuğu, tüylerinden kazak yaparız. Bana kalırsa hayvanseverliğin temelinde, onları dilediğimiz gibi tasarruf edebilme iktidarımız yatmaktadır; onları insan gibi davranmaya yaklaştırabildiğimiz zaman sevmeye başlıyoruz. "Kafesinde uslu uslu yemini ye ve ben istediğim zaman öt!" diyoruz mesela kuşlara. Zavallı akvaryum balıklarına reva gördüğümüz muamele ise yüz kızartıcıdır; bunun aksini savunan kendini balığının yerine koyarak bir ömür boyunca onda bir metreküp hacmindeki cam kafes içinde yaşamaya rıza gösterebilmelidir; üstelik beslenmeniz bile sahibinizin keyfine kalmış bir halde...

Geçenlerde Zaman Avusturya gazetesinin yıllık şenliğine katılmak üzere Viyana'daydık. Sohbet arasında on Avusturyalıdan birine bir evcil hayvan, tercihan köpek düştüğünü söylediler. Mâlum, asrî Evropa'da evli çiftler, birbirlerinin küçücük kusurlarını fark ettikleri zaman kolayca boşanabiliyorlar. "Birlikte yaşama" modası hâkezâ. Nikâh yok, çocuk isteğe tâbi ve genellikle istenmiyor. Yalnız yaşama modası geçerli bu ülkede. Yalnız yaşadığı evde öldükten ancak beş sene sonra ölümü fark edibelen insanların yaşadığı bir ülke Avusturya. Öyle ki, birkaç gün veya hafta geçtikten sonra ölümü fark edilen yalnız Avusturyalılar şanslı sayılıyormuş.

Ee, diyeceksiniz; eesi köpek! Bir insandan, evlattan, babadan, eşten, akrabadan beklenen sadakat ve yalnızlığı bölüşme ihtiyacını Avrupalılar köpekten bekliyorlar ve böylece her on kişiden biri evinde köpek besliyor.

Bir evde yaşamak isteyip istemediğini köpeklere sorsalar ve köpekten "Evet, ben bu adamın, bu kadının evinde yaşamak istiyorum." cevabı alabilseler belki problem kalmayacak. Biz insanlar, hayvanları iradesiz ve düşüncesiz kabul ediyoruz; onları eğitiyoruz, suni mamalarla doyuruyoruz, tabiatla kurdukları tabii ilişkiyi dejenere ediyoruz. Dereye atılan akvaryum balığının, kırlara salıverilen köpeğin, kanaryanın âkıbeti belli; ilk günü bile çıkaramadan uyumsuzluk sebebiyle ölüp gidiyorlar.

Biliyorsunuz, ülkemiz de artık Batılılaşma yolunda yelken-kürek "ilerlediğinden" dolayı bizde de kedi-köpek edinme merakı şehirli sınıf arasında yaygınlaşmaya başladı. Kediyi fare için, köpeği sürüyü korusun diye edinmekten vazgeçip onları birer can yoldaşı saymaya başlayanlarımız artıyor. Bunlar arasında saldırganlığı ile bilinen pitbull cinsi köpeklerin karıştığı kötü hadiselerin sayısı da artmaya başladı. Hal böyle olunca sorumlular da pitbull cinsine yönelik tedbirler getirmeye başladılar, kimileri "tamamen yasaklanmalı" fikrini savunmakta.

İşte tam bu esnada geçen hafta basınımızda pitbull köpeklerini savunan bir köşe yazısı yayımlandı. Yazara göre bir tatil köyünün bahçesinde otururken yanına bir köpek geliyor, yazar köpeği sevimli buluyor, oynamak istediğini farzederek keratayı biraz gıdıklıyor, köpek hoşlanıyor, patilerini yazarın kucağına koyuyor filan. Sahibine "Bunun cinsi nedir?" diye sorunca pitbull olduğunu anlıyor ve şaşırıyor. Köpeğin sahibi filozofça bir edâyla diyor ki, "Gördüğün gibi bunların da diğer köpeklerden farkı yok. Sevilmek isterler, oynamak isterler; mesele bir köpekte değil, o köpeğin nasıl yetiştirildiğindedir. Pitbull'ları saldırgan diye toplayacaklarına, o köpekleri öyle yetiştiren sahiplerini toplamalılar."?

Yazarımız, "Bu zor bir çelişki" diyor ve aynen benim bu satırlarda yaptığım gibi feylesofâne tefekküre dalarak şöyle yazıyor: "Arkadaşımın söylediklerinde haklılık payı var ama bunu nasıl ayırt edeceğiz ve saldırgan olarak yetiştirilen köpeklerin insanlara zarar vermelerini nasıl önleyeceğiz?? Öte yandan bunun bir canlı hayvan katliamına yol açmasının vicdanlarda yaratacağı tahribatları da düşünmemiz gerek. Bir köpek sahibi ile köpeği arasındaki derin bağı böylesine koparmanın yaratabileceği duygusal sorunları unutmamalı..."

...

Ben bu tefelsüfte en çok "canlı hayvan katliamı" tamlamasına bayıldım; canlı hayvan katliamı vicdanlarda tahribat yaratırmış. A benim filozof efendim, tavuk çiftliklerinde, mezbahalarda, ticari balık avı faaliyetlerinde yaptığımız nedir? Hayvan mahkemesi kurup suçluyla suçsuzu mu ayırıyoruz, yoksa kesilmek veya ölmek istemeyen hayvanlar için temyiz mahkemesi mi tesis etmemiz gerekiyor?

Ben onu bunu bilmem; evinde hayvan besleyenlere sıkı denetim, eğitim ve yüklü vergiler konulmalı; böylece belki "canlı hayvan katliamının" da önüne geçebiliriz.

Ne dersiniz?

Dükkân sizin...

Sabah kahvaltısı için X ilinin Y kazasına bağlı Z köyünde bir kır lokantasına gittik. Mekân sahibi kıdemli okuyuculardan birinin bacanağı. "İki sene önce bu bahçeyi satın aldığımızda yarıdan çoğu, neredeyse balta girmez dikenli çalılıklarla kaplıydı.

Altı ay sonra ne var ne yok diye bahçeyi biraz temizleyince kocaman bir değirmen binasıyla karşılaştık. Kadastrocuları çağırdık, ölçüp biçtiler, burası da sizin mülkünüz görünüyor dediler." deyince şaşırmadan edemedim.

Yüksek dağlardan coşa köpüre düze koşuşturan sulardan insan beli kalınlığında gümrah bir kol, değirmenin eski arkından 6 asırlık bir çınarın dibine dökülüyor, çınarın dibinde beş metre kutrunda bir havuz, içinde kart alabalıklar "gel keyfim gel" makamında oynaşıp durmakta.

-Bitişik bahçedeki komşumuz tâ Milli Mücadele yıllarından kalan evlerini tamir ettirip yerleşince dışarıya pek çok süprüntü attılar. A, baktık ki mazbut Osmanlı zevkinin izlerini taşıyan kallavî ciltli kitaplar. Birkaç gün önce yine bir hayli kitap vesaire atmışlar, sonuna yetişebildik. Elmalılı merhumun tefsiri tam takım. Görmek ister misiniz?

Böyle şeyleri hep fantastik romanlarda olur zannederdim. Kitapları görünce ağzım uçuklaya yazdı. Daha dün matbaadan çıkmış gibi tertemiz durumdalar. Ne cildinde güve yeniği, ne bir damla küf. Buluntular arasında Yassıada kararlarının ve idam günlerinin gazeteleri de var; Cumhuriyet, Falih Rıfkı'nın "Dünya"sı. Elli senelik gazeteler katlandığı gibi duruyor. Sonra Feridun Fazıl Tülbentçi merhumun Osmanlılar'ı, Abdullah Ziya Kozanoğlu'nun Savcı Bey'i; tertemiz. Kapak kısmında zarif bir imza, bir tarih, o kadar. 935 yılından kalma bir fabrika projesinin "muşamma" cinsi bir kâğıda çizilmiş planları. Yabancı firmalarla yazışmaların tasnif edildiği muntazam bir eski zaman klasörü, fevkalade zarif ve boş bir not defteri.

Zaman tüneline düşüp 30'lu yıllara çıkmış bir tuhaf hâlet bürüdü hepimizi...

Kitaplardan birinin içinden aşk mektubuna benzer küçük bir pusula çıktı. Tam bir hazine. "Haydi gidelim, belki çöplükte yine define izine rastlarız" dedim. Yürüdük, ev sahipleri bahçede oturuyorlar. Fevkalade hoşâmedi gösterdiler. Evrak-ı metruke sahibinin kızı ve damadı imişler. Evlerini gezdirmek ve çöp atılan yerde bulmamız muhtemel yeni şeyleri alıp götürmek izni vermek inceliği gösterdiler, sağolsunlar.

Benim bahtıma çöplük muhteviyatından Kodak firmasının 30'lu yıllara dair birkaç fotoğraf makinesi broşürü çıktı. Bizim gazetenin görsel buyurganı Fevzi Yazıcı'nın işine yarar diye aldım. Lâf aramızda, Zaman Gazetesi'nin alt katında Fevzi Yazıcı'nın eski makine koleksiyonu sergisi var. Tam hasetlik. Eğer bendeki broşürler onda yoksa seyreyleyin gümbürtüyü...

Bitmedi, kimyevi savaş gazlarına dair ilmi bir neşriyat, o da 30'lu yılların tarihini taşıyor. Ardından Kemal Zeki Pakalın merhumun Mahmud Nedim Paşa'sı, bir ucundan hafifçe fare kemirmiş o kadar, tertemiz.

Sıradan bir tatil sabahı, birdenbire fantastik bir maceraya dönüşüverdi. Kahvaltı sofrasının alçakgönüllü ihtişamı, 600 senelik çınarın gövdesine beş metreden dökülen pulat gibi suyun ferahlığı, bir tesadüf eseri birkaç dönümlük tapulu mal sınırları içinde keşfedilen şahane taş mimarisiyle eski değirmen binasının hayali kamçılayan ve zevklendiren tesiri birbirine karıştı; tatlı ve derin lezzet olup damağa yapıştı.

Çengelköy'de mukim kitapsever dostumun biri, en büyük kitap keşiflerinin hâlâ çöplüklerde ele geçtiğini söylediğinde de şaşırmıştım. Kitapsever kapıcı kardeşlerimiz, "Al şunları burada götür, kalabalığından kurtulsak kâfi" diye kitap vesair cinsinden süprüntüden yaka silken ve yeni dekorasyon için evlerinde boş hacim isteyen halkımıza çok önemli kültür hizmeti sunabiliyorlar ki kendime güçbelâ yetesi aklımın almadığı işlerdendir.

Biliyorum, X'li, Y'li yer tarifine sinir oldunuz; hoş görünüz. O mahalden hâlâ kültürel kalıntı çıkması ihtimâli var ve o yörenin kütüphanelerinden birine armağan gidecek. Yoksa sır değildir; dükkân sizin!

Hayat tarzı çatışması ve lânetliler sınıfı

Kanuna uygun olmayan yollarla elde edilmiş ses ve görüntü kayıtları üzerine hüküm bina etmenin, esası sakatlayacak derecede bir usûl hatâsı olduğunun farkındayım; bugüne kadar internete düşmüş ses kayıtlarından yola çıkarak bir şey yazmamaya dikkat ettim. Şimdi, tasvib etmediğim halde bir generalin ses kaydında söylediklerini değerlendirmek istiyorum; hemen ifade etmeliyim ki, bu iktibası "suç atmak, itham etmek" için değil, "anlamak" kasdıyla yapmak durumundayım, çünkü söylenenlerin önemli bir temsil niteliği olduğu kanaatine vardım.

"TÜRKİYE İSLAMLAŞIYOR, ÇOK FECİ BİR ÜLKE OLUYOR"

Halen görevi başında bulunan ve adı darbe teşebbüslerinden birinin sanıkları arasında geçen general, evlatlarına hitaben öğütte bulunuyor ve diyor ki, "Amerika'ya yerleşmek üzere hayatını kuracaksın tamam mı? Çünkü Türkiye Araplaşıyor, İslamlaşıyor çok feci bir ülke oluyor. Amerika şart değil yani Kanada olabilir Japonya da olabilir, Çin de olabilir ama sen dışarıda kurucan hayatını başka çaremiz yok. Hepimizi sen kurtarıcan. Ülkem'in pasaportu ve senin aklın ona göre. Ülkem'in tabii Ülkem'in de aklı var, Ülkem kızım dedim, Amerika-Londra bacağını sağlam tut dedim. Can'a da söyle planlarınızı ona göre yapın. Çünkü sizin yaşayacağınız ülke, her metrekaresine bir cami düşecek ve ezandan uyuyamayacaksın zaten. Çok problemli. Sizin nesil kurtarsın kendini siz kurtarın tamam mı? Sen dediğimi yap hedefini ona göre çiz."

Bir babanın evlatlarına bu tonda öğüt vermesi, öğütten de öteye giderek, "Gidin buralardan, canınızı kurtarın" diyecek durumlara gelmesi, -sebebi doğru olsun veya olmasın- çok ciddi ve üzülecek bir durum. Bu nasihatı dinleyen evlatların neler düşünüp hissedeceğini tahmin etmek zor değil. Bir insan, eğer söylediği şeylere kesinlikle inanıyor ve doğruluğundan hiç şüphe etmiyorsa evlatlarına böyle acı bir tavsiyede bulunabilir.

Peki, durum gerçekten "feci" mi; Türkiye, kaçanın canını kurtaracağı bir ülke haline mi geliyor?

SAMİMİYET, ANLAŞILABİLİR BİR ŞEYDİR...

Türkiye'yi iki yıldan beri sarsan ve toplumun temel tabakaları arasında fay kırıklarına sebep olan darbe teşebbüslerinin dayandığı temel mantık, yukardaki endişeli satırlarla üç aşağı beş yukarı aynıdır. Darbeciler, kendi mantıklarına göre düpedüz bir "askerî darbe" yaparak, kendilerini önemli, tarihin seyrini değiştirmiş insanlar safına katmak için harekete geçtiklerini düşünmüyorlar; onlar Türkiye'nin hakikaten feci bir ülke haline gelmek üzere olduğunu, tehlikenin burnumuzun dibine kadar geldiğini, rejimin önemli bir karşı darbe tehlikesi altında bulunduğunu varsayıyor ve yine kendi mantıklarına göre ülkeyi bu feci durumdan kurtarmak için, kendilerini feda edercesine öne atılmaları gerektiğini düşünüyorlar. Hiç değilse önemli bir kısmının bu tarz muhakeme yürütmekte samimi davrandıklarını düşünüyorum.

Samimiyet anlaşılabilir bir şeydir, anlamaya çalışıyorum; anlamaya çalışmalıyız. Anlamaya çalışmalıyız çünkü zor kullanarak, gerektiğinde devletin egemen güçlerini, yargıyı, bürokrasiyi hatta orduyu seferber ederek rejimi korudukları inancını taşıyanlar, aynı zamanda kendi hayat tarzlarına yönelik ciddi bir tehdidin varlığı hakkında tereddüd etmiyorlar. Bu tehdidin varlığı, bugünün başbakanı Recep Tayyip Erdoğan'ın 1994 yılında İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanlığı seçimini kazandığında ilk defa açık seçik ve yüksek sesle telaffuz edilmişti: "Bunlar yarın belediye otobüslerinde haremlik-selamlık uygulaması yaparlar, başını örtmeyen kadınları tâciz ederler mi, lokantalardan içkiyi, birayı kaldırırlar" diyorlardı. Aradan yıllar geçtikten sonra bile 2007 yılında yapılan Cumhuriyet mitinglerinde de aynı korku tema'sının seslendirildiğini duyduk: Rejim yine tehlikedeydi, irtica kol geziyordu, laik hayat tarzı tehdit altındaydı vb...

TOPLUMLA GÖRÜNÜR HALE GELEN LÂNETLİ SINIF

Bu garip bir durum; rejimi ve hayat tarzlarını tehlikede gören insanlara oranla, böyle bir tehlikenin varlığına inanmayanlar daha fazla; bu durumda, "Türkiye feci durumda" diye bir şeyler yapmak lüzumuna inananların, tehlikeye inanmayanlardan daha öngörülü, daha zeki, daha fazla bilim verileri kullanan insanlar olduğuna hükmetmek gerekiyor. Oysa ki Türkiye'de olup bitenler, "Batıyoruz, siz kaçın kurtulun bari" diyenleri desteklemiyor. Türkiye'de bazılarına tehlike gibi görünen şey, rejimin başından beri tehdit gördüğü için siyaset ve toplum dışına itilen kitlelerin siyaset ve toplum alanlarında varlıklarını hissettirmesi

olmuştur. Evvelce sahnede görünmeyen insanların siyasette, bürokraside, iş dünyasında, eğitimde, medyada görünür hale gelmesidir esas değişim. “Bir şeyler yapmalıyız, karşı devrimciler hayat tarzımızı tehdit ediyor” diyenleri aslında panik hâletine sürükleyen sebep, karşı devrimci saydıkları kitleleri, bu kitlenin liderlerini ve sözcülerini, modern hayatın icaplarına en az kendileri kadar, hatta daha fazla bir eğilimle intibak göstermeleri oldu. Devletin tesisinden bu yana resmî ideolojinin sürekli lânetlediği Müslüman, muhafazakâr, sağcı, dindar insanlar iktidarı kullanabildikleri zaman zarfında ülkeye dinamizm kazandırdılar, üretimi artırdılar, bürokrasiyi daha verimli kullanmayı başardılar ve buna ilaveten laikçi kesimin anlayamadığı şekilde moderniteye uyum gösterdiler. Teknoloji kullanmakta, parayı yönetmekte, devlet idare etmekte, şirket kurmakta, belediye işletmekte, eğitim programları yapmakta lânetlenmiş kesimin, lânetleyen kesimden daha uyumlu ve becerikli çıkması hesapta olmayan bir şeydi. Onlar, lânetledikleri kesimi hep köylü kalacak, mesleklenemeyecek, eğitime karşı direnecek, kadın-erkek eşitliğini reddedecek, modernliğin bütün alâmetlerine direnecek ilkel bir yaratık gibi tasavvur etmişlerdi hayalhânelerinde. Lânetleyenler hep yönetici, lânetlenenler hep yönetilen olarak kalacak ve bu paylaşıma itiraz etmeyi akıllarından bile geçirmeyeceklerdi.

Olmadı, farklı bir şey oldu daha doğrusu...

DÜNÜN KÖYLÜLERİ BUGÜN ÜLKEYİ YÖNETİYOR

Olup biten şudur: Türkiye’de sekiz seneden beri lânetleyici kesimin ürperdiği bir zihniyetin temsilciliğini yapan parti, iktidarı kullanmaktadır. Tahammül edilemez olan, iktidarı kullanmakta gösterdikleri beceri ve uyumdur; işte bu beceri ve uyum ki, kendini ilelebed yönetici gibi gören lânetleyici kesimin hesaplarını altüst ediyor, gelecek hakkındaki ümitlerini solgunlaştırıyor.

Dünün köylüleri, bugün Türkiye’yi yönetiyor; iktidarı kullanan herkes gibi onlar da hatâ yapıyorlar elbet fakat “yönetebildiklerini ve yönetebileceklerini” gösterdiler. Bu olguyu geriye döndürmek, yönetme imtiyazını demokratik yoldan kazanabilmek çok zor ve bu durumda rejimin kurucu efendileri, tamamen ideolojik bir gerekçeye sarılarak hayat tarzlarının tehlikede olduğu propogandasıyla beyin yıkamaya çalışıyorlar.

ASKERÎ EĞİTİM SÜRECİ, ASKERİ HALKTAN YALITIYOR MU?

Bu meselede dikkate değer son nokta, evlatlarına Türkiye’den uzaklaşmalarını tavsiye eden babanın, ülkenin en kaliteli askerî eğitim kurumlarında eğitim görmüş birisi olmasıdır ve bu durum askerî eğitim süreçlerinin, Türkiye’nin pratiğinden ne kadar kopuk olduğunu gösteriyor. Şüphesiz askerî eğitim süreçleri esnasında tarih, sosyoloji gibi “anlamaya yarayışlı” dersler de müfredat dahilindedir fakat askerî eğitimin doktriner tabiatı, sosyal bilimlerin hürriyetçi ve kapsayıcı muhtevasını etkisiz hale getiriyor demek ki...

...

Üzülmemek mümkün değil; pek azının bile böyle bir korku ve panik içinde evlatlarına “Kaçın gidin buralardan” diyebilmesi insanın içini sızlatıyor.

Töbe billah!

Birkaç gündür X ilinin, Y ilçesine bağlı Z kasabasında olduğumdan mıdır nedir, dünyadan haberim yok. Amerikalı bir emekli diplomat, Balyoz belgeleri konusunda -üstelik Türkçe olarak- Hürriyet muhabirine konuşmuş, çok mânidar sözler söylemiş, dinleyelim:

- Bahsettiğiniz olayın başlangıcını iyi hatırlıyorum. Çok karmaşık bir konu bu. Sonuçları var. Ancak pazartesi günü eşimle uzun bir seyahate çıkmak üzereyiz. O yüzden şimdi dar bir zamana sıkıştırıp telefonda konuşmaktan bir nimetin gelebildiğini göremiyorum.

Güyâ vaktiyle ABD'nin eski Ankara Elçisi Edelman'a birileri sahte darbe belgeleri getirmiş, o da inceletmiş de sahte olduğunu söylemişler. Şimdi Hürriyet gazetesi başta olmak üzere, "Kocaman ABD elçisi yalan mı söylüyor birader, sahteymiş işte" makamında kampanya yapıyorlar. Nitekim ilk yayından birkaç gün sonra Hürriyet refikimizin (!) kendi tâbirleriyle "güvenilir kaynaklara" dayanarak yaptığı habere göre belgeleri J.K. nâmıyla kodlanan bir başka diplomat Türk makamlarına ulaştırmış. İşte bu J.K., yani John Kunstadter diyor ki, "Töbe billah" (Bunu ben ekledim; adamın Türkçesi o kadar tatlı ki, küçük bir katkıda bulunmaktan nefsimi men edemedim işte!), Evet, töbe billah, Türkiye'deki haberleri yakından takip edemiyorum. Bu tartışmanın devamını da fazla detaylı izleyemedim. Sadece şunu söylemek istiyorum: Müfteri ve münafıka ne denilebilir ki?

J.K. demeye getiriyor ki, ben ispiyoncu değilim, hâşâ Balyoz belgelerini Türk makamlarına ben vermedim...

Anladık vermedin, peki ne olmuş? "Hiçbir hakikat kalmasın Allah'ım âlemde nihân" sadâsıyla karanlıkları aydınlatan iyi Türkçe bilir diplomat devam ediyor bizi tenvir fişeği gibi münevver etmeye,

- Ben Anadolu'yu çok dolaştım. Anadolu insanını çok yakından tanıma imkânım oldu. Onun sağduyusu, aklıselimi beni her zaman etkiledi. Çok açık, dürüsttür. Bu konuyu yazan, adı geçeni hiç okumuyorum. Ama Anadolu'dan bir tabirle cevap vermek istiyorum. Eğer bu sözü bu şekilde yazamazsanız şöyle yazın: İnsan sadece şey vermekle şey olmaz!

Vay vay vay... Benim bir büyüğüm var, yeni teknolojik ürünleri görünce hep şöyle der, "Biz bu gâvurlarla harb edemeyiz arkadaş!" Hakikaten öyle. Şimdi siz, "İnsan sadece şey vermekle şey olmaz" neviinden argoyla karışık ince Türkî elenikalarıyla ortalığa lâf atıp, hâmiline ince "meşazlar" gönderecek derecede fetbaz bir diplomatın ülkesiyle yakapaça olmayı nasıl göze kestirebilirsiniz ki? Adam Nutuk'u okuyup hatmetmiş (öyle anlaşılıyor), bununla iktifa

etmeyip "Büyük Kitab"ı da okumuş, öyle ki müfteriyle münafık'ın farkını teşhis edebildiği gibi günah-ı kebairden bile haberdar, "Gıybet eden, ölmüş kardeşinin etini yiyendir. Yani özetle yamyamdır. İşte yapılan bu." diyor.

Tabii bu noktada, birtakım paşalar hazerâtını Balyoz davasından tamamen ibrâ etmek içün, beynelmilel efkâr-ı umumiyeyi tahrik ile kırk dereden okunmuş sular ve bilhassa "hiçbir fedakârlıktan kaçınmayarak, taa Afrikalardan... afedersiniz Amerikalardan" getirttiği görgü ve bilgi şahitlerini devreye sokan Hürriyet gazetesini takdir etmeye mecburuz. Hani, "Baba evlâdına yapmaz arkadaş" dedirtecek cinsten bir feragat ve hakikate adanmışlık tavrı mevzuubahistir burada ki gözyaşlarımızı teskinde azîm müşkilat içindeyiz; hezar âferin, hezar tahsîn!

Gelelim, "İnsan sadece şey vermekle şey olmaz!" vecizesinin mânâ ve mazmûnuna. Nedir acaba? Bunu bilse bilse, sahibi bilir; kim bilir belki bu bilgisi "ayn'el-yakîn" müşâhedâta dayanıyordur!"

Babamın partisi!

Değerli okuyucularım; benim babamın hiç partisi olmadı. Yanlış anlaşılmasın, 27 Mayıs Darbesi'nden 45 gün önce rahmete intikal eden babam, DP taraftarıydı fakat hayfâ ki bize, vaktiyle kendi elleriyle kurduğu bir "baba mülkü" parti bırakmadı; o sebeple aşağıda Akşam Gazetesi'nden Nebahat Koç'un yaptığı röportajdan makas, cımbız ve zamkla kolaj yaparak bir araya getirdiğim metin, bir yerde "keşke benim de babamın bir partisi olsaydı" özlemini yansıtan satırlar olarak okunursa memnun olurum. Nitekim buyrunuz aşk ile;

...

Muhterem babamın ve YİK kurulu üyelerimizin beyaz listeden haberi yoktu. Yeşil liste, babamın kontrolünde olmuştur. Kendileri babamın kontrolünden çıkmışlardır. Sonuç olarak babama YİK'e ve prensiplerine itaatsizlik gösterilmiştir. Sonuçlarını da hepimiz göreceğiz. Burada kalmayacak. Önümüzdeki günlerde gerekenler yapılacak.

Zaten 40 senelik hareketimizde bir insana verilebilecek en büyük paye, en büyük makam partinin genel başkanlığıdır. Gösterilen bu iyi niyete, böyle bir itaatsizlik yapıldı. Bunu yapmaları, başta kendileri için kötü ve üzücü olmuştur. Çünkü, N. Bey'in orada yapması gereken, iki liste de beni genel başkan adayı olarak gösteriyor. Siz benim hangi arkadaşlarla çalışmamı uygun görüyorsunuz, onu seçebilirsiniz demeliydi. Bu halde hiç de problem olmayacaktı; bundan sonra yapılacak yeni kongreyle yönetim ellerinden alınacak. 15-20 gün içinde olağanüstü kongre yapılır. Onun için diyorum yazık oldu.?? N. Bey özür dilese bile ben aday göstermem; çünkü, güven problemi oldu. Böyle devam etmek ileride sıkıntı doğurabilir, ama o babamın ve YİK üyelerinin bileceği bir iş; ama bir insan tekrardan prensiplerimize

bağlı kaldığını söylüyorsa, bunun için illa genel başkan olmasına gerek yok. N. Bey, Genel İdare Kurulu'nda da, İstanbul İl Teşkilatı'nda da hizmet edebilir.

Onun elini öperek geliyorsunuz, delege o yüzden size oy veriyor. Eğer babamın isminden rahatsızsanız o zaman kendinize bir parti kurardınız. Millet onu değerlendirir.

Bu ağacın gölgesinde, muhterem babam, Cumhurbaşkanı, Başbakan olmak üzere birçok isim öğle namazı kıldı. Bu ağaç, gölgesinde birçok insanın namaz ibadetini yerine getirdiğine şahit oldu. Genç olarak koydukları isimler, -bu isimleri çok iyi biliyorum- N. Bey'in kendisine yakın Genel Başkan Yardımcımızın avukatlık bürosunda çalışan genç avukatlar. GİK listesinde 5-6 kişi, hepsi aynı hukuk bürosundan. Bir tanesi kendi damadı. Böyle şey mi olur? Benim listede olup olmamam önemli değil.

Birdenbire muhtar bile olmayacak [Adam] Başbakan oldu. Bunları kanunen söylüyorum, siyasi yasaktan söylüyorum. Yoksa benim görüşüm olarak değil. Böyle bir insan için gerekli yasal düzenlemeler ortaya çıkıverdi. Parti genel başkanı sıfatıyla bir insan gidip Amerikan başkanıyla görüşüyor. Böyle bir şey olabilir mi? Dünyanın neresinde görülmüş?

Geçen kongredeki GİK listesine de haberim olmadan girmişim. Babam beni takdir buyurmuş. Ablam da aynı şekilde. Listede olup olmamak sorun değil. Bizim üzüldüğümüz, davamızın liderine, önde gelen isimlerine yapılan itaatsizlik. Babama bir itaatsizlik yapıldıktan sonra ben listeye alınsam ne olacak, alınmasam ne olacak. Beni listeye alsalar bile durmazdım. Böyle bir davanın çizgisinden çıkmış, lidere itaat etmeyen yönetimde benim olmam doğru olmazdı.

Bu Görüş, babamın dışında bir durum. Davadan, prensiplerden, 80 öncesinde, şehit verilmiş, seçim çalışmalarında ölmüş insanlardan söz ediyoruz. Babamın şahsında buna yapılmış bir hareket bu. Bu daha da üzüyor.

Ben seçim zamanlarında gece yarısı elektrik direklerine bayrak asan ekiplerin içinde bulundum. Tepeden inme gelmiş birisi değilim. Partinin en alt kademesinden, çalışarak gelmiş birisiyim. Ablam da o şekilde..

Atatürkçü Düşünce Derneği'ne nasıl girdim; nasıl çıktım?

Siz bu satırları okurken ben nasib olursa X vilayetinin Y ilçesinin Z kasabasındaki kısa tatilimi çoktan bitirmiş ve "Kürkçü dükkânı"ma dönmüş olacağım.

Yer adlarını, sanki çok mühim bir casusluk romanı kaleme alıyormuş gibi alfabenin son harfleriyle geçiştirmek hoşuma giden bir fikir; okuyucuda "Bakalım neler olmuş bu esrarengiz mevkide?" türünden bir merak uyandırıyor ama işin en güzel tarafı bence muhtemel tenkid ve tepkileri ustaca savuşturuyor olması. Böylece yazar birilerini kızdırıp küplere bindirecek şeyler yazmak konusunda kendini daha rahat hissediyor.

Bizim edebiyatımızda da vardır bu numara: Aklıma gelen ilk örnek Reşat Nuri merhum. Her nedense bazı romanlarında yer isimlerini noktayla geçer hazret. Böylece edebî bir geleneği canlandırmış oluyoruz.

Bir hafta öncesine dönüyoruz, Dünya Kupası'nın final maçı oynanacak. Mesele "Nerede seyredelim" noktasınada düğümlendi. Aramızdaki gençlerden biri "ADD'de seyredelim abi" diye bir teklif getirince ben bu yeri önce sahil kasabası boyunca uzanan deniz kıyısında gençlerin rağbet ettiği mekânlardan biri sandım. Öyle değilmiş, resmen ve alenen ADD imiş, yani Atatürkçü Düşünce Derneği.

Aklıma hemen şöyle bir fikir geldi: ADD'ciler fikri faaliyetten, ismiyle müsemmâ düşünüp durmaktan usanıp işi kafe işletmeciliğine dönüştürmüşler. Aslında hem öyle, hem de değil. Nasıl yani diyeceksiniz; izah ediyorum.

Z kasabasının sahil şeridinde, bu gibi yerlerin çoğunda olduğu gibi güzel bir gezi parkuru var. Bir tarafı deniz, öteki tarafında ise lokanta, kafe, incik-boncuk, şekerleme, dondurma satan dükkân ve seyyar tezgâhlar yer alıyor. İşte bu şerit üzerinde birkaç gün önce tamamen lâkayt nazarlarla bir akşamüstü gezisi yaparken gözüm ADD tabelasına takılınca hem şaşırdım, hem de takdir ettim. Tam hizasından geçerken fazlaca meraklı olmamaya çalışan yan bakışlarla vaziyeti kolaçan etmeye koyuldum. Fevkalade güzel bir mevkide yarısı bina, yarısı çay bahçesi görünümde dernek binası var, evkaf mülküymüş. Kapalı kısımda pek kimseyi göremedim ama bahçe yükünü almış, kalabalık ki nasıl...

- Bravo, ne kadar aktif dernek mensubu varmış bu beldede diye içimden takdir ettim fakat itiraf edeyim, önünden geçerken, tanıyan çıkar da bir tatsızlık olur mu diye endişelenmeden de edemedim.

Her neyse, gençlerin maç seyretmek için teklif ettikleri yer, bu güzide cemiyetimizin çay bahçesi kısmı!

- Yahu olur mu, beni bozar; ben kiiim, ADD binalarından birinin sınırlarından içine girmek kim, diye itiraz edecek oldum, dediler ki, "İstersen gelme fakat buralardaki en büyük ve en net ekran ADD'de..."
- Kimse bir şey söylemez değil mi?
- Seni kim tanıyacak Ahmet abi, zaten gece karanlığı; hem tanısalar ne olur sanki. Maçımızı seyreder çıkarız...
- Olmaz arkadaş, ben gitmem öyle yerlere diye tavır koyup birkaç yüz metre civardaki daha mazbut bir yere postu sermeye karar verdim, fakat işe bakınız, 67 ekran kutrunda, renkli televizyonların ilk çıktığı zamanlardan kalma küçücük bir televizyon, on metre geriden bakınca futbolcular karınca gibi görünüyor.

Böyle olmayacaktı, niyeti bozdum. Gecenin zifiri karanlığına aldırış etmeksizin iri güneş gözlüklerim ve bana hayli Batılı bir görünüş veren tengirşenkli pamuk şapkamla bir güzel tebdil-i kıyafet tedbirleri alarak ADD binasından içeriye adım atarken çok heyecanlıydım. Acaba bir tanıyan çıkacak mıydı? Acaba, "Senin burada ne işin olabilir be adam; sen kiiim Atatürkçü düşünce kim?" diye azara uğrayacak mıydım, acaba, "Biz burada senelerden beri Atatürkçü düşünce adına düşünüp durmaktayız, sen ise mekânımıza iki saatliğine maç seyretmeye gelmekle düşünce ufkunda yeni bir merhale kazanacağını mı umuyorsun? Acırız sana arkadaş!" diyen çıkacak mıydı?

Gönül ferahlığıyla söylemeliyim ki, korktuğum başıma gelmedi. Sadece, "Kimdir bu geceyarısı güneş gözlüğü ile gezinen aykırı tip?" diye yarı meraklı birkaç bakışa muhatap oldum. İmkânım olsaydı onlara bir açıklama yapmak, "Gözlüğü yeni aldım, çok da para verdim; öyle ki bu parayla otuz-kırk sene evvel sulak yerden bir tarla almak bile mümkündü. O yüzden parası çıksın diye gözlüğü bolca kullanmaya gayret ediyorum, sizden de anlayış bekliyorum" demek isterdim.

Bizim gençler oradalardı. Hallerinde beni sıkıntılara boğan telaş ve tedirginlikten eser görünmüyordu, "Geç de olsa doğru yolu buldun, sana zaten yer ayırmıştık, gel abi gel" dediler.

Birer çay söyledik. Çaylar iyiydi. Ben çayı içerken Atatürk'ün çayla ilgili tutumunu zihnimde netleştirmek için düşünmeye başladım. Rahmetli kahve tiryakisiydi ama çayla arası nasıldı, bir vecizesi var mıydı, hatırlayamadım bir türlü...

Maç başladı, gençlere gıcıklık olsun, meseleye bir heyecan boyutu kazandıralım diye Hollanda'yı tutmaya karar verdim. Gençlerden en kart olanı, "Hollanda kazanırsa hesaplar benden, İspanya kazanırsa hesabı sen verirsin abi" deyince bu meydan okumayı kabullenmek zorunda kaldım. Neyse ki gençler, hesabı bir jest olsun diye zaten benim ödemeyi düşündüğümü bilmiyorlardı... Onları kandırmıştım...

Aslında Hollanda da İspanya da umurumda değildi. Benim tuttuğum Gana çoktan elenip gitmişti çünkü. Aslına bakılırsa bu kupa maçları boyunca her maçta hangi tarafı tuttumsa hayal kırıklığı ile karşılaştım. Mazlumlar hep yenildi, mütegallibeler her zamanki gibi galip geldi, sıdkım sıyrıldı. Şuralara milli takımımızı getirmek basiretini gösteremediği için, takımın eski teknik direktörünü hiç de hoş olmayan düşüncelerle bir güzel yâd ettim.

Sarı kartlar artmaya başlayınca futbol bilgimi herkes görsün, anlasın diye hikmetli bir vecize ortaya attım ve dedim ki, "Bu maç kırmızı kartsız bitmez, ilk kırmızı kartı gören takım da yenilir!"

Dediğim çıktı sonuçta, çünkü sahadaki 22 kişiden takriben 20'si maç bittiğinde, dirayetsiz ve i'zansız hakemin yüzünden sararmıştı. İlk kızaran Hollanda yenildi ve benim vecizem hakikat oldu.

Maç boyunca yorumcu-gazeteci Ömer Bey'in yorumları, sıcak geceyi ferahlandıran yegâne hoşluk oldu. Spiker, "Şu durum şöyle mi Ömer abi?" dediğinden bizimki, "Yani..." diyordu. Spiker "Falan oyuncu bugün formunda değil mi abi?" dediğinde ise "Çook" demek suretiyle gönlümüzde ferah bir esinti tesiri uyandırmaktaydı.

Belki de bu yorumların boğucu hale getirdiği havayı soğutmak için herkese birer sade gazoz ısmarladım. Garson delikanlı "On gazoz" talebimi hayretten büyüyen gözlerle karşılayınca, "Hepsini ben içmek isterdim ama mümkün değil, arkadaşlarla bölüşeceğiz" diye izahta bulunmak zorunda kaldım.

Yolunuz düşerse aklınızda bulunsun: X ilinin Y ilçesindeki Z kasabası sahilindeki ADD çay bahçesinin çay ve gazozları nefis, üstelik ucuz da. Düşünün ki on kişinin umum hesabı yirmi lira bile tutmadı. Oradan geçen herkese tavsiye ederim.

Maç bitti, tesislerden ayrılırken kapalı mekândaki resim sergisini fark edince sanatseverliğimiz tuttu. İçimizden biri biraz seslice, "Ressamın fırçası zayıf" şeklinde bir eleştiri getirdi. Resimlerin sahibi hanımefendi meğer oradaymış, eksik olmasın alınganlık göstermedi, kendisini kutlayıp ADD tesislerinden sâlimen çıkmaya muvaffak olduk.

Yolda dediler ki gençler, "Ahmet abi, sen bundan bir yazı çıkarırsın!"

Öyle yaptım; bu yazı, o yazıdır işte.

Mimar Sinan'ın Ermeniliğine dair

Ermeni yazar ve gazeteci Levon Panos Debbağyan, yayınladığı "Tarihin Işığında Ermeni Meselesi ve 1915 Kaosu" adlı eserinde, Ermeni seçkinlerinin kültür, siyaset ve iktisadi hayatımızda ne kadar önemli ve manidar bir yer tuttuğunu bir kere daha hatırlatmak maksadıyla Mimar Sinan'ın Ermeni asıllı olduğunu vurgulamak lüzumunu hissetti.

Mimar Sinan'ın etnik kimliği hakkında itiraz getirecek değilim; vaktiyle merhumun kabrini açtırarak kafatasının çapını ölçtüğü iddia olunan zihniyetin taşıdığı, "Ya hakikaten Türk asıllı değilse!" endişesini paylaşanlardan da değilim.

Mimar Sinan'ın Ermeni asıllı olduğu yolundaki bilgileri doğru kabul ediyorum. Esasen bu mesele benim kabulüme muhtaç değildir. Sinan'ın devşirildiğini tarih kaynakları ayan-beyan ortaya koyuyor. Devşirilmiş olduğu, yani Osmanlı ordusunu ve bürokrasisini besleyen devşirme sistemi yoluyla sisteme girmiş olduğu şüphe götürmüyor. Evet, eskilerin tâbiriyle "Ermeniyyül'asl" idi. Anası, babası, köyü, yeri, yurdu bu hükmü destekliyor.

Sinan, devşirilmiş bir köylü çocuğu idi. Devşirildikten sonra usûl gereği Müslüman kimliğine girdi. Müslüman olmak, atalarının dinini değiştiren kişi için müthiş bir dönüşümdür. Yeni bir dine girdikten sonra yeni bir dünya görüşünü benimsemek, başka bir referanslar dizisini kabullenmek, yeni bir medeniyet dairesine girmek gibi entelektüel bir boyutu daha vardır fakat Müslüman olmak, etnik aidiyete halel getirmiyor. Kişinin zâtî kökleri ne ise odur; etnik aidiyet Müslüman sıfatı ile çatışmaz, onu örter ve önemsizleştirir.

Etnik köklerimizi seçemeyiz fakat dinimizi, medenî ve zihnî kabullerimizi kendimiz tayin ederiz. Sinan, devşirilme esnasında İslam'a kılıç zoruyla geçmek zorunda kalmış değildi, Ermeni asıllı oluşu nasıl şüphe götürmez ise şahsî iradesiyle İslam'a geçmiş olduğu da tartışılmaz.

Sinan devşirildiğinde etnik manada Türk olmadı; Müslüman oldu. Bugün aramızda yaşayan Ermeni vatandaşlar, eğer istiyorlarsa Sinan'ın etnik köküyle iftihar edebilirler, en tabii haktır. Biz ise Sinan'ın yapıp ettikleriyle gurur duyuyoruz; bu da bizim en tabii hakkımızdır. Dünya onu, İslam dünyasının yetiştirdiği en büyük mimar olarak tanıyor ve tebcil ediyor. O bir mimarlık dehâsıdır. Onunla birlikte devşirilmiş olması muhtemel daha nice Ermeni gençleri arasından Sinan kâ'bında bir başka dehâ çıkmadı. O bakımdan etnik kimliklerin önem kazanıverdiği 20. yüzyılda Sinan'ın Ermeni köklerinden rahatsızlık duymak kadar, "Bakın, o da bir Ermeniydi" şeklinde gurur hissesi çıkarmak da fazlaca anlamlı değildir. Osmanlılar, devlet hizmeti teslim ettikleri kişinin niteliklerini ve kabiliyetlerini öne alıyorlardı; etnik menşe, o tarihlerde mânidar bir referans noktası değildi. Kamu hizmetinde bulunmak için Müslüman sıfatı taşımak, o devir kamu hukukunun lâzımelerinden biriydi; sonraki zamanlarda bu kurala istisnalar getirilse de temel prensip böyleydi.

İHANET EDEBİYATI NASIL BAŞLADI?

Biz, Sinan'ın menşeini tartışırken, modern zamanların kıymet verdiği ölçüleri ciddiye almakla vahim derecede Anakronizm hatasına kapılıyoruz. Kaldı ki Osmanlı seçkinleri arasında Hıristiyan köklerden gelenlerin sayısı Sinan'la sınırlı değildir. "Türklük" ölçüsüyle Osmanlı ricâlini elemeye kalkışanlar evvela şaşkınlığa uğrar, sonra toparlanarak pek sığ ve değersiz bir "dönme-devşirme" edebiyatına tutunurlar; içlerinde "Falan paşa zaten devşirme idi; o yüzden Osmanlı'ya fırsat buldukça ihanet etmiştir. Osmanlı'nın zevâli de zaten devşirme takımının ihâneti sebebiyledir" gerekçesini sahih bir tez imiş gibi savunanlar da vardır. Meselâ "İzahlı Osmanlı Kronolojisi Tarihi" isimli eseriyle âbidevî bir hizmete imza koyan rahmetli tarihçimiz İsmail Hâmi Danişmend, devşirme sistemini eleştiren ve adı geçen eserinde sıkça bu delile başvurarak şahsî ve güvenilmez hükümler veren bir âlimdi. Kronolojisi büyük hizmet cümlesindendir fakat değerlendirme tarzı için aynı şeyi söylemek zor; Allah rahmet etsin.

ÖYLE BİR KÜRT Kİ...

Konuyla doğrudan alakalı olduğu için bir hatıramı nakletmeme izin veriniz. Kürt entelektüellerinden bir dostumla sohbet esnasında söz Fuzuli'ye geldi. Muhatabım, aldığı klasik medrese terbiyesinin de desteğiyle hıfzında onlarca şiir ve edebî metin tutabilmesi bakımından imrendiğim özelliklere sahip bir insan. Fuzuli'den gazeller okurken, "Size Fuzuli'den bir Kürtçe gazel okumamı ister misiniz?" diye sorunca memnuniyetle kabul ettim ve zevkle dinledim. Gazel bittikten sonra hayretimi fark edince, "Hayret edilecek bir şey yok, rahmetli Kürt'tü biliyorsunuz." dedi.

Fuzuli'nin Kürt asıllı olduğunu bilmiyordum; belki öyledir, belki zannettiğimiz gibi Türk asıllıdır fakat bunun ne kadar önemsiz bir ayrıntı olduğunu düşünmek için bu çarpıcı iddia, iyi bir çıkış noktası oldu. Dedim ki,

-Velev ki Kürt; dünyâ âlem bilir ve kabul eder ki Fuzuli Türkçe'nin en büyük şairleri arasında ilk üçe girer; hatta belki de ilkidir. Benim nokta-i nazarım budur. Velev ki Osmanlı'nın Bağdat vilayetinde yaşayan bir Kürt, Türkçe'nin en güzel şiirlerini terennüm etmiş ise buradan çıkarılacak önemli dersler var! Kaldı ki Fuzuli sadece Türkçe'de değil, Arap ve Fars lisanında da Divan tertib etmiş bir şair. Şöhretini ise "Türkî" dilinde kaleme aldığı şâheserlere borçlu değil midir?

Mesele burada düğümleniyor: Fuzûli'yi, Sinan'ı sahiplenme, onların eserleriyle gururlanmakta ölçümüz ne olacak? Etnik menşeleri mi, yoksa eserlerinin bizzat kendisi mi? Sinan binalarının mimari dili şüphesiz evrensel fakat anlamı nerede, hangi medeniyet dairesi içinde parıldıyor sualine cevap vermek lazım. İslam'ın mimarlık değeri bakımından en yüksek mabedlerini, vaktiyle Ermeni bir ana-babadan dünyaya gelmiş Kayserili bir köylü çocuğunun inşâ etmiş olması, bu yüksek manayı -gölgelemek ne kelime?- bilakis daha da zenginleştiriyor. Osmanlı Ermenileri içinde kamu binası, saray veya cami inşa etmiş başka Ermeni mimarlar da var ama onların verdiği eserlere, Batı zevkine tâbi oldukları için Sinan kadar değer atfetmiyoruz. Sinan, Osmanlı medeniyetini yapan temel referans isimler arasındadır: Yunus Emre, Itrî, Bâkî, Karahisârî ve Sinan. Sinan adı bu sıralamada mutlaka yerini bulur ve bu yer tartışılmaz.

TÜRKLÜK NİÇİN ORTAK SİYASİ KİMLİĞİMİZ OLAMADI?

Meseleyi sadece Mimar Sinan üzerinden değerlendirmek bir noktada haksızlık; Osmanlı ortak hayatına ve medeniyetine fer veren -üstelik gayrımüslim niteliğini korumuş- başka sanatkârları hatırlamakta kadirbilirlilik göstermeliyiz. Nikoğos Ağa, Mısırlı İbrahim Efendi, Bimen Şen, Astik Ağa, Nubar Tekyay, Tanburi İzak, Zaharya, Vasilaki, Yorgo Bacanos ve daha niceleri. Onlar Osmanlı ortak hayatını zenginleştiren adamlardı ve insanların etnik menşe'ine göre değil, yaptıkları işin kalitesine ve istikametine göre değer buldukları bir zamanda manidar eserler verdiler. Bugün keçesini sudan çıkarmış Batı ülkelerinde ve özellikle ABD'de, farklı menşelerden geldiği halde, ait bulundukları ortak hayatı

zenginleştiren sanatkârları hatırlayalım; onların -hiç mesele yapmaksızın- "Amerikalıyım, Almanım, İngilizim" diye ortak aidiyetlerini rahatça ortaya koymalarının temel sebebi ne ise, bizim mikro kimlikler peşinde ufalanıp enerjimizi heder etmemiz sebebi onun zıddıdır.

Biz iç bütünleşmemizi kendi hatalarımız yüzünden tamamlayamadık; yüzümüzü büyük hedeflere çeviremedik; herkesi hoşnut edecek ve geleceğe iyimser bakmalarını sağlayacak müşterek refahı üretmekte zaaf gösterdik. Vaktiyle esrarını bildiğimiz büyü bozuldu; belki de bu yüzden "Türklük", aynı manada kullanılan "Amerikalılık", "İtalyanlık" gibi ortaklaşa bir siyasi ve medeni çatı sıfatına bürünemedi. Mikro kimliklerin hatırlanması biraz da o sebepledir.

Osmanlılık siyasi bir kavram olarak öldü ama onun medeni muhtevasından öğreneceğimiz hâlâ çok şey var.

İsagoci

Son ordinaryüslerimizden rahmetli Tevfik İleri'nin okul hatıraları, İşaret Yayınları tarafından neşredildi: "Nasıl Okudum". Hüsrev Hatemi ve Aykut Kazancıgil hocalarımızın dahliyle yayınlanan bu eserden çok dikkatimi çeken bir paragrafı naklediyorum:

"Arapça okuduğumuz mantık İsagoci mantığı idi. Küçük bir kitabı vardı. O zaman bunu neden okuduğumuzu pek kestirememiştim. Kendi kendime, 'Güneş doğunca gündüz olur, sayılar ya çifttir veya tektir, her insan hayvandır, fakat her hayvan insan değildir gibi bence bedihi [apaçık] gibi gelen sözleri bize ezberlettirmenin ne mânâsı var' derdim. Hayatta pek çok mantıksızlıkla karşılaştıktan ve en bedihi şeylerin red veya münakaşa edildiğini gördükten sonradır ki, mantığın insanlar ne kadar lüzumlu olduğunu anladım ve İsagoci'yi de, bize dersi okutan sarıklı hocayı da rahmetle andım." (s. 32)

Tevfik İleri merhumun vaktiyle ne gibi mantıksızlıklarla karşılaştığını, sıradan akla ve mantığa sahip insanlara bile "Yok daha neler!" dedirtecek ne türlü lüzumsuz münakaşalara şahit olmaktan ötürü yaka silktiğini bilemeyiz. Kendisi farz-ı muhal bugünlere erişip de anayasa değişikliğinin referandumda niçin reddedilmesi gerektiği hakkındaki gerekçeleri görse eminim ki, otomobil sürücülerinin ehliyet belgesi edinmesine benzer şekilde, mesele hakkında ahkâm kesmeye kalkışan zevattan "İsagoci mantığında en azından on üzerinden beş almıştır" belgesi istenmesi lüzumunu savunurdu.

Mantığın temel lâzımelerinden, herkese lâzım olan altyapı bilgisinden bahsederken, 2009 sayısının rakamlarını toplayıp, çarpıp, bölerek birtakım hurûfî neticeler icad ederek siyaset yaptığını zannedenlerin İsagoci'den imtihan olmaya yanaşacaklarını zannetmiyorum. Sınıfta kalacakları kesindir.

Bizim en mühim zannettiğimiz problemlerin haylicesi, mantığın temel esaslarına riayetsizlikten kaynaklanıyor çünkü biz birkaç günden beri askerî operasyona giderken şişme bot motoruna benzini ve hîn-i hâcette yiyecekleri çikolataları kendi ceplerinden ödediklerini açıklayan bazı askerî personelin, hadiseden 15 sene sonra herhangi bir suçla, -sanık sıfatıyla- itham edilmemeleri gerektiğini tartışan bir zihin ikliminin içinde yaşıyoruz. Bu zihni iklim içinde kamuoyuna yön veren "tecrübeli" gazetecilerin, ayaküstü bakkaldan kiraladıkları sürat motoruyla Kardak kayalıklarına çıkarak Türk dış politikasına emr-i vaki yapmaya kalkıştıklarını filan okuyoruz gazetelerde. Nasıl tatlı tatlı anlatıyorlar görseniz; bu ülkede mizah yapmanın da kıymet-i harbiyesi kalmamıştır sâyelerinde...

İbn Ömer el-Ebherî, İsagoci'yi 13. yüzyılda kaleme almıştı; bu tarihten sekiz asır sonra, "Gazeteciler izlediği haberi yönlendiremez" diye bir kuralın varlığı biliniyor ama bizim muharip gazeteci takımına pek işlemediği kesindir.

Yazının en beğendiğim yerini sona sakladım, beraber okuyalım:

"Hande 'Atla' deyince Genelkurmay Başkanı'ndan emir almış er gibi kendimi fırlattım bota doğru. Ellerim botu, daha doğrusu yanındaki ipleri tuttu ama ayaklarım suda. Çekip aldılar beni bota. Biraz kızgın. Sonra muhabbet başladı. Kardak'ta neler yaşadıklarını anlattılar. Silahlarını tanıttılar. Sonra sohbet ede ede kıyıya geldik. Zaten o gün taraflar anlaştı. Kriz bitti. Olay bundan ibarettir. Üzüntüm, o kahramanların şimdi terörist muamelesi görüyor olmasına. Bazıları nutuk atarken, onlar canlarını vermeye hazırdı bu ülke için. Yargılanacaklarsa yargılansınlar. Adalete söz söyleyecek halimiz yok. Ama 'terör örgütü' demeleri benim bile ağırıma gidiyor. 'Darbe yapacaklardı' deyin, deliliniz var ise. O da suç. Teröristle aynı kefeye koymayın. Lütfen."

Bence haklıdır; Müslüm abi de bir filminde, "Kavga etmeye, adam öldürmeye hazırım ama ama cinayet işleyemem" dememiş miydi?

Evet!

Peşinen söyleyelim; referandumda kimse "evet" oyu vermek zorunda değil fakat "hayır" diyeceklerin, şöyle daha elle tutulur, daha inandırıcı gerekçeler göstermesi lâzım gibime geliyor; nitekim hayırcı taife içinde bana göre en tutarlı ve en muhteşem gerekçeyi, Kılıçdaroğlu söylemiş bulunuyor: "Hayırda hayır vardır!"

İyi de, özü itibariyle "sağcı" bir slogan değil mi bu?

Evet, sağcı bir retorik ama en azından DİSK'in hayır gerekçesinden daha tutarlı. Genel Başkan Çelebi, değişiklik metninin, anayasadaki mevcut sakıncaları ortadan kaldırmadığını, daha da ağırlaştırdığını öne sürdükten sonra diyor ki, "Nerede emeklilere, gençlere, işsizlere, ev kadınlarına, çiftçilere de sendika kurmak ve sendikaya üye olmak hakkı?"

Hani arslanlı, tilkili, tavşanlı bir "Nerde senin şapkan?" fıkrası vardır ya, onu hatırladım birden. Hayırda hayır varcılar diyor ki hükümete, "Sana böyle ilerici, demokratik, hürriyetleri genişleten anayasa değişikliği yapmak yakışmıyor. Hem çirkin, hem de şişmansın; sahi, nerede senin şapkan?.."

Şunu anlatmak istiyorum; 12 Eylül'de yapılacak referandumda anayasa paketini oylamayacağız aslında, söylemek ağırıma gidiyor ama maalesef gerçek bu; anayasanın muhteviyatı kimsenin umurunda değil, ayrıca kimsenin değişiklik paketi hakkında sağlıklı ve önyargısız bir muhteva analizi yapmaya niyeti yok. Gazetelerde, web sitelerinde kıyamet kadar bilgi var, kim okuyor; kim okuyarak kararını veriyor? Biz yazılı metinlerden teorik durumları okuyup düşünerek karar verecek kertede kâmil bir topluluk olsaydık... Daha neler?..

Hayırcı cephe, hayır demek zorunda bir yerde; bu durum bana Sünnetçi'nin vitrini fıkrasını hatırlattı durup dururken. Çok tekrar ettim, affediniz; sünnetçi dükkân açmış, vitrine de bir çalar saat koymuş. Demişler ki, "Çalar saatin sünnetçi dükkânı ile ne ilgisi var?" Cevap, "Peki, çalar saat yerine vitrine ne koymamı isterdiniz meselâ?"

İşte "Hayırda hayır vardır" sloganının pörsük gölgesinde soluklanmaya çalışanların durumu üç aşağı beş yukarı bu; "Bu paket fukaralığı kaldırıyor mu, cebinize ne koyuyor bu paket?"ten başka söylenecek fazlaca bir şey yok aslında; ha, bir de, "Nerede emeklilere, gençlere, işsizlere, ev kadınlarına, çiftçilere de sendika kurmak ve sendikaya üye olmak hakkı?"

Veya, "Nerde senin şapkan?"

Okuyucular referandum hakkındaki fikrimi merak ediyorlar...

Gizli-saklı bir şey yok; fakülte birinci sınıfta anayasa hukukuna giriş dersi okumuş birisi olarak "Evet" oyu vereceğim nasib olursa.

Hayırcılar, hayır oylarının fazla çıkması halinde hükümetin zora düşeceğini, büyük prestij kaybına uğrayacağını, seçimlere kolu-kanadı kırık gideceğini hesab ederek aslında ciddi ve sahici bir gerekçeleri olmasa da hayır kampanyasını varoluş meselesi haline getiriyorlar. Kendilerince haklıdırlar. Normal şartlar altında gelecek yıl yapılacak seçimleri kazanma ihtimâlleri yok çünkü. "Hayırcılık" yapmaya mecbur ve mahkûmlar.

Referandumda evet demek, hükümeti doğrudan desteklemek anlamına gelmiyor; aynı değişikliği -farz-ı muhâl!- CHP veya bir başka parti getirse onu da desteklerdik, durum bu kadar net. Bu anayasa, hükümetin "Babasının malı" değil; onlar gider, yerine başkaları gelir.

Bu hükümet aslında bir kader mahkûmudur ve karşılaştığı red cephesinin akılsız, ölçüden mahrum itici davranışları yüzünden TC tarihinin en ilerici, en demokrat, en hürriyetçi partisi haline gelmesi hükümete kaderin bir oyunudur. Bu oyunu giderek daha çok ciddiye aldıklarını görünce memnun oluyorum ama son not: Az önce Başbakan'ı grup konuşmasında dinledim.

Evet oyları fazla çıksın diye vaktiyle Ülkücü camiayı temsil ettiği varsayılan bir partinin tabanına, biraz da hissî ifadelerle hitabını doğru ve uygun bulmadım.

Lâkin yine de "evet" diyorum; aklıselim böyle gerektiriyor.

Özür: İsagoci başlıklı yazıda Tevfik İleri'ye ait olduğunu belirttiğim "Nasıl Okudum" kitabı Tevfik Sağlam'a aittir. Mahcubiyetle düzeltiyor ve herkesten af diliyorum.

'Yakışır Atama; yapıcak tabi erkek değil mi?'

Zsa Zsa Gabor'la ilgili bir haber, birkaç gün önce bir kısım basınımızda sarsıcı, kavurucu ve neticede serinletici bir tesir yaptı; buna göre "Ja Ja" hanım, vaktiyle Atatürk'le romantik bir tarzda halvet olmuş, Atatürk de ona "romantik" ilişkilerinin sembolü olarak "Fatma'nın Eli" biçiminde bir mücevher hediye etmişti.

Ja Ja, o tarihte Türkiye Büyükelçiliği'nde çalışan Burhan Asaf Belge ile tanışmış ve hemen ardından 1937'de Türkiye'ye gelmişler. Etrafa ayıp olur diye bir formalite nikâh kıyılmış, zaten Burhan Belge de hep kızı gibi davranırmış Ja Ja'ya. Deerken Ulus'taki Karpiç lokantasında Ata'yla karşılaşmışlar ve Ja Ja kendi tabiriyle ilk görüşte vurulmuş. O gece onunla dans etmişler ve ardından "romantik" olduğu varsayılan aşk başlamış ve bu muhabbet 6 ay kadar sürmüş. Ja Ja'yla röportaj yapan Can Dündar, "Atıyorsunuz galiba" diye itirazda bulununca Ja Ja, Çankaya Köşkü'nü ve içindeki eşyaları tarif etmeye başlamış. Can Dündar hadiseyi "Muhtemelen Atatürk, kendisine hayran bu küçük kızdan, eve gelip giden muhaliflere ve kendisi hakkında söylenenlere dair bilgi alıyordu" şeklinde yorumluyor (21.8.2005-Milliyet) ama Ja Ja, o kanaatte değil, "Sonraki sekiz kocamda hep Atatürk'ü aradım. O bir maçoydu" demiş ve Dündar'a "Ben öldükten sonra yazarsın" diyerek bazı bilgiler daha vermiş.

Hadise romantik mi değil mi; bilemeyiz ama var böyle bir şey...

Bunlar değil, beni asıl referandum gerginliğinden kurtaran ve biraz tebessüm etmemi sağlayan şey, bu haberin altına yazılan okuyucu yorumları oldu. Okuyucu takımı maşallah, aklına ne gelirse döktürüyor yorum sayfalarına.

Bazısı kıskanç: "Atamız bu ülkenin değerlerini, senin gibi bir bayana hediye vermez", "İlişki-milişki her neyse ama görüldüğü gibi Atatürk hiç de bazılarının dinsiz dediği gibi değilmiş; görüldüğü gibi İslam'ın şartlarını simgeleyen hediyesi ne kadar anlamlı". Bazıları, "Ne yapsa yeridir ve hakkıdır" şeklinde bir hayranlık tavrı içinde: "Modern Türkiyenin Kurucusu, Mustafa Kemal Atatürk. Paşamı sözcüklerle anlatmak imkansız!" Bir kısmı şüpheli ve tedirgin: "Yahu Atatürk yaşasaydı 129 yaşında olacaktı; bu hanımefendinin yaşı kaç ki ilişki

yaşamışlar, merak ediyorum. Bunca sene sonra yeni mi aklına gelmiş konuşmak; Atatürk'ün adını kötülemeye çalışıyorlar" derken bir diğeri konuya kültürel bir boyut getiriyor: "Ben bu kadına inanmıyorum reklam amaçlı Atatürk'ü kullandığını düşünüyorum. Atatürk Arapların inancına ait Fatima'nin elini hediye olarak vermezdi çünkü Atatürk Türkçüydü. Atatürk Türk kültürünü yansıtan bir hediye verirdi." Bazısı komplo arayışında, "Ne olmuş yani bir mücevher hediye etmiş ve ilişki kurmuşsa! Düşmanları bile Atatürk'ü yüceltirken.., efendim, Arapça harfleri neden kaldırmış, ezanı neden Türkçe yapmış?"

Benim asıl hoşuma giden, yorumcu halkımızın, vaktiyle Baykal'dan esirgedikleri çapkınlık kredisini Atatürk sözkonusu olunca ardına kadar açması oldu; buyrunuz nitekim: "Yakışır Atam'a. Helal olsun ona", "Paşam, işini bilir o", "Atatürk inceliğini de göstermiş yine verdiği hediye ile", "Çapkınlıkta her Türk atasını örnek almalıdır. Devletin parasını onun bunun karısına dağıtmış", "Benim aslanım, ulu önderim; ağzının tadını da bilirmiş.", "Atam benim, her güzelliği bilen Atam benim", "Yakışır Atama; yapıcak tabi erkek adam değil mi?", "Dönemin en güçlü ve yakışıklı adamı Atatürk, O dönemde bütün kadınların hayalini süslemesi kaçınılmaz elbette.", "Helâl olsun atama. Atam tüm dünyaya bedel", "Eh şaşırtıcı değil; güzel kadın, güzel adam... Olmuşsa iyi olmuş."

Vatan gazetesinin yorumcu okuyucularını kutluyorum; CHP medyasının çoğu kaleminden daha güzel yazıyorlar da aklım Baykal'a takıldı benim; aynı eylemi o yapınca niçin ortalık karıştı anlayamadım!

Üff, bir sıcak, bir sıcak...

"Bu cennet yurt köşesinde mutlusunuz Kızılcahamamlılar!"

Her gün mutad olduğu üzere elektronik posta kutuma gelen mektupları hızla gözden geçirirken, "Kızılcahamamlılar Atatürk için sokaklara döküldü" başlığını görünce yüreğim kalktı, "İnşallah fena bir şey olmamıştır" diyerek titreyen ellerle e-mektubu açtım. İçinden bir basın bildirisi ile birkaç fotoğraf çıktı.

Büyük ihtimalle Kızılcahamam Belediyesi'nce gönderilen basın bildirisinde Atatürk'ün şehre gelişinin yıldönümü için özel bir çalışma hazırlayan Belediye'nin halktan tam not aldığı özellikle vurgulanıyor ve hazırlanan özel mizansende Atatürk rolünü "Veda" filmindeki rolüyle göz dolduran oyuncu Burhan Güven'in canlandırdığı belirtilerek, eski bir arabada (56 Chevrolet!) Afet İnan ve Salih Bozok'la şehre giren Ulu Önder Atatürk'ün halkın sokaklara dökülmesine sebep olduğu ileri sürülmekteydi.

Böyle tatlı tatlı okuyorum, derken şu cümle ile irkildim: "Atatürk halka hitaben yaptığı konuşmada 'Bu cennet yurt köşesinde mutlusunuz Kızılcahamamlılar' dedi. Karşılamanın ardından Atatürk'ün Kızılcahamam suyuna Altınsu adını verdiği ve gölgesinde oturduğu çam ağacının bulunduğu Soğuksu Milli Parkı'na gidildi. Buradan su içen Atatürk,

Kızılcahamamlılarla beraber gölgesinde su içtiği çam ağacına kadar halkla birlikte yürüdü. Halkın yoğun ilgisi ile karşılaşan Atatürk bol bol fotoğraf çektirdi. Atatürk'ü gören Kızılcahamamlılar 'Paşam hoş geldin' diyerek Atatürk'e özlemlerini giderdiler..."

Anlaşılan bildiriyi kaleme alan arkadaş heyecana gelmiş, mizansene yeni bir boyut katayım demiş olmalı...

Burada biraz soluklanmayı teklif ediyorum.

Anadolu'da bu gibi durumlar zuhur ettiğinde, yani insanlar heyecanlanıp galeyana gelerek coşmaya başladığında orada bulunan büyüklerden biri işe müdahil olur,

-Hele gel biraz otur yeğenim, biraz soluklan; bir soğuk ayran iç! filan derler.

Mektubun ekindeki fotoğraflara bakıyorum. Aa, hakikaten Atatürk gibi giyinmiş sarışın bir adam, biraz arkasında ve yanında esmer güzeli bir hanım (Âfet) tiyatro yapar gibi vaziyeti canlandırıyorlar ama duruşlarından kendilerini rollerine pek bir kaptırdıkları anlaşılıyor; zaten basın bildirisinde de öyle diyor: Atatürk halka yaptığı konuşmada...

Yandaki fotoğrafta Atatürk'ü canlandıran aktör Burhan Güven'in bakışlarına dikkat buyrunuz, hani rahmetli sağ olsa "Bu kadar olur" diye alnından öper mi öper... O kaş çatışlar, o huşûnetli bakış...

Vaktiyle Samsun'da bir 19 Mayıs günü vapurdan kayıkla rıhtıma çıkarılan Atatürk büstünün filmini çeken BBC yüzünden âleme madara olmamış mıydık biz?

İnşallah bu defa İngilizler uyanmaz diye düşündüm ve o yüzden diyorum ki, sâkin olalım; durumu sâlim kafayla bir kere daha değerlendirelim...

Hadisenin daha geniş ayrıntılarını, ilçe Milli Eğitiminin web sitesinde buluyoruz. Buna göre Atatürk'ün gezilerinde yanından pek ayırmadığı yazar (Prof. Dr.) Âfet İnan, bir toplantıda arkadaşlarından Kızılcahamam'ın güzelliklerini işitir ve merak ederek ilçemizi görmek ister. Ziyaret gerçekleşir ve ilçe hakkındaki olumlu intibalarını dönüşünde Atatürk'e ballandırarak anlatır. O günlerde 2. Türk Dil Kurultayı için zaten İstanbul'a gidilecektir. Yol güzergâhı Kızılcahamam'a uğratılır.

Ankara Valisi Nevzat Tandoğan (Ki kendileri, "Komünist olmak lazımsa biz oluruz size ne oluyor serseriler?" vecizesinin sahibiydi) harekete geçer. Soğuksu mıntıkasına çadırlar, 2 arazöz aracı ve bir küvet daha önceden gönderilir.

Heyet Ankara'dan 16 Temmuz'da yola çıkar, önce Kazan'a uğrarlar. Ahali arasında bir köylü kadını hiç olmazsa bir tas ayranlarını içmelerini rica eder. Atatürk'ün dikkatini çeken kadın, kendini köyün muhtarı Satı Kadın diye tanıtır. Atatürk Satı Kadın'ı "işte tam mebus olacak kadın" diye takdir eder ve ertesi sene Satı Kadın mebus olur (Hangi partiden diye merak edenleri ayıplıyorum).

Daha sonra Kızılcahamam'a geçilir. Kafile, karşılayıcıların hizasında durur. Arabasında kendisinden başka Âfet Hanım ve yâveri vardır. Diğer ileri gelenler de öbür arabadadır. Hoşgeldiniz faslından sonra arabalarla Soğuksu'ya geçilir. Büyük kaplıcanın önünde durulur. Halk Paşa'yı görmek istemekte ancak korumalar yaklaştırmamaktadır. Bunun üzerine Âfet Hanım "Paşam, polisler halkı rahatsız ediyorlar" şikayeti üzerine Atatürk'ün yâverine ve polislere hitâben:

-Halkı serbest bırakın, dokunmayın, der; bundan cesâret alan halk iyice yaklaşır. Buradaki sohbetten sonra Atatürk, ilkel durumdaki kaplıcaya girip suyunu kontrol eder. Banyo yapma isteğinden "Suyun sıhhî olmadığı" gerekçesi ile doktoru tarafından vazgeçirilir.

Nihayet Büyüksu'ya gelindiğinde hava kararmıştır; ilçe yöneticileri reisicumhura burada bir yemek verirler, gece yarısına kadar süren sofrada her zaman olduğu gibi akademik tartışmalar yapılır ne yazık ki etrafta çok sivirisinek vardır. Atatürk çadıra geçer. Bu arada Atatürk mutlaka banyo yapmak adeti olduğu için arazözlerin kaplıcadan taşıdığı su ile Atatürk banyo yapar. Sonra da istirahate çekilir.

Ertesi gün belediye reisi ve yanındakiler kampa gelirler. Reis Altınsu'dan doldurduğu bir sürahi sudan önce kendisi içer sonra Paşa'ya ikram eder ve "Nasıl buldunuz Paşam?" der. Atatürk de, "Kızılcahamamlılar, bu su altın gibi." der ve böylece bu suyun adı da Altın Su şeklinde Atatürk tarafından konulmuş olur.

Atatürk ayrıca kalabalığa hitaben bir konuşma yaparak, "Bu cennet yurt köşesinde mutlusunuz Kızılcahamamlılar" sözünü de bu sırada söyler. Konuşmadan sonra belediye başkanının girişimi ile, acele kamp yerinin tapusu çıkarılıp Atatürk'e takdim edilir.

Bu ziyâretten sonra, Atatürk'ün, altında dinlendiği çam özel bakım altına alınır ve söylediği meşhur, "Bu cennet yurt köşesinde mutlusunuz Kızılcahamamlılar" sözü bir levhâya yazılarak asılır. Yanına da küçük bir büstü konur.

İstanbul yolunda Atatürk, Âfet Hanım'a, "Burada turistik oteller yapılmalıydı" der, böylece bakınız, sanki bugünkü Kızılcahamam'ı tarif etmiştir.

O gün Atatürk'e sunulan Soğuksu bölgesinin tapusunu, Atatürk'ün ölümünden sonra ilçeyi ziyaret eden kızkardeşi Makbule Hanım, "Bu tapu bizden ziyade size lâyıktır Kızılcahamamlılar!" diyerek iade etmiş ve böylece burası milli park olmuştur.

Vaziyet böyleyken böyle; Kızılcahamamlılar, ne kadar öğünseniz yeridir fakat yüreğimizi kaldırmamak şartıyla...

Bir limonatacının gözüyle 'üzümsuyu' meselesi

Başbakan'ın, "İçki içmeyin üzüm yiyin" dediği yolundaki haberi, dört kelimelik muhteviyatından da anlaşılacağı üzere ciddiye alıp baştan sona okumamıştım; hatâ etmişim.

Başbakan'ın, sair bakanların kurduğu en küçük cümleden, imâdan hattâ bazan sükûtlarından vahim mânâlar çıkarmakta üstâd CHP'li basının kalem erbâbı, kaç günden beri, "Ekmek yerine buğday mı yiyelim; salataya sirke yerine üzüm sıksak da olur mu?" dolaylarında ağlamaklı yazılar kaleme alıyorlar.

İnsanların korkularından tutularak yönetildiği bir ülke burası. "Yemeğini yemezsen işte böyle olursun" tehdidiyle büyütülmüşüz: "Dersini çalışmazsan serseri olursun, kızını dövmeyen dizini döver!" yollu tehditler, aile terbiyesinde önemli referanslarımızın başında gelir.

Bu çerçevede "İçki içmeyin üzüm yiyin" lâfı, laikçi çevreler tarafından bir hayat tarzı tehdidi olarak algılanır mı? Sormak bile abes! "Bunlar ilk fırsatta içkiyi yasaklayıp, belediye otobüslerinde bile haremlik-selâmlık uygulaması başlatacaklar" efsânesini ciddiye alan çok insan var Türkiye'de. İçki içmeyi, veya içebilme hakkını, kendi hayat tarzlarının en önemli ve anlamlı göstergesi sayıyorlar; içki içebilmek hakkına büyük bir sembolik mânâ yüklüyorlar ve böyle düşündükleri için onları kimse suçlamamalıdır.

"Hayır efendim, Başbakan aslında böyle demek istemedi, espri yaptı" diye geçiştirilecek hâli yok bu durumun. Hayat tarzını savunmak, -elbette başka hayat tarzlarına rahatsızlık vermediği sürece- tabii haktır. Hükümetlerin baş görevlerinden biri de budur; insanları baskı altında tutan tehdid ve vehimleri ortadan kaldırmak yerine bunları tetikleyecek sözler söylemek doğru değil.

Gençleri alkolizmden uzak tutmak için Sağlık Bakanlığı tedbirler almalı (Lokanta masalarında demirbaş tuzluk yasağı fikrini isabetlidir mesela); bunu "şârib'ün leyl-i ve'n-nehâr" olanlarımız bile destekler fakat günün birinde içki yasağı referandum konusu olsa şahsen desteklemem. Alkolizmle savaşmak başka, içki yasağı daha bambaşka şeyler. Ben içmem, limonatacıyım; içene de karışmam, o kadar.

Evet laikçilerimizin biraz safça bir tabiatı var; bazı şeylerin imâsı bile onları tedirginleştiriyor, paniğe kapılıveriyorlar; hatta duydukları ürküntü zaman zaman onları çocukça tepkiler vermeye de itiyor fakat, seçtikleri hayat tarzına müdahalede bulunulmadan geleceğe bakmak endişelerini yatıştırmak hükümetlerin temel görevidir.

Adam tutmuş rakıya güzelleme yazmış, hayrettir, güzel de yazmış; rakı "milli"dir diyor, asildir, âdâb-ı muaşerettendir diyor. Bir diğeri şarapçı takımından (Şarapçı kavramını hakaret kasdıyla seçmedim, rakıcı değil, şarap seven mânâsında okunmalı), Türkiye'de şaraplık üzüm yetiştirme ve şarap kültürünü yaygınlaştırma ülküsüne kendini adamış. Her ikisine de fikren katılmam mümkün değil fakat inandıkları ve tutundukları hayat tarzının temel göstergelerini dillendirme haklarına saygı göstermek gerektiğini düşünüyorum. Huz mâ safâ, dâ ma keder!

Birbiriyle çatışır hale getirmeden farklı hayat telakkilerine hayat hakkı tanıyabilmemiz gerek. Görünürdeki ideolojik kamplaşma ve çatışmanın büyük kısmı yanlış mesaj vermekten ve hatalı algıdan kaynaklanıyor. Laikliğin içini açıp doğru dürüst bir tahlilini yaparak "Kavga nereden başlıyor?" sorusuna cevap aradığınızda, meselenin laikliğin veya dindarlığın bizatihi kendisinden değil, yanlış algı ve izahlarından kaynaklandığını görüyoruz.

Öyleyse Başbakan, "her zamankinden ziyade birlik ve beraberliğe muhtaç olduğumuz" şu günlerde, içkiyi laikçi hayat tarzının köşetaşı gibi gören vatandaşları da kazanmayı gündemine almalıdır; o kadar zor değil. Onların da kendi geleceklerine güven ve ümitle bakmaya hakları var çünkü.

Hükümeti piste davet ediyoruz

O uğursuz, "2010 yılının yazı çok sıcak geçecek!" kehâneti çıkmaya başladı. İnegöl'de olanlar hayır alâmeti değil; Dörtyol'da dört polisin şehid edilmesi ve ardından tırmanan olaylar da aynı cinsten; sıradan günler değil yaşadıklarımız.

Katillerin silahla siyaset yapma arzusuna ülkenin meşru icrâ gücünün hukuk içinde dirayet ve kararlılıkla mani olması lâzım...

Türkiye katillerin, çetecilerin, teröristlerin bile siyaset yapmaya kalkıştığı bir ülke; o yüzden idâresi zor; çok zor ama imkânsız değil.

Ne var ki dün itibariyle gördüğümüz şu: İçişleri Bakanı Atalay, Adana'daki şehit cenazeleri töreninde, "Ne yapıyorsanız yapın, Amanoslar'ı temizleyin" diye sızlanınca törende hazır bulunan CHP yöneticilerinden biri, "Komutanları içeri atıyorsunuz, kim temizleyecek?" diye aradan lâf atmış. Ceza sahası içinde yapılmaması gereken onca kusurlu hareketten ikisi de budur işte: Halka açık bir yerde İçişleri Bakanı'nın etrafındaki dinleyenlere hitaben, "Asla yılgınlık olmayacak. Ve buradan ifade ediyorum; çevre illerimizin valileri hepsi burada. Bölge komutanlarımızın hepsi burada. Emniyet Teşkilatı burada. Bu Amanoslar'ı temizleyin.

Ne yapıyorsanız yapın Amanoslar'ı temizleyin" diye sızlanması kusurlu bir harekettir, bu işi "ne yapıyorsanız yapın" tâlimatını çaresizliğin eşiğinde seslenen bir ses tonuyla yapması vahameti artırıyor. İkinci kusurlu hareket CHP'li üyenin "Komutanları içeri atıyorsunuz, kim temizleyecek?" yolundaki sataşması. Bütün CHP'lilerin mantığı böyle çalışıyorsa, AK Parti, üçüncü seçim zaferini de çantasına attı demektir. Birileri, sadece aradan iktidara dirsek atarak seçim kazanılmayacağını hatırlatmalı CHP'lilere...

Büyük ümitlerin adamı Kılıçdaroğlu müthiş bir keşifte bulunmuş, "27 Nisan muhtırası, AK Partiyi iktidar yapmak için verildi" diyor. Bu zuhûrata erişmek için kaç gün i'tikâfta beklediğini bilemeyiz çünkü en azından "Siz ve partiniz o gün ne yapmıştınız?" diye sorarlar adama. Kılıçdaroğlu'nun Malatya'da kayısı, Ordu'da fındık polemikleriyle iktidar penceresini fiskeleyerek kum havuzunda lidercilik oynaması kendi bileceği iştir fakat Başbakan'ın, bu küçücük sataşmaları ciddiye alıp abartarak CHP lideriyle "İhanetin belgesi" kavramı üzerinden lâf yarıştırmakta bu kadar lezzet bulması inanılacak işlerden değildir.

Benim nazarımda ihanet çok aşırı, çok ekstrem bir suç tarifidir; gündelik siyaset diline düşmesi, kavramın "kepâze" olduğuna işaret ediyor. İhâneti bu kadar harcıâlem, bu kadar alelâde vesilelerle tüketirseniz, sonunda o da kepâze olup çıkacak. "Kepâze" bir okçuluk deyimi. Kullanılmaktan ötürü esnekliğini, yararlığını kaybetmiş yaylara "kepâze" diyor okçular. Herkesin ihanetle suçlandığı bir yerde gerçek haini kimse tanıyamaz çünkü.

İktidarcılık-muhalefetçilik oyunu mudur bu? Muhalefetin çocuksu hâllerinin, icrâ mevkiindekilere sirâyet etmesi endişe uyandırıyor; "Halk bundan anlıyor, birbirimize sataşarak siyaset yapıp gidiyoruz" yaklaşımından kesinlikle râzı değiliz. Hükümet kanadına bakılırsa ülkenin biricik meselesi referandumda "Evet" çıkması; Evet'e evet, fakat yarın öbür gün gündeme gelecek Askerî Şûra'da, 12 Eylül'den bir sonraki güne ertelenemeyecek kadar önemli konular görüşülecek. Bir mânâda Türkiye'nin iktidar denklemindeki icrâ gücünün, yürütmenin, bir başka tâbirle sivil otoritenin ne derece söz sahibi olduğunu da göreceğiz. Açık konuşalım, bu şûrada da hükümet temsilcileri, öteden beri yapıldığı üzre "Biz bu kararlara katılmıyoruz ama kerhen imzalıyoruz" yollu bir kaçamağı tercih edecek olurlarsa, referandumda "evet"lerin yarıdan bir fazla çıkmasının pek anlamı kalmayacak; böyle bir tâvizi, seçim sandığı başına kararsız giden yüzer-gezer seçmen takımı hatırlamadan edemez; ki seçim sonucunu onlar belirliyor neticede...

Şûrâya katılanların bazılarınca son "YAŞ" olacak bu; öyle olmalı!

CHP'de esprileri kim yapar?

-Kemâlciğim gel gel, çok güzel gidiyoruz, baksana basın hep bizden bahsediyor. 35. maddeye ilgili teklifimiz süper ses getirdi...

-27 Nisan meselesini de iyi patlattık Önder abi, nasıl konuştum ama?

-Harikaydın Kemâlciğim, böyle devam edelim diyorum ben; adamları şaşırtıyoruz, nereden yumruk yiyeceklerini bilemez hale geldiler; bize yeni fikirler lâzım şimdi... Ne yapsak, ne yapsak...

-Yeni fikir derken biraz tutarlı olsak iyi olmaz mı Önder abi? 27 Nisan ertesinde bizimkilerin "Oh olsun" demeçlerini bulup yayınlıyorlar da...

-Sen de güzel cevap verdin ama, sahi, ne demiştin bakayım?

-Geçmişin yanlışlarını telafi ediyoruz filan gibi bir şey söyledim galiba; tam hatırlamıyorum. O kadar çok yerde o kadar önemli lâflar ediyorum ki Önder abi, bazen tam çıkaramıyorum.

-Olur böyle şeyler Kemâlciğim; bana bak meselâ, yıllardır ağzımdan çıkanı kulağım duyuyor mu benim? Yoo... İdare edip gidiyoruz işte... Hem sen böyle şeyleri fazlaca takma kafana bakayım. Seçmen takımı çocuk gibidir; Aa kuşa bak dersin dikkati dağılıverir, başka bir şeye kilitlenir.

-Ama biraz da tutarlı olmanın zararı yok değil mi Önder abi; bu gidişle bütün söylediklerimizin tersini savunmaya başlayacağız gibime geliyor. Bu arada bir çay söylesen de boğazımız ıslansa, kurudum vallahi.

-Vallahi dedin de aklıma geldi Kemâlciğim; sen sık sık vallahi, billahi, inşallah, maşallah kelimeleri de kullan bundan sonra, hatta Allah'ın izniyle iktidar yolundayız filan gibi şeyler de iyi gider...

-Oldu olacak beş vakit namaza da başlayalım bari Önder abi... Ne yapıyoruz, CHP'nin seçmeni bizi affetmez vallahi...

-Bak ne güzel söyledin. Namaz meselesine gelince, yok, o kadar ileri gitmeyelim ama referandum takvimi elverseydi seni bir umreye göndermek müthiş bir propaganda olurdu. Düşünsene Esenboğa'da ihrama giriyorsun; iki rekât ihram namazı kılıyorsun; etrafta foto muhabirleri şakır şakır fotoğraf çekiyorlar... Ardından Kâbe'de tavaf, Safa ile Merve arasında sa'y...

-Safayı tanıyorum da Merve hanımı pek çıkaramadım, oradaki partili arkadaşlarımızdan biri midir?

-Neyse, boşverelim şimdilik, takvim müsait değil Kemâlciğim, onun yerine bu cuma Hacıbayram'a gidelim partili bir topluluk halinde. Yalnız içeri girmeyelim, avluda namaz kılalım.

-Niçin abi, içeri girsek daha iyi olmaz mı?

-Gazeteciler iyi fotoğraf alamaz evlâdım; boşu boşuna namaz kılmış oluruz...

-Haa anladım. Abi bu arada bizim çay gürültüye gitti. Çaycı veresiyeyi kestiyse, ben vereyim parasını, hah hah nasıl espri yaptım ama di mi?

-Bu partide esprileri ben yapıyorum Kemâlciğim, bunu unutmayalım lütfen. Çay dediğin kaç paralık şey? Telefon edeyim getirsinler.

-Aman abi, telefonu kullanmasan, mâlum, açık kalır filan. Keh keh keh... Takılıyorum Önder abi, alınma sen...

-Kemâal, Kemâall... Sen benle dalga geçeceğine etro mudur retro mudur, evvelâ gömlek pantolon giymesini öğren, madara ettin bizi basına.

-Anladım abi, özür dilerim, sen ne dersen o olur Önder abi. Ben şimdi bugün ne söyleyeceğim, onu belirtseniz de biraz ezberime alsam hani diyorum...

-Hmm, bugün Kur'an kurslarından birkaçını ziyaret edelim; çocuklara şeker çikolata dağıtırız, puan olur...

-Bir de nefesi kuvvetli, şöyle medyatik bir hoca bulsak diyorum Önder abi, lâzım oluyor ara sıra...

-Tamam şekerim, sen şimdi bugünkü görevine başla. Ben düşüneyim biraz. Çıkarken kapıyı iyi çekiver, klima boşuna yanmasın, bir sürü para; bana da bir sade gazoz yollat çay ocağından sana zahmet...

2010

30 Ağustos

Bölünerek azalmak-budanarak çoğalmak Aksiyon Dergisi

30 Ağustos

Bir yoğurt teorisi Zaman Gazetesi, Pazar Keyfi

29 Ağustos

Devamı haftaya Zaman Gazetesi, Pazar Keyfi

28 Ağustos

İş inada bindi; bu inşaatı yapacağız Zaman Gazetesi

25 Ağustos

Bugün o gündür işte... Zaman Gazetesi

23 Ağustos

Âh! Zaman Gazetesi

22 Ağustos

Asi, mütayit, şişman, Ermeni Zaman Gazetesi, Pazar Keyfi

21 Ağustos

Sinerji olmuş olsun Zaman Gazetesi

18 Ağustos

Büyük bir yazarın iç konuşmaları Zaman Gazetesi

16 Ağustos

Referandum psikolojisi Aksiyon Dergisi

16 Ağustos

Kaybetmeyebilirdiniz ama kaybedeceksiniz Zaman Gazetesi

15 Ağustos

Yayla geceleri Zaman Gazetesi, Pazar Keyfi

14 Ağustos

Gir havuza, aç ağzını! Zaman Gazetesi

11 Ağustos

Kaçan oruçlar nereye gider Fahriye amca? Zaman Gazetesi

10 Ağustos

Şapkadan çıkan tavşan? Zaman Gazetesi

09 Ağustos

Zorla göç ettirdiğimiz Ermenilerin mallarını nasıl yönettik? Aksiyon Dergisi

09 Ağustos

Çözüm; şimdiki hâl, federasyon muhal ihtimâl Zaman Gazetesi

08 Ağustos

Fasulyeden yazı Zaman Gazetesi, Pazar Keyfi

07 Ağustos

Terhisi gelen bölük yazıcısı sendromu Zaman Gazetesi

04 Ağustos

Sfenks'in sorusu, Heron'un gözleri... Zaman Gazetesi

02 Ağustos

Osman ne diyor; Nevin ne yapıyor! Zaman Gazetesi

02 Ağustos

'En güvenilen kurum' efsanesinde son durum: Başarısızlığa yine ödül verilecek mi? Aksiyon Dergisi

01 Ağustos

Yeme de fotoğrafını çek! Zaman Gazetesi

Yeme de fotoğrafını çek!

Atatürk'ün, altında dinlendiği çam özel bakım altına alınır ve söylediği meşhur, "Bu cennet yurt köşesinde mutlusunuz Kızılcahamamlılar" sözü bir levhâya yazılarak asılır. Yanına da küçük bir büstü konur. İstanbul yolunda Atatürk, Âfet Hanım'a, "Burada turistik oteller yapılmalıydı" der, böylece bakınız, sanki bugünkü Kızılcahamam'ı tarif etmiştir.

Gurme, daha doğrusu Frenkçe imlâsı ile "Gourmet" şu mânâya geliyor: Yemekten anlayan kimse, ağzının tadını bilen, iyi yiyecek ve içecekten anlayan, boğazına düşkün, obur, damak zevki olan, yiyeceği şeyin lezzetinde titizlenen...

Türkçe tam karşılığı nedir bilmiyorum ama pekâlâ "Tatçı" olabilir; eğer eski Türkçe'yle iktifâ ederseniz Farsça'dan bir kavramı ödünç alıvermemiz yeterli olacak: Şikemperver! "Şikem", karın demek, Arapçası "batn", karınla birlikte mîde anlamına da geliyor. Şikemperver, tam gurme değil; şikemperver resmen ve alenen obur demek; midesine düşkün, yemeyi içmeyi seven; buna mukabil gurme kavramında, neredeyse bilimsel ve aristokratik bir hava var. Zaten eski dilde şikemperver olumlu mânâda kullanılmaz, aşağılayıcı, tahfif edici bir ifade sayılırdı.

Uzatmayalım, eskiler, "Yemek için yaşama, yaşamak için ye!" derler ki, bu gurmeliğin neredeyse tam zıddı bir yemek felsefesidir; yemek eylemini aşağılayan bir ifâde. Dini edebiyatımızda yemeğe düşkünlük ayıplanmış, hoş gözle bakılmamıştır, hatta bir çeşitten fazlasını "dünya nimetlerine düşkünlük" sayanlarımız da vardır. Yaşamak için yemek, İslâmî literatürde "Kifâf-ı nefs" diye kavramlaştırılıyor; nefsi yatıştırma, pek az bir şeyle onun çığlığını bastırmak, hattâ kandırmak; zira kifaf-ı nefs, yemek arzusunun karşılanması değil, çoğu kere oyalanması, aldatılması mânâlarını da kucaklar ve genellikle yenilecek yemeğin miktarını hedef alır. Eğer yanlış hatırlamıyorsam âriflerden biri (Muhtemelen Mevlânâ) şöyle demiş bir keresinde, "Bugün midemize gereğinden fazla yiyecek girdi ve hikmetin kuşu, baştan uçup gitti."

"İkisi bir arada pek durmaz" demeye getiriyor hazret, eyvah!

İnsanların çoğunluğu gurmelikle, yaşamak için karın doyurmak, nâm-ı diğer "Kifâf-ı nefs" etmek arasında bir yerlerdedir. Her insan yiyeceği şeylerin lezzetli olmasını ister ama işi gücü bırakıp lezzet peşinde koşmaz.

Gurmelik ikincisi olsa gerek.

Biliyorsunuz, artık bütün gazetelerin, televizyonların gurme uzmanları, mahir aşçıları var (Ki Oktay Usta'yı tek geçerim her zaman!). Bütün kanallarda yemek tarifleri en itibar edilen programlar arasında yer alıyor. Ortalama refah arttıkça insanlarda "konfor" beklentisi yükselmeye başladı. "Kaliteli yaşamak ve yaşlanmak" diye yeni bir ideoloji ortaya çıktı ki, bu fakire kalırsa Komünizmin canına okuyan ideoloji Kapitalizm filan değil, haline vaktine bakmadan her insana, "Ben de bu yaşadığımdan daha iyi bir hayat yaşayabilirim; standartlarımı yükseltebilirim; ben bunda daha iyisine lâyıkım ve daha konforlu yaşamayı talep etmekle hiç de densizlik etmiş olmuyorum" ideolojisidir.

Reformasyon hareketinin başladığı yıllarda Avrupalı bir filozof da buna benzer bir şey söylemişti (Kimdi o, Stuart Mill miydi yoksa?): "Kutsal su, bir baştan bütün başlara dağıldı." Elbette, kutsal suyun miktarını herkesi takdis edecek kadar çoğaltırsanız kutsallığı da sulanacaktır hâliyle. Herkesin yaşayacak kadar yiyecek bulabilme endişesini yenip, öğünlerini muntazam hale getirmeye başladıktan sonra, "Şu bulgur lâpasını nasıl daha lezzetli pişiririm;

görüntüsünü nasıl güzelleştirebilirim?" cinsinden fâsık, lüzumsuz ve baştan çıkarıcı fikirlerin yaygınlaşması da pek tabiidir.

Tatçılıktan, gurmelikten geçtik, işin bir de "Yemek estetiği" kavramı icad edildi; eskiden var mıydı bilmem, herhalde vardı fakat orta sınıfa mensup insanların rahatlıkla edinebildiği iki-üçyüz liralık digital fotoğraf makinalarının menüsünde "Yemek" seçeneğini görünce bir tuhaf olduğumu hatırlıyorum; ne demekti yani, bana bu makinayı satan zihniyet, benim yemek fotoğrafı çekmekten hazeden birisi olduğumu mu varsayıyordu?

Aynen öyleydi! Fotoğraftan anlayan birileri varsa sorunuz çevrenizde; yemek fotoğrafçılığı artık ayrı bir uzmanlık alanıdır. Esasen televizyonlardaki yemek programlarında görüyoruz, "görgü ediniyoruz". Patatesi haşlayıp çatalla ezdikten sonra irice bir kaşıkla bir batman patatesi alıp iri bir bulamaç kütlesi halinde "gümm" diye tabağa koymuyoruz. N'aapıyoruz? Şekil veriyoruz, üstüne nane, maydanoz serpiştiriyor, renkli sosla desen koyuyor, gelinlik kız gibi süslüyoruz haspayı. Yahu bunun altı da kuru fasulye, üstü de; nesini süsleyeceksiniz demiyoruz, "Yemeğe ve emeğe saygı" diye icad edilen yeni üst değerler karşısında eğilip geçiyoruz mecburen.

Gurmelikten galât olarak yemek süsleyici kişilere de ayrı bir unvan (Meselâ "Görme" olabilir mi?) verilmesi gerekir; bazen bunlar işlerini o kadar fazla ciddiye alıyorlar ki yemeği yiyecek miyiz, yoksa fotoğrafı çekip görüntüsüyle mi yetineceğiz, kestiremiyorum.

Haydi bu arada küçük bir samimiyet testi yapalım; yemeğinizin tadına önem verirsiniz, anladık, peki görüntüye aldırış eder misiniz? Meselâ gittiğiniz davette garsonun, "Nasıl olsa aynı yere gidecek, farketmez" diyerek çorbayı, pilavı, salatayı, tatlıyı ve meyveyi mikserden geçirerek boz bir bulamaç halinde tabağınıza kepçelemesine rıza gösterir misiniz?

Kimdir o "Benim için farketmez" diyen, ayağa kalksın da yüzünü görelim bir!..

Çağımız görüntü çağı arkadaşlar; insanlar görmedikleri şeyi doğru dürüst kavrayamıyorlar; bu yüzden dini kitaplar bile resimlendirilmeye, renklendirilmeye başlandı. Yemek fotoğrafçılığı da geleceğin mesleklerindendir; yazın aklınızın kenarında bir yere...

Gelecek hafta Ramazan mâlumunuz (Peşinen tebrik ederim efendim; Allah feyzine eriştirir cümlemizi inşallah). Ramazan demek ne demek? Oruç demek, yokluğa katlanma demek, perhiz demek...

Başka?

Mahya demek, Ramazan'ın her gününde bir başka İstanbul camisinde Enderun usûlü üzere her durakta farklı bir makam ile teravih kılmak demek (İstanbul 2010 Ajansı ve İstanbul Müftülüğü'ne peşinen tebrikler; harika proje!), sadaka demek, kanaat demek..

Başka başka?..

Arkadaşlar, niçin hatırlayamıyor gibi numara yapıyoruz; Ramazan demek biraz da iftar sofrası demek değil midir; öyledir nitekim. Öyle olduğu içindir ki necib basınımız, geride kalan onbir ayı gafletle geçirmiş olsa bile Ramazan yaklaşırken uyanıp, "Arkadaşlar, güzel Ramazan sayfaları yapalım, yemek tarifleri verelim" demezler mi?

Demez olurlar mı hiç; derler tabii...

Her Ramazan böyle olur; orucun ruhunu bilenler, "Aman işin tadını kaçırmayın, iftarda az yiyin, Şeddâdi sofralar kurmaktan kaçının; oruç tutmak aç kalmak değildir, asıl oruç iftardan sonra tertipli davranmaktır" diye bizi ölçülü olmaya davet ederken, bilumum medyamız "Antep fıstıklı bohça böreği, Menemen usûlü tavada rosto" gibi tuhaf yemek tarifleriyle bizi ölçüsüz davranmaya, bol para harcamaya, çok yemek yemeye ve yediklerimiz hakkında dedikodu yapmaya sevkederler.

Herşeye tamam fakat, oruçlu iken yemek sohbetinde bulunmanın, orucun faziletini bir miktar azalttığına dair büyüklerimden işitmiş olduğum azar, yüreğimi yaralıyor. Tamam gurmelik yapmayalım, israfa bulaşmayalım, Firavun sofraları kurmayalım fakat azizim, ikindi ile akşam arasında şöyle orucun verdiği açlık hissinden başı dönmeye başlamış bir arkadaşı ele geçirince, ona zıvanadan çıkaracak kertede yemek tarifinden bahsetmenin neresi faziletsizliktir bilemiyorum.

Aranızda şöyle halden anlar bir fakih yok mudur ey azizler; medet!

'En güvenilen kurum' efsanesinde son durum: Başarısızlığa yine ödül verilecek mi?

Bundan birkaç sene önce Türk basınının çok sevdiği, pek itibar ettiği bir "Axiom" (Doğruluğu, tahkik edilmeyecek kadar âşikâr hüküm) vardı: "Türk ordusu, en güvenilir kurumdur."

Gerçekten öyle miydi; bu hüküm, hakikaten güvenilir kamuoyu araştırmalarına mı dayanıyordu, kendilerine soru sorulanlar hakikaten, geride kalan bütün kurumları Meclis'i, siyaseti, basını, akademiyi, Emniyet'i, yargıyı soldurmak pahasına ordudan fışkıran aydınlığa mı dikkat kesiliyorlardı, bilmiyorum? Ne var ki haylice bir zamandan beri, "En güvenilir kurum ordudur" tarzında cümlelere pek rastlamıyoruz. Eğer ordunun en güvenilir olduğu günlerden bahsedilebilirse, bugün o kredinin eski yerinde durmadığını söyleyebiliriz; bunun birden fazla sebebi var:

KEŞKE GÜVENEBİLSEK...

-Ordu, devlet sistemi içinde edindiği üstün ve ayrıcalıklı yeri kötüye kullanan ayrık otlarını süratle açığa çıkaramadı. "Bizim içimizde de ayrık otları bulunabilir" cümlesiyle başlayan ifadeler, "Biz onların hakkından geliriz" ile devam etti fakat kamuoyu bu tür "Ben onun kulaklarını çekerim amcası" çıkışlarının muhtevadan mahrum bir avutmadan ibaret olduğunu

fark etti. Askerî yargı sistemi, asker kişilerin rahatça görev yapabilmelerini sağlamak için değil, itham edilen asker kişilerin neredeyse dokunulmazlık statüsü kazanması için kullanıldı.

-Ordunun her mânâda beyni sayılmak lâzım gelen Genelkurmay karargâhının bu süreçte hiç de yeterli bir kurmaylık basireti gösteremediğini fark ettik. Org. Başbuğ'u kamuoyu önünde zor durumlara sokan çıkışlar yapmaya sevk eden kurmaylık hizmeti, hiç şüphesiz karargâhına aitti. Böylece kamuoyunda, üst komutanını eksik bilgilendiren, hatalı yönlendiren ve onu zor durumlara sokan bir karargâh yönetiminin varlığı yolunda güçlü bir kanaat oluştu. Org. Başbuğ, karargâhına hâkim olamadığı izlenimi verince, selefleri içinde çok talihsiz bir mevkide kaldı.

-Ordu, iç tehdit konsepti içine aldığı "Gericilik" kavramını tehlikeli ve itinasız şekilde anladı ve uygulamaya öyle yansıttı. Halkın mühim bir kısmı, bu tarif yüzünden tehdit unsuru haline geliverdi. Ordu ayrıca Cumhuriyeti koruma ve kollama görevini kötüye kullanarak Türkiye'nin iç siyasetinde bir taraf şeklinde görünmekten çekinmedi. Halkın vergileriyle edindiği silahları, darbelerde ve darbe teşebbüslerinde halka yöneltmekte hiç tereddüt göstermedi.

-Orduyu kamuoyunun nazarında güçlü ve güvenilir kılan beklenti, onun muhariplik vasfıydı. Türkiye çeyrek asırdan beri, yine ordu tarafından belirlenen tehdit tarifine göre kendisini mevzilendiriyor ve bu tehdidin iki geleneksel başlığı var; bölücülüğe bağlı terör ve gericilik. Ordu, bölücülük ve terörle mücadele konusunda neredeyse tek başına siyaset belirleyerek inisiyatif üstlendi fakat terörden gelen tehdidi caydırmakta başarısız oldu ve ne yazık ki bugün itibariyle varılan nokta, terörle mücadele eden askerî birliklerin kendi güvenliklerini sağlamakta bile zaaf içinde bulunduğundan ibarettir. Hareket halindeki askerî timlerin, nöbet yerlerinin ve küçük karakolların baskına uğramasından sonra daha büyük çaplı askerî birliklerin terör saldırılarına mâruz kalması, herkeste "Ne oluyor?" endişesi uyandırdı.

"Ne oluyor" sorusu, içinde pek elîm endişeler barındırıyor; on gün önce gündeme düşen insansız keşif uçakları ile ilgili söylenti ve iddialar, "Ordu içinde terör örgütünün bazı unsurları ile ortak bir menfaati paylaşan, hatta işbirliğine girişen unsurlar mı var acaba?" şüphesini güçlendirdi. Yıllardan beri defalarca duyduğumuz, duymaya alıştığımız "Teröristleri tam çembere alıp imha etmek üzereydik fakat yukarılardan gelen bir telsiz emriyle çemberi açtık, teröristler çekip gittiler" yolundaki kulağa hiç de inandırıcı gelmeyen efsânelerin gerçek olabileceği vehmini artırdı.

MUHARİPLİK ZAAFI, PROBLEMİ KARMAŞIK HALE GETİRDİ

Kabul etmek gerekir ki terörle mücadele eden askerî güçlerimizin ve onları sevk ve idare eden Genelkurmay karargâhının sergilediği zaaf görüntüleri, PKK adı verilen silahlı terör örgütüne, bugüne kadar asla erişemedikleri bir propaganda avantajı ve güç hediye etti. Şöyle bir intiba

oluştu: “PKK’nın silahlı terör unsurları, silah kullanılarak alt edilemez; bunlar neredeyse yenilmez, ele geçirilmez, tüketilmez ve bileği bükülmez bir örgüttür!”

Bu yanlış ve haksız intibâ, Kürt meselesini gerçek boyutundan çok daha büyük görünen psikolojik bir açmaza sürükledi ve silahlı siyaset yaparak Kürtleri temsil ettiğini ileri süren çevreler şöyle düşünmeye başladılar: “Devlet, bizim silahlı güçlerimizi alt edemiyor; dağlarda hâlâ biz hâkimiz ve bizim sözümüz geçiyor, öyleyse düzdeki legal unsurlarımız daha keskin bir siyasi dil kullanabilir ve elde etmeyi düşündüğümüzden daha yüksek siyasi tavizler koparabiliriz!”

Dağdaki silahlı tehdidin bir türlü etkisiz hale getirilememesi, Kürt meselesini içinden çıkılmaz, muğlak ve karmaşık bir duruma getirdi. Dağdaki silahlılar da dâhil kimse, hangi hususta neyi, nereye kadar talep ettiği konusunda açık bir fikre sahip değil. Askerî operasyonlarla teröristleri etkisiz hale getirememek Türkiye’nin elini zayıflatıyor, siyaset yapma aralığını daraltıyor ve hareket imkânını azaltıyor. Problem çözmek üzere görevlendirilen devlet unsurları bizzat kendileri problem haline geliyor ve açmazı derinleştiriyorlar.

BORUDUR, KÂĞIT PARÇASIDIR, HAKSIZLIKTIR...

Ordumuz, silahla siyaset yapan isyancı unsurları caydıramadığı için muharebe gücü bakımından artık eleştiriliyor. Asli görevini iyi yapamayan ordu, bu defa asli görevine yönelecek eleştirileri önlemek için hataların üstünü örten “Bizim işimize kimse karışmasın; biz kendi içimizde hallederiz” mantığını bir kere daha egemen kılmaya çalışıyor; askerler bunu, bilerek ve bilmeden siyasi bir dil kullanarak yapıyorlar. Neticede meşrulukları tartışılır hale gelmiş bulunuyor. Özellikle mahkemeler tarafından kabul edilmiş darbe teşebbüsleri ile ilgili davalarda ordu, kamu güvenliğini değil, kendi itibarını korumaya çalışan tavrıyla itibarını çok yıprattı.

Ordu içindeki yolsuzluk ve skandal iddiaları ilk defa gündeme gelmeye başladığında Org. Başbuğ, “Orduya yönelen asimetrik tehdit ve operasyon”dan bahsetmişti, Başbuğ’un söyledikleri doğruydu ama buna mukabil aldığı tedbirler yanlıştı. Askerî karargâhlardan sızan onca bilgi ve belge, bir operasyonun varlığını açıkça gösteriyordu. Karargâh yöneticileri içlerindeki çürük elmaları ayıklamak yerine, “Bunlar iftiradır, boş şeylerdir, borudur, kâğıt parçasıdır, müfterilerdir” şeklinde red tavrını sürdürdükçe karargâhlardan yola çıkan gizli skandal belgelerinin sayısında artış oldu. Karargâh, kendi gününü kurtarmak uğruna ordunun geleneksel itibar ve gücünü harcamayı seçti.

Ordular sadece düşmanları tarafından zaafa uğratılmaz; bazen orduyu yönetenler de –çoğu kere istemeden- kendi kurumlarına büyük zarar verebilirler. Biz bugün galiba böyle bir durumu yaşamaktayız, fakat bugün itibariyle söylenmesi gereken önemli söz şudur: Bu ordu, sadece muvazzafların mülkü değil, milletindir ve toplumun koruyucusudur. İşini yapamayan,

eksik bırakan, kusur gösteren gider, yapabilen, onların yerini alır. Ne var ki bu sistemde sanki başarısızlığın ödüllendirilmesi gibi garip bir terfi usulü geçerli...

Önümüzdeki Ağustos terfilerinde bu denkleme hükümetin ne kadar ağırlık verdiğini hep birlikte göreceğiz.

Osman ne diyor; Nevin ne yapıyor!

Kamera şakası gibi bir şey: Avrupa Atletizm Şampiyonası 100 metre engelli yarışmasında Türk atleti Nevin Yanıt şampiyon oluverdi. Açık konuşalım, hiçbirimiz böyle güzel bir habere hazırlıklı değildik; hazırlık ne kelime, meselâ benim haberim bile yoktu 100 metre engellide bir Türk atletinin yarışacağından, hatta daha ayıbını da itiraf edeyim; ben bayanların da erkekler gibi 110 engelli koştuklarını sanıyordum!

Oysa ki fırsat buldukça Barcelona'daki yarışları takib ediyorum, o kadar da Fransız değilim meseleye. Elvan'ın 10 bindeki birinciliği de güzeldi de Nevin'inki bir başka. Evvela kısa mesafe sürat yarışlarında başarı sicilimiz bomboş bir sayfadan ibaret; ikincisi Nevin, bakanlar kurulu kararıyla milli forma giyenlerden değil; Mersin doğumlu, Karabudun'dan 24 yaşında bir hanım kızımız.

Birinci olduğunu fark edince nasıl sevindiğini gördünüz değil mi; evet, Anadolu'da "sevindirik olmak" diye bir tâbir vardır, öyleydi. Ayıplamak, küçümsemek için değil vallahi, Nevin kadar biz de sevindirik olduk, inanamadık çünkü kaide şöyleydi: Bizim atletler seçmelerin ilk serisine katılır, bütün atletleri önüne katıp bir güzel kovalar ama bazen Türkiye rekoru kırarak sonuncu olmaktan kurtulamaz!

Bu defa öyle olmadı, içimizden birisi şahsi pırıltısı ve inancı ile gitti Avrupa şampiyonu oldu. Çok hoşuma gitti, maneviyatım tazelendi; ben de Nevin gibi yerimde zıplayarak sağa sola kısa sprintler atarak bu coşkuyu yaşamak istedim ama nerde?.. Halk arasında, "Soğuk fırından sıcak ekmek" derler; beklemediğimiz bir şeydi. Bu arada pek güzîde spor, daha doğrusu futbol basınımızın takkesi düştü, keli göründü. Açın dünün gazetelerini, balon transfer haberleri iki tam sayfa, Nevin'in müthiş başarısı birkaç sütun. Ben atletizmin cahiliyim ama anlaşılan işi-gücü sporu bilmek ve takib etmekten ibaret spor yöneticileri, beni cehâletimde yalnız bırakmamak nezaketini esirgememişler!

Bu beklenmedik spor başarısı şuna işaret ediyor; bir defa olan yine olur. Beşeri kaynaklarımızın altyapısında bir eksiklik yok, zihniyetin istikametini düzgün tutunca biz de pekâlâ "dünyalı" olabiliyoruz. Dünyalı olmak, bu günün standartlarına, üretim modeline, zihniyetine katılmak için ille de şampiyon olmak gerekmiyor elbette: Babayiğit kamyonların arkasına yazılan, "Nazar etme ne olur, çalış senin de olur" vecizesi durumu özetliyor.

Nevin ciddi ve doğru çalışmış olmalı ki başardı; biz de başarabiliriz. Politik sistemimizi asırlık çapaklarından kurtarabiliriz, kendi irademizle eli-yüzü düzgün bir anayasa yazabiliriz. Gücümüzü ve dirayetimizi doğru istikamette yoğunlaştırıp, aşılmaz gibi görünen terör belâsını, insanda "Bitmez bu dava" hissi uyandıran Kürt meselemizi çözebiliriz. Ümitsizliğe kapılmak mânâsız; çünkü onca terör hadisesi ve cinayet, ümidimizi katletmek, bizi problemlerin ağırlığı altında ezilip soluksuz bırakmak için yapılıyor. Tam da toplumsal ümitsizliğin dibe vurduğu varsayılan bir noktada Diyarbakır Belediye Başkanı'nın pek mânidar bir pişkinlikle "İki bayrak" talebini dillendirmesi pek dikkat çekiciydi doğrusu. Baydemir, dağdaki silahlıların sıralı cinayetlerle harlı tuttuğu bir yıkım psikolojisinin rüzgârını ardına alarak bıkkınlığımızı fiskeliyor, "Oturup adam gibi bölünmeyi de konuşabilmeliyiz" cümleleri kuran yılgın tarafımızı kurcalıyor.

Ciddiye alınamaz, hatta aleyhine 'Üniter yapıyı yıkmaya kalkışıyor" gerekçesiyle suç duyurusunda bulunmak bile gerekmez; çünkü, gündüz külahlı gece silahlı siyaset üslubunun sözcüsü durumundadır kendisi. Bir fikir serdetmiş olmanın haysiyetini taşımıyor; küçük fırsatçıdır o kadar.

Evet, geçeceğiz bunları; büyük resme bakacağız. Büyük resimde şöyle yazıyor: Ev ödevini yaparken dalga geçme, alt edemeyeceğin zorluk yoktur!

Hecelememi ister misiniz Osman Bey?

Sfenks'in sorusu, Heron'un gözleri...

Heron'un gözlerine bak komutan; kerâmet sahipleri gibi cübbenin yenleri içinden garip sûretler gösteriyor bize. İçimize kezzap damlıyor, çocuklarımız ikiye bölünmüş, ölümüne askercilik oynuyorlar, sen bakıyorsun, sadece bakıyorsun, hep bakıyorsun!

Seyrediyor musun sahi, kaçırma bakışlarını; Heron'un gözlerine bak!

Boşver önündeki terfi dosyalarını; Heron'un gözlerine bakamıyorsan kapat gözlerini, kendi içine dön; rûhunun içine bak, kendi derinliğine gömül, vicdanını fiskele... Say ki tâ be kıyâmet terfî ettin, terfî ettirdin, asker kişi dosyalarını masana yığıp "Bunların kaderi ve hayatı benim elimde" diye gururlandırdın. En zengin, en güçlü, en cabbar sen ol. Hükümetler titresin beş yıldızlı apoletlerinin önünde. Karargâhına iliştirilmiş yarı muvazzaf gazeteciler, alnının her kırışığından farklı tehdit mesajları okusunlar; keyiflen şöyle, rahatla ama dalıp gitme sakın...

Uzun yol şoförlerinin ara sıra başına geldiği gibi bakar görmezlerden olma; çimdikle kendini. Bak, yaşta kuruları ıslatmayım derken neler olmuş neler?..

Askerlerini, çocuklarını öldürüyorlar komutan; bana bakma, Heron'un gözlerine bak, göreceksin! Heron alımının ihâleye çıktığı güne lânet okumak neye yarar? Heron'un vicdanı,

aklı, kibri, inisiyatifi yok komutan; görmüyor, gösteriyor; hissetmiyor hissettiriyor bu kalpsiz müşir iğnesi!

Biri bizi gözetliyor evi gibi seyrediyoruz demişti vaktiyle birisi -kimdi o sahi!- Meğer doğruymuş be, BBG evi gibi seyretmişsiniz olup biteni yahu. Biz de seyrediyoruz şimdi internet sitelerinde. Sizin gibi derin bir vukuf fakat buzdan bir vicdanla değil ama, tâbir caizse kurbanın bıçağa baktığı gibi bakıyoruz; canımız acıyor, boğazımız düğümleniyor, yutkunamıyoruz bile.

Mutlaka sahte görüntülerdir bunlar değil mi komutan? CIA'nın, MOSSAD'ın, Alman ve İngiliz gizli istihbarat servislerinin belki de Yüzüklerin Efendisi filmindeki alçak büyücü Sauron'un işidir; sizi karalamak, itibarınızı kırıp, o güzelim tabirle asimetrik psikolojik harekât yürütmek için uydurmuşlardır o hokus-pokus video kayıtlarını.

Bakınız, ne güzel izah ettim netekim; bu görüntüler gerçek olamaz; gerçek olsa bizim erkân-ı harbiyemiz bir lâhza yerinde durmaz ki zaten. Cehennemler kudursa, gökler çatlasa, sarsılmayan azmiyle çelik kal'aları eritir, yıldırımlar yaratır, kartallardan kanat ödünç alıp hışım gibi inmez mi pusudaki kuzularımıza yaklaşan alıcı kuşların tepelerine?

Lâfa gelince nasıl gürlüyoruz değil mi komutan; edebiyatın bini bir para bizde...

Evet evet, sahtedir o görüntüler, tarikatçi, cemaatçi, Sorosçu takımı doları basıp yaptırmışlardır o görüntüleri sanal laboratuvarlarda. Zaten Hantepe'de bir karakolumuz hiç olmamıştır, o gece Heron'un gözleri tepelerindeyken aşağıda üçer beşer avlanan çocuklarımız da hiç doğmamışlardır analarından; anaları taş mı doğurmuştur acaba o kuzuların yerine?

Lânetle şunları komutan; yalandır de, psikolojik harekâttır de, dağ başlarındaki dandik karakollara yolladığın çocukların hukukuna da, darbe zanlısı devrelerini koruduğun kadar olsun sahip çık biraz. Gürle be; bunlar iftiradır, kâğıt parçasıdır, borudur de...

Bize yeni bir şey söyle komutan. Bize bu işin içinde başka işler olduğunu söyle; bizi inandır, istersen kandır, hatta, "Siz anlamazsınız, bu işler bildiğiniz gibi değil, her gördüğünüze inanmayın" de, inanmayalım...

Geldin gidiyorsun fakat eyvah, üzerinde ağır kul hakkıyla gidiyorsun. Olmadı, hiç olmadı. İnsan başlı, arslan gövdeli Ebülhevl'in (Sfenks) sualine sen de cevap veremedin. Çekeceğin ceza, Heron'un gözlerine bakmaktır bundan sonra; tâ be kıyâmet!

Terhisi gelen bölük yazıcısı sendromu

Aylardan beri İstanbul'un göbeğindeki AKM binası üzerinde öylesine dillere destan bir meydan savaşı verilmekte ki Yüksek Askerî Şûra kararları bunun yanında resmen vızıltı kalır.

Hızla özetliyorum: Taksim'deki AKM binası eskimiş, bakıma ihtiyacı var. Hükümet kanadı, yıkıp daha iyisini yapalım demiş; kısaca "CHP'liler" diyebileceğim karşı cenah "İstemezük, siz güzelim tarihi (!) eseri numaradan yıkıp yerine cami yaparsınız" diye karşı çıkmışlar. Bunun üzerine binanın ilk müellifinin oğluna (Tabanlıoğlular) tadilât projesi yaptırmış Kültür Bakanlığı; CHP'liler bu defa "Kılına dokunamazsınız, tarihi eserdir, ne anılarımız var burada netekim" diyerek, ilgili kuruldan "Bilimsel" fetva yetiştirmişler. Netice şu: Bina öylece duruyor!

Benim için fark etmez; ayıp ama inkar edecek de değilim; hayatımda bu binadan içeri adım atmadım. Ara-sıra "Oğlum sen niçin opera seyretmiyorsun; niçin baleyle ilgilenmiyorsun" diye hatîften bir ses duyunca utanç basıyor, hemen Mezzo kanalını açıyorum; vantilatörde serinler gibi üç-beş dakika seyrettikten sonra eski bir yerli film aramak üzere "geç-geç" yapmaya başlıyorum. Bu husus önemli çünkü birkaç dakikadan fazlası bende sırt ve bel ağrısı şeklinde yan etkiler yapıyor; üşütmeden dolayı yaz ortasında bronşit olmak riski bile var diyor doktorlar (Doktorlara iftira ediyorum ama olacak o kadar!..)

Bu tarafta YAŞ çatışmaları, diğer tarafta AKM vuruşmaları. Bir cenahta "Ben istifa edersem görürsünüz gününüzü" havaları; öte yanda "Bu bina öyle bir tarihi eserdir ki, Ayasofya'nın bundan haberi olsa kahrından göçüp gider; çivi çakmaya kalkışan vatan hainidir" kostaklanmaları...

Müsaade edin, burada bir askerlik hâtırası anlatayım: Bizim bataryanın bir yazıcısı var; uyanık bir onbaşı. Bunun terhisi yaklaşınca ayranı kabardı, "Bak asteğmenim, ben gittiğim gün bu bölükte işler şak diye durur, görürsünüz" diye kasım kasım kasılıyor. Nitekim terhis oldu; batarya başçavuşu bunun yerine okuma-yazması olan bir çiçeği burnunda onbaşı getirdi ve hayrettir işler yine eskiden olduğu gibi tıkır tıkır yürümeye devam etti!

Haa, dedik o zaman, demek ki böyle oluyormuş. O günden beri, "Ben gidersem işler hepten yatar?" şeklindeki kostaklanmalara ben "Terhisi gelen bölük yazıcısı sendromu" ismini verdim. Siyaset bilimine nâçiz bir armağanımdır; fedâ olsun (Bizde daha neler var...)

Göl yerinden su, er yatağından delikanlı, ordudan komutan eksilmez arkadaşlar. Yine bir askerlik hâtıramı nakledeyim izin verirseniz: Acemi birliğine teslim olduk; ikinci gün dediler ki, "Yemek kuyruğunda sıra bekleyen iki acemi er arasında bile kıdem vardır; biri diğerinin üstü sayılır". Acemiyiz ya, sorduk, "Nasıl yani?" Dediler ki, "Duhûle bakılır, bir saniye önce teslim olan, sonrakinin komutanı olur!"

Kaldı ki bu kadarını dört hafta dövizli askerlik yapanlar bile bilir yani...

O gün "Yaa" demiştim; şimdi aynı nidâyı tekrarlıyorum.

Yaa deyince aklıma geldi; konuyla ilgisi yok gibi görünüyor ama içimde kalan küçük bir ukdeyi ifade etmek istiyorum. Malûmunuz olduğu üzere Dörtyol'daki hadiselere adı karışan

bir sivil kişi hakkında Jandarma genel sekreterliği, sözü geçenin muhbir olmayıp "Zaman zaman bilgisine başvurulan bir vatandaş" olduğunu belirtmişti.

İşte şimdi yine "Yaa" demek ihtiyacı duydum. Zaman zaman bilgisine başvurulan bir vatandaş olmak büyük mazhariyettir; ben bu sözden danışmanlık gibi bir şey anladım ve gıbta ettim. Şu yaşa gelmişim, şimdiye kadar bilgisine başvurulan değerde bir vatandaş bile olamadığımı acı acı anlıyor ve üzülüyorum.

Gidip Mezzo'yu açayım; belki iyi gelir bunun üstüne...

Fasulyeden yazı

Siz de benim gibi, "Nasıl daha çok ve verimli çalışabilirim" sorusuna cevap aramaktan çok, "Nasıl çalışır gibi göründüğüm halde, daha çok dalga geçebilirim?" sorusuna cevap vermeyi önemseyenlerden iseniz (ki asla tavsiye etmem!), sizi sanal âlemde kısa bir gezintiye davet ediyorum.

Konumuz bilimin magazin haline getirilmiş biçimi, bir nevi "Scient fiction". Kelimeyi böyle yazdık diye hemen kaleme sarılıp, "İlle de Frenkçe lâf etmek zorunda mısın be ukalâ adam? Bilim-kurgu yazsaydın anlamaz mıydık?" diye bana ta'n edip lâf yetiştirmeye çabalamayınız efendim. Scient fiction, bilim kurguya göre daha hanım hanımcık, daha "prezantabl", daha -ne bileyim?" saygıdeğer ve âlüfte bir görünüşe sahiptir bir kere. Bilim kurgu ise mektepten yeni mezun, hevesli ama kabiliyetsiz acemi mimar çocukların kenar mahallelere diktiği toplu konutları gibi renksiz, sevimsiz, donuk bir duruş sergiliyor. Üstelik "Sayn fikşın" derken ağzın ve dudakların almış olduğu şekil de pek şık duruyor.

Şaka şaka!

Bir nevi bilim kurgu'da kalmıştık... Gazetelerimizin web sayfaları "kendimi daha çok nasıl tıklatabilirim?" hesabı üzerine ayakta durduğu için, benim gibi çalışmak, bir şeyler okumak yerine hem ilginç şeyler seyredip, hem de "Vay canına, dünyada bakınız neler neler oluyormuş da haberimiz bile yok" diye iç geçirip ibretle titreyen aylâk takımı için fevkalade bilgi verici ve işe yaramaz fotoğraf galerilerinden birine toslamamak kabil olmuyor. İşte bir yenisi: "Bu olaylar açıklanamıyor" şeklindeki kışkırtıcı başlığın üstündeki resim de nedir öyle? Şöyle yazıyor: "Bu daire şeklindeki taş oluşumları 30 metre çapındadır ve Loch Ness gölü dibinde görüntülenmiştir."

Bakıyorum fotoğrafa, hiçbir şey anlamıyorum; daha doğrusu taş oluşumu filan görmüyorum, "Zahir doğrudur, koca gazete yalan yazacak hali yok ya" deyip ikinciyi tıklıyorum. Peru'da bulunan kafatası üzerinde yapılan analize göre bu kurukafanın sahibi vaktiyle bizimkinden daha iri ve ağır bir beyin taşıyormuş...

İyi de bana ne?

Kayısıya bir faydası var mı arkadaşlar bu bilginin, tütüne, incire, işsizliğe, et fiyatlarına, Ramazan pidesine bir faydası var mı? Geçiyorum 38. fotoğrafa. A, bir tanıdık. Pîrî Reis'in haritası. 1513'te Pîrî Reis'imizin çizdiği haritada nasıl oluyormuş da Güney Kutbu görünebiliyormuş da, o sahiller 1818'de keşfedilmiş de... Ama daha dudak uçuklatıcısı şu: Harita, kıtanın 6 bin sene buz altında kalmış kısmını da gösteriyor imiş... ve bu açıklanamıyormuş! Vay canınaymış! Piri Reis acaba uzaylıların arabasına mı binmiş imiş, yoksa Hazreti Nuh'un tufan esnasında sığındığı geminin mürettebatından biri olarak binlerce yıl yaşayıp da bizlere esrarengiz bilgiler mi ulaştırmış imiş?..

Başka? Efendim şekilde görülmekte olan şu Kolomb öncesi devirlerinden kalmış olan altın broş, Güney Amerika'da bir mezarda bulunmuş olup, neredeyse tam bir uzay gemisi şeklini gösterdiğinden acaba bunlar uzaydan mı gelmişler imiş?

50 milyon yıldan beri orada durmakta olan taşlaşmış bir lâv tabakası içinden, insan eliyle yapıldığı besbelli bir çanakla bir çomak çıkmış; vay canına, bundan elli milyon yıl önce dünyada insan soyu var mı imiş?

Vesaire, vesaire vesaire... Hiçbir mahzuru yoktur; fotoğrafların üstüne tıklayarak fasıldan fasıla geçer, hayretlerden hayretlere düşebilirsiniz; ilmin sonu yoktur, palavranın da, en kelepirinden sayns fikşının da elbette...

İnsanlar "açıklanamayan olay-lar"a bayılırlar; iki kafalı yılan, Afrika'dan büyük fedakârlıklarla getirtmiş olduğumuz yarısı insan yarısı kız mahlûk, Peru dağlarına köylülerin binbir zahmetle kazdığı uzay haritaları sırf açıklanamadığı için dikkat çekicidir fakat açıklanabilir şeylere sıra gelince merakımız pörsür, ilgimiz dağılıverir, çünkü sıradandır, çünkü mantıkla izah edilebilmektedir, çünkü iler-tutar bir tarafı vardır. Örnek verelim; bir fasulye tanesini ıslanmış pamuğun içinde yatırır, bir bardağın içine koyarak ılık bir yerde sekiz-on gün bekletirseniz ne olur?

Siz söylemeyin; ben cevap vereceğim: Açıklanması çok zor, hatta imkânsız bir şey olur; bir mucize gerçekleşir, o kuru fasulye tanesini tam ortasından yararak dışarı çıkan küçük bir filizcik, canlı haline gelir.

Fasulye tanesi cansızdır; fasulye filizi canlı.

Bu akıl almaz bir şeydir, ayın dünya etrafında dönüp durmasına rağmen uzaya fırlayıp kaybolmaması mucizedir, kırk kere de açıklasalar anlayamam. Ayrıca içi tandır gibi kızgın ateşle kaynayan dünyamızın üstünde nasıl olup da üçte iki miktarında denizin kaynamadan durabilmesine de akıl erdiremem ve bu kadar suyun niçin daha ilk dönüşte uzaya dökülmediğini de havsalama sığdıramam.

Yerçekimi denilen garip yutturmacaya beni kimse inandıramaz. Sular alçağa akar, güney denizindeki sular aşağı dökülür...

İki insanın konuşup anlaşabilmesi "açıklanabilir fakat anlaşılamaz mucizelerdendir" bence meselâ. Alfabe müthiş bir icattır ve kesinlikle bir dünyalıya ait olamaz. Sadece yirmi küsur harfle dünyanın bütün kelimelerini ve anlamlarını yazıp, yazdıklarımızı anlayabilmek, mucize üstü bir şeydir.

Bir kadının, doğurduğu bir bebeğe, bir saniye ara vermeksizin en az sekiz on sene -arasız fasılasız- ilgi göstermesi, onu sevmesi, hayatta tutması ve ona katlanması akıl dışı bir hadisedir. Bilim, "analık" denilen şeyi açıklasın, alnını karışlayayım hemen...

Lav akıntıları arasında bulunan çanak çomağa gelene kadar gün akşam olur. Etrafımızda o kadar çok açıklanamayan olay olup bitiyor ki?

Anayasa reformuna "Hayır" diyenlere bakalım meselâ; arkadaşlar- mucize dediğiniz daha bundan başka nedir ki?

Çözüm; şimdiki hâl, federasyon muhal ihtimâl

Mustafa Kemal Paşa'nın vaktiyle Kürtlere muhtariyet vaad edip etmediği, yakın tarihimizin en su götürür tartışmalarından, özetleyelim:

1923 yılının 16 Ocak'ında M. Kemal Paşa İzmit kasrında gazetecilerle basın toplantısı yapıyor ve iddiaya göre şöyle diyor: "Bizim milli sınırlarımız içinde var olan Kürt unsurlar o şekilde yerleşmişlerdir ki, pek az yerlerde yoğundur. Fakat yoğunluklarını kaybede kaybede ve Türk unsurunun içine gire gire öyle bir sınır doğmuştur ki, Kürtlük adına bir sınır çizmek istersek Türklüğü ve Türkiye'yi mahvetmek gerekir. (...) Başlı başına bir Kürtlük düşünmektense bizim Teşkilat-ı Esasiye Kanunu gereğince zaten bir tür yerel özerklikler oluşacaktır. O halde hangi livanın halkı Kürt ise, onlar kendi kendilerini özerk olarak idare edeceklerdir. Bundan başka Türkiye'nin halkı söz konusu olurken onları da beraber ifade etmek gerekir".

Bundan on sene önce meseleyle ilgili etraflı bir tenkid yazmış (http://arsiv.zaman.com.tr/2000/03/25/yazarlar/17.html) ve demiştim ki, Resmî Atatürk literatürü içinde böyle bir beyan yok; ya uyduruluyor veya resmi literatürün editörleri, M. Kemal Paşa'nın sözlerini sansürlüyorlar. Sonra şöyle devam etmiştim: "Atatürk'ün her söylediği siyasi vasiyet midir? Nitekim daha sonra Atatürk'ün o istikamette hiç beyanı bulunmuyor. N'aapacağız?"

Kafa karışıklığına gerek yok: Ben, Atatürkçü geçinen zevât arasında değilim fakat Atatürk'ün fikrî istikametini belirleyen o temel prensipten elbette haberdarım; diyor ki (Üstelik aynı tarihte, aynı gazeteci takımına hitaben ve aynı yerde): "TBMM'nin bütün programlarının umdesi şu iki esastır: İstiklâli tam, bilâkayduşart hâkimiyeti milliye. Birinci umdesinin ifadesi 'Misakı Milli'dir. İkinci ve hayati olan umdesinin beyanı 'Teşkilatı Esasiye Kanunu'dur. Millet, misakı millinin medlûlünü güzide evlatlarından teşkil ettiği kahraman ordularıyla

fiilen istihsal eylemiştir". (Bkz: Atatürk'ün Söylev ve Demeçleri, 2. Cilt, Ankara, 1989. 4. Baskı, s. 58)

Aynı fikirdeyim; yeni Türkiye'nin rûhu bu prensiptedir!

Gelelim, şu günlerde ısıtılmakta olan federasyon pilavının tarihî köklerine. Evvelâ, bu bâbda fikir serdeden Kürtlerden duymaya alıştığımız bir retoriği masaya yatırmak isterim: "İstiklâl Harbi'nde omuz omuza savaştık, fakat barıştan sonra Kürt varlığı tanınmadı; tanınması gerekir"

Bu iddianın üzerine hüküm kurmayı doğru bulmuyorum. Meseleyi, "İstiklal Harbi'nde, Çanakkale'de omuz omuza savaşanlar, barış sonrası düzeninde paylarını anayasal düzlemde almalılardır" noktasına taşıyıp istatistik hesaplarına dalarsak, en mağdur kitlenin Kürtler olmadığı anlaşılır; kaldı ki bu hesabın derinliklerinde yer yer sevimsiz olgularla karşılaşmamız da muhtemel. "Zaferde kılıç hakkı" tartışması hiç doğru değil, ayrıntılara girmiyorum.

O halde çözüm nedir? Çözüm, federatif değil demokratik Türkiye'dir ama öyle az buz değil, tam demokratik Türkiye. Biz bu çözüme doğru adım adım gidiyoruz zaten. Referanduma sunulan paket, bu vadide çok önemli bir adımdır. Şu saatler itibariyle akıbetini bilmediğim fakat emin olduğum YAŞ kararnamesinde hükümetin kararlı tavrı da çok önemli bir adımdır. Ekmeği daha âdil bölüşmek, bölüşülecek ekmeği büyütüp daha lezzetli hale getirmek de öyle...

Biz zaten fiili çözümün içindeyiz fakat terör baskısı bu çözümü görünmezleştiriyor. Kürtler Türkiye'nin her yerinde, her sektöründe yanı başımızda. Kürtlere vaktiyle revâ gördüğümüz kabalıkların telâfisi için büyük bir zihnî dönüşüm yaşıyoruz. Doğrusu bu olumlu atmosfer içinde federasyon ateşine odun taşımak, bana Türkçe'nin en muhteşem döneminde (1930'lu yılları kasdediyorum) kalkıp da Dil inkılâbı yapmaya benziyor. O inkılâpla unutulmasın, Türkçe kaybetti; hafızamızı kaybettik, geriledik.

DTP'liler ve lüzumundan fazla beyaz Türkler, bir de bu dili konuşmaya başlasalar çok rahatlayacağız.

Zorla göç ettirdiğimiz Ermenilerin mallarını nasıl yönettik?

Geçen hafta Koliforniyalı Ermeni asıllı iki avukat, 1915'deki Tehcir hadisesinde mülklerine el konulduğu iddiasıyla TC Devleti, Merkez ve Ziraat Bankası aleyhine dava açtı ve Ermenilerden alındığı öne sürülen toprak, bina, işyeri, banka mevduatı, mülk ve değeri "paha biçilemez" olarak nitelendirilen birtakım tarihî eserler için tazminat talep etti.

Bir devlet aleyhine Kaliforniya mahkemelerinin hüküm veremeyeceği açık; belli ki konu, "İç hukuk yolları" tüketildikten sonra uluslararası yargı kuruluşlarına taşınacak; şimdilik sembolik sayıda davacının imzasını taşıyan dava, ileride emsâl alınarak büyütülecek.

Bu yılın mart ayı başlarında "Ganimet mi saymıştık bir nevi" başlıklı yazımda, tesadüfen bu meseleye değinmiştim (13 Mart 2010-Zaman). Bu yazıda, tehcir uygulaması başladıktan sonra kararın nasıl yürütüldüğüne dair merakımı dile getirmiş ve şu soruyu sormuştum: "Dedikodu yapmayalım; bakalım bilim insanlarımız, tehcire uğrayan Osmanlı yurttaşlarının emvâlini nasıl yönettiğimiz hakkında hangi çalışmaları yapmışlar? Yani tarihçilerimiz; yani, devlet ve hükümet erkânının her fırsatta, 'Bu işi tarihçilere bırakalım' diye nihai hakemliğine güvendikleri kişiler…"

O sorunun bir tane cevabına ulaşabilmiştim; daha doğrusu ağzı mühürlü bir cevaptı bu. 9 Eylül Üniversitesi'nde bir araştırmacı (Tayfun Eroğlu), tam da bu merakımı giderebilecek bir yüksek lisans tezi yapmıştı: "Tehcirden Milli Mücadele'ye Ermeni Malları (1915-1922)"… Fakat teze ulaşmak mümkün olmuyordu; YÖK'ün ulusal tez sitesinde bu çalışma ambargoluydu, yani yazarı, eserinin başkaları tarafından görülmesini istememiş, YÖK de bu isteği anlayışla karşılamıştı. Hırsızlık veya kopyalama gerekçesi gösterilerek sürdürülen bu uygulamayı eleştirmiştim ve öylece kalmıştı.

Merakım hâlâ cevapsız, devletin YÖK'ünde yapılan bir çalışmanın varlığını haber alıyorum ancak ulaşamıyorum; dolayısıyla bu çalışmanın ilmî açıdan ne kadar tatminkâr ve yeterli olup olmadığı hakkında (veya tam tersi) bilgi edinme imkanımız yok. Bu emanet malları, taş gibi kul ve yetim hakkını nasıl yönetmişiz, hak sahiplerine haklarını elifi elifine teslim edebilmiş miyiz; yoksa arada birtakım karışık şeyler cereyan etmiş mi? Küçüklüğümüzden beri ağızdan ağıza gezen, "Falan var ya; Ermenilerden kalma malların üstüne oturdu da birdenbire zengin oldu!" yollu efsanelerde hiç hakikat payı var mıdır, öğrenemiyorum.

Neredeyse her şehirde bir üniversitemiz, her üniversitede tarih bölümlerimiz, bu bölümlerde binlerce hoca, talebe, araştırmacımız var ama Ermeni mallarını nasıl yönettiğimiz hakkında sadece bir (1) tane ilmî çalışma yapmışız, onun da ağzı mühürlü!

ERMENİ MALLARI KONUSUNDA NİÇİN ARAŞTIRMA YAPMADIK?

Daha doğrusu bir tane idi; Beyoğlu'nda tesadüfen girdiğim bir kitapçı'da "Emvâl-i Metrûke Olayı" başlıklı bir kitap görünce hem şaşırdım, hem sevindim. Kitabın altbaşlığı şöyle: "Osmanlı'da ve Cumhuriyette Ermeni ve Rum Mallarının Türkleştirilmesi". Yazarı Nevzat Onaran, Belge Yayınları, Mayıs 2010, 606 sayfa.

Yazarı tanımıyorum, adı tanıdık gelmedi. Akademisyen mi diye merak ettim; gazeteciymiş, daha doğrusu araştırmacı gazeteci. Sunuş kısmında samimiyetle itiraf ediyor, Osmanlı Türkçesi'ni öğrenmek için kursa gitmiş, uzmanlardan destek almış. Onaran'ın çalışması,

birkaç istisna dışında Emvâl-i Metrûke meselesinin nasıl yürütüldüğüne, nasıl uygulandığına dair örneklerden hareket etmiyor; bilakis meselenin kanun, kararname, TBMM zabıt cerideleri gibi resmî belgelere nasıl aksettiğini izleyebilmiş. Elbette tatbikatı, tarihî hadisenin cereyan ettiği alanı görememiş, inceleyememiş olmak mühim bir usûl eksikliğidir ve çalışmanın sağlığı hakkında net bir fikir edinmeyi zorlaştırmaktadır fakat yazarın haklı olduğu noktaları da görmezden gelemeyiz, nitekim:

-Konuyla ilgili akademik çalışma “hiç” mesâbesindedir.

-Konuyla ilgili arşiv vesikası konusunda garip bir durum var: Emvâl-i Metrûke kayıtlarının tutulduğu ve devlette bulunması lazım gelen esas defterlere bir türlü ulaşılamadığı hikâye ediliyor. Yazar Onaran bu durumu şöyle dile getiriyor: Sürgüne gönderilen Ermeni mallarının hakkında ne gibi işlem uygulanacağını tesbit için 10 Haziran 1915 tarihinde Dahiliye Vekaleti tarafından talimatname yayınlanıyor; bu talimatnamede hak sahiplerinin isim ve haklarını belirten tutanaklardan iki nüsha tertiplenerek birinin, ilgili vilayette, ötekinin Emval-i Metrûke Komisyonu’nda bulundurulması öngörülmüştür. Kanun ve yönetmeliklerin izi sürülerek varılan bir başka bulguya göre yedi yıl sonra, yani 1922’de aynı kayıtların yeniden tazelenmesi söz konusudur. O tarihlerde ilgili 33 vilayette komisyon kurulduğu hesaba alınarak en az 66 kayıt defteri bulunması gerektiği öne sürülüyor.

Bu defterler yoktur!

Konuyu vâkıf uzmanlardan emekli Büyükelçi Pulat Tacar da bu garip duruma dikkat çekiyor. Turkishforum adlı web sitesine verdiği mülakatta Tacar şöyle söylüyor: “Bendeki bilgiye göre, bu komisyonlar Anadolu dahil, ülkenin çeşitli yerlerinde kuruldu. Ne var ki bu konuda elde fazla belge yok. Belgelerin büyük bölümü savaş koşullarında yanmış veya tahrip olmuş deniyor. Bazı Ermeniler ve yandaşları ise bunları Türk Hükümeti yakmıştır diyorlar. Ama bu iddialarını nasıl isbat edecekler. Edemiyorlar tabii. Kanuna göre sözünü ettiğim zabıtlar ile tesbit edilen mallar ve bunların sahipleri yurt içinde iseler iki ay içinde, değilseler 4 ay içinde bu komisyonlara başvurmak zorundaydılar. Zorunlu iskana tabi tutulanların mallarının kendilerine uygun şekilde iade edilecekleri belgelerde yazılı.”

-Ve bir başka husus: Türkiye’de Ermenilerin tehcirine dair yürütülen ilmî araştırmalar, maruz kaldığımız uluslararası baskıyı hafifletmek amacına yönelmiş olduğu için eskilerin tabiriyle “tedâfüi” yani savunma pozisyonunda yürütülen çalışmalardır ve resmî tezin doğrulanması gibi bir sebeple varlık bulmuşlardır.

ALANINDA “İLK” OLMANIN HOŞGÖRÜLEBİLİR KUSURLARI

Nevzat Onaran’ın çalışması, araştırmacının usûl konusunda berrak bir fikre ulaşamamış olmasından ötürü yer yer tekrara düşen ve uzun alıntılarla takibi müşkil bir metin teşkil etmesine rağmen, öncü niteliğiyle dikkat çekiyor. Meselenin kanun, yönetmelik, zabıt gibi

resmî metinler üzerinden yürütülmesi hâlinde bile gerçekte nelerin olup bittiğine dair önemli bir fikir veriyor, “daha dün” diyebileceğimiz kadar yakın tarihimizin kara deliği durumundaki Emval-i Metrûke konusu hakkında yeni dikkatler uyandırıyor. Keşke, resmî metinlerde “şöyle yapılsın, böyle tedbir alınsın” şeklinde yazılıp çizilen hadiselerin nasıl cereyan ettiğine dair ayrıntı bilgisine de sahip olabilseydik; fakat kitabın yazarı bu eksiklikten ötürü eleştirilmeyi kesinlikle hak etmiyor; bilakis çalışmasına ambargo koymak, gözlerden gizlemek yerine yayınlamayı tercih ettiği için kendisine teşekkür borcumuz var. Çalışmanın uygulamaya dair eksikliği için, başta devlet görevlileri olmak üzere, arşivciliğimizin ve tarihçilik anlayışımızın sorgulanması daha yerinde olacaktır.

PEKÂLÂ, ŞİMDİ NE OLACAK?

Ne olacağına dair ipuçlarını daha şimdiden görmeye başladık. Büyük ihtimâlle Türkiye, mahalli bir Amerikan mahkemesinin vereceği kararın Türkiye’yi bağlamayacağını, esasen, “Kaybettikleri malların ya emsali, ya kendileri ya da satışının parası Ermenilere” çoktan ödendiğini ileri sürecektir. Hatta biraz daha öteye gidilerek, Ermeniler nereden göçtülerse oranın mal müdürlüklerince bütün mallarının bulundukları vilayetlerin mal müdürlükleri tarafından kayıt altına alındığından, tehcire uğrayan her Ermeniye gittikleri yerlerde paralarının ödendiğinden, bunca Ermeni varlığının bir yıl içinde yeniden belirlenip ya iade ya da emsali verildiğinden, 1919 Ocak ayından itibaren çıkarılan kanunla giden Ermenilere 2 yıl içinde geri dönüş sağlandığından, malların iadesi ya da emsalinin verilmesi konusunda işgal altında olduğumuz için İngiliz memurların denetiminde 1918-1923 yılları arasında gereken yapıldığı için Ermenilerden malların dağıtımına dair şikayet gelmediğinden, iddiaların asılsızlığı için bizim ve İngiliz arşivlerine bakılması yeterli olacağından söz edeceğimizi tahmin edebiliriz.

İşin bu faslı hukukçuları ilgilendiriyor fakat tarihçilerin, gerekli evrak noksanı yüzünden bu meselede sınıfta kalmış sayılacaklarından da bahsedebiliriz.

Meselenin özü basit aslında, politik tarafı da yok: Kul hakkı mevzubahis burada, bir de emanet ehli olup olmadığımız...

Şapkadan çıkan tavşan?

"Kürt meselesi"nin daima "çözüm"le birlikte telaffuz edilmesi, hepimizin zihninde müthiş bir baskıya yol açıyor ve ardı alınamayan terör cinayetleri yüzünden önümüzü göremiyoruz. Evet, bu toplumsal nitelikli bir mesele fakat silahla savunulan bir mesele.

Çözüm ise nedense hep Kürt tarafın alacaklı, Türkiye'de esas unsur olduğu varsayılan Türklerin ise borçlu sayıldığı bir eski hesap üzerine kuruluyor. Bu hesap tamamen haksız sayılmaz fakat mâruz kaldığımız terör baskısı, eski hesaplara yeniden göz atmayı unutturacak raddelerde seyrediyor. Bir başka söyleyişle Kürtlerin önemli bir kısmı, uzlaşma masasına ille

de silahla gelmeyi olmazsa olmaz bir şart sayıyorlar. "Dağlarda egemeniz, istediğimiz eylemi koyuyoruz; gelin razı olun, ateşkes ilan edelim, barış yapalım" tavrında ısrar ederek, devletin bileğini zorla bükmek stratejisi üzerinden konuşuyorlar ki bu tavır, silahlı Kürt siyasetinin başlıca ve en önemli açmazıdır. Masaya, dağdaki silahlarla gelmek ve terör gibi çirkin bir araca tevessül ederek söz söylemek, diyaloğu zehirliyor.

Türkiye Cumhuriyeti Devleti, kendisinin mağlup sayıldığı bir ateşkesten sonra masaya oturmaz; oturamaz; bunu yapmayı zihninden geçiren hükümet o andan itibaren siyâsi mevtâdır.

Evet, bizim bir Kürt meselemiz var fakat bu mesele, fiilî bir toplumsal problem olmaktan çok Kürtlerin zihnî takıntılarının büyüttüğü bir sıkıntıdır; öyle ki, silahın zoruyla siyaset yapan Kürtleri tam mânâsıyla tatmin edecek bir çözüm yoktur. Belediye binasının önüne bir başka bayrak dikmek, bölgeye federatif özerklik kazandırmak talebinin "nihâi" olduğunu kimse söyleyemez meselâ ve esas garâbet şurada ki, Kürtler adına kimse, nihai karar verebilecek durumda değil. Silahlı Kürtler, daha iyimser ve barışçı Kürtlerin söz hakkına el koyuyor.

"Çözüm, şimdiki hâldir" tesbiti tam bu noktada herkese yeni bir bakış teklifidir. Çözüm şimdiki hâldir, çünkü şimdiki hâlin tabii avantajları ancak bu nimet fark edilirse daha görünür hale gelebilecektir. Çözüm, Türkiye'nin her yerinde, her sektöründe, her kurumunda, her alanda Türklerle Kürtlerin beraber yaşayabilmesidir ki biz bunu, yani işin en zor kısmını zaten başarmış durumdayız. Dağlardan gelen en kanlı haber bile düzde bir intikam histerisine yol açmıyorsa (ki çok şükür), hâlâ birbirimizin yüzüne bakacak hâlimiz var demektir; bu hâli niçin "elde var bir" cümlesinden saymıyoruz?

Hayır, anayasal akrobasiler yaparak, şapkadan tavşan çıkarmaya kalkışarak birbiriyle geçinemeyen unsurlara kısmi tavizler tanıyıp sûretâ çözüm geliştirmemiz gerekmiyor; bunun yerine hadiseye bakışımızı değiştirmemiz kâfidir. Problem çözmenin bir yolu da eski bakışı terk edip yeni gözlem yerleri aramaktır çünkü.

Esasen "Açılım" politikalarının hakarete uğrayıp istiskal edilerek çürütülmesi, şahin geçinen silahlı Kürt takımının eseriydi; bu kolaycılığa muhalefetin de güle oynaya iştirak etmesi büyük talihsizlik oldu. Açılım, üniter yapıyı kurcalamadan zihinleri sâkinleştirme safhasının en yararlı araçlarından biriydi; hâlâ öyledir. Kısmi başarısızlığı yüzünden terk edilmemeli, geliştirilmeli, çünkü zihnî planda onarıcı ve sâkinleştirici unsurlara dayanan bir siyâsetti. Tam da ihtiyaç duyduğumuz bir şey.

Üniter devletin, bürokratik oligarşi tarafından sert ve kırıcı yorumlara, kötü uygulamalara tâbi tutulması, onun işe yaramaz olduğunu göstermez; esasen kanunlar, kalıplar, hükümet ve egemenlik modelleri kendi başlarına anlamlı sayılmazlar. Önemli olan birlikte yaşama arzusu ve iradesi göstermektir ki biz onu fiilen yaşamaktayız.

Silahlı Kürtler, kendileri için denizin bittiği yerde, sürpriz bir şekilde belediye binalarının önündeki bayrak direklerinden bahsetmeye başladılar ki mânidardır. Çözümü kuyulardan çıkarmaya, gökten yere indirmeye ihtiyâcımız çok; çözüm biziz, çözüm zaten yaşadığımız bir şeydir.

Kaçan oruçlar nereye gider Fahriye amca?

Ramazan'dan önce tasası basmış olmalı ki aklına gelen ilk sual şu: "Kalp hastaları ve mide rahatsızlığı olanlar oruç tutmalı mı? 15 saati aşan oruç, bünyelerde ne gibi etki yapar?"

Yazının başlığını veriyorum ama gülmek yok: "Uzun sıcak günler ve oruç"

Önceki gün yayımlandı bu yazı. Yazarı sağlıkçı değil fakat, tabip arkadaşları varmış! Bu arkadaşları demişler ki, bu uzun ve sıcak yaz günlerinde oruç tutmak, böbrek, astım, şeker, yüksek tansiyon hastaları için çok mahzurlu, kalp ve damar hastaları için neredeyse ölümcül!

E peki n'aapacağız? Sıkı hekim dostları olan bu yazar çareyi ihmâl etmemiş, diyor ki: "Havalar sıcak, bol bol su için!" Ayrıca geri zekâlılar için şâhâne bir öğütte bulunuluyor: "Oruç tutmak isteyenler mutlaka hekimleriyle görüşsün!"

Bu yaşa geldim, bu kadarcığını hâlâ akledemediğim için kendimden utanıyorum vallahi! Necip Fazıl Üstâd'ın, "Tam otuz yıl saatim işlemiş ben durmuşum/ Gökyüzünden habersiz uçurtma uçurmuşum" diye tarif ettiği yerde, büyük hicâb içindeyim. Böylece Müslümanlar olarak niçin kalkınamadığımız da anlaşılmış oluyor. Adam tutturmuş oruç tutacağım diye, bünyesini tahrib ediyor; yuh yani yuh!

Amcan sana Ramazan girmeden iki gün önce güzel güzel ikazda bulunuyor, "Tutma yeğenim; git doktora, al perhizini, tatlı canını sıkıntıya sokma" diye kapı gibi köşe yazısı yazıyor. Niçin? Senin iyiliğin için! Bu kadarla da kalmıyor, devam ediyor, diyor ki: "Oruç mide ve barsaklara iyi gelmez. Uzun açlık zamanlarında mide salgılarında azalma olur ve böylece bu uzuvlarımız dış etkenlere daha dayanıksız hale gelir."

Bilim bunlar yeğenim, oku, öğren, kulağını aç, ağzını açma...

Reflü meselâ, ne diyor reflü hastalarına doktorlar, "Az az fakat sık sık yiyiniz" diyorlar. Diyelim ki reflün var, tıbba meydan okuyup oruç tuttun, akşam iftarda mideyi doldurdun; n'oolur, reflü atakları tetiklenir. Oldu mu şimdi? Olmadı! N'aapacağız? Doktora gideceğiz?

Anadolu aydınlanması denilen şey bu işte sevgili okuyucularım; bakınız 1430 senedir bu ümmet oruç tutuyor fakat bir randıman alıyor mu, yok? Niçin? Çünkü boşu boşuna aç kalıyor; bilime, doktora, tabibe sırtını çevirmiş karanlık, câhil cühelâ bir topluluk.

Adamın biri sıkıntıya düşmüş, çevresindekiler maneviyatın yükselir diye namaza teşvik etmişler. Bir süre sonra sormuşlar, "Nasıl gidiyor?" "Valla kılmasına kılıyorum ama bir randıman alamadım" demiş ya, hesap o hesap!

Bakınız amcanız daha Ramazan girmeden pabucuna taş kaçmış gibi huzursuzlanmış, oruç yemenin faideleri mevzuunda güzel bir yazı hazırlamış, sizi aydınlatıyor; kolaylıklar gösteriyor, sağlığınızı sizden fazla önemsiyor. Bunun için bir mecburiyeti mi vardı amcanızın; yoktu? O sizi düşündü. Ah canıııım, günler uzun, hava boğucu, reflünüz azmasın diye size öğüt veriyor.

"Ne güzel amcamızsın sen Fahriye Abla" diyesim geliyor, diyemiyorum; midemde bir yanma, hafiften ekşimtrak hislenişler, bir baş dönmesi, hatırlayamıyorum Fahriye abla... Evet evet, doktora görünmeli. Su kaybı dayanılmaz ve onulmaz tahribatlar yapabilir. Tedbir almalı...

Size amca diyebilir miyim Fahriye abla; gönül yarasına merhem, akıl tutulmasına nâneli limonata iyi gelir mi? Doktor tanıdıklarınıza bir sorsanız veya en iyisi şöyle şöyle yapsak; hem oruç tutsam hem de istediğim zaman su içsem (Dikkat gazoz demiyorum) orucum kaçar mı; kaçan oruçlar nereye gider Fahriye amca? Sizin gazetenin adresini versem, kaçan oruçları, güme giden abdestleri tutabilir misiniz İkitelli nâhiyelerinde?

Gir havuza, aç ağzını!

Tabiatın âhengine uygun, "Tabii" şeyler vardır: Sular alçağa akar meselâ, gün batımında az da olsa rüzgâr çıkar, yapraklar güneşi arar, analar yavrularını kendinden çok düşünür.

İnsanların kahir ekseriyetinde elin tabii hareketi sağdan sola doğrudur; sol el sağa, sağ el sola doğru hareketlenmek ister. Meselâ hoşnutluğun ve barışın evrensel dili tebessümdür; selâm, dünyanın her yerinde "Ben size düşman değilim; esenliğinizi diliyorum" mânâsına gelir.

Anayasa değişikliklerinin böyle bir özelliği var; dağların arasındaki derin vadilerden akıp gelen dereler gibi kendi potansiyel enerjisiyle hareket eden bir yapısı var; engellemek için özel olarak enerji harcamanız lazım. Hidroelektrik santrallerin görevi budur. Yerin merkezine doğru hareketlenmek isteyen suyu önce durdurur, sonra suyun kinetik enerjisini elektriğe çevirirler.

Evet, mükemmel değil ama, değişiklikler önceki hâlinden iyidir, kesinlikle iyidir. Progressivistlerin (İlerlemeciler), "İşte gelişme, iyileşme denilen şey budur." diyecekleri türden bir anayasa hamlesi, hatta bir "Élan vital" (Hayat hamlesi). Devletin hantal, iri ve insanlara karşı itinasız ve hoyrat biçimlendirilmiş yapısının karşısında şahsi hakları birazcık daha güçlendiren bir paket. Netice itibariyle devleti fert karşısında biraz daha olması gerekene doğru küçülten, ferdi ise devlete karşı biraz daha güçlü kılan bir şey...

Şöyle bir şey: "Yerim dar" diye mazeret gösterenlere "İşte sana biraz daha geniş bir alan" diyebiliyor bu değişiklikler ama "Yenim dar" diye hafakanlar geçirenler için biraz daha fazla hürriyetin mânâsı ve kıymeti olmayabilir. "İşte sana daha fazla hürriyet; daha fazla kendin gibi olabilmek, kendini inşâ edebilmek, kendini savunabilmek ve daha fazla varolmak hakkı" denildiğinde, "Ne yapayım bu kadar hak bana fazla; üstelik hak demek, sorumluluk, sıkıntı, meşguliyet demek; kalsın, istemem ben" diyeceklere ne söyleyebilirsiniz ki?

Yahu anayasa alanında şimdiye kadar bu kadar "Sol" bir adım atılmadı bu ülkede; "Solcular"ın niye ürktüklerini çözebilene aşkolsun! Ben onların solcu filan olmadıklarını biliyorum fakat kendileri de bilseler ne güzel olacak! En berbatından statükocu sağcılar bunlar, üstelik eni konu da faşistler ayol! Ya Rabbi nasıl bir ülkedir burası?

Aklı başında, çevresiyle uyum güçlüğü çekmeyen, mantıklı bir insan niçin şahsi hürriyetler sahasının genişlemesinden huzursuz olur? Acaba, acemi balığın, önünde sahte gülücüklerle parıldayan zoka veya olta iğnesindeki yem karşısındaki şüphesini andırır bir şey midir bu? Hürriyetten firar kompleksi midir, neyin endişesidir?

Erich Fromm'a göre günümüzde insanlar siyasi hakları için uzun uzadıya mücadele vermek ihtiyacı duymazlar, çünkü kendileri için kölelik tehlikesinin ortadan kalktığını öğrenmişlerdir; köle olmazlar ama fert de olamazlar sonuçta. Nietzsche, böylelerini "Kölelik ahlâkı"na (Sürü ahlâkı) sarılmakla suçlamıştı. Nedir kölelik ahlâkı, bu zamana tercüme edelim: Statükodan hoşnutluktur kısaca. Hürriyet, uzaktan güzel de görünse, yeni ve belirsiz bir durumdur; risk üstlenmek, problem çözmek, emek harcamak gerektirir. Statüko ise evet çok parıltılı değil ama emin, kuytu, uyuşturucu ve durgun lezzetler vaat eden bir korunak...

Biliyor musunuz; hayırcılara şefkat göstermeliyiz; görünürde siyasi bir hakkı kullanıyorlar; nezaket ve anlayış görmeyi, hoşgörüyle karşılanmayı hakediyorlar; onlar insan denilen muammanın en anlaşılmaz, en kuytu cenahından bir sûret, bir gölge onlar; nöbet geçiren hastaya kızılır mı?

Adama demişler ki, "Karadenizli misin?" "Öyleyim fakat tedavi olayrum" demiş bizimki. Temel tedaviyi kabul ediyor ama hayırcılar, Türk siyasi tarihinin en kötü, en berbat, en sağcı ve en yetersiz sloganlarının ardına sığınarak tedaviyi reddediyorlar. Bu kadar mugalataya değer mi efendiler; "Hayır çıkmazsa adam değilim"e kadar uzatmaya gerek yok ki bu meseleyi, Girersin villanın önündeki havuza, serinlersin; suyun içinde ağzını açıp açmamak senin bileceğin iş, burası laik bir ülke, ama "Havuza giren âdidir"e kadar uzatma, bedbaht olacaksın...

Amaaan Kemâl Bey, şurda kaç gün beyliğin kaldı ki zaten...

Yayla geceleri

Ölüler sanırmış ki diriler hep helva yiyor. İstanbul sıcaktan da öte, kapıdan çıkıp sokağa adım atınca Mehmet Ali Bey Hamamı'nın sıcaklığına girmiş gibi oluyorsunuz. Yapışkan, insanda resmen ıslakmışlık hissi uyandıran bir şey bu.

Söz hamamdan açılınca aklıma geldi. Bizim "Memmedali" hamamı, şöyle böyle bir asır kadar sıradan bir isimle anılmaya ses çıkarmamışken, yakın zamanlarda bir havalara girip beyliğini ilan etti kendi kendine. Esaslı bir tamirat geçirdikten sonra aynaya bakıp hayli özgüven kazanmış olmalı ki, "Ben kimin kızından daha çirkinim" düşüncesiyle tabeladaki ismin sonuna "Bey" takısı ekleyiverdi.

Son zamanlarda Anadolu esnafında da böyle bir akım başladı; kurum adlarının sonuna Bey, Paşa, Zâde gibi aristokratik çağrışımlı ekler koymak ve tabelâya "...den beri" yazdırıp ticarette kıdem iddiasında bulunmak yaygınlaşıyor. İyidir, zararsızdır; yeter ki işlerini güzel yapsınlar.

Efendim, serbest çağrışımla yazı yazmanın böyle tehlikeleri de var; daha konunun besmelesindeyken "Havalar ne kadar sıcak"tan başlayıp, "Bugünlerde herkeste bir beylik paşalık merakı aldı yürüdü"den çıkıveriyorsunuz; oysaki biliyorsunuz, bu gibi isimler, halen yürürlükte bulunan güzeller güzeli 1982 Anayasası'nın son kısmında hâlâ yer almakta olan 174. maddenin 7. fıkrasına aykırı olup, "Değiştirilmesi dahi teklif olunamayan" 26 Teşrinisâni 1934 tarihli ve 2590 sayılı bu kanun uyarınca öyle Efendi, Bey, Paşa gibi lâkap ve unvanlar kaldırılmıştır.

Hâşâ, kurum adlarının sonuna, bey, paşa, zade gibi asalet takıları ekleyerek ne kadar köklü bir şirket olduklarını hissettirmek isteyen esnafımızı buradan ihbâr ediyor filan durumuna düşmek istemem; esasen az önce bahsettiğim 174. madde, kıyâmete kadar değişmesi akıldan bile geçirilemeyecek bazı kanunları koruma altına almakla bana göre nâfile bir iş yapmaktadır çünkü bu maddede, meselâ 1925 tarihli şapka giyilmesi hakkında kanun da yer almaktadır, tekke ve zaviyelerin yasaklanmasıyla ilgili kanun da. Sokağa çıkan herkes şapka kanununa pek de aldırış edilmediğini az-çok görüyor; tekke ve dergâhlara gelince durum pek farklı değil; artık devletimiz cemevlerinin açılmasını resmen destekliyor, iyi de ediyor; kaldı ki Türkiye'nin her yerinde ziyarete açılan türbelerin her biri, ilgili anayasa hükmüne resmen ve alenen aykırıdır.

Peki ne oluyor; şöyle bir şey oluyor: Anayasa'nın 174. maddesi orada duruyor fakat bu tarafta hayat akıp gidiyor veya başka bir ifadeyle durumu idare ediyoruz.

Evet haklısınız; serbest çağrışımla yazı yazmak okuyucu açısından iyi bir şey değil; "Havalar öyle sıcak, öyle nemli ki" diye söze başlamışken konu ister istemez referandum tartışmalarına kadar geldi dayandı işte...

Ne ilgisi var diyeceksiniz; izah edeyim efendim...

Bildiğiniz üzre 12 Eylül'de referanduma sunulacak anayasa değişikliklerinden biri de Anayasa Mahkemesi'ne şahsi müracaat hakkı tanınmış olması. Eğer paket kabul edilir, "evet"ler hayırdan bir fazla çıkarsa, iki paralık mektup kâğıdını önünüze alıp, anayasaya aykırı gördüğünüz bir mesele hakkında AYM'ye dava açabileceksiniz; oysaki bugüne kadar bu hak sadece cumhurbaşkanına, iktidar ve muhalefet partisi meclis gruplarına ve TBMM üye sayısının en az beşte biri tutarındaki üyeye aitti; şimdi her birimiz, eğer istersek AYM'ye dava açabileceğiz.

"Ee, bunun benimle ne ilgisi var?" diyorsanız devam edeyim; siz bu durumda, "Kadük hale gelmiş, fiilen uygulama imkânı kalmamış kanunların İnkılap Kanunu'dur diye anayasa metnine konulması ve üstelik bunların değişikliğinin dahi teklif edilmemesi, Anayasa'nın itibarını ve uygulanabilirliğini zedeliyor. AYM, Yargıtay, Danıştay, Sayıştay, Meclis başkanları bile şapka kanununa muhalefet ediyor; ya bu kanunları uygulayın ya da anayasa metninden çıkarınız efendim!" diye AYM'ye başvuruda bulunabileceksiniz...

Haa, bir sonuç alabileceğinizi zannetmiyorum; sizin, benim gördüğümüz tuhaflığı elbette ülkenin yüksek hukukçuları da biliyor, görüyor; büyük ihtimalle dilekçeniz ya şekil eksikliği veya düpedüz "İnkılap kanunlarına karşı münasebetsizlik" gerekçesiyle sümenaltı edilecektir ama hak haktır efendim. İyidir, bulunsun bir kenarda...

Evet, havalar çok sıcak; sıcak bir tarafa çok nemli. Kapıdan çıkınca Mehmed Ali Bey hamamının ılıklığından hazne önüne girmiş gibi sersemliyorsunuz. Rutubet kollarınıza, boynunuza sarılmakla kalmıyor, giyeceklerinizi de yapışkan bir ter katmanıyla cildinize yapıştırıyor. Nefes almakta zorluk çekiyor, durduğunuz yerde bile terden sırılsıklam oluveriyorsunuz.

Aah, şimdi yaylada olmak vardı sevgili okuyucularım. Yayla dediğim, râkım itibariyle en az 750 metrenin üzerindeki yerler. Tamam, bugünlerde oralar da sıcaktır ama havası kurudur, gölgesi latiftir; hele hele akşamları buzlu limonata gibidir resmen... Ağustosun yarısını geçince akşamları üstünüze bir hırka, bir ceket almazsanız düpedüz üşürsünüz.

Üşümek nasıl bir şeydi, hatırlıyorsunuz değil mi? Ne saadetmiş yahu, şöyle hafif bir iç titremesi geçirince bir yün hırkanın yumuşaklığına, ceketin koruyucu kuytuluğuna, kalınca bir gömleğin himâyesine sığınmak ne güzelmiş!..

Gece olur, buz gibi yünden yataklara girer, buz gibi yün yorganları çenenize kadar çekip sırtınızı güzelce bastırdıktan sonra "Yattım sağıma, döndüm soluma/ Melekler şâhit olsun dinime imânıma" diyerek Kelime-i Şehâdet getirip mışıl mışıl uyumak ne büyük nimetmiş. "Hayfâ, bilmedik bir hoş zaman imiş" diyor ya şair; öyle vallahi...

Hoppalaa diyorsunuz, eminim; serbest çağrışım usûlü, aşırı sıcak ve nemle birleşince işte böyle çamdan-kavaktan mevzularda kaotik sıçramalar yaptırıyor insan zihninde; lâkin sizi temin ederim, başlangıçta düşüncem, taşranın yayla kuytuluklarındaki serin döşeklerde bir gece olsun çelik gibi deliksiz bir uykuya duyulan hasreti dile getirmek ve böylece sayısını bilmediğim binlerce okuyucunun hissiyatına tercüman olmaktı, araya lâf girdi, konu uzandı fakat muradımız hâsıl olmuştur efendim.

Şimdi yaylada farz ediniz kendinizi, hava serin, gökte yıldızlar pırıl pırıl. Serinlik çıkmış...

Kaybetmeyebilirdiniz ama kaybedeceksiniz

Anketler bir ay kala, daha şimdiden eveti gösteriyor; zannımca evetler 12 Eylül'e doğru giderek artacaktır. E, ne olacak şimdi?

Bakın şuraya yazıyorum; Evetler galebe ettiği gün çeşmelerden bal ve süt akıp kuzu kurd ile gezecek değildir ama evetlerin galebesi, hayırcıların etkisizleşmesi bakımından anlamlı. Halkoylaması şimdi farklı bir anlama büründü.

Doğrusu hayırcı cephe çok renkli, hatta lüzumundan fazla renkli elemanlardan müteşekkil; aralarındaki yegâne fasl-ı müşterek "istemezükçülük"; bunun haricinde felsefi bir arka plan, bir dünya görüşü beraberliği yok. BDP'nin boykot kararı aldığı, PKK'nın yol kesip yolculara hayır propagandası yaptığı bir cephenin öteki elemanlarını saymak gereksiz. İnsicam yok eski tâbirle. Yine eski tâbirle "Hubb-ı Âli" değil arzuları, bilakis "Buğz-ı Muaviye". Anayasa değişikliği olmuş-olmamış umurlarında değil; münasebet almasa bile her cümlenin sonunu "Delenda est Carthago!" yani "Kahrolsun Kartaca!" diye bağırarak bitiren meşhur Romalı senatör Cato gibi istemezükçü cephe önderleri de "Hükümet kahrolsun, statüko sürsün, kılıç artıklarını da yüce divanda yargılamalı"dan başka söz etmiyorlar.

Ne istemediklerini biliyoruz ama ne istediklerini kendileri de izah edemiyorlar ve bu yüzden referandumu kaybedecekler; halbuki kimsenin kaybetmesi gerekmiyordu...

Bunun yanlış bir taktik olduğu tatlı dille izah edildi, anlamıyorlar; bütün varlık sebebini "hayırlar fazla çıksın" ülküsüne adayanların hesap hatası şu; hayır oyu, bir tez değildir, "Yaptırmam, söyletmem, sizi buradan geçirtmem" makamında bir inat gösterisidir; yapıcı bir tarafı yok; "Seni buradan geçirtmem" demek "Ben istediğim yerden yürür geçerim" anlamına gelmiyor ki. Maça yarım-sıfır mağlup başlıyorsunuz yani. "Evetçiler" ise -beğenmeyebilirsiniz- bir tez getiriyor, diyor ki meselâ, İdarenin bütün kararları yargı denetimine açık olacak... Böyle bir yaklaşıma hayır dediğiniz anda dezavantaj denilen şeyle kader arkadaşı haline geliyorsunuz, çünkü bunun savunulacak bir tarafı yok!

Anlamadıkları bir başka şey: 2007'de hükümetin itildiği mağduriyet pozisyonu tekrarlanmak üzere. AK Parti mahvolsun diye diye AK Parti'nin değirmenine su taşımak bir nevi Sisifos

işkencesi değil midir efendiler? (Bkz. Mitoloji) Siz celâllendikçe hükümete destek artıyor; hayır partili destek değil, yüzer-gezer, kararsız oyların desteği artıyor ve galiba 2007 seçimlerinde yine böyle olmuştu.

Böyle kötü denklem kurulur mu, hani rakamlardan anlardınız? Hükümeti referandumla devireyim derken kendi varlığını referandum pokerine yatırmanın neresi akıllıca? Evetlerin bir fazla çıktığı an, istemezükçü koalisyonunda iç çatırtıların ve gümbürtülerin önüne kimse geçemez; bu açık-seçik görünüyor.

Şurada yanlış yaptılar: Yandaşlarını hayır için zorlamak yerine serbest bırakmayı hesab edebilselerdi, hem demokratlıklarına toz kondurmayacak, hem seçmen tabanındaki blok kaymalarına mani olabileceklerdi. Referandumu siyaset dışı, teknik bir konu gibi gösterebilseler, herhalde hükümet kurmaylarını da çok şaşırtacaklardı ama tam aksini yaparak referandumu lüzumsuz yere hayat-memat meselesi haline getirdiler. Ee hükümetin pek hoşuna gitti yeni durum; çünkü artık kimse hükümete "2008'de anayasayı değiştirmeye kalktınız ama beceremediniz" demeyecektir!..

Böyle muhalefet herkesin başına gelmez; Başbakan kadrini bilsin!

Referandum psikolojisi

Referandumun hangi psikolojik atmosferde geçeceği üç aşağı, beş yukarı belirginleşti. Görünen şudur: Referandum artık teknik anlamda sadece bir referandumdan ibaret değildir, tarafların ölüm-dirim meselesi haline getirdiği politik bir kamplaşma ve hesaplaşmadır!

Savaş meydanından biraz uzağa, mümkünse biraz yükseğe çıkıp olup biteni ana hatlarıyla görmek için gözlerimizi kısarak bakalım: Referandum, bir anayasa değişikliği sebebiyle yapılıyor. 1982 Anayasası'nı yapanlar, değişiklikleri zora sokmak için, iktidarları önce üye tam sayısının üçte ikisi (366) tutarında destek bulmaya zorladılar. Üye tam sayısının beşte üçünden, yani 366'dan az ama dörtte üçünden yani 330'dan fazla oy alan anayasa değişiklikleri anayasaya göre halkoyuna sunuluyor. Hükümet anayasa oylamalarında 367 barajını geçemedi; muhalefet partileri hükümete destek vermediler.

Halkoylaması, YSK'nın uygun gördüğü takvim çerçevesinde yapılıyor; Referandum için 12 Eylül tarihini belirleyince bütün Türkiye, her mânâda sıcak geçen iki ay boyunca halkoylamasının sonuçlarına kilitlendi. Liderler meydanlara çıktı; normal şartlarda akıl ve mantık sahibi herkesin onaylayacağı bir metin hakkında lehte ve aleyhte taraftar toplamaya çalışıyorlar. Evetler fazla olursa değişiklik yürürlüğe girecek, hayırlar kazanırsa anayasa olduğu gibi kalacak.

PAKETİN İÇİNDE NE VAR; NİÇİN EVET, NİÇİN HAYIR?

Referandum paketi, tek kelimeyle ve kısaca daha liberal, daha hürriyetçi bir çerçeve çiziyor. Ferdî hakları güçlendiriyor, devletin karşısında ferdin hukukunu destekliyor ve en önemlisi bürokratik ve askerî vesayeti sona erdirici maddeler ihtiva ediyor.

Muhalefet kanadı, anayasa değişikliğini beğenmemekten ziyade hükümeti çökertmek için hayır propagandası yapıyor. Önemli nokta şu: Hayırcı muhalefet hangi maddeye hangi gerekçeyle hayır dediğini açıklamaktan kaçınıyor; bunun yerine paketin tümünü karalamayı tercih ediyor. Muhalefet bakımından tek tek maddeler üzerinde durmak tehlikeli. Çünkü bu maddeler, vatandaşlık bilgisi seviyesinde hukuk ve anayasa bilen herkesin kolaylıkla benimseyeceği, savunacağı maddeler; bu yüzden hayırcılar, "Hayırda hayır vardır" veya, "Bunlar ülkeyi bölüp parçalamak istiyorlar" gibi toptancı yaklaşımlarla, seçmenlerin analitik yaklaşımlarını önlemeye çalışıyorlar. Bu, toptancı ve peşin hükümlü bir yaklaşımdır, "Bunlar ne yaparsa kötü yaparlar, ülkenin zararına olur; mutlaka gizli bir hesapları vardır; şekerle kaplanmış zehir gibidir" cinsinden seçmenin vehmini artırıcı propaganda taktikleri kullanmak zorunda kalıyorlar.

BİR METNİ DEĞİL, NİYETLERİ SORGULUYORUZ

Değişiklik paketi, mantık, izan ve insaf ölçüsünde reddedilmesi gereken maddeler ihtiva ediyor; bunun böyle olduğunu fark eden hayırcılar, "Siz maddelere bakmayın; kirli kaptan temiz su içilmez" tezini güçlendirmeye çalışıyorlar.

Böylece çok garip, hatta acı denebilecek bir toplumsal psikoloji sürecinden geçiyoruz. Açık bir dille kaleme alınmış, muradı aşikar bir metni okuyarak üzerinde karar vermek yerine niyetleri sorguluyoruz. Hayırcılar, yandaşlarını kendileri için daha yararlı olanı reddetmeye zorluyorlar; irrasyonel bir yaklaşım içindeler ve bu halkoylamasını bir ölüm-kalım meselesi gibi algılıyorlar.

Sebebi açık: Referandumda evetlerin fazla çıkması, muhalefetin yenilgisi anlamına gelecek ve bir yıla kalmadan yapılacak seçimlere bu mağlubiyetin tesiri büyük olacak.

CHP AÇISINDAN…

CHP'nin yeni genel başkanı, evetlerin fazla çıkması ardından CHP oylarını en azından yerinde tutmayı başaramazsa, kendisini genel başkanlık koltuğuna adeta zorla sürükleyen medya rüzgarı, onu yarım gün içinde iskemlesiz bırakabilir. Bu noktada CHP, mantık siyaseti yapmıyor; neye mal olursa olsun suyun üstünde kalmayı amaçlıyor. Kılıçdaroğlu'nun genel başkanlığı, CHP'ye verilen desteği yukarı doğru hareketlendirdi fakat referandum sürecinde CHP'nin uzlaşmaz tutumu kendini zor duruma soktu. CHP, referandum sonuçlarına asılmak, hayır sayısının bir fazla çıkması için varını yoğunu ortaya koymak zorunda; aksi takdirde yeni savrulmalara gebe.

Yine de diğerlerine göre CHP'nin tutumu, varoluş sebeplerine daha uygun görünüyor.

BDP AÇISINDAN…

BDP, akılla savunulan bir siyaset yapmıyor veya bunu yapmaya gücü yetmiyor. Değişikliğin bütün maddelerini kalben ve mantıken destekliyor olmalarına rağmen, BDP'nin üstünde ve dışındaki (muhtemelen PKK'lı) üst yöneticilerin direktifiyle referandumu boykot kararı aldı. Bu karar BDP'yi garip bir açmaza düşürdü ve inandırıcılığını kaybettirdi. BDP, Türk siyasetinde ciddi aktör olmaktan uzaklaştı, bir mânâda silahlı güçlerin hoparlörü derekesine indi.

BDP'nin endişesi açık; BDP'nin güçlü olduğu Güneydoğu Anadolu'da hükümet partisi birinci durumda. Teklifi destekleyince kendi tabanının oyulacağından endişe ediyor BDP. Oysa ki değişikliklerin doğrudan ve hemen faydasını görecek ilk parti DTP ve onun seçmen kitlesi…

MHP AÇISINDAN…

MHP, toptancı siyaset yaklaşımının en riskli örneğini sergiliyor ve şehit cenazelerine hükümetin sebep olduğu propagandası üzerine abanarak "Bunların yaptığı kanuna oy vermek ne kelime; teker teker yüce divanda yargılanmaları gerekir" tezi üzerinde duruyor. Taraftarlarının mantık ve sağduyusunu değil, nefretini keskinleştiriyor. Mantıki argümanlar kullanmaktan titizlikle kaçınıyor. Heyecanlara, korkulara hitap ediyor.

MHP'nin referandum sonuçlarından duyduğu endişe, bana göre sahici bir kaynağa dayanıyor: Evetlerin kazanması, MHP oylarındaki ciddi kaybı, baraj altına doğru sürükleyebilir.

MHP, henüz su yüzüne çıkmayan fakat meseleyi takip edenler açısından açıkça görünen ideolojik bir kriz yaşıyor. Bu kriz, partinin resmî milliyetçilik retoriği ile Türkiye gündemi arasında gittikçe açılmakta olan makastır. Evetlerin fazla çıkması halinde, MHP, kendisini büyük riske sokarak açtığı hayır kampanyasının siyasi sonuçlarından etkilenecektir.

BLOKLAR ARASINDA

KAYMA İHTİMALİ VAR

Daha derindeki asıl mesele, MHP tabanının AK Parti'ye doğru hareketlenme endişesidir. Dünya görüşü bakımından bir MHP'li seçmenle AK Partili seçmen arasında mühim bir fark yok. MHP dinamizm kazanırsa AK Parti'den, tersi olursa AK Parti MHP tabanından kayan seçmen bloklarını bünyesine katacaktır. Nitekim bu olgu açıkça göründüğü için Başbakan referandum kampanyasını MHP'li seçmen tabanına hitap stratejisi üzerine kurmayı tercih etti ki ben bu yaklaşımı doğru bulmuyorum. MHP bu stratejiden -kendince haklı sebeplerle- rahatsızlık duyuyor fakat bana göre daha doğru olanı bu partinin referandumda seçmenini serbest bırakarak parti mensubiyetini korumaktı. MHP, parlemento hukuku tabiriyle bir nevi "Grup kararı" alarak seçmenini sert tutum takınmaya zorladı; bundan ne derece fayda veya zarar göreceğini önümüzdeki birkaç ay içinde göreceğiz.

SONUÇ

Fıkhın temel prensiplerinden biri, hükmün bâtına değil zâhire, yani niyete ve görünmeyene değil, eldeki maddî delillere göre kurulması gerektiğidir. Değişiklik metni maddi bir şeydir ve bunun doğru algılanmasını bekliyorum. Referandumda muhalefet, değişiklik metnini görmezden gelen bir strateji uyguluyor. Hükümet kanadının aynı şeyi benimseyerek karşılıklı espri ve sataşma düzeyinde kampanya yürütmesi gariptir.

Daha iyi bir anayasayı hak edip etmediğimizi öğreneceğiz bir ay sonra; ümid ederim ki vatandaşlık şuurumuz yükselmiş olsun.

Büyük bir yazarın iç konuşmaları

Günler uzun, havalar sıcak, ortalık nemli, yaş yetmiş bilmem kaç; hâliyle yıpratıyor. E, bir de tansiyon filan... Stres yapıyor birader. Tutanlara müstahak fakat o taraklarda bezi olmayanlar da risk grubunda yer alıyor ne yazık ki.

Tamam oruç tutmayanlara "ille de tutacaksın" diye baskı yapılmıyor ama nedir kardeşim, böyle acır gibi, "Vah vah, böyleleri de varmış demek, ne yazık" yollu bakışlar, dudak kenarında hoşgörü kılıfına sarılmış ince bir tebessüm. Sana ne be, sana ne!

Ne diyordum? Haa... İşte Sümela'da ayin meselesi; aşağı tükürsen sakal, yukarısı bıyık meselesi. Büyük yazar olmak kolay sanıyorlar karşıdan. Tamam yapınız fakat başka gün kalmadı mı yani, seksen küsur senedir yapılmamış, neyiniz eksilmiş efendim, pırlantalarınız mı dökülmüş, ne gereği var bu gibi âyinlerin filan şimdi. Haydiii, nasıl yaklaşacağız ateşteki kestaneye biz şimdi... Laikliğe aykırıdır diye tuttursam olmaz çünkü laiklik sadece İslam'la ilgili bir şey; hakikaten ne garip bir şeydir, mesela Hıristiyanlıkla laiklik kavramlarını yan yana getirdiğimde olmuyor, birbirine yakışmıyor, sakil kaçıyor ama İslâm'a birebir yakışıyor haspa, hani Nasreddin Hoca'ya "Kızın kısa giyiniyor" deyince ne demiş üstad? Yakışıyor haspaya! Fakat dikkatle dinle şimdi: "Hıristiyan dindarların devleti din kurallarına göre yönetmek için örgütlenmesi" meselâ; oluyor mu, olmuyor, hiç şık durmuyor! İrticâ ve Budizm, oluyor mu; ne alâka? Musevilik ve gericilik? I-ıhh? İslâm ve gericilik! Evet, işte bu, işte bu?..

Şöyle diyelim: "Söz konusu ayine katılan insanların gözyaşlarına saygı duyuyoruz, iyidir, hoştur; felan-fıstık..." Vallahi fıstık gibi yaklaşım bence; çok şık durdu. Hem kuul, hem demokrat...

İyi de oğlum, ya bunlar şimdi bunlar gaza gelip Ayasofya'da da bir Ortodoks ayini yapmaya kalkışırlarsa, bizim gerici takımı vallahülazim güzelim müzeyi basıp yeniden camiye çevirmeye kalkışmaz mı, kavga-gürültü çıkmaz mı? Gericilerin Ayasofya'da cuma namazı

kılması, hükümetin oylarına en az 5 puan koyar durup dururken. Yok, istemeyiz. En iyisi şöyle yaklaşmalı meseleye, "İnşallah Sümela'dan yola çıkıp Ayasofya'ya gelen olmaz!"

Ool-mazz, eveet. Nasıl oldu bir bakayım şöylee... Vaay...

Yahu unutur-munuturum, evvela şu buluştan ötürü kendimi tebrik edeyim bir; neden, çünkü müthiş bir fikirdir ve altı çizilmelidir.

Trabzonluların da gönlünü almak lazım biraz, iyi oldu bu ayin meselesi, "Birtakım çevrelerin tahrikiyle yaratılmak istenen fanatizm izleri silinirse çok sevineceğiz" diye yazsam, gerekli mesajı vermiş olur muyum? Olurum. Çok sevi-nee, ce-ğiz! Güzel.

Bu buluşlar, bu zekice fikirler nasıl geliyor aklıma ben de şaşıyorum. Hem Trabzonlulara gülücük atıyorum, hem gericileri tekmelemiş oluyorum.

Turistik açıdan da iyi oldu bu iş haa; hayli turist gelir Maçka'ya fakat Patrik yanlısı gibi görünmek de doğru değil. Öhö öhö, "Sayın Patrik acaba Patrikhane'deki Kin kapısının açılmasını düşünüyor mu? Düşünsün efendim, olmuyor böyle..."

Peki, ya bir kısım okuyucular bu ne perhiz ne lahana turşusu derse ne yaparım? Şöyle bir cümle iyi gider şimdi: "Öteden beri Patrikhane'ye karşı çıkan birinin Sümela'daki ayini olumlu karşılaması bazılarını şaşırtmamalıdır. Biz haklı taleplerinin değil, ayrıcalıkların karşısındayız."

Artık dayanamıyor ve kendimi yeniden kutlamak gereği duyuyorum: Aman Allah'ım, ne kadar soğukkanlı, ne kadar bilimsel bir şey yaptım şu anda ben: Ne kadar önemliyim ve ne kadar alçakgönüllüyüm. Oh, gururlanmamalıyım, gururlanmamalıyım; maaşallah demeliyim eski dille!

Sinerji olmuş olsun

Televizyon, bilgisayar gibi cihazları servisini çağırmak yerine kulağının tözüne iki esaslı şaplak çekerek tamir etmeyi yeğ tutan tabiatımız, referanduma hemen bir final maçı boyutu katmayı da becerdi.

Bu biraz durup dururken havayi fişeği ne kadar sevdiğimizi keşfetmek veya uydu alıcısının üstüne dantel örtü geçirmek gibi. İyi oluyor, "olay" bir anlam kazanıyor, şahsîleşiyor, evcilleşiyor, tabiatımızın rengine bürünüyor. Pakistanlıların kamyon süslemeleri de öyle (Lâf açılmışken, az çok demeyelim; Pakistan'a yardım için pamuk elleri cebe atalım lütfen!); o kamyonlar, süslenmedikleri zaman da aynı işi yapabiliyorlar aslında fakat süslenince moda tabirle "sinerji olmuş oluyor". İşte size bu sinerjilerden bir örnek: Posta adresime gelen ve Engelliler Konfederasyonu Başkanı tarafından yayınlanan "Hayır" bildirisi.

Başkan Av. Turhan İçli diyor ki bildiride: "Anayasalar, toplumsal sözleşme niteliğindeki belgeler olduğu için nitelikli çoğunluğun uzlaşmasına dayanmalıdırlar!"

Anaa! Nitelikli çoğunluk da nedir birader? 367 Meselesi'nin tozu dumanı daha yatışmamışken bu lâflar nasıl bir lâflardır böyle?

Araştırmacı yazar olarak erinip-üşenmedim, araştırdım; kısaca "Çobanın oyu birse, profesörünki on sayılmalı" gibi bir şeymiş. Belki de eksik bakmışımdır; daha açık dille yapılmış tarifler de buldum ama biz bir aile gazetesiyiz, olmaz mübarek günde böyle târifler...

Av. İçli devam ediyor (Bayılırım telefona cevap verirken, "Ben Avukat Necati, Ben Eczacı Şükriye, Ben Doçent Necmeddin" diye meslek anonsu yapanlara!) ve diyor ki, "Anayasa değişiklik paketinin hazırlanış yöntemi Engelli Hakları Sözleşmesi'ne açıkça aykırıdır!" Kısaca "Paketi hazırlarken TOBB'a, TİSK'e danıştınız da niçin bizim kahvemizi içmeye gelmediniz; biz de kızdık, hayır diyoruz" durumları; e, haklı valla...

En transparan hayır gerekçesi ise özetle şöyle: 10. maddeyle engellilere pozitif ayrımcılık veriliyor ama halbuki biz herhangi bir ad altında ayrımcılık istemiyoruz!

-Peki ne istiyorsunuz sayın başkan?

-Biz, bin yıllardan beri süregelen ihmalin, horlamanın, gasp edilen hakların telafi edilmesi, engellilerin toplumun diğer kesimleriyle eşitlenmesini istiyor, bu yüzden kayırmacılık ve ayrıcalık gibi algılanan pozitif ayrımcılık kavramını ret ediyoruz!..

-İyi de başkanım, farkındasınız, referandum'da evet çıkacağı şimdiden görülüyor; evet çıkınca ne yapacaksınız; size zorla pozitif ayrımcılık dayatılırsa?..

-Hah, işte o yüzden engelli haklarının ihlali karşısında tek güvencemiz bağımsız yargıdır. Yargıyı hükümetlerin emrine sokup bağımlı hale getiren anlayış, engellileri devlet karşısında savunmasız bırakacaktır, o yüzden hayır demeliyiz...

Yahu internette birisi beni işletiyor olmasın diye aklıma bir şüphe girdi. Araştırdım, evet yukarıdaki alıntılar hayal mahsulü değil. Engelliler Konfederasyonu adına böyle bir bildiri yayınlanmış hakikaten; genel başkanı Turhan Bey'le de hemşehri imişiz. Pozitif Özürlüler gazetesine verdiği röportajı okudum; kariyeri boyunca hiç pozitif ayrıcalığa uğramadan verdiği mücadele gerçekten takdire değer. Engellileri "hayır" demeye çağıran bildirisinin gerekçeleri bana göre biraz tuhaf ama ne yapalım, görüş görüştür efendim. Bu da bir sinerji olmuş olsun böylece.

Demokrasi ne güzel şey, çok seslilik ne kadar erdemli bir enstrüman, söz ve düşünce hürriyeti ne mübârek bir mevhîbe, akşam sefası ne güzel çiçek, ayran çorbası ne güzel bir iftâriye...

Asi, mütayit, şişman, Ermeni

Haberin başlığı o kadar kışkırtıcı ki, "Aman şunu bir an evvel okuyayım" diye hırs basıyor insanı,

-Nişanyan uslanmıyor!..

Ve ardından izahatı: "Kanunları hiçe sayıp devlete meydan okuyan yazar Sevan Nişanyan'ın, Şirince'de yaptığı 12 kaçak bina için daha yıkım kararı alındı."

Breh breh... İdamlık ithamlar bunlar; hatta ithamdan da öte kesinleşmiş, eski tâbirle sübût bulmuş cürümler; hem kaçak bina yapıyor, hem kanunları hiçe sayıyor, hem devlete meydan okuyor, hem de uslanmıyor. Üstelik adı da bir tuhaf, Ermeni olmasın? Evet evet, üstelik bir de Ermeni! Peki, fiziki durumu nasıl acaba? Şişman olabilir mi; fotoğraflarından anladığımız kadarıyla, evet, şişman denilmese de "toplu" sayabiliriz.

Bak bak bak! Üstelik bir de şişman ha!

-Bostancı, tiz götür şu uğursuzu!

... Demek vardı ama artık denilemiyor; artık monarşi devrinde değiliz; elhamdüllilah devr-i dilârâ-yı cumhuriyetteyiz; böylelerini bostancıyı çağırıp cellada teslim etmiyoruz...

Daha beterini yapıyoruz, gazetelere veriyoruz; netekim yukardaki haber o cümledendir!

Ne olup ne bitiyor, biraz bilgi verelim: Sevan Nişanyan ismini hatırlarsınız; yakın zamanlara kadar Taraf gazetesinde "Kelimebaz" köşesinde etimolojiye dair çok renkli ve okunası yazılar kaleme alıyordu; Nişanyan'ın kaçak bina yapmak gibi bir zevki, hatta zevk ne kelime bir meşgalesi olduğunu bilmiyordum. Wikipedia'da Nişanyan'ın artık tehlikeli boyutlara ulaştığı anlaşılan "korsan mütayitlik" hobisi hakkında şu bilgilere rastladım:

"Çeşitli yayınevleri için seyahat kitapları kaleme aldı. 1998'de Küçük Oteller Kitabı'nı, ilk kez yayımladı. Türk turizmine kitle turizmi dışında yeni bir yön kazandırma çabası olarak görülebilecek Küçük Oteller Kitabı'nı her sene yenileyerek bir referans kitabı haline geldi. 1995 yılında eşiyle birlikte İzmir'in Selçuk ilçesinin Şirince köyüne yerleşen Nişanyan, bu köyde geleneksel mimari dokuyu korumak ve canlandırmak için yaptığı çalışmalarla tanındı. Eski köy evlerini geleneksel tarzda onararak oluşturduğu Nişanyan Evleri adlı otel 1999'da işletmeye girdi. Şirince'de yıkılmakta olan evleri resmi izin olmadan restore ettiği gerekçesiyle 2001 yılında 2863 sayılı yasa kapsamında 10 ay hapis yattı."

Şaka gibi bir şey ama gerçek; eski köy evlerini geleneğe uyarak onarıp (Butik otel mi diyorlar şimdi böyle şeylere?) yeniden içine insan girecek hale getirdiğiniz zaman iki şey yapmış oluyorsunuz:

a- Bir taşın üstüne taş koyuyorsunuz; yapıcı tarafınızın yıkıcı yanınızdan daha baskın olduğunu gösteriyorsunuz; ecdad yadigârına hürmet ediyorsunuz, insanları tabii hayata, sakin, yumuşak ve yeni bir hayata çağıran çok aklıbaşında bir faaliyette bulunuyorsunuz.

b- Kanunları çiğniyorsunuz; ruhsatsız inşaat yapıyorsunuz. Falan kanunun filan yönetmeliği mucibince korunmaya değer tarih ve tabiat varlıklarının canına okuyorsunuz!...

Şimdi soruyorum sizlere: Kırk katır mı ister canınız, kırk satır mı?

-Niçin kırk katırla kırk satır arasında tercih yapmaya zorluyorsunuz a efendim, bu memlekette kanuna uygun iş yapmak imkânsızmış gibi konuşuyorsunuz diye kızanlarınız olacaktır. Bu gibi iyimser arkadaşlara Nasreddin Hoca'nın damdan düşme hikâyesini bir daha okumalarını tavsiye ederim kısaca, hani sonunda hocanın inleyerek, "Siz gidin, bana da bir damdan düşen bulun ki, derdimi anlasın" diye hikâye hani...

Sene 1977 veya 78. Sivas'ta meşhuur Ulucami'nin üç dört metre kenarından şehrin ikinci derece arterlerinden çift şeritli bir yol geçirilecek. Bilenler bilir, Ulucami'nin minaresi doğuya doğru sekiz-on derece eğiktir. O tarihlerde araştırmacı gazeteciyim ve üstelik gazetecilik yaptığım gazetenin de yazı işleri müdürüyüm!

Manşeti şöyle çektim: Buradan yol geçiremezsiniz; ağır kamyon ve araçların titreşimi minareyi tehlikeye sokar; bıdı bıdı bıdı... vıdı vıdı vıdı!..

Konuyla ilgili uzmanlar, sanat tarihçileri, imarcılar, şehir plancıları, tabii ve tarihî eserleri koruma uzmanları aldırış bile etmediler benim bu korumacı manşetime, "Hiçbir şey olmaz" demeye getirdiler. Yol açıldı, neredeyse çeyrek asırdan beri o eğri minarenin dibinden gümbür gümbür ağır vasıtalar gelip geçiyor.

Hiçbir şey olmuyor!

O gün anladım ki, bu gibi eserleri korumakla korumamak arasında bilimsel bir kriter yoktur; yersen yoğurt içersen ayrandır. Nitekim aynı kurullar üç-dört sene önce aynı camiin son cemaat mahallinin "restore" edilmesine karar verdiler ve iki sayfa sanat tarihi okuyan herkesi güldürecek bir iş ortaya çıkardılar. Duyduğuma göre şimdilerde bu restorasyonu nasıl restore edeceklerini düşünüyorlarmış!

Ne demeye getiriyorum?

Şunu söylüyorum; Sevan Nişanyan gibi adamlara Ağa Han mimarlık ödülü de verilebilir bu ülkede, kaçak yapıda ısrar ediyorsun diye hapse de atılabilir; üstelik aynı eylemden dolayı.

Ölçüsü yoktur, endazeye gelmez, öngörülemez. Kırk adımdan iğneyi atıp ipliğe geçirmeye benzer; hem ceza gerektirir hem mükâfat!

Fakat bu Nişanyan ters adam; öyle aşağıdan alıp, "Ben ettim siz etmeyin, şu 'hörmeti' kabul buyurun; düzelir bu işler, sakin olalım, yeniden düşünelim" diyerek meseleyi usûletle çözmek taraftarı değil. Bakınız yaptığı binalar hakkında yıkım kararı verenlere gösterdiği tepkiye,

-Bu memlekette herkes vandal değil (yıkımdan zevk alan insan). Bu bir tür kişilik bozukluğudur. Vicdan sahibi insanlar da var. Devlet kademesinde bulunan vandalların hangi kararları aldığı da beni ilgilendirmiyor...

Aslında daha ters şeyler de söylemiş ama ben bir kısmını sansürledim; ne olur ne olmaz...

Efendim, bu mevzuda söyleyeceklerim bitmedi; nasib olursa kanunsuz bina meselesine (Ki benim inşaatım da mühürlenmişti vaktiyle!) önümüzdeki hafta yine devam edeceğiz.

Âh!

Genelkurmay'ın 21 Ağustos 2010 tarih ve BN-98/10 numaralı bilgi notu, anlamı kendinden büyük tarihî bir belge.

Yirmi günden beri karargâhta bu metni hazırlaması için görevlendirilen kişi veya kişilerin ne türlü sıkıntı ve tereddüdler geçirdiği, hangi konularda duraklayıp kendi aralarında tartışmaya tutuştukları, neticede Hantepe'de 19 Temmuz geceyarısı olup bitenlerle, aslında olup bitmesi gerekenler arasındaki uçurumu doldurmak için yer yer nasıl bezginliğe kapıldıkları hemen hissediliyor.

Ter kokusu geliyor bu açıklamadan; korkunun kokusu geliyor, endişe kanamış kâğıdın üstüne...

Yazılı metinlerin de genetik parmak izleri vardır; üzerinden kaç el geçse de metnin gerisinde duran varlık sebebinin renkleri ve kokusu değişmez, silinemez, ortadan kaldırılamaz. Bu bilgi notu, öyle bir metin: Biraz mahcup, biraz gururlu, biraz pişman, biraz suçluluk hissi içinde, biraz çaresiz ama daha çok kararsız ve şaşkın.

Meselâ vaktiyle arkasına bir dizi yüksek komutanı sıralayarak icâzetle içeri aldıkları gazetecilere, "İşte bakın bir boru, neden toprağa gömülmüş, anlayamadım; bu silahlar TSK envanterinde yok!" diye hava atan bir genelkurmay başkanının yüksek özgüvenine rastlamıyoruz bu metinde, daha ziyade o "boru"nun TSK envanterine ait olduğu anlaşıldıktan sonra bürünülen bir "kem-küm" gayretinden, araya lâf karıştırıp konuyu değiştirme çabalarından izler var...

Kırık-dökük, beli bükük, zaman ve mekân boyutunu kaybetmiş bir metin. Bilgi notu diyorlar; ben içinde bilgi filan görmedim; farklı sözlükler mi kullanıyoruz yoksa? Bilgiden çok bilgiyi örtme endişesi bu.

Kurban bayramlarında olur; kurbanlıkların kanı sağa sola sıçrayınca üzerine bir avuç toprak veya kül dökerler sağa sola bulaşmasın diye... Evet, farklı sözlükler söz konusu olmalı; eğer aynı kavramların karşılığında benzer şeyler yazılı birbirine denk sözlüklerimiz olsaydı, bir milletin ordusu, kendi halkından bu kadar uzağa düşüp, bu kadar garip ve anlaşılmaz bir dil konuşabilir miydi, bilemiyorum?

İsterseniz bu hükmün sağlamasını yapalım. "Emânet" diyelim meselâ... Emânet ne demek komutan, ahde vefâ ne demek, bir sen söyle bir de ben söyleyim bendeki karşılığını, bakalım aynı dili mi konuşuyoruz?

Millet nedir meselâ; devlet nedir, din ü devlet, mülk ü millet nedir?

Şehâdet nedir; şehit kime derler, vatan neresidir, bayrağın, sancağın mânâsı nedir; tüyü bitmemiş yetimin hakkı nedir, "Hakk" nedir komutan? Onun üstüne bir başka değer koyar mısınız meselâ; icabında "Hakk"tan da ağır basan olağanüstü durumlar var mıdır?

Bilgi notu yazdırmışsınız fakat bilgilenmedik, bilakis ağlamaklı olduk da kısaca "vah" dedik; siz bunu oradan nasıl anlarsınız bilmem, lâkin iyi bir şey değildir, hiç iyi bir şey değildir. İngilizcelerinize maaşallah, keşke vaktiyle merak edip milletin dilini de öğrenseydiniz komutan!

Siz emânete böyle mi sahip çıkıyorsunuz sahi? Yağmur yağdı, sis bastı kem-küm; bir yığın bahâne! Seyrettiğiniz cinayetten yirmi gün sonra ezile büzüle kaleme alınmış, düz kâğıt üstünde kekeleyen bir metinle mi evlatlarının akıbetini soran ana-babaların yüreğine inşirah vereceksiniz? Siz hangi dili konuşuyorsunuz komutan? Nedir lugatiniz, biz anlamıyoruz bu kelimelerden; size o dili öğreten yanlış öğretmiş.

Bu "vah" o yüzdendir!

Haa, işin bir de "âh" kısmı var ki, meseleyi oraya kadar getirmeyecektiniz... Şöyle anlatayım, çocukken belki dinlemiş olma ihtimâlinize binaen söylüyorum, "Bir âh çeksem karşıki dağlar yıkılır" diye bir türkü vardı ya hani, işte o âha benzer bu âh...

Koca dağı yıkan âhdan birini al; binle çarp, onbinle, milyonla çarp, ikiye üçe, beşe katla, ve düşün; bu âhın değdiği yer ne olur diye bir düşün!

Sen bilgi notu yazdırmışsın; biz de âh ediyoruz; görürsün, el mi yaman bey mi?!

Bugün o gündür işte...

Bu köşede 20 Aralık 2006 günü yayımlanan yazının sonu şöyleydi: "Sözün geride kalan kısmını, vakti gelince tamamlarız artık!" Dört yıl geçti, vakti geldi; bugün o gündür işte...

Yazının başlığı, "Nuri Demirağ Havaalanı meselesi"ydi ve genişletilerek uluslararası nitelik kazandırılan Sivas Havaalanı'nın isimlendirilmesiyle ilgiliydi. Yeni pistin tamamlanması

sebebiyle düzenlenen törene Ulaştırma ve Tarım bakanlarıyla o tarihte Başbakan Yardımcısı ve Devlet Bakanı Abdüllatif Şener de katılmıştı. Herkes o törende, ev sahibi sıfatıyla Şener'in açıklama yapmasını bekliyordu fakat sızan haberler bir garipti. Abdüllatif Şener, bu isimlendirmeye soğuk yaklaşmış, ilgilenmemişti bile.

Aradan dört sene geçti; köprülerin altından çok sular aktı. Talihin rüzgârı nice harmanlar savurdu ve neticede iki gün önce Bakanlar Kurulu, "Nuri Demirağ" tabelasını Sivas Havaalanı'na çaktı. İyi oldu, hak yerini buldu. Bu memlekette hiçbir kurum ismi, Nuri Demirağ Sivas Havaalanı kadar, "mehel", münasip ve hak edilmiş değildir. Hükümete ve hassaten Ulaştırma Bakanı'na bu vefadar ve nazik davranışından ötürü teşekkür ediyorum; bu jest, elini taşın altına koymaktan, risk üstlenmekten çekinmeyen hakiki Türk sanayicisinin ve işadamının boynuna takılmış bir gurur çelengidir.

Yeri gelmişken söyleyelim: Nuri Demirağ, vaktiyle devlet ihaleleriyle zenginleşmiş bir işadamıydı. Kazandığını yatırıma dönüştürdü; Türkiye'de sadece sivil havacılığın değil, havacılık sanayiinin de temellerini attı ama vaktiyle zenginleşmesine izin veren devlet, uluslararası havacılık lobisinin de tesiriyle, Demirağ'ın vizyonunu resmen engelledi. Demirağ, bunun üzerine, şu günlerde hayli örneğini gördüğümüz "iyi gün dostu" işadamı ve işveren kuruluşu üyelerinin yaptığı gibi, darda kalınca mütebasbıs ve müdâhin, soluğu genişe çıkınca "kuul", aristokrat ve gerekirse küstah rol modellerinden birini tercih etmedi.

Gitti kendi partisini kurdu. Adı Milli Kalkınma Partisi, sene 1945.

Nuri Demirağ, havacılıktan, uçak motorundan, işletmecilikten, sanayiden, geleceğe yatırım yapmaktan anlıyordu fakat kötü bir politikacıydı. Partisi başarılı olamadı, kendisi bir dönem DP milletvekilliği yaptıysa da siyasette iz bırakmadı fakat havacılıkta, o günlerin Türkiye'sine birkaç numara büyük gelecek derecede çığır açıcı bir öncü oldu. Nu D adını verdiği model, ilk Türk yolcu uçağıdır ve inanmayacaksınız, Demirağ bunlardan, kendi fabrikasında düzinelerle imal etmişti.

Hikâye uzun, ayrıntı isteyenler, Fatih Dervişoğlu'nun kaleme aldığı, "Nuri Demirağ, Türkiye'nin Havacılık Efsanesi" (Ötüken Yay.) isimli araştırmayı okuyabilirler. Demirağ'ın hatırasını kendi memleketinin havaalanında yaşatmak kadirbilirliliktir fakat bu adam sıradan bir taşralı değildi, memleket çapındaydı ve imkân bulsa kesinlikle ilk uluslararası markamız olacaktı. Düşünmeli ki, 1935 yıllarında Türkiye'nin en zengin adamıydı ve o yıllarda Vehbi Koç henüz Ankara'da bakkaliye ile uğraşıyor, Hacı Ömer Sabancı ise muhtemelen Adana'da kendi çapında pamuk ticaretiyle meşgul bulunuyordu. Demirağ vizyonunun duvara çarpmasıyla, sonrakilerin "alıp başını gitmesi" tarihin ince nüktelerindendir. Söylemiştik, rahmetli kötü politikacıydı ama iyi adamdı.

Bugün bazı zengin işadamları yüz binlerce dolar ödeyerek satın aldıkları uçaklara kendi isimlerini veriyorlar ama onlardan hiçbiri kendi fabrikalarında, kendi teknisyenleriyle, kendi sermayeleri ile sıfırdan imal ettirdikleri bir uçağa kendi adlarını yazdıramadılar.

Bir kişi hariç: Nuri Demirağ.

Ee, boşuna söylememişler: Adam ölür eseri kalır...

İş inada bindi; bu inşaatı yapacağız

Anketlerdeki bâriz üstünlüğe bakıp hayırcı cepheyi küçümsememek lazım.

Şimdiye kadar tezim, sadece değişiklik paketindeki maddelerin sağlamlığına dayanan bir iyimserlikti; "Böyle makul ve demokratikleştirici değişim hamlesinin kabul görmesi, suyun alçağa akmasını andırır tabii bir şeydir" diye düşünüyordum. Anketler de aynı eğilimi teyid edince "tamam" dedim içimden, "Oylama tarihine kadar evetler daha da artar, hayırlar daha azalır."

Bu tehlikeli bir iyimserlik, bir nevi yanlış hesap; zira bu hesap, hayırcıların, aslında mâkul, demokrat, memleketçi adamlar olduğu varsayımına dayanıyor; şüphesiz büyük kitlesi öyle fakat hayırcı cepheyi yönlendirenler öyle düşünmüyorlar.

Onlar 12 Eylül'ü, "böyle gelmiş böyle gider" sisteminin müdafaası olarak görüyorlar. Statükonun devamına can bağlamışlar âdeta. HSYK Başkan vekilinin dünkü açıklamasını okuyunca, nasıl canhıraş, nasıl gözü kara bir hamle ile "Hayır"a asıldıklarını farkedip ürktüm. Bu referandum hayırcılar için demokratik bir oylama değil ölüm-kalım meselesi olmuş; öyle algılıyor, öyle görüyorlar. Hayır oylarının galebe ettiği an, bütün cephelerde kesin bir zafer kazanmış olmanın sevinciyle delirecekler adetâ. Bütün variyetini masada taksit taksit kaybeden iflâhsız bir kumarbazın, rakibini "son bir el"e razı etmesini andırıyor bu durum.

-Son bir el daha; ben kazanırsam kaybettiklerimi geri alırım; sen kazanırsan herşeye sahip olacaksın!

Referandumun artık dramatik bir anlamı var ve hayırcı cephe zannedilenden daha güçlü, çünkü görünürdeki hayırcı siyasi parti ve STK'lara ilaveten neredeyse sistemden beslenen bütün devlet cihazı hayırcı; ordu üst yönetimi hayırcı, yüksek yargı hayırcı, yüksek bürokrasi hayırcı. On beş bin küsür yargısız infazın karar vericisi, uygulayıcısı, savunucusu da hayırcı olmak zorunda. Darbeciler, darbe severler, darbeden söz edildiğinde yüzümüze garip garip bakarak "Ne darbe mi; Türkiye'de hiç darbe oldu mu kuzum, neden bahsediyorsunuz siz?" diye saf rolüne soyunanlar hayırcı olmak zorunda; Bitmedi, TKP, BDP, PKK, aynı mekânda CHP, MHP, Cindoruk, Demirel, hatta Alevilerin oyunu cebinde zanneden Balkız ve emsâlinin de bulunduğuna aldırış etmeden nedense pek "hayırhâh" bir çizgide yan yana geliverdiler.

Çok net ve açık bir tablo bu ama nedense, "Bu tren nereye gider arkadaş" diye sormak kimsenin aklına gelmiyor!

Ortak yanları yokmuş gibi görünüyor ama var; değişimden, şeffaflıktan, denetimden, çoğulculuk ve çok renklilikten nefret ediyorlar. Onlar statüden besleniyorlar; avantajları şu: Hiçbir şey yapmak zorunda değiller, hayırlar sayıca bir fazla çıkınca solukları feraha erişecek. Sadece hayır diyerek ve dedirterek statükoyu korumuş olacaklar. Geride olduklarını bilmek hırçınlaştırıyor hayırcı takımını, bu haftanın şapkadan çıkan tavşanı bir polis müdürünün ifşaatıydı, önümüzdeki hafta daha esaslı bir numara bekleniyor.

Sıradan, saf ve etrafında ne olup bittiğini farketmeden sırf "Tayyip"e duyduğu nefret ve hükümete karşı hissettiği "gıcıklık" sebebiyle hayır demeye hazırlanan yurttaşların yüreğini ferahlatacak bir şey söyleyeyim: Evetler kazanırsa, -ki kazanacak-, hayırcılar önemli bir şey kaybetmiş olmayacaklar çünkü, evetçiler attıkları temelin üstüne inşaat yapmak, kat çıkmak, tesisat döşemek, imar ruhsatı almak, kısaca yine çalışmak bir şey üretmek zorundalar. Hayırcılar ise, tek hayırla bütün inşaat sürecini sabote edebilecekleri için avantajlılar; çünkü insanın tabiatındaki aksiliğe sesleniyor onlar, "İstemezükçülük"ün dayanılmaz hafifliğine, artık milli huyumuz haline gelen, "Ben var ya ben; seni burdan geçirmem" dayılanmasının gururu yelpazeleyici kısmına hitab ediyorlar.

Lakin yağma yok; iş inada bindi şimdi. Biz bu inşaatı yapacağız; sistem rantçılarına galebe edeceğiz inşallah. Elimiz taşın altındadır ve taşı taşın üstüne koyacağız. Türkiye kazanacak!

Devamı haftaya

Sevan Nişanyan'ın "mütayitlik hevesi", hatta inadı yüzünden mahkemelere düştüğünden, hapis cezası aldığından ama bir türlü uslanmadığından bahsediyorduk da söz yarıda kalmıştı.

Batı dillerinde "Dilettante" diye bir kavram var; Türkçede nasıl karşılanır bilmiyorum (aslında biliyorum ama hava atmak, düşünür gibi görünmek hoşuma gidiyor); dilettante... nasıl derler azizim, sırf eğlence olsun diye belirgin bir mevzuu ile ilgilenen kimseye deniliyor; hevesli, meraklı, amatör derecede ilgili ama amatörden biraz fazla gibi sanki (Hani bizde on-onbeş sene buz gibi doktorluk yapıp da sonradan yakayı ele veren sahteciler vardır ya, onlar gibi bir şey); fakat bunca anlama bir şey daha ilâve edilmezse mânâ eksik kalıyor; efendim dilettante, çok meraklı ve ilgili olmasına rağmen ustalıkta satıhta kalan ve bu yüzden kendine ve etrafa karşı potansiyel tehlike arzeden bir amatör oluyor.

Tam da Sevan Nişanyan'ın mütayitliği gibi... diyecektim ama diyemiyorum; çünkü Nişanyan'ın tabii malzeme ile dağbaşındaki köylerden birine nasıl eski görünümlü evler yaptırdığı hakkında en ufak bir bilgim yok. Görmedim; sadece duyduklarıma istinaden konuşuyorum. Dolayısıyla şimdi ben bu Sevan Nişanyan'a dönüp, "Kardeşim, mütayitlikten, dülgerlikten, taş duvar işçiliğinden, inşaatçılıktan başka amatör meşgale bulamadın mı, senin

gibi okumuş yazmış bir adama yakışıyor mu?" demek istiyorum ama bilmem nedendir lâf boğazımda dokuz düğüm oluyor, kendimi ne kadar zorlasam da, müzik hayatının ilk saatlerini idrak eden acemi horozların çıkardığı sesleri andıran "kem-küm" notaları çıkarabiliyorum ancak.

Diyemiyorum çünkü, bizim oralarda bir lâf vardır bu gibi durumlarda kullanılan: "Birbirinden yüzü kara yavrularım" denir ve genellikle aynı hatayı paylaşan, aynı tip hatada buluşan suç ortaklarını imâ için kullanılır.

Evet, diyemiyorum çünkü ben de bir dilettante kıvamında bir amatör mütayit heveskârıyım; inşaat işlerine, daha doğrusu bilumum imalât süreçlerine "meclûbiyet" derecede zaafım vardır, ustaları zenaat icra ederken seyretmeye ve tam da bu esnada ustaya, "Sanki bu işi senden daha iyi yaparmışım gibi bir his var içimde" demeye bayılırım; söz buraya gelmişken bu hissin hiç de aslı astarı olmayan bir duygu sağanağı olmadığını hatırlatmak isterim. Elim işe yatkındır fakat mesai arkadaşlarım biraz fazlaca kirli çalıştığımı söylüyorlar ve elbette ki çekemedikleri için böyle konuşuyorlar. Sanat dilinde bu halimin tercümesi şöyledir: "Adamın sanatkârlığı iyi fakat zenaatkârlık tarafı zayıf" derler; tam beni tarif etmiş oluyorlar böylece. Yüksek kompozisyon gücü bakımından bir dehâ, insanlık tarihinde az rastlanan bir harikuladeyi düşünün; fakat bu mucizevi şahsiyet diyelim ki resim yaparken duvarı da berbad ediyor, halıyı da kirletiyor.

"Yüksek bir sanat eseri yanında sözü mü olur halının, duvarın yahu" dersiniz elbette ama aile ortamı içinde öyle olmuyor pek; dramatik sonuçlar ortaya çıkıyor, sanatın aleyhine oluyor; ilham perileri inciniyor...

E, neticede sanatçılar nâzik ruhlu, coşkun yaradılışlı insanlardır, gücenirler; yahni yaparken soğanı sarmısağı hesaplamayı da sevmezler pek...

Konudan uzaklaşmayalım lütfen; teşekkür ediyorum! Evet, ben de bir amatör mütayit sayılırım diyordum ve geçen hafta size bu konuda bir hikâye anlatacağıma söz vermiştim, fakat ne görüyorum, şu an itibarıyla 3500 vuruşa gelmiş durumdayım; oysa ki, hafta sonu eklerinin engizitör yöneticisi Abdullah Kılıç, yazılarda behemahal 5 bin vuruşu geçmemem konusunda bana sebebini tam olarak anlayamadığım bir baskı uyguluyor ve zaten şu anda 4 bine doğru yaklaşıyor, başka bir ifadeyle konuştukça batıyorum. Abdullah Kılıç bunu niçin yapıyor bilmiyorum; ben serbest çağrışımla çalışan bir yazarım ve çoğu kere konuya yaklaşmak için sekiz-on bin vuruş civarında ön gevezelik temrini yapmam gerekebiliyor...

Nitekim o da ne? Aa; konuyla ilgili bir gazete haberi görüyorum şu anda.

İstanbul Cihangir'de bir apartman inşaatına başlanırken mütayit sevimsiz bir ayrıntı ile karşılaşıyor: Arsanın ortasında Osmanlılardan kalma bir hamam ve su sarnıcı var. Nasıl oluyorsa inşaatın etrafı tahta levhalarla çevrildikten bir süre sonra hamamdan geriye kalanların yanlışlıkla yıkıldığı anlaşılıyor. Vah vah... Su sarnıcı kalıntısı ise çelik çemberlerle emniyete alınarak dört katlı bodrum katlarının üç katından aşağıdan yukarıya uzanan bir asansör boşluğu veya merdiven aralığı gibi uzanıyor. Taraf gazetesinden Fuat Alkaç'ın haberine göre hakkında defalarca suç duyurusunda bulunulan inşaat bitmek üzeredir ve bölge 17 seneden beri sit alanıdır. Haberin fotoğrafı da var; ortasındaki zurna gibi kuyu sarnıcıyla yeldeğirmeni gibi bir şeye benzemiş bina...

Konuya şöyle bir ilgisi var efendim. Dilettante mütayit Sevan Nişanyan'ın da sit alanı içinde inşaat yapmak gibi bir durumu var yanlış hatırlamıyorsam. Sit kelimesi Türkçede teknik açıdan ne anlama geliyor, bunun tarifi uzun fakat pratikte "belâ" anlamına geliyor ve "sit" kavramına bir kere olsun dokunmuş olanlarımız bunu gayet iyi biliyor ve yaşıyorlar. Geçenlerde ben de bir nümûnesiyle karşılaştım çünkü.

Sekizinci sınıf, hiç tarihî özelliği olmayan beton-çöplük karışımı şahsiyetsiz dümdüz bir bina; üstelik vaziyet planı zurnayı andıran bir yer. Satılıkmış, "Ne kadar" dedik? "300 bin" dediler; "Niye ucuzküne?"'diye saf saf sorduk çünkü Boğaz'a 150 metre civarda ara sokakta bir yer burası... Sorduğumuz adam güldü, dedi ki, "300 bin bir şey değil; asıl iş aldıktan sonra başlayacak, tadilat projesi yaptıracaksın, buralar sit alanı, kurullardan geçecek proje; çok işi var, hayli zaman alır; bu esnada paraya acımayacaksın, normal bir vadede işi bitirmek istersen rüşvet vermeye de hazırlanman lazım ayrıca..."

Sâkin olunuz; binayı değil almak, müşteri bile olmadım, dolayısıyla okumuş-yazmış entel teknik adam ve kurul üyelerinin rüşvet alıp almadıkları konusunu tamamen bühtan ve iftira olarak kabul ediyor ve asıl meseleye geliyorum efendim...

Aa, 6000 vuruş dolmuş bile.

Anladınız; asıl hikâye yine haftaya kaldı...

Bir yoğurt teorisi

Aklımdan geçenleri Mümtaz'er Türköne yazmış zaten; ben de MHP adına birilerinin günaşırı çıkıp, "Kimse Ülkücüler adına konuşmasın!" diye caka satmasına sinir oluyorum, çünkü bu mantık, çünkü bu edâ, Ülkücülerin ancak MHP çatısı altında bulunabileceklerini,

Ülkücülüğün MHP ile iç içe geçmiş bulunduğu varsayımından kaynaklanıyor. Oysaki ne münâsebet?

Kendi namıma, "Haydiniz oradan" diyorum ve ilave ediyorum,

-Ne haddinize?

Olabilir, kendini MHP çatısı altında rahat hisseden Ülkücüler de vardır, saygıyla karşılanır ve herkesin kendi bileceği iştir. Ne var ki, "Bazı eski Ülkücüler..." diye başlayıp sonu azarla, teşkilat fırçasıyla, hatta yer yer densiz tehditlerle biten cümleler kurmak çokça ayıp ama daha ziyade gülünç oluyor.

Kapınıza gelip sizden bir şey istemişse bir eski Ülkücü, "Haydi oradan, Allah versin; başka kapıya!" diye terslenme hakkınız var ama eyvallah etmemişse size, durduğunuz yerden bu adamları, ekşimiş, nefretten dökülen bir suratla azarlama hakkınız yok. Adam ömrü boyunca partisinden, teşkilatından kahır, çile, acı haricinde nimet, şefkat, muhabbet görmemiş; yine de kan kusup kızılcık şerbeti içtim diye açık etmemiş. Adamın elindeki ve zihnindeki tek canlı ve tatlı hâtıra, sararmış bir fotoğraf gibi kalbinde gezdirdiği "Eski Ülkücü" sıfatı. Çoğu yerde geçersiz, hatta baş ağrıtıcı bir kimlik ve siz bu kimliği, buruşup sararmış o hâtırayı hâlâ kalbinde aziz tutuyor diye zamanın savurduğu bu gazel yapraklarına uzaktan mürebbîlik etmeye, canınızı sıkanları buruşuk bir suratla tahkir etmeye kalkışıyorsunuz.

Nasıl bir şeysiniz siz, kimden öğrendiniz bu kötü mahalle çocuğu ağızlarını, böyle bir bakışla kemik kıran tek kollu kahraman Wang Yu polümlerini?

"Ne haddinize?" nidâsı işte buraya tam oturuyor. Ne sizin ne başkasının haddine değil. Öyle kendi kendinize Alamut kartalı Hasan Sabbah gibi, fedai Haşhaşin takımına endoktriner paylamalar yağdırmanız pek komik oluyor. Ne o köprü var şimdi ne de o sular... Recâ ederim.

"Ne demek bağımsız takılan Eski Ülkücü; eski köye yeni âdet mi getiriyorsunuz" diye köpürmece yok! Evet, az da olsa böyleleri de var; bunlar, gönlü ya bir yere sığmamış ya bir yerde barınamamış yorgun adamlar. Gençliği, alçağa dökülen sular gibi kendiliğinden ülkücü hareketin içinde ve gölgeliğinde geçmiş garibanlar. Az gitmiş, uz gitmiş; bir de dönüp bakmış ki alabildiği bir arpa boyu yol. Âşık Veysel'in bu gibi haller için yaktığı bir uzun hava var, diyor ki: "Acı boyraz gibi deli esmedim/ Kaderime küstüm sana küsmedim/ Ben o yardan umudumu kesmedim/ Beni böyle yakar kor gider misin?"

Adamın derdi kendiyle, bir de vaktiyle "Ülkü" adını verdiği muhayyel, müteâl bir şeyle (Yanlış anlamayınız sizinle ilgisi yok; hâşâ!); Bir Ülkü'ye bakıyor, bir size bakıyor; yüzü turşu suyu içmiş gibi buruşuveriyor. Kendince kahırlanıyor, içerliyor ve siz bu adamlara tutup, "Kendini Eski Ülkücü adı veren falankesler" diye saydırıyorsunuz...

Hakkınız yok, bırakınız kendilerini nasıl ifade ederlerse etsinler. Zaten kaç kişiler ki; hariçten parti kurup ekmeğinizi bölüşecek de değiller. Aloo, rızkı Allah veriyor... Allah kapınıza düşürmesin, niçin gocunur, niçin celâllenirsiniz?

Yoksa, nerede yanlış yaptığınızı hatırlattığı için mi kızıyorsunuz onlara? Zannetmem; bu kadar çok boyutlu tahlil sizde tahdiş-i ezhânı mûcib olup, asabi semptomlara yol açabilir... Yoksa, siz.. sahiden çok boyutlu tahlil filan?.. Aman!

Fıkrası da vardır; bir gün anlatırım bilmeyenlere; siz dahi kendinizce nasibiniz olan yoğurdunuzu yiyiniz efendim. Mesela bu eski ülkücü takımı sizin gibilere "Hâlâ ülkücülüğü sahipleniyorlar; buna ne hakları var" diye celâlleniyor mudur? Yoo...

Bir teorim var: Yoğurt iyidir; uzak cedlerimizin onu İç Asya'dan getirdiği rivayet olunur. Sıcak havalarda pek şâfîdir; zihne fer, batna cilâ verir, iftardan sonra bir kâse...

Bölünerek azalmak-budanarak çoğalmak

Bugünlerde Saadet Partisi çatısında artık görünür hale gelen parti içi iktidar mücadelesinin, ilk anda akla pek gelmeyen bir anlamı daha var: Muhafazakâr kanat ve kanaatteki ayrışma, ufala-bölüne artık tarz ve şahsiyet ölçeğine kadar uzanmış bulunuyor.

Bu cümleyi açmak lâzım.

SAĞ SİYASET NEHRİNİN ÜÇ KOLU

Demokrat Parti'nin tek başına iktidar olduğu 50'li yıllar, bu yazıda kısaca "sağcılar" diyebileceğimiz o geniş ve henüz biçimsiz (amorf) kitlenin tek başına örgütlenme arayışında olduğu zamanlardır. DP, nadir istisnâlar dışında sağcılara karşı çekingen ve soğuk durmaktadır. Önce Türk Milliyetçiler Derneği, ardından sadece Milliyetçiler Derneği adını taşıyan kuruluşlar iktidar tarafından kapatılır. DP o yıllarda, kendi dışında ideolojik vurgusu güçlü sağ kuruluşların desteğine ihtiyaç duymaz.

Bugün farklı isim ve meşreplerde bulunan o günün gençleri, heves ve ümitle ışık ve gelecek gördükleri her isme, aynı beklentiyle yönelmektedirler. Sağ siyaset görünür hale gelmek için fiziki unsurlara muhtaçtır ve arayış döneminde, "bütün sağı" toparlayabilecek isimler bulmak ihtiyacı vardır. Necmeddin Erbakan, işte o günlerde parlak akademik geçmişi ve gelecek vadeden mühendislik zekâsı ile dikkat çekince, Süleyman Demirel'de aradığını bulamayan sağ çevrelerin yöneldiği başlıca isim oluverir.

Potansiyel büyüktür; lider ihtiyacı hızla tedarik edilir; önce rekabet, ardından gerginlik başlar ve sağcılar üç ana yol üzerinde toparlanarak birbirlerinden ayrışırlar:

-Kalkınmacılığı ve ilerlemeciliği doktriner hazırlığın önünde gören ve doğrudan iktidarı kullanmaya başlayan Adalet Partisi'nde temsil edilen statükoyla barışık sağ, Süleyman Demirel tarafından temsil edilir.

-Müslüman kimliğini idrak etmiş herkesin potansiyel bir seçmen olduğu fikrini keşfeden İslâmcı sağ, Necmeddin Erbakan'la temsil edilir. Dünya Müslümanları ile siyasi ve ekonomik entegrasyonu sağlamak başlıca hedefleridir ve her seçimden önce "Aslında Müslüman sayımı yapılacak" sloganı ile kendi dışındaki sağ seçmeni dinî ve vicdani bir baskı altında tutarlar.

-Milliyetçi sağ: Başlarda İslamcı sağla aralarında mesafe bulundurmaya itina gösterirler ve tabii varlık sebeplerini Türk olmakta, dolayısıyla Türklük dünyasıyla entegrasyon siyasetinde ararlar. 27 Mayıs darbesine katılan ancak komite üyeliğinden tasfiye edilenler arasında bulunan emekli Albay Alparslan Türkeş, milliyetçi sağın tabii lideri durumuna gelir.

Sağ böylece üç ana kol halinde, aynı seçmen kitlesine seslenmeye başlar; Zihnî ve doktriner mânâda mükemmel bir yol tedariki görmek, "Kervan yolda düzelir" anlayışıyla hep ertelenir ve bunun yerine özellikle genç taraftar kitlesine alelacele fikrî ve ilmî ciddiyetten inandırıcılıktan uzak, basit programlar tutuşturulur.

BİR BÖLÜNME ANALİZİ

Bu esnada AP'nin temsil ettiği büyük sağcı kitle, doktriner bir çekiciliği olmamakla birlikte pratiğe yatkınlığı ve inandırıcılığı sebebiyle sağın en büyük partisi durumundadır. Bu parti, 1965'te yüzde 53 oy alır, daha sonra MHP'ye dönüşecek CKMP'nin oy yüzdesi 2,24'tür. 1969'da AP yüzde 47'ye gerilerken hâlâ tek başına iktidardır. MHP oylarını yüzde 3'e yükseltir. 1973 seçimlerinde durum değişecektir. Necmeddin Erbakan'ın önderliğindeki MSP, yüzde 12 civarında oy toplarken; AP, yüzde 30'a geriler, MHP ise yüzde 3,5'lara yaklaşır ve CHP, çok partili hayatta ilk defa bir serbest seçimden birinci parti olarak aradan sıyrılır.

Sağdaki bölünme bundan ibaret değildir; AP'den ayrılan vekillerce kurulan Demokratik Parti 73'te yüzde 12 oy toplar; aşağı yukarı aynı seçmen tabanına hitap eden CGP ise 5,5 civarındaki oy oranı ile 73 seçimlerinin genel anlamını tamamlar. Sağ, 73 seçimlerine 5 parti halinde girer ve toplam oyların takriben yüzde 62'sini alır.

Sağ bölünme, Türk siyasi hayatının karakteristiği haline gelir; Milliyetçi Cephe hükümetleri, varlığını bu tabloya borçludur. 12 Eylül darbesine giden yolda da bu tablo vardır.

BÖLÜNME Mİ, BUDANMA MI?

12 Eylül'den sonra yapılan ilk genel seçimde (1983) Özal'ın liderliğindeki ANAP, AP'nin yerini tek başına doldururken; öteki partilerin henüz yasaklı olmasının meyvelerini derlemişti. Ne var ki 1987'de siyasi yasaklar kalktıktan sonra siyasette yeniden hızlı bir kamplaşma yaşandı. AP, MHP ve MSP çizgisinde yeni partiler kuruldu (DYP, MÇP ve RP) ve ANAP'a kaptırılan tabanlarını geri çağırdılar. DYP, 91 seçimlerinde ANAP'ı geride bırakmayı başardı

ve Türkiye'de koalisyonlar dönemi açıldı. Refah Partisi, özellikle belediye seçimlerinde ve yönetimlerinde başarılı olarak çok dikkate değer bir çıkış gerçekleştirdi. MHP ise 1993 başlarında kendi içinde mühim bir bölünmeye uğradı. Muhsin Yazıcıoğlu, MHP'den ayrılırken; "Ülkücü" adıyla özdeşleşmiş saffet ve idealizmi de götürmüştü sanki. Bu ayrılış MHP'nin kimyasını etkiledi ve hareketi geriletti. MHP daha sonraları Türkeş'in ölümünden sonra Bahçeli liderliğinde tarihinin en büyük seçim başarısını kazanmış olsa da içine düştüğü eksen ve anafikir savrulması hâlâ devam ediyor.

NASREDDİN HOCA'NIN KEDİ VE CİĞER FIKRASI GİBİ

2001 yılı, yakın tarihin en önemli bölünmesine şahit oldu. Belediyecilikte gösterdiği parlak başarı ile göz dolduran RP-Fazilet çizgisi, 2001'de kendi içinde ikiye bölündü. Parti içindeki "Aksakal" diye bilinen geleneksel liderlik modeline ve siyasetine karşı çıkan gençler kendi partilerini kurdular ve ertesi yıl, siyasi tarihin en önemli başarılarından birini göstererek tek başlarına iktidara geldiler.

Bölünme MHP'ye yaramamış fakat RP-Fazilet çizgisi içinden bir iktidar partisi çıkarmıştı. Hesap basittir. 1999 seçimlerinde Fazilet Partisi yüzde 15,5 oy toplayabilmişti. 2002 seçimlerinde ise FP'nin uzantısı Saadet yüzde 2,5, buna mukabil FP'den ayrılmış AK Parti yüzde 34,3 rakamını bulmuştu ki bu tespit, sağın ayrıldığı üç kol içinde İslamcı damarın, Türk halkına hitap etmekte daha başarılı olduğunu gösteriyor. Nitekim 28 Şubat döneminden sonra Türk siyasetinde milliyetçilik fikri bir blok kaymasına uğrayarak geleneksel sağdan resmî ideoloji çizgisine doğru yön değiştirdi. Buna bağlı olarak MHP ve BBP'nin milliyetçi programları daha az tasvip gördü. Türkiye'de temel çatışma ise Laikçilik- Muhafazakârlık ekseni üzerinden yürüdü.

BİR BUDAMA ANALİZİ

Şimdi yeniden başa dönebiliriz: Saadet Partisi içindeki yeni iktidar mücadelesi, kabaca İslamcı siyaset adını verdiğimiz sağ damarın ne kadar gümrah olduğunu bir kere daha hatırlatıyor; gümrahtır çünkü halkın tabii dinamikleriyle bu siyaset dili daha çok örtüşmektedir. SP içindeki çatışmanın yeni bir bölünmeye yol açma ihtimali sürpriz sonuçlar vadedebilir. Biatçı ve gelenekçi siyasetin çekirdeğini temsil eden aksakallılar topluluğu, tek başına seçim kazanacak atılımı başaramıyor; fakat zaman zaman saygısızlık, ahde vefasızlıkla suçladığı partili genç kuşak mensupları aksakallılardan daha çok başarılı oluyorlar ki bu çatışmada SP, eskiler ve gençler diye bölünecek olursa, yeni denklemin şimdiki SP'den daha fazla heyecan husule getireceğini söyleyebiliriz. Bu noktada Erbakan liderliğindeki aksakallılar önemli bir vazife ifa ediyorlar; kendi içinden çıkardığı genç politikacıları kamuoyu önünde azarlayıp "bizden değilsin, döneksin; nereye istersen git" diyerek bir anlamda gençlerin önünü açmış oluyor, bir başka ifadeyle onlara tramplen hizmeti vermiş oluyorlar.

Gövdesi kuru fakat dalları ve meyvesi bereketli bir ağaca benziyor SP. Bakalım ayine-i devran ne suret gösterecek Numan Kurtulmuş ve arkadaşlarına?

2010

29 Eylül

Antalyalılar, başkanınızın kadrini biliniz! Zaman Gazetesi

27 Eylül

İç siyasetimizde 'deniz' faktörü Aksiyon Dergisi

27 Eylül

'Kartaca mahvolsun!'; ee sonra? Zaman Gazetesi

26 Eylül

Medya maydanozlarının sendikal mücadelesi engellenemez! Zaman Gazetesi, Pazar Keyfi

25 Eylül

Hepiniz birer ofsayt Osmansınız be! Zaman Gazetesi

22 Eylül

O satıh, Feyziefe sitesi midir efendiler? Zaman Gazetesi

20 Eylül

Üstelik tiyatrodan da anlamam ha... Zaman Gazetesi

20 Eylül

Endişeli modernler ve Formula 1 pistindeki at arabası Aksiyon Dergisi

19 Eylül

Yayıncılığın gizli sırlarını açıklıyorum Zaman Gazetesi, Pazar Keyfi

18 Eylül

Bu söküğü ancak biz dikeriz Zaman Gazetesi

15 Eylül

CHP nasıl kurtulur? Zaman Gazetesi

13 Eylül

Referandum sonrası tablosundaki ana renkler Aksiyon Dergisi

13 Eylül

Çoook 'hayırlı' oldu! Zaman Gazetesi

12 Eylül

Kütük ev hülyasını hazin sonu Zaman Gazetesi, Pazar Keyfi

11 Eylül

Faruk'a açık mektup Zaman Gazetesi

08 Eylül

CHP'nin 'sôl' bacağı Zaman Gazetesi

06 Eylül

Eklem çıtırtısı, kemik kütürtüsü… Zaman Gazetesi

06 Eylül

Referandum pusulası, Türk siyasetini yeni renklere ayrıştırdı Aksiyon Dergisi

05 Eylül

Kaçak, ruhsatsız, illegal, yasadışı kütük evimizin başına gelenler Zaman Gazetesi, Pazar Keyfi

04 Eylül

Gülümse celladına… Zaman Gazetesi

01 Eylül

Haatun kişiye yardım, haatun kişiye yardım! Zaman Gazetesi

Haatun kişiye yardım, haatun kişiye yardım!

"Pratik anlamda" buyuruyor bu haatun kişi, "Pratik anlamda değişik dinler, yazılan bazı kurallar günümüze uygulandığı zaman çoğu kere pratik olmayabiliyor!"

Bu basit ama sersemletici gerçeği şimdiye kadar niçin akıl edemediğimiz evrensel bir muammadır. Bu zekâ katına yükselebilmek için öncelikle "pratik" kavramının ne kadar "pratik bir kavram" olduğunu özümsememiz gerekli. Bir problem çözücü olarak pratik kavramı, ne alırsan bir lira mağazalarında satılan çok ağızlı penseler kadar kullanışlıdır.

"Meselâ d...z eti olayı. D...z eti yenilmesi önemli ya da önemsiz değildir. Benim umrumda değil. İsteyen yer, isteyen yemez." diyor bu haatun kişi ve biz bu hoşgörü gösterisinin engin boyutlarında kendimizi kaybederek, kendimizi arkaik inançlarımızın zifiri karanlığında buluveriyoruz. Zifiri karanlıkta olmamızın teselli verici yanı, cehâletimizden neş'et eden hacâletimizin görülmüyor oluşudur. Karanlıkta göz kırpmak, kulakları duymayan dinleyici topluluğuna piyano resitali vermek gibi bir şey... Bu müthiş tahlil gücü, bu muazzam ferâset gösterisi karşısında mebhût, sâmit ve ebkem kalıyoruz.

İnsanlık tarihinin binlerce sene yerinde saydıktan sonra ani ve öngörülemeyen bir zekâ sıçraması ile faz değiştirerek çağların üstünden atlayıp müstesnâ bir beyin aracılığı ile beşeriyeti tenvir fişeği gibi aydınlattığı bir ânâ şahit olmanın gurur ve sürûru içinde heyecanla tir tir titremekteyiz... Ne ulvî bir an, ne mübeccel bir insaniyet serlevhası!

Ve bu haatun kişi, dinler tarihine bir cümlede kısa devre yaptırmış olmanın tefâhur ve gurûruyla kahhar darbeyi şöyle indiriyor, "zebbahlere gadder seyredilesi" Teve programında: "Sonuç itibariyle neden yazılmış, belli ki o zamanlar bu hayvan hijyenik değildi. fakat günümüz şartlarında bu hayvan gayet güzel, gayet temiz bir şekilde yapılabiliyor; bıdı bıdı bıdı bıdı..."

Hayvan dediği, -hâşâ huzurunuzdan hınzır, nâm-ı diyger d...z!

İnsanlık gelişiyor efendim; haatun haklı. Bilim, tıp, füze ve otomotiv sanayi aldı başını gidiyor; on paralık DVD'ye dünyanın gelmiş geçmiş bilumum klasiklerinin yazılabildiği bir teknoloji devrinde hijyenik şartlar dediğiniz nedir ki? Bu kutsal kitapları "yazanlar" eğer ilerde bu kadar harika deterjanlar, beyazlatıcı ve yumuşatıcı ilaçlar, antiseptik karışımlar, fennî tesisler icad edileceğini bilselerdi, hiç "Şunu yemeyin; bundan uzak durun" diye biz zavallı insanlara eziyet çektirirler miydi?

Şimdi bu haatun kişi sadece ileriyi değil, -bakınız hayrettir- dünü ve bugünü de görebiliyor; böyle bir müstesnâ ile aynı çağı, aynı zamanı ve ülkeyi paylaştığımız için ne kadar böbürlensek az. Bu haatun mutlaka uzaysal uzamdan bizim boyutlarımıza ışınlanmış bir uyarıcıdır da biz farkında değilizdir!

Pratik! İşte yeni zamanların âmentüsü. Yeni insanlık dininin mottosu. Al herhangi bir kavramı, vur pratiğe; kırılıp dökülmüyorsa idare eder, kullanılabilir fakat pratik değilse kaldır at!

Pop Art akımının öncülerinden Andy Warhol bundan nice seneler evvel, "Bir gün herkes onbeş dakikalığına meşhur olacak" dediğinde kimi kasdetmiş olduğunu işte şimdi, görkemli bir "Porkk!" böğürtüsü efekti eşliğinde anlıyoruz. Bir pazarlama taktiği olarak, "Benden bahsetsinler de ne derlerse desinler" yaklaşımı, her gün en azından saatte dört kere kısa ömürlü kelebekler çıkarıyor piyasaya.

Haydi gönlün olsun be güzelim; onbeş dakikalığına işte bahsettik senden. Bahsettik ve hemen unuttuk. Şâd ol fakat biz yine "Halal meat"e, olmadı darülharb yerlerinde Kosher ürünlerine yazılıyoruz; böylesi daha "pıratik" oluyor...

Gülümse celladına…

Sahur vakti "geçgeç" keyfi yaparken, Kadıköy iskelesinde ayaküstü röportajla referandum anketi yapan bir TV kanalına rastladım; durum 27'ye 4 hayırcıların lehineydi ve fark giderek açılıyordu!.. Vay canınaydı! Gülümsedim...

Gece yarısı mezarlıktan geçmek zorunda kalanlar da buna benzer bir şey yaparak korkularını uzaklaştırmak için ıslıkla "Bu fasuliye ikibuçuk lira" türküsünü çalmazlar mıydı?

Bir insanın cellâdına âşık olması, kendi urganını kemâl-i zevk ü şevkle yağlaması nasıl bir şeydir arkadaşlar? Osmanlılarda "Siyaseten katl" cezasına uğrayanlar, idam fermanlarını getiren cellattan "İki rekat namaz için izin var mı?" diye müsaade isterler hani, içlerinde "Elini çabuk tutasın" diye ricacı olan, hatta bahşiş verenler de olmuştur. İngiliz kralı I. Charles da başını kesecek cellat'a muğber (kin duymadığını) olmadığını ve onu affettiğini söylemişti. "Bunlar eski zaman adamlarıdır ve zâhir cellâtlarını dahi affetmek gibi âlicenap bir terbiye ile büyütülmüşlerdi" deyip geçebiliriz fakat eksik kalır. Celladına âşık olmak, ipini çekene muhabbet beslemek, kanını döken kılıcı öpmek aynı zamanda modern bir davranıştır. Biz bunu rahatlıkla, 1982 Anayasası'nı alıp güzeelce ciltledikten sonra sayfa kenarlarına kenarsüsü yapan, arasında gül, hatmi, karanfil yaprağı kurutan, beğendiği kelime ve cümlelerin etrafını çiçek desenleriyle bezeyen bir kısım hayırcı vatandaşımızın gösterdiği orijinal semptomlarla yan yana koyabiliriz. "Anayasama dokundurtmam, çünkü o benim nâmusumdan da öte aziz vatanın bölünmez bir parçasıdır" şeklinde müdafaa doktrini geliştiren bir fikir erbabına söylenebilecek fazlaca şey yoktur. Ben bunu rahmetli Sadri

Maksudi Arsal'ın "Milliyet duygusunun sosyolojik esasları" isimli eserinin ismini tezekkür ederken fark etmiş ve şöyle demiştim:

-A, milliyet dediğimiz şey, eninde sonunda bir duygu muymuş ayol?

Evet, duygu imiş; "Hisli duygular" cinsinden tamamen enfüsî (subjektif) bir hisleniş... Hâlâ öyledir galiba (Tıptaki yeni gelişmelerden haberdar değilim pek!). Bilim, hüccet, soyağacı, nesil kütüğü filan hak getire yani!.. Celladına âşık olmak, urganını yağlamak da öyledir zâhir.

Neticede bakınız, oruç keyfiyle sizleri temin ederim ki, aşağıya derc ettiğim fıkranın, 12 Eylül günü, 12 Eylül Anayasası'nı kısmen değiştiren pakete hayır oyu vermeyi düşünenlerle hiçbir alakası yoktur.

Vaktiyle Anadolu vilayetlerinden birine zâlim, belâlı mı belâlı bir vali tayin olunuyor. Valilerle öteden beri bir şekilde yüzgöz olup da buncacık samimiyetten ötürü hemşehrilerine tafra satan memleket büyüklerinden bir ağa, uşağını çağırıyor yanına, diyor ki:

-Evladım, biliyorsun; bu yeni vali ile ahbab olmak istiyorum fakat adam barut; yanına yaklaştırmıyor. Şimdi biliyorsun ki falan zâtın katili de aylardan beri yakalanamıyor, hükümet arıyor bulamıyor.

-Ee, ne olacak ağam?

-İşte oğlum, seni sanki o kaatil sen imişsin gibi yakandan tutup valiye götüreceğim; sonra, 'A yanlışlık olmuş' deyip elinden kurtaracağım; bu esnada vali ile ahbab olurum. Öteden beri yaptığımız bir şeydir bu, korkma sana bir şey olmaz!

-İyi ya, sen bilirsin ağam!

Ağa dediğini yapıyor; uşağı tutup valiye götürüyor, fakat vali ters adam, dakikada, "Asın şu teresi" diye uşağı cellâda teslim etmez mi? Zavallı uşak, izbandut gibi muhafızlar arasında yaka paça idama sürüklenirken korkuyla efendisine imdad bakışları yollayınca Ağa, uşağın yanına gidip kulağına eğiliyor:

-Sık dişini be evladım, beş dakikalık bir zahmet için beni burada mahcub mu edeceksin yani?

Ben hayırcıların yerinde olsam, bir daha değerlendirirdim bu kararımı yani!..

Kaçak, ruhsatsız, illegal, yasadışı kütük evimizin başına gelenler

Efendim, Kurtdereli Mehmet Pehlivan, geçen hafta tasvir ettiğim üzere tam da Adalı Halil'i kündeye getirip kemâneye geçmek üzere idi ki, araya lâf girdi, yine mevzudan uzaklaşıp uzaklara gidiverdik...

Birader bir künde dediğin nedir; anlatılması bir hafta süren kemâne, paça sarması, kurt kapanı olur mu, bir elense dediğin iki günde tasvir edilir mi; el insaf, fakat bundan otuz-kırk sene

önce "Pehlivan tefrikası" dediğimiz edebi türün başlıca özelliği, ağır çekim denilen usulde oynatılan filmlerde olduğu gibi, hareketlerin yavaş yavaş, âheste-beste tasvir edilmesiydi. Yazar, o günlük yazısını biraz daha uzatmak isteyince mikrofonu seyircilere doğru yöneltir, güyâ onların kendi aralarında konuştuğu şeyleri veya ağızlarından dökülen nidâ seslerini sıralamaya koyulurdu,

-Bak bak bak, nasıl da kurtu verdi tırpandan?..

-A be aşk olsun Adalı Alil Peelvan'a; nasıl da dayandı o sert elenseye...

-Ellerin dert görmesin Kurtdereli anana-babana rahmet!

-Maaşallah, kem gözlerden ırak olsunlar; dalyan gibi peelvanlar...

Pehlivan tefrikası deyip geçmemeliyiz; vaktiyle sırf bu yazı dizilerini okumak için gazete alanları tanıdım ben; bir de "hemen bitmesin" diye ağır ağır okuyanları. Bu arada tefrika yazarına mektup gönderip, güreşin henüz anlatılmamış kısımlarını tez elden-kestirmeden öğrenmek isteyen meraklılar da olurmuş diye duyardık...

Tamam teslim oluyorum; araya lâf karıştırmadan size kendi başımdan geçen mütayitlik hikâyesini anlatacağıma söz vermiştim ya; oradan başlıyoruz şimdi...

Bundan dört sene önceydi.

Dayımın oğlunun şehre 15 km mesafede bir dönüm kadar arsası var; bir tarafına ağaç dikmiş, bir de kameriye kondurmuş, suyu elektriği de var. Görünce kafamda şimşekler çaktı. Dedim ki, "Parselin en uç kısmına şöyle otuz metrekarelik bir kütük ev yapsak ne güzel olur."

"Yapalım abi" dedi dayımın oğlu, "Pek de iyi olur; hafta sonları çay içmeye geldiğimizde yağmur yağarsa, damın altına sığınır, ıslanmaktan kurtuluruz!"

Baktım, o da konuya sıcak bakıyor; neticede kütük evin maliyetini yarı yarıya bölüşmeye karar verdik. Ben ara sıra kulübeyi kullanacağım fakat zaman geçip gönlüm geçerse kulübenin mülkiyeti onda olacak.

Olur mu olur! Üstelik o havalinin ilk kütük evi olacak bu. Gören hayran kalacak. Bir moda başlatacağız falan filan da benim aklım fikrim, bir an evvel şu inşaat işinin fiilen başında bulunmakta. İnşaat heyecanı bütün bedenimi sarmış, elimden gelse taze mütayitler gibi pür heves gidip inşaatta geceleyeceğim.

Evvela uzuun planlar, çizimler, krokiler, maketler yaptım; modellerden model beğendim; ölçülendirdim, çizdim, hesapladım. Kaç metre kütük gidecek, hangisi neresinden kesilecek, ağırlığı ne olacak? Maliyetinden tutun da, yoldan görüntüsüne kadar her şeyini inceden inceye ayarladım. Sonra efendim ver elini sanayi sitesinde keresteciler çarşısı. Posta idaresinin kullanım dışı bıraktığı telefon-telgraf direklerini ihâleye girip satın alan ve isteyene satan

keresteciler var orada. Oturduk pazarlığa; geçmiş gün, unutmuş olabilirim, şöyle böyle sekiz-on ton civarında kütük kereste söz konusu. Depoya gidip tek tek beğendim, ayırttım. Üst üste konulunca dengeli olsun diye her kütüğü iki yanağından biçtirdim. Kamyona yükleyip arsaya yıktırdım.

Dünya kadar iş...

Bitti mi? Ne gezer; bu esnada bir taraftan da temel atma hesaplarıyla meşgulüm. Temel dediğim şöyle bir şey: Yere bir metre çapında ve derinliğinde bir çukur kazıyoruz. İçine 50-60 litrelik boş ve plastik bir kimyevi madde bidonu koyuyoruz; bidonun içine şâkulüne 15-20 cm eninde demir boru dikip boca ediyoruz betonu. Beton donduktan sonra su terazisi ile bidonları hizaya getireceğiz ve bir nevi kazık temeller üzerinde kütük evimiz yükselmeye başlayacak.

Kütükler ağır; her birini en az kırk-elli kilo; bazıları yüz kilo bile çekiyor. Dışardan iki adam tuttum. Başlarında duruyor, işi tarif ediyorum. Evvela temeli yola koyuyor, ardından ilk kütük sırasını çepeçevre dizdikten sonra şöminenin bulunduğu yere betondan temel atıyoruz.

Her işi tamamladık da, kütük evin şöminesi eksik kaldı çünkü. Bitirince içine girip şöminede patlıcan közlemesi yapıp yanında çay içeceğiz ya...

Şöyle böyle iki hafta kadar sürdü bu faaliyet. Kütükler dahil, çivisi, çimentosu, işçiliği şunu bunu hepsi içinde, beşbin lira civarında para harcamışız. Sıkı sıkı defter tutuyorum çünkü veballi iş, öteki ucunda ortağım var.

Derken efendim, bir gün öğle üzeri yine çalışmaktayız; hava sıcak, acıkmışız. Semaverde çay kaynatıyoruz. Karpuz, üzüm, ekmek... Kütük ev yapmanın fazileti şurada; birbirine geçecek kütük başlarını yontarken pek çok odun ufağı ve yonga çıkıyor, semaver yakmaya bire bir. Ustalarımdan biri yola bakıp, "misafirin var" diyor; dönüp, "Kim bu davetsiz otlakçı?" diye bakıyorum ama tanıdık biri değil. Arabadan iki kişi iniyor. Selam veriyorlar, buyur ediyoruz,

-Ee?..

-İnşaatınız ruhsatsız, mühürlemeye geldik; biz belediyeciyiz!

-İyi de güzel abim; inşaat nerede, bizimki nerede? Biz burada geçici maksatla kütük baraka inşa ediyoruz. Sökülüp takılabilir bir şey. Bak, görüyorsun zaten!

-Olmaz mühürleyeceğiz; mevzuata aykırı, zorluk çıkarmayın!

-Eh, peki öyleyle buyur mühürle!

Fotoğrafta açık seçik görülüyor zaten; üç kütüğü üst üste koymamışız bile; üstüne bir yorgan ipliği geçirip basıyor mühürü.

Harç bitiyor-yapı paydos.

Sonradan duyuyorum; birisi şikâyet mi etmiş nedir? Farzedelim şikâyet yok, şehre onbeş km mesafede bir köyün iki km dışında bir arazide üst üste konulan iki kütükten haberdar olarak o'ssaat alıcı kuş gibi oraya hışım ekibi yetiştiren belediyecilik anlayışına ben hayran olmaz mıyım hiç?

Ağzım açık kalıyor...

Referandum pusulası, Türk siyasetini yeni renklere ayrıştırdı

Önümüzdeki pazar günü halkoyuna sunulacak olan referandum, daha sonuçlanmadan önemli bir sonuç doğurdu ve Türkiye'nin fikrî ve felsefi fay hatlarını yeniden görünür hale getirdi, ana hatlarını kaba çizgilerle yeniden vurguladı. Bu tespitin beklenen (mâkul) ve şaşırtıcı unsurlarını tartışmak istiyorum.

Geçmişe göre dünden bugüne büyük bir değişiklik olmadığını tespit edebiliriz; en mühimi, artık sağ-sol kutuplaşmasının Türkiye'de eski anlamını kaybetmiş olduğudur. Referandum polemiklerinde sağ-sol ayrımı evetçilerle hayırcıları birbirinden ayırmıyor. Sağ ve sol kavramları Türkiye'de muhteva değiştirdi; eskiye nazaran biraz daha gerçek anlam yüklerine yaklaştı.

Hayırcı "sağcı"lara mukabil evetçi "solcu"lar, manzarayı tek başına tarif etmiyor; buna hayırcı solcularla, evetçi sağı da ilave etmek gerekiyor. Alevilik, Kürtlük, Egelilik, Doğululuk vesaire gibi ek kimlikler de tek başına anlamlı değil.

İki renkli referandum pusulası, toplumdaki çok renkli ana felsefi ve fikrî odaklanmayı yeniden tarif ediyor gibi sanki.

CHP'NİN "İSTEMEZÜKÇÜLÜK"Ü, TARİHÎ MİSYONUNA UYGUNDUR

Bu karmaşık tablonun en kararlı yeri CHP'nindir. CHP, belki de tarihî misyonu icabı, her zaman olduğu gibi bir şeyi kabul yerine reddederek varlık sebebini inşa ediyor. Reddettiği şeye meclis grubu kifayet etmezse basındaki, bürokrasideki, yüksek yargıdaki uzantılarını kullanıyor; onların da yetmediği yerde üniformalı bürokratlar, CHP'nin tarihî müttefikleri olarak güç koalisyonuna omuz veriyorlar. CHP'nin tablodaki yeri kararlı, hatta istikrarlıdır. Şaşırtıcı olan, CHP'nin yüksek yargı, bürokrasi ve ordu içindeki zahmetsiz ve maliyetsiz yandaşlık ilişkilerini ortadan kaldıracak değişikliğe rıza göstermesi olurdu.

CHP'nin mâkul bir sebebi var yani... CHP için "Referandumda niçin hayır oyu kullanmalıyız?" sorusuna verilecek cevabın içini doldurmaya gerek yok. CHP bir siyasi programın değil, bir duruşun, bir tavrın adıdır. Bu bana biraz da mahallenin en yakışıklı ve delikanlı kabadayısının gerçek hayatta bir mesleği olup olmadığını sorgulamaya benziyor. Dünün siyaseti, "duruş"un tek başına iş gördüğü bir algı seviyesine hitab ediyordu; bugünün siyaseti, "İyi güzel de oğlunuz ne iş yapar?" sorgusuna kadar yükseldi. Partilerin programları eskiye nazaran daha çok dikkat çekiyor, inceleniyor, aşırı vaatler istihza kıvrımlarıyla dolu bir tebessümle karşılanırken ciddi olanları "Acaba yapabilirler mi; finansmanı nereden bulurlar, kadroları güven veriyor mu?" sorularına yol açmakta.

Fakat CHP için değil; CHP, ümidin değil, korkunun bir araya getirdiği tedirgin insanların ayakta tuttuğu bir siyasi partidir; dolayısıyla evetlerin fazla çıkması halinde CHP'nin kaybedeceği bir şey yoktur.

MHP: "GENÇ SEMİH"İN HİÇ CANI YOK MUYDU?

Buna mukabil MHP'nin istemezükçü cephe içinde ne aradığını kestirmek hiç de kolay değildir. MHP, tabanı ve tarihî geçmişi itibariyle devletçi seçkinlere karşı toplumun, milletin hukukuna sahip çıkmak üzere kendini görevlendirmiş bir partiydi; başka söyleyişle MHP'nin, milleti bırakıp bürokrasinin yanında saf tutmasını haklı gösterecek bir mazeret görünmüyor. MHP yöneticileri, kendilerine de inandırıcı gelmeyen bu çelişkiyi, "Ama iktidar çok kötü niyetli, ihanet içinde ve bunların hepsinin yargılanması gerekiyor" tarzında meselenin anafikrinden uzak, inandırıcı olmayan bir bahaneyle açıklamaya çalışıyorlar.

Peki, MHP niçin, neredeyse göz göre göre kendisini zarara uğratacak bir şekilde yanlış kamp yeri seçmekte ısrar ediyor sorusuna cevap bulmalıyız: MHP'nin temel sıkıntısı, AK Parti ile aynı seçmen tabanına hitab etmesinden kaynaklanıyor. Zaman zaman toplamı yüzde 60'lara varan bu taban, genel seçimlerde genellikle AK Parti'nin programını inandırıcı bulmakla beraber MHP'yi, bölücülük tehlikesine karşı bir yangın söndürücü unsur, bir ihtiyat gücü olarak yedekte tutuyor. İkna edici bir programla toplumun tasvibini celbedemeyen MHP yönetimi, kendisine uygun görülen "yedek oyuncu" rolünü hazmedemiyor ve bölücülük konusundaki güvenilirliğini harekete geçirerek, bütün siyaset vurgusunu, "Siz bunların anayasayı değiştirmesine bakmayın; aslında ülkeyi bunlar bölüyor; biz bu işi biliriz, aman dikkat edin" kaygısı üzerine kuruyor. MHP'nin tutumu, Türk toplumunun geleneksel tarafları arasında çok ciddi bir fay kırığına, blok hareketlenmesine yol açabilir.

Referandumda hayır oyu kullanmak, MHP için lüzumsuz bir riskti; tabanını serbest bırakmak kaydıyla MHP, kendine dair varlık krizini belki bir seçim daha erteleyebilirdi; bunu tercih etmedi; referandum sandığına bütün vâriyetini koydu. Değişiklikler kabul edilirse, MHP yönetimi üstlendiği riskin faturasını ödemek zorunda kalacaktır.

BİR LİBERAL RÜZGÂR ESTİ SAVURDU HARMAN GİBİ...

Türk siyasetinde artık liberal bir rüzgârın varlığından söz edebiliriz; kitle gücü olarak Liberallerin esamisi okunmuyor ama entelektüel güvenilirlik ve özgül ağırlık bakımından yeni liberaller, geleneksel sol takımın vücut kimyasını değiştirmiş bulunuyor. Türkiye'de sol, entelektüel imparatorluk tacını ve cübbesini liberaller yüzünden kaybetti çünkü Liberaller, dünün solcularından daha çok ve daha iyi solcu olmak gibi basit bir lazımeyi fark ederek yerine getirdiler; buna ilaveten toplumla doğru ve sağlıklı bağlar kurmak noktasında 12 Eylül öncesi solcu anlayıştan 180 derece ayrıldılar. Liberaller, toplumun saygı duyduğu değerleri, -ilâhi değil ama- seküler gerekçelerle savundukları halde topluma itici görünmemeyi başardılar.

Referandum'da ise evetçi kanada destek vererek, kendi geleceklerine yatırım yapmak akıllılığını da gösterdiler.

Liberaller, klasik sağ-sol kutuplaşmasını anlamsızlaştıran bir fikir kulübü olarak Türkiye'nin gündemine girdi; temel referansları ne olursa olsun varlıklarını koruyacaklarını düşünüyorum.

BAĞIMSIZ, DEMOKRAT VE MAKUL KÜRTLER GELİYOR

Kürtler, kendilerine güvensizliğini açıkça itiraf eden şiddet örgütü PKK ile Türkiye'de daha rahat bir gelecek düşüncesi arasında bocalamaktalar. AK Parti'nin demokratik açılım politikalarını adeta bir hovarda gibi ucuza harcayan şiddet yanlısı Kürtler, artık büyük Kürt kitlesinden ayrışmaya başladılar; meseleyi çözecek olan da bu ayrışmadır zaten. Yeni zuhur etmeye başlayan fikrî ve siyasi arterlerden en dikkat çekici olanı Kürt topluluğu içinden çıkmaya aday görünüyor. BDP, tutarsız çıkış ve sözleri ile kendine duyulan güveni boşa çıkardı; PKK şiddet dışında dil konuşamıyor. Bu durumda Kürtler bir başka yol bulacaklardır ve o yol, Türkiye'nin geleceğini belirler.

HER ALEVİ, CHP'Lİ OLMAK ZORUNDA DEĞİLDİR!

Referandum tartışmaları Aleviler arasında ilginç tartışmalara yol açtı: Bir kısım Alevi önderi, "Alevilerin oyu hayırdır" diye topluluk adına komisyonculuk yapmaya kalkışınca, "Aleviler adına toplu fikir beyanında bulunmak, Alevilerin vicdanına saygısızlıktır" mealinde sert tepkilerle karşılaştılar. Şimdi Aleviler, geleneksel CHP yandaşı muhalif ve istemezükçü "duruş"la, herkes için daha iyi demokratik standartlar vaat eden anayasa değişikliği karşısında mütereddid durmaktalar.

Referandum tartışmaları esnasında bu olguyu daha açık ve berrak görebilmek fırsatını bulduk: Nasıl karar verirler bilemeyiz fakat görünen köy kılavuz istemiyor: Türkiye'de demokrasi kültürü yaygınlaşıyor ve bu yaygınlık "demokratik bilinç"i yükseltiyor.

Eklem çıtırtısı, kemik kütürtüsü…

CHP'nin parti grubundan çıkarılabilecek en masif ve pırıltısız Genel Başkan Kılıçdaroğlu'nu anlıyor hatta acıyorum. Kaset hadisesi ile referandum arasındaki üç-dört aylık zamanda şapkadan "hooples" diye tavşan çıkarmasını beklemek haksızlıktı.

Neredeyse bir asırlık kireçlenme tutmuş partinin eklem yerlerini. Demokrasi için gerekli fundamental (Yani nedir bunun Türkçesi birader, TDK uyuyor mu? "Esas, temel, olmazsa olmaz, birincil, köklere dair" diye tarif edince de gazı kaçıyor kavramın!), evet demokrasi için olmazsa olmaz kabilinden fundamental hareketleri yaparken bile eklemlerinden kütür kütür kemik sesleri geliyor partinin; adaleler alışık değil tabii, kesin ve sert dönüşler bünyeye acı veriyor. Her CHP açılımı, parti genel merkezinden gelen "Vay vay vay, oy oy oy" nidâlarıyla seslendirilen kas spazmlarına, kemik kütürtülerine yol açıyor; bunu bir süre sonra nefes yetmezliğinin takib etmesi mukadderdir.

Bu genel merkez-karargâh meselesine mim koyuyorum; Başbuğ Paşa'nın madalyasız emekli edilmesi hadisesinde, iyiniyetine rağmen TSK'nın itibarını korumakta en başarısız askerî lider durumuna gelmesinde Genelkurmay Karargâhı'nın büyük vebâli vardı. Bizde öteden beri, "Adam iyiydi ama çevresi onu bozdu" diye ifade edilen bir mazur görme tavrı vardır ve bu tavır yanlıştır; çünkü liderler çevresinde bulunan adamları (Şoför, aşçı, çaycı ve korumaları bile) tek tek seçerler. Doğru lider doğru adamları seçer. "Kendisi iyi ama etrafı yetersiz ve kötü" bahânesi geçersizdir. Başbuğ Paşa'yı karargâhı bu hale getirdi; Kılıçdaroğlu ise kendi karargâhı karşısında çaresizdir çünkü o karargâh, -başta da veciz bir şekilde ifâde ettiğim üzre- Kılıçdaroğlu'nu sıradan, mat ve renksiz bir vekil iken "Kurbağa ile Prenses" masalında olduğu üzre bir öpücükte genel başkan yapıvermiştir. Bu durumda Kılıçdaroğlu'nu Başbuğ Paşa gibi eleştiremiyoruz pek; o sadece elinden geleni yapıyor ve kabiliyetini son zerrelerine kadar kazıyarak partisine hizmet ediyor (Bkz. Alphons Daudet, Altın Beyinli Adam hikâyesi ve devamı).

E, şimdi öyleyse şu "Müslüman kadınların rahibe gibi örtünmesi için evet" afişinin başına açtığı sevimsiz sıkıntılardan ötürü, CHP'nin zoraki liderini fazla hırpalamamak gerekir; nitekim şahsen ben onun "Bunu yapanı ortaya çıkarmazsa bunun sorumlusu hükümettir düzenleyen yapan hükümettir." cümlesiyle biten açıklamasını, büyük şirketlerin telefon santralindeki otomatik teyp kayıtlarına benzeterek izah edebiliyorum. CHP genel başkanı, dara düştüğü yerde, izahında sıkıntı çektiği konularda, "Burdan hodri meydan diyorum, gelsin tartışalım, kaçmasın, bende belgeleri var" veya "Yapanı bulsunlar, bulamazlarsa kendileri yapmışlardır, biz öyle terbiyesizlik yapmayız; tarihler yazmamıştır" diye insanda gülmekten çok acımak hissi uyandıran otomatik tepkiler vererek geçiştirmeye çalışıyor.

Yazıktır, o da bir ana kuzusudur; bir delikanlıya bu kadar gadr edilmez. Ey hayırcı cemaati, referandumu kaybederseniz (Ki öyle görünüyor!) önümüzde genel seçim var, çalışır halka

projelerinizi beğendirirsiniz fakat Kılıçdaroğlu bir daha böyle ağır bir yükün altından kalkabilir mi bilmem.

Desteklemiyorum o ayrı fakat yazık, üzülüyorum; genel başkanına, retorik diye otomatik telefon kaydı repliğini reva gören bir karargâh, onu gözden çıkarıp yenisini çoktan idmana başlatmış olsa gerektir diye düşünüyorum. Olsun, ona da yazık; problem genel başkan değil ki CHP'de, bünye meselesi! 87 yaşındaki bir bedene delikanlı ciğeri taksanız ne olur? Mafsallar eski, mentalite ise XIX. yüzyılın sonlarına ait. E, metal yorgunluğu da var. Olmuyor işte...

"O pankartı asanı bul; bulmazsan sorumlu sensin" sözü, sahibiyle birlikte referandum günlerinin en hoş sürprizi olarak tarihteki yerini alacak. Tam da alışıyorduk halbuki.

CHP'nin 'sôl' bacağı

Bizim gazeteler haberi, "Kendi kalesine penaltıdan gol attı" diye verdiler. Bir futbolcu kendi kalesine gol atar; isteyerek de atar, istemeyerek de atar fakat bu işi penaltı atışı esnasında yapabilmesi aklımı karıştırdı.

Zihnimde canlandıramayınca hızla futbol kültürümü gözden geçirdim: Evet, zannederim 70'li yıllarda böyle bir hadise olmuştu ve ben bunu yıllar sonra bir takvim yaprağının arkasındaki "Tarihte garip olaylar" köşesinde okumuştum; hadise şöyleydi: Mamak Maskespor adlı futbol kulübümüz, muhtemelen Ankara amatör liginde maç yaparken penaltı atışı kazanmıştı. Her penaltı atışında muayyen ihtimaller vardır; ya gol olur, ya kaleci tutar veya top auta çıkar. Penaltıyı kullanan oyuncu, penaltı literatürüne yeni bir boyut getirerek topu taca atmaya başarmıştı!

Takdir edersiniz ki penaltı kullanırken topu taca atmak, tersinden de olsa takdir edilmesi gereken bir hünerdir ve bu meçhul futbolcunun şanlı spor tarihimizde ismen yer almamış olması büyük bir eksikliktir. Araştırmacı gazeteci olarak internete baktım; ota-çöpe yorum yazmaya meraklı gençler bu olayı sadece bir kavram olarak algılamışlar; tarihi bir hadise olarak değil; olur mu öyle şey? Buz gibi hakikat ayol! Bu da benim futbol tarihine katkım olsun; yanlışım varsa Mamak Maskespor yöneticileri düzeltsinler diyerek asıl meseleye geçiyorum.

Efendim Jamie Carragher, Liverpool futbol takımının kıdemli oyuncularından biri. Galiba kendi adını taşıyan hayır derneği adına kendi takımını, Everton ile özel maç yapmaya ikna etmiş. İyi, normal... Maçı Liverpool 4-1 kazanıyor. Everton'un tek golünü ise Evertonlu futbolculardan biri değil, yine Carragher atıyor. Şöyle oluyor: Top penaltı noktasına dikilmiş, Liverpoollu oyuncu hangi köşeye atayım diye kaleciye bakmamaya çalışarak kafasından hesap yaparken, ciğerci dükkânının önündeki hırsız kedi gibi oralarda bekleyen Carragher, hakemin düdüğü ile beraber herkesin şaşkın bakışları arasında kendi kalesine güzel bir penaltı çekiyor. Gol!

Carragher demiş ki maçtan sonra, "Küçüklüğümden beri tek hayalim Liverpool'a gol atmaktı."

Vallahi pahalı bir fantezi ama gerçekleşmiş neticede. Carragher spor tarihindeki yerini aldı, artık Guinness kitabına da geçer; kendi kalesine penaltıdan gol atmak azımsanacak başarı değil. Vakıa bunu, bugünlerde CHP teşkilatında görev yapan bazı partililer neredeyse günaşırı, âdeta ritmik bir âhenkle başarmaktalar fakat "Ev danası öküz olmaz" derler ya; elin Carragher'ı kendi kalesine gol atınca kahraman olur, dünya TV'lerinde gösterilir; bizim CHP'liler referandumda hayır çıksın diye tutup kendi elcağızlarıyla afiş yapar, fakat neticede kendilerini bacaklarından vurmaktan başka bir iş göremezler.

İnsanın kendi bacağını vurması sevimsiz bir iş; vaktiyle "Neredesin Firuze" diye süper bir film yapmıştı bizimkiler; o filmde kült sahneler vardır. Konumuzla ilgili olanı şöyle: Mafya'nın tetikçisi infaz yapmak üzere yakalayıp üzerinde çalışacağı elemana diyor ki, "Seni hangi bacağından vurayım kardeş; sağ mı sol mu?" Adam müzik yapımcısı galiba, Sol diyemiyor, zâhir kibarlık olsun diye tatlılaştırılmış "Sôôl" gibi bir şey çıkıyor ağzından. Haydii çatt...

Avcılar teşkilatının ne kabahati var; bu güzide partimizin bilumum elemanları, genel başkanından en genel sekreterine, il başkanından ilçe yöneticisine, oradan müstafi genel başkanına kadar cümlesi, "Böyle teşkilatım oldukça düşmana ne hâcet" makamında zekîce eylemlerde bulunup, birbirlerini "Sôl" bacaklarından vurmaktan fırsat bulabildikleri anlarda kendi kalelerine penaltıdan gol atıp duruyorlar.

Kamer Genç diye biri var mesela: CHP, hafta sonuna kadar üç mitingde daha konuştursun bunu, % 75 Evet'i garanti eder AK Parti, öyle faydalı bir eleman!

Kale karşı tarafta Kemal Bey, huu; topu oraya atarsanız gol yazıyor amcalar...

Hâmiş: Hayırcılar da dahil, herkesin bayramını tebrik ederim.

Faruk'a açık mektup

Sevgili dostum; evet, hukuka riayetsizlik ettim; hayli zamandır gülden nâzik hâtırını sual etmedim fakat biliyorsun, gönlümdeki yerin müstesnâdır.

Dükkâna son uğradığımda şubat soğuğu bıçak gibi kesiyordu. Başında kalın yün bere, sırtındaki lacivert işçi önlüğü altına giydiğin keçe yelek ve onun altındaki Selânik örmesi yün fanilanla yine herkesten ziyade zemheri ayazına karşı bilcümle pusatını kuşanmıştın. Yaz olsaydı kapının önüne bir boş teneke çevirip üstüne sofra kurar, kırpık kösele çuvallarına tüneyip piknik tüpüyle çay demler, nar gibi közlenmiş taze fırın pidesine ilâveten Doğu Şekerleme'den kapıp getirdiğin yarım kilo sade tahin helvasıyla nice saltanat sofralarında bulamadığımız muhteşem bir fukara sinisi donatırdın elbette. Hangi iyiliğini cezasız bıraktık ki? Sırf seni kızdırmak için çayın demini almadığından, pidenin soğukluğundan, paraya

kıyamadığından dem vurup bir bahane ile seni ifrit etmenin yolunu bulur, üstüne dehşetli bir siyaset sohbeti açardık fakat şimdi son buluşmamızda neler yeyip içtiğimizi hatırlamıyorum. Gözden ırak olan gönülden de ırak olur diye değil; unutkanlığıma, ihmâlime hamlet.

Hatırladıkça inan ki burnumun direği sızlıyor Faruk; öyle özledim yani...

Geçenlerde haberin geldi; yine birilerine öfkelenmiş, "İlle de hayır vereceğim" diye tutturmuş, üstelik bununla da yetinmeyip gelene-gidene bağıra çağıra vaziyeti ilân etmişsin.

Evvela inanmadım; "Faruk sizi işletmiştir mutlaka" diye bıyık altından güldüm; çünkü Faruk demek, bizim müşterek vicdânımız gibi bir şey yahu, Faruk demek bu milletin basireti, ferâseti, celâdeti, hatta hamâsetidir bir bakıma. Böyle bir Faruk tutsun da, "Hayır oyu vereceğim" diye canlı bir bayrak gibi çarşı yüzünde dalgalanıp dursun; olacak iş değil!

Sonra haberi ciddiye almak lüzumunu hissettim; ee, çünkü inatçıdır adamım; gözü kızarınca cânı cânânı görmez olur da öfkeyi akide şekeri gibi damağına yapıştırıp tüketinceye kadar etrafa şerrareler çaktırır hazret!

Aman Faruk, ona kadar say hele; yetmezse yere uzan, sâkinleşene kadar bekle; bir daha düşün, "Lâ havle" çek, bulandıysan sadeleş, köpürdüysen durul; bu memleket daha çok referandum patırtısı görür geçirir lâkin bir Faruk kolay ele geçmez.

Biliyor musun Faruk, geçenlerde bir taksiciyle yârenlik edeceğim tuttu, diyor ki, "Giresun'da fındıklığım var birazcık; toplatırken her gün sekiz işçi tuttum, şu kadar lira. Yevmiyeleri cepten gidiyor; böyle gitmez, hayır oyu vereceğim, kimse kusura bakmasın". Sonra merak etti, "Siz ne yapacaksınız referandumda?" Dedim ki, "Benim Giresun'da yevmiye 8 işçi çalıştıracak kadar fındık bahçem yok; olsun diye evet diyeceğim!". Anladı, şakaya vurdu, üstelemedim.

Diyeceksin ki ne mânâ Farukçuğum; mânâsı şu; kim neye kafası bozuksa, referanduma intikam maçı gözüyle bakıyor; tam senin durumun yani.

Seni kim kızdırıp küplere bindirdiyse sen onlara uyma ciğerim. Biz genel seçimde, "Kimi iktidar edelim; kimin derisini yüzüp cezalandıralım" diye sandığa gitmiyoruz. Mâlum, anayasanın 26 maddesi değişecek sadece. Yeter mi? Yetmeyeceğini sen benden iyi bilirsin. O dükkânın kuytuluğuda yönettiğin siyaset mektebinden kimler gelip geçmedi ki, hatırla. Senin yarın vermeyi düşündüğün hayır oyunun mânâsını tafsile hâcet yok; papaza kızıp oruç heba edilir mi usta? Kimlerle aynı hizâya girdiğin, kimlerle aynı safta durduğuna bir bak, sonra yine bildiğini yap; ferman senin.

Sadece şu kadarı: Zeyneb'in yarın okullarını bitirip hayata atıldığında, aile kurup çoluk çocuğa karıştığında yine bugünkü anayasanın, bu berbat statükonun, bu 367 komedilerini icad eden yapının hâlâ devam edip gitmesini istiyorsan mesele yok, var gücünle vur hayır mührünü!

Yarın akşam bu sarsak, sâbıkalı statükoyu tarihe gömeceğiz inşallah; sen aramızda olmazsan vallahi hiç sinmez içimize. Kambersiz düğün olur mu Faruk?

Kütük ev hülyasını hazin sonu

Neredeyse dağın başında bir yere, ilgili mercilerden izinsiz ve habersiz bir cür'etle çevirmeğe kalkıştığım 30 metre murabbaındaki kütük evin hikâyesinin, geçen haftaki tefrikası, belediye hudutlarının ötesini de gözetleyen zabıtanın kırmızı mumlu mührüyle sona ermiş fakat anlatacaklarımız bitmemişti.

Devam ediyoruz fakat, sizi te'min ederim; bu sonuncusudur.

Eyvallah, "Şeriatın kestiği parmak acımaz" denilmiştir; kanun ve kurallara saygılı olmamız lazımdır fakat kanun ve kuralların uygulanacağı alan "İmar" kavramı içine girince garip bir şey oluyor. Her yerde aynı katılıkta ve şekilde olduğunu zannettiğimiz kanun ve kurallar birdenbire genişlemeye, yumuşamaya, bazen gaz halini alarak ince gözeneklere nüfuz ederken bazen çelik gibi sertleşmeye, daralmaya, biçim değiştirmeye, sakız gibi uzamaya, kirpi gibi kapanmaya, hayat gibi görünmez veya lüzumundan fazla görünür olmaya başlıyor.

Siz şimdi örnek istersiniz değil mi? Veriyorum: Bulunduğunuz binanın penceresini açıp başınızı dışarı çıkarınız ve etraftaki binalara bakınız.

Onların çoğu vaktiyle imar denilen şeye aykırı yapılardı; sonra bir şekilde "mevzuat"ın bünyesi içine girip terbiyeli mahalle çocuğu oluverdiler; bazıları hatta önemli bir kısmı hâlâ aykırıdır düpedüz. Korkmayınız bir şey olmaz. İmarı olmayan binalar da neticede yerçekimi kanunlarına itaat etmek zorundadır; hangi binanın daha sağlam, daha gösterişli, daha değerli veya pahalı olduğuna karar veren imar mevzuatımız değildir; o mevzuatın ardında duran yürütme gücüdür.

Geçenlerde bir lâf duydum, çok hoşuma gitti, diyor ki, "Kuralları çiğnemek için evvela onları bilmek gerekir!"

Vaktiyle gecekonduların pıtırak gibi sarıverdiği varoşları görebiliyor musunuz pencereden; büyük ihtimâl göremeyebilirsiniz çünkü şu an itibariyle bulunduğunuz yer dahi vaktiyle bir gecekondu mahallesi olabilir pekâlâ.

Gecekondu demek, "Biz şimdilik yapalım, imar arkadan gelsin" demektir. İmar ise daima arkadan gelir, önce devlet arazisi üzerine yapılan gecekondulara altyapı hizmetleri götürülür, ardından imar mevzuatı kapsamına alınır, onun ardından mütayitler, gecekondu sahibini "kat karşılığı pazarlığı" ile ikna edip yerine büyük kooperatif blokları, siteler, cicili bicili mahalleler kurarlar. Devletin mülkiyetindeki arsalar, şahsi mülk haline gelir, mülkiyet kalesinin yıkılmaz burçlarından birini daha oluşturur...

Kabul ediyorum; bu benim yaptığım şey doğru değil; ben de biraz sabredebilseydim; ben de kendi adamımı arayıp bulsam, yüzsuyu döksem, hatta bu kadar zahmet etmek yerine cesaretli davranıp mühürü sökerek kütük kulübemi inşa etmeye devam etseydim, % 99 ihtimalle bugün "eser" yerli yerinde olacak, gururla yükselecek veya yaptığım mühendislik hesaplarının ciddiyetine dayanamayarak kendi ağırlığının altında kalacaktı.

"Nasıl bu kadar emin olabiliyorsun?" diyeceksiniz. Eminim çünkü, bizim kütük evin bulunduğu yerde imar kuralları her nedense yumuşayıvermiş; geçen haftaki yazıyı okuyan civar komşularım cep mesajı çektiler; "O senin dediğin dört yıl evvelin yasağıydı" dediler.

Fakat, bâ'de harab'ül Basra!

Mühürcü imar ekibi, arabasına binip gittikten sonra yarıda kalmış bir semaver dolusu çayı içip bitirdik, bundan sonra nasıl hareket etmemiz gerektiğini düşündük, bir çıkar yol bulamadık.

Dayımın oğlu, kütük ev ortağım Ahmet'e telefon ettim. "Ben bir sorayım, olmaması lazım" dedi. Akşam olmuştu, marangoz avadanlıklarını toparlayıp "yasak inşaat" alanını terk ettik.

Aradan birkaç hafta daha geçti. Bu arada, "Olmaz bir şey; Osmanlı'nın yasağı üç gün sürer; moralini bozma, devam et" diyenler oldu fakat dağın başındaki bahçeye her gidişimde tek sıra kütüğün ucuna yapıştırılmış kırmızı mühür moralimi bozuyordu.

Ortağımla konuştum; "Benim bu işten sıdkım sıyrıldı, bu kütük ev hülyasından vazgeçiyorum" dedim. Defteri çıkardım, hesaplara baktık. Ortağım benden 2 bin lira daha fazla para harcamış görünüyordu,

-Hakkını helâl et ortak dedim. "Sen bu inşaat içinde daha çok içeri girmiş görünüyorsun ama burada nerden baksan zararını karşılayacak miktarda en az on ton kuru telefon direği var; üstelik çoğu çıralı, ziftli. İstersen bir hızarcı çağıralım, biçtirip sobalık edelim; fakire fukaraya dağıtırsın; istersen kışı geçirecek şekilde bir araya getirip üstünü naylonla kaplayalım. Seneye ne olacağı bilinmez.

Ortağım boynunu büktü. "Sen nasıl istersen öyle olsun abi" dedi.

Bir günlüğüne üç işçi daha tutup inşaata getirdim. Yine semaver demledik; ekmek, domates, peynir, üzüm aldık. Çarşıdan naylon örtü aldım, marangoza çıta biçtirdim. Nerdeyse iki kamyon tutarında telefon direği kütüğünü üstüste yığıp naylonla kapladık, yağış almayacak şekilde kenarlarından çıtaladık. Çektik gittik.

Aradan dört sene filan geçti; bu yazıyı yazarken aklıma düştü. Google'ın "Earth" programını açıp bizim inşaat arsasına uzaydan baktım; komşular boş durmamışlar, kütük bile dikilmesi yasaklanan arazi parseline tam dört yapı birden kondurmuşlardı.

Yenilmiştim.

Eh, haydi şu pehlivan tefrikasına dönen yazı dizisini bağlayıp imâmesini takalım. Şekilden de anlaşılacağı üzre ben Sevan Nişanyan gibi imar mevzuatının ardında sipere yatan kamu otoritesiyle yaka-paça olmayı göze alan takımından değilim. Bu durumda Nişanyan'a, mütayitlik macerasında başarılar dilemekten başka söyleyecek kelimem yoktur.

Bu hikâye de burada biter.

Ne demiş o meçhul filozof, "Kuralları çiğnemek için evvela onları bilmek gerekir!". Yazın bir tarafa, inşaat işlerine girerseniz lâzım olur.

Çoook 'hayırlı' oldu!

Dün, hep birlikte çok güzel bir şey yaptık: Türk toplumunu meydana getiren fertler olarak dün, milletle devletin ortaklaşa hukukunu düzenleyen çok önemli bir temel belge hakkındaki fikrimizi açıkladık.

İlk defadır ki anayasanın özüne dokunan bazı önemli konularda şahsi görüşümüzü belirttik. İnşallah yol olur; inşallah alışkanlık yapar, inşallah önümüzdeki birkaç yıl içinde, bundan daha iyi hükümler taşıyan, vatandaşı adam yerine koyan, bundan daha acar, bundan daha "gıcır", elden düşme değil sıfır kilometre bir anayasa için yeniden sandık başına gideriz; eşit yurttaş olmanın, anayasal haklarını idrak etmiş birey olmanın keyfini çıkara çıkara bir kere daha oy kullanırız. Harikulâde olur.

"Öyle rastgele anayasa yapılmaz; ille de bir kurucu meclis lâzımdır anayasa için" diye kırk dereden su getirenler, 1982'de darbecilerin yaptığı anayasanın kılına dokundurtmamak uğruna kamu arazisi üzerine kondurduğu gecekonduyu savunurcasına kendini paralayanlar da dahil herkes dün sandığa gidip "paşa paşa" oyunu kullandı. Değişime direnenler de dün sandık başındaydı, onlar da demokratik haklarını kendi tercihleri istikametinde kullandılar.

Sonuca gelelim, rakamlar -şu an itibariyle- hâlâ tamamen netleşmedi ama tablo açık: Hayırcılar referandumu kaybetti; fakat evetçiler değil, değişimi savunanlar ve destekleyenler kazandı, hepimiz kazandık. Hayırcılar bu sonuçlara bakıp burukluk duymamalılar ve hatırlamalılar ki onlar zaten paketin muhtevasına değil, hükümete karşı çıkıyorlardı.

Ne var ki, toplumun demokratik haklarını kullanmaktan gözüne ışık tutulmuş yarasa gibi ürkenler, kendi akıllarınca aldıkları boykot kararını yürütmek için sandık başlarında terör estirerek, oy kullanan vatandaşların fotoğraflarını çekmeye, tehdit etmeye, o da sökmeyince okullara molotof, vatandaşlara taş atmayı "parti disiplini" sayanlar da vardı. Onları da "iş

üstünde" gördük; onlar oy kullananların fotoğrafını çekerken, kamuoyu da onların fotoğrafını çekti, hafızasına kaydetti.

Hayır oyu kullananlar elbette saygıyı hak ediyor, hatta boykotçulara kısmen saygı göstermek mümkün fakat sandık çevresinde zorbalığa soyunanlara saygı ve anlayış göstermek zorunda değiliz. Onlar, darbelerin emzirdiği çocuklar; kriz ortamında serpilen kötülük çiçekleri, halkın huzurunu kemirerek varlık sebeplerine dokunan şer kütükleri.

Açık düştüler ve fotoğraflandılar; fotoğraf çekerken fotoğraflandılar. Artık bunların "Barış, demokrasi, kardeşlik edebiyatı"na kimse inanmayacak.

Bunu Meclis yaptı; bu millet olarak bizler yaptık; gök delinmedi, yer yarılmadı, tanklar yürümedi, alarmlar çalmadı. İşi sandıkta hallettik, suhulet ve meşruiyet sınırları içinde çözdük meseleyi.

"Hayırlı" olsun! "Hayırlı olsun" diye haftalarca yeri göğü inletenler de bu güzel ve masum temenniye "Amin" demek durumundadır şimdi.

Başbakan'a şu an itibariyle düşen görev, hayır oyu verenleri de sahiplenecek, onların bir yenilgi psikolojisine savrulmalarını önleyecek derecede kucaklayıcı ve ikna edici bir tutum geliştirmektir. 2007 seçimlerini kazandığı gün yaptığı "Balkon" konuşmasındaki toparlayıcı ve müşfik tavrı, bu defa samimiyetle hayata geçirmelidir. Referandumu hükümet kazanmadı ve yine unutulmasın, bu bir parti meselesinden ibaret değildi. "Evet"lerin içinde çok mühim miktarda "geçici destek" oyu bulunduğu da ciddiyetle hesaba katılmalı.

Türkiye kazandı, hepimiz kazandık, şahane oldu.

Önemli not: Bu akşam saat 19'da Birlik Vakfı'nın Çemberlitaş'taki binasında, geçen hafta rahmete intikal eden büyük tarihçi ve fikir adamı Ziya Nur Aksun Beyefendi için bir ihtifâl (anma töreni) düzenlendi. Herkes davetlidir.

Referandum sonrası tablosundaki ana renkler

Referandumun ilk sonucu, anayasa değişikliği çerçevesinden çıkarak bütün toplumu iki sert siyasi kamp etrafında öbekleşmeye itmiş olmasıdır. Evet ve hayır oyları, Türk toplum genetiğinin derinlerinde oluşan yeni bir polarizasyonu gün ışığına çıkardı; görünür hâle getirdi. Sağ ve sol kavramları artık anlamsız. Devletçilik, serbest piyasa, sosyalizm, liberalizm de aktüel mânâsını kaybetti Türkiye'de. İktidar mücadelesi artık yeni bir sahnede sergilenecek: Statükoculuk veya demokratik gelişmecilik...

Statükoculuğun bayrağını her zaman olduğu gibi CHP yükseltti ve yanına tarihî ittifaklar içinde olduğu bürokrasiyi, yüksek yargıyı, ordudaki gayrı memnunları çekmeyi başardı. Vaktiyle "İrtica kapıda; gericiler bacaklarınıza kezzap atacak" diye ürkütülmüş laik burjuvalar, şimdi "Vatan tehlikede; bunlar ülkeyi satıyorlar" propagandası ile CHP saflarında

bir araya geliyorlar. Statükoculuk, savunucuları bakımından o kadar kaçınılmaz ve çaresiz bir sığınma yeri hâline geldi ki taraftarları 1982 Anayasası'nı savunur duruma gelmiş olmalarına bile aldırış etmiyorlar.

Statükocular ve CHP bir fikri değil, bir duruşu savunuyorlar; bu, kısaca hükümete ve AK Parti'ye karşı çıkmaktan ibarettir ve içinde tenkide değer bir fikir eseri görülmüyor. CHP, sadece referandumda değil, daha önceki genel seçimlerde de belirgin bir siyasi program ortaya koymak yerine varlığını, "kârı olduğu" şeylere göre tarif etmeyi tercih etti. CHP'nin ezeli seçim başarısızlığının temelinde, kendini statükonun yanına iliştirerek onun enerjisiyle ayakta durmak kurnazlığı yatıyor. Bu kurnazlık toplum tarafından hiç ödüllendirilmedi ama CHP'yi bir parti olarak var kıldı. CHP, iktidar açığını, muhalefette kalsa bile derin bürokratlar aracılığı ile iktidarı dışarıdan kontrol ederek telafi ediyor.

İşin garip tarafı, gerginlikten hükümetin her hâl ü kârda avantajlı çıkmasıdır.

Garip çünkü hükümet, CHP'nin bünyevi zaaflarıyla malul değil. Muhafazakâr sağ siyaset geleneğinin öteki partileri gibi hükümetteki AK Parti de kalkınmayı, sosyal adaleti, üretim artışını göz önünde tutan, Türkiye'nin politik yapısını demokratikleştiren bir çizgide risk siyaseti yapıyor ve başarılı da oluyor; o bakımdan politik sertlikten ve kamplaşmadan beklentisi olmaması gerekir.

Ne var ki şöyle bir şey oluyor ve bugün de olmakta olan zannımca budur: AK Parti, CHP'nin kamplaştırıcı, hırçın siyasetinden haz duyuyor; çünkü siyasi hayatta yeni bir parti olduğu için kendi kitlesini teşkilatına bağımlı hâle getirmek gibi pratik bir sonucu devşiriyor. Referandum öncesinde statüko taraftarları ve sözcüleri tarafından yükseltilen tansiyon ve kavga ortamı, AK Parti ile ilgili olmayan, geçici bir süre için evet oyuyla AK Parti paralelinde yürümeyi tercih eden insanları bir tercihte bulunmaya zorladı. AK Parti, dışarıdaki destekçiler açısından artık ciddiye alınır bir adres hâline gelmeye adaydır. AK Parti kurumlaşmasını tamamlıyor ve parti kimliği kazanmaya başlıyor.

Referandum sürecinin bu açıdan AK Parti'ye olumlu katkılar yaptığı hükmünü rahatlıkla verebiliriz.

Evetlerin galebesi, anayasa değişikliğini Meclis'te tek başına savunan ve kabul ettiren hükümetin başarı hanesine yazılacaktır ve böylece muhalefet, daha önce yaptığı hatayı tekrarlayarak -hiç arzu etmediği hâlde- hükümeti, sadece AK Parti taraftarlarından ibaret olmayan, aralarında genel seçimde AK Parti'yi desteklemeyi aklından bile geçirmediği hâlde referandum kampanyasında "Hayırcılar"ın sürdürdüğü hırçın ve yırtıcı muhalefet tarzından

ürken, en az yüzde 20'lik bir oy potansiyelini âdeta zorla AK Parti cephesine doğru itmiş durumdadır. Hatırlayacak olursanız 2007 seçimleri öncesinde de -üç aşağı beş yukarı- bugünün hayırcı cephesini teşkil eden güçler, AK Parti aleyhine amansızca ve çok sert bir tarzda suçlamalar yönelterek toplumda AK Parti'nin mağdur edildiği yolunda bir kanaat inşa etmişler ve seçimlerde bu kanaatin altında ezilmekten kurtulamamışlardı.

Sonuçlar ne olursa olsun referandumun iki galibi var: AK Parti ve CHP... AK Parti'nin avantajından bahsettik; CHP, hayırcı cephe kaybetse bile Türkiye'de "muhalefet cephesi"nin amiral gemisi olmak özelliğini perçinlemiş olacaktır: CHP'nin daha sağındaki veya daha solundaki irili ufaklı hoşnutsuz, sağ iktidarlardan nefret eden, bir şekilde devletten nemalanan örgütlerin, CHP'nin kütle çekimine kapılması kaçınılmaz bir gelişme sayılmalıdır.

CHP bu cepheleşmeye, açık menfaatlerini korumak ve kollamak adına girdi ve duruşunu net şekilde gösterdi. Yüksek yargıdaki yapılaşmanın siyasi partiler içinde en çok CHP'yi ilgilendirdiği ve menfaatlendirdiği açıktır. CHP öteden beri kendi safında duran bürokrasi üzerindeki tesirini ve çıkarlarını korumak adına bir mücadele verdi ve bu mücadeleyi başarıyla yürüttü. Sonuç itibariyle sadece kendi işine yaraması beklenen bu cepheyi kalabalık tutmayı başardı; bütün gayrı memnunları çekim gücü dairesi içine aldı ve eğer Türkiye'nin en büyük problemi 8 yıldan beri iktidarda duran AK Parti hükümeti ise, bundan kurtulmayı bekleyenler için tek adresin CHP olduğunun altını çizdi.

CHP, kaybetse de kazançlıdır.

MHP, peşinen mağlup.

Referandum kampanyasını MHP, hükümetin güvenilmez, hain, bölücü ve gizli hesaplar peşinde koşan kötü niyetli bir parti olduğu tezleri üzerine kurdu. Bu tezlerle yanına çekebildiklerinin sayısı, bu tezleri ciddiye almayanlardan daha azdır. MHP için bu süreçte "kârlı çıkmak" söz konusu değil; çünkü toplumun ve milletin hukukunu korumak adına milliyetçi ve demokrat bir parti görüntüsü vermekte zorlandı. Anayasa değişikliklerinin demokratik haklar adına kişilere ve topluma neler kazandıracağı meselesini görmezden geldi. En önemlisi referandumda hayırcı kanada iltihak etmekle muhafazakâr ve demokrat tabanında en azından esaslı soru işaretlerinin uyanmasını istemeyerek de olsa kendi eliyle destekledi. MHP'nin önümüzdeki seçimlerde oylarını artırarak yeniden iktidar adayı bir büyüklüğe erişebilmesi için makul sebep kalmadı; bu parti, seçmenini AK Parti'ye karşı sertleştirmek ve karşı tavır almaya zorlamak suretiyle tutmaya çalışırken inandırıcı olamadı. Oysa ki referandumda taraftarlarını serbest bırakmak dirayetini göstermiş olsa bu yaklaşımı ile AK

Parti tabanındaki milliyetçi-demokrat kitleyle yakınlaşabilecek, en azından AK Parti'nin sağda tek alternatif olmadığını hissettirebilecekti.

Bugün itibariyle sağcı, demokrat milliyetçi seçmen için, CHP ve derin bürokrat yandaşlarının yeniden iktidara gelme riski karşısında tutunabileceği en ciddi örgüt AK Parti'den ibaret kalmış görünüyor.

Toparlıyoruz;

1-AK Parti, referandum sürecinde gerçek ve kalıcı bir siyasi parti kimliği kazandı; siyasetin temel aktörleri arasına girdi ve muhafazakâr, gelişmeci sağın yeni adresidir.

2-CHP, projesizliğini, inatçılığı ve tahrip ediciliği ile telafi etmeyi başarıyor; tasfiye edilmesi gerekirken şaşırtıcı bir hayat direnci göstererek laikçi kitleyi avutuyor. İki partili sistemin ezeli muhalefeti koltuğunun tek adayıdır.

3-Türk siyasetinin geleceğinde MHP'ye münhal bir yer görünmüyor; MHP iktidar alternatifi olmak şansını "hayır" derken kaybetti. Barajın üstünde kalması, ne yazık ki Türkiye'nin bölünme tehlikesine uğraması gibi uğursuz bir sebebe bağlı.

CHP nasıl kurtulur?

Arkadaşlar, CHP önemli bir partidir; çok önemli bir partidir; hatta en önemli bir şeydir ve bu gerçeği, bunca yıldan sonra şimdi anlamış olmanın üzüntü ve hicâbı içindeyim.

Arkadaşlar, CHP o kadar önemlidir ki, sadece CHP'lilerin yönetimine bırakılamaz. Biz bugüne kadar, "Onlar da memleket evlâdı, onlar da bir ana kuzusu, bakarlar elbet kendi çârelerine" diye düşünerek bu önemli hakikati ıskaladık, "Üstümüze ne vazife?" diye düşündük. Hatâ etmişiz, zira CHP sadece CHP'den ibaret değildir. CHP bu ülkeyi kurtaran kahramanların partisidir fakat onun bahtsızlığı, kurtarıcının bilahire öğretmenlik, çiftçilik, bankacılık, bira ve şarap imâlâtı, kundura fabrikatörlüğü, tren işletmeciliği gibi lüzumsuz görevler üstlenmesi ve en önemlisi kurtardığı kıza asılmaya başlaması olmuştur.

Fıstık gibi kızı düşmandan kurtarıyorsun; kız tam oh diyecek, belki asıl yavuklusuna kaçacak; "Dur bakalım" diyorsun, "N'aayırrr, seni ben kurtardım; bana varacaksın!"

Yahu kızın sende gönlü yok amca; niçin üsteleyip de elâleme maskara oluyorsun ki yani? Nazarımızda itibarın büyük; sevildiğini, sayıldığını, sana minnet duyulduğunu bil; ikide bir "Seni ben kurtardım; şimdi de gericilerle kırıştırıyorsun sürtük!" diye kızcağızın başının etini yeme lütfen...

Biraz sevimli ol! I-ıhh, tabiatı müsaade etmiyor; hâlâ yirmilik delikanlı havalarında, "Sizi ben kurtardım, ben okuttum, ben adam ettim. Ben olmasam adınız Agop, Salamon, Hristo olurdu, nankörler" diye efelenip sonra da "Bu kız benim neyimi beğenmiyor?" diye kendini yiyip bitiriyor.

Birazcık yaşlandı, fikrî insicâmını kaybetti diye ona kötü davranmamız gerekmiyor; o önemli bir partidir; hatta bizatihi CHP'lilere bırakılamayacak kadar değerli bir şeydir; o bir... ne bileyim; Devrim otomobili, Bozkurt lokomotifi, Alpullu şeker fabrikası, Çubuk barajı, Atatürk'ün kahve içtiği telveli fincan gibi bir şeydir. Merdiven çıkarken ıslık çalmaya kalkışınca ayaklarının tökezlemesine bakarak ona gülmemeliyiz. CHP bundan daha fazlasını hak ediyor.

Uzattım; çare faslına geliyorum. Efendim, CHP'yi şimdiki beceriksiz yönetici takımının elinden kurtarmak için yarından tezi yok, alay alay, tümen tümen, bölük bölük CHP'ye üye yazılmalı; delege olmalı, yönetimde görev almak için mücadele etmeli, icabında kimliğimizi gizleyerek partiye sızmalı, "hulûl" etmeliyiz.

Önceleri hoşlarına gider, ortalara doğru niyetimizi öğrenip engellemeye çalışırlar ama sel gibi akan kitlelerin önünde kimse duramaz; neticede CHP'yi ele geçiririz arkadaşlar. Günlerdir tartıyorum, düşünüyorum; CHP için daha iyi bir çâre-i necât göremiyorum.

CHP'yi ancak bizim gibi bidon kafalılar kurtarır; şimdiki CHP'liler ise partiyi ele geçirdiğimizi anlayınca kaafileler halinde AK Parti'ye MHP'ye filan geçerler; böylece biiznillahi teâlâ CHP'yi ilk seçimde iktidara taşırız; o zamanın AK Partisi filan da muhalefet neymiş, iktidardan yıllarca uzak kalmak, parti genetiğini nasıl bozuyormuş görüp öğrenir.

Seçim kazanmak CHP'nin de hakkıdır; onlar da memleket evlâdıdır. Erol Taşların elinden kurtardığı kıza yıllardan beri askıntı oluyor diye ona kötü gözle bakmayalım; neticede bu bir gönül işidir; kız oğlanı sevmeyebilir ama oğlanın kızı sevmek hakkını kimse engelleyemez. Fazıl Say, işte bu noktada devreye girerek partinin hicrânını terennüm edecek güzel bir eser besteleyebilir meselâ; müthiş bir temâ'dır, iyi olur; bilumum dolmuşlarda, kahvelerde, düğünlerde çalınır, insanlar "Bu beni anlatıyor, ne güzel müzik" diye CHP'yi severler...

Arkadaşlar, sevgili memur dostlarım; tamam, merak etmeyiniz; ben aslında deli değil bir kader mahkumuyum; olay çıkarmayalım, yüzümü yıkayıp hemen koğuşuma döneceğim efendim; saygılar!

Bu söküğü ancak biz dikeriz

Aramızda PKK'nın karşıdan göründüğü gibi, "TC'nin zulmü altında inim inim inleyen Kürtlerin meşru silahlı gücü ve son çâresi" olduğuna inanan kaldı mı bilmiyorum?

Mümkündür, bir zamanlar PKK'ya o misyonu yükleyen bazı sert ve romantik Kürtler mevcut olabilir ama artık kuvvetle hissediliyor ki PKK sadece Kürtlerin silahlı sözcülüğünü yapan bir şiddet ve siyaset örgütü değil, bazıları tarafından varlığı "vacibü'l-vücud" (varlığı mecbur ve kaçınılmaz olan) sayılan bir çatışmanın kurgulanmış kutbudur, bir ihâle konusudur.

Bu bir bağımsızlık, hak savaşı filan değil; öyle olsa en çok zararı yine Kürtlere dokunuyor olmazdı. PKK, ne yazık ki Kürtleri rehin alarak onları canlı kalkan olarak kullanan, onların eti, kanı, kemiği, canı ile siyaset yürüten bir örgüt. En önemlisi PKK, iç barışını sağlamış bir Türkiye'de yarına güvenle bakan bir Kürt topluluğunun geleceğini mayın olarak kullanıyor ve bu yüzden hâlâ sempati toplayabiliyor olması inanılmaz bir şey.

PKK'nın varlığı vacibü'l-vücud cinsinden bir şeydir dedik; bu cümlenin açılımı, devlet içinde de PKK gibi bir şiddet ve cinayet örgütünün varlığıyla meşrûluk bulan derin yerlerin mevcut oluşudur. Bu yapıyı hissediyor, işaretlerini seziyor ama mekanizmalarına erişemiyoruz. Alâmetleri çok, isbatı yok.

Bu kirli savaş bütün Türkiye'yi diken üstünde tutuyor; kanını, iliğini emiyor, enerjisini tüketiyor; beşeri ve ekonomik kaynaklarını sömürüyor. İçimizde birileri Türkiye'nin güçlenmesini, bölge barışının en kuvvetli aktörü haline gelmesini, şu mülevves ve boğucu ortamda rahat bir nefes alıp etrafına bakmasını, suyun yüzüne çıkmasını istemiyor. Ne zaman hepimize iyi gelen, olumlu gelişmeler cereyan etse Güneydoğu'dan bir can yakıcı haber geliyor; ardından tahrikler, yankılar, intikam çığlıkları... Akl-ı selimi buharlaştırıyor şiddet eylemleri.

Zihnimiz dağılmasın, aklımız karışmasın; bu başkalarının düzenlediği kurgulanmış bir savaş; komplocular zannettiğimiz kadar güçlü değil, biz istemezsek hiçbir şey yapamazlar: Tek silah atılmaz, tek delikanlı, tek genç geleceğini şu kuklacıları hoşnut etmek için feda etmez.

Devletin içindeki savaş tâcirlerini, kan ve dolar emici çatışma lobisini teşhis edebilmemiz için sükûnet lâzım; dağdan silah sesi gelmemeli ki, kendi gündemimize dönüp aramızdaki şiddet simsarlarını tanıyıp etkisiz hale getirebilelim.

BDP, bütün yanlışlarına rağmen hâlen meşru bir sistem uzvudur. İstese, tek başına Türkiye'ye sınıf ve çağ atlatabilecek bir rahatlamaya yol verebilir; PKK'nın ardındaki moral destek çekildiğinde, bir başka ifadeyle Kürtler PKK'yı Kürt vicdanında mahkum ettiğinde iş biter; silah ve ölüm tehdidinden uzak bir sükûnet ortamında oturup meseleyi daha rahat konuşuruz. Korku baskısı altındakiler barış yapamaz, güçlüler barış yapabilir. Her iki taraf da baskı altında ve korku içinde; baskı ve korku bu pis sürecin devamını sağlayan yegâne faktör ve bu fenalığı kendi kendimize yapıyoruz.

12 Eylül'de verilen "Evet"ler, kendi devletimizin iç organlarını röntgen ekranında daha iyi görebilmek için büyük bir adımdı; engellemelere rağmen bunu başardık. Büyük kazançtır,

ümit verici bir adımdır. Devamı gelmeli ki bu şiddet sarmalından, vaktiyle devlet eliyle kurumlaştırılmış Diyarbakır, Mamak hapishanesi rezilliklerinden, faili meçhullerden, pusu ve tuzaklardan kurtulabilelim.

Hepsi kendi elimizde; biz bu ülkenin vatandaşları olarak biz, kendimiz yapabiliriz.

Yayıncılığın gizli sırlarını açıklıyorum

1980'li yılları bugünün gençlerine hatırlatmak kolay değil ama anlatmayı deneyebiliriz: O yıllarda özel televizyon yoktu, radyo da yoktu.

TRT, tek başına yayın tekelini elinde tutuyor ve yanlış hatırlamıyorsam numaralandırdığı üç farklı kanal yayınlıyordu. Hal böyle olunca TRT ekranlarında görünmek, şahsi popülariteyi artıran çok önemli bir unsur haline geliyordu; buna rağmen hak nâ-şinaslık etmeyelim, TRT galiba ekranına misafir ettiği her kişiye sembolik de olsa cüzi bir ücret ödüyordu. (Buraya bir mim koyalım; ilerde lâzım olacak çünkü...) Televizyonun az, adamın bol olduğu zamanlardı.

Sonra radyolar çıktı piyasaya; TRT'nin radyo tekeli de kırıldı.

İnanılacak gibi değildi; parayı bastıran, ekipmanını kuran kendi radyosunu açabiliyordu. Biz bile şaşıyor, "Bu kadar TV'yi, radyoyu devlet nasıl denetler, nasıl başa çıkar." diye sanki üstümüze çok vazifeymiş gibi hayret ediyorduk.

Sonra alıştık; şaşırdığımız her şey, akan suların kendi yolunu bulması gibi tabii âhengine büründü. Denetim sistemleri kuruldu; hürriyetin, ifade serbestliğinin ne kadar güzel bir şey olduğunu farkettik fakat ortaya bir mesele çıktı. Yüzlerce, birkaç yüzlerce radyo ve televizyonun 24 saat yayın akışı nasıl sürdürülecekti?

Evet, video ve teyp diye bir şey vardı ve böylece tekrar yayınları ile günün önemlice bir kısmını kurtarmak mümkün olabiliyordu ama seyirci-dinleyici, kısaca müşteri diye bir şey daha vardı; film, şarkı, dizi-haber... müşteri her zaman yeni ve taze şeyler istiyordu ve çok ilginçtir, on onbeş dakika sonra ilgisi dağılıveriyor, o kanaldan ötekine; bu radyodan bir diğerine "geçgeçleyip" duruyordu.

Ne azgın, ne yaman, ne obur bir şeydi bu dinleyici-seyirci; doymak, "Yeter artık, ben onbeş gün bir şey seyretmeyeceğim; bu kadarı bana yeter arkadaş." demiyordu.

Galiba işte o anlarda yayıncılar, "tartışma programları" denilen sihirli icadı keşfettiler. Birbirine zıt durduğu farzedilen en az iki isim çağırılıyordu stüdyoya; başlarına bir de "Moderatör", yani arabulucu, tartışmayı selametle yöneteceği farzedilen kişi konuluyor ve herhangi bir mevzu atılıyordu ortaya.

Şenlik başlıyordu; tartışmacılar, nereden bulduklarını hâlâ çözemediğim bir nükleer, hatta füzyon enerjisiyle saatler boyunca tartışıyor, birbirlerini sinirlendiriyor, araya lâf

sokuşturuyor, o da olmazsa "Yalan söylüyorsun, hepsi yalan, yalan!" diye kışkırtarak seyirciyi ekran başına bağlıyorlardı.

Ve işin en güzeli, tartıştıkları yayın için ilgili yayın kuruluşundan hiçbir şey istemiyorlardı. Yayın kuruluşları da o kadar anlayışsız değillerdi elbette; davet ettikleri misafiri otomobille evinden alıp kanala getiriyor, iş bittikten sonra aynı yolla uğurluyor, programdan sonra "Ağzınıza sağlık; yine bekleriz; müthiştiniz!" demeyi de ihmâl etmiyorlardı.

Herkes memnundu, herkes kârlıydı; yayıncı, misafir, yönetici, seyirci, herkes...

Bu sistem hâlâ yürürlükte; bazılarınızda alışkanlık haline gelen tartışma programları işte böyle yapılıyor.

Herhangi bir yayın kuruluşunda kadrolu veya sözleşmeli olmadıkları halde kendilerine kısaca, aydın, entelektüel, yazar, fikir önderi, kanaat lideri, toplumsal sözcü, siyaset adamı, akademisyen, gazeteci, araştırmacı dediğimiz kişiler hakkında bundan onbeş sene kadar önce yine bir entelektüelimiz "Medya maydanozları" adını vermişti; bu lakapta, maydanozun her derde deva olduğu varsayılan şifâlı tesirine acımasız bir gönderme vardı.

O günlerde haftalık dergilerden biri, az önce bahsettiğimiz kişilere yönelik bir anket yapmışlar ve yeni bulunduğu öne sürülen (Palavradan tabii!) bir mikrobun Türkiye'de yayılması konusunda neler düşündüklerini sormuşlardı.

Tahmin ettiniz; içlerinde hemen hemen hiç kimse, "Kardeşim ben ne biyologum ne de mikrobiyolojiden anlarım; varın o soruyu uzmanına yöneltin!" dememiş, kısa bir boğaz temizleme akordundan sonra, "Ee, efendim bu mikrop, anlaşıldığı kadarıyla..." diye söze başlayarak bir güzel yorum döktürmüşlerdi de o dergi bunları altalta sıralayıp yayınlayınca gümbürtü kopmuştu!

Gümbürtü kopmuş muydu sahiden; hayır hiçbir şey olmamıştı. Sadece birisi, "Yahu bunlar medya maydanozları" diye bir tesbitte bulunmuştu sadece. Bu güzel keşfi benden başka hatırlayan pek çıkmaz nedense...

Niçin çıkmaz? Çünkü bu insanların çoğu -ki bundan sonra bu yazı çerçevesinde ben onlara kısaca "Medya arayüzleri" (*) isminin verilmesini teklif ediyorum- TV, dergi, gazete, radyo gibi kanaat belirleyici yayın kuruluşlarına sözü ve nazı geçen, etkili adamlar; onlar bir kavramı yaygınlaştırmak isterlerse bunu başarırlar, unutturmak isterlerse onu da...

Medya maydanozları böylece unutulup gitti fakat yeni adıyla "Medya arayüzleri"nin faaliyeti eskisinden daha yoğun olmak üzere sürüp gidiyor.

Efendim, itiraf etmek biraz ağırıma gidiyor ama kabul etmek lazım ki ben de işte bu "Medya arayüzleri" cemaatinin bir parçasıyım.

Öyle değildim; eskiden alaya alır, "Bir gecede kanal kanal dolaşıyorlar" diye dalgamı geçerdim. İki seneden beri artık ben de bir medya arayüzü, hadi acıtıcı tabiri kullanalım "Medya Maydanozu" oldum!

Ee, serde köşe yazarlığı da var; köşe yazarı demek, esasen bilse de bilmese de herşeyden anlayan adam demek.

Lâkin mesele o değil arkadaşlar; gelecek hafta yine bu köşede, niçin âcilen bir "Medya Arayüzleri Sendikası" kurulması gerektiğinden bahsedecek ve sebeblerini açıklayacağım.

Başkanlığında gözüm varsa nâmerdim; benimkisi sadece ezilen kitlelerin yanında yer alan entelektüel ve -ayıptır söylemesi; afedersiniz- "Solcu" bir tavır oluyor.

Ayrıntılar haftaya...

(*) Arayüz, bilgisayarın yaptığı işi görünür hale getiren ekran, yazıcı, fare gibi araçlar için kullanılan bir tabir. İngilizcesi "İnterface"

Endişeli modernler ve Formula 1 pistindeki at arabası

“Endişeli modernler”i siyasette temsil etmek ve gelişimlerine istikamet vermek için CHP’nin de esaslı bir durum değerlendirmesi yapması kaçınılmaz görünüyor. Bu haliyle CHP, yanlışlıkla Formula 1 pistine çıkmış bir at arabasını hatırlatıyor çünkü.

Referandum gecesi Türkiye’nin bir başka final maçı daha vardı; o gece kendi evimizde ABD ile dünya basketbol şampiyonluğu unvanı için oynadık. Cumhurbaşkanı ve Başbakan takıma destek vermek için maça gittiler. Sandık sonuçlarının alındığı ama maçın henüz başlamadığı dakikalarda (Saat 21 suları) bir arkadaş, “Başbakanı protesto eder bunlar göreceksiniz” dedi. İhtimâl vermedim, çünkü basketbol seyircisi Türkiye’nin en yüksek gelir diliminde bulunan, hemen hepsi yurtdışı görmüş, çoğu orada okumuş, beyaz yakalı, görgülü, nâzik, batıya açık adamlar.

“Batıya açıklık” ne demekse işte ondan...

Başbakanı spor salonuna girerken görünce, “Sandıktan mağlup çıktık; şimdi galibin hakkını teslim edelim” diye en azından sükût edeceklerine yuh çekmişler. 14 Eylül tarihli Zaman Gazetesi’nin ilk sayfasında yuh çeken “o tip”lerden birkaçının yakın plan fotoğrafı var. Ağızlarında hâlâ “yuh” sesinin gerektirdiği boru biçiminin izleri okunuyor. Kırmızı tişörtlü, tarama özürlü bir eleman “Oh olsun sana, nasılmış!” dercesine keyifle sırıtıyor. Başbakan bembeyaz kesilmiş, Cumhurbaşkanı tebessüm etmeye çalışıyor ama nafile. Tatsız bir durum (Foto muhabiri Mustafa Kirazlı, tarihî bir kare yakalamış; tebrik ederim), ama fotoğraf Türkiye’nin derin çelişkisini yansıtıyor ve herhalde ileride siyaset tarihi kitaplarında yerini alacaktır.

Endişeli modern böyle bir tip zâhir...

ENDİŞELİ MODERN NE DEMEK?

Birkaç seneden beri siyaset ve sosyoloji sözlüğümüzde artık “Endişeli Modernler” diye bir kavram var ve eğer yanılmıyorsam bu tespit Tarhan Erdem’e ait. 10 Eylül 2009 tarihli Radikal yazısında Erdem, kavramı şöyle açıklıyor:

“Halkımızın yüzde 10’una yakını, ‘endişeli modernler’ adını verdiğimiz kesimdendir. Birçok kez anlattığım bu kesimin özelliklerini okuyucularımdan hatırlayanlar vardır: Endişeli modernler, laikliğin önüne, hatta aynı hizaya başka bir değeri koymazlar, onlara göre geleceğimiz için laiklik demokrasiden de önemli bir cumhuriyet değeridir.

Bu kesimdekiler, önde tuttukları değerler nedeniyle Ak Parti’ye karşı mesafelidirler; siyasal hayatın bütün olaylarını, o olayın Ak Parti’yle bağıyla değerlendirirler. Bu değerlendirme sonucu, Ak Parti’nin her yaptığına karşı olmak, en azından görmezliğe gelmek, temel anlayış haline dönüşmüştür.

O kesimdekilerin çoğunluğu hükümet işlerini, yanlışlarını ve doğrularını ayırarak siyasetle ilişkilendirmek yerine, Ak Parti’ye yararlı zararlı olarak tasnif etmeyi yeğlemişlerdir. Endişeli modernlerin bir kısmı, ancak ‘Kürt açılımı’ndan sonra, Ak Parti’nin de doğru işler yapabileceğini düşünmeye başlamışlardır! Aydın beyin [Doğan] medya kuruluşlarının başındakiler ve çalışanların büyük çoğunluğu özetlemeye çalıştığım bu kesimdendir.

‘Endişeli modernler’den olanlar işlerine anlayışlarını taşımaktan geri durabilirler miydi? Tartışılabilir ama sonuçta, bu kesimin anlayışı haber metinlerine olmasa da, manşetlere ve ekranlara yansımıştır.

Bu yansıma, sonuçta Erdoğan’ı ve bakanlığı bugünkü rollerine taşıyan başlıca etken olmuştur.”

ENDİŞELİ OLABİLİRLER AMA MODERN?

Referandum sonuçları hakkında yapılacak tespit endişeli modernleri ıskalarsa tam bir değerlendirme yapmış olamayız; bu kesim Türkiye’de kamuoyunu yönlendirme gücü bakımından neredeyse bir “tekel” olmak itibarını hâlâ taşıyor (Bu tekel, hafifçe sarsıldığında, endişeli modernlerin etkili kalemleri, hemen “yandaş medya” kavramını ortaya atarak kendileri gibi düşünmeyen yayın organlarını etkisiz kılmaya çalıştılar). Bu cemaatin (Evet, sosyolojinin ölçülerine göre endişeli modernler, Türkiye’de başka herhangi bir “cemaat”in olamayacağı ölçüde cemaat kriterleri taşıyorlar) fikirlerini dünyanın en makul ve ilmî kanaatiymiş gibi “İmanla” takib eden kitle, Tarhan Erdem’in belirttiği üzere laikliği değerler sıralamasında başa koyuyorlar ve demokrasiyi bile ikincil değerde görüyorlar.

Mümkündür, fikir hürriyetleri çerçevesinde bu kadarına elbette hakları var fakat kendileri dışında başka fikirde olanların varlığı söz konusu olunca endişeli modernler birdenbire küstah, sevimsiz ve saldırgan hale geliyorlar. Farklı düşünenler hakkında bugüne kadar yaptıkları en bilimsel tespit, "Bidon kafalılar, göbeğini kaşıyanlar" türünden kerih ve aşağılayıcı sıfatlar oluyor.

Laikliği her değerin üstüne koymaları, onları sair inanç ve kanaatlere karşı eşit derecede saygılı ve soğuk hale getiriyor değildir. Türkiye örneğinde gördüğümüz realite, endişeli modernlerin laiklik söz konusu olunca sadece İslamiyet'e karşı kaygısızlık, soğukluk ve alerji geliştirebildikleri görülüyor; onların diğer dinlere karşı radikal bir laiklik müdafaası yaptıkları pek görülmemiştir çünkü. Tuzları kuru; keçeyi çoktan çıkarmış bir gelir dilimine mensuplar.

İçlerinde maddi bakımdan en mağdur sayılması gereken kesim memurlar ve memur emeklileridir. Genellikle güney ve batı sahillerimizde yaşıyorlar. Bariz şekilde bürokrasi sınıfından ve bu sınıfla işbirliği içinde olması gereken zümrelerden geliyorlar.

Bu tabirde ben ve benim gibi düşünenlerin bir türlü kavrayamadığı şey, endişelilerin nasıl olup da "modern" sıfatını taşıyabildikleridir; endişeli modernlerin modernliği bir şehir efsanesidir. Şimdiki zamana karşı daha verimli ve başarılı bütün üretim ve yönetim modellerine karşı çıkıyorlar; eğitimi almayı sadece kendilerine mahsus bir imtiyaz sanıyorlar ve galiba, iki ayağı üzerinde durarak alet kullanan canlının ortak ismi olarak "İnsan" olma onuruna sadece kendilerini lâyık görüyorlar.

Endişeli olabilirler fakat modern değiller; bu eğer bir hüsn-i zan değilse bir iftiradır. Endişeli modernlerin hemen hepsi, eğitimde Köy Enstitüleri modeline hayranlığını gizlemeyen, şehirleşmenin sonuçlarından nefret eden, Sosyalizmi değil ama ekonomide şedid bir devletçiliği savunan, fikir hürriyeti bâbında resmî ideolojiden başka şeyleri "Küfür, râfızîlik" addeden insanlardır ve bunu gizlemeye gerek görmüyorlar.

Kendileri gibi olmayanların çoğunluk teşkil ettiğini her fark ettiklerinde önce aşağılıyor, sonra "Nasıl kurtuluruz bunlardan?" yakınmasıyla dizlerini dövmeye başlıyorlar. Son zamanlarda işi, "Türkiye'yi tam ortasından ikiye bölersek bizim gibilerin yaşadığı batı kesimlerinde çoğunluğu sağlarız nasıl olsa!" hesabına kadar vardırdıklarını gördük. Türkiye'nin şimdi bütünlüğü içinde kendilerine bir gelecek göremediklerinin itirafıdır bu.

GÖZLÜKLERİN CAMINI SİLMENİZ KÂFİDİR

Endişeli modernleri, bize göre yanlış fikir ve kanaatlerinden ötürü eleştirebiliriz ama onların endişelerini gidermek, kalben mutmain olmalarını sağlamak gibi bir görevimiz var biz bidon kafalıların!

Onların endişelerini gidermeli ve zaman içinde hiç de modern filan olmadıklarını hatırlatmalıyız; aynı iyi niyeti onlardan beklemek kısa vadede iyimserlik olabilir fakat endişeli

modernler de eninde sonunda bizlerle birlikte yaşamaları gerektiğini ve bunun onlar için bile en iyi çözüm olacağını bilmeliler.

Endişesiz gericiler, yani bidon kafalılar, yani göbeğini kaşıyan adamlar bu ülkenin değişime en çok yatkın, dünyaya açık, en enerjik, en yapıcı ve en demokrat ruhlu kesimidir. Türkiye'yi bidon kafalılar omuzlamış götürüyor; Türkiye'yi şimdiki zamana onlar taşıyor. Türkiye'nin asıl gücü, bidon kafalıların üretkenliği ve dinamizmidir.

FORMULA 1 PİSTİNDEKİ AT ARABASI

Bu çerçevede endişeli modernlerin yeni ve yenilenmiş bir laiklik, demokrasi ve cumhuriyet anlayışı geliştirmesi lazım. Doğan medyası bu bakımdan tarihî bir misyonla karşı karşıyadır, hatırlatıyoruz.

Endişeli modernleri siyasette temsil etmek ve gelişimlerine istikamet vermek için CHP'nin de esaslı bir durum değerlendirmesi yapması kaçınılmaz görünüyor; bu haliyle CHP yanlışlıkla Formula 1 pistine çıkmış bir at arabasını hatırlatıyor çünkü.

Üstelik tiyatrodan da anlamam ha...

Ahmet Yenilmez kardeşim şimdi bana yine kızacak, çünkü üstüme vazife olmayan bir konuda, üstelik bütün hayranlarınca yüksek ve kırılmaz bir "tabu"yla dokunulmaz bir yere oturttukları tiyatro konusunda ahkâm kesecek ve bu esnada köşe yazarlarının her şey hakkında ahkâm kesebilme imtiyazından da bol bol yararlanacağım.

Tiyatro sanatçısı Haluk Bilginer, bazı meslektaşlarına kızmış galiba, diyor ki, "Babam öldü ama hâlâ sahneye çıkarım, yavşaklığına inanmam. Ben babam ölürse sahneye filan çıkmam, k...mı yesin herkes. Eski tiyatrocular, Anadolu'yu turlarken, parasızlıktan otelde rehin kaldık der ya, marifet diye mi anlatıyorsun, salaksın!" dedikten sonra hızını alamayarak, "Eskilerden 'çook iyi oyuncu' olarak hatırlanan birçok ismin aslında çok kötü oyuncular olduğuna eminim. Büyük oyuncu olarak hatırlanan birçoğu, aslında efsane yaratmayı becerebilmiş y...ğın tekiydi. Oyuncuların çoğu y...tır genellikle..."

İşte bunun üzerine diğer bazı tiyatro oyuncuları, "Tiyatronun duayenleri, Anadolu'da aç kaldılar, rehin kaldılar, gerçekten babaları öldü sahneye çıktılar. Ben de babam öldüğünde sahneye çıktım... Seyirciye k...mı yesinler demek nasıl bir şeydir? Nasıl ar damarı çatlamaktır, haddini bilmezliktir. Seyirci ona cevabını verecektir. Ben babam ve yakınlarım öldüğünde oynadım, bizler oyuncuyuz ve işimizi yapmak zorundayız" diye cevap vermişler.

Y ile başlayan ve yavru bit mânâsına gelen o kelimeyle, "Yesinler" tavsiyesinde bulunduğu o vücut mıntıkasına dair sözlerini doğru bulmuyorum fakat onun haricinde tıpkı Haluk Bilginer gibi düşünüyorum. Sebebi kısaca şu: Türk tiyatrosu'nda 1960'tan sonra (Bu tarih size neyi hatırlatıyor?) yoğunlaşan ve sahnelerimizi rehin alan Brechtvâri tiyatro ve oyunculuk anlayışı,

basın, tiyatro ve sinemanın köşebaşlarını tutan eleştirmen takımının da ayran gönüllü desteğiyle büyüklüğü kendinden menkul efsâneler ortaya koymuştur ki, Haluk Bilginer'e tepki gösterenler bana göre o zümrenin içinde yer alıyorlar. Brecht, politik temsili "Epik tiyatro" adı altında Sosyalist ülkelerde ve bu ülkelerin yörüngelerinde kanat çırpan, bizde olduğu gibi sol intelijansiyası güçlü ülkelerde nerdeyse tiyatronun en doğru ve tek yorumu gibi dayatmayı bilmiş bir tersine kahramandı. Brechtperestleri bu konuda Paradigma yayınları arasında çıkan ve Paul Johnson'un imzasını taşıyan "Entelektüeller" adlı eserdeki "Buzdan bir kalp" başlıklı yazıyı gözden geçirmeye davet ederim ki Ayşe Polat'ın nefis Türkçesi ile bu kitap, Türk okuyucusu için gerçek bir okuma ziyafeti vaadediyor.

Sadede geliyoruz: "Babam ölse bile çıkar oynarım; önce sanat, yevmiye ikinci plânda gelir!" türünden fedâkârlık tiradları, tiyatroda yapılan işin neredeyse din gibi algılanması, kutsanması raddelerine kadar varan ama temelde tiyatro yoluyla dünyayı değiştirebileceğine inanan; bilerek veya sehven Marksizm'e fena halde angaje tiyatrocuların pelesengi olmuştur yıllar boyunca. Bilginer buna hayır diyor ve zımnen tiyatrodan daha üstün değerlerin de varlığını ileri sürüyor. "Cemaat"in içinden ifşâ ediyor ve öyle olduğu için büyük patırtı çıkarmış bulunmakta. Yankıları hayli devam eder bu tartışmanın ve eminim ki bir türlü "Sahicilik" hissi veremeyen tiyatromuzun geleceği nâmına hayırlı olur.

Mesele sadece tiyatro değil; moda tabirle "Bir hayat tarzı" algılaması. Tiyatroyu bir hayat tarzı zannedenler, ölenlerini tabutuyla sahneye çıkarıp alkışlayan ve sırayla sahne alıp "Sonsuzluğa yürüdü, ışık oldu" gibi titrek Ateistik lâflarla yolcu eden, babalarının öldüğü gün bile çalışmayı iş ahlâkından sayan bir bölük gurebâdır.

İnsanlar ikiye ayrılır; babaları öldüğünde gidip adam gibi cenazesini omuzlayanlar veya "Show must go on" uğruna acısına flaster yapıştırıp kendi dinine hizmet edenler.

Ben birincileri tutuyorum; üstelik tiyatrodan filan da anlamam.

O satıh, Feyziefe sitesi midir efendiler?

Fotoşop mahsulü müdür diye şüphelenince Taraf yazarı Yıldıray Oğur'a telefon açıp sordum; değilmiş, "Bir arkadaşım çekmiş fotoğrafı" diye doğruladı haberi.

Sitenin girişindeki iri ve kırmızı tabelada şöyle yazıyor: "Feyziefe sitesi, Atatürkçü, laik, demokratik insanların yaşadığı sitedir" Sağında Atatürk resmi, solunda Türk bayrağı!

Kanuni sakıncası var mıdır bilmem; mantıken yok gibi görünüyor. Belli ki site sâkinlerinin ortak kararıyla yapılmış bir tabelâ. Üzülmeli mi, gülüp geçmeli mi? Bence gülüp geçmeli ve bu tip toplu kimlik beyanları, fikir hürriyeti çerçevesinde anlayışla karşılanmalı. Unutmamalıyız ki, fikir hürriyetinin içinde saçmalama hakkı da mevcuttur.

Endişe edilmesi gereken tek şey, bu ülkede Atatürkçülüğün hangi seviyelerde, kimler tarafından temsil edilmeye başlandığıdır. Bu mevzunun meraklısı çoktur, kendi aralarında tartışır bir karar verirler, fakat araştırmacı -üstelik tarihçi ve sosyal bilimci- bir köşe yazarı olarak kendi adıma Feyziefe Sitesi yöneticilerinin Atatürkçü fikriyata tamamen aykırı bir müdafaa doktrini geliştirdiklerini ehliyetle söyleyebilirim. Mâlum kaziyye; Atatürk, "Hatt-ı müdafaa yoktur, sath-ı müdafaa vardır; o satıh bütün vatandır" derken, âhir zamanın Atatürkçüleri beheri lâakal 200 bin Amerikan Dolârı'yla alınıp satılan sahil sitelerine kapanıp, kapıya, "Filanlar giremez çünkü içerde festekler yaşıyor" diye yazı yazdırmalarını kasdetmiyordu herhalde?..

Feyziefe sitesi sâkinleri bir turistik hatt'a tutunmuşlar, orada yığınak yapıp, bozulan mâneviyatlarını tahkim ve muhafazaya çalışıyorlar; nerede kaldı satıh müdafaası? Ki bu esnada koca sitenin ünvânını Feyziefe şeklinde yazdıran dirâyeti de, Ata'nın mânevi huzuruna alenen şikâyet ediyorum. Bu ismin lûgat-ı fasihi Fevzi'dir; halkımız genellikle cahil ve gerici olduğu için "Feyzi" diye yuvarlar; böyle laik ve okumuş insanların aynı galâtata tâbi olması, şâyân-ı esef bir tereddîdir efendiler.

Ortam çok gergin, haydi biraz eğlenelim ve Vatan'daki haberin altında yapılan okuyucu yorumlarına göz atalım; onlar da bir günlüğüne meşhur olversinler (Yine tekrar ediyorum; bir gün bu yorumlar yüzünden editör takımından birilerinin başı ağrıyacak).

"Benim anlamadığım Taraf gazetesi yazarı Yıldıray Oğur'un bu fotoğrafı bir suçmuş gibi yayınlaması. Bu nasıl bir yandaşlıktır. İnanılır gibi değil- Çelik Bilek"... "Ayyıldızımız, Atatürk sülyeti amaç için yeterliydi. Altındaki yazı Atamızın felsefesine aykırı- H. C. Kural [Fikir doğru, imlâ yanlış sülyet değil siluet olacak!]"... "Bende bu siteye taşınmak istiyorum- Musa Çelik [Bence mahzur yok fakat fiyatları duydunuz; ayrıca de ekleri ayrı yazılıyor Türkçemizde]"... "Taraf yazmışsa iyi niyet aramayın; Demokratik bir siteymiş, daha ne istiyorsunuz?. Fatih-Çarşamba veya bir cemaatin kurduğu bir mahalle gibi farklı bir dünyaya giriyormuşsunuz hissine kapılacağınız bir yer değil en azından- Nermin" ..."Yalnızca Antalya'da değil Türkiye'in heryerinde Atatürkçü insanlar olmalı, çünkü varlığımızı borçlu olduğumuz Atamıza şimdiki iktidar nedeniyle dahada çok sahip çıkmalıyız aksi takdirde fırsat buldukları anda Atatürk'de ergenekonçu diye yargılayacaklar-Ünal İnanç [De ve da ekleri ayrı yazılıyor arkadaşlar; özel isimler büyük harfle başlıyor, lütfen]... "Okul yurtlarında Atatürk'e Ceddal deyip büstüne tükürmeden geçmeyen insanları yazmak yürek ister Taraf'çı mahluklar. Ancak Atamıza ve izindekilere saldırın. Atamız kadar merhametli olmayacağız bu ülkeden kaçarken sizler-Mehmet Çaltık [Ceddal değil, Deccal olacaktı galiba; kuzum ne biçim aydınlanma hamlesidir bu, imlâ bile bilmiyorlar...]

Problem şu galiba: Bu ve benzeri kişiler, kendi kendilerini meccânen ve gönüllü olarak tasfiyeye memur bir sosyal zümre midirler? Öyleyse yazık; pek naifler çünkü!

Hepiniz birer ofsayt Osmansınız be!

Dostlar, yârenler; kabul etmek zor fakat referandum 15 gün önce yapıldı ve bitti.

Yenildik; fena yenildik fakat artık kendimize gelmemiz, pencereleri açmamız, odayı havalandırmamız gerekiyor. Bir Anadolu gezisinde duymuştum, oralarda, "Ölü bizim, Allah rahmet eylesin!" diyorlar. Kaybettik dostlar! Birisi ortalığı toplasın, boş şişeleri geri dönüşüm kutusuna götürsün. Yine bir Orta Anadolu gezisinde duymuştum, diyorlar ki, "Ölüye bir gün ağlanır; deliye her gün..." Tamam, ortada ölen filan yok ama, bazı dostlar durumu iyice abartıp tadını kaçırdılar. Tansel arkadaşımız evet oyu verenlerin gaflet, dalalet hatta hıyanet içinde olduğunu ileri sürdü, Özdemir arkadaş iyice çizgiden çıktı; bakın ne diyor yazısında: "Muhafazakârların demokrasi, eşitlik ve özgürlük gibi kaygıları olduğu bir yalandır. Özgür olmak için birey olmak gerekir. Özgürlük bireyin kendi kendinin efendisi olması anlamına gelir. Türkiye muhafazakârları iradesini bir efendiye emanet etmiştir. Onun demokrasi nesine!" Ardından yutamayacağı kadar iri bir lokma daha ısırıyor; bakın, Mersin ve öteki kıyı şehirleri daha demokrat, daha hoşgörülü, daha çağdaş, daha evrensel, daha özgür ve bağımsız, daha katılımcı iken nasıl oluyor da Mersin darbeci, Sivas ve Erzurum demokrasi vurgunu sayılabilirler diyor! Özdemir arkadaşa bir kıyı şehrinde birkaç ay dinlenip kafayı toparlamasını rica ediyoruz. Böyle olmuyor arkadaşlar. Oturup nerede hata yaptığımızı araştıralım, saçmalamayalım lütfen yani...

Doğrusunu söylemek gerekirse bir an hepimiz Tophane olayları ile yenilgi psikozundan kurtulup kontratağa geçebileceğimizi sandık. Yine yanıldık arkadaşlar! Tamam, sanatçı dostlarımıza saldırılmış ama olayı bir aydınlanma savaşımı olarak yansıtınca yine madara oluverdik. Maraza sebebi ideolojik değil ki dostlar, semtin rant değerleriyle ilgili bir hazımsızlık! Bu kumaştan alelacele 2 Temmuz zıbını çıkarmaya kalkışan Bedri arkadaşımızın heyecanını takdir ediyoruz ama şık olmadı, bakın herkes "Tophane rıhtımında yaparlar kantar / Bu sosyete kızlarının hepsi de mantar" diye bizimle dalga geçiyor şu an. Üstelik ardından bu eski Yeşilçam şarkısının nakaratını da söylüyorlar. Nerede benim yakın gözlüğüm, hah, şöyle: "Çatlak patlak, delik de deşik, kambur kör, nalet malet, Hepsine bak, çek mastor çek, aman amman, dalgaya bak" Resmen böyle arkadaşlar; lütfen biraz toparlanalım. Ertuğrul, çocuğum pencereleri açıver sen, Yalçıncığım sen de herkese birer bardak su dağıt, Tansel somurtma sen de, herkese şöyle az şekerli bir kahve pişiriver, mutfak antreden sola dönünce ikinci kapı... Şimdi bu şarkıyı inceledim ben, çok ilginç; rahmetli Sadri Alışık "Şaka ile Karışık" filminde seslendirmiş; kendisi iyi müzisyendi, hatırlarız. İşte o filmde Ofsayt Osman karakterini canlandırmış. Jenerikte rahmetli Hulusi Baba şöyle takdim eder Osman'ı: "Bu film yenik, ezik ve beceriksiz bir gencin hikâyesidir; adı Osman'dı; bütün ömrü boyunca hiç gol olacak bir iş yapamadığından Ofsayt Osman demişlerdi adına!"

Arkadaşlar, bu tarif size neyi hatırlatıyor? Aynı biz yahu, aynı biz; hepimiz birer Ofsayt Osman değil miyiz yahu icabında? Çok etkilendim ben bundan. Film 1965 tarihli, Hulusi Baba, bir toplumsal sınıf olarak bizi yarım asır önceden tarif etmiş adeta. Şarkı müthiş, "Tophane rıhtımında yaparlar gemi/ Oturmuş ehli keyifler çekerler demi!" Kim bunlar, biziz işte!. Devam ediyor: "Tophane rıhtımında var bir meyhane/ Çok naz etme hanım abla doldur bir tane". E, şimdi gazeteleri okuyanlar, Tophane'yi nerdeyse Mekke-i Mükerreme civarında bir semt zannedecekler ayol. Yapmayalım, % 42 o kadar da kötü skor değildir; adam gibi çalışırsak düzeltebiliriz ama saçmalarsak hiç şansımız kalmıyor, ona göre... Özdemiir, saklama o şişeyi cebine bakayım, o kadar lâf nereye gitti yahu?

Medya maydanozlarının sendikal mücadelesi engellenemez!

Geçen hafta sizlere, bu satırların yazarının da eninde sonunda bir medya maydanozu şeklinde göründüğünden bahsederek, adı her ne ise, televizyon kanallarına çıkarak konuşma yapan, herhangi bir konu hakkında fikir belirten kişilerin bir araya gelerek örgütlenmesini, bir sendika çatısı altında bir araya gelmesinden bahsedeceğimi söylemiştim.

"Bu satırların yazarı" ibâre-sine bayılıyorum; nitekim yukardaki paragrafta bu ibareyi zevkle kullandım. İnsanın kendisinden bahsederken "Bu satırların yazarı" diye ötekileştirmesi -nasıl söylenir-, entelektüel bir haz veriyor. Düpedüz "Ben" demek yerine "Bu satırların yazarı" dediğinizde, daha işin başında "yazar" oluyor ve yazarlık kimliğini kendinize -sanki başkaları da aynı fikirdeymiş gibi- yakıştırmış oluyorsunuz; nitekim yukarda benim de bir medya maydanozu sayılmam gerektiğini anlatmaya çalışırken aslında benim değil de bu satırları yazan kişinin medya maydanozuna benzediğini imâ ettim ki, neticede "Ben maydanoz değilim; odur maydanoz" gibi bir ferahlık hissi bıraktı bende. Siz de ara sıra deneyebilirsiniz, iyi oluyor.

Gelelim sendika kurma konusuna. Arkadaşlar, daha işin başında iken söylemeliyim ki bu ülkede en fazla emeği tüketilen ve yaptığı işten ötürü hakkı verilmeyen -yani ücreti demek istiyorum- kitle, medya arayüzleri kitlesidir. Ki bunların boğaz tokluğuna çalıştıklarını söylemek bile hayli iyimser bir ifade olur!

Bir tartışma programına çıktıkları için ücret hakettiklerini genellikle düşünmezler bir kere; hatta bunların bazılarında program bittikten sonra, "Yahu borcumuz kaç kuruş arkadaş; para teklif etmeyi unuttum, ayıp oldu mu acaba?" diye bir mahcubiyete kapılanlara bile rastlanmıştır. Yayıncılar açısından bu durumun mahzuru yoktur; yayıncılar, o kişiyi yayına çıkarmakla ona ve sülâlesine büyük bir iyilikte bulunduklarını, şahsen tanınmasına fevkalade bir katkı sağladıklarını ve bu işin esasen "Bilâbedel" yapılması gerektiğini düşünüyor olsalar gerektir.

Boğaz tokluğu derken mübalağa ettiğimi sanmamalısınız; ara-sıra kuru pasta, sandviç ama her hâl ü kârda çay ikram ederler ve bundan ötürü -Allah için- katılımcıdan "hesap" istendiğini ben şahsen duymadım.

Bu işler şöyle olur: Programın yapımcıları, sesinde güzel tınılar ve cıvıltılı melodiler barındıran bayan yardımcıları aracılığıyla yayın öncesinde maydanoz, pardon arayüz arkadaşımıza programa katılma davetinde bulunurlar. Kabul buyurulursa buluşma saati kararlaştırılır; belirtilen adrese bir otomobil gönderilir. Aynı otomobil, katılımcı sendika mensubumuzu iş bitiminde dilediği adrese bırakacaktır.

Sosyal haklarımızın tamamı işte bu kadar sevgili vatandaşlarım; bu adam ne yer, ne içer, bu iş için gerekli vakti nereden bulur; gömleğini kim yıkar, kravatını, ceketini kim ütüler, bunları hangi parayla satın alır gibi önemli olmayan ayrıntılar kesinlikle hatırlanmaz.

"Madem haklarınız bu kadar kısıntılı; siz de gitmezsiniz olur biter yahu; ne sızlanıp duruyorsunuz" diyeceksiniz fakat öyle değil. Sen gitmezsen, ben gitmezsem, onlar gitmezse, kim seyreder bu televizyonları diye bir olguyla karşı karşıyayız...

Sendika hakkımızdır fakat söke söke alır mıyız şüpheliyim.

Şüpheliyim çünkü bu sendikaya, arayüzü emekçi arkadaşlarımın "Amanin de sendikamız varmış" diye seğirtip üye yazılacaklarına pek ihtimal vermiyorum. Arayüzcü emekçi arkadaşlarımız, emeklerini arza sunarken örgütlü değil, ferdi hareket etmeyi tercih edeceklerdir genellikle; zira bu kitle, ferdiyet idrakinde Kaf dağlarının tepelerinden aşağı inmeyen, dayanışma ruhuna uzak ve fena halde "İndividual" bir topluluktur. Bu dostlarımız, herhangi bir moderatörün teklifi üzerine "Türkiye enine mi bölünsün, boyuna mı bölünsün?" başlığı altında kesintisiz altı saat tartışmak için hiçbir ön şart ileri sürmeyeceklerdir fakat, "Gelin bir sendika kuralım; emeğimiz karşılıksız kalmasın" denildiğinde kıyâmete kadar anti-sendikalist lâflar edeceklerdir; eminim.

Nereden biliyorsun diye sormadığınız için de teşekkür ediyorum ayrıca...

Kimse katılmaz ama yine de fikirlerimi yazayım şurada, böylece medya maydanozları sendikasının fikir babası olduğumu kimse inkâr edemeyecektir. Şöyle ki:

1- Yayıncıların tartışmacı temin etmek için önce sendikaya başvurmaları kanuni mecburiyet şekline konulduktan sonra yayıncıya iki seçenek verilecektir: Sıradaki tartışmacıyı mı isterseniz, yoksa ekstra bir aranjman mı tercih edersiniz? İkincisi daha pahalı bir tarifeyi gerektirecektir.

2- Tartışmacıların kazancı sendika havuzunda biriktirilir ve kesenekler kesilip budanımlar budandıktan sonra aydan aya üyeler arasında komünizan bir yaklaşımla üleştirilir.

3- Sendikayı tanımayan yayıncılar kara listeye alınır ve tartışma saatlerinde belgesel göstermeye mecbur tutulur.

4- Sendikalı arayüzü arkadaşlarını sendika senede dört takım elbise, altı takım gömlek, pabuç, çorap ve kravat alır; sendika merkezinde berber, sauna ve kondisyon salonu imkânları verir. Ayrıca boşta duran sendikalılar için diksiyon, durup dururken maraza çıkarma, RTÜK'e takılmadan küfür ve hakaret idmanları, su bardağı ile yapılabilecek saldırı teknikleri ve en önemlisi büyük ve boş lâflar ederken kimseye hissettirmemek gibi meslek içi kurs imkânları tanınacaktır.

5- Vesaire, vesaire, vesaire...

Evet, bir tarafta "Medya arayüzü" emekçilerini insafsızca sömüren ve bedavaya çalıştıran büyük yayın kuruluşları, öte tarafta kutsal sendika hakkımız...

Bütün medya arayüzü emekçileri, birleşin; bedavaya çalışmaktan başka kaybedecek hiçbir şeyimiz yok nasıl olsa!

Sendikal mücadelemiz engellenemez; tabii biz istemezsek...

'Kartaca mahvolsun!'; ee sonra?

Son günlerde ilki önemli, ikincisi ilginç iki köşe yazısı okudum; ilki, gazetemizin bilge kalemi Ahmet Selim Bey'e ait. "Seçmenler ve partiler" başlığıyla dün yayınlandı.

Önemli tesbitleri var: "CHP sola açılamaz. Açılınacak bir sol yok; sol artık siyasi değil entelektüel bir alan parçası. Siyasette pratikte hiç karşılığı yok... Sağa açılmaya kalksa; ne yapsa eğreti durur. Eski varlığı üzerinde yoğunlaşıyor sadece. CHP mürekkep lekesi gibi koyulaşıp hafiften genişliyor, AK Parti su gibi yayılma istidadında. Temel fark bu." Devam ediyor Ahmet Bey, "Türkiye'de sol (çok genel mânâsıyla) iktidar olamaz; yeni iktidar için yeni bir sağ alternatif gerekir ki bu da krizli bir yol. Bu sağlıksız dengeyi mürekkep lekesi gibi yoğunlaşan CHP'nin çırpınışı değil; su gibi yayılma imkânlarına sahip AK Parti'nin basiretli tedbirleri ve açılımları düzeltebilir. Aslında sadece CHP değil, AK Parti de kendini tam bilmiyor. Vaktiyle DP'nin, AP'nin, ANAP'ın da kendilerini tam bilememeleri gibi."

Hâcet yok ama özetleyelim: CHP'nin seçim kazanması hayâl-i muhâl; AK Parti'nin tek rakibi kendisidir. Yeni iktidar için bir başka sağ alternatif lazım fakat vaktiyle iktidar olmuş sağ partilerde kendilerini murakabe edip geliştirememek gibi ["Irsî" denilebilir mi?] bir kötü itiyad görünüyor.

Çok mühim tesbit ve teşhisdir. Testi kırılmadan yol göstermenin kadrini bilmeyiz biz pek. Döne döne okunmalı...

İkinci yazı, Ahmet Selim Bey'in yazısından üç gün önce yayınlandı ama, zıt mânâda devamı niteliğinde sanki. Yazarın ismini zikretmeyeceğim. Özetle şöyle diyor:

Referandum, AK Parti'nin % 45 civarında oy kazanacağını gösterdi. Bu halleriyle tek başlarına iktidar olurlar. Bunları durdurmanın yolu, merkez sağda oy koparabilecek yeni bir çekim merkezi inşâ etmektir. "Canım aslı varken taklidine ne gerek var demeyin, aslı gayrimilli, biz AKP'nin millisi ve bütün toplumu kucaklayanı yani, yeni bir ANAP veya DYP yaratılsın diyoruz!" Demokrat Parti olmaz, CHP'ye benziyor. Öyleyse DP'yi olması gereken çizgiye çekmek lazım. "Peki ne mi yapılmalı? Kamuoyunda bütün dikkatleri toplayacak şok adımlar atılmalı! Mesela ne mi? Bu aralar partisi SP ile ipleri kopma noktasında olan Numan Kurtulmuş, Demokrat Parti'nin başına getirilmeli!" Kurtulmuş DP genel başkanı olursa iktidara gelemez ama AK Parti'den oy koparıp aşağı çeker, AK Partisiz koalisyonların önünü açar.

Yazar, "Kurtulmuş ile akrabalığın mı var hemşehrim?" şeklindeki muhtemel itirazları -olanca saflığı ile- şöyle önlüyor: "Benim arayışım AKP'den tuğla sökebilecek yeni bir siyasi yapının hayat bulmasıdır ki bu ancak Kurtulmuş ya da benzerleri ile olur!"

Anladık fikir hürriyeti, fakat varlık sebebini AK Parti'nin mahvına adamış olmak da bir nevi maraz alâmeti değil midir? Doğrusu son zamanlarda bu kadar açık kalplilikle kaleme alınmış pek az köşe yazısı okudum. Saffetinden ötürü bu zâtı, "Yılın merdânesi" seçsek yeridir. Edebiyatta böyle açık açık fikir yürütme tarzına "Bilinç akışı" deniliyormuş, psikolojide nasıl isimlendirilir bilmiyorum.

Latîfe bir yana, referandum sonuçlarının bazı çevrelerde ne türden bir yılgınlık, nasıl bir çöküntü psikozu uyandırmış olmasını dikkate değer buldum. Referandumun altını çizdiği önemli hususlardan biri şu: Sırf Tayyip Erdoğan'dan nefret ettiği için, "Bu adam gitsin de nasıl giderse gitsin" önyargısıyla fanatik derecede hayırcı davrananlar vardı; bunları farkedince bir an, aslında öyle olmaması gerekirken II. Abdülhamid'e küfretmeyi insanlığın ilk şartı sayan bazı ricâli hatırladım. Abdülhamid'in iki kusuru vardı oysaki: İdarede istikrar ve siyasette uzun ömür!

Yeni gelişmelere bir de bu gözle bakmanızı istedim.

İç siyasetimizde 'deniz' faktörü

İskenderun’dan başlayarak Akdeniz sahiline, oradan Ege boyunca Trakya’ya doğru uzanan hayır rengine boyanmış iller, siyasetin sosyolojiyle kesiştiği yerde yeni yorumlara kapı araladı. Karadeniz haricinde Türkiye’nin bütün kıyı şeridini izleyen hayırcı dalga ne anlama

geliyor sorusunu hâlâ tartışıyoruz. Söz konusu iller, altyapı meselesini önemli ölçüde aşmış, nisbi olarak gelir ve refah seviyesi, eğitim derecesi yüksek vilayetler. Ayrıca bu illerin turistik potansiyeli yüksek olduğu gibi Türkiye'nin en bereketli ve verimli endüstriyel tarım alanları bu şerit üzerinde bulunuyor.

Geçen hafta İzmirli bir okuyucum, kendi yorumunu ihtiva eden uzunca bir mektup gönderdi. Emekli ordu mensubu olmasına rağmen bu okuyucunun tahlilinde ilgi çekici noktalar vardı ve özetle şu fikirler ileri sürülmekteydi:

DENİZ, DELİKANLIYI BOZAR MI?

"Hayır oyu kullanan şeritte yaşayan insanların daha çağdaş ve modern, kalkınmış, eğitim ve kültür seviyesi itibariyle yüksek oluşları hadiseyi tek başına izah etmiyor; öyle olsaydı İstanbul, Ankara, Bursa, Kocaeli, Kayseri, Trabzon gibi yerlerde de aynı siyasi davranışı görmek gerekirdi. Asıl izah edici faktör bu şeritte yaşayanların hayat tarzı ve dünya görüşüdür. CHP'nin denize sahili olan turistik potansiyeli yüksek illerde daha çok taraftar bulması tesadüf değildir. Bu illerde nisbi refah ve serbest hayat tarzı, ailede gençler üzerinde kontrolü zayıflatmış bulunuyor; bölge ekonomisinin turizme yaslanması kültürü kozmopolit yönde değiştiriyor, gelenekler zayıflıyor. Bu kültürden uzaklaşmak, alışılmış serbestiyi kaybetmek, turizmin gerilemesi, gelirin azalması gibi algılanıyor. Bu hayat tarzı, laikliğe bakış açısı sebebiyle CHP'nin sahiller boyunca tercih edilmesine yol açarken, CHP yandaşlığı kendiliğinden AK Parti düşmanlığı ile tahkim ediliyor."

DÜNYA GÖRÜŞÜ FARKI DEĞİL, APAÇIK NEFRET...

Burada biraz ara vermemiz gerekebilir çünkü hayır oylarında, CHP'nin fikirlerine duyulan hayranlıktan ziyade "AK Parti'nin düşmanı ve alternatifi" şeklinde bir izlenim uyandırmasının daha tesirli olduğu kanaatini ben de paylaşıyorum. CHP, bu referandumda aynı doğrultuda politika geliştirdi: Paketin muhtevasına girmeden AK Parti'nin ve hükümetin gizli bir gündemle ülkeyi ele geçireceği teması üzerinde durdu ve hayrettir, başarılı oldu. Oysa ki okuma-yazma oranı itibariyle "Okumuş" bir kitle olması icab eden CHP yandaşlarının, en azından bir metin analizi, bir muhteva tahlilinde bulunarak, AK Parti'ye karşı körüklenen nefretten ziyade CHP'nin fikriyatını öne alması beklenirdi.

Somut, elle tutulur ve irdelenebilir projeler yerine korku ve endişeleri abartarak siyaset yürütmek bir sanatsa, CHP'nin referandumda bu sanattan önemli örnekler gösterdiğini teslim etmemiz gerekiyor.

DENİZ KUVVETLERİ NİÇİN DAHA BİR MUHALİF?

Okuyucu mektubunda asıl dikkat çekici husus, pek iyi ifade edilememiş olsa da "Deniz" faktörüdür. Şöyle izah ediliyor özetle: Vaktiyle Batı Çalışma Grubu, kara, jandarma veya hava kuvvetlerinden ziyade deniz kuvvetleri bünyesinde yarı illegal bir yapı oluşturmayı

başarmıştı. Deniz kuvvetleri, personel istihdamında daha çok denize kenarı olan il ahalisini tercih ediyor. Son iki yılda iddianamelerle ortaya çıkan illegal yapılanmalarda da deniz kuvvetleri, anlamlı bir öbek teşkil edecek derecede çok zikredilmektedir. Silahlı kuvvetlerin tamamına eşit derecede dağılmış olması gereken laiklik hassasiyeti ve irticâ düşmanlığı, katsayı itibariyle deniz kuvvetlerinde birkaç katına çıkıveriyor. Okuyucum, "Bu bir tesadüf olamaz, aradaki bağ bârizdir; deniz sahillerindeki serbest hayat tarzı, kendini savunmak için dine ve dindarlığa karşı sert tepkiler gösteriyor" demeye getiriyor.

...

Bu tahlil hakkında fikir yürütmezden evvel, iki önemli noktayı tesbit etmek gerekiyor; bunlardan ilki, bahsedilen kıyı şeridinde illerin anlamlı bir ağırlıkta "Hayır" oyu kullanmadığıdır. Söz konusu illerin yarısından çoğu yüzde 50 civarında öbekleşen bir hayır tercihinde bulunduğu gibi evet tercihi yapan illerde de yarıya yakın ekseriyette hayır oyları verildi. İkinci husus olarak Karadeniz sahillerimizin söz konusu hükümden ayrı tutulması lüzumu ortaya çıkıyor. Karadeniz, belki hırçın tabiatı gereğince deniz ve tatil turizmine imkân vermemesiyle "kıyı şeridine bağlı burjuva hayat tarzı" ortalamasının dışında kalıyor ve genellikle muhafazakâr Anadolu değerleriyle ortaklık gösteriyor.

DENİZCİLER, HER ORDUDA DİĞERLERİNDEN BİRAZ FARKLIDIR

Tarih boyunca liman şehirlerinin, başka kültürlerle temasa yatkın; sahil yerleşim yerlerinde yaşayan insanların kozmopolitizme açık, yumuşak, barışçı ve konformist karakterli bir hayat tarzını takib ettikleri ileri sürülmüştür.

Türkiye haritası üzerinde hayır oyu veren illerin mânidar bir şerit takip ederek güneydoğu sahillerinden kuzeybatıya doğru ilerlemesi elbette kayda değer bir veridir fakat "deniz" faktörünün kendi başına anlamlı olduğunu zannetmiyorum. Özellikle deniz kuvvetlerinde yoğunlaşan laikçi tepkilerin, sahil kökenli personel istihdamıyla ilintisi de ihtiyatla yaklaşılması gereken bir tespit gibi görünüyor bana. Ne var ki bu ihtiyat payı, deniz kuvvetlerindeki "Siyasete müdahale eğilimi"nin güçlü ve anlamlı bir olgu teşkil etmesini gölgelemiyor. Bu hadiseyi ancak deniz kuvvetlerinin istihdam politikası, eğitim programları ve ömrü denizlerle limanlarda geçen asker kişilerin oluşturdukları meslek geleneklerinde aramak daha doğru olacaktır. Askerlik yapmış olanlar, savaşçı (muharip) birliklere mensup subayların destek birliklerini –sırf muharebe hattının gerisinde mevzilenmekten ötürü- hafifsediğini bilirler. Kara ve havacıların ise denizcileri, özellikle disiplin konusunda eleştirdikleri mâlumdur. Disiplindeki standart farkının, denizlerde yaşamak ve savaşmak lüzumundan doğan farklar olduğunu peşinen tahmin edebiliriz fakat buna ilaveten deniz kuvvetlerinde, diğer ordu birliklerinde yadırganacak ölçüde "Laikçi hayat tarzını korumak endişesiyle siyasete müdahale arzuları" yeşerdiği de görmezden gelinemez. Ordunun siyasete müdahale ettiği olayların listesi gözden geçirildiğinde denizcilerin, özellikle son zamanlarda

daha fazla endişe taşıdıkları ve daha çok müdahale arzusu besledikleri anlaşılıyor. Bu mesele, nihai planda genelkurmay karargâhının cevap vermesi gereken bir problemdir.

ASIL ENDİŞE ETMEMİZ GEREKEN...

Kaldı ki deniz kıyısında yaşayıp geçinenlerle kara ikliminde yaşayanlar arasındaki dünya görüşü farkı, sadece Türkiye'ye mahsus olmayıp neredeyse evrensel bir sosyolojik kategori teşkil eder ve bu farklılığı bir dereceye kadar tabii kabul etmek zorundayız. Endişelenmemiz gereken şey, Türkiye'de iç siyasetin gizli niyetler, korkular ve düşmanlıklar üzerine bina ediliyor olmasıdır bana göre; bu tutum, referandum ve öncesindeki genel seçimlerde bir AK Parti eleştirisinden ziyade bir AK Parti düşmanlığı olarak ortaya çıktı ve korku hızla politikleştirilerek kitlelere bulaştırıldı. Tehlikeli olan ve mutlaka düzeltilmesi gereken arıza buradadır; insanların politik fikirler etrafında öbekleşmesi ne derece normal ve sağlıklı ise, insanların korkularından yakalanarak siyasi cepheleşmeye itilmesi o derece tehlikeli ve faydasızdır.

Türkiye'de siyasi muhalefet, proje itibariyle cezbedemediği kitleleri, korkularına hitap ederek sertleşmeye ve kendi zeminini korumaya çabalıyor. İşte bu gelişme için gerçekten endişe edebiliriz.

Antalyalılar, başkanınızın kadrini biliniz!

Sevgili Antalyalılar, onu bilir, onu söylerim: Belediye reisinizin kadrini biliniz!"Niçin yahu?" diyeceksiniz, izah ediyorum:

Mâlum-ı âliniz çağdaşlığın, modernliğin ve -bence hiç ilgisi bulunmamasına rağmen- laikliğin en görünür alâmeti alkol ve alkol etrafında teşekkül eden hayat tarzıdır. Aziz Antalyalılar, bu memlekette uzun yol şoförlüğünün yüksek mektebi var fakat bakınız, adam gibi içmenin okulu yok. Gençlerimiz izbe meyhane köşelerinde, salaş birahane salonlarında, olmadı poşete doldurdukları bira şişeleriyle çeşmebaşlarında birbirine bakarak içmeyi öğreniyor. Sorarım size, bu doğru bir eğitim şekli midir aziz Antalyalılar? Bakınız, gözümüzden bile esirgediğimiz sevgili gençlerimize reva gördüğümüz terbiyeye, tahsile, görgüye bakınız. Atatürk, ülkeyi gençlere emânet etti; biz bugün onlara adam gibi içki içmeyi böyle yarım yamalak, lümpen, âdeta kırosal tecrübelerle mi gösterip çağdaş insan olmayı öğreteceğiz? Vah bize, yazık bize!

Alaman milletinin sittîn seneden beri huşû ile idrâk etmekte bulunduğu aziz "Oktoberfest"i (Bazı kazatalarda Oktoberfest festivali yazıyor ki yanlıştır; "Fest" zaten bayram demektir azizler!") başkanınız ayağınıza kadar getirdi. Başkan Hayri Gülle'nin sizin için yapmayacağı şey yok, "Bu fikri aklıma arkadaşlarım soktu. Onlara gerçekten çok teşekkür ediyorum." diyerek hizmette sınır tanımadığını belirten başkan, netekim Almanya'nın Antalya Konsolosu Frank Urbschot'un da hazır bulunduğu festivalde tâ Almanya'dan gelen dansçılara eşlik edip

onlarla dans etmiş ve geleneksel Bavyera fıçı birasının musluğuna tahta çekiçle ilk darbeyi indirerek kadeh kaldırmıştır. Başkan Gülle zaman zaman bira içtiğini ancak en fazla iki tane içebildiğinin altını çizdikten sonra, "Üçüncüsü olmaz. Ben de çok eğleniyorum ve bira içerek onlara eşlik ediyorum" demiştir.

Dikkat buyrunuz, bazı sağcı basın çevrelerinin yaygara yaptığı gibi başkan, herkes içki içsin demiyor, "İçecekseniz adam gibi için; yolunu yordamını öğrenin; bakınız ben size örnek oluyorum" demeye getiriyor.

Kabahat hükümetindir efendiler. "Bira nasıl içilir; hangi içki neyle içilir, nerede durulur?" konusunda İçişleri ve Sağlık bakanlıkları hangi tedbirleri almıştır? Almamıştır! Bu konuda hükümetten hayır gelmeyeceğini sezerek kolları sıvayan başkan Gülle bu uğurda bazı kesimlerin kendisini eleştireceğini fakat kendisinin çok mutlu olduğunu, festivale karşı çıkanların siyasi bir söylem geliştirdiğini, biranın sadece bir araç olduğunu (Motorsuz vasıta!), bunun ötesinde söylenen her şeyin laf-ü güzaf, provokasyon ve kışkırtıcılık olduğunu önemle tesbit etmiştir. Daha ne yapsın başkanınız aziz Antalyalılar?

E, n'oldi sonra? Festivale katılan gençlerimizden biri aşırı alkol yüzünden öldü. Şimdi bazı sağcı, bidon kafalı çevreler, "Vaay başkan, çocuğun ölümüne sen sebep oldun, millete bedava bira dağıttın; onlar da içip zıvanadan çıktılar" diye cayırtı koparıyorlar. İlgi ve alâkası yok efendim. Bu gencimizin müessif ölümü başkanımızın bilimsel ve eğitsel yaklaşımını bilakis doğruluyor. Bu gencimizi biz, mutaassıp hayat tarzının topluma dayatılması sonucu, içki içme âdâbından uzak kalmış tutucu bir cemiyetin kurbanı olarak görmeliyiz. Netekim Hayri Başkan, "İçmesini bilmiyorsa ben ne yapayım?" diyerek bu duruma esaslı bir vurgu yapmıştır.

İçmesini bilmiyoruz arkadaşlar; kabul edelim. Bu bir kültür ve ilerlemişlik meselesidir. Bilmemek ayıp değil, öğrenmemek ayıptır. Bizler ki Bekri Mustafa'nın torunlarıyız; yakışıyor mu efendim, istirham ederim.

Ha, eğitim zayiatıdır o; bazen olur!

2010

30 Ekim

Bekirist! Zaman Gazetesi

27 Ekim

Ahmet Rifat Çalıka'nın hâtırasına saygı Zaman Gazetesi

25 Ekim

Devleti kırıp dökmeden yeniden kurmak! Aksiyon Dergisi, Zaman Gazetesi

25 Ekim

Altın yumurtlayan tavuğu keselim mi yani? Zaman Gazetesi

24 Ekim

Çiçekler Zaman Gazetesi, Pazar Keyfi

23 Ekim

Zombi oldunuz yahu! Zaman Gazetesi

20 Ekim

Akşamları çay muhabbeti, geceleri tövbe istiğfar... Zaman Gazetesi

18 Ekim

Diyanet devrimi! Zaman Gazetesi

17 Ekim

Kültür-sanat fetişizmi ve faşizmine karşı omuz omuza Zaman Gazetesi, Pazar Keyfi

16 Ekim

Tutankhamon'un lâneti Zaman Gazetesi

13 Ekim

Son damla! Zaman Gazetesi

11 Ekim

Hiddink gitsin; ben geleyim! Zaman Gazetesi

11 Ekim

Cemaat Aksiyon Dergisi

10 Ekim

Bizim ollalar Zaman Gazetesi, Pazar Keyfi

09 Ekim

Canım köpekler cici kediler, vahşi ayılar Zaman Gazetesi

06 Ekim

Çiir-kiin! Zaman Gazetesi

04 Ekim

Dil Bayramı mı demeli, matem günü mü? Aksiyon Dergisi

04 Ekim

En yeni Türk devleti Zaman Gazetesi

03 Ekim

Üç keçi Zaman Gazetesi, Pazar Keyfi

02 Ekim

Nerede ihlâs? Zaman Gazetesi

Nerede ihlâs?

Hutbenin başında kıraat olunan âyet ve hâdislerden anlaşıldı ki, ekim başlangıcı olması hasebiyle Camiler ve Din Görevlileri Haftası'nı idrak etmekteyiz!

Üşenmedim saydım; mahalli kurtuluş günleri hariç, tam 68 tane özel gün ve haftamız var. Cuma namazlarında şöyle saded harici ve rutin dışına çıkan bir hutbe dinlemek için pek az şansımız kalıyor; sebebi mâlum; 52 haftanın şöyle okkalı bir yekûnu, "Bu haftayı nasıl anlamalıyız?" konusunda Diyanet'in hazırlayıp fotokopiyle çoğaltarak din görevlilerine ulaştırdığı beylik, heyecansız metinleri dinlemekle geçiyor.

Böyle bir hafta hiç olmasaydı ne eksilirdi deryâ-yı izzetimizden, bilemem. Özel hafta ilân etmeden belki bir mesele hakkında gerekli zihin yoğunluğunu toparlayamayacak kadar dağınık ve şıpsevdi tabiatımıza bağlanabilir bu durum; ne var ki, bir meseleyi görünmez kılmak için aynı yola başvurmak da aynı kapıya çıkıyor bana göre. Kimse aldırış etmiyor yani.

Hutbede mevzû camilerden, mescidlerden açılınca Efendimiz'in o güzel sözünü hatırladım; diyor ki: "Yeryüzü bana namazgâh ve sebeb-i tahâret kılındı. Bu itibarla, ümmetimden namaz vaktini idrak eden herkes; (bulunduğu yerde) namaz kılsın!" Mahalle camimizin imamı bu hâdisi zikretmedi; onun yerine mescidleri inşâ ve ihyâ eden kişileri öven âyet ve hadislerden bahsetti. Bu hadîs, Buhârî'nin Teyemmüm kitabında geçiyor, ilk bakışta doğrudan teyemmüm ile ilgili gibi görünüyor; nitekim, "Basmasa mübârek kademin rûy-i zemîne/ Pâk etmez idi kimseyi hâk ile teyemmüm" beyiti de bu nükteyi pek zarîf, pek Müslümanca bir edâ ile vurgulamaktadır. Ne var ki hadîsin asıl nüktesi yeryüzünün, bütün arzın mescid kılınmasıdır; böylece, husûsen Müslümanların tasarrufuna ayrılmış bir mekân olmaksızın kulluk borcumuzu, -temiz olmak kaydıyla- her yerde yerine getirebiliyoruz.

Arz yuvarlağının namazgâh oluşu, insanın sadrını kozmik sınırlara doğru yükselten ve genişleten müthiş bir ifâdedir.

Aynı güne tesadüf etmesi itibâriyle tarihi Ani harabeleri içinde yer alan Fethiye Camii'nde kim bilir kaç seneden beri ilk defa cuma namazı kılındığı haberi dikkat çekiciydi. 1986'da, askerî alan içinde kaldığı için rica-minnet özel izinle gezebildiğimiz Ani harabelerini gezmiş ve hayran olmuştum. Fethiye Camii'nde ilk cuma namazını Sultan Alparslan'ın kıldığı rivâyet ediliyor; sonuncusu ise Devlet Bahçeli'ye nasib oldu. Allah kabul etsin. Kültür Bakanlığı'nın özel izniyle gerçekleşen bu cuma namazının görüntülerinde yadırgadığım tek şey, ön saftan daha önde, yani minberle mihrab arasına mevzilenmiş foto muhabirlerinin, ilk sünnet kılınırken şakır şukur çalışmaları oldu. Anladık ilginçtir, anladık bir siyasi liderin namaz esnasındaki görüntüsü daima haber değeri taşır ama ilk safın önüne âdeta basın tribünü kurarak fotoğraf çekilmesine kolaylık sağlandığı hissi uyandırılırsa işin ihlâsı kaçar. Nitekim kaçtı gitti, nerede ihlâs?

Benim şahsî tahminim, Sayın Bahçeli'nin, Fethiye Camii'nin içinde fotoğraf çekilmesine izin vermeyeceği istikametinde idi. O yüzden biraz şaşırdım açıkçası; halbuki aynı Bahçeli, Ramazan Bayramı namazından sonra Başbakan'ın parti otobüsünden oradakilere konuşma yapmasını haklı olarak eleştirmişti. Namazgâh civarında siyâsî eylemde bulunmak ne Başbakan'a ne de Bahçeli'ye yakışıyor; durum gösteriyor ki, Numan Kurtulmuş'un yeni parti kuracağı haberiyle birlikte önümüzdeki aylarda merkez sağda pabuç fiyatları hızla yükselecektir.

Üç keçi

Coğrafya bilgim fena değildir. Bizim kuşak, çocukluğunu televizyonsuz geçirdiği için gece saatlerinde kendi aramızda oyun oynamak canımız çektiğinde birer defter yaprağı koparıp ya "İsim, ülke, başkent, cisim, dağ, nehir" yarışması oynar veya bir harita atlasıyla birbirimize -diyelim ki bir dakika içinde-, adı az duyulmuş bir şehri bulmasını isterdik.

Coğrafya derslerinde üzerimize asla vazife olmayan ülkelerin haritasını ezberlemek de cabadan...

Tamam coğrafyam iyidir, Nijer'in Afrika'da bir ülke olduğunu da biliyorum ama haritada ismi olmasa "şudur" diye gösteremem hemen.

Nijer Afrika'nın değil, dünyanın en fakir, en gariban ülkesi; 300 bin kişiye bir doktor düşüyor. Bir milyon kişiye üç. 13,5 milyon nüfusu var.

Nüfusunun % 92'si Müslüman; bu oranın % 99'a vardığı da ileri sürülüyor ama bu noktada halkın hangi dine inandığı ikinci derecede kalıyor.

"Nijer tohumu" denilen hububatla besleniyorlar esas olarak; bizde bu tohum, "Nijer yemi" adıyla muhabbet kuşu besleyenlerin ilgi alanına giren bir ürün. Bizim kuşlarımıza yedirdiğimiz şey, Nijer halkının temel gıdası, tek yönlü beslenme yüzünden halk hastalıktan kırılıyor.

Lâfı uzatmayacağım; basında birkaç kere bizim doktorların Afrika'da bir ülkede göz ve katarakt ameliyatı yaptıklarına rastlamış, memnun olmuştum; böyle ayrıntılar hemen unutulup gidiyor, "Aferin be gençler" deyip geçiyoruz genellikle.

Geçenlerde İsviçre'de yaşayan Ermeni hemşehrim Vahan Şişmanoğlu ile Taksim'de buluşmuştuk; eksik olmasın, zarif eşi Heike Hanım'ın pişirdiği ev pastasına ilâveten kendisi marangozluktan emekli olduğu için "Son işi" olarak bana bir kağnı maketi yapıp, ta Zürich'lerden buralara erinip üşenmeden getirmiş. Çok duygulandım elbette. Memleket âşıkı, tatlı dilli, ganî gönüllü bir adam. Kendisinin pek özlediği Adana kebap faslından sonra Sahaf festivali'nde zaman geçirip çay içtik. Vahan Usta 17 Eylül 1960 tarihli bir Akşam gazetesi aldı sahaftan (Erbâbı o gazetede hangi fotoğrafların olduğunu iyi bilir!); ben de Refik Halid üstâdımın itinayla ciltlenmiş sekiz kitabını çantaya koydum, vedâlaşıp ayrıldık. Metroya girdim, girişte bir sergi ilanı dikkatimi çekti: "Yoksulluğun gülen yüzü Nijer" diye bir afiş. Afişte dünyanın en güzel çocuklarından biri tebessüm ediyor.

Daldım içeriye. Oo, birbirinden güzel ve fantastik Afrika ve Afrika fotoğrafları. "Kim çekmiş bu güzel fotoğrafları?" diye bakınırken gençten bir adam yaklaştı yanıma. Meğer tabib imiş, Ürolog Dr. Serhat Onur.

Meğer ara sıra gazetede gördüğüm o bizim doktorlar, bu gençlermiş.

Tanıştık, konuştuk; beş dakika sonra "Gönüllü" oldum.

Nedir gönüllülük, izah edeyim: Ayrıntılı bilgi isteyenler (gonulluler.info) sitesinde etraflı bilgi bulacaklardır, fakat benim için gönüllülük o andan itibaren, dünyanın en yoksul insanlarına sağlık hizmeti, içme suyu, gıda, hatta maişeti temin için "keçi" götüren fedakâr delikanlılara,

genç kızlara, arslan yürekli adamlara destek anlamına geliyor. Bunlara ilaveten çölün yüz metre dibinden su çıkarıp, yedi ceddinize rahmet okutuyor bu gönüllüler.

Yanlış duymadınız, keçi. Bizim bildiğimiz keçilerden biraz ufakça, kahverengi uzun tüylü, pek güzel, pek şirin hayvanlar. Gönüllüler organizasyonuna 180 dolar bağışta bulunursanız onlar sizin adınıza bu sevimli hayvanlardan (Biri erkek, iki süt keçisi) üç tane satın alıp dul ve yetim ailelerine hîbe ediyorlar. Sizin üç keçiniz birbuçuk sene sonra 16 keçiye kadar çoğalıyor; o zaman o aileden üç keçiyi geri alıp bir başka aileye devrediyorlar.

Sadaka câriye; akıp giden hayır. Bir yetimin, dulun, öksüzün, yoksulun hayatını kurtarmış oluyorsunuz 180 dolarlık üç keçiyle.

Gönüllü formunu keyif ve iftiharla doldurduktan sonra çalışmalarını daha yakından tanıyabilmem için bir DVD verdiler. İçinde hayli (Birkaç binden fazla!) video ve seyahat fotoğrafları var; hâlâ tamamını bitiremedim ama ne zaman bir dosyasını açıp seyretmeye başlasam, kahramanlık filmi seyreder gibi göğsüm kabarıyor, gözlerim sulanıyor, "Aferin be gençler" diyorum, "Bunca sene Türk milliyetçiliği davası güttüm de bir gün bile sizin yaptığınız hayır derecesine erişemedim" diye hayıflanıyorum.

Gençken hayalimizde ayyıldızlı bayrağı Moskova'ya dikmek gibi hayallerimiz vardı; o kadar zahmete gerek yokmuş. Bizim gönüllü doktorlarımız, gömlek büyüklüğündeki Türk bayrağını, derme çatma bir ameliyathanenin adi fayansla kaplı kan lekeli duvarına flaster ile öyle bir tutturuvermişler ki Viyana'yı fethetmenin keyfi yanında solda sıfır kalır... Öyle bir temsil ki on numara yani...

Bayrak kısmı, işin bilmem kaçıncı derecede ayrıntısı; bayrak asmasak- sancak göstermesek de olur; muhtaç insanların acısını dindirmek, karnını doyurmak gibi bir saadet neyle değiştirilebilir ki?

Eğer hayır işi için bir tarafa ayırdığınız 180 dolarınız varsa, (gonulluler.info) adresindeki banka hesabına yatırabilir veya 100 dolar verip, çöl ortasında açılan bir kuyudan hisse sahibi olabilirsiniz.

Ne hissesi diye sormayacaksınız değil mi; Sevap hissesi!

Not: Gönüllüler hizmetine katılan doktorlarımızın hikayesi bir başka yazıya inşallah!

Üç keçi, bir hayat

Nijer'de çok eşli evlilik ve boşanma kolaylığı, çok sayıda yoksul dul kadın ailesi ortaya çıkarmış. Üç keçisini, gönüllü temsilcisinden teslim alan dul hanım, Nijer şartlarına göre

çocuklarını çekip çevirecek bir imkâna sahip oluyor. Dosya kâğıdında, bağışçının adı yazıyor ama siz isterseniz yaptığınız hayır ebediyyen saklı kalabilir.

Kültür Bakanlığı'na ve Millî Kütüphane'ye açık dilekçe

Almanya'dan yazan Ozan Or-kun'un çok ilginç bir ricası var ilgili makamlardan; diyor ki, "Her gün otobanda temiz 50 dk. yolum var; bu esnada etrafa ve yola bakmak dışında bir şey yapamıyorum. Sonra sesli kitapları keşfettim, Almanca yayın bol fakat gönül istiyor ki insan anadilinde dinlesin." Gerisini ben tamamlayım; okuyucu, Türkçe sesli kitaplara da erişmek istiyor fakat Türkiye'de sesli kitap dinleme ve edinme (Yani internet sitesinden indirme) imkanı sadece görme özürü olanlara tanınıyor.

Kültür Bakanlığı'nın, Milli Kütüphane'nin yöneticilerine rica ediyorum; bu hizmeti, bütün edebiyat severlerine açamazlar mı acaba? Gençlerimizin kulaklarından eksik etmedikleri MP3 çalarlarında, pop müzik yerine edebi eserler dinlemelerini herhalde benden daha çok arzu ederler.

"Kendim için bir şey istiyorsam nâmerdim" demiyorum; hem kendim, hem de sesli kitap dinlemek isteyen herkes için rica ediyorum. Eminim ki görme özürlü olanlarımız, şu küçücük imtiyazlarını bizimle bölüşmekten zevk duyacaklardır.

Saygıyla arzederim efendim.

En yeni Türk devleti

"Numaralı Cumhuriyetçi" lâfı, basınımızda hâlâ ağır hakaret cümlesinden muamele görür. Doğan grubunun müfrit vatanperver kalemleri, reâyadan birini dövmekten beter edecekleri zaman onun numaralı Cumhuriyetçi olduğunu imâ ederlerdi vaktiyle.

Cumhuriyetleri, daha doğrusu bir devletin muhtelif hâllerini ve safhalarını numaralandırmak, siyaset biliminde Fransız geleneğidir; ayrıntısına girmeye gerek yok fakat şu kadarını tesbit edebiliriz: Atatürk'ün kurduğu Cumhuriyet'ten bugüne hayatiyeti koruyabilmiş pek az şey kalmıştır; kurum isimleri: Meclis, Danıştay, ordu, yargı, vakıflar, TDK, CHP, TTK ve İş Bankası... Ne var ki, İş Bankası hariç, bu kurumların mâhiyeti, başlangıç anıyla kıyaslanmayacak derecede başkalaştı. Her şeyden önce I. Cumhuriyet'e, yani Atatürk'ün kurduğu devlete rûh kazandıran 1924 Anayasası değişti. Biliyorsunuz bu anayasayı 27 Mayıs darbesini yapan cuntacı Milli Birlik Komitesi üyeleri ortadan kaldırıp, "daha iyisi"ni, sonra 1982'de çok daha iyisini yapmışlardı, da düzelteceğiz diye burnumuzdan geliyor!..

Cumhuriyet'in 88. yaşgününü kutlayacağız; hangi cumhuriyetin? O cumhuriyet yok artık; o cumhuriyeti 1960 yılında darbeci subaylar yıktı, yerine başka bir şey kurdular. Bugün sağını solunu onarıp ayakta tutmaya çalıştığımız uzviyet, darbeci ve anayasa yapıcısı askerlerden devraldığımız başka bir kamu idaresidir.

Uzatmayalım, tezim şudur: Biz bugün muasır mânâda ilk defa eli yüzü düzgün bir kamu idaresi, yani bir devlet kurmakla meşgulüz.

İyi-kötü bir devlet ve siyaset felsefemiz, bir hukuk felsefemiz, maarifimiz, lisânımız yok muydu; vardı! Yok saydık, yeni bir şey yapalım, kervan yolda düzülir diye düşündük. Yürümedi. Ârızalar çıktı, darbelerle düzeltmeye kalkıştık. Devleti, milletle değil bürokratik azamet ve tahakkümle ayakta tutmayı tercih ettik. Dış dünya ile hemâhenk olalım derken her adımda tökezledik; kâh biz aksilendik, kâh "Düvel-i Ecnebiye"nin huysuzluğu depreşti, bir türlü aynı telden çalamadık.

Adalet mülkün temelidir derler ya, 88 seneden beridir "Hakîm, fehîm, müstakîm, emîn, mekîn, metîn" duruşlu bir adliye teşkilâtımız olmadı, beceremedik. Hâlâ "Yargıyı ele geçirme" münakaşaları ayyuka çıkmakta. Ordumuz, milleti koruma görevini hiç üzerine alınmayıp, durumdan vazife çıkararak üstlendiği rejimi koruma vazifesini de vara-yoğa darbe yapmaktan ötürü yüzüne gözüne bulaştırınca "Kendisi muhtâc-ı himmet bir dede" durumuna geldi. Ekonomide "Bürokrat harcasın, millet nasıl olsa öder" formülünden yakayı kurtarmak için hâlâ neler çektiğimizi görüyorsunuz. Birbuçuk asırlık parlamento tecrübemizde dönüp geldiğimiz yer, bütün Temel fıkralarına rahmet okutturacak bir ferâsetle yasama dokunulmazlıklarının kaldırılması meselesidir. "Bizde de iyi şeyler oluyor canım" diye moral düzeltmek için ara sıra bakıp örnek gösterdiğimiz ÖSYM'ye bile bir haller oldu; meğer tilkilere ciğer emanet etmişiz!

Basın hayatını bu listeye katmıyorum; sansürden nefret eden Türk basını, Cumhuriyet döneminde ilk defa hür yayın hayatıyla 1946'da tanıştı.

Ha, bu arada en mühim unsuru unuttuk; 88 senedir bir "Millet" olabilmek için didinip duruyoruz; 78 sene önce inkılâp yaparak Türkçe'yi berhava edenlerin torunları, bugün Kürtçe'ye anadilde eğitim hakkı meselesini tartışıyor. Sağ elimiz, sol elimizle "barış" görüşmelerini sürdürmekte; ümitliyiz ama, olacak inşallah...

Vesaire, vesaire, vesaire...

Ben cumhuriyete numara vermiyorum; diyorum ki, biz daha yeni yeni doğru dürüst, âdil, halkı adam safına koyan bir kamu idaresi, bir devlet teşkilatı kurmaktayız şu an.

Dil Bayramı mı demeli, matem günü mü?

MHP lideri Devlet Bahçeli, 26 Eylül 2010 günü yayınladığı bir basın mesajı ile Dil Bayramı'nı kutladı. Bu mesaj, MHP'nin "Dil Bayramı" ve "Türkçe" kavramına bakış açısını göstermesi bakımından önemli bir belgeydi. Herkes bilir ki siyasi partilerde ve ilgili kamu kuruluşlarında bu gibi önemli gün ve bayramlar, çoğu defa liderin veya yöneticinin haberi bile olmadan danışman veya yardımcı sekreterler tarafından hazırlanan ve çoğu defa okunmadan imzalanarak resmiyet kazanan belgeler vasıtasıyla kutlanır. Bu yılın Dil Bayramı, hükümetle DTP arasında sürdürülen "yumuşama" görüşmelerinin tam ortasına ve özellikle DTP sözcülerinin, "ana dilde eğitim" talebini yüksek sesle dile getirdiği ilginç bir zamana denk geldiği için, sair zamanda bizzat kaleme alanların bile önemsemedikleri bu kutlama mesajını dikkatle okuyup satır aralarını tahlil etmek istedim.

'DİL DEVRİMİ' BÜYÜK TAHRİBAT YAPMIŞTIR

Evvela Dil Bayramı üzerinde durmalıyız. Dil Bayramı, 26 Eylül 1932 tarihinde I. Türk Dil Kurultayı'nın toplandığı tarihi vurgulamak bakımından kutlanan bir bayram. Türk Dil Kurultayı, bir sene önce toplanan Türk Tarih Kurultayı çalışmalarının devamı olarak gündeme gelmişti. Her iki kurultay, Türkler için yeni bir tarih ve dil tasarımı maksadına yönelikti; bu maksat kısaca genel Türk tarihi içinde Osmanlı asırlarının taşıdığı İslâmî vurguyu önemsizleştirmek, Türklerin kökeni hakkında yeni tezler getirerek onların medeniyet yapıcı, kurucu, fâtih ve en eski tarih aktörlerinden başlıcası olduğunu öne çıkarıp vurgulamaktı. Dil Kurultayı bu çerçeveyi şöyle tamamlayacaktı: Türkçe, dünyanın en eski dillerinden biriydi, hattâ diğer dillere kaynak olacak derecede eski ve zengindi fakat Osmanlıların "İslâmlaştırıcı" müdahalesi ve diğer bazı dillere (Münhasıran Arapça ve Farsça!) karşı duydukları anlamsız düşkünlük sebebiyle dejenere olmuş, aslından uzaklaşmış, bir avuç gayrımillî saray azınlığından başka kimsenin anlamadığı bir yüksek zümre dili haline gelmişti; eğer köklerine döner ve yabancı etkilerden arındırılırsa yeniden eski ihtişâmına kavuşacaktı.

Dil Kurultayı'nın ve "Bayramı"nın ardındaki temel varsayım buydu. Bu yaklaşım, 30'lu yıllar boyunca TDK aracılığı ile dilde tasfiye şeklinde anlayıp uygulandı. Arapça ve Farsça kelimeler Türkçeden atıldı. Dilin eski kaynaklarına dönüş amacıyla sözlük ve tarama çalışmaları başlatıldı.

Ne var ki çalışmalar başarılı olmadı; Türkçe, eski zamanlarda olduğu farz edilen ihtişâmına kavuşmak yerine bir karmaşanın ve ideolojik kavganın aracı haline geldi. "Tarihî Türkçe" için, Kurultay ve "Kurum"un koyduğu prensipler, tarihî devamlılığı içinde yaşayıp varlığını sürdüren Türkçe birikimi için yıkım oldu. Dünyanın en zengin dili olduğu varsayılan Türkçenin "özleştirilmiş" hali, kısa, tok ve sert hecelerden kurulu yapısıyla Türkçenin müzikal ahengini bozdu. Özellikle çok kullanılan Arapça kelimelerin yerine getirilen yeni

(uydurulmuş, türetilmiş) kelimelerle dilin günlük ihtiyaçları bile karşılamadığı fark edilince TDK'nin hâmisi Atatürk, bir yanlışlık yapıldığını fark ederek frene bastı.

Ünlü "Dil Devrimi" efsanesi böyle doğdu. Yanlış varsayımlar üzerine kötü bir uygulama getirilmiş ama sonuçları beğenilmemişti. Devletçi intelijansiya, sonraki yıllarda "Dil Devrimi" kavramına sıkı sıkıya sarılarak, bugünün Türkçesini, tarihî Türkçeden kopardılar ve lisanı, İslâmi köklerinden uzaklaştırmaya çalıştılar; bu maksatta hayli başarılı olduklarını kabul etmek zorundayız; maalesef!

MUHFAZAKÂRLIĞIN EN CİDDİ DAYANAĞI DİL MESELESİDİR

Türkiye'nin muhafazakârları, tâ başından beri Dil Bayramı'nın mânâsızlığını savundular; özleştirme ve uydurmacılığa karşı çıktılar; yaşayan lisanın geçmişi ile redd-i miras davasına girişmesine muhalefet ettiler; Dil Devrimi'nin millî lisanı zenginleştirmek yerine mahvettiğini gösteren çok ciddi yayınlar yaptılar. Türkiye'de milliyetçi fikriyatın en tutarlı ve güçlü dayanaklarından biri de Dil Devrimi'ne, Dil Bayramı'na karşı durmaktı.

Bugün MHP'nin "Dil Bayramı"nı, son derece coşkulu, abartılı, hatta mübalağa derecesinde övgü kelimeleriyle desteklemesi ilginç bir tutumdur. Bakınız, Bahçeli'nin kutlama metninde bayram nasıl niteleniyor:

"Birinci Dil Kurultayı'nın, Gazi Mustafa Kemal Atatürk'ün yol göstericiliğinde 26 Eylül 1932 tarihinde açılmasından beridir kutlanan Dil Bayramı'nın bu yıldönümünde; Türkçemiz çevresinde bir araya gelerek, bir arada yaşamanın eşsiz cazibesini koruyacağımıza sonuna kadar inanıyorum."

Cümlenin Türkçe zevki bakımından problemler taşıyor olması tâli mesele; aslî mesele MHP'nin dil konusunda, 30'lu yılların bürokratik ve resmî diskurunu andıran bir tavrı tercih etmesidir; bu tercih, son birkaç yıl içinde MHP'de müşahede edilen "Resmî ideoloji" taraftarlığına kayma tesbiti ile uyum halindedir. Mühimdir. MHP, inançlarına sâdık, muhafazakâr, Müslüman, millîci kitlenin resmî ideolojiye itiraz eden gür sesi olmak vazifesinden usanmış görünüyor; MHP'nin dışa akseden yüzünde, özellikle İslâmî kavramlara karşı, belirgin derecede hissedilir ve soğukluk seziliyor. MHP nedense toplumun değil, resmî ideolojinin, devletin dilini kullanıyor.

DİL BAYRAMI VE ALGI HATALARI

Dil Bayramı konusuna yeri gelmişken bir tesbit daha ilave edebiliriz; yıllardan beri TDK'nın himâyesinde soğuk ve kimsenin ilgi göstermediği kutlamalara sahne olan Dil Bayramı, son zamanda Karamanlıların gayretiyle daha çok gündeme gelmeye başladı. Bu meselede abartılı algı hataları vardır: Karamanoğlu Mehmet Bey'in ünlü buyruğunu, Türkçenin kara bahtında doğmuş bir seher güneşi gibi anlamak yanlıştır. Mehmet Bey'in haklı itirazı mahallî hükümetiyle ilgili bir tasarruftu; Türkçe, ondan önce de resmî dil olmuştur, ondan sonra da.

Türkçeye karşı en büyük ve lütûfkâr devlet himâyesi, dil devrimcilerinin bir türlü hazzetmediği ve görmezden geldiği Osmanlılardan geldi. Osmanlılar Türkçeyi, devletin, diplomasinin ve ordunun dili kabul ederek asırlar boyunca büyük şair ve nâsirler aracılığıyla Türkçeye eşsiz destekler sundular; Devletin resmî arşivini Türkçe tuttular ve Türkçe, Osmanlılar sâyesinde büyük dil aileleri arasında kalabildi. Osmanlıların stratejik tercihi olmasaydı, Batı Türkçesi, günümüzün Çağatayca veya Türkmencesini andırır bir hâmule ve önemle yaşıyor olacaktı.

Dil Bayramı'nı abartmak, Türkçede Balkan bozgunundan sonra başlayan sadeleşme cereyanının büyük yazarlarına vefasızlık demektir. Türkçe, tarihi boyunca en büyük vefasızlığı Osmanlılar'dan değil, bilakis lisanı, devrim aracılığı ile seküler (din dışı) bir muhtevaya kavuşturacaklarını zanneden bayramcı ve kurultaycılardan gördü.

Dil Bayramı diye mesaj yayınlamak veya festivaller, yarışmalar tertip etmenin, Türkçe sevgisine dair bir işaret taşıdığını inkâr etmiyorum, fakat bu gibi bayramlar bizden ziyade, asırlar boyunca kendi dilini geliştirememiş, baskı altında tutulmuş topluluklara yaraşan bir sevinç vesilesi gibi geliyor bana. Bayram adı altında, Türkçenin kanına ekmek doğranmış olmasını tebcil etmeyi içime sindiremiyorum.

O yüzden benim için Dil Bayramı mânâsızdır.

Çiir-kiin!

Kenan Evren 1917 yılında Manisa'nın Alaşehir ilçesinde doğdu. 1980 yılında Genelkurmay başkanı iken "Nice zamandır olgunlaşmasını bekledikleri şartlar tekemmül edince 12 Eylül Darbesi'ni gerçekleştiren cuntanın başı" olarak 1982 yılında cumhurbaşkanı seçildi. 7 yıl bu görevde kaldı.

İşte Alaşehirliler de hemşehrilerini onurlandırmak için ilçe meydanına bir Evren heykeli yaptırıp dikmişler. Şimdi bu heykel üzerinde fırtınalar kopuyor; Belediye Başkanı, trafiği engellediği gerekçesiyle heykelin kaldırılıp başka yere taşınmasını talep etmiş. Belediye meclisi üyelerinden biri ise, "Kenan Evren bizim memleketlimizin insanı, bir büyüğü. Sevgimiz de saygımız da sonsuz." diyerek başkanın kararına karşı çıkmış. Gazetelere haber lazım; mesele dallanıp budaklandı.

Gazetede heykelin, daha doğrusu, tahminen 20 metre çapında bir adacık üstüne yerleştirilen âbide-heykelin fotoğrafını gördüm. Görüşümü bildiriyorum.

Alaşehirlilerin dilediği şahsın heykelini, şehrin istedikleri yerine diktirmeleri kendi bilecekleri iştir; kaldı ki Evren Paşamız darbeci vasfıyla her ne kadar bednam ise de 1982'deki halk oylamasına rabten seçildiği için meşrû ve sâbık Cumhurbaşkanımızdır. Heykelinin dikilmesinde mahzur görmem (Evimin karşısına veya Meclis bahçesine dikilmedikçe tabii!).

Gördüğüm mahzur şudur; bu heykel kötü bir heykeldir. Her kim yaptı ise kusura bakmasın, eleştiri hakkımı kullanıyorum: Daire şeklindeki meydan göbeğinin düzenlenmesi de kötüdür, heykel grubunun üstünde durduğu sarı taştan kaide de kötüdür, heykelin bizatihi kendisi de... Estetik endişeden mahrum, kötü bir heykeldir bu bence. İsterdim ki Alaşehirliler, Belediye yöneticileri, "Arkadaşlar bu kötü bir heykel, şehrimize de Evren Paşa'ya da yakışmıyor. Geliniz şunun daha güzelini yaptıralım." diye tartışsınlar.

Heykel meselesi benim takıntılarımdan biridir. Bizde heykel, sadece ideolojik anlamıyla önem verilen bir sanat ürünüdür ve -hepimizin bildiği bir şeyi gizlemenin mânâsı yok- bu ülkedeki heykellerin % 99'u Atatürk'e ait olup bana göre bunların en azından % 90'ı, Kenan Paşa'nınki gibi sanat kıymeti olmayan, sıradan hatta çoğu kere çirkin şeylerdir.

Biz sanat eserlerinin sanat değerlerini tartışmayız; âdetimiz şöyledir: Biz, böyle eserlerin ideolojik anlamları hakkında dedikodu yapar, homurdanır veya savunmaya geçeriz; bu yüzden Türkiye'nin dört bir tarafı sanat heyecanı ve yeterliği taşımayan, seyredende bedii coşkunluk uyandırmayan, kötü biçimlenmiş Atatürk heykelleri ve büstleriyle lebâlebdir. Kimse kalkıp alenen "Bu heykel kötüdür" diye başına iş almak istemez. Heykeltıraşlar loncası bir taraftan, Atatürk'ün sırtından mevkii edinen takım öte taraftan adamı pişman ederler.

Efendiler, heykel konusu esasen zihnî bir meseledir; çirkini çirkin, güzeli güzel algılayabilmek meselesidir. Atatürk heykelini iyi yapamayan sanatçı, Fatih veya Yahya Kemal heykelini iyi yapıyor olsa şüpheleneceğim fakat alâkası yok. Heykel meselesinin bir ucu, galiba fena halde güzel sanatlar eğitimi ile yakından ilgili görünüyor. Acaba aslında heykeltıraş olmayan yontucular, resim yapmayı bilmeyen ressamlar mı yetiştiriyoruz ara-sıra? "Sen ne anlarsın be adam!" diye celâllenmeyiniz; benimkisi sıradan, ortalama, sâdedil vatandaş nazarı sadece...

Ey güzel sanatlar cemaati, kızmayınız; Heinrich Krippel gibi heykel yaptınız da beğenmedik mi? Samsun'daki heykeline bayılırım meselâ, kezâ Ulus meydanındaki de güzeldir de Afyon'dakini pek tutmam; buna mukabil Canonica'nın Etnografya'daki, Sıhhiye'deki eserlerini de beğenirim.

Şu konulara diyorum, ne zaman evvelâ estetik nokta-i nazardan yaklaşmayı akla getireceğiz biz?

Canım köpekler cici kediler, vahşi ayılar

Referandum günü sandık görevi için Erzurum'un Kılıççı köyüne giden bir görevli, yolda karşılaştığı bir ayı tarafından öldürülünce çok dikkate değer bir hukuk tartışması başladı, çünkü ayı hakkında bakanlık tarafından vur emri çıkarılmıştı.

Hayvansever muhitlerin tepkisi üzerine sonra vur kararı "yakalama"ya dönüştürüldü. Bulunursa Bursa'daki "Ayı rehabilitasyonu merkezi"ne gönderilecekmiş.

Çifte standarda mıhlanmış düşünme tarzımızın ipliğini pazara çıkaran bir örnek. İnsanlar herhangi bir hayvanı öldürdüklerinde -ki endüstriyel bir intizamla, ritmik bir tarzda hayvan öldürüyoruz biz insanlar olarak- kaatil filan sayılmıyorlar; bir ayı, istisnâi bir şekilde bir insanı öldürünce adı hemen kaatile çıkıyor.

Bu kadar kafa karışıklığını tabii karşılamak lâzım; biz henüz insan-insan ilişkisinin hukukunu doğru dürüst tanzim edebilmiş değiliz ki, sıra insan-hayvan ilişkilerine gelsin? Aslında, var bir şeyler ama "insan-hayvan ilişkileri"ne dair söz söyleyen kuralların rûhu, felsefesi yok! Nasıl olsun: Hayvanların katılmadığı bir hukuki süreçtir bu; öyle olunca da iş, yine bizim merhametimize kalıyor: "Aa, caanım sokak köpekleri, cici kediler, kuşlar, eşekler, yılkı atlarına yazık" diye bir türlü işlemeyen kurallar koyuyoruz ama az ilerde mezbahalar, tavuk ve yumurta sanayii şakır şakır et ve protein pompalıyor pazarlarımıza. Keyfî ayı vurmayı yasaklayan düzenleme de öyle; vurana para cezası! E peki hamsiler, sazanlar, sarıkanatlar, kuzular, danalar, piliçler hakkında niçin süresiz avlama (ve kesim) yasağı getirmiyoruz? Çünkü onlar "besin" ve biz besin zincirinin son baklasıyız güyâ! İkiyüzlü müyüz neyiz?

En iyisi kuralları boş verip insan-hayvan temaslarında püf noktaları öğrenmek: Bakınız, dağda-belde ayıyla karşılaşınca ne yapmalıymışız: Ayıya bakmayacak, sırtınızı dönecek, kontrollü ve telâşsız hareketlerle başka yöne doğru gidecekmişiz. "Ama sonuçta hayvanın ne yapacağı belli olmaz!" diye eklemeyi de ihmâl etmiyor uzmanlar; çok güldüm buna. Bence durumu bu kadar muğlaklaştırmanın anlamı yok; iki ihtimâl var, ya saldırır yahut dönüp gider fakat sosyal hayat ortamında karşılaştığımız bazı cinsleri var ki, onların davranış portföyünde -af buyrunuz- ne türlü hergelelikler, riyâkarlıklar, tabasbuslar, sahte gülücükler gizlediklerine aslâ akıl-sır erdiremeyiz.

Hayvanlardan daha "akıllı" olduğunu varsaydığımız bu canlı türü, "İntikam soğuk yenen bir yemektir" vecizesini söylemişlerdir ki çok edebî, mühim ve tabii alçakça bir lâftır.

İKİ KİTAP, İKİ OKUYUCU KESİTİ: Rivayet muhtelif, fakat şu Simonlar kitabının bilmem kaç bin baskı yaptığı ve yazarına hayli para kazandırdığını duyuyorum. Helâl olsun, güle güle harcasın yazarı. Bu yılın bahar aylarında Mehmet Baransu'nun "Karargâh" kitabı yayınlandı ve ne yazık ki, Simonların onda biri kadar iltifat görmedi okuyuculardan. Terazinin bir kefesine Karargâh'ı, ötekine Simonlar'ı koyarak şöyle bir düşünelim; hangi kitap hangi tehditten, hangi olaydan, hangi komplodan bahsediyor ve yazılanların ciddiyet dereceleri nedir?

Hatırlatalım, "Karargâh"ta Mehmet Baransu, belgesel nitelikteki kitabının sadece bir kısmında Balyoz darbe planının "belgeleri"ni yayınlamıştı ama, Balyoz darbesi -Hafazanallah!-

gerçekleştiğinde bundan zarar görmesi muhakkak olanların 40'ta biri bile ilgi göstermedi bu önemli esere...

Simonlar'ın tirajı, Karargâh'ı dövüyor âdeta; muhteşem bir rövanş doğrusu. Avcılar ve atıcılar kulübüne mensup medya büyük prodüksiyon yaptı. Aşkolsun; takdir ettim

Bizim ollalar

Geçen hafta kendimi aştım; "Yerinden kımıldamaz bu adam!" diye ardımdan dedikodu eden bazı sevgili dostlarıma inat bir günlüğüne Türkiye'nin tâ öbür ucuna, Ege Bölgesi'nin güneyindeki Aydın'ın Koçarlı ilçesinin Çulhalar ve Akmescit köyüne gittim. Nerden baksanız yarım günlük yol.

"Ne işin vardı?" diye sorarsınız, bilirim: Efendim, birisi cedit, öteki kadim iki ahbabım "sılâ-ı rahîm"de bulunmak üzere birbirine yakın köylerine gitmeye niyet etmişler. Onbeş gün evvelden kavilleştik. Bizim Ali Çolak da aynı yöredendir, Nazillilidir; o dahi gelecekti fakat "Öksüz oynaşa çıkmış/ Ay akşamdan doğmuş" dedikleri hesap tam yola koyulacağımız gecenin seherinde sancılanacağı tuttu.

Yol arkadaşlarımı takdim ederim: Güzel otomobili ile Bandırma üzerinden denizi aşıp, ovaları yel gibi geçerek ve ardından mor dağları devirircesine tırmanıp bizi o güzel Yörük köylerine selâmetle ulaştıran Avukat Muhammed Aksan. Köyünün yaylasına ellisinden sonra dört başı bayındır bir ev yaptıran bu dostumuzla, henüz sabahın ilk saatlerinde tanışmış olmamıza rağmen öğle sularında İslâm teolojisinin en girift konuları hakkında esaslı ve ateşli bir tartışmanın içine girmiştik bile. Yolculuklarda herkes biraz yanındakine güvenir; nitekim onunla "nâs önünde" konuşulmayacak nice bahisler devirdik. İkinci yol arkadaşım Yılmaz Kurt. Mülkiyeli. Tanıyanlar biliyor, benim Mülkiyeliliğim "Çakma" veya "Naylon" tâbir edilen cinstendir; ömrümün herhangi bir ânında Mülkiyeliler Birliği'nin kapısından içeri girmemiş olmak nedense bende hiç eksiklik hissi uyandırmamıştır. Nasıl uyandırabilir ki; bu satırların yazarı, öğrenciliğinde Mülkiye'nin kapısından bile güç belâ, yılda birkaç kez girebilmekte, hatta dolmuşla önünden geçerken dahi "Tanıyan çıkar mı?" endişesiyle oturduğu koltukta küçülmeye çalışan biriydi.

Dolayısıyla Mülkiyelilik, Yılmaz Kurt'la ortak yanlarımızdan en zayıf bağı oluşturmakta velâkin Kemah kaymakamlığı günlerinden beri ahbâbız. Ayrıca Sivas'ın ve Sivaslıların eniştesi olmak gibi bir başka mazhariyet ve faikiyyete de sahip bulunması kayda değer bir husustur.

İki tane Ege var gördüğüm kadarıyla; ilki Ege'yi, tatile gidip gelirken görenlerin bildiği; ikincisi ise bana nasib olduğu üzre derûnuna kadar nüfûz edenlere gerçek sûretini gösterebilen Ege. İlkini boşverebiliriz; ikincisi nefistir!

Evvela Muhammet Bey'in köyü Çulhalar. Aydın Ovası'nı birkaç yüz metre yüksekten alıcı şahinler gibi seyreden bir köy; evet, top oynamak için düzlüğü yok fakat pek misafirperver ve dost canlısı bir ahalisi, birbirinden gönül çelici açık hava kıraathaneleri var. Buralılar yabancılarla illa ki tokalaşıp ardından,

- Eymiyiiin? diyorlar ki, "Nasılsınız, iyi misiniz"in yöre diliyle yuvarlanmış şekli demek oluyor. Muhammet Bey'in baba evinde aynı hoşâmedî. Sakız beyazlığında gıcır gıcır badanalı iki asırlık tertemiz bir odada yer sinisinin etrafında mevzileniş; ardından akıllara ziyan nefâsette sebze kızartması ve sarmısaklı yoğurt ve kavun. Kavun değil mübârek, sizi temin ederim baklavayı da aşan bir lezzet. Mübalağasız ömrümün en tatlı ve rayhâlı kavunu bu idi.

Muhammet Bey'in evi, daha inşaat halinde olmasına rağmen şimdiden Toscana tarzı mimarisi ile çevrede ün yapmış durumda; sırf görmek için o tepelere kadar gelenler varmış fakat yolu çetin ve bozuk. "Yol yapılmasını istemiyorum aslında" diyor kendisi. Haklı, zira yol güzelleşirse, sağdan soldan gelen misafirleri ağırlamak için yılın altı ayını orada geçirmesi gerekebilir.

"Güle güle otur inşallah" diyerek 20 km uzakta, fıstık çamlarıyla dolu yüksek ormanlar arasındaki Akmescit köyüne doğruluyoruz. Fıstık çamı deyip geçmemeli; İstanbul'da bu ismi taşıyan koca bir mahalle bile var: Fıstıkağacı, fakat fıstık ağacına rastlanmıyor pek. Nasıl bir şey olduğunu merak edenler Akmescit'e kadar yorulacaklar çaresiz. Orada binlercesini görüp, çam fıstığı denilen nadide yemişin leblebi muamelesi gördüğüne şâhit olunca şaşıracaklar.

Akmescit, evet bir köy fakat her medeni nimet mevcut; lâkin dikkatinizi çekerim, köyde hâlâ Yörük kimliğinin titizlikle muhafaza edildiğini gösteren bâriz alâmetler var; aynen Çulhalar'da olduğu gibi, kahveye girip merhaba dediğinizde bilumum hazirunla tek tek tokalaşıyor "Eymiin?" sorusuna cevap veriyorsunuz. Sıcak, dostça, samimi bir misafirperverlik iklimi. Binaların önemlice bir kısmı eski tarz üzre mahalli taşlardan taş işçiliği ile yapılmış fakat beton ev yaparak bid'ate bulaşanlar da yok değil.

Hava çelik gibi, suları yumuşacık, ekmeği has buğday. "Harım" dedikleri küçücük bahçelerden taze biber, domates kırıp getiriyorlar fakat yemek faslının padişahı düğün evinde. Öyle ya, düğün için geldik buralara biz.

Efendim biz "Kız tarafı" oluyoruz. Yılmaz Kurt'un yeğenini Aydın'a gelin gönderiyoruz. Kız tarafı hiç emeğini esirgemeden koca kazanları ateşe vurup aşure kaynatıyor, "Keşkek" pişiriyor. Bilenler biliyor, dünyanın en zahmetli fakat en hatırlı yemeklerinden birisi keşkek. 50 kilo buğdayla 50 kilo et ayrı kazanlarında akşam namazından başlanıp sabah namazına

kadar kaynatılıyor. Sabahleyin köyün gençleri birer dakikalık nöbetlerle adam boyundaki "Tokaç"larla saatler boyu kazanın içine boca edilen etle buğdayı dövüyorlar. Ayıptır söylemesi, biz de ahir ömrümüzde keşkek dövüp bahşiş olarak kızını gelin eden Aysel Hanım'dan birer yüz havlusu hediyeyi kapmışızdır çok şükür.

Köyü biraz da mahsustan fazlaca tasvir etmedim, çünkü bu cennet parçasının, Bodrumsever takımından olup da Ege köylerinde emeklilik rüyası kuran takımınca tâciz edilmesine pek gönlüm rıza göstermedi. Daha fazla merak edenler, Yılmaz Kurt'un küçük biraderi Şener'in kendi elcağızıyla yapıp işlettiği internet sitesini ziyaret edebilirler.

Adresi şöyle: www.akmescitkoyu.com. Ziyaret ederseniz Şener Kurt pek memnun olacaktır. Köyünün tarihini ve maşeri hâfızasını derleyip bir web sitesinde kayıt altına alan bu "Şener"ler her köyümüzün başına diyerek lâfı bağlayalım.

Benden duymuş olmayınız, lakin kalbimin mühimce bir kısmı "Ollada" kaldı; Egeliler öyle diyorlar, "Bizim olla" bizim oralar demek oluyor.

Cemaat

Onları yaklaşık yirmi seneden beri tanıyorum. Sofralarına oturdum, sohbetlerinde bulundum. Samimi bir saygı ve sevgi haricinde bir nâkıselerini görmedim. Haşim'in dediği gibi "Yarıyoldan ziyade yerden uzak / yarıyoldan ziyade mâha yakın" bir yerden görüp hissettiklerimi yazacağım.

Benzerini Türkiye çok gördü, ama onun kadar başarılı olanına rastlamadı. Fethullah Gülen'i seven, ona güvenen, onun yönlendirmesiyle hayır ve eğitim faaliyetlerine koşulan insanlar, artık Türkiye'de fiilî bir realite haline geldi. Bu realitenin kurum adı ve adresi yok; gönüllü, sivil bir karakter taşıyor ve o yüzden "cemaat" kelimesi, ihtiva ettiği derinliği gizleyen, hatta muğlaklaştıran, şüpheli bir kavram gibi muamele görüyor. İşin garip tarafı, "cemaat" çerçevesi içinde nitelendirilmesi gereken insanlar bu kaypak ve flu kavramı sahiplenmiyorlar fakat, "hizmet" dışında 'cemaat'in yerine ikame olunacak tek kelimelik bir alternatif de gösteremiyorlar.

Adı cemaat veya hizmet olsun durum değişmiyor: Bu hareket çok güçlü iç dinamiklere sahiptir ve ismi etrafında oluşturulmaya çalışılan onca tereddüde rağmen "açık", esrarengizlik mânâsında ürpertici derinlik taşımayan net ve kolay anlaşılır bir mâhiyete sahiptir.

İç dinamikleri güçlü çünkü, Fethullah Gülen, ismi ve şahsiyeti ile büyük bir güven üssü teşkil ediyor. Küçük, mütevazı ama samimi destekler iyi ve doğru yönlendirildiğinde şaşırtıcı başarılara yol açılıyor. Eğitim ve hayır işlerini omuzlayan insanlar, yaptıkları şeyi bir "iş"

olmaktan ziyade bir "hizmet", hatta vecd ile yerine getirilen bir hayır faaliyeti olarak kabullenip büyük feragat gösteriyorlar. Başarı böyle geliyor, başarı kazanıldıkça özgüven yükseliyor, verilen hizmetten duyulan mânevi haz yükseliyor. Fethullah Gülen etrafında yürütülen "hizmet" faaliyetlerinin dışarıdan kolay anlaşılmayan, bulanık görünen en mühim kısmı zannımca budur. Ayda 200-300 dolar civarında bir ücrete rıza göstererek salgın hastalıkların, iç savaşların, terörist faaliyetlerin, yoksulluğun ve belki hepsinden daha belirleyici olmak üzere gurbet hissinin karmaşıklaştırdığı ağır şartların üstesinden gelerek yurtdışında, haritada yerini bile bilmedikleri ülkelerde çalışan gençlerin duyguları, sıradan ve sûrî mantığın anlayamayacağı bir feragat derecesidir. Bu basit gerçekliği çoğumuz anlayamıyor ve anlamadığımız için şüpheyle bakıyoruz. Tedirgin ediyor, korkutuyor dışarıdan görenleri. Yeri gelmişken söyleyelim: Bir teröristin niçin genç yaşında böyle bir yolu tercih ettiği dışarıdan daha kolay anlaşılabilir bir tutumdur ama bir insanın neredeyse karın tokluğuna bir hayır ve hizmet kurumunda görev üstlenmiş olması ve göze aldığı fedakârlık insanları geriyor, ürkütüyor.

...

Şu yakınmayı çok duymuşumdur: "Niçin hep güleryüzlüler, niçin hiç tartışmıyor, seslerini yükseltmiyor, sert tepki göstermiyor, kötü söz söylemiyorlar? Acaba bu sathi nezaket perdesinin ardında gizledikleri başka bir yüzleri, daha gizli ve kirli bir niyetleri mi var?"

Böyle düşünenlere, "Hayır, ne görüyorsanız odur; bu çocuklar böyle oldukları için öyle davranıyorlar; onlara hizmet kapsamında kendilerini aşmak, insanlara hüsn-i misal teşkil etmek tâlim ediliyor" cevabı verilir fakat o tedirginliği izale edemezsiniz kolay kolay.

Terbiyeli insanlardır, samimi ve safderun insanlardır.

Gözlerine bakınca gönüllerini, yüreklerini görürsünüz; tabii görmek isterseniz, tabii önyargıların zihnî engellerini bertaraf edebilirseniz...

Kanunları ihlâl etmezler, kanunun suç saydığı eylemlerden uzak durmakta şaşırtıcı bir dikkat içindedirler. Sabırlılardır fakat o bile "uzaktan", ustalıkla gizlenmiş 'cin fikirlilik' şeklinde algılanabilmektedir.

...

Yoo, gökten zembille inmediler; bir başka ülkeden gelmiş muhacir de değiller. Hepimiz kadar bu memleketin insanları, evlâtları, genç kızları, delikanlıları, esnaf, memur, işadamı, ev kadını. Onlar da herkes gibi iyi eğitim görmek, meslek edinmek, yuva kurmak, işlerinde başarılı olmak istiyor.

Büyüklüklerine nispetle her kurumda yer almaları dünyanın en tabii şeyi iken, devlet teşkilatının muhtelif kademelerinde görünür hale gelmeleri, herkesin dikkatini çekiyor. Yine gizli bir niyet peşinde oldukları, sessizce örgütlendikleri, kendilerini güçlü hissedip işareti

alınca devleti ele geçirecekleri yazılıyor, söyleniyor. Oysa ki herkes gibi kendi sivil toplum kuruluşlarını, işletmelerini, ticari şirketlerini, yayın organlarını kurup toplumsal hayatta görünür hale gelmek zorundalar. Belli hacim eşiğini aşarak görünür hale gelebilme üslubunun sıkıntıları yaşanıyor.

...

Onlardan hep eski kuşaklar gibi olmaları bekleniyor; bakışlarını yerden kaldırmayan, başarılı olmayı neredeyse ayıp ve günah sayan, içine kapanık, yarı köylü, daima mahcup ve suçluluk hâleti içinde, sistemin kenarında ürkek ve tedirgin var olmaya râzı bir topluluk.

Bu topluluk benzerleri ve başkaları gibi şahsiyet ibrâz edip, kendini yönetecek ehliyet ve dirayeti sergilediğinde duruşu "tehdit" gibi kabul görüyor.

Başkalarında yakışıklı duran, onlarda sakîldir; başkalarının hakkı olan şey onlar için nimet, atıfet, lütuf sayılmalıdır. Nasreddin Hoca'nın kızına yakışan şeyler, onların eyninde siyasetle iştigaldir, çaktırmadan Türkiye'yi ele geçirmek, dünya hegemonyası kurmak veya Amerika'nın adamı gibi görünmektir.

Tercih ettikleri tâbirle "hizmet", bugün itibariyle 80'li yıllarda hayal bile edilemeyen menzillere vâsıl oldu; büyüdü, serpildi, gelişti ve başarıyla yürüyor. Dikkat çekiyor, göze batıyor; hasede, kine olduğu kadar takdire, tahsîne de muhatap oluyor. Büyümek demek, kaçınılmaz şekilde maddileşmek, dünyevileşmek anlamına da geliyor. "Hizmet"in iç çelişkisi, benim gördüğüm kadarıyla büyümenin, başarılı olmanın kaçınılmaz yan tesirlerine muhatap kalmaktır. Belirli büyüklüğe ulaşan her bünye, her kurum siyâsetle, finansla, bürokrasiyle nispetini yeniden tayin etmek, hatta belirli ölçüde siyasileşmek zorunda.

Büyümenin görünür tesirleri, ister istemez göze batıyor, dikkat çekiyor; düne kadar Fethullah Gülen'i "Ağlayan hoca" diye küçümseyip şüphelenseler de fazla kaale almamayı tercih eden güç odakları, şimdi cepheden taarruza geçerek tahrip mücadelesine girişmek zorunda hissediyor kendini. Evet, hasettir bu...

Büyük baskı altında yaşıyorlar; on yıl öncesinin ithamları küçümsemeyle karışıktı, bugünün suçlamaları neredeyse dehşet ve korkudan irileştirilmiş, endişeli bakışlar refakatinde seslendiriliyor. Güç odakları, onların kendi ayağının üstünde durarak, -eskiden beri pek alışık olmadıkları- siyasi tavır takınmış olmalarını affetmiyor; "Eskiden halim-selim, etliye-sütlüye karışmaz, neredeyse bîtaraf insanlardınız; şimdi taraf haline geliyorsunuz; aman dikkat" diye yarı yarıya dostane nasihatle karışık ayıplamalarda bulunuyorlar!

Eski hacmine ve sıkletine rıza gösterse, belki mesele kalmayacak ama güçlü aktör olmak emâresi gösterince, "cemaatçi" sıfatı, bir kırbaç gibi şaklatılıyor mâlum çevreler tarafından,

...

Hatâları yok mu; elbette var. İlk ve en vahim hatâyı yukarıda zikrettim; başarılı olmak, büyümek ve tasavvur edilenin ötesinde gelişmek. Onlara biçilen ve lâyık görülen hacimlerin dışına taşmak kaçınılmaz hatâ; onu dünyevileşme meselesinin yorucu ve yıpratıcı merhaleleri takip edecek.

Onları yaklaşık yirmi seneden beri tanıyorum. Sofralarına oturdum, sohbetlerinde bulundum. Samimi bir saygı ve sevgi haricinde bir nâkıselerini görmedim. Haşim'in dediği gibi "Yarıyoldan ziyade yerden uzak / yarıyoldan ziyade mâha yakın" bir yerden görüp hissettiklerimi yazdım.

Hiddink gitsin; ben geleyim!

Özellikle spor tâbiri olarak kullanılan temel teknik bir kavram var; Frenkçesi "Fundamental". Dersimiz futbol olduğu için oradan örnek vereyim derin bir futbol bilgesi olarak! Bir gencin futbolla nisbetini ölçmek için 5-6 metreden topu ona doğru sertçe gönderiyorsunuz ve topa karşı tepkisini gözlüyorsunuz.

Topu sanki vücudunun tabii bir uzantısı gibi durdurup en kısa zamanda yeniden hareketlenmeye hazır hale getiriyorsa başlangıç dersinden iyi not almış demektir. Güzel Türkçemizde bu harekete "istop" adını veriyoruz. Şimdi efendim, bu "istop"un kralını Arif Kocabıyık diye -galiba- İzmirli bir futbolcu kardeşimiz yapardı. Vücudunun her noktasıyla, hızı ve momentumu ne olursa olsun Arif Bey topu en kısa zamanda etkisiz hale getirir ve sâkinleştirirdi. Mâruf lakabı, yeni açılım hamlesi çerçevesinde artık "Cıss" sayılan ve jübile maçının 10. dakikasında kırmızı kart görerek bırakan Arif Bey, bu mükemmel özelliğine rağmen temel tekniğin diğer şıklarına karşı lâubali davrandığı için asla yıldız seviyesine yükselememiş, kesintilerle süren spor hayatı verimsiz geçmişti.

Almanya maçını, "Kimin temel tekniği daha iyi?" sorusuna cevap arayarak seyrettim; cevap belliydi ama cevabın nasıl tecelli ettiğini bir kere daha görmek istiyordum. Sonuç mâlum, çok acı oldu.

Biz temel tekniği, sadece top tekniği zanneden bir zihniyet mektebinin evlâtlarıyız; halbuki temel teknik, futbolda, topla ve topsuz oyunda nerede bulunmak gerektiğini, en azından iki hamle sonrasını görecek seviyede oyun zekâsını, atletik esneklik ve dayanıklılığı da gerektirir. "Bizim top tekniğimiz iyi" vecizesi içi boş bir lâftır. Almanların temel tekniği de, top tekniği de, futbolu her şeyden önce zihnî bir problem olarak algılayıp çözen kafa kapasiteleri de bizden daha iyiydi; nitekim biz böyle takımlarla, sadece kendimizi gaza getirip oyunu

irrasyonel bir didişme şekline büründürerek kora kor oynayabiliyor, ama nâdiren yenebiliyoruz.

Maçtan önce eski futbolcu-yeni yorumcu bazı arkadaşlar, Mesut'un kendi ülkesine karşı iyi futbol oynamaması gerektiği hakkında ekranda dakikalarca bıdıbıdı yaparken, futbol düşüncesinin temel tekniğinde çaka çaka başı dönmüş, gariban bir zihniyeti seslendiriyorlardı. O an maçın sonucunu görür gibi oldum; daha akıllı olanlar, zihnen daha süflî olanları yeneceklerdi. Yendiler, çünkü bu yorumcu arkadaşlarımız henüz meslek ahlâkı (pardon "etik"i) denilen şeyin nasıl hayata geçeceğini tahayyül edememişlerdi.

Uzatmayayım, Mesut'u zevkle seyrettim; gururlandım fakat buna hakkım olup olmadığını da düşündüm; buna hakkım yoktu elbette; Mesut, Zonguldaklı bir ailenin evladı olabilir ama oyunculuğu ve temel tekniği ile Alman futbol sanayiinin ürünü. Top Mesut'a geldiğinde ıslığa başlayan Türk seyirciler, Avrupa'daki üçüncü kuşağın en parlak temsilcisini aslında alkışlamaları gerektiğini öğrenmeliler, sadece bir sebepten: Mesut'ta mükemmel bir profesyonel ahlâk var ve işini çok iyi yapıyor.

Almanya maçında şapkasından tavşan çıkaran "Uçan Hollandalı"mız Mr. Hiddink için, "İşini iyi yaptı" diyebilir miyiz? Ona sadece Nihat'ı kaleye geçirmediği için şükran duyuyoruz; doğrusu aklına gelseydi herhalde şapkasına tüy diye bu tuhaflığı da yapmaktan çekinmezdi. Vakıa yediğimiz 3. gol, bu berbat şapkaya takılan tüy gibiydi, acı acı güldük...

Meseleye geliyorum; milli takıma her maçta en az üç farklı mağlubiyeti garanti ediyorum; bunu yapabilirim. Üç aşağı beş yukarı aynı işi yapan Hiddink'ten farkım, benim bu hizmeti bedava yapmayı vaadetmemdir.

Size bütün maçlarda bedavaya acı, gözyaşı, kan ve onurlu yenilgiler vaadediyorum ey milletim. Böylece her sene en azından 10 milyon küsur Euro kârınız olacak; e daha ne istiyorsunuz?

Son damla!

Başta yürütmenin başı sıfatıyla Başbakan olmak üzere, bütün milletvekillerini, güzide basınımızın saygıdeğer mensuplarını (bu arada kendimi de!) CHP grubunu ve parti meclisinin değerli üyelerini, özellikle kurultay delegelerini göreve ve sorumluluklarını hatırlamaya davet ediyorum; bu sorumluluktan kurtulamazlar, kurtulamayız. Halkaya CHP'mizin sevgili genel başkanı Sayın Kılıçdaroğlu ile her gün bir şekilde muhatap olan, selamlaşan, göz göze gelen partili veya partisiz bilumum vatandaşlarımızı da dahil ediyorum.

Beyler, dostlar, arkadaşlar, lütfen Sayın Kılıçdaroğlu'na bugünlerde iyi davranalım. Artık iyice belli oldu ki, siyasi ikbal günleri öyle pek uzun sürmeyecektir. Gitgide düşen performansından, her hadiseye birbirini andırır tepkiler vermesinden onun çok yorulup

yıprandığını, bunaldığını hatta zaman zaman akşamları eve gelip pijamalarını giydikten ve elini yüzünü yıkayıp bir yere iliştikten sonra "yeter artık, dayanamıyorum" diye asabi krizler geçirdiğini tahmin ediyorum.

Haksız mıdır, sorarım; siyasette yükselişi hızlı ve pırıltılı oldu. İktidara karşı takındığı "hiçbir şeye sinirlenmeyen, öfkesini kontrol altında tutan, rakiplerini sabırlı ama küçük yumruklarla sarsarak puan toplayan" sempatik yüzüyle, bazı yandaş gazetecilere kurultayda gulu gulu dansı yaptırtacak derecede renkli ve ümit vaadeden bir kurtarıcı olarak Türkiye'nin gündemine fırtına gibi girdi ama kabul etmeliyiz ki o da hepimiz gibi bir beşerdi. Öyle olduğu içindir ki iki şanssızlık faktörüne boyun eğmek zorunda kaldı: İlki, bizzat Başbakan'dı ve sırf bu yüzden Başbakan'ın kendisiyle bir iç hesaplaşması içine girmesini, "Ben bu yiğit Anadolu çocuğuna, kendisini bu kadar kötü hissettirecek ne yapmış olabilirim?" diye sorgulamasını bekliyoruz; evet, Başbakan tam da referandum günlerini ortalayan süreçte etkili ve indirici siyasi adımlarla CHP liderinin kendisini kötü hissetmesine yol açtı; ardından o mâlum referandum yenilgisi geldi ve Kemâl Bey, daha sağım-solum demeden kendini olmayan demokratik sosyalizm tarihimizin en bedhah ve bedbaht lideri durumunda buluverdi. Belki kendine kalsa çekip gidecekti ama onun belini büken asıl ve önemli ikinci faktör, ulu Önder'in parti içinde herkesi denetleyen ve kontrol altında tutan örtülü iktidarı oldu. Ulu Önder'in, Kemâl Bey'in makam odasında içtiği çaya, bergamot, ıhlamur, kuşburnu gibi sair entelektüel içecek tüketimini bile didik didik incelediğini öğrendiği günden beri Kemâl Bey'in, kendisine gazetecilerin yönelttiği bütün sorulara,

-Onu gidin Başbakan'a sorun. Formülü o söylesin!

-Terör örgütünü taşeron olarak kullanan kim, Başbakan açıklasın!

-Başbakan bizi niçin samimiyetsiz gördüğünün gerekçesini açıklasın!

-O pankartı asanı Başbakan bulsun, bulamıyorsa sorumlusu kendisidir! şeklinde cevap verdiği müşahede ediliyor ki rûhiyat uzmanları her olaya aynı tepkiyi vermenin pek iyiye alâmet sayılamayacağı noktasında birleşiyorlar. İyi haber alan uzmanlar, bardağı taşıran en iri damlanın, Başbakan tarafından damlatıldığını ileri sürüyorlar; buna göre Başbakan, "CHP'nin tüzüğünü 2011'e kadar değiştiremeyeceğini söyleyenlerin, 15 günde anayasayı değiştirmeye kalkışması kadar sululuk olur mu?" diyerek Kemâl Bey'in defansif tedbirlerini darmadağın etmiş, buna mukabil Kemâl Bey âdeta inleme tonunda seslendirebildiği, "Bizim tüzükten sana ne, sen kendi işine bak" cevabıyla otomatik ve tekdüze tepki sarmalına düştüğünün işaretlerini göstermişti.

Ah canım, yazık; adama Kızılcahamam'da iki gün dinlenmeyi bile çok gördü ulu Önder; kaplıca kürü çok faydalı olurdu halbuki böyle durumlarda.

Tutankhamon'un lâneti

Yeleğin ilk düğmesi doğru iliklenseydi bunlar hiç olmayabilirdi. İlk yanlış, Milli Mücadele'yi yürüten Anadolu ve Rumeli Müdaafayı Milliye cemiyetlerinin, CHP çatısı altında birleştirilirken, Meclis'teki muhaliflerin dışlanması oldu.

II. Grup, zafer kazanan subayların zımnî ve açık gözetimi altında yapılan 1923 seçimlerde dövülmekten beter edilerek Meclis dışı bırakıldı. Aradan bir yıl geçmeden Milli Mücadele'yi kazananların partisi HF yarıldı; içinden TCF çıktı. Aa, TCF de Milli Mücadele kahramanlarının partisiydi ama ne ayıp, onlar da iktidara gelmek istiyorlardı! Neyse ki TCF'liler, Şeyh Sait İsyanı bâdiresinden canlarını zor kurtararak partilerine kendi elleriyle kilit vurdular.

Ardından CHP, tek parti idaresi kurdu. Serbest basın hayatını, işçi hareketlerini, siyasi muhalefeti susturdu. "Herkesi biz temsil ediyoruz ya..." varsayımıyla diktaya gitti ve kendini toplumu değiştirmeye yetkili ilan etti. 1930'da, girilen açmaz sonunda yine bizzat CHP'liler tarafından kurdurulan Serbest Fırka, 6 ay bile dayanamadan kepenkleri kapadı. Ülkede ne zaman çok partili hayat denemeleri başlasa, garip tesadüf, birilerinin ya isyan çıkarma ya da düzene başkaldırma arzuları depreşiyordu!

CHP'nin yanlış ilmekleri saymakla bitmez. CHP bugün şakülü doğru tutulmadığı için sürekli olarak "Mail-i inhidâm", yani devrilme eğilimi içinde olan bir duruştan kurtulamıyor. Tutankhamon'un lânetine uğramış gibi, nerdeyse 90 senedir hayatımızda yer alıyor ama seçim kazanamıyor; başka ifadeyle ne olabiliyor, ne ölebiliyor! Lâteşbih: Ölmüş olsa, küllerinden daha sahici bir sol parti çıkması ihtimâli vardır ama halkımız inatla CHP'yi seçim barajının üstünde, iktidar kifâyetinin altında yaşatıp duruyor. Olamıyor da; olabilmeyi CHP'nin bünyesi kabul etmiyor; başı dönüyor, içi kalkıyor, tansiyonu düşüyor, şekeri tavan yapıyor, eklemleri çatırdıyor. Kılıçdaroğlu'nun ortasına düştüğü "Ne senden geçerim, ne meyhaneden" şarkısındaki "Arabeks" durumun, kısa tarihî açılımı tam da budur. Parti, Kılıçdaroğlu'na bırakılabilse "olmak" ihtimâli vardır, parti içindeki derin ve ulu önderler buna izin vermiyor; "Bir ihtimâl daha var, o da ölmek mi dersin?" seçeneğine ise, fena halde kışkırtılmış ve "Artık sahilde şortla gezip mayoyla denize giremeyeceksiniz; akşamları iki tek atmayı da yasaklar bu kara Fatmalar" edebiyatıyla ürkütülmüş laikçi halkımızın gönlü rıza göstermiyor. Bu cümledeki laikçi kavramını bile bile yanlış anlamda kullanıyorum çünkü yıllardan beri doğrusunu tekrarlamaktan sıkıntı geldi hepimize.

Şu başörtüsü meselesindeki hikmete bakınız: CHP, Anayasa Mahkemesi ile el ele vererek kördüğüm haline getirdiği başörtüsü krizinde debelenip durmakta; tam bir "Baba hırsız tuttum/ Al getir oğlum/ Bırakmıyor ki baba!" durumu. Bana göre başörtüsü meselesini çözüp halka karşı "Bakınız ben de problem çözebiliyorum işte" diyebilme cakasını bile kaybetti.

Böylece CHP, olmadık yerden problem çıkaran ama onun bile üstesinden gelemeyen parti görüntüsü veriyor.

CHP'lilere kötü gibi görünecek bir kehânetim var. Pek de ne mânâya geldiğini bilmeden savundukları içi boş laiklik edebiyatı, partiyi ilânihâye iktidarın altında ama barajın üstünde tutmaz, tutamaz. Üç vakit mi desem, beş vakit mi desem günün birinde sahiden seküler hayat tarzını savunan, adamakıllı liberal ve elbette hürriyetçi bir parti zuhûr edip siyasi hayatta taşları yerli yerine oturtur. CHP o gün, tek parti devrinin ve onu takib eden darbeli yılların mirasını ve kuru devletçilik edebiyatının yavan yükünü sırtında bularak barajın hayli altında doğru ufalanır gider. Buraya yazıyorum, netekim "Üstad" söylemişti dersiniz.

Hayır, Tutankhamon'un CHP'yle ne alıp veremeyeceği olabilir, bilmiyorum ama insan merak ediyor işte... Hükümet araştırsın!

Kültür-sanat fetişizmi ve faşizmine karşı omuz omuza

"Neydi o, neydi o?" diye hafızamı zorlayıp duruyorum; ne zaman yazmıştım ben o meseleyi? Bilgisayara soruyorum; anahtar kelimeleri girmeyince bilgisayar nereden bilsin? O bana bakıyor, ben ona? 'Mesele ne?' diyeceksiniz. Mesele, Kül-tür-Sanat mafyası. Bu konuyla ilgili birşeyler yazmıştım; hani bu işlere bakan bir mafya teşkilatı olsa; kötü sanat ve kültür olaylarını, beğenmediğimiz sanatçıları, kültür adamlarını (ne demekse?) bu mafyaya şikâyet etsek; onlar da, "Yavrucuğum bir daha böyle kötü şeyler yaparsan ağzına biber sürerim senin ben." diye âmme adına hayırlı bir görev üstlense...

Böyle bir şey... derken hatırladım; meğer "İlim-irfan mafyası" başlığını koymuşum. Buldum. Aynen yukarıda tarif ettiğim şeylerden bahseden, pek faydalı, pek değerli bir yazıydı o. Kadri bilinmedi...

Biraz tahsil-terbiye gören herkese sanki çok lâzımmış gibi ilk iş, kültür ve sanatın yüceliğinden, faziletinden bahsedilir; kültür ve sanat adamlarının ne kadar mübarek kişiler olduğundan, olmasalardı hayatın ne kadar yeknesak ve renksiz görüneceğinden dem vurulur. Kültür şâhâne bir şeydir; sanat ise neredeyse din gibi, ahlâk gibi daha yukarılarda bir faaliyettir. Medeni olmanın şartlarından biri de kültür ve sanata hürmetkârlıktır vesaire...

"Emeğe saygı"yı anlarım; kültür ve sanat adamlarının emeklerine de bu çerçevede saygı gösterilmesi lüzumunu da anlarım fakat kendi kendimize durup dururken kültür-sanat fetişizmi icat etmenin hikmetini kesinlikle anlamıyorum. Kültür-sanat işleri mübarek de, -diyelim ki- bulaşık, çamaşır yıkamak, otobüs kullanmak, yerleri süpürmek, inşaatta çalışmak, badana-boya yapmak daha mı az mübârektir? Bu mesele öyle canımı sıkıyor ki, nazarımda, binanın duvarlarını sıvayıp boyayan meçhul işçilerin yaptığı iş, o bina daha ortada yokken zihninde binayı tasarlayarak kâğıda geçiren mimarın yaptığı şeyden daha değerli, daha yarayışlı, daha hakiki bir şey gibi görünmeye başlıyor.

Şurası kesin; sıradan işlerdeki mesleki profesyonellik olmasaydı ve şu farketmediğimiz sıradan işleri bugünün havalı "sanatçı"larına bırakmış olsaydık medeniyet diye bir şey olmayacaktı. Biz pekâlâ sanat ve sanatçılar olmadan da kendimizce bir düzen yapabilir, şehirler kurabilir, tarlalarımızı ekip biçebilir, fırında ekmek pişirebilirdik ki bu işler bizim genellikle "sanatlar"a tahsis ettiğimiz yüksek katlarda değil de, "zanaatlar"a layık gördüğümüz bodrum katlarında çekip çevrilen aslî ve çok önemli şeylerdir.

Çömleği zanaatkâr yoğurur, biçimlendirir, pişirir, tamir eder: sanatkâr onu boyayıp süslemese de olur; eğer bir çömleğiniz varsa mis gibi etli türlü pişirebilirsiniz; o çömleğin çok nadide motiflerle süslenmiş olması türlüyü daha leziz ve besin değeri daha yüksek kılmaz.

Evet, ben bu meseleyi bu kadar kesin, net ve düz görüyor, öyle anlıyorum. Bu filmin esas oğlanları zanaatkârlardır fakat medeniyetin jeneriğine nedense sanatkârların adı yazılıyor ve bu haksızlık!

Sanatkârlar olmasa müzik dinleyemezdik, şiir olmazdı gibi saçmasapan itirazlara kulak asmıyorum; sanat dediğimiz branşların hepsi ama istisnâsız hepsi, aslında zanaatkârların el emeği üzerine kondurulmuş fiyakadan ibarettir. Müzik olmasaydı, rüzgârın, yağmurun, derelerin, çocukların, pazarda marul satanların sesleriyle idare edebilirdik pekâlâ. Ressamların olmadığı bir dünyada resim ihtiyaçları yine görülüyordu. İnsanlar tiyatrodan çok önce dramayı biliyor, romandan çok çok önce de birbirlerine birşeyler anlatıyor ve şiir dediğimiz şey icat edilmeden çok önce de benzeri tekerlemelerle bazı sözleri kalıcı hale getirebiliyorlardı.

Sanat ve kültür adamlarını, zanaatkâr sınıfından ayırıp pohpohlayarak şirâzeden çıkaran, ne hazin tecellîdir ki zenginler oldu ve bu adamlar genellikle kral, han, sultan, derebeyi, futbol kulübü başkanı, diktatör veya padişah sıfatlarıyla bilinirler; "Benim evimdeki çanakların benzeri, kimsenin evinde olmasın" kıskançlığı ile bazı zanaatkârları şımartıp onlara emsâlinden çokça para vererek imtiyazlı bir zümre icat ettiler. Onlar da derhal zümre dayanışması geliştirip, "Sanatsız kalmış bir toplumun başı belâdan kurtulmaz" tarzında değer hükümleri üreterek zihinlerimiz üzerinde korkunç faşizan ve diktatoryal bir baskı oluşturdular. Zamanla tarih yazıcılığını üstlenmek, muktedirlere yağlayıcı-ballayıcı kasideler yazmak, neyin iyi, doğru, güzel ve kalıcı olduğu hakkında tekel kurup esip savurarak kendilerini toplumun en muteber, en yüce, en şâhâne insanları gibi göstermeyi başardılar.

Efendiler, sanatsız kalan bir topluma hiçbir şey olmaz; akıp gider hayat fakat zanaatsız kalmış bir toplumda bir saniye bile kalmak istemezsiniz. Sanat eğitimini durdurursanız üzülürüz de meslek okullarını, zanaatkârlık eğitim süreçlerini kapatırsanız mahvoluruz. Böyle bir durum.

Bunları şu sebeple yazıyorum: Değerler sistemi üzerinde düşünürken, "Amaan, elle gelen düğün-bayram" demeyiniz; her değeri tek tek mıncıklayıp içine bakınız; aklınıza yatmayanları eski bir sebze sandığına koyup bir tarafa ayırınız; çöpe atarken kolaylık olur.

Eh, biraz... İçlerinde kendini ve haddini bilen takımından nadideler de çıkmaz değildir fakat bunların bir araya gelip, "Sanat engellenemez; sanata ve kültüre saygı göstermek zorundasınız" yollu tehdit ve horozlanmalarına kesinlikle pabuç bırakmamak lâzımdır. Böylelerine hatırlatmalıdır ki kararında pişirilmiş bir un helvası ile diyelim ki Boticelli'nin herhangi bir tablosunu veya bir türlü hazetmediğim operalardan biriyle kesinlikle mukayese etmemek gerekir; "Helvanın yarım saatlik ömrü var, buna mukabil Boticelli ebedîdir" gibi yüksek perdeden ahkâmlara taviz vermemelisiniz. Propagandadır o, aldırmayınız...

Benim tercihim kesinlikle helvadır, börektir, türlüdür, köy ekmeğidir, nar şerbetidir. Sanat eserleri ise % 100'e varan bir çoğunlukla tatsız, vitaminsiz hatta sağlığa zararlı şeyler ihtiva etmektedir.

Tercih sizin; ben demokrat ruhlu bir adamım!

Diyanet devrimi!

Çanakkale'de merkeze bağlı bir Alevi köyüne devletin yaptırdığı cemaatsiz cami ne kadar tuhaftı. Diyanet'in atadığı imamın, tek başına mihrab önünde namaz kılarken çekilmiş fotoğrafı, ciltlerce kitaptan çok daha öğreticiydi.

İyi de, yazının ilk cümlesinde teknik yanlışlar var: İlki "Alevî köyü" tâbiri; ikincisi devletin cami yaptırması. Kamu idaresi, köyleri özellikleriyle nitelemiyor, kezâ devletin doğrudan cami yaptırması da söz konusu değil. Diyanet bütçesinde cami inşaatı için ödenek yok ama devletin sonraki safhalarda inşaatına katkıda bulunduğu çok cami var. Diyanet Vakfı, İl Özel İdareleri veya Köylere Hizmet Götürme Birlikleri, vatandaşlar tarafından başlatılmış cami inşaatlarına sonradan aynî yardımlarda bulunuyor. Câmiler genellikle "Câmiye yardım" klişesi etrafında yürütülen kampanyalarla tamamlanıyor. Bu arada Alevîlerin çokluk teşkil ettiği köylerde, köylüden talep gelmemesine rağmen bir şekilde cami yaptırmak işgüzarlığına girişildiğini de biliyoruz. Çanakkale'nin Denizgöründü köyündeki cemaatsiz cami, muhtemelen devletin dolaylı yoldan inşaatına destek verdiği örneklerden biri olmalı.

Peki 4 yıl boyunca vatandaşın uğramadığı camide Diyanet'in atadığı imamın tek başına namaz kılmasına ne demeli? Kaynak israfından bahsetmiyorum sadece; kelimelerin altı kırmızıyla çizilmek kaydıyla "devletin camilere din görevlisi ataması"na dikkat çekmek istiyorum. Artık alıştığımız için durumun garâbeti ilk elde iyi fark edilmiyor. Açalım:

-Devletimiz güyâ laik, fakat adı üstünde laik. Devletin laikliği, 3 Mart 1924 tarih ve 429 sayılı kanunla bir daha zor onarılır şekilde aşûre çorbasına çevrilmiş durumdadır.

-Devlet, Türkiye'deki dinî inançlar içinde sadece İslâm'ın Sünnî ekollerine din hizmeti vermeyi üstleniyor; hatta bu konuda kamu tekeli kuruyor. İslâm haricindeki dinleri görmezden geldiği gibi, "Sünnîlik" dışındaki yorumlar da hasıraltı ediliyor.

-Hepimiz biliyoruz ki, 429 sayılı kanunla kurulan Diyanet'ten maksat devletin Sünnileri kontrol etmek emeliydi. Bu maksat uğruna, şöyle doğru dürüst bir laik idare kurmak şansı hebâ edilmiştir. Bu çarpık yapılanmayı herkes görüyor fakat nasıl düzeltilebileceği konusunda, "devletimizin kurucusu" CHP'nin bile esaslı bir fikri bulunmuyor.

-Diyanet'in kaldırılması parlak buluş gibi görünüyor fakat o kadar kolay değil; zira Diyanet Atatürk inkılaplarının bir parçasıdır, bir Cumhuriyet yâdigârıdır; her ne kadar "devrim kanunu" sayılıp anayasada korunma altına alınmasa da Diyanet'i kaldırmak, Atatürk'ün öyle uygun gördüğü bir düzenlemeyi, "Atamız yanılmış, böyle olması gerekirdi!" diye tashihe kalkışmaktır. Düzeltmeye Diyanet'le başlandığında nerede durulacağını kimse kestiremediği için başta siyaset erbâbı olmak üzere en hızlı Atatürkçülerimiz bile, Picasso'nun kübik tablolarına benzeyen Türk işi laiklik uygulamasını hayranlıkla seyre devam ediyor. Bu konuda en açık sözlü aksâmımızı teşkil eden Alevîler de Diyanet meselesinde kafa karışıklığından kurtulmuş değil: Kimi Diyanet'e hepten karşı, kimi "Devlet bize cami değil cemevi yapsın" noktasında.

-Peki, Sünnîler Diyanet'in kaldırılması fikrine hazır mı? Bu sorunun cevabı daha karmaşık.

Her hâl ü kârda devlet ve din ilişkisi konusu, yeni anayasa yapılırken gündeme gelecektir; o gün geldiğinde, konuyla ilgili herkes elini ve dilini korkak alıştırmamaya fikren hazırlıklı olmalıdır diye düşünüyorum.

Akşamları çay muhabbeti, geceleri tövbe istiğfar...

İsmim M... Ben Almanya'da doğdum. Bir işçi ailesinin çocuğuyum. Tahmin edersiniz ki, ilim adına elverişsiz bir ortam. Okulda çok zorluklar çektim ama tek sorun sadece Alman dilinin zorluğu değildi, bir kimlik sorunu vardı; kimliğimi bilmiyordum, işin kötüsü farkında da değildim.

Hocaefendi düşünceleriyle bana ilham deryası oldu. O ağladıkça deryalar coştu, buharlaştı, ondan bulutlar yükseldi ve arzı ihtizaza getirmiş olmalı ki şu an 100'den fazla ülkeye sağanak sağanak rahmet yağıyor. Bilmem ki Hocaefendi olmasa ne olurdum? Şu bir gerçek ki onun sayesinde çok yol katettim. İçine kapanık, başarısız bir öğrenciyken başarmayı öğrendim. Ortaokul dönemimde, hele 11 Eylül saldırısından ve karikatür krizinden sonra, bu şanlı emanet ismi Alman okulunda şahlandıracağıma yemin ettim. Ortaokulu birinci bitirmeme rağmen ismimi bile zikretmediler koca salonda. Liseye geçerken bu kez Hocaefendi'nin "Nâm-ı Celil-i Muhammedî" sohbetini dinledim. Hele o an yok mu; "... Bir bakıyorum da İsâ'nın (as) sesi senden yüksek çıkıyor, Dâvud'un (as) sesi senden yüksek çıkıyor, Musâ'nın (as) sesi senden yüksek çıkıyor; o seslere de canım kurban ama o senin sesin..." dedikten sonra hedefimi tazeledim. Yine birinci olmalıydım; çıkan en gür sadâ Efendimiz'in (sas) sesi olmalıydı. Lise yıllarımda, okul parlamentosuna girmeyi başarmıştım, ardından okul

başkanlığına da layık görüldüm ve en son Allah'ın inâyeti ve keremiyle okul birinciliği de nasib oldu. Yaşadığım şehirde ilk defa bir Türk, ondan ziyade bir Müslüman, liseyi birinci tamamlamıştı. En son şu niyazda bulundum: "Allah'ım inşallah benden sonra gelecek nesiller beni unutturur, başarımı toprağın altına gömer, zira uzun yıllar başarımla anılırsam, benden sonrakiler başarısız olacak demektir."

Şimdi tıp okuyorum; bir de burs kazandım ve elemelerde Hocaefendi'nin "Hitap Çiçekleri" kitabındaki fikirlerinden ilham aldım. Şimdi sabırsızlıkla tıbbı bitirmeyi arzu ediyorum. Bir an evvel stadın tribününden sahaya inip, o asil aksiyonerlerden biri olabilmek için. Garipler kervanına katılmak için. Belki ilklerden olamadık ama bu hizmetin gideceği çok yer var daha. Aslında öğretmenlik okumak istiyordum ama okuyanlar var. Hekimliği bitirip ben de bir dünyanın ucuna gidip, sabahları hekimlik, öğle vakti öğretmenlik yapmak istiyorum. Akşamları çay muhabbetleri, geceleri tövbe istiğfar.

Makam, mansıp, mal ve parada gözümüz yok. Gönlümüzde ne cehennem korkusu ne cennet sevdası; sadece rızâ-yı İlâhi'ye talibiz. Zira O (cc) Halil'ini ateşte yakmamıştır. Yıllarca milletimden uzak, gurbette kalmanın hüznünü yaşarken, Sezai Karakoç'un bir şiirini fark ettim: "Kaderin üstünde bir kader vardır".

İlk başta dedelerimiz çalışmak için buralara gelmiş gözükse de, bizlerin burda doğması için, demek ki bu gerekliymiş. Bazı peygamberlerin cemaati bile yok iken, bazen de hak dini açıktan tebliğ edemezken, insanlar ona sırtını dönerken Allah'ın bu kutsal görevleri basit bir insana, insanlara yaptırmasına şükretmek lazım.

"...Başarılı olmak, büyümek ve tasavvur edilenin ötesinde gelişmek" demişsiniz yazınızda. Çocukken buralara geleceğimi tasavvur edemezdim ama Hocaefendi'nin düşünce deryâsında yetişmenin bereketi üzerimde âşikârdır.

Yazınızla motivasyonum bir kat daha arttı. Yeni bir ivme kazandım... Anatomi kitabı bana el sallar gibi, ben en iyisi burada noktayı koyayım. Saygılarımla / M.

Zombi oldunuz yahu!

CHP, ortaklaşa hayatımızda kapladığı yeri ve anlamı nasıl açıklar bilemiyorum. Onlar düşünedursunlar ben kendi cevabımı vereyim; bunun en basit açıklaması, Bergson'un "Élan vital" kavramında bulunabilir; yani her canlı organizmanın hayata tutunmak için kendi tâkatini aşan bir enerjiyle atılım göstermesi.

Meselâ 100 yaşındaki Celâl Bayar'ın gazeteci Mehmet Barlas'a röportaj verirken Barlas'ın, "Bunu yazabilir miyim?" diye sorması üzerine, "Olmaz, ilerde bunları ben kitaplaştıracağım" diye aksilenmesi aslında müthiş bir hayat hamlesidir; Barlas buna "Yaşama heyecanı" diyor.

Referandumda uğradığı bayıltıcı mağlubiyetin etkisinden çabuk sıyrılan CHP'miz de, Cumhuriyet mitolocyasının Zümrüdüankası gibi şâhâne bir "Élan vital" örneği sergileyip küllerinden doğarak hükümeti bir kere daha başörtüsü punduna getirmeyi başardı.

Ha, nereden aklıma geldi; Hüseyin Akbaş isminde Tokatlı bir milli pehlivanımız vardı bizim 60'lı yıllarda; bir bacağı bâriz derecede sakat olan Akbaş'ın güreşte en büyük oyunu, kendini pek tanımayan rakibine sakat bacağını bile bile kaptırdıktan sonra kündeyi doldurarak adamcağızı cin çarpmışa çevirmesiymiş; öyle derler hep. CHP ise ne zaman milletten esaslı bir künde yiyip alta düşse, "Başörtüsünü biz çözeriz" dümeniyle iktidar partilerini heyecana getirip fırsattan istifade soluğu mahkemede alıyor. Türk siyasi hayatı değil, dört başı bayındır Kemal Sunal komedisi yahu...

"Tamam, başörtüsünü çözelim ama karşılığında estek de isteriz, köstek de isteriz; ayrıca balıklar kavağa çıksın, Konya'ya deniz getirilsin, herkes içinden namaz kılsın. Başbakan samimi ise yerçekimi ve enerjinin sakınımı kanunlarını da değiştirsin..." yollu oyalayıcı lâflarla rakibinin zihnini karıştırmayı başardı yine.

Tamam ömrünü uzatıyor, moralini yüksek tutuyor, taraftarlarına heyecan aşılıyor ama buraya yazıyorum işte, CHP'nin yeni başörtüsü atraksiyonu, AK Parti'ye önümüzdeki seçimlerde en azından beş puanlık bir halk desteği daha hediye etmek anlamına geliyor. CHP, ne zaman "AK Parti'yi kazıkladık" diye sevindirik olsa, açılan sandıklardan fırlayan boksör eldiveninin sersemleştirici darbesiyle "Groggy" (yarı baygın; bizde galât eseri olarak "Kroke" tabir edilir) durumuna gelip, "Bana çarpan kamyonun plâkasını alan bir hayırsever yok mu?" diye kendini acındırıyor. CHP, ne zaman groggy vaziyete düşse, "Türbanı biz çözeriz; gelin uzlaşalım" diye birden ona saymaya başlıyor; bu esnada kendisini destekleyen seyircilerden gelen, "Dayan koçum arkandayız" veya biraz daha ayrıntılı şekliyle, "Yükseköğretim kurumlarındaki öğrencilerin giyimlerini düzenlerken türban kullanımına dinsel inanç nedeniyle geçerlilik tanımak, kamu hukuku alanındaki bir düzenlemeyi dinsel esaslara dayandırma suretiyle laiklik ilkesine aykırılık oluşturur" seslerinin serinletici havlu tesiri yapmasıyla ayağa kalkar gibi oluyor ki...

Hoppala, yine bir seçim zamanı gelmiş oluyor; hakem, "Boks" diye bağırıyor. Ardından, "Gümmm..." Yedi renkte yanıp sönen yıldızlar, çakan şimşekler... Anne ben nerdeyim; bahar geldi, kelebekler uçuyor...

Şu AK Partilileri anaları Kadir Gecesi doğurmuş olmalı; hiçbir şey yapmasalar bile CHP'nin damarına bastığı milletin öfkesi, yağ-bal olup iktidara yaramakta. Yahu anlayın artık, yok yere icat ettiğiniz başörtüsü yasağı sizin lânetiniz oldu; sürünüyorsunuz!

Avcının biri, "Tam vuracaktım ama tüfek ateş almadı, aslan beni yedi" deyince öteki, "İyi de, nasıl yaşıyorsun?" diye sorunca ne demişti hani?

- Sen buna yaşamak mı diyorsun kardeşim?

CHP'nin hayat hamlesi de bu hesap işte. İyi de, zombi oldunuz yahu!

Çiçekler

Film başlıyor; siyah-beyaz bir Yeşilçam filmi gibi seyredebilirsiniz zihninizde bu hikâyeyi.

Bir köy öğretmeni görüyoruz; "Gençliği uzak, sapa yolsuz, susuz dağ köylerinde geçmiş. Taş taşımış, odun kesmiş, viran ahır bozuntularını dersliklere çevirmiş; yalınayak, dudakları çatlak, yoksul köy çocuklarının okuyabilmesi için her türlü zorluğa katlanmış" bir öğretmen. Üç beş ayda bir karlar eriyip de yollar açıldığında maaşını almak için ilçeye inebilen; eline geçen parayı defter, kalem, tebeşir, çocuklara ilâç, ayakkabı, çanta için harcayıp dolu kucağıyla yeniden heyecanla köyüne koşan bir öğretmen.

İşte, bu öğretmen tam otuz sene Anadolu'nun köylerinde birinden ötekine tezek yakarak, kuru ekmek yiyerek ama zevkle, gururla, saadetle görev yapıyor; binlerce öğrenci yetiştiriyor ve nihayet âmirleri onu ödüllendirmiş olmak için hocayı dağ köylerinden indirip bir ilçeye tayin ediyorlar.

O devirler, köylülerin kasabalıların çocuklarını okutmak yerine "Davar gütsün, tarlada-tapanda işe yarasın, harmana yardımı dokunsun, hiç değilse bir işin ucundan tutsun" diye okuldan uzak tuttuğu zamanlar.

Bizim öğretmen okulda yarıdan ziyadesi boş derslikleri görünce, sokaklarda öğrenci aramaya koyuluyor; rica, minnet, tehdit, ikna; aklına gelen, gücünün yettiği ne kadar bildiği yol varsa harekete geçirip derslikleri şenlendiriyor. Olan yine mütevazı maaşına oluyor tabii; önlük, çanta, kitap, ayakkabı, kimin ne ihtiyacı varsa öğrencilerine selsebil ediyor maaşını, gençliğini, emeğini, ömrünü...

Derslikler derseniz yine virâneden biraz hâllice ama idare ediyorlar; duvarlara sakız gibi beyaz badana çekiyorlar; tabanlar tahta ama tertemiz. Sıra yok diye dert etmiyorlar; yere oturup öyle yapıyorlar dersi.

Velâkin, ilçeye tayin olunduktan sonra bizim öğretmende yeni merak uyanıyor. Hayret! Eskiden pek aldırış etmezdi ama ilçeye ineliberi evden konserve tenekelerine tutturulmuş fideler, saksılar getiriyor? Önceleri pencere kenarına dizerdi, şimdilerde pencerelerde yer kalmayınca sağa sola zemine de çiçek saksısı koymaya başladı!..

Çiçek bu, bakım ister. Elinde uydurma bir ibrik sık sık suluyor çiçekleri. Öyle suluyor ki, -dikkatsiz midir, yaşlanmış mıdır bilinmez?- kaplardan taşan sular pencere kenarlarına, taban tahtalarına yayılıyor, ortalık neredeyse göle dönüyor.

Bir, üç, beş, fakat işin tadı kaçıyor; sızıltı, tutanak, ihtar, müfettiş. Valiye şikayet gidiyor, tekdir alıyor, üstüne maaş kesintisi, ama hiç aldırmıyor bizim öğretmen. Deli gibi çiçek suluyor her gün, dershane değil sanki limonluk âdeta.

Aldırmıyor, "Hoca, nedir derdin; nedir bu çiçek takıntısı" diye soranlara kısaca,

-Seviyorum çiçekleri, deyip geçiyor.

Sayılı gündür geçer; vakti geliyor, ders yılı bitince "Tamamdır" deyip emekliye ayrılıyor öğretmenimiz. Pılı-pırtısını toplayıp memleketine dönüyor (Yozgatlı hemşehrilerime buradan ince bir selâm yolluyorum), yerleşiyor fakat ellisinden sonra âniden depreşen bu çiçek merakı, eskiye göre sanki biraz yatışmış gibidir.

Bir gün eşi diyor ki öğretmene, "Sen eskiden deli gibi çiçek yetiştirir, sabah-akşam sulardın; ne oldu, neydi o meselenin aslı?"

Anlatıyor.

Öğrencilerim kalabalıktı, sınıfta yeterince sıramız yoktu. Yazma dersinde yere diz çöküp oturur evden getirdikleri fasulye taneleriyle cümle yazmayı öğrenirlerdi. Bir çocuğum vardı, on yaşında bir kız çocuğu; Arefe. Çelimsiz, hasta bir çocuktu Arefe. Arefe'nin, ondan başka kimsenin bilmesini istemediğim ama tedavi edilmesi gereken bir derdi vardı. Yavrucak nerdeyse her gün ikinci derslerde altına kaçırırdı. Arkadaşları bir farketseler, bu mâsum kusurunu ömür boyu başına kakıp alay edecekler, belki bu yüzden Arefe okulu bile terkedecekti.

Çok üzülüyordum.

Sonunda kendimce bir çâre buldum. O uğursuz saatin yaklaştığını hissettiğimde hemen çiçek sulama ibriğini kapıp sınıftaki çiçekleri sulamaya başlıyor, hatta bu arada işi biraz abartarak zemine de su döküyordum ki yavrucağın kusuru ıslanan zeminde kaybolup gitsin, kimseler farketmesin.

Yukarda anlattığım hikâyeyi ben yazabilmiş olmayı isterdim ama bu keyiften mahrumum; hikâyeyi, pek aziz bir arkadaşımın yeni çıkan kitabından ödünç aldım; aslında "Çaldım" desem daha doğru, çünkü onun haberi olmaksızın yaptım bu işi, affetsin.

Adı Emir Kalkan. Tanırsınız zaten. Hemşehrim sayılır, aynı toprağın çocuklarıyız: Kayserili. Bu adamın hikâyeciliğine imreniyorum, hatta kıskanıyorum desem daha doğru olur. Birbirinden güzel 8 eseri yayınlandı bugüne kadar.

Kanatsız Kuşlar Şehri meselâ, Gül Âyinleri meselâ; sonra "Hoşçakal Şehir", sonra, "Bu Taraf Anadolu"... sonra Afşar Ağıtları, Kayseri Şairleri, 20. Yüzyıl Türk Halk Şairleri Antolojisi de cabası bunların.

Kayıp Yüzler, Emir Kalkan'ın beşinci hikâye kitabı, Ötüken yayınladı. Hikâyeyi o kitaptan "çaldım", hikâyenin adı "Çiçekler". Kitapta, yukardakine denk 25 birbirinden güzel hikâye daha var. Ben tamahkârlık ettim, bir saate kalmadan hepsini okuyup kalktım sofradan, sonra da "Bunca güzel şey, bir oturuşta bitirilmeli mi idi; ah tamahkâr nefsim" diye kendimi azarladım.

Sizin zevkinize karışamam, fakat benden duymuş olunuz; okumaya değer; değer, çünkü bu kitap, içimizdeki şövalyeye, alperene, dervişe sesleniyor.

Kalem tutan elin, dert görmesin e mi senin Emir Bey!

Elli yıl önce, "Çiçekler"de anlatılan vakanın bir benzerine ben de şahit oldum; hâlâ yüzüm kızarır, üzülürüm.

Yer, betondu, kızcağız tahtada yapayalnızdı; öğretmenimiz ise ne olup bittiğini çok sonradan farkedebilmişti...

Altın yumurtlayan tavuğu keselim mi yani?

Başörtüsü meselesi, maddi altyapıya dair bir problem değildir; tamamen zihnî bir meseledir. Benim de dahil olduğum kesime göre kişinin aslî, şahsî ve tabii haklarından bir unsurdur ve isteyen kadın dilediği yerde başörtüsü ile bulunmak isterse dünyanın çivisi çıkmaz.

Bir başka görüşe nazaran rejimin, devletin, inkılâpların rûhuna ve tabiatına aykırı bir uygulamadır; serbest bırakılırsa dünyanın çivisi çıkar, Türkiye İran'a döner, "Karşı-devrim" büyük ivme kazanır vs. vs...

Başörtüsü meselesini bütçeden bir kuruş harcamadan çözebiliriz; buna mukabil istihdam, genç işsizliği, yargı reformu, temiz enerji gibi konularda CHP ile AK Parti tahinli pekmez gibi bulamaç olup, siyasî işbirliğinin en muhabbetli akorlarında dem-sâz olsalar bile alınabilecek mesâfe sınırlıdır.

Bu tesbitimi doğru sayarsanız bir kenara yazınız, çünkü lâzım olacak.

Böyle olduğu içindir ki başörtüsü konusunun bugünden yarına çözümünü beklemek safdillik olur ve vaktiyle benim de bu safdiller arasında bulunmam bir şey ifade etmez. Başörtüsü meselesi, reel ve maddî planda mesafe alınması hayli sınırlı görünen kalkınmacı, yatırımcı, istihdam artırıcı siyasî programlara nazaran her üfleyişte akkor haline gelen, tutuşma katsayısı yüksek tabiatıyla siyaset sınıfımız için vazgeçilmez bir tercih unsurudur.

Başörtüsünün çözülmesi işten bile değil aslında fakat başörtüsünü tartışma gündeminden çıkarıp bir lâhzada hâlletmek, altın yumurtlayan tavuğu kesmektir; buna kimse rıza göstermez, göstermiyor.

CHP açısından başörtüsü, CHP'nin yaptığı türden kavgacı ve gerilime dayalı siyaset tarzının en zengin tabii kaynağı. CHP, varlık sebebini laikçiliğe bağladı; başörtüsü tartışma gündeminden çıktığında geriye CHP için siyaset yapılabilecek pek az alan kalıyor; bu anakronik partimiz ideolojik maraza noktaları, rejimin sağlığı ile çıbanbaşları üzerinden siyaset yürütüyor. Geriye kala kala "Lokantalarda rakı içme hakkımız engellenemez!" ile "Haşemalılar denizlerimizi ve göz zevkimizi kirletiyor" vâveylası kalıyor çünkü.

Gelelim meselenin AK Parti açısından nasıl göründüğüne: Referandum ertesinde apar topar gündeme getirilen "Başörtüsü yasağını kaldıralım" teklifini ciddiye almanın mânâsını anlamakta zorluk çekiyorum ama galiba var bir mânâsı. Başbakan'ın cumartesi konuşmalarına kulak misafiri olurken, başörtüsü konusunun AK Parti için nasıl bir "sinerji" kaynağı olduğunu fark ettim. Başörtüsü, AK Partili seçmen kitlesinin dikkatini keskin, nabzını yüksek, tepkisini diri tutmak için ideal özellikler gösteriyor; nitekim Başbakan'ın, "Bu bütün kadınların meselesidir; başı açık olanlar da konuya sahip çıkmalı" cümleleri, bana göre çalışılmış, üstünde kafa yorulmuş bir organizasyonu andırıyor. "Bize kalsa hemen hallederiz ama bakın, CHP, yargıyla kol kola girerek engelliyor!" yakınması sağ seçmeni öfkelendiriyor. Başbakan ve konuşmalarını hazırlayan kurmayları bu nazik noktanın elbette farkında. Bu fırın, herkese ekmek yediriyor. CHP, parti içi çatlaklarını "Başörtülüler ilkokullara iniyor" korkusuyla yapıştırıyor; AK Parti, "Bıraksalar çözeceğim ama bir dahaki seçime söz inşallah" edâsıyla 2011 seçimlerine diri girmek havasında.

Onca adamın ekmek yediği bu fırın kapanmaz sevgili başörtülü hanımlar; bugünden yarına mucize beklerseniz üzülürsünüz. Kusura bakmayınız, bize gerginlik üzerinden siyaset yapabileceğimiz ideolojik ve lâfolojik alanlar lâzım ve başörtüsü, ne zaman üflense tıkır tıkır tiraj, reyting, kamuoyu desteği ve kesin inanç üreten bir mevzu.

Eğer ben yanlış düşünüyorsam, birisi çıkıp olup-biteni anlatsın bana.

Devleti kırıp dökmeden yeniden kurmak!

Vaktiyle pek önemli sayıp sıkça böbürlendiğimiz, “16 Türk Devleti” kavramından artık pek söz etmiyoruz; şimdi ismini hatırlayamadığım birinin çıkıp “ Tarihte 16 devlet kurmuş olmak, bunlardan 15’ini batırdığımız anlamına gelmez mi?” şeklinde çok mantıklı bir tenkit getirmesinden sonra 16 Türk devleti meselesini biraz mahcubiyetle geçiştirmeye bakıyoruz ama yine de evinde, iş yerinde 16 Türk devletinin flamalarını gururla muhafaza edenlerimiz vardır.

Doğrudan can alıcı noktaya geçelim: Sayının hiç önemi yok ama tarih boyunca bir devlet geleneği meydana getirebilmiş olmak büyük kıymeti haizdir, çünkü bu medenî bir başarıdır. Peki, bizim böyle bir devlet geleneğimiz var mı; hemen ardından ikinci soruya geliyor sıra,

“Eğer varsa, biz 21. yüzyılın başlarında bulunduğumuz şu yıllarda niçin ‘geleneksiz’ bir ülkenin gösterebileceği türden davranışlar sergilemekteyiz?”

Şüphesiz devlet geleneği diye bir birikimimiz var fakat bu geleneğin fiilen kullanışsızlığı âşikârdır; çünkü gelenek nâmına sayabileceğimiz şeyler genellikle tarihimizin monarşik zamanlarından kalmış tecrübelerdir ve demokratik ortamda işe yararlık dereceleri tartışmalıdır. Osmanlı devlet idaresinin büyük bir teşkilat geleneği oluşturduğu inkâr edilemez. Cumhuriyet idaresi kurulduğunda Osmanlı devlet teşkilatı büyük oranda yeni dönemde de hayat buldu, devam etti; kanunlar, yönetmelikler, hatta Osmanlı anayasası bile bir geçiş dönemi unsuru olarak kullanıldı fakat Cumhuriyetle birlikte devlet geleneğinde önemli bir kırılmayla karşılaştık: Yeni devlet başkanını kimin tayin edeceği meselesi yeni bir yoruma muhtaçtı.

İKTİDARI PAYLAŞMA GELENEĞİMİZ YOKTU; İÇTİHAD ETTİK

Cumhuriyetin ilk cumhurbaşkanı, meclis tarafından ama az sayıda vekil tarafından seçildi. Planlanmış, hatta tetiklenmiş bir hükümet krizini çözmek için 287 sandalyeli parlamentoda 129 vekilin olmadığı bir günde sadece 158 kişinin oylarıyla önce anayasa değişikliği, hemen ardından Cumhurbaşkanlığı seçimi yapıldı. Artık bir hükümet krizi yoktu, cumhurbaşkanı da seçilmişti; üstelik bu tarihi izleyen 15 yıl boyunca kimlerin devlet başkanı, başbakan, vekil olacağı gibi konular tartışma gündeminden tamamen çıkmıştı! Yeni bir iktidarı bölüşme içtihadı ortaya konulmuştu!

Türkiye’de Tek Parti idaresi, bu bakımdan yeni bir devlet geleneği kurdu ve bu gelenek, bütün iddialara rağmen demokratik değildi. Yeni gelenek, sadece meclisteki vekillerin değil, ordu yöneticilerinin, yargı mensuplarının, bürokratların, hatta sıradan memurların bile rejime sadakat göstermesini talep ediyor, siyasi muhalefeti yasaklıyor, basın hayatına ağır sınırlamalar koyuyor, hoşuna gitmeyen toplumsal kuruluşları kapatabiliyordu (Türk Ocakları, Türk Kadınlar Birliği...) Halkın siyasete katılma yolları, tek partinin denetimi altındaydı ve seçimlerde ancak tek parti şeflerinin gösterdiği adayların kazanma şansı bulunuyordu. Devletle millet arasındaki hukukun kurulmasında Cumhuriyet yönetimi kendi geleneklerini oluşturmayı tercih etmişti; nitekim tek parti iktidarı boyunca devletle millet arasında büyük gerginlikler yaşandı. İrili ufaklı yirmiye yakın isyan zuhur etti ve bu isyanlar, bugün bile hâlâ tartışılan ölçüsüz askerî şiddet kullanılarak bastırılabildi.

O yüzdendir ki Türkiye hâlen büyük iç travmalar yaşamaktadır ve çokça sözü edilmesine rağmen “millî birlik ve beraberlik” henüz sağlanabilmiş değildir.

“YENİ BİR DEVLET TEZİ”NİN DAYANAKLARI

Türkiye Cumhuriyeti Devleti yeni bir devlettir; fakat bu yazının tezi olmak itibariyle henüz yeni yeni bir “Devlet” olabilmektedir. Büyük harfle başlayan “Devlet” kavramından

kasdedilen mânâ açık: İnsanların tabiiyetinde kendilerini mutlu ve hoşnut ettikleri âdil kamu idaresi.

Dışarıdan bakıldığında reform veya ıslahat gibi görünen önemli adımların temel karakterine şimdi yakından bakarak "Yeni devlet" tezinin dayanaklarını gözden geçirelim:

Cumhuriyet yönetiminde Türkiye üç kere yeni anayasa yaptı, dördüncüsü yolda. Bu anayasaların başarısızlık sebebi milletle devlet arasındaki ilişkinin (hukukun) iyi kurulamayışıdır. Her anayasa ile milletin hukuku, kendinden cüsse itibariyle daha büyük devlet teşkilatı karşısında iyileştirilmek ve tahkim edilmek beklenirken zaafa uğradı. Devletçi endişeler, millete güvensizlik adıyla anayasa metinlerine geçti.

Ekonomide devletin sahip olduğu iktisadi kıymetlerle dışarıda kalan (özel sektör, halk, ahali, millet) değerler arasında hâlâ devlet lehine bir üstünlük bârizdir. İktisadi kaynakların büyük ağırlığını kendi tekelinde tutarak kullanmakta direnen devlet, kaynakları kötü yönetti, israfa yol açtı ve şimdilerde adım adım ekonomide küçülme yolunu tutmuş bulunuyor.

Cumhuriyet idaresi başta yönetici sınıfın vesayetine dayanıyordu ve denkleme halk sokulmuyordu. Çok partili yılların ilk on yıllık sarsıntısından sonra girilen seri darbe yıllarında askerî vesayet sistemi kurularak, askerî iradenin ve ordunun, sivil iradeden ve sair siyaset kurumlarından daha üstün ve yönetmeye daha ehil olduğu efsânesi güçlendirildi. Türkiye, askerî vesayet sisteminin tortularını izâle için büyük güç sarf ediyor.

Tevhid-i tedrisat kanunu ile devlet, bütün eğitim faaliyetlerini, ama özellikle din eğitimini kendi tekeline almıştı; zaman içinde bu kanun istisnalarla delindi (Mesela askerî eğitim süreci'nin MEB yerine MSB'ye bağlanması), din eğitimi önceleri yasaklandıktan sonra açılan imam-hatiplere milletin âdeta "el koyması" ile amacından uzaklaştı; devlet, eğitim tekelinin üstesinden gelemeyince önce özel dersaneler, ardından özel üniversitelerle sektörün önemli bölümünü özel sektöre terk etti.

Din alanında Cumhuriyet, laiklik prensibini benimsedi ama ilk günden itibaren devletin denetiminde, âdeta Baasçı bir laiklik uygulamasına giderek çelişkili bir yol izledi. Başörtüsü meselesi, bu çelişkinin ürünü olarak hâlâ Türkiye'nin enerjisini soğurmaya devam ediyor.

Hukuk'ta felsefe değiştirerek devrim yapmak, Türkiye'de âdil ve verimli işleyen bir yargı cihazı oluşmasına kâfi gelmedi. Türkiye'de "hukuk reformu ihtiyacı"ndan bahsedilmediği bir yıl geçmedi. Son anayasa değişikliği paketi ile aksayan sistemin küçük bir kısmı onarılmış olsa da, büyük reform ihtiyacı sürüp gidiyor.

Evet, Türkiye sistemini onarmak için büyük çaba harcıyor fakat daha isabetli bir söyleyişle Türkiye, esasen var olduğu varsayılan bir devlet teşkilatını henüz inşa etmektedir. Bunu, kuru havuzda inşa edilen bir geminin suya indirilmesi esnasında karşılaşılan problemlere benzetebiliriz. Geminin neredeyse bütün önemli parça ve fonksiyonlarının değiştirilmesi,

elden geçirilmesi, tazelenmesi o dereceye vardı ki, kuru havuzdaki gemiyle suya indirilen tekne artık birbirinden tamamen farklı şeyler hâline geldi. Geminin tamamen elden geçirilip tazelenmiş olması isminin de değiştirilmesini gerektirmiyor. Türkiye Cumhuriyeti inşallah payidar olur fakat payidar olmasını umduğumuz yapı ile 90 sene önceki hâli birbirinden son derece farklıdır.

Bu artık yeni bir devlettir ve galiba “Türkler” bu defa iyi bir iş çıkarıyorlar.

Ahmet Rifat Çalıka'nın hâtırasına saygı

Ahmet Rıfat Çalıka, Birinci Meclis'in Adliye vekili. Henüz 27 yaşındayken Kayseri Belediye reisliği yapmış, 33 yaşında da Kayseri vekili olarak ilk Meclis'te bulunmuş; mecliste "kader" onu "İkinci grup" saflarına sürükleyince, ikinci meclise seçilememiş. Çoğumuzun bilmediği bu garip hikâye böyle başlıyor.

Ahmet Rıfat Bey'in hâtıraları, oğlu Hurşit Çalıka tarafından 1992 yılında, kendi gayretleriyle yayınlandı; basıldığı matbaanın adı yok. Kitabı bilen de yok. İnternette sadece Taraf'ta Ayşe Hür'ün yazdığı bir yazı kapsamında adı geçiyor. Bir nevi mâlum meçhûl!

Kitapta, Çalıka'nın kendi kaleminden çıkan metinlerle tesadüfen ve keyfe mâ-yeşâ karşılaşıyoruz desek yeridir. Oğul Hurşit Çalıka, hâtırâtın lüzum görmediği yerlerini yayından çıkarmış; uygun gördüğü yerlerde babasının davranışlarını izah eden, savunan notlar ilâve etmiş ama bu haliyle bile yine de çok önemli bir kaynak sayılır. Eğer Hurşit Bey veya onun vârisleri yaşıyorsa, bu kaydadeğer eserin ilmî usûllere göre yeniden yayınlanması ve bu esnada kırpıntı-kesintiye yer verilmeden aslî imlâsına riayet edilmesini, yakın tarihimiz adına kendilerinden hasseten ve önemle ricâ ederiz.

Ahmet Rıfat Bey, devrin tâbiriyle siyaseten "menkup" (Gözden düşmüş, ikbâli kararmış) hale geldikten sonra resmî görev kabul etmeyerek memleketi Kayseri'ye çekiliyor ve hayatının hatâsını yapıyor; zira resmi göreve isteksizlik, gizli niyet ve fesat peşinde olduğunun karînesi sanılacaktır. Hayli zaman sessiz ve işsiz kaldıktan sonra 1927'de Bünyan ilçesinde ortaklarıyla beraber bir yün iplik fabrikası kurmaya teşebbüs ediyor; bu fabrikanın hisseleri zamanla Sümerbank tarafından satın alınıyor fakat Rıfat Bey fabrika müdürü olarak görevinde kalıyor ve istemeden de olsa devlet memuru statüsüne geçiyor.

1934 yılında Atatürk'ün Kayseri ziyareti esnasında akşam sofrasında Bünyan fabrikası ve Rıfat Bey konusu gündeme gelince sofradakilerin ifadesine göre Atatürk, Rıfat Bey'in mecliste kendisine muhalefet edenlerden olduğunu belirterek "Defedin" meâlinde bir emir veriyor. Ertesi gün Kayseri valisi Nazmi Toker, Rıfat Bey'i makamına çağırtıyor, fabrikadaki görevine ilaveten Kızılay Başkanlığından da istifa ettiğine dair bir kâğıt imzalattıktan sonra yazıyı alelacele istasyona yetiştirip, emrin yerine getirildiği tekmilini veriyor.

Oğlu Hurşit Bey, her ne kadar babasıyla Atatürk arasındaki iyi ilişkileri savunmak gibi bir tutum içinde olsa da o günleri şöyle anlatıyor: "O günlerde babamın ciddi şekilde hayatından endişe ettiğini ve bazı dostlarının uyarısı ile Cumhurbaşkanlığı genel sekreterliğine 'Cezamı kâfi görün' anlamında bir mektup yolladığını anımsıyorum. Bu olayın ertesi gününden başlayarak önemli bazı tarihi belge ve notlarını yakmış olduğu da hatırladıklarım arasındadır (s.163)."

Ne var ki hikâye burada bitmiyor: 1938'e kadar Rıfat Bey, Kayseri Vilayeti ve polisinin sıcak (!) ilgisine mazhar kalıyor. Bu arada 3,5 yıl önce ayrıldığı fabrikanın 9 bin liralık emlâk vergisi için adresine haciz memuru yollanıyor; o tarihte lise talebesi olan oğlu Hurşit'in Kayseri meydanındaki Atatürk heykelini müzeye kaldıracağına dair iftiralarla yüzyüze geliyor. Talas'taki evine, Erzincan felaketzedelerinin iskânı adına el konuluyor, vs, vs...

1 Ağustos 1937'de şöyle yazıyor defterine Ahmet Rıfat Bey: "Hergün nefsime karşı biraz alçalıyorum, küçülüyorum. Bakalım bu durum mezarın çukuruna kadar sürecek mi? Şerefli ölüm: Neredesin? Çocuklarımı yetiştirme sorumluluğu üzerimde olmasa!.." Neydi acaba Rıfat Bey'e şerefli ölümü özlettirecek baskı ortamı?

Ahmet Rıfat Bey 1962'de vefat edene kadar siyasetle hiç ilgilenmemiş bile; aradan geçen 50 sene, itibarının iadesi için artık kâfi değil midir aziz Kayserililer?

Bekirist!

İkinci adı Kemâl değil de Şükrü olsaydı bugün Şükristlerimiz olacaktı; Şükrist, Sadullahist, Kâmilist Atılım hareketi!

Sadullah olsa Sadullahist; Kâmil-Kâmilist, Bekir-Bekirist! İsme bağlı ideoloji tarif etmeye çalışanların enzâr-ı dikkatine arz.

XX. yüzyıl Türkiye'sinin en dikkate değer siyaset adamıdır; 1918 yılında 7. Ordu komutanlığında iken fiilen başladığı siyasi kariyerinde geri adım yok; adım adım öne çıktı, rakiplerini küçümsemedi, meşrû kalmaya itina gösterdi. Siyasette önemli çatışmalar, hatta meydan muharebeleri kazandı. Kazandığı en büyük muharebe Saltanat ve Hilâfetin kaldırılmasıdır; Cumhuriyet, bu zaferin kaçınılmaz sonucuydu. Cumhuriyet'i kolayca kurdu; fakat biz demokrasiyi hâlâ kolayca işletemiyoruz.

Tek partili, otokrat bir rejimi tercih etti; kendi doğrularını dikte etti, başka doğruların da mümkün olabileceğine ihtimâl vermedi. Gecikmiş bir Pozitivist, İttihat ve Terakki'den nefret eden bir İttihatçı, iyi stratejist, orta halli inkılâpçı.

Kendi zihninde tasavvur ettiği Türkiye'yi biçimlendirmek için bildiği kadarıyla elinden geleni yaptı; buna hakkı olup olmadığı yolunda nefsî bir hesaplaşma emâresi gösterdiğine dair kayıt yoktur. Türkiye'yi cebren çağdaşlaştırmak istiyordu ve inandığı bir tane çağdaşlaşma modeli

vardı. Çok istemesine rağmen topluma nüfuz edemedi, gücü sadece bürokratlara ve cılız bir katman halindeki burjuvalara yetebildi; bunu fark ettiğinde hırçınlaştı; bu gibi hallerde ölçüsüz askerî güç kullanmaktan kaçınmamıştır.

Dramatik bir adamdı çünkü hep yalnızdı. En yakın ve samimi arkadaşlarını siyâset kulvarlarında acımasızca tüketip tasfiye etti. Hastalık günlerinde etrafına dikkatle bakınız; arkadaşı yoktur, dostu hiç. Yalnızlığını zorakî ve gönüllü sofra yârânı ile unutmaya çalışıyor, bazı günler Çankaya'daki bahçesinde yakınındaki adamların aile hayatlarına uzaktan bakıp imreniyordu.

Kadını da olmadı. Kadın kavramıyla nisbeti, genç kuşaklara örnek gösterilebilecek hüsn-i misâller taşımaz. Annesi, kızkardeşi, Fikriye, Latife... hepsini bedbaht etti. Büyük adamların ardında varlığı hissedilen kadınlar, onun hayatında renksiz ve geçici sûretler oldular.

Ve çocuk! Yüzünün en sıcak ve insâni hatlarını, kadrajda Ülkü'nün de yer aldığı fotoğraflarında görürüz; o şirin, esmer, hayat dolu küçücük Ülkü, son günlerinde etrafında ayakta kalabilen biricik sahici insan portresidir.

Ölümünden sonra halefi, ilginçtir, "Rövanşist" bir devir başlattı; onun devrinde mağdur, menkûp ve mazlum duruma düşenleri onurlandırdı, para ve pullara kendi sûretini koydurdu ama siyaset tarzını tuttu. Tek parti iyiydi; çok parti olunca, hayrettir, hemen hainler baş gösteriyordu.

Cumhuriyeti o kurdu, biz ayakta tutmaya çalışıyoruz. Çamaşır suyuyla ağartılmış kibirli Türklerimiz ile ayrılıkçı şımarık Kürtlerimizi iknâ edebilirsek günün birinde bir "Millet" olmamak için hiçbir bahânemiz yok. Ne var ki, "Ben yaptım oldu"yla bitmiyor işler, en azından bunu anladık; insanlara onur, ekmek, meslek, hürriyet ve mensubu olmakla övünebilecekleri bir müşterek kimlik de kazandırmamız gerekiyor. Zor ama uğraşıyoruz; olacak inşallah.

Büyük adamdır, 90 yıl önce, kırk yaş sularında iken serdettiği fikir ve prensipler, Türkiye'de hâlâ revaçtadır.

Orta halli bir esnaf çocuğu olarak Selanik'te doğmuştu; Dolmabahçe Sarayı'nda Türkiye'nin en vâriyetli adamı olarak son nefesini verdi.

2010

29 Kasım

CHP, yeni CHP'ye karşı Aksiyon Dergisi

29 Kasım

Milliyetçilik değil, milletçilik! Zaman Gazetesi

28 Kasım

Hepimiz Tosun Paşa'nın torunlarıyız Zaman Gazetesi, Pazar Keyfi

27 Kasım

18'inden gün almamış pasif yumurta atıcıları aranıyor Zaman Gazetesi

24 Kasım

Birleşin; Meydan er görsün! Zaman Gazetesi

22 Kasım

Osmanlılar Anadolu'yu fethetti mi? Aksiyon Dergisi

22 Kasım

Süründüren aşk! Zaman Gazetesi

21 Kasım

Yazarınız araziden, pardon, Asya Termal'den bildiriyor Zaman Gazetesi, Pazar Keyfi

20 Kasım

İnadına Mehmet, inadına Hatice... Zaman Gazetesi

17 Kasım

Sevindirilen kurbağa Zaman Gazetesi

15 Kasım

Batı'nın ruhuna dokunmak ve tercüme meselemiz Aksiyon Dergisi

15 Kasım

Arife Zaman Gazetesi

14 Kasım

Balkondaki İkarus kapısı Zaman Gazetesi, Pazar Keyfi

13 Kasım

Yarım saatte nasıl katil olursunuz? Zaman Gazetesi

10 Kasım

Kaybeden idare fırkasıdır çocuk! Zaman Gazetesi

08 Kasım

Siyasi hayatımızda askerlerin yerine dair Aksiyon Dergisi

08 Kasım

Muharebe ruhu, lâdinîlik ve sözleşmeli asker Zaman Gazetesi

07 Kasım

Sanat tarihi ve ben Zaman Gazetesi, Pazar Keyfi

06 Kasım

CHP'nin parmakları ve tırnakları Zaman Gazetesi

01 Kasım

Okumaya dair Zaman Gazetesi

Okumaya dair

Bir kısmı şöyle: "Biraz ağır olmamış mı; şimdi sizi dava ederlerse ne yapacaksınız?.." Bir başkası, "Fikirleri 90 yıldır revaçta diyorsunuz; ya birisi bize 1400 yıl önce yaşayan birinin yolundan gidiyorsunuz derse ne yaparız?" derdinde.

Eleştirilerin genel havası, "Siz işgal kuvvetlerinin yönetiminde mi doğup büyümeyi tercih ederdiniz; namaz kılıp, oruç tutuyorsanız Atatürk'ün sâyesinde" civarında fakat itiraf edeyim; bana biçilen en ağır ceza Bekir Coşkun'un son yazısını okumam için zahmete girip link gönderen mektup sahibinden geldi.

Sondan başlayım: Ben Bekir Coşkun okumam efendim, çok şükür o kadar kötülemedim henüz, meraklısına da karışmam; fakat tarih kitapları okurum, Atatürk hakkında kaleme

alınmış biyografileri okurum, o devirde yaşamış yakın arkadaşlarının, muhaliflerinin, dostlarının, gözlemcilerin hatıralarını, tesbitlerini okurum; meclis zabıtlarını okurum, dönemin gazetelerini, ilmi yayınları, makaleleri okurum.

Sadece mecburen değil, zevkle okurum, çünkü yakın tarih doktorası yaparken lâzım oldu, alıştım. Mahcubum fakat tevazûun bir derecesi tehlikeli. Efendim bizde âdet değildir; mesleğimizi ne e-mail kısaltmasına sıkıştırır, ne de her "Alo"da hatırlatmaya lüzum duyarız. "Şahsın görünür rütbe-i akl-ı eserinde" buyurmuş Ziya Paşamız (Askerî paşa değildi; Mülkiye paşasıdır), sorulmazsa söylemeye ihtiyaç duymayız.

Çoğu inanmayacak, Nutuk'u bile kaleme alındığı ilk hâliyle okumuşumdur mesela; kaldı ki yazarınız, hepimizin tornasından geçtiği resmî ideolojinin eğitim süreçlerini de orta dereceyle ikmâle muvaffak olmuştur! Bazıları döne döne 10. yıl marşı okumayı mârifet sayar fakat bu fakir 50. yıl marşını da ezbere bilir, Sakarya, İzmir marşını da, Mülkiye marşını da. Ben bunları marifetmiş gibi sayarken utanıyorum ama eloğlu iki tane kaldırım-seller kitabından yarım yamalak okuduğu hamâsî bilgileri başa kakınç ederken vallahi hiç arşın-endazeye ihtiyaç duymuyor.

Bekir Bey'i okumam efendiler, ısrar etmeyiniz; Oktay Bey'i de okumazdım ve bugüne kadar hiç eksikliğini hissetmedim; birkaç defa karşılaştık. Nâzik, çelebi bir adam; nasıl böyle galîz lâflar etti bilinmez. Yazık!

Dava meselesine gelince: Efendim, takriben 20 seneden beri Atatürk'ü, dönemini, icraatlarını eleştiren, değerlendiren makaleler yazdım dergilerde, aynı şeyleri 20 sene derslerimde anlattım. (Öğrencilerim şahittir; sorabilirsiniz.) Ne dâvâ edildim, ne soruşturma geçirdim; bunun basit bir sebebi var: Hakaret yok, husûmet yok. Olup biteni, ilmî bir soğukkanlılıkla aksettirip yorumladım. Meraklısı, yazarınızın bu sütunlarda asla zikredildiğini duymadığınız kitaplarından okuyup fikir sahibi olabilir.

Arkadaşlar Cumhuriyet idaresine geçtik; artı demokrasi de var. 5816 sayılı kanuna rağmen bu ülkede Atatürk'ü ve dönemini eleştirmek suç değildir ki, hakaret suçtur. Ayrıca konu açılmışken hatırlatayım; bu ülkede sadece Atatürk değil, herkes hakarete uğradığında hesabını sorma hakkına sahiptir. Başbakan'a kasden "Analarını satan zihniyet" demek böyle bir şeydir meselâ, kovuşturulur; fakat askerî bürokrat takımıyla, CHP'lilerin Cumhuriyet resepsiyonuna gelmemeleri suç değildir, eleştirebilirsiniz fakat "Vay niye gelmedin" diye mahkemeye veremezsiniz, gülerler...

"Ülkenin en vâriyetli adamı" tesbitine itiraz edenler var. Atatürk'ün mal varlığını rahmetli İsmail Cem "Türkiye'de Geri Kalmışlığın Tarihi"nde birkaç sayfa tutan bir liste halinde yayınlamıştı; şimdiye kadar tekzibe uğramamıştır. Daha bilimsel kaynak isteyenler Uygun Kocabaşoğlu'nun Türkiye İş Bankası Tarihi isimli eserindeki rakamlara bakabilirler. (İst., 2001, s. 188-189)

Ben hâlâ okuyorum arkadaşlar; siz de öyle yapınız, sonra tartışırız gerekirse...

CHP'nin parmakları ve tırnakları

Bundan birkaç hafta önce, "Tutankhamon'un CHP'yle ne alıp veremeyeceği olabilir, bilmiyorum ama insan merak ediyor işte... Hükümet araştırsın!" diye yazmışım; çarşamba günü ise tüzük meselesinin sadece CHP'yi ilgilendiren bir problem olduğunu, CHP'nin tüzükle uğraşmak yerine "Bu partiyi kim yönetiyor arkadaşlar; şunun adını koyalım!" kurultayı yapmasının daha isabetli olacağı kehanetini savurmuştum ki...

Aynı gün ortalık karıştı, partinin 12. katında oturanlar, 4. kat sâkinlerine kılıç çekti. CHP genel merkezi, Bursa kılıç-kalkan ekibinin eğitim çalışmaları yaptığı bir spor salonuna dönüştü. Eskiden İstanbul'a gelen turist kafilelerini havaalanında Bursa kılıç-kalkan ekibi karşılar, turistler de neye uğradığını şaşırır, "Yanlış mı geldik, Miryakefalon meydan muharebesi hâlâ devam ediyor galiba" zannıyla sakata gelmeden ülkelerine dönmenin çaresine bakarlardı hani. Klasik târih edebiyatımızda sıkça tekrarlanan bir tâbir vardır, meselâ Âşıkpaşazâde, Domaniç harbini anlatırken der ki, "Gaayet azîm cenk oldu..." CHP'nin Ankara kalesinden de hâlâ azîm cenk şakırtıları, "Koman şahbazlarım, urun yiğitlerim" nârâları, buna mümâsil kemik kütürtüleri, "Yetdim Kemâl ağam, dayan!" feryatları, "Yandım anam, elin kırılsın küffâr!" vâveylaları duyulmakta.

Azîm cenk oluyor anlayacağınız; galibi merak etmiyoruz ama şekli bellidir. İki günden beri "tarafsız, bağımsız, yansız, yalaka olmayan" basınımızın manşetlerine bakarsanız kazanan tarafı görürsünüz. Seçim ertesine kadar ihâle Kemâl Bey'de kalmıştır; seçim ertesinde "Deniz" biter mi, ufukta "Kara göründü" sesleri mi yankılanır, yaşayan görür...

Üç gün önce "Ağzımdan yel alsın" temennisiyle tekrarlamaktan kaçındığım kehânetin hâlâ CHP'nin üzerinde kara bulut gibi tünediğini müşahede ediyoruz. Nice eyyâm görmüş yaşlı bir bilge kulağıma şöyle fısıldamıştı vaktiyle: "Oğlum, İsmet Paşa'nın partisine Allah parmak versin, tırnak vermesin, yaz bir kenara!"

İşte yazdım: Parmağın olacak ama tırnağın olmayacak; ne demek bu? Kehânetin tecelli ettiği yerdir işte burası. Fırkaya ruh veren İkinci Adam İsmet Paşamıza İnönü Harbi'nin en ümitsiz safhası atlatıldıktan sonra Gâzi'nin çektiği o meşhur telgrafı hatırlarsınız, demişti ki: "Siz orada yalnız düşmanı değil, milletin mâkus talihini de yendiniz". İsmet Paşa'nın bu moral dopingine bütün ömrünce minnettar kaldığı söylenir. Kaldı ki İnönü Harbi'nin az bilinen tarafıdır: İsmet Paşa kumandasındaki Türk ordusu ricat kararı aldığında, bizim hâlimizi bilmeyen Yunan tarafı da geri çekilmeye karar vermişti. Her ne ise, neticesi bakımından bize soluk aldıran bu haberi duyduğunda Gâzi'nin, yanıbaşındaki Hamdullah Subhi'ye "Alınız istediğiniz gibi cevap yazınız" diye İsmet Paşa'nın "kazandık" telgrafını uzattığını, H. Subhi'nin de o tumturaklı cevabı gönderdiğini söylerler.

Bütün mesele İsmet Paşa'nın o gün veya daha sonraki yıllarda milletin mâkus talihini yenip yenmediğinde düğümleniyor. O gün milletin talihinin başına bir şeyler gelmişti ama ne geldiği konusunda rivâyet muhtelif... Bu fakîre nazaran siyasi hayatımızda İsmet Paşa faktörü, bilakis mâkus bir devir başlatmış olup bu süreç, bu satırların kaleme alındığı âna kadar devam edip gelmekteydi. Kısaca CHP'nin parmakları var ama bir türlü tırnağı olamıyor. Kurulduğu günden beri CHP "millet talihinin "Araf" yaylasında ikaamet etmektedir. Başındaki de lânet filan değil, moda tabirle yapısal bozukluktur. CHP, tek atletin koştuğu bir yarışı kazanmak üzere dizayn edilmiş bir partidir; rekabete gelemez ve bu haliyle ona bu veya başka bir Kemal'in seçim kazandırabilme imkân ve ihtimâli bulunmuyor.

Ah canım, yazık vallahi!!

Sanat tarihi ve ben

Postadan bir kitap çıktı: "Türk Kültüründe Taşlar", yazarı Prof. Dr. Hakkı Acun.

Kitaba daha sonra geliriz; benim erkek kardeşim yok ama Hakkı Acun, kendime erkek kardeş saydığım az sayıda adamdan biridir bu dâr-ı dünyâda. Ali Birinci'yle beraber vaktiyle beni muhasebecilikten kurtarıp üniversite hayatına sokan kişidir.

Yozgatlı, Çapanoğulları'ndan fakat tanısanız, "Çapanoğulları vaktiyle nasıl olmuş da bu kadar hâdise çıkarmış; torunları böyleyse, dedeleri de melâike gibi insanlar olmalı." dedirtecek raddede halîm, selîm, güzel bir adam.

Hakkı Acun, Tarih Bölümü'nün başkanı. Sanat tarihçisi; sene 1985. O tarihte evi-ailesi Ankara'da ama haftada üç-dört gün Sivas'a geliyor, perşembe, cumaya kalmadan ferre yefürrü firâren mısdâkınca "Ver elini Ankara" deyip yeniden dönüyor.

Hakkı Acun bendeki sanat tarihi mâdenini nasıl keşfetti bilmiyorum; çünkü o esnada ben de farkında değildim pek. Sivas'ta kaldığı 4 günün yarısını, vilâyetten tedarik ettiğimiz emanet bir resmî vasıta ile kaza ve köylerdeki tarihî eserleri, yıkıntıları ziyaret edip fotoğraflamakla geçiyor. Valimiz Lütfi F. Tuncel'in çok desteğini gördük o günlerde. Sonradan bu gayretlerini bir nevi envanter haline getirdi.

A, baktım ki ben bu sanat tarihi ağırlıklı gezilerin demirbaş elemanı haline gelmişim, Hakkı Acun'a bir nevi asistanlık ediyorum. Elimde metre; ölçüp biçiyorum, kitâbe okuyorum (çoğunlukla söktüremiyorum), not tutuyorum ama daha çok yolda yârenlik edip lâflıyoruz; böyle böyle derken bende aldı bir sanat tarihi merakı. Baldeken, mukarnas, kum saati, niş, tonoz, apsis gibi özel tâbirleri öğrenmeye başladım artık.

O tarihlerde Müze Müdürümüz rahmetli Hikmet Denizli; o da sanat tarihçisi olduğu için çoğu gezide beraberiz. Aramıza Vakıflar Bölge Müdürümüz Doğan Erdinç abi de katılınca gezilerimiz yürüyen seminer veya müteharrik eğlence seanslarına dönüşüyor. Gençliğimizin

en güzel demleri. "Keşke iki sene daha dişimi sıkıp sanat tarihi okusaymışım." diye hayıflandığım günler, böylece bir taşla iki kuş vurmuş olacağım hesabımca; hem sanat, hem tarihin kesiştiği yer. Sanat tarihçiliği...

"Ölüler zanneder ki diriler hep helva yiyor." atasözü tecelli etti. Bir sanat tarihçisinden mektup aldım. Seniha Sami adlı bir sanat tarihçimiz; ben bugüne kadar sanat tarihçisi ile arkeolog'u, aynı şey değilse bile birbirine emmizâde mesâbesinde yakın iki branş zannederdim; kanun öyle demiyormuş ama. Özetle diyor ki Seniha hanım: "Sanat Tarihi bölümünü bitirip, sanat tarihçisi unvanını alan meslektaşlarımızın önemli çalışma alanlarından biri de Kültür ve Turizm Bakanlığı'na bağlı müzelerdir. Tüm Türkiye'de bu müzelerde çalışan sanat tarihçisi sayısı yaklaşık 150 civarındadır ve yönetmeliğe göre, arkeologlar gibi 'Uzman' sıfatını taşırlar, fakat uzman sıfatı ve iş tarifleri dışında bu iki meslek grubu eşit görülmezler. Meselâ araziye çıktıklarında arkeologlar arazi tazminatı, kıyafet yardımı alırken sanat tarihçisi alamaz. Buna mukabil ortalama rakamla arkeolog 1.800, sanat tarihçisi ise 1.200 lira civarında maaş alır. Öyleyse aynı işi yapan, beraber çalışan bu iki mesleğe bakanlık niçin farklı muamele yapmaktadır? Bu ayrımcılığın temelinde 1987'de çıkarılan bir Bakanlar Kurulu kararı vardır; önceleri eşit tutulurken 'bir aklıevvel' arkeologların teknik hizmet yaptığına hükmetmiştir ve o aklıevvelin attığı taşı, sonraki dönemlerde kimse kuyudan çıkaramamıştır."

Peki niçin arkeologlara bu güzellik bahşedilirken, sanat tarihçilerimizden esirgenmiştir? Özetle şunu ileri sürüyor Seniha hanım: "Problemin temelinde, XIX. yüzyılda başlayan antikite hayranlığı vardır, "Entelektüel arkeologlar Ege uygarlıklarının uçsuz bucaksız medeniyetlerini gün yüzüne çıkartırken sanat tarihçilerinin; Osmanlı, Bizans, Selçuklu ve İlhanlı gibi Anadolu köylülüğüyle uğraşması kime ne lâzım"dır?

Ardından soruyorlar: "Sanat tarihçilerinin kazı yapması ayıplandı, yetersiz görüldü, kazı ödeneği alamadılar. Sorarım size kaç Osmanlı kazısı duydunuz, kaç Selçuklu, kaç İlhanlı?.. Onlar yok sayıldılar, yok sayıldıkça fatura sanat tarihçilerine ödetildi, ödetiyorlar; ya da öyle yaptıklarını sanıyorlar."

Bunlar yetmezmiş gibi bakanlığa bağlı arkeologların maaşına zam için bakanlık bürokrasisinin harekete geçtiğini duyan sanat tarihçileri şimdi isyan hâllerinde, ezcümle Kültür Bakanı'ndan durumlarının düzeltilmesini bekliyorlar.

Ve ben bu haksız uygulamaya maruz kalan sanat tarihçilerini destekliyorum; dış kapıdan, yarım-yamalak da olsa ben de az buçuk sanat tarihçisi sayılırım çünkü kendimce...

Kitaptan bahsediyorduk... Prof. Dr. Hakkı Acun'un "Taşlar", daha doğrusu "Türk Kültüründe Taşlar" kitabından.

Çıkarınız kalemi kağıdı, sanat tarihi kitaplarını masa altına itiniz; kulaklak, telefon, mp3 çalar bilmem ne hepsi yasak (KPSS'den ilham aldım) ve soruyorum:

-Süzek taşı nedir, Nişan taşını duydunuz belki biraz (Semt adıdır da ondan), peki Sancı taşını, İbret taşını, Anı taşını, Ana taşını, Dayak taşını biliyor musunuz?

-Konu hakkında bildiklerinizi yazınız, sağa-sola bakmak yasak. Sen başörtülü kızım, dönme bakayım arkana; silgi alıverişi yok artık. Soru iki:

-Bengü taşı, Bereket taşı, İstihare taşı, Yada taşı nedir; Binek taşı ne işe yarar? Hayatta hiç Sadaka taşı gördünüz mü, Yitik taşında yitik aradınız mı?

-Peki loğ taşı nedir? Seten taşı?

Anlaşıldı; Hintlilerin "Ebedi malzeme" dedikleri taş ile dayanıklı eşyalar üretmek zorunda kalan atalarımızın neler yaptığından pek haberiniz yok; haklısınız, siz televizyon kuşağısınız, plastik çağında doğdunuz. Bastığınız kaldırım taşlarının bile çoğu, bildiğiniz taş değil artık.

Nereden bileceksiniz; bilmemek ayıp değil, öğrenmemek ayıp. Atatürk Kültür Merkezi tarafından yayınlanan bu kitaptaki taşlardan bazılarının fotoğrafı çekilirken o civarda bulunan birisi olarak diyorum ki, sanat tarihi sadece sanatın tarihi değildir; toplumun tarihidir aynı zamanda; bir hayat tarzının izlerini geriye doğru sürmek ve anlamlandırmaktır. Soruların cevabı işte o kitapta.

Eline sağlık Hakkı Acun; toprağım, dostum, arkadaşım...

Arkeologlara biraz haksızlık mı ettik bilemiyorum; maksadım iki zümre arasındaki gerilimi artırmak değil elbette; bu kadarcık "meslek ve meşrep" dayanışmasını anlayışla karşılamalarını beklerim.

Muharebe ruhu, lâdinîlik ve sözleşmeli asker

Sözleşmeli askerlik projesi, izah edildiği kadarıyla askerlik sırasını tedirgin bekleşen gençlere bir şey ifâde etmedi; onlar bugünden yarına durumlarını açıklığa kavuşturacak, moda tâbirle "önlerini görebilecekleri" açık bir haber bekliyorlar.

Sözleşmeli askerlik, profesyonel orduya geçişin bir safhası olarak mâkul bir adım gibi görünüyor ama o kadar. Gençlerin büyük beklentisi karşılanmadı; hele hele, "Bastıralım parasını, verelim her neyse şu askerlik meselesini halledelim" diye sabırsızlanan bedelli askerlik beklentisi olanlar için hiç yeterli değil.

Meselenin iki önemli ayağı var; ilki "Genel askerlik" kavramıdır ve bu kavrama göre askerlik çağına giren her vatandaş erkek asker olmalıdır. İkinci ve daha önemli unsur, Türkiye'nin savunma ihtiyacı. Bu iki unsur ilk elde birbirine bağlı gibi görünüyor fakat "Ne kadar çok asker, o kadar iyi savunma" paradigması çoktan yıkıldı. Türkiye şu esnada genel askerlik

mükellefiyetinin doğru yönlendirmelerle iyi ve yüksek savunma hizmetine dönüştürülmesi sancılarını yaşıyor. Bu dönem sancılı geçiyor, çünkü genel askerlik mükellefiyeti (Anayasa, m. 72), askerî vesâyetin en güçlü ayağıdır. Her delikanlı eninde-sonunda askerlik hizmeti yapmak zorunda olduğu için Genelkurmay iri cüsseli, hattâ devâsâ bir bürokratik yapı haline geldi. Askerî bürokrasi, kendi rızâsıyla küçülmeye rıza göstermez; sadece askerî değil, hiçbir bürokratik yapı küçülmeyi hoş karşılamaz. Bürokrasi, dünyanın her yerinde Peter Prensibi'ne göre varlığını sürdürmek ve büyümek ister. Kaldı ki bizim askerî bürokrasimiz, küçülme veya daha kompakt bir yapı kazanma ihtimâllerine karşı kendini ideolojik siperlerle tahkim etmiştir.

Türk ordusunun modern zamanlarda yetiştirdiği en dikkate değer zihinlerden biri olan Dündar Taşer (1925-1972), vaktiyle Genelkurmay'da bulunduğu sıralarda orduda moral subayı adıyla mevcut kadroların Alay müftülükleri haline getirilmesini teklif etmiş, diyor ki: "Baktım, ilahiyat mezunu olanlar bile teklifi garipsediler; ezildiler, büzüldüler... Dedim ki, yahu moral subayı adı ile yaptığınız iş ne? Hiç... Kıtalarda moral geceleri ve moral eğitimi diye iki kaşarlanmışa göbek attırıyorsunuz. Zavallı askerler tahrik ediliyor. Moral bu mu? Bana müftü lazım. Savaşta veya tatbikatta, bazı zorunlu anlarda 'Şu yenebilir, şu içilebilir, şu iş şöyle yapılabilir' diye bana fetva verecek, görünüşü, ahlâkı, hali tavrı ile askeri tatmin eder hoca lazım..."

İdeolojik siperden bahsettik az önce. Bizim ordunun ideolojik mevzii laikliktir. Vâkıa seferi zamanlarda askerin mânevi takviyesi için gündelik rutin dışına çıkıldığını biliyoruz fakat resmî bir kurum olarak ordunun "Dünya görüşü" laikliktir; Dündar Taşer buna eski tâbirle "Lâdînîlik" diyor ve ekliyor, "Lâdinî orduların savaş kabiliyeti yoktur."

Bizde bu mesele 31 Mart'ta isyan eden Rumelili Avcı taburlarından beri tartışılsa da Milli Mücâdele'yi yürüten BMM ordularının nasıl mânevî bir destek ve heyecanla savaştığı su götürmez; bir ordunun değerini ise ideolojik kalitesi değil, muharipliği belirler, yani savaş kabiliyeti. Profesyonel ordu, neticede bir "sözleşme" akdine dayanacağı için ordunun ideolojik niteliği ister istemez ikinci plana gerileyecektir. Profesyonel orduların en büyük açmazı da budur; onları görevleri uğruna ölmeye ikna edecek güçlü bir mânevî sebep göstermek.

Bedelli veya bedava, sözleşmeli veya zorla, Türkiye'de askerlik kavramı ve Türkiye'nin savunulması ihtiyacı değişimin eşiğinde; asıl tartışılıp irdelenmesi gereken konular bunlardır bence. Askerler, geleneksel ideolojik tahkimatın muharebe ruhunu yükseltmekte işe yaramadığını farkedince (Farketmişler midir?) durakladılar ve şimdi esaslı değişimin eşiğinde tereddüd ediyorlar: "Değişim ama nasıl?" diye düşünüyorlar. Sözleşmeli askerlik o tereddüdün işaretidir.

Bugüne kadar cihet-i askerî'ye dışardan fikir veren "Sivil" akademisyenler, meselenin bu vechesinden hiç bahsetmişler miydi acaba?

Haa, olup bitenlerde MSB'nin rolü mü; geçiniz efendim!

Siyasi hayatımızda askerlerin yerine dair

Geçen hafta Sakarya'da önemli bir hadise oldu. Sakarya Belediyesi'nin düzenlediği "Hangimiz Laik Değiliz" konulu panele katılan iki gazete yazarı Yıldıray Oğur ve Mustafa Akyol, Hak ve Eşitlik Partisi taraftarı gençler tarafından protesto edildi. Protestoda yanlışlık yok; yanlışlık kısa adıyla HEPAR'lı gençlerin iki yazarın oturduğu masaya idam ipi fırlatması.

Sahneye fırlatılan idam ipinin tek anlamı var: "Fırsatını bulursak sizi bu ipin ucunda sallandıracağız!"

Adı geçen parti, iddialı kuruluş gerekçelerine rağmen kamuoyunda yeterli ilgiyi görmüyor fakat bu çirkin haber vesilesiyle isminden bahsettirdi, varlığını duyurdu. Hadiseden sonra "Bunlar üç-beş heyecanlı gençtir, heyecanlanmışlar; özür dileriz." yollu bir açıklama bekliyorduk fakat tersi oldu. HEPAR'ın Sakarya il başkanı gençleri savunarak şöyle dedi: "Gençlik kollarımız tarafından atılan urganın amacı şudur; vatana ihanetin cezası idamdır." Bununla da yetinmeyen il başkanı, bu iki yazarı Ali Kemal'e benzeterek Millî Mücadele esnasında gazeteci Ali Kemal'in, İzmit'te Sakallı Nurettin Paşa'nın resmî provokatörleri tarafından parçalanmasına da atıfta bulundu.

Sakallı Nurettin Paşa, çok ilginç bir isimdir. Askerî ve siyasi kariyerini kısaca şöyle özetleyebiliriz: Kullanıldı ve buruşturulup bir kenara atıldı. Doğrusu HEPAR'ın il başkanı, talihsiz fakat içinde ilginç göndermeler taşıyan bir benzetmede bulunmuştur. Bu şahsın, ülkenin güzide yazarlarına idam imâsında bulunan linççi kışkırtıcıları savunacağına "Nutuk"u açıp Sakallı Nurettin Paşa'nın serencâmını M. Kemal Paşa'nın kaleminden okumasını tavsiye ederim haddim olmayarak.

ÜNİFORMASINI ÇIKARIP SİYASETE ATILAN BİR GENERAL

Hak ve Eşitlik Partisi, bir emekli general tarafından kuruldu; bu bakımdan ilginç bir özelliği var. Askerlerin siyasete meraklı olduğundan yakınırken hep, "Üniformalarını çıkarsınlar, sonra vatandaşlık haklarını kullanarak ya parti kurarak veya bir partiye girerek siyaset yapsınlar" der dururuz. HEPAR'ı emekli bir general kurdu ve genel başkanlık görevini yürütüyor. Siyasi mücadelesini legal yollarla yürütüyor, millete derdini barışçı ve medenî metotlarla anlatmaya çalışıyor ve bu bakımdan takdir edilmesi gereken bir davranış sergiliyor. Bu noktaya kadar problem yok. Problem, siyasi başarısızlıkların veya meselelerin askerî usul

kullanarak çözülebileceğini sanmakta. HEPAR, legal siyaseti tercih etmekle alkışlanacak bir iş yaptı; tehdit ve şiddet unsurlarıyla ağzıbozuk bir dil kullanmakla ise yanlış yapıyor.

ASKERLERİN TÜRK SİYASİ HAYATINDAKİ YERİ

Türkiye'de asker kişilerin aktif ve legal siyasetle ilgilenmesi köklü bir geleneğe dayanıyor: İttihat ve Terakki triumvirasının iki önemli şahsiyeti biri Başkumandan vekili, öteki ordu kumandanı mevkiindeki Enver ve Cemal paşalardı ve askerî klik, İttihat ve Terakki içinde lider durumundaydı.

Millî Mücadele'yi yürüten BMM, o günün şartları gereğince asker kişilerin de doğrudan yasama görevi yürüttüğü "Tevhid-i Kuvva", yani 'Güçler Birliği' esaslarına göre çalıştığı için meclis saflarında çok sayıda paşa ve zabit de bulunmaktaydı. Millî Mücadele kazanıldıktan sonra teşkil eden 2. Meclis'te askerlerin varlığı devam etti. 1925'teki iç hesaplaşmada ordu mensubu vekillerin bir kısmı TCF'yi kurarak Halk Fırkası'ndan ayrıldılar ama çok geçmeden bu parti nâhak yere Şeyh Sait isyanıyla ilişkilendirilip İstiklâl Mahkemesi kararıyla kapatıldı. Partinin yöneticileri, aynı yılın sonlarına doğru vuku bulan İzmir suikasti sebebiyle tutuklanıp İzmir İstiklâl Mahkemesi'nde idamla yargılandılar. İçlerinde "Ayıcı Arif" (Mehmet Arif Bey) diye bilinen albay rütbesindeki sanık mahkeme kararıyla asılarak idam edildiyse de Kâzım Karabekir, Ali Fuat Cebesoy, Refet Bele, Cafer Tayyar Eğilmez paşalar beraat ettirildi. Bu paşalar İnönü devrine kadar bir daha aktif siyasetle ilgilenemediler. Bir başka Millî Mücadele kahramanı Rauf Bey (Orbay) o esnada yurtdışında bulunduğu için sanık olarak duruşmalara katılmadı; gıyabında on yıl hapse mahkum edildikten sonra 10. yıl affında ülkesine dönebildi ve ancak 1939 seçimlerinde yeniden mebus seçildi.

Cumhuriyet Halk Fırkası'nı askerler kurdu: Atatürk, İsmet İnönü muzaffer birer asker olarak Türk siyasetine ağırlıklarını koydular; ancak tek parti döneminde askerlerin ağırlığı giderek azaldı. 1924'te çıkarılan kanunla asker kişilerin siyasi veya askerî kimliklerinden birini seçerek diğerinden çekilmesi kararlaştırıldığında ordunun siyasete ilgisi de zeminini kaybetmiş oldu. Buna rağmen Mustafa Kemal Paşa 30 Haziran 1927 tarihine kadar üniformasını ve mareşal unvanını muhafaza etmiştir.

Tek Parti döneminin tek genelkurmay başkanı Mareşal Çakmak, 1944'te yaş haddinden emekli edildikten sonra 1946'da DP listesinden bağımsız aday oldu ve meclise girdi; 1948'de Millet Partisi'nin kuruluşuna katıldı.

1960'da orta dereceli subaylardan müteşekkil bir cunta, iktidarı devirip eline geçirdi. Cuntacı subaylardan 21'i, daha sonra 1961 Anayasası hükümlerine göre ölene kadar sürmek şartıyla tabii senatörlüğe getirildiler. Türkiye, tabii senatör ayıbından ne gariptir ki yine askerlerin yaptığı bir darbeden sonra (12 Eylül 1980) kurtulabilecektir.

1961 yılında kurulan Adalet Partisi'nin ilk genel başkanı bir orgeneraldi: Ragıp Gümüşpala. 60'lı yıllarda, 27 Mayıs cuntasının "14'ler" adıyla tasfiyeye uğrayan ekibinden bazıları sonradan yurda dönerek aktif siyasete girmeye çalıştılar. Bunların içinde Alparslan Türkeş, siyasette kalıcı oldu, 1972 yılında vefat eden Dündar Taşer de Türkeş'in yanında aktif siyasete yönelen bir başka dikkate değer isimdir. 70'li yıllarda eski genelkurmay başkanlarından Cemal Tural da Millet Partisi genel başkanlığına getirildiyse de tutunamadı.

12 Eylül darbesini yapan konsey üyeleri anayasayı da değiştirdiler; yeni siyasi hayatın çiçeği burunda partilerinden en parlağı Milliyetçi Demokrasi Partisi idi; genel başkanlığını emekli generallerden Turgut Sunalp getirildiyse de parti başarısız oldu ve silinip gitti.

90'lı yıllardan listeye koyabileceğimiz en dikkate değer isim emekli Genelkurmay Başkanı Doğan Güreş'tir. Güreş, DYP saflarında iki dönem vekillik yaptıktan sonra siyasetten uzaklaştı.

ZİNCİRİN SON BAKLASI

Osman Pamukoğlu, bu zincirin son baklasını teşkil ediyor. Siyasi üsûbu sert, dili keskin. Partisi henüz seçim görmedi. Önümüzdeki seçimde ne kadar başarılı olacağını göreceğiz. Aktif askerlik hayatının son kısımlarını muharip sıfatıyla güneydoğu cephesinde geçiren Pamukoğlu, tümgeneral rütbesiyle emekli edildi. Parlak siciline rağmen terfi ettirilmeyerek emekliye ayrılması hâlâ tartışılan ama mahiyeti bilinmeyen bir konudur ve konumuzla doğrudan ilgisi de bulunmuyor. Önemli olan, Pamukoğlu Paşa'nın televizyon ekranlarında vaktiyle yaptığı sert ve tok konuşmaların bir hayran kitlesi oluşturduğu ve bu teveccühün Osman Pamukoğlu'na siyasi parti yoluyla mücadele fikrini ilham ettiğidir.

Yol doğru ve alkışlanıp saygı duyulması gereken bir yol fakat üslup çok sert; hatta askerce. Osman Pamukoğlu, vatanın elden gittiği veya gitmek üzere olduğu tesbitinden hareketle siyaset yapmaya karar verdiği için bu tarzı, kendisine tabii görünüyor olabilir ama hayranı olmayanları da rahatsız ediyor zannederim.

Partili gençlerin iki yazara karşı giriştiği çirkin eylemin, bizzat HEPAR yetkilileri tarafından onaylanması, bu bakımdan önem taşıyor. Türk milleti, idam ipinin siyasetteki anlamını henüz unutmadı. Beğenmediği fikirleri iple susturmaya kalkışanların milletten teveccüh görmemesi tabiidir.

Sakallı Nurettin Paşa'nın kışkırtıcıları tarafından yapılan eylemlerini savunanların aklı, hadiseden kırk yıl sonra cereyan eden Albay Talat Aydemir'in dramını hatırlamaya yeter mi bilmem!

Kaybeden idare fırkasıdır çocuk!

Hürriyet refikimiz, üç gün boyunca Şehriban Oğhan'ın kaleminden çok dikkat çekici bir yazı dizisi yayınladı; bu dizi, Atatürk'ün özel kalem memurlarından Ali Rıza Erdim'in (Bebe) hâtıratından yapılan özettir.

Hâtıratın hikâyesi ilginç: "Bebe" Rıza, yaşlanınca (1973 yılında) bildiklerini anlatmak için güvenilir bir gazeteci aramış ve Seyfettin Turhan'la on kaset uzunluğunda iki celselik bir görüşme yapılmış ama röportaj, her nedense yayınlanmamış. Gazeteci Turhan kasetleri şahsi arşivine koymuş ve 1995 yılına kadar unutmuş! 95'te hatırlayınca kızı Belkıs Menemenlioğlu'ndan yardım istemiş ama o esnada vefat edince Belkıs Hanım, işi tamamlamak için babasının ikinci eşinden kasetleri rica ettiyse de on kasetten sadece 4'üne ulaşabilmiş. Şehriban Oğhan'ın üç günlük yazı dizisi, işbu dört kasetten yapılan özet. Hürriyet'i kutluyorum, güzel gazeteciliktir.

Tam şu kısmı okurken çok şaşırdım. "Atatürk'ü en son ne zaman gördünüz?" sorusuna Rıza Bey şöyle cevap veriyor: "Dolmabahçe'deyiz, yedek subaylar, özellikle öğretmenler maaşları verilmediği için Gülhane Parkı'nda toplanmışlardı. Polisler bir ayaklanma falan zannetmişler. Saraya aksettirilmiş mesele. Subaylar saraya yürüyeceklermiş. Ben de o gün nöbetçiyim. Bu askerî toplantılardan, yürüyüşlerden Atatürk kuşkulanmış. Orduya, 'Bana bağlılığınızı bildirin' diye tamim göndermiş. Her taraftan bağlılıklarını bildiren yazılar geliyor. Yazılar o kadar çok ki, yoruldum, bıktım... Saat; 2.00-3.00. Paşa karşıma oturdu. 'Erzurum'dan var mı?' diyordu. Erzurum'da Salih Omurtak kumandan. 'Var Paşam' dedim. Sayıları okumaya başladım. 22-23... Ben yazı okuyorum diye rakamları okuyorum. 'Bu çocuk yorgun, yatırın bunu' demiş. Sonra, Atatürk'ün emriyle maaşlar verildi."

Dönemle ilgili bulabildiğim her şeyi toplamaya, okumaya çalışırım fakat bu hadiseyi hatırlamıyorum. Elimin altında Andrew Mango'nun "Atatürk"ü var, o da zikretmemiş; belli ki gizli-kapaklı kalmış bir mesele. Öte yandan 29 Ekim 1938'deki son Cumhuriyet Bayramı gününde askerî okul öğrencilerinin bandoyla bir gemiye binerek Dolmabahçe Sarayı açıklarında Atatürk'e sevgi tezahüratı yaptığı ve Atatürk'ün hasta yatağından kaldırılarak pencereye taşınıp gençleri selamladığı çok yerde zikredilir.

Bu mesele zihnime takıldı. O günlerin gazetelerine yansımış mıydı acaba? Hatırladığım kadarıyla Hasan Rıza Soyak'ın Atatürk'ten Hatıralar adlı eserinde de yok. Hâsılı araştırılmaya değer bir konudur bu.

Yeri gelmişken Andrew Mango'nun fevkalade insaflı ve (bence) isabetli bir yorumunu da zikretmeden geçmeyeceğim. Atatürk zamanında demokrasinin niçin işletilemediğini izah ederken diyor ki, "Mustafa Kemal siyasal hoşnutsuzluğun yasal ve denetim altında bir yolla yansıtılması gerektiğine karar verdi ama bir sorun vardı. Kendi yönetimine muhalefetin,

dürüst olmayan politikacıların oyuncağı olan dini tepkilerden kaynaklandığına inanıyordu. Eleştirilere izin verirken, dini tepkinin bundan yararlanmayacağından emin olmak istiyordu. Ne var ki, Türk halkının çoğunluğu her zaman hoşnutsuzluğunu dini terimlerle anlatmaya alışmıştı. Onlara göre yoksulluk dinsizliğin sonucuydu; zenginlik ise İslam yasalarına uyularak elde edilebilirdi (...) Laik bir muhalefet partisi bile, Kemalist rejimin gücendirdiği dindar Müslümanları kendi tarafına çekebilirdi." (s. 540)

Ve son anektot: Serbest Fırka'nın kısmî başarı sağladığı 1930'daki Belediye seçim sonuçlarını sekreteri Hasan Rıza'ya soran Atatürk, "Tabii, bizim fırka paşam" cevabını alınca gülmüş ve demişti ki, "Hayır efendim. Hiç de öyle değil. Hangi fırkanın kazandığını ben sana söyleyeyim: Kazanan idare fırkasıdır, çocuk! Yani jandarma, polis, nahiye müdürü, kaymakam ve valiler. Bunu bilesin." (Soyak, 1973, s. 436)

CHP'nin 46'dan bu yana niçin eli-yüzü düzgün bir seçim zaferi kazanamadığını derd edinenler bu nükteyi duymuşlar mıydı acaba?

Yarım saatte nasıl katil olursunuz?

Bu ülkede yıllardan beri içi kupkuru bir "Gençlik" edebiyatı yapılır ve bu edebiyat efsâne derecesinde köpürtülür; ilerde ülkeyi yönetecekleri için gençlerin daha 19-20 yaşlarında her şeyi bilebilecekleri, öngörebilecekleri, anlayabilecekleri farz edilir; o derece ki, konuyla ilgili vecizeleri sıralasak destan olur.

Gençlerin kabahati yoktur bu boş ve faydasız köpükleme ameliyesinde; asıl sorumlu, gençlik edebiyatı üzerinden gençleri sermaye edinip iş çeviren yaşlılardır.

Bu konuyu öğrencilere daha iyi anlatabilmek için hep şu örneği verirdim onlara: "Uygun şartlar altında içinizden % 90'ınızı yarım saatte bir cinayet işlemeye veya ölmeye hazır hale getirebilirim". Teknik bir meseledir bu; uygun tekniği uygulayan herkes gençleri istediği yönde harekete iknâ edebilir.

Nerden biliyorsun diyeceksiniz; "Yaşadım da ondan" derim kısaca.

1970'le 80 arasında beş bin genç böyle öldürüldü. "Deli" kanlılardı; cenaze törenlerinde "Senin kanın mücadelemize yol gösterecek" nutukları atıldı. Bir şeyler fark etmesinler diye gruptan ayrılmalarına, sağa-sola kulak kabartmalarına, "Zararlı" şeyler okumalarına hoş gözle bakılmazdı. Örgüt disiplini vardı, hiyerarşi vardı, ideolojik doktrin vardı. Ana-baba hakkı, komşu hukuku, eski arkadaş yârenliği yoktu; hattâ aşk bile yoktu yahu! Kızların yarısı "Bacı" kalan yarısı düşmandı. Başka türlü düşünen herkes % 90 ihtimâl hain, % 10 ottu. Dışlayarak algılamaya alıştırılmıştık biz nesil olarak...

Kampımızın hudutları dışında mazlumduk; aynı hudutlar içinde zâlim.

Gençlerin çoğunda bu satırlar, çenesi düşük ve yılgın bir yaşlının, çalmaktan usanmadığı cızırtılı bir plak terânesi hissi uyandıracaktır. Bize de böyle nasihatler edenler olurdu ara-sıra; öyle derdik. "Sen bilinçlenmemişsin, meselenin farkında bile değilsin; anlayamazsın bile; kes sesini!".

Sonradan anladık ki doğruyu onlar söylüyorlar ve bizim dünyadan haberimiz bile yok.

Ve şunu lütfen kabul edin gençler, siz henüz bir şey bilebilecek durumda değilsiniz; ilerde inşallah, ama şimdi değil... Lütfen size "Vuralım, öcünü alalım, atalım, yaşatmayalım" telkininde bulunanlara dikkat ediniz; onlar hayatını mahvetmek istiyorlar; aman bin kerre daha düşünün...

Kütahya'daki öğrenci cinâyeti hakkında söylenmesi gereken her şeyi, dün bu sütunlarda Mümtaz'er Türköne yazmış zaten; onun da vurguladığı bir konuyu yeniden hatırlatmak, altını çizmek istiyorum. İdeolojik mücadele verdiğini savunan bir genç topluluğuna karşı yine aynı düzlemde fikri mücadele vermenin lüzumuna inanmıyorum. Gençler arasındaki çatışmalar, içlerinden biri kollanarak yatıştırılmaz; çare, doğrudan polisiye tedbirdir; adliyenin, savcının, kanunun, hâkimin yoludur. Fikir hürriyetine evet, başkalarına zarar verecek eylemlere hayır.

Bir süreden beri, bazı yayın organlarının haber bültenlerinde ufak-tefek öğrenci gerilimlerinin inceden inceden taraf tutularak sergilendiğine şahit oluyorum. Bir kısmını saldırgan ve haksız, ötekini mâsum ve barışçı iken saldırıya uğrayan taraf olarak sunuyorlar; halbuki bunlar netice itibariyle gençtir ve yaptıkları aşırılıklar kesinlikle hoşgörülmemelidir. Basının, kavgaya topyekûn karşı çıkması, benzer tavırla dışlaması gerek.

Çok şükür ki artık "Üniversiteye polis giremez" gibi hamakat seviyesinde kalmış yaklaşımları geride bıraktık. Bir üniversitede şiddet olayı yaşanıyorsa, üniversite yöneticileri ve kampüsün güvenliğinden görevli emniyet güçleri -her kimler ise fark etmez- saldırganları etkisiz hale getirip hesabını sormaktadır. Bu iki merci görevini yaparsa, kimse çıngar çıkarmaya cesaret edemez. İçişleri Bakanlığı ve hükümet, bugünün küçük gibi görünen olaylarını önemsemeli ve üzerine gitmelidir.

Bize düşen ise "Gençtir, ne yapsa yeridir" edebiyatıyla gençleri, en elverişsiz çağlarında dolduruşa getirmemektir.

Balkondaki İkarus kapısı

Bir günlüğüne konaklayacağınız bir otel odasında iskemlenin, sehpadaki bardağın yerini değiştirir, buzdolabının kapağına mıknatısla eşin-dostun fotoğrafını yapıştırır, televizyonun, elektrikli süpürgenin üstünü dantel veya triko örgüyle örter misiniz? Ev sizin ise en çok lazım olan yere bir çivi çakar mısınız?

Ben böyle şeyleri hem sever, hem de yapanlara saygı duyarım; çünkü onlar yaşadıkları çevre-ye ve mekâna şahsi birer iz bırakıyorlar; eşyaya müdahale ediyorlar, ona sadece kendilerine mahsus özel bir şekil veriyorlar. Basmakalıplığın, endüstriyel standartların tekdüzeleştirdiği eşya düzenine başkaldırıyorlar.

Mesela Ümit.

Ümit'le hiç karşılaşmadık; geçenlerde posta adresime Nidâ kızım bir web sayfası yolladı; orada Ümit'in heyecan verici hikâyesini gördüm.

Ümit, az önce tasvire çalıştığım, etrafındaki eşyayı tasarruf gücüne sahip, becerikli, elinden iş gelir, tuttuğunu koparır bir genç adam. Çok yönlü ve şaşırtıcı hobileri arasında belediye otobüslerindeki nesneler (kapı, koltuk, semt levhası, ışıklı sinyaller vb...) de var. Günün birinde, öte-den beri hayranlık duyduğu İkarus marka otobüslerin otomatik katlanır kapılarından birini odayı balkona bağlayan kapıya yerleştirmek gibi bir fikir doğuyor içine. Ne var ki, emekliye ayrılmış İkarus'lardan birinin kapısını söküp getirmek mümkün olmuyor; bunun üzerine Ümit, benim bile hayal gücüme kısa devre yaptıran şâhâne bir kararlılıkla, "Orijinalini bulamazsam, benzerini ben yaparım" diye işe koyuluyor, yani başlıyor hayâl kurmaya...

Benim aklıma takılan o çok önemli mahzuru, yani evin hâkimi mevkiindeki hanımı (anne, eş) nasıl ikna edebildiği meselesini sizin de merak ettiğinizden eminim. Burada devreye annelerin çocuklarına gösterdiği engin merhamet ve şefkat duygularının bir miktar ve elbette mâsum ölçülerde istismârı işe yarıyor ve Ümit, heyecanla marangoza koşup ihtiyaç duyduğu suntaları, kontraplak tabakalarını, çıtaları biçtiriyor; kömürlükteki eski camları, köşeleri yuvarlatılmış uzun dikdörtgenler şeklinde kestiriyor; oto camcılarından lastik cam fitili temin ediyor. Odanın ortasına gazete kâğıtları serip, alet çantasını açıyor. Başlıyor çalışmaya. Gerisini ondan dinleyelim:

"Evde annem varken oda ortalarında bu şekilde nasıl çalıştığım konusuna gelince biraz emr-i vaki ile oldu. Malzemeleri eve sokarken sadece erkek kardeşim gördü; gece beni uyku tutmadı, gece yatakta bir sağa bir sola dönerek kapıyı yaptım kafamda (tabii pratikte çok şey o gece hesaplandığı gibi olmadı). Ertesi sabah saat 8'de salonun ortasına gazeteleri serip kontraplakları maket bıçağı ile çizip cam deliklerini açmaya başlamıştım, annemler uyandığında saat 11 olmuştu. Annem ilk başlarda kapının balkon kapısı pervazına monte edileceğini anlamamış, 'Ne işe yarayacak, nere-ye koyacaksın onu, balkonda yer mi var?' diye sordu. Gerçekleri alıştıra alıştıra öğrenmesi sebebi ile biraz da yani..."

Peki marangozluk merakı nasıl başlamış Ümit'te; onu kendinden öğreneceğiz; onu ve balkon kapısına katlanır İkarus kapısı takma fikrinin nasıl doğduğunu:

"Marangozluk benim de çok imrendiğim ve merak ettiğim bir meslek olmuştur. Ben bilgisayar yazılım uzmanıyım. Bizim işimiz zihinle. Sıradan işçi saat 6 olduğunda işini bırakıp çıkabiliyor belki ama biz, işi bitiremezsek gece bizi asla rahat bırakmıyor. Mesleğin getirdiği stresten kaynaklanan sağlık sorunlarım da baş göstermişti. Bu yüzden mesleğimi bırakıp marangozluk yapmaya karar vermiştim askere giderken ama bir türlü olmadı.

Kapı için malzeme temini amacıyla mahallemizdeki marangoza gittiğimde dükkân sahibi olan adam sanıyorum işçilik ücretine para vermek istemezmişim gibi biraz önyargılı baktı. Malzemeler kesilirken ilgim ister istemez kesen ustaya yöneldi. 15 dakika bile sürmeden malzemeleri kesip elime tutuşturdular. Hayatımın en zevkli anlarından biriydi o ustanın metreyi el çabukluğu ile çıtalara değdirip değdirip çekmesi, çıtaları hizalayıp ekmek keser gibi rahatça kesivermesi... O sırada dükkân sahibi ile de konuştuk biraz; ona durumu izah ettim, yazılımcı olduğumu, kafamı meşgul etmek için uğraşacağımı, mükemmeli aramadığımı vs... İlk başta kontraplaklara cam oyuğu açabilir miyiz diye sorduğumda ukalaca "Biz uğraşmayız o kadarı ile, 250 TL ver yapalım kapını" diyen adam benim niyetimin işçilik ücretinden kaçmak olmadığını öğrenince "Maket bıçağı ile üst üste çiz kontraplak ayrılır, uğraşmayı seviyorsan sen yap ama yapamazsan gel biz keseriz, takıldığın bir yer olursa gel yardımcı oluruz" diye uğurladı beni... Annemi tam olarak ikna ettiğimi söyleyemem aslında, balkon kapısına komple orijinal İkarus kapısı takmak için kulis yapmıştım evde ama kapılarını almayı planladığım terk edilmiş otobüsler taşınınca planı bu şekilde değiştirip ivedilikle uyguladım. Projenin en zor kısmı balkon kapısına İkarus kapısı takmak değil, evde o kamuoyunun oluşturulmasıydı. Son zamanlarda başımdan geçen bazı olaylar nedeni ile biraz içime kapanmıştım. Bunun sonucunda oluşan mazur görülebilirlik artışının rüzgârı ile yelkenleri doldurdum..."

Kendisinden bu hikâyeyi yayınlamak için izin istediğimde şu cevabı verdi Ümit: "Bu kapı ile tanınıp bilinmek iyi bir şey mi acaba çok da iyi bilmiyorum ama varsın inceldiği yerden kopsun :)"

Peki, sonra neler oldu dersiniz; yani kapı odanın ortasında yapıldı tamamlandı, yerine monte edildi, ondan sonra...

"Kardeşim bana acıyarak baktı bu çalışma boyunca ama hayatım boyunca bu 3 hafta kadar mutmain olduğumu hatırlamıyorum. Mutluyum. Arada bir yanına gidip açıp kapatıyorum kapımı. Annem 'Psikolog Arif Verimli'yi arayayım da seni alıp incelesin' dedi geçen gün, ben de ona 'Mutlu oldum diye beni şikâyet ettiğin için seni alıp gitmesin dikkat et' dedim. Kardeşim 'Eve arkadaşlarım gelecek, beni rezil etme, onlar gelmeden eski kapıyı tak' dedi."

Şimdi Ümit'in odasını balkona bağlayan kapıda, tamamen Ümit'in eseri bir İkarus katlanır kapı var; belki günün birinde hayali gerçek olur, İETT yetkilileri, hurdaya ayrılmış

İkarus'lardan birinin kapısını söküp Ümit'e hediye ederler ama insanın eli mahsulü gibi olur mu bilmem.

Diyeceğim o ki, eğer annenizi, eşinizi, evin diğer sâkinlerini iknâ edebilirseniz, çekinmeyin; siz de hayâllerinizi ufak çapta da olsa gerçekleştirme gücünü içinizde taşıdığınızı fark edin; mutlu olacaksınız.

Son söz Ümit'in annesine: Teşekkürler hanımefendi, evde marangozluk yapmasına izin verilmeyen bütün amatör marangozlar adına size en kalbî tebriklerimi sunuyorum. İçimizden birinin mutlu olması, bir gün bizlerin de mutlu olabileceğine dair güzel bir "Ümit" bahşetmiştir. Sağ olunuz.

Arife

Tatiller nedense hep bir nevi suçluluk duygusu içinde geçer; ertesi günü mesai, iş-güç, meşakkat.

Hele memurlar için daha belirgindir bu hüküm. Meşhur vecizedir, derler ki, memur takımı bütün hafta boyunca hafta sonu tatilinin yorgunluğunu atmak için dinlenir! Bu satırların yazarı da hayli zaman memuriyetle iştigal etmiş olduğu için, bu vecizeye yekten "iftirâ, bühtân!" diyemiyorum.

Benim favorim tatilden bir önceki günlerdir; bayramdan ziyade arife tatlıdır. Çocukluğumda cumartesileri de yarım gün okula gittiğimiz için daha cuma sabahı haftayı bitmiş kabul eder, önümdeki koca birbuçuk günün meşakkatini görmezden gelirdim. Aynı duygu askerde de yakamı bırakmadı, hatta hâdiseyi biraz daha geliştirmek bile mümkün oldu: Bu defa daha pazartesi sabahından, önümüzdeki haftayı bitmiş kabul ederek mutluluk oyunu oynuyorduk. Hafta bir şekilde başladığına göre bitmiş demekti ve cumartesi sabahı "Evci" çıkıp evlerimize gidebilecektik!

Arife; bayramdan önceki gün; erkeklere evin dar geldiği (veya "dar edildiği"), kadınların ise kendilerini helâk edercesine ev temizliğine, bayram yemeklerine, eksik-gedik tedârikine, çamaşıra sıvandığı müstesnâ zaman. Başlarına ille de "çatma" dedikleri bir tülbent bağlayarak şakaklarının üzerinden geçirip iyice sıktırırlar, hastalanmaya bile haklarının olmadığını bilmenin çâresizliğiyle evlerini ertesi güne bir bayram yeri kılmak için delice didinir dururlar.

Âh, ne güzeldir, aynı mekân içinde yıllardan beri imrâr-ı vakt edilip durduğumuz halde hânelerimize sihirli bir "bayram evi" hâleti geçirivermek... İşte, kapı eşikleri her zamankinden daha çok ovula ovula kar beyazına çevrilmiş; pencereler hiç olmadığı kadar tertemiz; bütün çamaşırlar yıkanıp ütülenmiş. Tozunu bıraksın diye kilimdir, halıdır canından bezdirilmiş... Yemekler her zamankinden biraz daha zengin, biraz daha yağlı, biraz daha tatlı. Pabuçlar, bir

kenarından kaykılmış da olsa gıcır gıcır boyalı. Çocuklara belki yeni gömlek, pantolon, pabuç alınmamış olabilir ama mutlaka taze bir çift çorap tedârikine dikkat gösterilir.

Yarım kolonya şişesi, evin erkeğiyle çarşıya gönderilip tamamlattırılır, kapağı eksikse dükkânının önünde açık kolonya satan berber, bir çâresine bakıp bir şeyler uyduracaktır nasıl olsa. Bir kilo kâğıtlı şeker de bulundurulmalıdır hatırlı misâfirler için. "Çocuklar, misafirle birlikte siz de şeker tabağına uzanmayın e mi, teşekkür ederiz deyin!" İyi de çocuklar, kahve ikramlarından da benzer bir gerekçeyle "terbiye" edilerek mahrum bırakılmamışlar mıydı: "Kahve içip de kararmak mı istiyorsunuz; sakın ha!"

Arife günü çarşının uğultulu kalabalığına dalıp, sinema gibi etrafta akıp duran canlı hayat selini seyretmek ne güzeldir. O günün henüz sabahında olanca renklerini, kokularını, ışıklarını kuşanır çarşılar. Kayısı ekşileri, asma yaprakları, lebleli, üzüm, akide şekeri, balon; seyyar tezgâhlarına sıralanarak alıcısını bekleyen ucuz kazaklar, gömlekler, çoraplar, pantolonlar, cicili-bicili çocuk ayakkabıları...

-Çocuğunu sevindir vatandaş!

İyi de, yılda bir kere, o da kurban kemiklerini kırmak için kullanılacak balta veya kırkım makasının çocuk sevindirmekle ne alâkası olabilir ki? Böyle şeylere pek aldırış edilmez; hatırlatma doğrudur. Çocuklar sevindirilmelidir; çocuklar bir şekilde sevindirilmelidir.

Bazıları hayvan pazarına kadar uzanıp, kurbanlık fiyatlarına kulak kesilerek piyasanın kalbini dinlemekten haz alırlar. Cambazlar işinin ehlidir; kolunuzu kaptırmışsanız vay halinize... Haydi Allah kabul etsin!

Ve o güzelim kurbanlık hayvanların mâsum, duru bakışları...

Böyle arifeler hâlâ yaşanıyor biliyorum, var bir yerlerde...

Efendim; Kurban Bayramı'nız kutlu olsun; Allah, "yakınlaşmak" arzularınızı makbul kılsın.

Batı'nın ruhuna dokunmak ve tercüme meselemiz

Maarif Vekaleti'nin 40'lı yıllarda başlattığı "Batı Klasikleri Dizisi", yayın hayatımızda bir efsâne olmuş, Türk okuyucusu Batılı temel fikrî ve edebî eserlerle bu dizi sayesinde tanışmıştı. Bu yayın faaliyeti çok önemlidir; çünkü Türkiye, son Osmanlı asırlarından beri yüzünü Batı'ya dönmüş olmasına rağmen, Batı dillerini bilen az sayıdaki entelektüelin dışında geniş bir okuyucu kitlesi, "Batı"yla -tercüme yoluyla da olsa- doğrudan yüz yüze geliyor, Batı'nın gerçek mâhiyeti hakkında fikir edinme imkânı buluyordu.

Devlet yüzümüzü, -biraz da zorla- Batı'ya döndürmüş, hatta bir an evvel Batılılaşalım diye bir dizi inkılâp, reform bile yapmıştı ama Batı hakkındaki bilgilerimiz, genellikle birkaç Avrupa ülkesini üstünkörü gezinip ayaküstü intibalarını ballandırıp duran gezginlerin anlattıklarından

ileri gitmiyordu. Entelektüellerimiz ise bütün iyi niyetlerine rağmen Batı'yı, bir âmânın fili tarif etmesine benzer tarzda anlıyor ve anlatıyor, künhüne vâkıf olacak derecede Batı bilgisini hall ü fasl edenimiz, o büyük kompozisyonu en geniş mânâsıyla "Türkçe"ye tercüme edeni çok az çıkıyordu. Yıllar sonra millet, Batı denilen şeyi doğrudan Almanya'daki gurbetçilerimiz aracılığı ile tanıdı. Aydın zümremizin Batı algısında ise dünden bugüne kalite itibariyle mühim bir değişiklik görülmedi. Batı dillerinden yapılan tercümeler hızla arttı, Batı'yla ilişkilerimiz yoğunlaştı fakat "Batı dedikleri esasında nedir?" sorusuna derli-toplu bir cevap arayanlar, hâlâ nihai kertede kendi emeklerine ve kavrayış güçlerine yaslanmak zorundaydılar.

BATI'YA YÖN VEREN METİNLER...

Daha henüz geçen ay, İlke Eğitim ve Sağlık Vakfı'na bağlı Kapadokya Meslek Yüksekokulu tarafından dört ciltlik bir kitap yayımlandı; kitaptan ziyade bir metinler antolojisi. Adı: "Batı'ya Yön Veren Metinler". Başlık kışkırtıcı ve vaitkâr.

İlk cilt "Kökler/ Orta Çağlar" faslına ayrılmış; tarih itibariyle başlangıcından MS 1350 yıllarına kadar geçen zamanda Batı'yı etkileyen önemli metinler var bu ciltte. Batı geleneklerinin Yahudi-Hıristiyan kaynakları, yani Kitab-ı Mukaddes'ten seçme metinler. Ardından, Batı Geleneklerinin Doğulu Kaynakları, daha sonra eski Yunan'da felsefe ve siyasi düşünceye dair "köşetaşı" metinler. Müteakip ciltlerde Orta Çağlar'da Hıristiyanlık dünya görüşünün oluşumu ve sonra Rönesans ve Protestan reformu, Bilim Devrimi, Aydınlanma, Burjuvazinin yüzyılı, Modernite, 1914'ten sonra teşekkül eden Kaotik Modern dünyanın zihnî, politik ve ilmî kökleri...

Tam dört cilt, toplam 1814 sayfa ve yaklaşık bin civarında metin; ki bu bin metnin bir kısmı Türkçeye ilk defa çevriliyor ve bizler Batı medeniyetinin, kendisine nasıl baktığını, kendini nasıl tarif ettiğini ve köklerini nerede bulduğunu gösteren baş döndürücü bir zihnî şölene davet ediliyoruz.

İZ BIRAKILACAKSA BÖYLE OLMALI...

Böyle önemli bir metinler antolojisinin kim tarafından ve nasıl seçildiği, nasıl tercüme edildiği çok önemli. Neyse ki güvenilir bir "Derleyici" ile karşı karşıyayız. "Derleyen" sıfatı alçakgönüllü bir rütbe: Eminim ki zihnî enerjisi ve cesareti ile tanıdığımız Alev Alatlı, bu "seçki"yi sadece derlemekle kalmamış, ona "Fikir analığı" da yapmış ve üstelik Ürgüp'e 5 km mesafedeki mütevazı kampüsünde birbirinden zengin ve cezbedici öğretim programlarıyla dikkat çeken bir meslek yüksekokulunun yüz ağartıcı yayını olarak gün yüzüne çıkarmanın bütün sancılarını da çekmiştir. Alev Alatlı böyle bir insandır; dünyaya iz bırakmak için gelenlerden biridir; işte en son ve anlamlı izi ise, irfânımıza hediye ettiği dört ciltlik külliyat. Bu külliyat ki, 2010 yılı içinde Türkiye'de yapılan en anlamlı yayın faaliyeti bu eserdir.

Her kütüphaneye girmeli, dünyadan haberdar olmak isteyen her okur-yazar edinmeli, bütün üniversitelerimizin sosyal bilgiler programlarında -ve bence en azından dört yarıyıl boyunca- okutulmalıdır.

MÜTEAKİP BASKILAR İÇİN BİRKAÇ MASUM NOT

“O kadar kusur kadı kızında da bulunur” derler ama, külliyatın sonraki baskıları için hatırlatmak lâzım: Biz, dışımızdaki dünyayı tercümeyle tanıyoruz; “doğrudan” okuma imkânımız çok az; öyleyse tercümeye, en az te’lifin kendisi kadar dikkat ve itina gösterilmeli. Başından sonuna tercümeden oluşan bu eserin tercümesine kimlerin katkıda bulunduğu çoğu zaman anlaşılmıyor; Roland’ın Şarkısı meselâ; bunun mâsum bir ihmâlden kaynaklandığını tahmin edebiliriz fakat iki açıdan önemi var: İlki, emek sahibini onurlandırmak ve hakkına riayet etmek; ikincisi ise tercümeden kaynaklanan problemlerde sorumlunun kimliğini bilmek hakkımız. Acaba Alev Alatlı, bizzat çevirdiği metinlerin altını mahviyetkârlık düşüncesiyle mi imzadan istinkâf etti diye düşündüm. Kezâ III. Ciltte Matthew Arnold’un “Grand Chartreuse” adlı şiirini okurken şöyle bir cümleye takıldı gözüm:

“Ah! Sakla beni derin hüznünde

Kutsal acının vakur oturağında!”

(s. 1248)

Hocalıktan gelme bir âdet olsa gerek, sayfalar dolusu yazılmış ödevin, en kusurlu kısmını ilk bakışta görüverirsiniz; biraz şans, biraz insiyâk; her ne ise ama “Kutsal acının vakur oturağı” tâbiriyle doğrusu böyle bir külliyatta karşılaşmak istemezdim. Mütercim belli ki, “Koltuk, taht, sedir, mevki, melce, yer” cinsinden bir karşılığa ihtiyaç duymuş; vâkıa “oturak” da lügat mânâsıyla oturulacak yere tekabül eder ama yaygın anlamı da mâlumdur ve biz tercümede tercihi böyle kullanan kişiyi bilmiyoruz. Bunlar çok önemli şeyler değil; belki sözünü etmeye bile değmez fakat “Batı’ya Yön Veren Metinler” projesi beni o kadar heyecanlandırdı ki, hızla gözden geçirme esnasında gözüme çarpan şu minik aksaklığı geçemedim.

TERCÜME EDEBİYATIMIZA BİR ÇELENK

Son yıllarda yapılan tercümelerde 90’lı yıllara göre büyük iyileşme fark etmeme rağmen, külliyatta mânâ itibariyle anlaşılması güç metinler de gördüm; bu konuda anlayış kabiliyetimin yetersizliğini kabule hazırım; ne var ki pekâlâ okuyup anlayabildiğim metinler, anlayamadığım metinlerin daha iyi tercüme edilebileceğini hissettiriyor bana. Külliyat’ta tercüme pürüzleri olmamalı. Bütün okullarımıza girmesi gereken bir eser, bir noktada tercüme edebiyatımızın da çelengi sayılır. Şimdilik, ilk baskıyı bir an evvel yayımlamak heyecanı ile anlayışla karşılayabiliriz ama müteakip baskılarda tercüme kalitesi beklentimiz artacaktır.

PEKİ, YA “BİZİM DÜNYAMIZA YÖN VEREN METİNLER?”

Güzel haberi sona sakladım: Takdim yazısında diyor ki Alatlı, “Umudumuz, önümüzdeki yıllarda, Batı düşünce tarihinin işbu özetini ‘öndizin’ olarak kullanarak Türk-İslâm medeniyetinden seçilecek eşzamanlı metinlerin eklenmesiyle kapsamlı ve belki de dünyada ilk kez derlenecek bir ‘Kıyaslamalı düşünce tarihi seçkisi’ oluşturmaktır.” Anladığım kadarıyla Alev Alatlı, yayımlanan antolojinin Türk-İslam dünyasına yön veren metinler versiyonundan değil, mukayeseli bir antolojiden bahsediyor. Ona da razıyız ama gönlümüz, mukayeselisinden evvel aslını, yani Türk-İslam dünyasına yön veren metinler” çalışmasının yayımlanmasını dilerdi.

Olsun, bu kadarına da râzıyız; kaldı ki, böyle bir çalışma yapmak kimsenin inhisârında değil; bileğine, zihnine, emeğine, dikkatine ve mali gücüne güvenen bir başkası da yapabilir bahsettiğimiz çalışmayı.

Batı’ya yön veren metinler saygı ve tebriki hak ediyor. Çok sayıda insanın ve kurumun el birliği ve fedakârlığının ürünü bu eser, Batı’yı samimiyetle anlamak isteyenlerin kullanmaktan vazgeçemeyecekleri bir pencere açıyor irfânımıza. Lübb’ün lübbü, özün özü.

Sevindirilen kurbağa

"Tarihin en büyük affı... Vergi Bayramı... Büyük Barış... Son 50 yılın en kapsamlı barışı... Borçluya çifte bayram, Bayram müjdesi... Yüzyılın affı... Devrim gibi kararlar..."

Dün necib matbuatımızın bir kısmı, neş'esinden gerdan kırıp göbek titreten böyle manşetlerle çıktı velînimetlerinin huzûruna. Bizim gazete "Devlet alacaklarını tatlıya bağladı" diyerek durumu tatlıya bağladı. Taraf, "Hükümetin sevgili kulu" imâsıyla Aydın Doğan gazetelerinin niçin 23 Nisan çocuğu gibi meserretlere garkolduğunu izah ediyor; doğruysa şenlik vallahi, 6 milyar liralık borç bir çırpıda 650 milyona inivermiş. Baba evlâdına yapmaz, yapamaz. Sözcü'nün manşetine ise ilk defa aferin çektim: "Ödeyen enayi" diyor ve ekliyor; "Borcuna sadık olan vatandaşı cezalandırdılar!"

Anladık, bizim de fakültede kamu maliyesi, iktisat, vergi hukuku okumuşluğumuz var biraz; cabadan üç sene de fiili muhasebeci çıraklığı yapmışım, sahayı tanıyorum, pratik (Vergiyi insanî hadlere indirgeme pratiği demek istiyorum) yapmışım, yani vergi niçin alınır, vergi geliriyle ne yapılır; mükellef niçin vergiyi sevmez, azbuçuk biliyorum. Vergiyi salmak değil, tahsil etmek mârifettir; alacakta duran vergi gelirinin maliyeye on kuruş hayrı dokunmaz, vergi cezalarının baskısı yatırımı aksatır, beş kuruşluk nakit tahsil, on kuruşluk farazî alacaktan evlâdır vs vs...

Hepsini biliyorum da yine de Sözcü gibi düşünüyorum işte, CHP'nin yeni genel başkan yardımcısı Sayın Tekin de öyle düşünüyor; bu ilginç vergi affı, doğrucu vergi mükellefine en hafifinden, "Sen de acele etmeseydin birâder, ne yapayım!" demektir ve borcunu vaktinde

ödeyen mükelleflere ya vergi indirimi veya gelecek vergilere mahsuben mutlaka bir ödüllendirme yapılmalıdır.

Yapılmalıdır diyoruz ama geçmiş ola; bu jest, paketin içinde zaten mevcut bulunmalı ve önceki gün itibariyle Bakan Babacan tarafından açıklanmalıydı ki hükümetin vergi politikasında bir tutarlılık olsun. Şimdi sorarlar adama, iki gün sonra devlete şöyle okkalı bir borcunuz zuhûr etse karalar bağlayıp yas mı tutarsınız, yoksa, "Dur bakalım nasıl olsa bir af çıkar, biraz sabredelim" mi dersiniz?

Vergi affı da, adlî af türünden çok istisnai zamanlarda -hatta hiç- kullanılması gereken olağanüstü bir ıslahat aracıdır ve bugüne kadar yapılan afların hepsi "Bu son, artık af yok" bahânesiyle gerçekleşmişti. Vergi davamızın şah damarı mâkul vergi oranları ve tamama yakın tahsil edilebilirliktir. Bu affın, kısa vadede hazineyi ve devlete borç takan mükellefi rahatlatmak dışında vergi meselesine nasıl bir mahiyet kazandıracağı en azından benim için soru işaretidir.

Meselenin Aydın Doğan'ın vergi cezası ile ilgili kısmı, miktarın heybetine rağmen işin magazinini teşkil ediyor. Maliye Bakanlığı'nın kanuna aykırı davranan vergi mükellefine ceza salmasına bundan sonra kimse aldırış etmez, ciddiye almaz. "Mehâbet-i devlet n'ola Lala?" diye karalar bağlayan Osmanlı paşasının kulakları çınlasın.

Eğri oturup doğru konuşalım mı; Türkiye'de kamu idaresi, vergi salmakta veya tahsilinde başarılı olamıyor, o yüzden hükümetler, çoğunlukla Bakanlar Kurulu kararıyla yükseltebildikleri dolaylı vergilerle bütçenin yükünü çevirmeye bakıyorlar. Muhasebecilikle uğraşırken ilginç şeyler tesbit etmiştim; bunlardan ilki, sarsılmaz gibi duran vergi oranlarının, geciktirme ve uzlaşma gibi yanyollarla pekâlâ yumuşatılabileceği idi; ikincisi, vergi ödemenin, Kurumlar Vergisi hariç genellikle Gelir Vergisi erbâbının insafına bırakıldığı gerçeği idi.

Vergi salmak ve toplamak, klasik hükümranlık haklarındandır; birikmiş vergi borçlarını taksitlendirip cezalarını affetmek ise, hükümranlık kavramına değil piyasa tekniğine girer, yani bir nevi pazarlık!

Ben bu af meselesini sevmedim anlayacağınız; yere bırakılan taş, sevindirilen kurbağaya değecek mi görürüz.

İnadına Mehmet, inadına Hatice...

-Delfiiin, kızım bana bir bardak su getirir misin?-Ay çok meşgulüm babaanne, Püren'e veya Ildır'a söylesen olmaz mı; hazır elleri değmişken bir bardak da bana getirsinler lütfen!

Bu konuşmadaki tuhaflığı bulunuz bakalım? Bana göre, babaannenin torunundan su istemesidir; bir başkası ise ninesine su götürmek yerine "angarya"yı daha küçük kardeşlerine

yıkmaya kalkışan torunu ayıplayacaklardır. Onlardan çok daha küçük bir mutsuz azınlık ise, "Delfin'den isim mi olurmuş ayol, ne günlere kaldık; fesübhanallah!" diye homurdanmakla yetinecek...

Zaman muhabiri Zeynep Kaçmaz güzel bir haber dosyası hazırlamış; aslında dosya değil de uygulamalı sosyoloji semineri de sayabiliriz bu önemli haberi; diyor ki, aileler çocuklarına farklı, eşi-menendi olmayan isim vermeyi önemsemeye başladılar; bazı aileler ise daha kestirmeden giderek, telâffuzu güzel, müzikal değeri yüksek isim arıyorlar. "Farklı isimler, ebeveynlerin ideallerini yansıtıyor"muş; peki, nedir o ideallar acaba?

Birkaç örnek: Oğlan olursa Sonat, Ulaç, Keyhan, Abay, Andaç, Pozan, Berke, Utkan; kız olursa Su, Renk, Bade, İlçim, Delfin, Dirim, Deren, Ceren, Bilun, Ildır, Durul, Erce, Püren, Dilmen, Artun, Belin, İzgi, Beliz, Beste. Bir başka eğilim ise kız-erkek fark etmeden konulabilen isimler: Ada, Ümür, Özgü, Destan, Ilgın, Ogan, Doruk, Doğa, İlter, Bilhan, Vurgun...

Psikologlar bu gidişatı, ailelerin hep istediği ama gerçekleştiremediği idealleri temsil ettiğini söylemişler. Delfin, yunus balığı demek (Bizim memlekette galâtı "Yunis"tir bu kelimenin) "Benim kızım büyüyüp yüzmede olimpiyat şampiyonu olsun inşallah" ise muradımız, eh... Yoksa niçin Batı dillerinden isim alıp evladımıza veririz ki?

Nâçizâne tesbitim şöyledir: Türk toplumunun şöyle-böyle üçte biri hızla lâdinileşiyor, bilerek veya bilmeden seküler hayat tarzını benimsiyorlar ve evlatlarına elbette İslâmî veya dînî isim vermekten hazetmeyeceklerdir. Onları yermek, eleştirmek değil meramım. Başka bir şey söylüyorum: "% 99'u Müslüman toplum" efsânesinin çöküşüdür bu ve pek tabiidir; "Ah sekülerleşiyoruz, ne fenâ!" diye yerinmek gerekmez. Demokratik toplum, "Senin dinin sana, benimki bana" kabulünün öteki adıdır. Dindarlık alâmetlerinden ve uygulamasından hazetmeyen insanların isim konusunda dünya görüşlerine uygun kelimeler seçmesi, bu açıdan su gibi haktır.

Çocuğa isim vermek, bir canlının adını koymak çokça şuur ve sorumluluk gerektiren bir fiil; çocuğun istikbâli için bir dua, niyaz, temennî. Parmak izi, kimlik... Müslüman dünya görüşüne sahip olanlar evlatlarına elbette ki İslâmî hâtıralar, kavramlar, örneklikler ve timsâller getiren isimleri seçerler fakat kulağa hoş geliyor (Saunding well!) diye, müzikal tınısı iyi diye isim konulmaz; "Ay başka kimsede bulunmasın, orijinal olsun" diye "acar" isim aramak da biraz sonradan görmelik oluyor galiba; işin o kısmı, ebeveynler alınmasın ama biraz ayran gönüllülüktür.

Zamanla isimlerin de modası değişir fakat bazı şeylerin özü değişmez. Yazarınız bu mevzuda düpedüz mürtecî veya daha hafif ifâde ile inadına muhafazakâr, inadına gelenekçidir. Kendisine Ahmet adını verenle öğünür meselâ, inanır ki "Ahmetlerde Ahmediyyet olur".

Kelimelere, manav tablasında tazelik arayan birinin yaklaşımıyla bakamayız ("Marul" kıza mı iyi gider, oğlana mı meselâ?) Doğru kelimeler mücevherdir, zamanla sâkıt olmaz kadr ü kıymetten. Ve bizim yapıp ettiklerimiz has isimleriyle mâlum olur. Medeniyet dediğiniz de, eninde sonunda bir kelimeler kadrosuna yani lugâte kadar ircâ edilebilir. Dolayısıyla evladımıza ne isim verdiğimiz evvel bizi, sonra evladımızı ilzâm eder; dikkat ve sorumluluk gerektirir. Genç ana-babalar bu kadarını bilsin, sonra yine dilediklerini yapsınlar!

Aklıma gelmişken teklif ediyorum: Medeni kanunumuza, 18 yaşına gelen herkesin, mahkemeye gerek kalmadan bir kereliğine ismini değiştirebilme hakkı konulmalıdır; en azından rüştünü isbat edince çocuğa isminden hoşnud olup olmadığını sormuş oluruz bir bakıma!

Yazarınız araziden, pardon, Asya Termal'den bildiriyor

Gazetelerimizden biri, kendine yeni bir şekil, yeni bir görünüş kazandırmak için "Radikal" bir değişime gitmek istediğinde aklına gelen parlak fikirlerden biri de yazarları sokağa indirmek, "saha"dan izlenimler edinerek yazmaya mecbur etmekti; acaba bir mânâda gazetenin yeni değnekçibaşısı yazarlara, "Haydi bakayım, yok öyle fildişi kulelere kapanıp ipekli robdöşambrlar içinde sıcacık koltuklara gömülerek havaiyyattan bahsetmek; gidin, halkımızın arasında yaşayın, terleyin, yorulun; simit susamının, tezgâhtaki bayat palamutun, köşebaşındaki çöp toplama yerinin, otobüste yorgun adamların kokusunu içinize çekin; çalışın, emek verin ki toplumun sesini doğru dürüst seslendirebilesiniz" demek mi istiyordu?

Çok şükür, bizim gazetede yazarların gündelik konforuna göz dikip "Mehmet sen kurbanlık hayvan pazarına gidip celeplerle tosun pazarlığına giriş; Ali, sen de sanayiye kadar uzanıp yan sanayi ürünlerin kalitesini araştır" diye cümlemizi yanaşık düzen ve tüfekli hareket eğitimi almaya teşvik edenimiz yoktur diyordum kiii... telefon çaldı. Telefondaki ses elinizde tuttuğunuz hafta sonu eklerinin baş editörü, zalim gazeteci, kırbaçlı yönetici Abdullah Kılıç'a aitti,

- Abi dedi, biliyorsun artık yazarlar sokağa iniyor, alana çıkıyor...

"Eyyvah" dedim içimden, başıma ne geleceğini kestirdiğim için inleyerek sordum,

- Yoksa biz de mi Abdullah?
- Evet abi, biz de... Özellikle de siz; yıllardan beri fildişi kulede yan gelip sağa-sola saydırıp gürlemek devri sona erdi. Yaptığım planlamaya göre seni, halkımızın bayram tatilinde kaplıca turizmi ile nasıl irtibat kurduğunu araştırmak üzere Kızılcahamam'da görevlendirmeyi uygun buldum.

- Ama Abdullah, lütfen... mübarek gün, eş-dost, konu-komşu, hısım-akraba; hem artık genç değilim unutma!

-Karar yayın kurulundan ittifakla çıktı; evet neticede bir ricadır ama say ki neredeyse emir. Geriye dönüşü imkânsız, yapacak bir şey de yok. Yine sizin durumunuz iyi sayılır; bizler yayın ekibi olarak sadece bir gün tatil yapabiliyoruz, bayramın ikisinden itibaren yine iş başındayız ve vaktiyle gazetecilere bayram tatili yapmayı çok gören zihniyete karşı en derin hürmetlerimizi sunarak çalışmaya devam edeceğiz!

Başıma geleni evdekilere duyurduğumda onlar benim kadar me'yus olmadılar; aksine "Yaşasın"a benzeyen sesler duydum hayal-meyâl. "Meğer bizim kale içten yıkılmış" diye hayıflanıp yol tedarikine koyuldum.

Otoyolda deli gibi makas atarak bir an önce gideceği yere ulaşıp pijamalarını giymek arzusuyla kavrulan çılgınlara bulaşmamaya çalışarak sonunda Kızılcahamam'a vâsıl olduk. Yolda hep, "Nerede eski bayramlar, konu-komşu, kavim-hısım, eş-dost; nerede bahşiş mendilleri, nerede eski bayram âdetleri" diye düşünerek somurtmuş olmalıyım fakat eşim, seyahat süresince ön koltukta sırayla sürücülük yapan oğullarını denetlemek gibi önemli bir trafik hizmetini yerine getirdiği için durumumdan haberdar değildi.

Asya Termal tesisleri, insanda sınıf yükseltme arzusu uyandıran bir yer; erkek kısmı için en büyük mesele, yemek ve havuz meşakkatleri dışında kalan sair zamanı nasıl geçirebileceklerinden ibaret kalıyor. Hanımlar ise içine düştükleri saadetten mahmurlaşmış bir halde "Keşke gündelik hayatımız hep böyle olsa!" düşüncesinin zevkiyle mesrûr ve şâd ü handân görünüyorlar: Yemek yok, bulaşık-çamaşır yok, ev toplama, süpürme, kapı-pencere silme yok; sadece çocuklarla ilgilenmek gibi minik bir mesele orta yerde kalıyor ki ailenin erkekleri daha önce defalarca mâruz kaldıkları, "Hayat müşterek; ara sıra çocuklarla sen de ilgilenmelisin!" ideolojisinin tesiriyle hanımları için bu fedâkarlığa katlanıyorlar. Asya Termal'de kaldığımız zaman içinde altını çizebileceğim en önemli tesbit (veya sosyolojik olgu da diyebiliriz buna!), erkeklerin çocuk bakımında ne kadar kabiliyetleri olduklarının farkına bile varmadıkları halde bu işi mükemmelen yapabilmeleriydi. Tabii bu arada ortaya komik manzaralar da çıkmıyor değil; o güne kadar çocuğuna kaşıkla mama veya çorba içirmemiş bir babanın, garip gülücükle, "agu-gugu"lar yaparak evladına şaklabanlık yapmaya çalışmasını seyretmek çok eğlendiriciydi doğrusu...

Tesisleri uzun uzadıya anlatacak değilim; internette kocaman sitesi var zaten. Ben ancak aksaklıkları aksettirebilirim size, çünkü bir yazar, -hele gazete yazarı ise- iyiye giden şeyleri değil, ârızaları dile getirmekten zevk alır!

Bir termal kaplıcada bulunabilecek en bol şey su olsa gerektir fakat bazı muslukların üstünde "Su tükeniyor" ikazıyla karşılaşınca "Küresel ısınma var; buzullar eriyor, orman bölgeleri mahvoluyor" tarzında bir haberle karşılaşmış gibi irkiliyorsunuz. Birazcık yaşlanmışlar için

tesislerin kalbi, termal havuzda atıyor. Jakuzi motorlarının yarım saat moladan sonra sadece 15 dakika çalışması insanda (yani bende) hayal kırıklığı uyandırıyor. Konuyu çözen tecrübeli arkadaşlar, jakuzi yayını daha başlamadan mevzilenerek erkenden yer kapmanın avantajını değerlendiriyorlar. Evet, bunlar güzel imkânlar ama insanın aklını karıştırıyor; "Niçin bundan bizim evde de yok yahu" düşüncesi tehlikeli ve bölücü bir fikir. Suyu bana göre yeterince sıcak olmadığı için büyük havuz üzerinde yeterince gözlem yapmamış olmaktan mahcubum. Alandan gelen araştırmacı yazarlık için bunlar iyi notlar değil elbette!

Yüzlerce insanın aynı anda iaşe edilmesi gereken yerlerdeki çayların % 90 ihtimalle içilemez sınıfına girmesine mukabil Asya Termal tesislerindeki çay semaverlerinde hep iyi çay bulmuş olmamın altını önemle çiziyorum; diğer önemli artı ise tesislerin mimarlık sanatı sarfedilerek inşa edilmiş olmasıydı; bu husustaki titizliğim ve sıfırcılığım meşhurdur, yine de on üzerinden 7 verdim!

Bayramın güzelliği istisnai zamanlar olmasında; Asya Termal gibi yerlerin büyüsü ise, içinde çok çok birkaç gün kalacak olmanızdan kaynaklanıyor. Aslında bu misafirlik ve geçicilik duygusunu bütün ömrümüze yayabilecek basiret ve dirayeti gösterebilirsek, gündelik hayatımızın geriye kalan kısmını da bir bayram neş'esiyle geçirebiliriz pekâla.

Farkında olmadan mühim bir tesbit yaptığımı, yazıyı ikinci kere okurken farkettim; ümid ederim ki, sıradan bir şey gibi okuyup geçmezsiniz. Böyle zuhûrat az vukûbuluyor çünkü...

Yazarınız araziden bildiriyor; hoşuma gitti yahu bu görev...

Süründüren aşk!

Oturdum gazete okuyorum; Diyarbakır-Şanlıurfa yolunda gazetecilerle sohbet eden Kemal Kılıçdaroğlu, "CHP ile Kürtlerin aşkının öldüğü iddiasıyla ilgili ne düşünüyorsunuz?" sorusuna şöyle cevap vermiş:

-Aşk ölmez, eğer gerçekten seviyorsan!

Gazete okurken aniden kaykılıp koltuktan yere düştüğümü fark eden hanımı, bilahire teskin etmekte çok zorluk çektim, "Yahu bir şey yok; bir haber okuyordum, gülmem tuttu, sâkin olun, ortalığı velveleye vermeyin, iyiyim ben" dedimse de inandıramadım. Nihayet, "Alın siz de okuyun" diyerek gazeteyi uzattım. Okudular;

-Tamam, komik ama, insanı koltuktan düşürecek kadar da değil dediler. "Nasıl komik değil yahu?" diye celâllendim bu sefer. "İddiaya girerim, bugün itibarıyla dünyada yayınlanan bütün gazetelerde bu kadar komik bir başka haber yer almamıştır; isteyen araştırabilir" diye üsteledim.

Kemal Kılıçdaroğlu'nun CHP'ye yeni bir hava getirdiği tartışılmaz; nitekim Baykal böyle espriler yapmaz, aklına bile getirmezdi. Bana göre siyasetçilerin espri yapması önemli bir

meziyettir ve teşvik görmelidir. Sayın Kılıçdaroğlu'nu bu bakımdan diğer liderlerden ayırıyor ve farklı bir yere koyuyorum. Meselâ yaptığı espriye herkesten evvel kendisinin gülmeye kalkışmaması olumlu bir puandır ama içimde bir şüphe... Ya espri yaptığının farkında değilse; ya hakikaten ciddi bir şey söylediği zehâbına kapılarak böyle konuşuyorsa, ya siz bu satırları okurken açıklama yapıp, "Ne esprisi yahu, ben bilakis en kalbî ve derûnî hislerimi seslendirdim!" derse ne olacak?

Ne olur, mis gibi espri güme gitmiş olur, o kadar!

Nitekim az sonra meşhur Diyarbakır seferinin diğer ayrıntılarına göz gezdirirken fark ettim: Kılıçdaroğlu, Diyarbakır'da CHP'nin geçmişteki tutumu sebebiyle özür dilemiş ve "Bölgede yaşanan acı ve gözyaşını dindirmek, CHP'nin boynunun borcudur" demiş.

Bu sözleri okurken nasıl bir ses çıkarmış olmalıyım ki, "Adamın başına bir hal geldi; amanin acil servisi arayın" diyerek salona koşan eşim, beni yerde debelenirken görüp "Gittiii, gitti!" diye feryada başlayınca, can havliyle gazeteyi gösterdim. Okudu,

-Haklıymışsın dedi, "Bu borcu nasıl ödeyeceğini bilemem ama espri yaptığını kabul etmeliyiz; üstelik bak bir espri daha yapmış; CHP geçmişte bölgeye ilgi göstermedi; bunun için özür diliyoruz diyor..."

-Gülmekten niçin yere düştüğümü anlıyorsun değil mi, dedim.

-Anlıyorum ama konuyu bu kadar abartman gerekmezdi, dedi. "Adam politikacı; bölgeye gitmek, gidince de bir şey söylemek zorunda. Sonuçta söyleyebileceği en mâkul şeyleri konuşuyor, sen de gülmekten yere yıkılıyorsun; ayıptır, sivil siyasete saygı göstermelisin!"

Hoppala! CHP'nin nasıl olup da sivil siyaset alanı içinde mütalâa edilebildiği meselesi kafamı karıştırdı; "Baksana bana" dedim, "CHP'nin neresi sivil; hâlâ biz devleti kuran partiyiz, rejimin garantisiyiz, 6 okumuz var deyip durdukları halde nasıl sivil olabiliyor ki?"

-Ben onu bunu anlamam, dedi, "Seçime giren herkes sivildir."

Haksız değil, ama istirham ederim, haklı da değil! CHP, o kadar "fenâ fi'd-devle" bir şey ki anayasamızın içinde yok fakat girişine kapı gibi kurulmuş ama şimdi nasıl anlatırsın bunca ayrıntıyı... Kızdım,

-Sen ne anlarsın bu işlerden, matematikçiysen matematikçiliğini bil, şimdi bana bir az şekerli kahve pişir bakalım diye otoritemi konuşturdum. Tınmadı bile,

-Ne mecburiyetim varmış kahve pişirmeye, diye diklendi, "Özür dilemezsen kahve-mahve yok."

-O kolay, dedim, "Kemal Bey'in Kürtlerden özür dilerken yaptığı gibi ben de senden özür diliyorum; haydi pişir bakalım kahvemi!"

Durdu, düşündü, "Olmadı" dedi, "Sen aslında özür filan dilemiyorsun; espri yapıyorsun; gerçek niyetin özür dilemek değil."

-Ha şunu bileydin hanım, dedim; ben zaten pek kahve sevmem bilirsin. Maksat, i'lerin noktalarını yerine koymaktı

Osmanlılar Anadolu'yu fethetti mi?

Bir kitapsever için TÜYAP, horozun kırk yıl göğüs geçirip de bir türlü kavuşamadığı bir darı ambarına benziyor. Kitap yayıncılığının en büyük panayırına bir şekilde gelebilenler, oradan mutlu ama kırık bir kalple ayrılıyorlar. Mâlum: TÜYAP, İstanbul'a bile çok uzak, çok kalabalık ve çok büyük. Bütün standları lâyıkıyla gezmek imkânsız; bu yüzden bütün İstanbulluların yakasını desteleyen acelecilik illeti TÜYAP'ta da kol geziyor. İşte yarım saatten kısacık fuar turunda tadını çıkararak gezebildiğim tek stand, Türk Tarih Kurumu'na aitti. Çoğunu edinmiştim zaten, iki kitap alabildim. İçlerinden biri, benim için hazine kadar makbule geçti. Bayram günlerinde bu kitapla hemhâl oldum.

TEK TAŞ PIRLANTA YÜZÜK GİBİ ESER

Sene 1949… Profesör Râsih Güven, akrabası Rahmi Erkul'dan bir yazma kitap temin ediyor. Rahmi Erkul, Burdur'un Yeşilova ilçesine bağlı Büyükyaka köyünde yaşamaktadır. Akrabası Prof. Güven'e verdiği kitap, bugüne kadar ikinci bir nüshası daha bulunamayan, Osmanlı kaynaklarında ise hiç kullanılmamış çok değerli bir eserdir, bir tek taş pırlanta yüzük âdetâ: "Gazavât-ı Sultan Murad bin Mehemmed Han". El yazması hemen o yıl, Halil İnalcık tarafından Ankara Üniversitesi DTCF dergisinde tarih dünyasına tanıtılıyor; ardından metnin tamamı 1978 ve 1989 yılında iki kere TTK tarafından yayımlanıyor. Benim aldığım nüsha 89 baskısı idi; muhtemelen birkaç bin basılmış bu eşsiz eserin yirmi seneden beri hâlâ satışta bulunması nasıl bir mukadderâttır, onu siz takdir ediniz.

500 YILLIK; AMA PIRIL PIRIL BİR TÜRKÇE

Son yıllarda, orijinal diliyle yayımlanan klasik Osmanlı ve Selçuklu tarihlerine merak düşürdüm, gözden geçirdiğim onca kaynak arasında işbu Gazavatnâme kadar tatlı dilli, güler yüzlü, kolay ve akıcı bir okunaklılığa sahip bir kitaba rastlamadım dersem mübalağa değildir. Bu kitaptan seçilecek uygun bölümlerin, lisanına dokunulmaksızın, sâdeleştirilmeden olduğu gibi edebiyat ve tarih kitaplarına alınmış olmasını dilerdim; eski Türkçe'nin ne kadar tatlı, sehil ve akıcı bir dil olduğunu öğrencilerimiz de görüp âşık olsunlar diye.

İşte günümüzden beş asır öncesinin Türkçesi'nden küçük bir nümûne:

"ŞİMDİ OL BİZİM SAKALIMIZI SIYDI..."

"Amma bu iş yine bizim yanımıza kalmaz. Zira biz uyur ecderin kuyruğuna basdık, işte göresiz ki, yarın evvel bahâr oldukda Türk, bu Belgrad'ı bizim başımıza dar edüb ve

kızlarımuz ve oğullarumuzu alub bizim yaramız üzere yaralar ursa gerekdir. Heman erkenden bunun tedarikini görmek gerekdir ki, zira bu Türk evvel bizden biraz bezerdi, ammâ şimdi ol bizim sakalımızı sıydı, aslâ bizi hesaba almaz, heman her ne idecek iseniz edin" (s. 29-30)

Gazavatnâmeler, kazanılan zaferlerden sonra kaleme alınan bir nev savaş hikâyeleriydi. Bu gelenek bizde Siyer ve Megazi gibi örneklerle başlıyor ve ilk defa XV. asırda örneklerine rastlanıyor. Son Osmanlı gazavatnâmesi ise 'daha dün' diyebileceğimiz 1897 Osmanlı-Yunan Harbi'ne dairdir.

BENİMLE SALTANAT DÂVASIN EDERMİŞ OL KARAMÂNÎ...

Yazarı ve ismi bilinmeyen bu gazavatnâme, Osmanlılar'ın en zor dönemlerinden birini anlatıyor: 1443 ve 44 yıllarında Osmanlı toprakları, tam orta yerinden Marmara Denizi ve boğazlarla ikiye ayrılmış durumdadır. İlk başkent Bursa ile son payitaht Edirne arasındaki ulaşım Gelibolu üzerinden sağlanabilmekte ama ortada henüz Osmanlı donanmasından eser görünmemektedir. Sultan Murad, askerini boğazdan geçirmek için, Bizans denetimine pek aldırış etmeyen Cenevizli gemicilere adam başına bir altın vermek zorunda kalır. Anadolu tarafında Osmanlı'yı rahat bırakmayan Karamanoğulları, sair zamanlarda Osmanlı'yla iyi geçinmeye bakmakta, fırsat düştüğünde iştahla Bizans, Papalık ve Venedik'le gizli ve açık işbirliğine girerek Anadolu'daki Osmanlı varlığını tehdit etmektedir. Orta ve Doğu Anadolu'da ise Akkoyunlu hükümdarlığı ve küçük beylikler, birer tehdid unsurudur. Rumeli'de durum daha karışıktır. 1439'da Bizans kilisesinin fiilî şefi durumundaki İmparator, diplomasi gereği Roma Papalığına katıldığını ilan ederek parçalanmış Hristiyan dünyasının yeniden birleşmesine zemin hazırlayacaktır. Tarihimize Haçlı koalisyonu diye geçen bu ortaklık, Balkanlarda Osmanlı varlığı üzerine büyük bir baskı kurmaktadır. Tam orta yerdeki Sultan Murad, bir tarafta Karaman beyliğinin yarı itaatkâr, yarı isyancı güvenilmezliğiyle, öte yandan Haçlı ordusu ile cedelleşirken hükümranlığı altındaki topraklarda asayişi sağlamaya çalışmaktadır. 1444'te vukubulan Varna Savaşı, bu bakımdan bir ölüm-dirim harbidir.

Haçlı koalisyonuna karşı harbi Sultan Murad kazanır. Kimliğini bilmediğimiz meçhul yazar, hadiseden sonra Gazavatnâmeyi kaleme alır ve bu eserin tek nüshası her nasılsa kaybolmayıp 1949'da gün yüzüne çıkar…

Mucize gibi bir şeydir bu ve kim bilir daha bunun gibi gün yüzüne çıkmadan kaybolup gitmiş kaç eserimiz vardı diye düşünüyor insan…

OSMANLILAR ANADOLU'YU NİÇİN SONRADAN FETHETTİ?

Yukarıda özetlemeye çalıştığım siyasi ve jeopolitik durum, Fatih'in babası Murad Hân'ın ne derece büyük sıkıntıların üstesinden gelmek zorunda olduğunu hatırlattı bana. Tam ortasında Bizans'ın ve boğazlarıyla Marmara gibi büyük bir denizin ikiye böldüğü coğrafyada, tıpkı bugünleri andırır tarzda 'İç ve dış düşman tehdidi' altında siyasi hükümranlığı devam ettirmek

sadece basiret değil, bundan daha ziyade enerji, emek, planlama ve cesaretle aşılabilecek bir meydan okumaydı. Osmanlıların, fevkalade bir dirayetle bunalımı aştıkları fark ediliyor. İmparatorluk nizamının gerçek kurucusu olarak ünlenen II. Mehmed'e (Fatih) hak ettiği yeri elbette vermeliyiz ama babası Murad Hân'ın Varna'da kaybetmesi hâlinde devletin kısa zamanda nasıl dağılıvereceğini tahmin etmek hiç zor değildir. Babasının ölümünden sonra da Karamanoğlu ile uğraşmak zorunda kalmış olsa da II. Mehmed'e Fatih unvanını kazandıran başarı, aslında ancak Varna gibi bir kader düellosunun kazanılmış olmasına bağlıydı.

Bu sıkıntılı tabloyla ilgili metinleri okurken dikkatimi hep Karamanoğlu Beyliği çekiyor. Karamanoğulları, o tarihlerde Osmanoğulları'nın alternatifi veya ezelî rakibi durumundaydı; iki beylik arasında dinî, mezhebî ve ideolojik farklılık yoktur; tebaaları da tamamen birbirine benzer. Tek fark, iki hanedanın siyasetinden ibarettir. Defalarca Osmanlı'yı güç durumda yakalayarak Bizans veya Papalık'la işbirliği yapan Karamanlılar, neticede II. Mehmed tarafından çok sert şekilde cezalandırılarak tarihten silindilerse de, Karamanlılar kadar Türkmen ve Sünni özellikler taşıyan Akkoyunlular'ın siyasi rekabeti onu takib etmekte gecikmedi. Osmanlılar, batıdan gelen tehdit kadar kendilerine benzer unsurlarla da uzun zaman uğraşmak zorunda kaldılar. XIV. yüzyıl sonundaki Timur âfeti bunlardan en belâlı olanıydı. Soy ve inanç itibariyle iyi geçinmeleri gereken iki hükümdarın çatışması Fetret devriyle sonuçlandıysa da Osmanlılar şaşırtıcı bir direnç göstererek yeniden toparlanıp Balkanlar'da büyük enerji gösterdiler. Fatih II. Mehmed'in Otlukbeli zaferinden sonra bölgeden çekilen Akkoyunlular, aradan yarım asır geçmeden torunu II. Selim'in Çaldıran'la nihayetlenen doğu seferi, esasında 'dâhili' bir karakter gösterir ve Anadolu'nun konsolidasyonu ile ilişkilendirilmelidir.

Anadolu'nun Osmanlılaşması, Rumeli'nin fethinden daha güç, daha ıstıraplı olmuştu. Niçin? Bunun cevabını nasib olursa gelecek hafta birlikte arayalım.

Ve unutmayalım, tarihten konuşmak, yarından bahsetmektir.

Birleşin; Meydan er görsün!

İttifak deyince aklıma hemen Ziya Paşa'nın o meşhur beyiti gelir; diyor ki Ziya Paşamız (Dikkat, mülkiye paşasıydı Şair Ziya Bey; Cumhuriyet idaresi mülkiye paşalığını kaldırınca, yazarınız da günün birinde paşa ünvanı edinme ümitlerine elveda demiş oldu!), evet, diyor ki,"Nâdânlar eder sohbet-i nâdân ile telezzüz,Divânelerin hemdemi divâne gerektir"

Bugünlerde siyasi ittifak arayışı içinde bulunan sevgili partilerimiz üzerlerine alınmasınlar; bu beyitteki nâdân ve divâne kelimeleriyle kendilerine ve tüzel kişiliklerine herhangi bir göndermede bulunup, imâ ile kalabalıkta dirsek çakmak gibi bir niyetim yoktur. Ben bu beytin daha ziyade ikinci mısrâını, yâni "Herkes kendi meşrebine uygun kişilerle birlikte bulunmaktan haz eder" kısmını severim; doğrusu da budur.

Ne zaman siyâsi hayatımızda ittifak arayışları başlasa, -ki hep seçim öncesine rastlar; sair zamanlarda pek akla gelmez!- memleket nâmına ümitlenirim, "Galiba bu sefer toplumun siyasi eğilimleriyle partiler yelpazesi birbirine denk gelecek" diye iyimserliğe kapılırım. Bana hak vermelisiniz, şu anda HAS Parti'nin kurulmasıyla birlikte tam 67 tane siyasi partimiz mevcut bulunuyor ki, bunların çoğunu duymamışızdır bile. Meselâ Ergenekon Partisi'nin varlığını ben az önce öğrendim... İttifaklar bu yüzden iyidir, seçim ertesinde hemen dağılıverecek de olsalar toplumun genel eğilimlerini gösterirler.

Hayır, bizde olup biten, "Suların alçağa akıp da genel eğilimlerin bir kapta toplanması" türünden bir gelişme değil, hatta seçim barajını geçemeyeceğini gören partilerin bir şekilde Meclis'e kapağı atmak arzusu da değil; daha ziyade "Şu hükümetten nasıl kurtuluruz?" sancısı. Hükümetten bir an evvel kurtulmak, bazı aculları darbe maceralarına bile sürüklemişti, hatırlıyoruz. Muhabbette değil de buğz edilecek bir noktada ortaklık bulup ittifak aramak arzusu, asla hafife alınmamalı.

Bizde âdettir, ittifak görüşmeleri esnasında kimse kalkıp "İşbirliğine gidecek idiyseniz niçin farklı parti kurdunuz; farklı iseniz niçin köprüden geçene kadar birleşmiş gibi yapıyorsunuz?" demez, ayıptır; siyâsi nezâkete sığmaz. Mış gibi yapar geçeriz bu hususları...

Yanlış anlaşılmasın; ben ittifaklara karşı değilim, hatta daha da kolaylaştırılmasından yanayım ama yakın siyasi tarihimiz şâhittir, ittifaka giren pek iflâh olmuyor; belki yandaşları samimiyetsizlik kokusu alıyorlar, belki seçmen aldatıldığını düşünüyor! Yanlış olan ittifak değil, ittifakın çarçabuk dağılıvermesi. "Evli evine, köylü köyüne" denilip hülle nikâhı sona erdirilince bu evlilikten mürüvvet bekleyenler hayal kırıklığına uğruyor.

Kendi adıma CHP-DTP ittifakının tahakkukunu merak ve özlemle bekliyorum; güzel sahneler, "güzel günler göreceğiz"; çok hareketli ve eğlenceli günler yaşayacağımızı düşünürüm fakat tahminim, CHP'deki Kemalist kanadın, herşeye rağmen direnç göstereceği şeklindedir. Kılıçdaroğlu'nun yeni CHP açılımının ucu doğrudan Kemalist duruşun kalbine yöneliyor çünkü ve CHP'nin kendi tarihî yüküyle hesaplaşması, Diyarbakır'da bir kahveye oturup omuzda poşuyla göstermelik bir tavla maçı çevirmeye hiç benzemez.

İttifak olur veya olmaz, kendi bilecekleri iştir ama CHP, Türkiye'nin tek partili yıllarında olup-biten şeylerdeki payıyla yüzleşmeye, hesaplaşmaya ve bu hesabı ödemeye yanaşmadıkça seçmenin karşısında sahici bir parti gibi duramaz.

"Daha neler, 90 yıllık parti de sahici değilse, hangisidir?" diye sormamalısınız; Kılıçdaroğlu'nun yüce önder Sav'ı etkisiz hale getirdiğinden beri attığı her adım, söylediği her kelime, CHP'yi kendi kimliği ve geçmişiyle hesaplaşmaya götürüyor. Belki de misyonu budur Kemal Kılıçdaroğlu'nun.

Bu duruma uygun bir atasözü biliyorum ama söylemem; neme lâzım!

18'inden gün almamış pasif yumurta atıcıları aranıyor

Anayasa Mahkemesi Başkanı Haşim Kılıç'a öğrenciler, konuşma yaparken yumurta atmışlar. "Öğrenciler" kelimesi bu cümlede lâf olsun kabilinden bir mânâ taşıyor; güvenlikçilerin hemen toparladığı üç kişinin sıradan öğrenci olmadığı, tâbir yerindeyse profesyonel öğrenci oldukları hükmüne varıyorum.

Kılıç konuşurken ayağa kalkıp, "Siz burada yargı reformundan bahsediyorsunuz ama üniversite öğrencileri tutuklanıp cezaevine gönderiliyor" diye alternatif bildirilerini sunan öğrencilerimiz, tebliğin altını birkaç yumurta ile imzalamışlar.

Yumurtalar Haşim Kılıç'a isabet etmemiş; buradan alternatif yumurtalı korsan bildiri sunan öğrencilerin iyi birer atıcı olmadıkları sonucuna varıyoruz. Diğer taraftan başkanın korumaları, alternatif yumurtalı korsan tebliğ servisi başlayınca hemen şemsiyelerini açarak bir nevi füze kalkanı savunma sistemi oluşturmuşlar. Hmm, acaba, başkanın yumurtalı saldırıya uğrayacağı konusunda ihbar mı almışlardı, yoksa halka ve özellikle profesyonel öğrencilere açık bu gibi toplantılarda söz alacak hatiplerin, yumurtalı eleştiri ihtimaline karşı şemsiyelenmeleri gerektiğini mi anlamalıyız, bilemiyorum. Aklım karıştı.

Peki, alternatif yumurtalı korsan bildirinin özü nedir; inceleyelim. İki cümlelik bildirinin özü şudur: "Üniversite öğrencileri tutuklanıp cezaevine gönderiliyor!" Bu bir şikâyet ve eleştiri cümlesidir ve mefhumun muhalifinden şunu anlıyoruz: Öğrenciler tutuklanmamalı ve cezaevine gönderilmemelidir! Neden? Çünkü onlar öğrencidir! Hukuk fakültesi öğrencisi olduklarını tahmin ettiğim bu gençlere, "Cezai ehliyet"in sınır ve kapsamını hatırlatmaya gerek görmüyorum; zaten bilirler fakat belli ki üniversite öğrencilerine mahsus özel bir kovuşturma ve yargılanma dokunulmazlığı istiyorlar.

Ne hakla ve hangi sebeple? Çünkü onlar gençtir, öğrencidir, üniversite öğrencisidir... Beğenmedikleri konuşmacıya yağlı urgan, yumurta, çürük domates atabilir, ıslıkla protesto edebilir, yuh çekebilirler.

Bu çocuklara bir noktada hak veririm; hâlâ bu gençlere, "Siz gençsiniz, ne yapsanız yeridir; üniversiteye polis giremez, size kimse dokunamaz. Bir ok atsanız kebab olur be!" diye gaz veren çevreler var. Çevre dediğime bakmayınız efendim; yaşı altmışı devirmiş "Aah 27 Mayıs, ne günlerdi azizim" diye sayıklayıp duran bir kıt'a kırçıl yazar. Hani, gerçekten fikir hürriyetini savunuyor olsalar gam yemem; fikir dedikleri, sadece kendilerinin savunduğu şeyler. Karşı düşünce, onlara göre dayakla, sopayla susturulması, kampüsten defedilmesi gereken zararlı atıklardır.

Ayol sizin kerâmetiniz nereden menkûl; hangi hukuk içtihadından, hangi fikri doktrinden derliyorsunuz bu romantik saçmalıkları?

Kanunların suç saydığı fiili işlerseniz, karşılığını görürsünüz gençler. "Ama o fiil aslında suç değildi amca" diyorsanız oturup uslu uslu izah eder, derdinizi anlatır, demokratik eleştiri hakkınızı kullanırsınız. Yumurtayla bildiri yazmaya kalktığınızda, şekil A'da görüldüğü gibi iki saniyede derdest edilip dışarı çıkarılır; kuzu kuzu ifade verip fotoğrafınızı çektirdikten sonra akşama doğru serbest kalıp örgüte gider, "Nasıl eylem koyduk ama" diye hava atarsınız.

Breh breh breh...

O gençler ki, kendisi gibi düşünmeyen birinden aynı tarzda bir yumurta yese, atanı öldürmeye kalkışır; çünkü bilir ki yumurta eleştiri değil; aşağılama, istiskâl, hakaret...

Not: Böyle şeyler yapmakta zevk bulan örgütler ve azmettirdikleri çocuklara bir tüyo vereyim; 6008 sayılı "Yumurta atan çocuklar" kanununu nazarı dikkate alırlarsa daha iyi ederler. Neticede çocuk mahkemesine gideceklerdir ve asıl gitmeleri gereken yer de orasıdır netice itibariyle...

Hepimiz Tosun Paşa'nın torunlarıyız

"Tosun Paşa" nâmıyla mâruf iki film var Türk sinema tarihinde; ilkini 1939'da Muhsin Ertuğrul çekmiş. Metni, Nâzım Hikmet'e ait filmde Tosun adlı gayri meşru bir çocuğun çevresinde geçen olayların hikâyesini anlatıyormuş; bu filmi görmedim (gören var mıdır acep?) ama ikincisini görmemiş olanımız kalmamıştır herhalde.

1976'da Kartal Tibet'in yönettiği filmin senaryosunu Yavuz Turgul kaleme almıştı. Türk sinema tarihinin köşetaşlarından biridir bana göre bu film.

Nereden icab etti diyeceksiniz; arz ediyorum. Asıl adı Michel Lattas iken 1828 yılında tabiiyetinde bulunduğu Avusturya'dan firar ederek Osmanlı Devleti'ne sığınan bu Avusturyalı delikanlı, Müslüman olduktan sonra Ömer Lütfi ismini alıyor, "Silk-î askerî"ye intisab ediyor ve hızla yükselerek Bağdad valiliği, Irak ve Hicaz orduları başkumandanlığına kadar terfî ettikten sonra 1871'de dâr-ı bekaya göçüyor. Ardında bıraktığı 33 gayrimenkul, hayli sayıda çiftlik ve araziye milyonlarca dolar kıymet biçilen Ömer Lütfi Paşa'nın serveti, bugünlerde "Biz de Lütfi Paşamızın torunlarıyız" iddiasında bulunan iki sülale arasında dava konusu oldu. Milliyet gazetesinin haberine göre gerçek mirasçılar, mahkeme kararından sonra netleşecekmiş.

Öte yandan Tapu Kadastro Genel Müdürlüğü yetkilileri, Osmanlı dönemindeki paşa isimlerinin zaman zaman usulsüzlük amacıyla kullanıldığını belirterek, bazı kişilerin de bu yöntemle vatandaşları dolandırdığını bildirmiş bulunmaktalar. Yetkililer, vatandaşları 'sahte paşa' torunlarına karşı uyarıyorlar!

Bayılıyorum böyle haberlere; hele hele yetkililerin "Sahte paşa torunlarına karşı uyanık olun" ikazı müthiş!

Efendim, sahte paşa olgusu deyip geçmeyelim; bugün Anadolu'da hangi ağacın dalına dokunsanız, "Efendim, biz aslen paşazâdeyiz, filan seyyidin soyundan geliyoruz; büyük dedem öyle zenginmiş ki, yaylada dolanan sürülerin sütünü yayladan aşağıya topraktan pişmiş künk borularla indirirlermiş!" diye tanîn eyler. Belki de bu yıllardan beri beynimize nakşedilen "Büyük millet, medeniyetler kurmuş toplum" edebiyatının yankısıdır ve halkımız da ister istemez şöyle düşünmektedir: "Madem biz büyük ve tarihte çığır açmış, cihana şan vermiş, çağ açıp çağ kapatmış bir milletin evladıyız; öyleyse niçin benim dedem düpedüz rençber, küçük esnaf veya memur; ben bilmiyorum ama kimbilir sülâlemde henüz bilmediğim nice asil ve zengin kişiler vardır, hattâ olmalıdır!"

"Herkes ağa, bey, paşa vesaire ise bu kadar ağaya paşaya kim marabalık etti; kim ufak tefek işleri gördü?" diye sormamalıyız; insanların hayâl kurma ve kendilerine şanlı bir geçmiş inşâ etmelerine pek ses çıkarmamalıyız.

Bu esnada bakınız aklıma ne geldi? Bundan on yıl kadar önce bizimkiler bir aile meclisinde iken yeni tanıştıkları bir aileyle hoş beş etmeye koyulmuşlar. Kendilerinin hayli asîl ve köklü bir aileden geldiklerini beyan buyuran misafirler, bizimkilere, "Siz kimlerdensiniz; size memleketinizde kimler derler?" diye çok önemli ve kritik bir sual tevcih edince, o tarihlerde ortaokula giden baldızımın büyük kızı, bu yersiz ve mânâsız asâlet ibrâzı karşısında dayanamamış,

-Bize memleketimizde Tellioğulları derler... deyivermiş. O günden beri "Biz Tellioğullarındanız ha!" lâtifesi bizde çok sık tekrar edilir, gülüşürüz.

Tellioğulları'nı tanıyorsunuz canım; meşhur Tosun Paşa filmine konu teşkil eden iki paşa sülâlesinden biri; ilki Seferoğulları, öteki Tellioğulları!

Biz Tellioğulları'ndan filan değiliz elbette. Delikanlıyken bu duruma üzülüyor olmalıyım ki annemi, "Bize kimler derler, şöyle asil, zengin, kahraman bir sülâlemiz yok mu?" diye sıkıştırırdım. Anacığım, "Yok oğlum" derdi, "dedenin biri Hamamcı Süleyman Ağa, öteki deden Bakkal Abdulaziz Efendi..."

Sonradan nüfus müdürlüğüne bir arkadaşım tayin olundu; gidip tâ Sultan Mahmud zamanından kalma nüfus kütük defterlerini çıkarttırdım; mahalle kaydı üzerinden bizimkileri buldum, kimi bakkal, kimi bezzaz, babam, dayılarım DDY'de işçi vb...

Anlayacağınız, bizim Tellioğulları sülâlesinde aidiyetimiz, pek hoş ve yerinde yapılmış bir espriden öteye gitmiyor fakat kabul etmeliyiz ki bu toplumun da bundan yüz sene, ikiyüz sene önce zengini, beyi, paşası, eşrafı, kalantoru, mütegallibesi vardı.

Ne oldu onca mal, mülk, tarla-tapan?

Bir kısmını biliyoruz: Osmanlı Türkiyesi'nde, İstanbul'daki padişahın dikkatini çekecek ölçüde servet biriktirebilenler (ki sayıları hiç bir zaman fazla olmamıştır; biz genellikle

yoksul, daha doğru kanaatkâr bir topluluk olmuşuzdur. Acı ama gerçek!) servetlerini bir kazâya uğratmamak, ondan daha ziyade tâbi bulundukları gelenek doğrultusunda vakıf kurarlardı.

Bildiğiniz vakıf işte: Mülkiyeti tutulduğu halde akarı hayra vakfedilen gayrimenkullerin işletmesi. Bugün, mülkiyeti Vakıflar Genel Müdürlüğü bütçesi içinde görülen nice han, hamam, imaret, medrese, dükkân, tarla vaktiyle birer vakıftı.

Hâlâ vakıf olup olmadıkları konusunda ihtilâf vardır. Kısaca arzediyorum: Evvela Sultan Mahmud-ı Sâni, ardından Mustafa Kemal Paşamız, devletin kontrolü dışındaki vakıfların idaresini ve kontrolünü tedricen devlet himâyesine geçirdiler. Eskilerin ara sıra, "Bu çarşının yüzü olduğu gibi vakıf malıydı. Sonradan nasıl oldu şahsa, şuna-buna geçti geçti bilinmez!" diye hayıflandıklarını duymuş olmanız gerekir.

Şimdi Vakıfların mülkiyetindeki bütün gayrimenkuller ve tabii ki menkul değerler (yani para) halkındır, milletindir, daha doğru bir ifadeyle vaktiyle o malı hayra vakfeden kişilerindir. Bizler de, Karabudun Türkleri olarak, dolaylı da olsa bunca mal ve mülkün, dükkânın, han ve hamamın, tarla ve tapanın sahibi sayılırız efendim.

Başlıkta gördüğünüz, "Hepimiz Tosun Paşa'nın torunlarıyız" iddiası lâftan ibaret değildir; vakıf mallarında ne kadar mânevi ve tarihî hissemiz varsa, o kadar paşa torunuyuz.

Başımız dik gezelim; bilelim. Bizim de umur görmüş, servet ü sâmân sahibi ecdâdımız var.

Misâl: Tosun Paşa!

Milliyetçilik değil, milletçilik!

Vaktiyle kelimeleri, kuyumcu terazisiyle tartmak yerine uyanık toptancı gibi davranmanın sıkıntıları bunlar: Türk milliyetçiliği tâbiri, açıkça "Türk milleti"ne gönderme yapıyor; buna mukabil kendini Türk milliyetçisi sayan pek çok insanın kavramdan ne anladığını sorunuz; onlar sadece etnik Türk topluluğunu değil çok daha geniş bir içtimai heyeti kasdediyorlar.

Milletle milliyet kavramını aynı şey saymak yanlıştı halbuki. Milliyetçiliği (Nationalizm) batıdan aldık. Kelimeye bakıp milliyetçilik diye tercüme ettik. Nation'un karşılığı etnik mânâda "budun, ulus"; milliyetçilik ise Nationalism. Oysaki bizi tarif eden batılı kavram nation değil, "Everybody"; yani herkes, yani cümle âlem, yani millet, yani yedi mahalle, yani elâlem, yani biz hepimiz neysek o işte...

Bugüne kadar milliyetçiliğin iki mâlum sürümü vardı: İlki resmî ideolojinin kuruluş yıllarında uyguladığı şey; ikincisi milliyetçiliğin siyasi temsili, partileşmesi esnasında kazandığı daha esnek tutum; ikisi de kusurlu. Ben kendini milliyetçi sayan biriyim ama "Milliyetçi" tâbiri teknik açıdan yanlış çünkü yaklaşımımı ihâta etmiyor; yetersiz. Milliyetçi değil, "Milletçi" tâbiri daha doğru. "Everybody" kelimesinin sonuna izm takısı nasıl takılır bilmiyorum ama

maksat odur. Evet, siyasi edebiyatta böyle bir kavram yok fakat üç kıtaya yayılmış bir nüfusun 1923 itibariyle Anadolu'ya çekilmiş hâlinin fotoğrafını imâ ediyorum. Bu topluluk, farklı etnisitelere mensup olmakla birlikte bir millettir; "everybody" mânâsında bir millet. Osmanlı'nın bakayâsı neyse o. Siyâsi irâdenin, bunların içinde herhangi bir etnik topluluğa "Sen bizden değilsin; git ne hâlin varsa gör" demesi mümkün mü? "Sen Kürt'sün, Roman'sın, Arap'sın; ikinci sınıfsın" diyemezsiniz ama "Sen illâ ki Türk'sün ama farkında değilsin; aklın karışmış, kimliğini unutmuşsun; şimdi gel aslına rücû et" demişiz vaktiyle. Bizden önce Anadolu'yu vatan tutmuş Ermeni nüfusuna bile, "Aslınız Türk'tür" diye etnik ve etimolojik masallar dikte edenlerimiz dahi çıkmıştır. O hesabın yanlışlığı bugün mâlumdur, müteârifedir. O hesap yanlıştır ama Osmanlı'yı tasfiye etmiş Cumhuriyetin, yeni bir isim bulma ihtiyacında iken "Türkiye"yi tercih etmesinde isabet vardır; buralar XV. asırdan beri böyle anılıyordu zaten. Kediye kedi demenin mahzuru yok. Hudutları içinde yaşayanlara da 24 Anayasası "...Türk ıtlak olunur" diyor. Bu bir etnik damga mıdır? Değil. "Türkiye halkı" denilmiş olsa, bu defa "Niçin Anatolia denilmedi!" diye homurdanacaklar. Dertleri belli; ne yazık ki bu ülkede "Türk" lâfzından hazetmeyen birileri vardır öteden beri!

Dün Ahmet Selim, "Bazı notlar" başlıklı yazısında işbu ızdıraba işaret etti. Zarif, hakkaniyetli ve isabetli tesbitler; sâkin ve duru bir zihinle okuyup tarihî bilgiyle damıtırsanız, makuliyeti açıktır fakat makuliyet kimin umûrunda? Kürt büyüğü Ahmet Türk (üstelik "ılımlı" Kürt sözcülerinden!), "Kürtler kendini yönetmek istiyor" buyurmuş meselâ. Bugüne kadar etnik Türklerin görmediği, erişemediği bir mazhariyeti Kürtlere kim, nasıl ve kimin adına bahşedecek? Sözün mazmunundan "Zorla da alırız ama barışla olursa tadından yenmez" mânâsı sızıyor. Kekâ!

Böyle bir eyyamda radikal Kürt sözcülerinden biri olmak ne kadar tatminkâr ve câzip bir şeydir, hissedebiliyorum. Ne söyleseniz manşet oluyor, ne tarzda söyleseniz dikkate alınıyorsunuz. Bir kısmı şahin pençesiyle, diğer kısmı güvercin gagasıyla konuşuyor. "İşte Kürt halkının da bağımsızlık ateşinin tutuştuğu, talihin yükseldiği dem geldi" dolduruşuyla eyleme sürüklenen kalabalıklar devlet güçlerine nefret kusup taş, molotof kokteyli atıyorlar: "Bağımsızlık bir olgun şeftalidir dalda; sallasak düşecek, ha gayret!" diye düşünüyorlar galiba. İşin bir başka câzip tarafı da şu: "Biz bağımsızlık demedik, onu siz söylediniz; ara çözümler de var, meselâ federalizm..." türünden üste çıkma manevraları, "Bizi hep yanlış anladınız zaten" sitemleri cabadan.

Sivri dilli Kürt sözcülerine veya AK Parti nefreti yüzünden Hirâ Dağı'na sırtını dönen Ulusalcı takımına bir şey anlatma derdinde değilim; ben kendi zihnimi tashih ve tertiple meşgulüm.

CHP, yeni CHP'ye karşı

Geçen hafta sonu CHP'nin yeni lideri Kemal Kılıçdaroğlu, CHP'nin yeni Kürt politikası için satırbaşları denilebilecek önemli beyanlarda bulundu. Diyarbakır gezisinde, "Bölgede yaşanan acı ve gözyaşlarını dindirmek CHP'nin boynunun borcudur" diyerek partisinin geçmişte bölgeye gerekli ilgiyi göstermediği için özür diledi ve "CHP'nin Kürtlerle aşkı"nın bitip bitmediğine dair romantik bir gazeteci sorusunu, "Aşk ölmez, eğer gerçekten seviyorsan" diyerek cevaplandırdı.

Kılıçdaroğlu'nun "CHP için yeni bir sayfa" açmayı arzuladığına şüphe yok fakat gayrette CHP'nin önünü kesen önemli tarihî olaylar var. CHP, bu tarihî gerçeklerle yüzleşmezse, yeni liderinin sempati ve iyi niyet dolu konuşmaları, sonuçta boş bir retorik olmaktan ileriye geçmeyecektir.

CHP'NİN KÜRT POLİTİKASI "TENKİL"Dİ!

CHP, kendilerinin de iftiharla sık sık vurguladıkları gibi Cumhuriyeti kuran siyasi kadronun partisidir. Türkiye'yi CHP şekillendirdi; yeni cumhuriyete otoriter ve tek partili karakterini CHP verdi. Üniter devlet uygulamasının sert karakterini CHP biçimlendirdi. Bugüne kadar CHP ve CHP'liler için bir övünme vesilesi teşkil eden bu tarihî olaylar, bugünün CHP'si için bir şekilde hesaplaşılması gereken sorumluluklardır.

Bunların başında M. Kemal Paşa'nın 1923 yılının ilk aylarında İstanbul matbuatını temsil eden önemli gazetecilere verdiği mülakat gelir; bu mülakatta Gazi Paşa, Kürtlere otonom bölgeler tahsis edilebileceği yolunda sözler söylemişti. Lozan antlaşmasının tesisinden sonra bundan apayrı bir yola girildiği herkesin mâlumudur. İki yıl sonra vukubulan Şeyh Sait İsyanı'nı CHP (yani devlet!), yer yer ölçüsüz şiddet kullanarak bastırırken, tek parti yılları boyunca CHP'nin Kürt politikasının temel çizgilerini belirliyordu ve bu politika, Kürtlerin 1924 tarihli anayasanın 88. maddesi tarifince, yani, "Türkiye ahalisine din ve ırk farkı olmaksızın vatandaşlık itibariyle (Türk) ıtlak olunur"dan ibaretti. Bu tariften hoşnud olmayanlara karşı izlenecek resmî tutum "Tenkil" olmuştur. Tek parti döneminde baş gösteren irili ufaklı 20'ye yakın isyan tenkil, yani "uzaklaştırma, ibret-i âlem için cezalandırma, meseleyi kökten halletme" cezası ile "te'dib" edildi.

HÜLLECİLİK...

CHP, kendi geçmişi ile ilgili problemlerle yüzleşmek gerektiğinde genellikle şöyle bir "hülle" metoduna başvuruyor: İyi olan şeyler, dönemin CHP Genel Başkanı ve Cumhurbaşkanı Atatürk'e mâl edilirken, aksayan politikalardan İsmet İnönü ve sair partili yöneticiler sorumlu tutuluyor. Meselâ, 1938 yılında meydana gelen Dersim İsyanı'nın, çok sert, hatta haşîn şekilde "Tenkil"inden bugünün CHP'lileri her nedense sadece dönemin başbakanı Celal Bayar'ı sorumlu tutmak eğilimindedirler.

Böylece bugünün CHP'lileri, Cumhuriyet'in ve devletin kuruluşu esnasında izlenen politikaları bir taraftan sahiplenirken öbür yanda aynı politikalardan ötürü özür dilemek gibi bir ikilemin içine düşüyorlar; daha doğrusu Kemal Kılıçdaroğlu'nun CHP'yi iktidara taşımak için gerekli gördüğü "Toplumla barışma" stratejisi, CHP'yi tutarsız bir noktaya götürüyor. Kılıçdaroğlu'nun Kürt açılımı, Türkiye'nin yeni gerçeklerine paralel bir görüntü veriyor ama aynı görüntü, CHP'nin içinde yeni bir ideolojik kırılmanın izlerini de taşıyor; CHP'yi Kemalizm'le karşı karşıya getiriyor. Geçmişiyle bugün arasında sıkışan CHP, bu görüntüsü ile "Kürtlerle aşk"ında samimi olduğunu isbatta güçlük çekecektir; özellikle Kürtlere.

EVET, CHP KENDİNİ FESHETMELİYDİ!

CHP'nin çaresiz gibi görünen durumu, tamamen kendisinden kaynaklanıyor. Bu durumu, Abant Platformu'nda konuyla ilgili bir değerlendirme yapan eski Kırklareli Valisi Cengiz Aydoğdu son derece net bir şekilde seslendirmiş ve CHP'nin, çok partili hayatın başlaması ile birlikte tasfiye edilmiş olması gerektiğini ileri sürmüştü. Bu görüş CHP tarafından tepkiyle karşılansa da doğruydu, çünkü CHP, devletin partileşmiş şekli, hatta "Devletin rûhu" görüntüsü ile çok partili rekabet ortamında siyasetsizlikten tıkanmaya mahkûm bir partidir.

GÖKTEN ÜÇ ELMA DÜŞTÜ AMA...

CHP şimdiye kadar üç kere bu şansını iyi kullanamadı. İlki, 1950 seçimlerini açık ara ile kaybettikten sonra CHP'nin kendini tasfiye ederek çok partili hayata uygun bir yeni yapılanma içine girmesiydi; bu yapılmadı. İkinci şans 1961 Anayasası ile başlayan yeni siyasi hayata, taze ve güçlü bir sosyal demokrat parti olarak başlamaktı; bu fırsat da fark edilmedi. Son fırsat 1980 darbesinden sonra geldi: CHP önceleri farklı isimler altında örgütlenmeye çalıştıysa da galiba partinin İş Bankası'ndaki hisselerinin cazibesi ve altı ok ambleminin çekiciliğinden (!) vazgeçilememiş olsa gerek ki eski adına ve amblemine dönmeyi tercih etti. Bu hâliyle CHP, 20 seneden beri yüzde 20'ler civarında tutunarak ayakta duruyor. Deniz Baykal önderliğindeki CHP ana muhalefet rolüne rıza gösteren, kenarda durarak rejimin sağlık ve selametini gözeten parti olmaktan hoşnuttu. Kılıçdaroğlu'nun şaşırtıcı bir tarz ve süreçte parti içi iktidarı ele geçirmesi ile CHP, hiç alışık olmadığı bir yola girerek, "Yeni politikalar" geliştirmeye istekli görünüyor. Yeni politikalar ise CHP'nin vaktiyle izlediği ama hâlâ savunduğu siyasetin inkârını gerektiriyor ama bu inkâr, varlık sebebinin inkârı anlamına gelecek.

Problem burada düğümleniyor.

CHP, dün olup bitenlere hiç yokmuş gibi davranamaz. Yeni genel başkanı Kılıçdaroğlu, kendi tâbiriyle Dersim doğumlu bir politikacı; 1938'de Dersim'de olup-bitenlerin niteliği ve sorumluların kimliği hakkında bir fikri olmadığı düşünülemez.

Kılıçdaroğlu da CHP üst yönetimi de, yakın bir tarihte yapılacak seçimlere kadar “mış gibi” yaparak süreci atlatmaya, bu süre zarfında mümkün olduğunca popüler kalmaya çalışıyor. Problemleri ertelemek, CHP’ye bir seçim başarısı kazandıramaz, sadece yeniden yüzde 25 civarında tutunmasına yarar ama seçimlerden sonra CHP’lilerin oturup “Aslında biz kimiz, neyiz, nasıl bir partiyiz?” sorularının cevabını aramaları gerekiyor çünkü Türkiye’nin bugün yaşadığı hemen hemen en önemli sıkıntılarının temelinde CHP’nin hatalı politikaları var: CHP’nin Kürt meselesindeki hissesi, önemsiz gibi gösterilemeyecek kadar büyük ve önemli. Keza Türkiye’de askerî vesayet sisteminin kurulması, savunulması ve desteklenmesinde CHP’nin rolü (daha doğrusu sâbıkası!) herkesin bildiği bir gerçek olarak ortada dururken, CHP’nin eğri bir oturuşla doğru şeyler söylemeye çalışması ciddiyet etkisi yapmıyor.

Türkiye, CHP faktörüne rağmen demokratikleşmeyi, birliğini korumayı, problemlerini çözmeyi öğrendi. CHP’ye duyulan ihtiyaç, sahici bir muhalefet görevi üstlenmesi noktasında beliriyor. İktidarı gerçekten isteyen bir CHP, kendisiyle, geçmişiyle, amblemiyle ve halk zihninde yer etmiş bütün olumsuz çağrışımları ile yüzleşmek zorunda.

2010

29 Aralık

'Tam bir muhalif': Kılıçdaroğlu Zaman Gazetesi

27 Aralık

BDP sadece Kürtleri değil, Türkleri de düşünmeli! Aksiyon Dergisi

27 Aralık

Bir câhilden İmralı soruları Zaman Gazetesi

26 Aralık

Hayvan belgeselleri ve kaba Darwinizm Zaman Gazetesi, Pazar Keyfi

25 Aralık

Sizi yaramazlar sizi! Zaman Gazetesi, Cumaertesi

22 Aralık

Hoca! Zaman Gazetesi

20 Aralık

Başkalarının çocuğu; bizim çocuğumuz Aksiyon Dergisi

20 Aralık

Kemâl-i ciddiyet? Zaman Gazetesi

18 Aralık

AK Parti'nin delegeleri, öteki partilerin delegelerine benzemez Zaman Gazetesi,

Cumaertesi

15 Aralık

Kurultay ayakta olur Zaman Gazetesi

13 Aralık

Taraftar dalkavukluğuna kim 'dur' diyecek? Aksiyon Dergisi

13 Aralık

Silah ruhsatı lobisine mânevi yumurta! Zaman Gazetesi

12 Aralık

Atmayalım lâzım olur/çöp olur! Zaman Gazetesi, Pazar Keyfi

11 Aralık

Tavuklar, yumurtadan nasıl kesilmişlerdi? Zaman Gazetesi, Cumaertesi

08 Aralık

Devrimci Aritmetik Zaman Gazetesi

06 Aralık

'Yandaş' ecdâdınızdır! Zaman Gazetesi

06 Aralık

Dış politikada 'tarihî kökler'imize mi dönüyoruz? Aksiyon Dergisi

05 Aralık

Da Vinci Türk'tü; Goethe Üzerinde araştırmalarımız devam ediyor Zaman Gazetesi,

Pazar Keyfi

04 Aralık

Nargile! Zaman Gazetesi

01 Aralık

Raks ve keder Zaman Gazetesi

Raks ve keder

Sözlerime başlamadan önce size bir iyi bir de kötü haberim var: Kötü haber şu; bu yazıda Wikileaks kelimesi iki kere geçiyor. İyi haber ise şöyle; bu yazı Wikileaks hakkında değil!

Bu yazı oynamak üzerinedir. Bildiğiniz düpedüz oynamak, yani bir müzik eşliğinde raksetmek, halay çekmek, dansetmek ve emsâli fiiller...

"Ölüye gidip ağlamalı, düğüne gidip oynamalı" sözü, bize oynamanın neş'eli, gam giderici, eğlenceli ve gönüllü bir eylem olduğunu imâ ediyor; ben bu fikrin, sanılanın ve genel kabulün aksine pek de doğru olamayabileceği ihtimâli üzerinde durmak istiyorum; nitekim, nâdiren gittiğim düğünlerde bir kısım insanların "Kâm alalım, murâd alalım; gülelim, eğlenelim" kasdıyla piste çıkıp oynamaya başlamaları bende nedense hep keder duygusunu tetikliyor. Dans figürlerine refakat eden yüz mimikleri, etraftaki insanların hâli, bu arada benim hâlim ve bilcümlesinin toplamından hâsıl olan mânâ, orada hüzünlü bir şeyin olup-bittiğini anlatıyor bana. Tıpkı o hâdisede olduğu gibi...

Zengin ve hatırlı biri, bayramda gariban ve yoksul bir yakınının evine gidiyor. Ev sahibi fukara, zebûn, düşkün. Evinde bu değerli misafire ikram edecek bir dilim kuru ekmeği bile yok. Eziliyor, büzülüyor, düşünüyor, taşınıyor ve sonra diyor ki,

-Efendim; çok özür dilerim; size ikram edebilecek hiçbir şeyim yok; çok mahcubum, eğer kabul buyurursanız, ikram olsun diye huzurunuzda bir miktar oynayacağım..

Ve ağzıyla "Tan ta rin ni nam, niri nam" şeklinde mânâsız müzik sesleri çıkararak oynuyor, oynuyor, oynuyor... Misafirin bu ikramdan ne derece haz duyduğunu bilemem ama hüzün galiba böyle bir şeydir.

Diyeceksiniz, "Nereden icab etti?"; geçenlerde Derince'de Sarıkamışlılar Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Derneği, Sarıkamış'ta şehit verdiğimizaskerlerimiz için bir anma gecesi

düzenlemiş. Programın ilk kısmında anma konuşmaları yapıldıktan sonra müzik başlamış. Mahalli sanatçılar, Kars folklor ekibi gösterileri derken sıra davul-zurnaya gelince davetliler dayanamayıp "Tello" oyun havasıyla halay çekmeye koyulmuşlar. Necip gazetelerimizden biri de "Bize bir haller oluyor" başlığıyla hadiseyi kınayıcı bir haber yaptı. Haber altındaki yorumlar özetle şöyle: "Yazıklar olsun, yuh olsun, bir dansöz eksikti ve [düpedüz] yuhhh!"

Kimseyi kınamak veya aklamak gibi bir endişem yok. Ben o toplantıda bulunsaydım, herhalde oynayanlar arasında değil, kenarda oturup oynayanları seyrederek keder demleyenler arasında olurdum. Hayır, oynayanları ayıplamıyorum, kınamıyorum, "Aferin, ne güzel yapmışsınız" diyecek de değilim. Eminim ki orada elele halay tutanlar, Sarıkamış şehitlerinin ruhunu incitmek için piste çıkmadılar; onlar galiba anma programını temsil eden konuşmalar kısmı bittikten sonra zihinlerindeki su ve anlam geçirmez bölmeyi kapatıp gecenin yeni bir faslına geçtiler; o bölmede halay, türkü, Kafkas oyunları vb. vardı ve gereğini yaptılar. Bizim milli değer hükmümüz öyle değil midir; ölüye gidip ağlamak, düğüne gidip oynamak?

Riyâkarlık saymam böyle şeyleri; resmi ihtifâllerin (sözlüğe bakınız) cümlesi esasen böyledir. Hayat, su ve anlam geçirmez bölmeler halinde akıp gider; iki bölme arasındaki anlam farkını irdelemeye çoğumuzun vakti bile yoktur. Dolayısıyla "Bize bir haller oluyor" başlığını fazlaca ihbarcı buldum.

Vaktiyle bir lise öğretmeni, 10 Kasım töreninde öğrencileri saygı duruşuna davet ederken "Bir anlam birliği hâsıl olsun" diye, "İsteyen bu esnada içinden Fatiha okuyabilir" diye bir hatırlatma yapmıştı da başına gelmeyen kalmamıştı garibanın!

Hayatın her ânında dürüst kalabilmeye cesâretimiz var mı; cevabınızı haylice düşündükten sonra veriniz lütfen!

Nargile!

Wikileaks'in yayına başlamasını kozmik çapta katastrofik ve apokaliptik bir zuhur gibi niteleyerek, "Oh, çok şükür; artık yeni bir dünyanın eşiğindeyiz; artık hiçbir şey eskisi gibi olmayacak.

Devlet denilen içi çöp dolu o devâsa köhne saray çökecek, ikiyüzlülük sona erecek, diplomatlar yollarda mendil, su ve kâğıt helvası satacaklar!" diye tatlı iyimserlik hülyâlarına dalıp oturduğu koltukta keyiften kaykılan filozof yazarlarımıza inat, birkaç günlük saadeti çok gördüler. Site yöneticileri, dünya çapında kopardıkları cayırtıya bakıp, herhalde "Bu kadar makara yetişir" diyerek vikiliks müridleri için bir deste duvar kâğıdı (wallpaper) yayınladı. Mâlum; film stüdyosunu andırır bir depoda pek çok merak gıcıklayıcı obje, sembol ve yazı görülüyor. En dikkat çekici olanı ise kuytu bir köşeye iliştirilmiş kalpaklı Mustafa Kemal Paşa portresi.

Hemen altında bir nargile!

Nargileye geleceğiz; bu arada "Niçin Atatürk demiyorsun da M. Kemal Paşa diye yazıyorsun; gizli bir niyetin mi var, yoksa karnın mı götürmüyor?" diye hesap sormaya kalkışan keskin Kemalist arkadaşlara açıklama yapalım; genel kültür bilgisidir, lâzım olur. Efendim, Soyadı Kanunu 1934'te çıktı ve M. Kemal Paşa bu kanun çerçevesinde Atatürk soyadını aldı; daha önce Gazi Mustafa Kemal Paşa diye hitab ediliyordu kendisine. E, fotoğrafta başında kalpak görünüyor. Cumhuriyetin ilk yıllarında yaygındı pek yaygındı kalpak; bir nevi Milli Mücadele alâmetiydi; 1925'te Şapka inkılâbı yapıldıktan sonra kalpak çaptan düştü. Bu duruma göre Gazi'nin fotoğrafı şapka inkılâbından önceye denk geliyor ve o esnada Soyadı Kanunu çıkmamış olduğuna göre...

-Olsun, Selanik'te karga kovalarken de benim için o Atatürk'tü, diyorsanız sizin bileceğiniz iş! Vaktiyle Mekteb-i Harbiye-i Şâhâne'yi 549 kişi arasında 8'incilikle bitirdiğini bir anma töreninde söylemek gafletinde bulunan genç bir bilim adamına, "Atatürk nasıl 8. olurmuş be yav? Birincilikle bitirmişti ama sen çekemiyorsun!" diyerek soruşturma açtırmaya kalkışan üniversite yöneticileri görmüştür bu gözler. (O genç bilim adamı ben değildim; tanırsınız ama!)

Yeri geldi onu da belirtelim; Erkân-ı Harbiye Mektebi'ni de birincilikle bitirmemiş, altıncı olabilmişti. 1905 yılının birincisi Kâzım Karabekir Paşa'dır ve bu durum sonraki yıllarda olup biten hiçbir şeyi değiştirmez. M. Kemal Paşa, kendi emsâli ve akrânı arasında siyasi ve idari kabiliyeti en yüksek kişiydi ve bu mânâda kimsenin hakkını ketmetmiş de değildir.

E, ne arıyor vikiliks posterinde Gazi'nin fotoğrafı? (Bu arada bu konuda en toparlayıcı köşe yazısını Samanyoluhaber.com sitesinden Mazhar Arslanoğlu'nun, "Wikileaks'den Matruşkalar" adıyla kaleme aldığını belirtmeliyim; bu yazının önemli detaylarını o yazıda bulabilirsiniz.) Amatör ve gönüllü gazete yorumcusundan kaçar mı bu ayrıntı; ânında yapıştırmış yorumu:

"Dünya ATA'mızın izinde; ya biz?"

Hay çok yaşa e mi sen! İki gün düşünsem aklıma gelmezdi bu nükte ama gariplik onlarda değil bende olmalı; işte aynı meâlde bir şâheser yorum daha: "Bütün dünya Atatürk'ün kıymetini biliyor da, ama bizim halkımız bilmiyor maalesef". Bu yorumu gören vikiliksciler nasıl onurlanmıştır kimbilir?

İngilizce'de "Prank" diye bir kavram var, Horseplay da diyorlar; zannederim yeni dünyanın, eski dünyaya yönelttiği incelikli bir kamera şakasıyla, bir "prank"la karşı karşıyayız. Belki ilerde Türkiye'de yayınlanan vikiliks yorumlarını toplayıp kitap yaparlar; ne satar ama! (Yayıncılara bedava tüyo!)

Gelelim şu nargileye; ey azizler ben bu nargilenin mânâsını çözemedim; çok ince bir meşaz olmalı fakat nerde bende o zekâvet? Sizde var mı?

Da Vinci Türk'tü; Goethe Üzerinde araştırmalarımız devam ediyor

Haberi okuyup bitirince derin bir "Oohh" çekerek arkama yaslanıp ellerimi ensemde birleştirerek koltuğa yayıldım.

Çok mutluydum, çünkü o bir Türk'tü!

Türk olmasaydı şaşardım ve zaten yıllardan beri bu duruma şaşırıp durmaktaydım. Şaşırdığım şeyin sizlerin de zihninde asılı kalan bir sual olduğuna adım gibi eminim; mesele şuydu: Nasıl oluyordu da biz Türklerin -bizzat- katkısı olmaksızın İtalya'da bir Rönesans hareketi başlatılabiliyordu? Konunun milletlerarası politikayı ilgilendiren kısmını hepimiz okullarda öğrenmiştik: Eğer biz İstanbul'u fethetmemiş olsaydık Ortaçağın kapanıp Yeniçağ'ın açılacağı filan yoktu. Biz buradan İstanbul'da yaşayan şair, sanatçı, heykeltıraş, mimar, ressam takımını ürkütüp İtalya'ya kaçmaya mecbur etmemiş olsaydık, İtalya'da bir "Renaissance" hareketinin başlaması mümkün olmayacaktı vb...

Bunun hayli iddialı bir hüküm olduğunun farkındayım; tezimi desteklemek üzere bilimsel bir referans gösteriyorum; buyrunuz:

"Millet adın zikredelim bir kere / Vacip odur cümle işte Türklere,

Şevk ile Türküm dese bir dem lisan / Dökülür cümle hüzün misl-i hazan,

İsm-i pâki pâk olur zikreyleyen/ Her murada erişir Türküm diyen,

Mağra devri anda evler var idi/ Türk yetişkin, başkalar barbar idi"

Bu aziz ve mübârek manzûmenin (Ki, Behçet Kemâl Çağlar'ın kaleme aldığı Mevlid'inden alıntıdır) son beyitinden de anlaşılacağı üzere, vaktiyle biz olmasa idik bu Avrupalıların, -af buyrunuz ama- en basit temizlik kurallarından bile haberi olmayacak, belki de hâlâ topraktan yapılma lâzımlık kaplarında hâcet giderip, akşam olunca pencereden sokağa boca edivereceklerdi!

Uzattık, sadede geliyoruz.

Okuduğum haber, Rönesans'ın ünlü hezarfeninin, yani mimar, ressam, mucit, makine tasarımcısı, tıp adamı, cerrah Leonardo Da Vinci'nin Türk olduğu iddiasını gündeme taşıyordu.

Aktüel dergisi'nde yayınlanan habere göre Robin Maxwell adında bir yazar, geçen yıl "Signora Da Vinci" adıyla bir kitap yazdı ve kitap kısa zamanda Türkiye'de yayınlandı.

Kitapta anlatılanlara göre Vinci'nin annesi Caterina idi ve o dönemde bu isim yaygın olarak sonradan Hıristiyan olan kadın kölelere verilirdi.

Hikâye şöyle: Caterine Ortadoğu'dan İstanbul'a bir köle olarak gelmiş ve yıllarca bir Türk olarak yaşamış, ardından köle olarak İtalya'ya gitmiş. İşte bu "Özgür ruhlu" Caterina'mız bir gün kırlarda ot toplamak için gezmeye çıktığında komşunun oğlu Piero ile tanışıyor! Piero kim, tam olarak bilmiyoruz ama biraz sabretmenizi rica ediyorum. Piero ile Caterina arasında büyük bir aşk başlıyor fakat vaziyet ümitsizdir. Genç ve yakışıklı Piero zengin bir ailenin çocuğudur; Caterina ise fakir bir köylü kızı...

Haberde tam da bu cümleden sonra şöyle bir ifadeye yer veriliyor: "Bu durum Caterine hamile kaldığında evlenmelerine mani oldu" çünkü o dönem İtalyası'nda babasız çocuk doğurmak, bir kadın için toplum dışına itilmek demekmiş.

Şöyle devam ediyor haber: "Caterina 'kocaman anne yüreği' ile tüm güçlükleri göze aldı ve çocuğunu doğurdu."

Çocuk kimdi dersiniz? Bildiniz, bizim Leonardo!

Bir dakika bir dakika! Anladık, Caterina Ortadoğu'dan geldi, biraz İstanbul'da eğleştikten sonra İtalya'ya geçti; derken kırda bir yakışıklı oğlanla tanıştı, olanlar oldu ve Leonardo dünyaya geldi! İyi de Leonardo nereden Türk oluyor şimdi, delilleriniz neler sayın yazar?

Haberde deniliyor ki, "Chieti Üniversitesi Antropoloji Araştırmaları Enstitüsü Başkanı Luigi Capasso da yeni iddiaların doğru olduğunu açıkladı. 3 yıllık bir araştırmada, Da Vinci'nin 52 eserindeki 200'e yakın parmak izi kalıntısı incelendi. Sonuç, Leonardo'nun parmak izinin yüzde 60 Arap özellikleri taşıdığı ortaya çıktı. Annesinin Ortadoğulu bir köle olduğu bulgusunu kanıtladı..."

Var mı itirazınız, adam % 60 Arap'mış işte! Bu arada parmak izinden genetik kök tahlili yapıldığını bilmiyorduk; öğrenmiş olduk! Tıp ilerliyor durmadan!

Bitmedi, Kanadalı araştırmacı Louis Buff Parry'ye göre Caterina sadece Ortadoğulu değil, ayrıca bir Müslüman'dı, üstelik Azeri. Ayrıca Parry, "Leonardo Da Vinci, annesinin izlerini aramak için Anadolu'ya ve Azerbaycan'a birçok seyahat gerçekleştirdiğini" ileri sürmekte!

Tıp ilerlemiyor beyler; görünüşe göre bir adımda çağlar deviriyor!

Biraz soluklansak iyi olacak; Kapı gibi "bilimsel" belgeler bunlar aziz okuyucu. Vesvese etmenin, "Köprüden geçerken akrabalık mı olurmuş?" diye somurtmanın âlemi yok. Eloğlu durmuyor, çalışıyor, araştırıyor. Hangi kırlarda kim kimle karşılaşmış da el ele tutuşmuş da aradan 9 ay geçtikten sonra nurtopu gibi bir Rönesans dâhisi doğurmuş, isbat ediyor!

Leonardo Türk, buz gibi Türk!

Evet, belki % 60 oranında Araplık var ama Azerî de olabilir, Kürt de fakat İstanbul'da esaslı bir İslâmi terbiyeden geçtiğini farzedebiliriz "Özgür ruhlu" Caterina hanımın; yeter ki kırlarda tek başına gezmeye çıkmasın!

Ölümünden önce son iki yılını oğluyla geçirmiş. Cenaze masraflarını da oğlu karşılamış. Böylece Leonardo'nun Caterina'nın oğlu olduğunu anlıyoruz. Belki de Leonardo annesine,

-Benim babam kimdi anne; kendimi iyi hissetmiyorum çünkü, diye sorduğunda annesi,

-Senin baban bir melekti yavrum filan da demiş olabilir. Tez güzel, deliller gayet sağlam; bu haberden sonra iyi de satar kitap (Senin baban bir melekti Leonardo evladım!) fakat üç tartışılası noktası var bu meselenin:

1- İnsanlık tarihinin bütün önemli insanları eninde sonunda Türk ise, diğer milletler ve topluluklar ne işe yarıyor?

2- Günümüzde halen hayatta bulunan biz Türklerde niçin -meselâ Rönesans sanatçıları, büyük devlet adamları, hukukçular, filozoflar, mimarlar neviinden- bir güzellik, bir feyiz indifâı, bir bereket fışkırması görmüyoruz? Biz mi bozulduk sonradan, yoksa önümüze çıkana "Türk" etiketi yapıştırmakta biraz fazlaca mı ayrangönüllü davranmaktayız?

3- Soy ne zamandan beri ana tarafından sürmeye başladı?

Bu nasıl çelişkidir efendiler?

İşte şu araştırma sonuçları gösteriyor ki, tarihte ne kadar büyük adam ve şahsiyet varsa, bu gibi metodlar sayesinde aslında Türk oldukları kısa zamanda ispatlanabilecektir. Tamam, tarihi biz yaptık, en güzel şarkıları biz besteledik, en iyi romanları biz yazdık, en müthiş icatları biz yaptık vaktiyle...

-İyi de, şimdi niçin yapamıyoruz ayol? Birisi çıkıp şu çelişkiyi izah etsin lütfen!

Chieti Üniversitesi Antropoloji Araştırmaları Enstitüsü Başkanı Luigi Capasso hocadan rica ediyoruz. Leonardo'nun annesinin Türk olduğunu bulmak mârifet değil, bu suale cevap versin de ölçelim boyunun ölçüsünü...

Dış politikada 'tarihî kökler'imize mi dönüyoruz?

Tarihle ilgilenmek, bugün ve yarın hakkında düşünmektir. Herkes için geçerli olan bu gerçek, Türkiye açısından çok daha kaçınılmaz bir durum arz ediyor. Zaman zaman algı hatasına kapılıp abartıyor olsak da Türkiye, hâlâ iki farklı blok hâlinde duran iki ayrı dünyanın nâdir kesişim yerlerinden biri; Osmanlı devleti yıkılmadan önce Türkiye İslâm dünyasının fiilî ve meşrû lideriydi. Cumhuriyet'le birlikte bu tarihî rolü reddettik ve laik bir ülke olarak yüzümüzü ve yönümüzü batı istikametine çevirdik. "Yurtta sulh, cihanda sulh" siyâsetimiz,

“Biz dış politikada mahallî ve evcil bir role razı olduk; dış dünya da bizim iç işlerimize karışmasın” açıklaması anlamına geliyordu.

AB, BATI’NIN KÜLTÜR MÜZESİ

Batı dünyasında İngiltere, II. Dünya Savaşı’ndan sonra dünya liderliğini ABD’ye kaptırdı. Avrupa Birliği’ni kurma çabalarıyla toparlanmaya çalışan Avrupalı ülkeler, gitgide verimliliğini kaybedip büzülen ekonomileri ve saldırı gücünden mahrum askerî güçleriyle Batı dünyasının kültür müzesi rolüne büründü. İslâm dünyası ise, I. Dünya Savaşı’ndan sonra santrifüj etkisiyle ufalanıp dağıldı. Batılı güçler tarafından Filistin’de kurulmasına müsaade edilen İsrail, bu fiilî parçalanmanın göstergesi olarak 60 yıldan beri bütün dünyada İslam ülkelerinin sevimsiz ve tehlikeli bir imajla tanınması için gayret gösteriyor. 1991 yılında Irak-Kuveyt sınır çatışmalarıyla tetiklenen savaş, 20 yıl sonra bölgede Amerikan askerî varlığının güçlenmesiyle sonuçlandı. ABD’nin Ortadoğu’ya zannedildiği gibi petrol için değil, İsrail’in güvenlik endişelerini yatıştırmak için yerleştiğini herkes biliyor.

İşte ABD’nin eski Ankara Büyükelçisi James Jeffrey’in kaleme aldığı 20 Ocak 2010 tarihli “Türkiye’nin yeni dış politikasının altında ne yatıyor?” başlıklı Wikileaks belgesinde, “ABD için en büyük potansiyel stratejik problem, Türklerin Balkanlar’da ve Ortadoğu’daki yeni Osmanlı duruşudur” şeklinde görüş belirtilmesinin anlamını bu çerçevede değerlendirmek gerekiyor.

TÜRKİYE DIŞ POLİTİKADA EZBER BOZUNCA…

Türkiye, yaklaşık beş seneden beri tam arasında yer aldığı Ortadoğu ve Balkanlar coğrafyasında, şimdiye kadar alışık olmadığımız, ezber bozucu bir aktivite sergileyerek yapıcı, barışçı bir politika izliyor. Dış gözlemciler, tıpkı James Jeffrey gibi bu tutarlı ve istikrarlı politikayı bir anlamda bölgede “Osmanlı duruşu”na dönüş olarak yorumluyorlar. Tam adıyla “Geçmişe dönüş”. Jeffrey’in diplomatik dilden uzak ve çıplak değerlendirmesine göre Türkler, kendi güçleriyle bu nitelikte bir kapsayıcı politika izlemek gücüne sahip değildir: “Başarılarına ve göreceli güçlerine rağmen Türkler, bölge aktörleriyle (yani Balkanlar’da Avrupa Birliği, Kafkaslar’da ve Karadeniz’de Rusya, Ortadoğu’da Mısır, Suudi Arabistan ve hatta İran) gerçekten rekabet edemez. Aksiyona dâhil olmak isteyen Türkler, ezilen ya da baskı gören bir grup bularak, hile yapmak zorundalar.”

GÜVENİLİR VE PROBLEM ÇÖZÜCÜ BİR KOMŞU

Türkiye’nin komşularıyla eskiden gelen bütün klasik çatışma alanlarını ortadan kaldırmak (sıfır problem), buyurgan ve dessas diplomasi yerine işbirliği ve karşılıklı güvene dayalı yeni ilişkiler kurmak yolundaki yaklaşımının ABD’yi rahatsız ettiği açıkça görülüyor. Nitekim Jeffrey, Türk politikasının kendileri için “karışık bir çanta” olduğunu, Türkiye’nin bölgede ABD’den inisiyatif devralmaya kalkıştığını ileri sürüyor. Onun en rahatsız olduğu konu,

Türkiye'nin, özellikle "Mavi Marmara" krizinden sonra İsrail ile ilişkilerini yeniden gözden geçirme ihtiyacını hissetmesi ve Ortadoğu'da İsrail şekavetinden bunalan bütün Arap kamuoyunun desteğini kazanmasıdır ki bu noktada Jeffrey'in yanılmadığı açık. On gün kadar önce Başbakan R. Tayyip Erdoğan'ın Lübnan ziyareti esnasında -sanki bir yurt gezisinde imiş gibi, binlerce kişinin katıldığı bir açık hava toplantısında alkışlanması, takdir ve tasvib görmesi dikkat çekiciydi. Aynı muhabbetkâr yaklaşımın, bölgedeki Arap devletlerinin yöneticileri tarafından paylaşılmadığını biliyoruz; zira bu devletler genellikle sultanlık, şeyhlik, şeflik sistemi gibi demokratik olmayan usullerle yönetiliyorlar. Buna mukabil Türkiye'nin hem demokratik hem de laik bir yönetim tarzıyla tarihî mirasına sahip çıkarak İslam topluluklarıyla iyi ilişkiler kurmayı başarması, yöneticiler için gizli bir huzursuzluk kaynağı oluyor. Türkiye örneği, antidemokratik Ortadoğu yönetimleri için sıkıntılı bir misâl oluşturuyor.

ELEŞTİRİLERİN TUTARSIZLIĞI

Yeni Türk dış politikasının içerde (Tıpkı Jeffrey'in tedirginliğini hatırlatır tarzda) hoşnutsuzluk ve şüphe ile karşılanması ayrıca mânidardır. Muhalefet çevreleri, yeni dış politikayı bir tarafta ABD'nin Büyük Ortadoğu Projesinin (BOP) sâdık izleyicisi olarak eleştirirken, öbür tarafta Türkiye'nin "eksen kayması"na uğradığını ileri sürüyorlar. Açıktır ki iki yaklaşım birbiriyle çelişiyor ve iddia sahiplerini tutarsızlığa düşürüyor.

Türkiye bölgede olması gerektiği gibi davranıyor ve buna uygun bir rol üstleniyor; bölgeye dair huzursuzluklarda Türkiye'nin arabuluculuk rolü üstlenmesi, "Tarihî misyonumuz"a uygundur. İşbirliğini, karşılıklı güveni, ekonomik ilişkilerin canlanmasını desteklemek herkesin çıkarına hitab eden olumlu politikalardır.

Bütün bunlara rağmen Türkiye, Batı ekseninden ayrılmayı düşünmüyor; AB ortaklığı için samimi ve ciddi adımlar atıyor; Batı dünyası ile olumlu işbirliğini sürdürmekte kararlıdır. Türkiye'de Batı aleyhtarı bir cereyanın kamuoyu desteği bulması beklenmez. Türkiye'nin Batı blokundan ayrılarak İran, Rusya, Çin veya Hindistan gibi aktörlerle yeni blok arayışı içine girmesi fikri, ironik bir şekilde Türkiye'de Batıcı fikirlerin temsilcisi saymamız gereken darbeci ve ulusalcı sözcüler tarafından seslendirilmişti.

TÜRKİYE, ASLINDA YAPMASI GEREKENİ YAPIYOR…

Türkiye yeni bir şey yapmıyor; bir blok değiştirme arayışında da değil; Türkiye, dış politikada artık kemikleşmeye ve kireçlenmeye başlayan "âtıl ve sakîl diplomasi" anlayışından vazgeçiyor, bunun yerine Türkiye'nin çıkarlarını koruyan ve kollayan, problemlerin üstüne cesaretle yürüyen ve Türkiye'yi milletler ailesinin iyiniyetli bir üyesi hâline getiren normalleşme adımları atıyor. Bu siyasetin dışardan "Neo Osmanlı" veya "Tarihî köklere dönüş" neviinden kışkırtıcı sıfatlarla nitelenmesi ilginçtir. Türkiye, yayılmacı, çatışma

alanlarını körükleyici, düşmanlık kışkırtıcı davranmıyor. “Siz benimle ilgilenmeyin; ben size zaten karışmam” yaklaşımını terk ediyor.

Türkiye, doğrusu bizim bile alışık olmadığımız şekilde yapıcı, aktif, barışçı ve vatandaşlarını onurlandırıcı şeyler yapıyor dış politikada.

Wikileaks belgeleri açıklandığında ilk ve en kalabalık dosyanın Türkiye’ye dair olması, doğrusu hiç sebepsiz değil. Gelişmeleri bir de bu bakış açısıyla seyretmelisiniz.

'Yandaş' ecdâdınızdır!

Evvelâ üslûp meselesi: "Önce bunu bil. Eğer benim mali sicilim temizdir diyorsan, eğer yüreğin varsa, senin yandaş televizyon kanallarından birinde karşıma çık. Ben sana, senin mali sicilini açıklayacağım... Yine söylüyorum. Senin yandaş televizyon kanallarından birisinde gel ben AKP'nin kimlerle nasıl büyük götürdüğünü belge belge önüne koyacağım."

Yeni moda reklâm metni yazarlarının dilini eşek arısı soksun; insanlara ikinci tekil şahıs sigâsıyla hitab etmek kabalığını onlar icad ettiler. "Hey sen, var mısın... şöyle yap, böyle yap!" Tüketiciler ise, "İşte yıllardan beri özlediğim ses" diye düşünmüş olmalılar ki, kendilerine kabaca "Sen" diyen bu hitap şeklini cezalandırmadılar. Aynı edâ bugün anamuhalefet liderinin ağzında pazar tezgâhtarlarının bıçkın, gereğinden fazla samimiyet sızdıran, senli-benli hitâba dönüştü.

-Gel abla gel, taş gibi domates bunlar; beğenmezsen para yok!

CHP'liler eskiden en azından kibar insanlardı; üslûpta şeklen de olsa nezâhet ararlar, tulumbacı ağzıyla rakiplerine sataşmaya tevessül etmezlerdi. İşte Ecevit, Erdal İnönü, Murat Karayalçın, hatta Baykal. Sayın Kılıçdaroğlu'na bu akılları kim veriyorsa yanlış yapıyor. Halka tercüman olmak, reklâm yazarı ağzıyla konuşmak mıdır?

Gelelim, "Yandaş televizyon kanalları" meselesine; bu ülkeye "Majestelerinin matbuâtı" kavramını getiren partinin şimdiki emânetçisine ne de güzel yakışıyor! Bu hikâye Şeyh Sait İsyanı vesile kılınarak "bilumum muhaliflerin" canından bezdirilmesi ile başlar. İşte Takrir-i Sükûn Kanunu'nun rûhunu özetleyen ibâre: "... bilumum teşkilat ve tahrikat ve teşvikat ve teşebbüsat ve neşriyatı, hükümet, reisicumhurun tasdiki ile, re'sen ve idareten men'e mezundur. İşbu ef'al erbâbını hükümet İstiklâl Mahkemesi'ne tevdi edebilir." Anladınız siz onu!..

Bu kanuna dayanılarak ilk 6 ay içinde tam 15 gazete kapatıldı ve bu 15 gazetenin içinde -tesadüf bu ya!- hiç "yandaş gazete" yoktu. Hepsi de muhalifti. O günlerde ayakta kalabilen gazeteler, hükümet politikalarını bağıra-çağıra desteklemenin bedelini, uygun kâğıt tahsisleri, münâsip krediler veya doğrudan patronların CHF grubunda mebus olması gibi ödüllerle almaktaydılar. Cumhuriyet Türkiyesi'nde sansür uygulaması, en feyyaz, en münbit, en şâşaalı

(!) dönemini CHP'li yıllarında idrak etmiştir: Atatürk döneminde 130 küsur gazete, dergi ve kitap yasaklanmıştı; İnönü zamanında rakam 108'dir. DP iktidara geçince rakam yine artıyor: 161. (M. Armağan, Zaman-3 Ekim 2010 tarihli köşe yazısından)

Türkiye'de canı isteyen "Yandaş basın" lâfını edebilir; bir parti ve onun ardılları müstesnâ! Bildiniz: CHP. Kaldı ki Kılıçdaroğlu, partisinin tarihi böyle şaibeli olmasa da yandaş sözünden sakınmak durumunda; özellikle kendini CHP genel başkanlığına sürükleyen süreçte CHP'li basının ve bürokrasinin gayret ve himmetleri o kadar âşikâr iken... Basının neredeyse yarısına kötü imâlarla dirsek çakacağına, o gazetelerin hitab ettiği kitlenin gönlünü almaya bakmalıdır Sayın Kılıçdaroğlu; yoksa iktidar zehî hayâl-i muhâl, zehî tasavvur-ı bâtıl bir ihtimâldir. Anladınız siz onu!..

CHP lideri, galiba yaklaşan kurultayın heyecanıyla, esasen ne türlü bir değerler silsilesine yaslandığını bilemediğimiz liderlik vasıflarını şüpheli hale sokmakta. Hükümetin ve başbakanın yolsuzluklarını "Belge belge" bildiği halde açıklamak için bircanlı TV programı talebinde ısrar etmesi, CHP'liler arasında bile gülüşmelere, alaylara sebep oluyor.

Hukukun en eski kaidesi, "Beyyine külfeti müddeiye aittir", başka bir ifadeyle "Müddei iddiasını isbatla mükellef", sizin anlayacağınız dille, "İtham ediyorsan delil göstermelisin!" Kılıçdaroğlu, medeni hukuka yeni bir ufuk (!) getiriyor; "Sana şöyle-böyle diyorlar; öyle olmadığını isbat et!"

Tünelin karanlığında ışığı bekleyen CHP'liler; gördüğünüz ışık, üzerinize doğru gelmekte olan lokomotifin projektörü olabilir; söylemiş olayım!

Devrimci Aritmetik

Matematikle aram hiçbir zaman iyi olmamıştır; vaktiyle matematikten hep kırık not almamı daha çok tembelliğime, nâdiren de geri zekâlılığıma bağlardım; mâlumdur, bizde çocuğuna lüzumundan fazla düşkün ebeveynler, evlatlarının kötü karne getirmesini zekâ eksikliğine değil, kibarca dikkat dağınıklığına hamleder.

- Çok zekî ama çalışmıyor amcası! derler, "Ah bir çalışsa yapamayacağı şey yoktur keratanın..."

Çok sonraları durumu çözdüm; elbette geri zekâlı filan değildim; benim problemim başkaydı. Matematiğe inancım yoktu benim. "Nasıl yani?" diyeceksiniz. Anlayabilecek misiniz emin değilim ama deneyeceğim: Efendim, benim rakamlara inancım yok desek daha doğru olacak. Meselâ 3'ten 2 çıkarırsak 1 kalır ve bunu herkes bilir; buradan benim anladığım mânâ, birbirini izleyen iki sayı arasında bir tam sayı olduğudur. Ne var ki bu tam sayıya, yani ikiyle üç arasındaki bir birimlik aralığa sonsuz sayıda rakam yerleştirmek mümkün, hattâ zaruri; ee, o küsuratın her rakamı arasına yine sonsuz sayıda rakam dizisi yerleştiriyoruz, ne oluyor?

Saçma sapan bir şey oluyor. Başı ve sonu belli olmayan, "saçaklı" bir rakam dizisini, güya eşit aralıklara bölüp her birinin aralığına sonsuz rakam dizisi koyarak bir temel inşa ediyoruz. Ne temel ama? Bu bulanık manzaraya bakınca diyorum ki, "Sayılar diye bir şey yoktur, çünkü bütün sayılar bire doğru yuvarlanıp giderler neticede; bütün sayılar aslında 1'den ibaretse matematiği niçin ciddiye almalı?"

Rakam diye bir şey yok aslında yahu, görmüyor musunuz? Birle ikinin arasındaki sınır belirsiz olduğu için matematiği asla ciddiye almadım ve tabiidir ki hep başarısız oldum. O günden beri matematik ödevlerini tek başlarına yapabilen çalışkan ve dişlerini her gün fırçalamayı ihmâl etmeyen öğrencileri hep kıskanmış ve nefret etmişimdir.

Ne yapayım, ben böyleyim; hasetlikse hasetlik işte!

Dolayısıyla geçen sene 2009 rakamı üzerinde nümerik tahliller yaparak, partisinin 40. yılını "eşref saat"e ve "fal-ı hayr"a bağlayan parti liderinin hesabını da pek ciddi bulmamıştım. Aynı parti lideri, matematiğe, daha doğrusu aritmetiğe karşı beslediği hayranlık dolu inancı, iki gün önce bir kere daha partililerle yaptığı toplantıda dile getirince fikirlerimi gözden geçirmek zorunda hissettim kendimi; parti lideri bakınız ne diyor:

"Partimiz niye tek başına iktidar olmasın; bunu hesaplayacaksınız. Bunu yapabilmek için her partiliye de bir görev düşüyor değerli arkadaşlarım. Hayatında hiç partimize oy vermemiş ilkokuldaki beş arkadaşını bulacaksın; ortaöğretimde beş arkadaşını bulacaksın; askerlik yaptığınıza göre asker arkadaşınızdan beş tanesini bulacaksın; mahalle arkadaşınızdan beş tanesini bulacaksın; sokaktan da dört arkadaşını bulacaksın. Hepsini toplarsan yirmidört. 49 milyonu 24'e böler iseniz, ortaya çıkan rakam oy temin edilmesi gereken hane sayısını kor. Demek ki o hane sayısı 24 oy getirirse siz 19 milyon oyla iktidar olursunuz değerli arkadaşlarım.

Bu, inandırıcı olmayan bir hesap mıdır? (Alkışlar...)"

Bu konuşmada en çok beğendiğim cümle sonuncusuydu; nitekim, "Bu inandırıcı olmayan bir hesap mıdır?" sorusunu kendi nefsime de sordum ve hesabın kalelerden daha sağlam bir metânet içinde olduğuna kanaat getirdim. Vâkıâ, böyle engin hesap bilgisine sahip olduktan sonra niçin 19 milyon oya kanaat getirildiğini pek anlayabilmiş değilim. Meselâ komşular, çocukluk arkadaşları, akrabalar, ilk gençlik aşkları da devreye sokulmuş olsa ve her biri 24 oy getirseler rahatlıkla 30-40 milyon oy bir çırpıda toplanabilir!

Netice itibariyle önümüzdeki seçimlerde "her partili 24 oy getirse iktidarız" hesabının ne derece doğru olup olmadığını göreceğiz; tabii, benim bütün sayıları 1'e doğru yuvarlayan devrimci aritmetik teorimin doğru olup olmadığını da!

Halep oradaysa arşın sandıkta!!

Tavuklar, yumurtadan nasıl kesilmişlerdi?

Sermayeye karşısınız; güzel! Sizin abileriniz, babalarınız, bir kısmınızın dedesi de karşıydı sermayeye. O zaman açık açık "Komünistim" demek suçtu, zordu ama kabul edelim, bazıları, kendilerini 141-142'den yargılayan mahkemenin huzurunda bile komünist olduklarını itiraf edecek derecede cesaret göstermişlerdir..

Sonra... Sonra mezun oldular, gittiler, iki sene önce ağız dolusu sövdükleri sermayeden iş istediler. Gariptir, sermaye çevreleri pek sevdiler bu devrimci, antifaşist, sermaye düşmanı kripto komünist gençleri. İş de verdiler, kızlarını da. Bugün "Komünistim" demek de serbest, sermayeye karşı olmak da. Ne güzel!

Lâkin bilseniz iyi olur; iki sene sonra gidip kapısını çalacağınız yer yine sermayedir ha! Memur maaşı kesmez devrimci takımını. İşçilik? O çoktan amele zümresinin harcı olmuştur ama üzülmeyiniz, büyük burjuvalarımızın holdingleri, yayın kuruluşları size yine "tercihan" iş verirler.

Biliyor musunuz çocuklar, tek parti devrinde sizin yaptığınızı yapmaya kalkışan gençlerin yeri doğrudan ya hapishane ya da iyi ihtimalle akıl hastanesiydi. Bir CHP milletvekiline yumurta atmak ha! "Şöyle yaparlardı, böyle yaparlardı" diye ahkâm kesmek abes; çünkü örneği yok böyle bir protestonun, örneği! Devlet büyüklerinin, hükümet erkânının bir dudağı yerde bir dudağı gökte karikatürlerini çizmek de "Hafazanallah" cinsinden bir eylemdi; basın yoluyla hükümetin (daha doğrusu devletin; çünkü anlatması biraz zor; o günlerde hükümet devletin kendisiydi; valiler, kaymakamlar bir zaman CHP il başkanlığı bile yapmışlardır) mânevi şahsiyetini tahkir ve tezyiften sürüm sürüm sürüm süründürülürlerdi!

İnanmıyorsunuz? Öyleyse Nâzım'ın başına gelenleri bir daha okuyunuz; sonra Kemal Tahir'in, Orhan Kemâl'in, Sabahattin Ali'nin başına gelenleri... Zavallı Kemal Tahir'i yıllarca hapislerde çürüten cürüm, askeri okulda iken dolabında bazı sosyalist yayın bulunması idi yahu.

Yasak yayın! Ne anlama geldiğini bilmezsiniz bile; dün vardı ama. Fikir suçu da vardı. Fikir ne kelime, Şapka Devrimi'ni izleyen günlerde halkın şapkaya karşı direncini kırmak için Ankara İstiklâl Mahkemesi, bir yıl içinde toplam 138 idam kararı vermişti; Şapka Devrimi'den bir sene önce konuyla ilgili fikri bir eser yayınlayan İskilipli Atıf Hoca ise, bir yıl sonra çıkan kanuna muhalefet suçundan asılmıştı. O günlerde tavuklar yumurtadan kesilmişti çocuklar; tavuklar yumurtadan kesilmişti ve gürke yatamaz olmuşlardı! Nitekim muhalif basının susturulmasına, toplantı ve gösteri haklarının engellenmesine, dernek kurmanın izne bağlanmasına, "Yandaş" kadrosunda bile bir başka siyasi partinin yaşamasına izin verilmediği halde koca Türkiye'de tek parti yılları boyunca tek bir yumurta bile atılmamıştır!

E, biraz yürek isterdi o günlerde böyle şeyler yapmak; o zaman, sizin gibi devrimci, demokrat ve cesur çocukları ânında arkalamaya başlayan bir muhalefet basını da yoktu. Sevimsiz bir ayrıntı ama biliniz; başka türlü zararlı fikirler besleyecek yerler de mevcut değildi; Halkevlerinden başka! 1931'de devlet büyüklerimizin hoşuna gitmediği için Türk Ocakları kapatılmış, 1935'te de Türk Kadınlar Birliği de lağvedilivermişti. Gerekçesi çok hoştur; çünkü CHP'nin kadınlara seçme-seçilme hakkı vermesiyle bu birliğin lüzumsuz hale geldiği söylenmişti.

O günlerde bazı kadınların ilgililere atmak için bakkallarda yumurta aradıkları ama, sadece ilâç kabilinden hastalara reçete ile verilebildiği için iki çürük yumurta olsun bulamadıkları söylenir.

Son paragrafı ben uydurdum fakat diğer söylediklerimin hepsi doğrudur, tarihi gerçeklerdir çocuklar. Elinizdeki yumurtanın kadrini biliniz vesselâm.

Atmayalım lâzım olur/çöp olur!

Mahalle arasında, sokakta oyun oynadığımız çocukluk yıllarında en değerli oyun gereçlerinden biri boş konserve kutusuydu. Kutuyu yere koyar, sonra belirli bir mesafeden "Eneke" taşlarımızı kutuya isabet ettirmeye çalışırdık.

Enekeyi bilen çoktur ama yine de tarif edeyim: Yumruk büyüklüğünde, mümkün olduğunca yuvarlak (söbe) ve sağlam bir taş parçası veya çakıldır eneke.

Oyun bitince konserve tenekesine bir tekme savurup kendi hâline terkedilmezdi teneke kutu. Başka bir oyun için birimiz kutuyu sahiplenir saklardık; ertesi günkü oyuna da lazımdı çünkü ve o günlerde konserve yiyecek tüketmek henüz mahalle arasında yaşayan orta halli, dar gelirli aileler için pek âdet değildi.

Ev hanımları da içindeki tükenen zeytinyağı tenekelerini çöpe atmaya kıyamazlardı, lâzım olurdu; daha doğrusu irili ufaklı bütün teneke kutular lâzım olacağı endişesiyle bir kenarda saklanır, sonra bir gün sokaktan,

-Tenekeci geldi tenekeci, feryadı duyulduğunda seyyar lehimciye verilir, kulp lehimlettirilir, abdesthane maşrapası, saplı veya huni cinsinden ev gereçleri haline dönüştürülürdü. Oturup büyülenmiş gibi seyrederdim. Hatırlayanlar bilir, bir seyyar lehimciyi seyretmek ne büyük zevktir. Beraberinde taşıdığı seyyar gazocağını ustalıkla tutuşturup bakırdan havyasını kızdırırken teneke makasıyla kutuları kâğıt gibi keser, kargaburnuyla eğer, çekiçler, sonra ucu tunç kesilmiş havyayı önce lehime ardından zaç yağına değdirip ateşle teneke üstüne dikiş diker gibi birleştirirdi parçaları.

Efendim, eskiden "Atmayalım, lâzım olur" diye bir cümle vardı, hâlâ bi yerlerde yaşıyordur mutlaka fakat pek duymaz olduk; şimdi daha çok şu cümle duyuluyor,

-At gitsin, ne yapacaksın; sakladığına değmez; çarşılar yıkılıyor üç otuz kuruşa. Gerekirse yenisini alırız!

Ve öyle yapılıyor. Artık çöpe her şeyi atıyoruz neredeyse. Bazen sokakların köşebaşlarına "Bir ihtiyaç sahibi alsın isterse, sevabımıza" niyetiyle bırakılan pejmürde koltuk takımlarını, mutfak dolaplarını, demir gibi sağlam sehpaları, çekmeceleri hatta halı-kilim türünden ev eşyalarını gördükçe iyice tüylendiğimize (zenginleşmek) kanaat getiriyorum.

Yetmişli yıllarda Almancılar anlatırlardı da inanamayan bakışlarla dinlerdik, "Yok artık; bu kadarı da fazla" derdik de Almancı yakınlarımız, "Hattâ daha da fazlası, bir âlet eskiyince koyarlar kapının önüne; radyo, televizyon, teyp, elbise, gömlek, saç kurutma makinesi, fırın... aklına ne gelirse..."

İsyan edesimiz gelirdi, "Hiç at gibi (teşbihe dikkat buyrunuz; eskiden çalışır durumda, sağlam her âlet "At gibi" övgüsüyle onurlandırılırdı!) âlet sokağa atılır mı, yazık değil mi; keşke siz alsaydınız!" derdik.

E, at gibi elektrikli fırın sokakta bulunur da alınmaz mı; alınıyordu galiba; hatta bunlardan bir kısmı hediyelik diye memlekete de getiriliyor muydu, bilinmez! Eskiden "Almancı" takımından konu-komşu, eş-dost, her şey bir şeyler beklerdi. Ne yapsındı ki gariban Almancılarımız?

Şimdi biz de eşyalarımızı sokağa çöpe atmaya başladık artık; "Geri dönüşüm" diye bir kavram çıktı. Birileri eski eşyayı toplayıp sınıflandırdıktan sonra hurda fiyatına elden çıkarıyorlar. Yollarda görünce takdir etmeden geçemiyorum doğrusu.

Atıyoruz atmasına ama benim gönlüm hâlâ "Atmayalım, gün gelir lâzım olur"culardan yana. İlk ev değiştirmemizde taşıma külfeti yüzünden neredeyse ikiyüz kiloya yakın kâğıt mâmulü çöp atığı çıkınca bu fikrimi biraz değiştirecek gibi oldum ama ikinci evimizde de kısa zamanda gün gelince lâzım olacağına inandığım pek çok ıvır-zıvır birikiverdi. Sonraki yıllar her ev taşınmasında atmaya kıyamadığım şeylerin etrafımda azalmaya başladığını içim sızlayarak farkettim. Büyüklerimiz, "Eskisi olmayanın yenisi olmaz" derlerdi. Şimdi evler küçüldü; bahçe, mahzen, ardiyelik gibi müştemilât sırra kadem bastı; artık "Eskisi olmayanın yenisi olmaz" düsturu geçerli. O kadar çok eşya var ki evlerde, eskisini elden çıkarmadan yenisini koyacak yer bulunmaz oldu.

Bir ara kafama takıldı bu mesele; o gün itibariyle oturup evde, ucunda elektrik fişi olan cihazları saymıştım. Yirmiyi geçmişti galiba; şimdi kimbilir kaçlara tırmanmıştır o rakam?

Uzattık! Atmayıp, "Gün gelir lâzım olur" düşüncesiyle pılı-pırtı, kab-kacak, estek-köstek biriktirenleri bekleyen iki âkıbet, daha doğrusu üç âkıbet var:

1- Günün birinde eski eşyalardan bazılarının antika değerine çıktığını görüp, "Ben dememiş miydim?" diye böbürlenmek.

2- "Yetti artık; ya ben, ya da senin mânâsız çer-çöpün; ikisinden birini seç!" zılgıtıyla karşılaşınca yelkenleri indirip, onca yıldır biriktirdiği eski-püskü şeyleri 12 adet çamaşır mandalı mukabilinde seyyar eskiciye okutmak.

3- Çöp evde oturmak!

Tercih tamamen size ait; bu arada yeri gelmişken söyleyim; yazarınız ikinci sınıfa kaydolmuş bulunuyor!

Silah ruhsatı lobisine mânevi yumurta!

Silâh Kanunu Tasarısı'yla ilgili haberler beni şaşırttı; yeni tasarı silâh almayı kolaylaştıracak, tek doktorun raporuyla geçici ruhsat verilebilecekmiş. Tasarının ayrıntıları uzun, üstelik adı üstünde henüz "tasarı" safhasında fakat istikameti ve niyeti açık; ruhsatlı silâh edinmek, eskiye göre daha kolaylaşacak.

Devletin niçin bazı vatandaşlarına silâh ruhsatı bahşederken bazılarından bu hakkı niçin esirgediğini asla anlayamamışımdır; ya hepten yasaklar veya -eğer bu bir haksa!- herkese verirsiniz. ABD Anayasası'nda böyle bir madde var nitekim; vaktiyle bütün ABD vatandaşlarına tanınan silâh taşıma hakkını bazı eyaletler -haklı olarak- sağından solundan budayıp yasak getirmeye başlayınca Anayasa mahkemesi 5'e karşı 4 oyla hakkın kısıtlanamayacağına karar vermiş. Bizimkiler de çaktırmadan memleketi ABD'ye, -pardon Teksas'a- döndürecek adımlar atıyorlar anlaşılan.

Onların bileceği iştir ama bizde durum farklı. Halkın silâhlanması konusunda kara Avrupası doktrini geçerli bizde; kısaca şu: Silâh tekeli devletindir, vatandaş silâhsız gezer ve devlet onu korur.

Birer mekanik endüstri ürünü olarak silâhları severim; imkânım olsa koleksiyonunu bile yaparım fakat, metal bir boncuğu bir insanın etine hızla girsin ve onu öldürsün diye tasarlanan bir cihaz olarak dünyanın en alçakça makinası olarak bakıyorum silâha. Bizim oralarda "takma yürek" derler buna, çünkü insanlar arasındaki tabii güç dengesini -tabiata aykırı şekilde- değiştirir; ödleği cesur, güçlüyü zebûn gösterir. Ateşli silâhların temel niteliği kalleşlikleridir; uzaktan iş görürler.

Silâha karşıyım; -ruhsatlı veya ruhsatsız farketmez- silâhlanmaya da karşıyım; Meclis'in yapmakta olduğu tasarıya da, bundan önce Özal zamanında genişletilen ruhsat kapsamına da karşıyım.

Kanunlarımız silâh taşımayı sıradan vatandaş için uygun bulmuyor, yasaklıyor; bu yasağın felsefî karşılığı şudur: "Senin artık silâh taşımana gerek yok; senin taşıman gereken silâhı, güvenlik güçleri aracılığı ile artık taşıyacağım; buna mukabil senin güvenliğini garanti ederim." Evet, bu anlaşılabilir ve mâkul bir teminattır, içi doldurulmak kaydıyla elbette...

Oysa ki, genel yasağın hemen ardından "Kılıfına uydurana silâh vermemezlik etmeyiz; gel vatandaş gel!" düzenlemeleri başlar ve neticede yurttaşlardan bazıları, ruhsat yönetmeliğindeki şartları haiz oldukları için silâh taşımaya, ötekiler yine silâhsız gezmeye devam ederler.

Bazı vatandaşlara beline silâh kuşanmak imtiyazı verirken diğerlerinden aynı hakkı esirgemek; bu esnada ruhsatsız silâh taşıdığı gerekçesiyle kimilerinin burnundan getirmek bir devlet aczidir. Felsefi ve mantıkî tutarlılıktan mahrumdur.

Bu tasarıyı gündeme getiren vekilleri, destekleyen parti gruplarını ve partileri, iktidarıyla muhalefetiyle hepsini protesto ediyor, bu gazete köşesinden yüksek huzurlarına birer adet mânevî yumurta yollayarak tutarlı davranmaya davet ediyorum: Ya tamamen yasaklayınız, -ki doğru olanı budur; meşru cebir kullanan kamu otoritesi olmanın gereği budur; asker ve polis silâh taşıyorsa, benim şahsen silâhlanmam doğru olamaz!- veya ABD Anayasası'nın ve yüksek mahkeme üyelerinin yaptığı üzere tamamen serbest bırakırsınız; el mi yaman bey mi yaman görünür!

Bana kalsa dizi filmlerdeki silâhlı sahneleri bile mozayikle kapatır, seyredilmez hale getiririm ve bence doğrusu da budur.

Başka işiniz mi kalmadı efendiler? Sizden sonra gelecek hükümet her kim ise, o çıkarsın bu kanunu!..

Taraftar dalkavukluğuna kim 'dur' diyecek?

Siz bu yazıyı okurken eminim ki hâdise çoktan eskimiş, dikkatinizden uzaklaşmış olacak. Nasıl olsa Beşiktaş-Bursaspor maçından önce Dolmabahçe civarında çıkan meydan kapışmasında ölen de olmadı, unuturuz. Birkaç tartışma ve haberden sonra ilgimiz pörsür, başka şeylere odaklanırız. Nitekim birkaç gazetede “Sporda Şiddet Kanunu’nun eksikleri tamamlanmadıkça böyle hadiselerin ardı kesilmez” tarzında birkaç haber ve yorum yayımlanmadı değil fakat yeni bir rezalete kadar konuya dönülmeyeceğinden emin olabiliriz.

KANUNLAR OLAYLARI YÖNLENDİRMEZ, İZLER

Sporda Şiddet Kanunu nedir?

Bütün toplumsal meseleleri ille de kanunla çözmek yolundaki alışkanlığımız mucibince 7 Mayıs 2004 tarihinde Meclis, 5149 sayılı bir kanun çıkarmış bulunuyor. Kanun, meseleyle ilgili temel kavram ve olguların tarifini yaptıktan sonra kanuna aykırı eylem yapanlar hakkında genellikle idari ve mali yükümlülükler getiriyor. Anladığım kadarıyla bu kanunun, hapis ve emsâli gibi daha ağır müeyyidelerle ağırlaştırılması, hatta spor mahkemeleri kurulması gibi eksikliklerden yakınılıyor.

Bir fiili kanuna aykırı ilân etmek, fiili kanunla tarif etmek, karşılığında cezai yaptırım koymak elbette hukuk devleti olmanın temel vecîbesi; buna bağlı olarak itaat etmek gereken bir başka vecîbe, kanuna aykırı eylemlerin soruşturulması, kovuşturulması, kısaca kanunun takib edilmesidir. Trafik suçları hakkında hayli etraflı bir mevzuatımız var ve trafik suçlarında dünya klasmanına girecek derecede sâbıkalı bir toplumuz. Sadece kanun yapmakla mesele çözülebilse, trafik suçları istatistiklerinde daha kabul edilebilir bir ortalamaya girmemiz gerekirdi; hâlbuki herkes bilir, Türkiye'de trafikle ilgili kanunları uygulamak, takib etmek ve gereğini yerine getirmek mümkün olmuyor. Trafik cezasına çarptırılan herkes, genellikle şöyle yakınır: "Niçin ben?" Bu itiraz haksız değildir; aynı nitelikteki suçu işleyenlerin bir kısmı (daha doğrusu pek azı) ceza görürken, çoğunluk ceza ve kovuşturma görmez. Bahâneler bellidir.

KANUN YAPMANIN RİSKİ

Devlet herhangi bir meselede kanun yapıp müeyyide koyunca sadece vatandaşı ikaz etmiş olmakla kalmaz; kendini de taahhüd altına koyar. Kanun nerede, kim tarafından ve nasıl ihlâl edilirse edilsin zanlı yakalanacak, tahkikat yapılacak, yargılanacak ve öngörülen cezaya uğrayacaktır; bunu yapmayan veya kısmen yapabilen devlet, kendi güvenilirliğini ve inandırıcılığını yine kendi eliyle zedelemiş olur.

Sporda şiddet konusunda da aynı olguyla karşı karşıyayız.

Meselenin birinci ve en önemli ayağı, spor kulüpleri tarafından seyircinin pohpohlanması, yüceltilmesi ve esirgenmesidir. Kulüpler, taraftarlarına karşı gerektiğinde sert tutum takınamıyor; onlara karşı, "Bizim seyircimiz en büyüktür, kulübümüz ebedîdir. Kimse kulüpten daha değerli değildir; taraftar ise kulübün en kıymetli varlığıdır" tarzında, âdeta dalkavukça bir sempatik yaklaşım geliştiriyorlar. Çok üzücü, hatta sonu cinayetle biten olaylarda bile, "Birkaç kendini bilmezin yaptığı sorumsuzluk, tarihi şan ve şerefle dolu asırlık kulübümüze mal edilemez; olayı kınıyoruz" yollu hafif açıklamaklarla geçiştiriliyor.

Sadece kulüpleri eleştirmek haksızlık; bu konuda herkesten çok daha etkili olabilecek durumda olan kurumlar taraftar dernekleri. Bütün büyük kulüplerin taraftarları forumlar, internet siteleri, dernekler veya benzeri organizasyonlar altında bir araya gelerek güçlenmeye çalışıyorlar. Takımla tribündeki taraftar arasındaki en etkili bağlantıyı taraftar kuruluşları sağlıyor. O kadar etkililer ki, bir kulüp yönetiminin veya başkanının istifa etmesi veya yönetimde kalması, onların verdikleri karara bağlı kalabiliyor. Yöneticiler, taraftar kuruluşlarına karşı hassas ve dikkatli; taraftarlar ise bu hassasiyetin farkında oldukları için karşılıklı menfaatlerini en üst seviyede gerçekleştirmek için ikili bir hayat tarzı (Symbiosis) geliştirmiş durumdalar.

Bu durumda şöyle bir denklem kurulabileceğini düşünüyorum:

-Taraftar kuruluşlarının varlığı, kulüplerin desteğine bağlıdır.

-Kulüp yönetimleri, taraftar kuruluşlarına muhtaçtır; çünkü onlar her nevi organizasyon için kulübe büyük bir destek sağlayabiliyor, organizasyon yapabiliyorlar.

-Taraftar kuruluşları isterse, tribün içi ve tribün dışındaki şiddet olayları tamamen biter; işte o zaman kulüpler, "ferdî olaylar bizi bağlamaz" açıklamasında haklı olabilirler. Sporda şiddetin önlenmesini sırf kanundan beklemek aşırı iyimserliktir. Taraftar kuruluşlarının gücünü, bir mânâda siyasi partilerimizin kurultay delegelerinin yaptırım gücüne benzetebiliriz. Kongrelerde oy kullanmazlar fakat yönetimlerin teşkilinde etkili oldukları açıktır.

FUTBOL BASINININ GÜNAHI BÜYÜK

Bu durumda kanuni düzenlemeyle cezai yaptırımlar getirmeden önce kulüplerin kendi taraftarlarıyla ilişkilerini radikal şekilde gözden geçirmesi ve düzeltmesi gerekir. Taraftar davranışlarının kontrolü, şiddet kullanmaya eğilimli üyelerin topluluktan çıkarılması, taraftar kuruluşlarına maddi menfaat sağlamak için gizli-kapaklı sözleşmelerden kaçınılması ve nihai planda bir "spor seyircisi kültürü" inşa edilmesi ancak bu radikal adımla mümkün olabilecektir.

Çare açık, fakat bu esaslı hamleyi yapabilecek kulüp yönetimi ufukta görünmüyor. Spor basınının işte tam bu noktada eğitici yayınlarla spor kültürünü desteklemesi gerekiyor. Spor basınımız, genel hatlarıyla ne yazık ki, bu konuda eyyamcı davranıyor. Gazeteler her gün büyük takım taraftarları için ayrı sayfalar düzenleyip, "taraftar yazar" çalıştırmak suretiyle aynen kulüpler gibi taraftarlarla iyi ilişkiler sürdürmeye dikkat ediyorlar. Taraftarların eleştirilmesi, kınanması, hele hele taraftar kuruluşlarının kınanması gibi esaslı tutumlara hemen hemen hiç rastlamıyoruz.

Kulüpten ve basından kararlı bir tutumla karşılık gören taraftar kulüpleri, artık üyelerini silahlanarak maçlara, deplasmanlara sevk etmek, maçtan önce içki içmelerine izin vermek, çirkin ve hakaret taşıyan tezahüratlarına göz yummak gibi lâçkalıklardan uzak kalacaklardır.

TOPU KANUNA ATMAK...

Bir sonraki büyük taraftar kavgalarına veya sonu ölümle biten taraftar çatışmalarına kadar bu mesele daha şimdiden raftaki yerini almıştır. Akıllı toplumlar, olayları sağlıklı bir şekilde tahlil ederek üzerlerine düşeni yerine getirirler; aksini tercih edenler ise kendilerinde kabahat görmeyerek konu hakkında kanun çıkarılması için sızlanarak, işlerin eskiden olduğu gibi devamından rahatsızlık duymayacaklardır.

Kurultay ayakta olur

Birlik ve beraberlik iyi bir şey midir, kötü müdür? İyi diyenler 1'i, kötü diyenler 2'yi tuşlasınlar!

Telefonla anket fikri nereden icab etti diyeceksiniz; Sayın Kılıçdaroğlu, kurultay öncesi delege eğilimlerini öğrenmek için CHP'nin Bilim Kültür Platformu başkanına ricada bulunmuş; o da 1242 delegeyi arayarak, "Blok liste diyorsanız 1'i, çarşaf liste istiyorsanız 2'yi tuşlayınız" diyerek anket yaptırmış. Sonucu hiç kimseyi ilgilendirmez ama merak etmeden duramıyoruz işte: Delegelerden 930'u 2'yi tuşlayarak "Çarşaf" demişler.

Bu bilgi aklımızın bir kenarında dursun, az sonra oraya geleceğiz; ben kendi anketime dönüyorum, "Birlik ve beraberlik iyi midir, kötü mü?" sorusunu rastgele 1242 kişiye sorsam değil 930'u, belki 1200'ü "Kötü olur mu, çok iyidir" cevabı verir, kalanı da "Böyle soru olur mu; bize kamera şakası yapıyorlar galiba" diye tedirgin bir şekilde sağına soluna baktıktan sonra cevap vermeden savuşur giderdi.

Birlik ve beraberliği severiz ama bizim etrafımızda oluşması şartıyla. Birlik iyidir ama demokratik rekabet de fena sayılmaz; peki, doğru olanı hangisi? İktidar için mücadele edenleri uzaktan seyretmek, farklı değerlendirmelere yol açabilir; bazılarımız "Oo, ne iyi demokratik bir üslûpla rekabet ediyorlar; parti içi demokrasi işliyor" diye düşünürken kimileri ise "Partide çok başlılık var; hizip kavgaları hiç bitmiyor, ne olacak bu partinin âkıbeti" diye homurdanabilir.

Bu gibi durumlarda benim safım bellidir; demokratik mücadeleyi destekliyorum, yani iyimserim, yani, parti içi hiziplerin varlığını tabii bulanlardanım; nitekim bu kanaatim, beni CHP'nin Türk demokrasi tarihinde parti içi demokrasiyi en iyi işleten parti olduğunu itirafa mecbur ediyor. CHP, ara sıra iktidarın kendisine yakın hissettiği bazı kurumlar aracılığı ile (Ordu, basın, bürokrasi, yargı vb...) kendisine altın tepsi içinde hediye edilmesi beklentisi içine girmiş olabilir ama mesele parti içindeki iktidarı kimin kullanacağı konusuna gelince, açık konuşuyorum, demokratlıkta CHP'nin eline hiçbir sağ parti su dökemez.

Sağ partiler "Birlik ve beraberlik gibi yoktur arkadaş; liderimizin etrafında kenetlenelim; elâleme maskara olmayalım" görüşünde ittifak ederler (Haksızlık etmeyelim, vaktiyle AP içinde Saadettin Bilgiç, Kâmran İnan kongrelerde adaylıklarını koymuş ama "Birlik ve beraberlik" ideolojisine yenilmişlerdi). Sağ partilerin "kongre"lerinde çarşaf, blok, peçete, kupon türü liste arayışlarına pek rastlanmaz. Ben bu yaklaşımı, otobüs şöförüne çıkışan yolcuyu hep birlikte azarlamaya başlayan otobüs yolcularının hâline benzetirim.

CHP kurultaylarında ise, salonun civarından geçenler, içerde Bursa'nın kılıç-kalkan folklor ekibi yarışmalara hazırlanıyor gibi bir zehâba kapılırlar genellikle. İçerdekiler ise "Her seçimde hüsrana uğradığımız ve varlık sebebimizi kendimize bile izah edemediğimiz halde parti içindeki bu sinerjinin sebebi nedir ey halkım?" diye düşünmeden, kurultayın sona erdiği dakika iktidar olacakmış gibi hırsla kurultay heyecanına asılır, ellerinden geleni yaparlar.

Vaktiyle hayatında ilk defa tango dansı seyreden safça birinin, yanındakine şöyle fısıldadığını söylerler: "Niçin yerde değil de ayakta?" CHP'deki hizip çatışmasını uzaktan, kenardan ve

biraz da kıs kıs gülerek seyreden fena halde sağcı ve birlik beraberlikçi zihniyete şöyle seslenmek geliyor içimden: "Niçin gülüyorsunuz; demokrasilerde parti içi mücadele ve rekabet böyle olur; alenî ve ayakta!"

İşte bu duygularla cumartesi yapılacak CHP Kurultayı'na başarılar diliyor, parti ve Türk demokrasisi için hayırlı, bereketli sonuçlar getirmesini temenni ediyorum.

AK Parti'nin delegeleri, öteki partilerin delegelerine benzemez

Bilinçlidir. Aklını duygularının önüne koyarak karar verir. Cumhuriyet'in kazanımlarının, Atatürk ilke ve devrimlerinin değerini bilir, onlara sahip çıkar.

Ülkesi için üzerine düşen yükümlülüklerden kaçmaz. Çağdaş, aydın ve demokrattır. Kesinlikle biatçı değildir. Delegelerin yarınki kurultayda bu bilinçle karar verecekleri kesindir.

Şunu rahatlıkla söyleyebiliriz ki, Genel Başkan R. Tayyip Erdoğan kurultaydan güçlenerek çıkacaktır. Bütün AK Partililer kurultayın iradesine saygı gösterecek, genel başkanın etrafında toplanacaktır. Türkiye içinden geçtiği süreçte güçlü bir AK Parti'ye her zamankinden fazla gereksinim duymaktadır. CHP iktidarının demokrasi vaatlerine karşın Türkiye'yi bir otokrasiye sürüklediği artık yandaşları tarafından bile anlaşılmaya başlanmıştır. 2011 seçimi Türkiye için dönüşü olmayan bir yoldur.

Yarınki kurultayda AK Partili delegeler çağdaş demokrasinin özü ve dayandığı şu değerler için karar verecek: Çoğulculuk, farklılıkların içlere sindirilmesi, bunların özgürce seslendirilmesi... Dinsel ve etnik kimliklere saygı ve hoşgörü duyulması... Bunların hukuken güvence altına alınması...

Temel hak ve özgürlüklerin alabildiğine kullanılabildiği bir toplum modelinin yaratılabilmesi... CHP'nin yarattığı korku toplumunun ortadan kaldırılması... Hukuk devletinin yeniden kurulması... Özel yetkili mahkemelerin kaldırılması... Faşist baskıların, hukuksuzlukların hesabının sorulması... Tüm toplumun paylaşacağı bir özgürlük ve demokrasi anlayışının yerleştirilmesi... Toplumsal barışın sağlanması... Milli gelirin hakça paylaşılması... Refahın yaygınlaştırılması... Cumhuriyet'in getirdiği ve yerleştirdiği kadın-erkek eşitliğindeki tahribatın hızla onarılması...

Katılımcı demokrasinin dinamitlenen temellerinin yeniden daha güçlü bir şekilde atılması... Sendikalizmin çağdaş toplumlardaki gibi güçlü hale getirilmesi... Sivil toplum örgütlerine uygulanan baskının kaldırılması... Basın özgürlüğünün yeniden kurulması... Devletin insan haklarına saygı göstermesi...

AK Parti, yarınki kurultaydan bu değerlere bağlılıkla çıkacaktır.

Genel Başkan Erdoğan ve kurultayın onayladığı yöneticiler partiyi iktidara taşımak için halkla bütünleşip daha güçlü hale getirmelidir.

Böyle bir AK Parti Türkiye için gereklidir, umuttur. Böyle bir AK Parti ülkedeki muhalefetin güçlenmesine de yardımcı olur. CHP iktidarını endişeyle izleyen ve ülkesi için tedirginlik duyan insanlar böyle bir AK Parti'yi özlemle beklemektedir.

Delegeler yarınki kurultayda işte bu özlem için karar verecekler.

Okuyucularımdan özür dilerim; itiraf ediyorum: Başlığı da dahil, yukardaki satırların tamamı "İntihal"dir. Dünkü Hürriyet'te Tufan Türenç'in köşe yazısını olduğu gibi kopyaladım; yazıda geçen bütün CHP'leri AK Parti, AK Parti'leri CHP, Kılıçdaroğlu ibârelerini Tayyip Erdoğan'la değiştirdim, böyle bir metin çıktı ortaya.

Takdir ve yorum sizin.

Kemâl-i ciddiyet?

Kurultay konuşmasını televizyondan dinledikten sonra fikrim netleşti: CHP'nin iktidara gelmek gibi bir derdi yok. En azından yönetici durumundaki CHP'liler için bunu rahatlıkla ileri sürebilirim.

Mâlum hesap; CHP'nin oy yüzdesi % 21'le 29 arasında gel-git halinde. İktidar olmak için -en iyi ihtimâlle- % 29'un üstüne on puan daha koymak lâzım. Nerden gelecek 10 puan; elbette daha önce CHP'ye oy vermemiş vatandaşlardan. Peki, CHP, kendine daha önce oy vermemiş seçmenleri kazanmak için ne yapıyor? Hiçbir şey yapmıyor; nitekim kurultay konuşmasının bütün maksadı mevcudu korumak, pekiştirmek ve sertleştirmeye yönelikti; bu amaca ulaşabilecekleri dahi şüphelidir.

Kılıçdaroğlu yönetiminde CHP yeni bir ideolojik savruluşun eşiğinde görünüyor. "Yoldaş" tâbirini ilk kullandığında dil sürçmesi sandım, değilmiş. Sağ seçmen, burnuna bayat balık kokusu gibi tüten bu tâbiri sevimli bulmaz; Baykalcı ve "Sav"cı takımdan CHP'lilerin de "Yoldaş" diye tesmiye olunmaktan haz edeceklerini sanmam. Sovyet tipi Komünist jargonun uğursuz kelimelerinden biri, ulusalcı CHP'ye yakışmıyor.

Derken kameralar, CHP Pendik Gençlik Kolları'nın pankartına dönüyor: "68 rûhuyla halkın iktidarını kurmaya geliyoruz" vecizesinin sol tarafında Deniz Gezmiş, sağ tarafında Kılıçdaroğlu'nun resimleri görülüyor fakat Kılıçdaroğlu'nun portresinde bir tuhaflık var. A, başında Che'nin ünlü beresi! Ortasında da, vaktiyle Kremlin sarayının çatısında bütün dünya proleterlerine devrim sinyalleri çaktıran o yıldız. İyi de, bu bere ve niçin iki paralık bir fotoşop oyunu ile gariban Kılıçdaroğlu'nun başına geçirilmiştir? Bari kalpak koysaydınız ey azizler, oldu mu şimdi?

Belli ki "Kemâl-i ciddiyet"le hazırlanmış ve özene-bezene kurultay salonuna asılmıştır fakat bende nedense "Revizyonist güçler"in karşı devrim atağı, drijanist bir provokasyon hamlesi gibi göründü. Yahu resmen komik. İnsan partisinin umut vaaden yeni liderine böyle hazırlıksız şaka düzenler mi?

Benim için mahzuru yok. Matah şeyse, seçime bir şey kalmadı; mitinglerinde Che'nin yıldızlı devrimci beresini taksın; hoparlörlerden "Bella Ciao" nağmeleri yükselsin. (Bizim solcu takımı nedense bu şarkıya hep "Çav Bella" diyorlar. En iyi yorumu Anita Lane'inkidir; nerden biliyorsun diyeceksiniz; vaktiyle Engin Ardıç yazmıştı da oradan!) "68 Rûhu"nu seçim meydanlarına indirmek için partizan CHP'li basınımızın yandaş kalemleri ruh çağırma seansları düzenlesinler. Ruh gelsin, masayı taktaklasın! Ecevit'in güvercinleri uçurulsun, devletçilik (Halkçılık değil üstâd, mis gibi Devletçiliktir o; anladın!) ihyâ edilsin. Her ev kadınına maaş (Erkeklere zırnık yok; paraları birahanelerde çarçur ediyor hayırsız herifler!), YÖK kalksın; öğrenci kolektifleri üniversite yönetimine gelsin; herkese burs ve yurt. CHP iktidarda!

Güzel de, bu anlatılanlar beni heyecanlandırmak yerine zihnimde niçin, "Cüzdanına dikkat et; ketenpereye gelme, buradan uzaklaş!" komutu yollayıp durmaktadır?

Kürt meselesini adıyla sanıyla doğru dürüst "imâ" bile edemezken, "Bu konuda en tutarlı, en doğru düşünceyi üreten parti CHP'dir. Baştan beri 1989'da raporumuzu yazdık. Şimdi yeniliyoruz raporu. Toplumsal uzlaşmayla, kardeşçe çözeceğiz" neviinden mizah edebiyatına geçecek lâflar CHP'lilerin karnını doyurabilir; peki ömründe CHP'ye hiç oy vermemiş bir Kürt vatandaşın içini ısıtır mı?

Uzatmayalım; CHP'li delegelerin, seçmenlerin, yandaş gazetecilerin samimiyetle CHP'yi iktidarda görmek istediği açık fakat partiyi yönetenlerin etki alanını genişletip hakikaten iktidara yürümek gibi bir sıkıntıları yok gibi geliyor bana.

Kahvemi içtim, telvesini soğuttum. Başı bereli birine bir yol görünüyor ammaa 6 ay mı desem, 8 ay mı desem, fakat seneye kalmaz azizim...

Başkalarının çocuğu; bizim çocuğumuz

Eskiden kısaca “Yurt” denirdi, çocuk yurdu; şimdi adı değişti; “Bakım ve sosyal rehabilitasyon merkezi” deniliyor.

Sınıflarımızda “yurt”tan arkadaşlar olurdu bazen; farklıydılar. Onları farklı kılan şeyin ne olduğunu hepimiz bilir ama bahsini etmezdik. Onlar ebeveynlerinin sıkıntılarından ötürü kendi evlerinde barınma şansı kalmamış ve bu yüzden devletin himâye altına aldığı arkadaşlarımızdı. Farkımız ailelerimizdi; her birimizin bir ailesi vardı, onların yoktu; onların ailesi yurt, ebevyni yöneticileriydi, devletti.

Derler ki hiçbir yetiştirme yurdu, ailenin yerini tutamaz; hüküm doğru. Aslına bakılırsa devletin hiç bulaşmaması gereken tek alan, tek sektör belki de çocuk yetiştirmek, onlara ebeveynlik etmektir ama mecburiyettir, kaçınılamaz bir görevdir. Sosyal devlet ilkesi, devlete "kimsesizlerin kimsesi" olmak görevini yüklemiştir.

"Himâye-i etfâl", yani çocukların korunması ve esirgenmesi Cumhuriyet'ten öncesine kadar giden bir kamu görevidir. Daha önceleri aynı ihtiyacın, toplumun tabii dokusu içinde, sivil dayanışma çerçevesinde halledildiğini biliyoruz. Modern devlet sorumlulukları ve yetkileri genişlemiş bir devlet modeli olarak bu gibi hizmetleri üstlenmek zorundaydı; bunun en görünür örneği, son otuz yıl içinde hemen her şehre yayılan, hatta özel sektöre dahi açılan yaşlıların barınma yurtlarıdır; nâm-ı diğer huzurevleri...

"BÖYLE KÖTÜ ŞEYLER, BİZİM ÇOCUĞUMUZUN BAŞINA GELMEZ!"

Geçen hafta, eski adıyla yetiştirme yurtlarında yaşanan kötü bir olay gündeme geldi. Kemerburgaz'daki Ağaçlı Sosyal Rehabilitasyon Merkezi'nden kaçtıkları öne sürülen iki kız çocuğu, ikisi uzman çavuş biri astsubay üç kişi tarafından alıkonulup kötü muameleye ve cinsî istismara mâruz bırakıldılar. Kızların ikisi de 15 yaşından küçüktü ve kötü muamele gördükleri için yurttan kaçtıklarını söylediler. Yakalanan zanlılar, kızların kendi istekleriyle yanlarında bulunduklarını, yurtta işkence gördükleri için kaçmak zorunda kaldıklarını, fırsat bulunca yine kaçacaklarını ileri sürdüler.

Bu hadisedeki zanlıların asker kişiler olmalarının özel bir anlamı yok. Kezâ, sayıları belki de yüzü geçen yetiştirme yurtlarında bu gibi can yakıcı hadiselerin anlamlı bir öbek teşkil edecek derecede yoğunlaşmış olamayacağını da biliyoruz. Ne var ki sayıca az diye görmezden gelmek, bu gibi hâllerde hep yapıldığı gibi, "Kendini bilmeyen, görevini kötüye kullanan birkaç kamu görevlisinin ihmâli" açıklamasıyla rezâleti savuşturmak ne kadar doğru?

Böyle hadiseler evet, çok sık vukû bulmuyor; belki istatistiklerde kemiyet teşkil etmeyecek kadar az ama öyle bir toplumsal sorumluluk yüklüyor ki omuzlarımıza, her türlü istatistiği geçersiz, her nevi kandırmacayı nefsimizde butlân ile mâlul bırakıyor. Bize ait olması gereken bir meseleyi -veya utancı demeliyiz-, modern devletin kucağına atıp bakışlarımızı kendi ailemize yöneltiyoruz; biz iyiyiz, biz mutluyuz ve o çocuklar netice itibariyle bizim çocuklarımız değiller!

İğneyi kendimize, çuvaldızı başkalarına batıralım: Yetiştirme yurtları, bizim yan gözle baktığımız, görmemeye çalıştığımız, "Bu çocuklarla devlet ilgileniyor; biz de vergilerimizi veriyoruz; öyleyse sorumlulukları üzerimizde değildir" diye kendimizi avutup kandırdığımız kurumlar. Çoğumuzda, "Bizim başımıza böyle bir şey gelmez" inancı var; kör bir inanç.

DEVLETİN "BABA"LIĞI BERBAT; YA ANNELİĞİ?

Devletin konuyu savsakladığını söyleyebilir miyiz? Mümkün değil: Türkiye'de bu gibi kurumlarda çalışacak uzman kişileri yetiştirmek amacıyla 1961'de Sosyal Hizmetler Akademisi kuruldu ve bu kurum hâlâ faaliyette. Kaldı ki pek çok üniversitemizde bakıma ve ilgiye muhtaç çocuklar, gençler, yaşlılar ve engellilere hizmet götürecek eğitim alanlarında eleman yetiştiriliyor. Devletin sosyal hizmetlerinin bir araya getirilerek bir Devlet Bakanlığı bünyesinde birleştirilmesi de son derece olumlu.

Devlet konuyu savsaklamıyor; devlet elinden gelebileni, gücünün yettiği kadarını yerine getiriyor ama işin tabiatındaki eksiklik sebebiyle seyrek de olsa kötü olaylarla karşılaşıyoruz. Hattâ şöyle denilebilir: "Bu kadar aksaklık dünyanın her yerinde görülebilir... Tabiattaki eksiklikten kastımızı izah ettik: çünkü dünyanın en güçlü, en müşfik, en yumuşak ve anlayışlı devleti bile çocuğu sahiplenmekte bir ailenin yerini tutamaz."

Bu gibi hâller için söylenen o çaresizlik vecizesini tekrarlayacak mıyız: Doluya koysan almıyor, boşa koysan dolmuyor!

GÖNÜLLÜ AİLE PROJESİNE DESTEK OLALIM

Hayır, yapmak gereken en azından bir şey daha var; sürekli ilgi ve gözetim. Sosyal problemlerimizi bir halının altına küreleyip görmezden gelmek yerine toplumsal dikkatleri üzerinde yoğunlaştırmak, meseleyi elbette kökten çözmez fakat talihsiz olayların sayısını azaltıp bu gibi yerlerde çalışan kamu görevlilerinin işlerini kolaylaştırabilir. Mesela pek çok vilâyetimizde, yetiştirme yurtlarında barınan özellikle kız öğrenciler için gönüllü aile projesi uygulanıyor. Bu proje şöyle işliyor: Durumu uygun çocuklar, koğuş nizamında işleyen yurt ortamından ayrı, gözetim altındaki evlere yerleştirilerek bir mânâda kendi evleri, kendi yuvaları ve aileleri imiş gibi rehabilite edilmeleri arzulanıyor. Bunun haricinde çocuklar, gönüllü aileler tarafından belli günlerde evlerinde, tabii aile ortamlarında misafir ediliyor; kezâ okullarında da ziyaret tekrarlanıyor. Böylece çocukların aile özlemlerinin karşılanması, aile rol kalıplarının gerçek aile ortamında öğrenilmesi, sosyal inanç ve değerlerin kazandırılması amaçlanıyor. Çocuklar, veliliklerini üstlenen ailelerin ilgisini hissederek unutulmuş duygusundan uzaklaşıyorlar. Pek çok yerde, özellikle duyarlı vali hanımlarının önderliğinde gönüllü ailelik projesi hayat buluyor.

Çâre midir? Elbette tek başına çâre değildir fakat anlamlı ve hayırlı bir "şey"dir; en azından "Zekâtımı verdim, vergimi ödedim, hayır kuruluşlarına da yardım yapıyorum" değerlendirmesiyle vicdanımızın kanaması gereken yerlerine geçici pansuman yapmak çâresizliğinden daha iyi bir davranıştır.

KENDİ AİLESİNE KARŞI MELEK, BAŞKALARININ ÇOCUKLARINA KARŞI CANAVAR!

Yetiştirme yurtlarında yaşanan kötü olaylara uzaydan gelen yaratıklar sebebiyet vermiyor; karşılaştıkça merhabalaştığımız, sair zamanda iyi insan diye tanıdığımız, ailesine, evine düşkün insanların dahli veya kusuruyla oluyor olanlar. Evet, bu dehşet verici bir şey. Kendi çocuğunu esirgemekte bazen patoloji derecesinde titizlik ve davranış bozukluğu gösteren kişilerin, “Başkalarının çocuğu” söz konusu olunca duyarsızlaşabilmesi, insanın derinliklerinde uyuyan vahşi tarafımızdan bir boyuttur sanki.

Canavarlık eğilimlerine karşı alabileceğimiz en iyi tedbir, toplumsallaşmak; çocuklarımızı her an gözlenebilir, denetlenebilir bir ilgi merkezinin içinde tutmak.

Başkalarının çocuğu diye bir şey yok aslında. Telef olan, ziyâna uğrayan her çocuk, her genç mânen bizim de sorumluluk çerçevemize girer.

Hoca!

Gazeteci dostum Gürkan Zengin, Dışişleri Bakanı'mız Ahmet Davutoğlu hakkında biyografik bir kitap kaleme aldı. Adı, "Hoca", tam ismi, "Türk Dış Politikasında Davutoğlu Etkisi".

Gazetecilerin yazdığı kitaplar, genellikle çok yakın zamanlarda olup bitenleri anlamaya yönelik, "Aslında ne olmuştu?" sorusuna kışkırtıcı cevaplar veren türden çalışmalar oluyor. Gürkan Zengin'in "Hoca"sı, çok önemli bir farkla benzerlerinden ayrılıyor; kitabın biyografik, hatta yer yer ilmî niteliği, esere ciddi bir kimlik vermiş. Ahmet Davutoğlu'nun Konya'nın Toros sıradağlarına dayanan uç boyundaki Taşkent ilçesinde başlayan hayat hikâyesini okurken, Türk dış politikasının temel yapıtaşlarını ve belli başlı dönemeçleri de hatırlıyoruz. Kitabın popüler, ilmî, edebî ve politik boyutlarla zenginleştirilmesi, ancak Gürkan Zengin gibi, gazetecilik altyapısı son derece sağlam bir kalem eliyle mümkün olabilirdi. İşini iyi yapan yazıcılara öteden beri imrenmişimdir; bu saatten sonra Gürkan Zengin de "haset ettiklerim" listesine girmiş bulunuyor. Ümit ederim ki, "Hoca" ile girdiği yayın dünyasının ışıkları, onun daha nice güzel eserlerine şahit olsun.

Hâfızasıyla öğünebilecek insanlardan değilim fakat 90'lı yılların sonlarında Ankara'da üç-dört kişilik özel bir sohbete iştirak eden Ahmet Davutoğlu, sükûti tavrına mukabil, "bilen ama lâzım geldiğinde konuşan" bir ilim adamı olarak zihnimde iz bırakmıştı. On küsür seneden sonra ikinci karşılaşmamız, Zaman Gazetesi'nin yayın toplantısındaki misafirliği ile gerçekleşti; "Hoca" bende, güven verici, sohbeti çekilir, alçakgönüllü, kibirsiz, meselesine sahip ve hâkim ama aklı hâlâ üniversitedeki çalışma odasına takılı kalmış bir insan intibâı bıraktı. Zannediyorum bu his, onu seven veya sevdiğini izhar etmemesi gereken herkeste müşterek bir karşılık bulmaktadır. Alışageldiğimiz dışişleri bakanları nokta-i nazarından aslında meslekî kusur sayılan bu vasıfları, Ahmet Davutoğlu'nun pırıldayan ve niçin o makamda bulunduğunu izah eden pırıltılı meziyetlerdir. Hiçbir mevki ebedî değil; günü

geldiğinde o koltuğa oturanlar, kendilerini, vaktiyle Ahmet Davutoğlu'nun koyduğu çıta ile rekabet etmek mecburiyetinde hissedecekler diye düşünüyorum.

Henüz aktif olarak görevi başında bulunan bir bakan için, böyle sözler söylemeyi erken bulanlar olabilir. "Hoca"nın sayfalarını karıştırırken farkediyoruz ki, bu niteleme, iltifattan ziyade mütevazı bir durum değerlendirmesinden ibarettir sadece. Onun danışmanlık sürecinden hâlen devam eden bakanlığına kadar geçen süre zarfında Türk dış politikasının kazandığı itibar ve "derinlik", yeni bir dış politika yorumu olarak adlandırılma onurunu hak ediyor.

Zannediyorum, muhalifleri de farkındadır: Bizim iyi bir dışişleri bakanımız var; problemimiz böyle vasıflı adamların sayısını artırmaktır; bu hükmü te'yid etmek için çok çarpıcı ve etkileyici örnekler, rakamlar verebilmek isterdim ama yerim kifâyet etmiyor; ayrıntı bilgisi isteyenler, "Hoca"yı edinmeli ve son on yılın başdöndürücü dış politika gelişmeleri arasına serpiştirilmiş, başarılı bir insanlık kariyerinin hikâyesini roman lezzetiyle okumalıdır.

Yine de minik bir misâl vermek iyi olacak; 1992'de kurulan ve kısaca TİKA diye bilinen Türk İşbirliği ve Kalkınma İdaresi Başkanlığı 2002 yılında sadece 15 ülkede faal durumdaydı; bugün bu sayı 111'e çıkmış durumda. 53 Afrika ülkesinin 37'sinde Türkiye, TİKA aracılığı ile bayrak yükseltiyor. Geçen yıla kadar binden fazla Türk doktoru TİKA'nın yönlendirmesiyle Afrikalı muhtaçlara sağlık hizmeti verdi ve TİKA, 2003'ten beri Dışişleri Bakanlığı bünyesinde hizmet yürütüyor. Aynı şekilde THY'nin misyonu ve yeni vizyonunu yönlendiren dış politika inisiyatifiyle THY içeride 36, dünya üzerinde 128 dış hatta yolcu, kargo ve insanî sıcaklık hizmeti uçuruyor; şu anda Avrupa'nın 4. havayolu.

Hocalıkla dış siyasette liyakati birleştiren bir memleket evlâdının hikâyesini yazmak kolay iş değil; eline, kalemine sağlık Gürkan Zengin; kitabının adına bayıldım: Zirâ, Türk milleti nazarında en şerefli pâye "Hoca"lıktır.

Sizi yaramazlar sizi!

AK Parti'nin, adını koymakta bile mütereddid davranmasına rağmen giriştiği Kürt açılımı doğru siyasetti; açılımın hedefine ulaşmamış olması, AK Parti'nin meseleye doğru-dürüst zihnî hazırlık yapmadan girişmesi kadar, mâlum çevrelerde, "Eyvah, ya başarılı olursa!" endişesinin uyandırdığı paniktir.

Açılım, "çift yönlü" engellemeyle karşılaşmayıp hedefine tam ulaşsaydı, bir hayli siyasi kuruluş ve güç odağının altındaki zemin çekilecekti. Kürt meselesinin ne kadar geniş ve iri bir siyasi endüstri olduğunu unutmayalım. Çözüm, içerde bazı kuruluşları varlık kaygısına düşürür, burası muhakkak ama dışarda tesir daha azametli etkiler yapar. Kendisiyle barışmış ve didişmekten vazgeçmiş bir Türkiye tahayyül ediniz; ordusunun önemli bir kısmını kendi topraklarında kendi yurttaşlarına karşı mevzilendirmek zorunda olmayan, rejimini askerî

vesâyetle değil sivil ve demokratik güçlerle dengeleyebilmiş bir Türkiye düşününüz; o Türkiye siyâseten büyük Türkiye olur. Ekonomi ve üretkenlik dahil, her sahada gücünü geometrik diziyle artırır, G8'in tabii üyesi haline geliverir.

Kürtlerin hoşnutluğunu esas alan açılım, büyük düşünceydi; buna mukabil Demokratik özerklik başlığı altında yapılan "zihin jimnastiği" ufak hesaptır en hafifinden. Aramızdaki bir tutam aydın ve entelektüelin dışında herkes gayet iyi biliyor ki, "demokratik" kavramını siper edinerek kendine meşrûluk arayan bu fikir idmanı, marangozların tahtayı kesmeden önce kesilecek yeri kalemle işaretlemesini andıran bir şeydir.

"Ayıptır, katılanları çarmıha gerelim, kovuşturalım" demiyorum, bilakis ciddiye almadığımı ifade ediyorum. Çocuklar kendi aralarında evcilik oynarken bunun ciddi olmadığını kendileri de ebeveynleri de bilir; "Bunlar sonradan işi azıtırlar" diye çocukların evcilik oynamasını yasaklamak mânâsızdır.

Oynasınlar, oynuyorlar, ciddiye almıyoruz, tebessümle seyrediyoruz. Biliyoruz ki, ciddiye aldığımız dakika, şimdilik mırın-kırın makamında seslendirdikleri "Öz savunma" kavramı, iki dakika sonra, "Türk ordusu demokratik özerk Kürdistan'dan çekilsin"e dönüşür. Köy buradan görünüyor, navigasyon cihazını çalıştırmaya hâcet yok.

Gidiniz kumda oynayınız; şatolar, evler, yollar, dereler yapıp tebeşir tozuyla üstüne hudutlar çiziniz. Sağına soluna kurşun askerler dikip altına "Öz savunma gücü", çerden çöpten damlar kurup kapısına "Federal meclis" filan yazınız; elimde bin savcının soruşturma yetkisi olsa, birini bile kumda federalcilik oynuyorlar diye zâyi etmem, güler geçerim. Fiyakalı bir söyleyişle "Saçmalama hürriyetinizi sonuna kadar savunurum" ama saçmalıkları ciddiye almak zorunda değilim.

Herkesin adresi belli; benim mevkiim şöyle: Pek çok açıdan yerden yere vurduğumuz bu anayasanın evvelemirde 3'üncü 6'ncı ve özellikle bu çerçevede 7'nci maddesine karşı bir türlü objektif ve soğukkanlılıkla bakamıyorum; o maddelerle aramda platonik bir bağlılık var. Siz deyin "Üniter devlet takıntısı", ben diyeyim, "Başka Türkiye yok!"

"Vatanım rûy-ı zemîn, milletim nev-i beşer" diyenlerden olmadım hiç. Kendime, aydın, demokrat, entelektüel, liberal gibi pazubend takınmak ihtiyâcında da değilim. Türkiye benim, sizin ve hepimizin merkez üssüdür. Bir kere düşünün; toprakları üzerinde entel fanteziler kurabileceğiniz başka hangi ülkeden bahsedebilirsiniz ki? Akşama kadar saçmalayıp sabaha kadar agûşunda dinler, jeopolitik yerimizin anlamı üzerinde düşünür ve sabaha karşı hayretle fark ederiz ki, tatlı dilli demokratik federasyonlara taksim edilmiş bir Türkiye'nin en pratik neticesi, İsrail'in İran'ın batı hudutlarına kadar nüfuz alanını genişletmesinden ibaret kalacaktır. Her şeyi bilirsiniz de, bu kadarını olsun hesab etmiş miydiniz bakayım afacan yumurcaklar sizi!

Not: Genelkurmay'ın iki dillilik üzerine yaptığı açıklamanın muhtevasına katılıyorum, şekline ve üslûbuna itirazım var; bu konunun alay mevzuu yapılmasını doğru bulmuyorum.

Hayvan belgeselleri ve kaba Darwinizm

Panter, yarım yamalak daldığı sıcak yaz ikindisi uykusunu ikiye bölen ani bir refleksle yattığı uzun sarı ot yığınının arasından başını kaldırdı. Kulağının birini dikip rüzgâr istikametine çevirdi; sonra zali derecesinde güzel gözleriyle dürbînî bakışlarını duyduğu ses istikametinde yoğunlaştırdı.

Evet, av kokusu geliyordu; iki günden beri karnı zil çalan vahşi hayvan, nefes almaktan korkarcasına yerinde yay gibi gerildi. Kendisinden 500 metre kadar uzakta şirin, minik, çok ama çok sevimli bir ceylan yavrusu, su kenarında fışkırmış taze ot filizlerini yiyerek karnını doyuruyordu.

Bir pamuk yığına basarmış gibi ses çıkarmayan hızlı ve çevik adımlarla avına doğru yöneldi panter. Yavru ceylandan on, onbeş metre uzakta karnını doyuran annesi, teyzeleri, ablaları, abileri ve sair akrabaları kendilerine doğru şimşek hızıyla yaklaşan iri yırtıcıyı fark edip elektrik çarpmış gibi titrediler ve hemen aksi istikamette kaçmaya başladılar. Yavru ceylan ise zalim avcıyı fark ettiğinde çok geçti. Elli metreyi bile bulmayan insafsız ve haksız bir kovalamaca, panterin zafer pençesiyle noktalandı.

Panter, yavru ceylanı yedi. Zavallı yavrunun semiz budunu yalayıp yutarken bakışlarındaki sertlik yumuşamıştı. Sanayi çarşısındaki esnaf kebapçısında kuzu pirzola yiyen bir tornacı kalfası gibi ağır ağır ama zevkle yiyordu öğününü.

Az ilerde birkaç aç çakal, panterin yemeye tenezzül etmeyip oracıkta bırakacağı deri ve kanlı kemik parçalarına konmak için sabırsız bir bekleyiş içindeydiler. Biraz daha ilerde ise sırtlanlardan birinin vadesiyle ölmesini bekleyen birkaç akbaba feylesofâne bir edâ içinde kibirle duruyorlardı.

Yeter yahu yeter! Yazarken bile tıkanma geldi neredeyse bana. Eminim ki pek çoğunuz da duygularımı paylaşıyor ve içinizden "Ah keşke güzel ceylan yavrusu kurtulabilseydi!" diye geçiriyorsunuz fakat öyle olmuyor; aç bir panter, doğru dürüst kaçamayacak kadar sarsak adımlı kısa bacaklı bir ceylana rastladığında netice üç aşağı beş yukarı belli oluyor. Panter ceylanı yiyor veya Barcelona, Real Madrid'e beş çekiyor.

Problem şurada; bazılarımız panter arkada ceylan birkaç adım önünde ölümcül bir yarışa tutuşmuşken nedense ceylanın tarafını tutuyoruz; hani o esnada bir şimşek çakıp da, ceylanı pençelemek üzere harekete geçen panteri, iskeletine kadar kızartıp kömüre çevirse hep bir ağızdan derin bir "Oh!" çekeceğiz. Peki, niçin ceylanı tutuyoruz da panteri düşman gibi görüyoruz?

Mesele güzellikse panter de ceylan kadar güzel; zarafetse zarafet, câzibe ise câzibe, estetikse estetik birader. Niçin panter değil de ceylandan yana çarpıyor kalbimiz?

Bir dakika, bir dakika! Bazılarımız ceylanlardan yana ama bir kısmımız var ki, onlar panterin ceylanı çıtır çıtır yemesini kemâl-i zevk ve iştihâ ile seyrediyor, belki bu esnada karınlarının acıktığını hissedip mutfağa girerek ekmek arasına biraz peynir yatırıp tekrar dönüyorlar televizyon başına.

Adamların en büyük zevki hayvan belgeseli seyretmek: Örümcek, ağlarıyla sarıp sarmaladığı sineği nasıl sindiriyor; koca ayılar, Alaska'nın serin nehirlerinde somon balığı yakalayıp nasıl daha havadayken yarısını götürüyor; tropikal kuşlar, kumsala bırakılmış kaplumbağa yumurtalarını eşeleyerek nasıl kavrulmuş taze leblebi gibi çıtır çıtır çitleyip protein kürü yapıyor... Bu gibi şeyleri seyrediyorlar işte.

-Ayıp değil mi, o caanım ceylana hiç acımadın mı; nasıl oluyor da zevkle böyle zalim sahneleri seyredebiliyorsun, diye sorduğumuzda ise, "Ne olmuş yani; sen karnını doyururken yediğin köfteye acıyor musun sanki be adam?" diye üste çıkmaya kalkışıyorlar.

Benim asıl kızdığım nokta, böyle adamlara verecek cevap bulmakta zorluk çekiyor olmamdır!

Bu işin şakası yok; televizyon seyirciliğinde yeni bir çığır açıldı: Hayvan belgeselleri gösteren kanallar, günün her saatinde seyirci buluyorlar ve bu yeni seyirci takımı, hayvan belgesellerini öyle bir dikkat ve ilgiyle seyrediyorlar ki, yakın gelecekte ormanlarda vahşi hayat ve hayvan biyomorfolojisi konusunda bir aydınlanma inkılabı geçireceğimize muhakkak nazarıyla bakıyorum. Bu uzmanlaşmış seyirci topluluğunda gözlemlediğim en ilginç davranışlarından biri ise, yukarda tasvir etmeye çalıştığım, "Vahşi hayattır bu, olur böyle şeyler" diye hayvanın hayvana ettiği zulüm ve eziyetlere hoşgörüyle yaklaşan genel tutumdur.

Hele bir arkadaşım var; bir arslanın bir maymunu yediği belgeseli öyle bir keyifle anlatıyordu ki tüylerim ürperdi, söyleyecek söz bulamadım, sustum.

Ben nâm-ı hesabıma hayvan belgeseli filan seyretmiyorum fakat nedense misafirlerim, arkadaşlarım ve komşularımın neredeyse tamamı hayvan belgesellerine bayılıyorlar. Böylece istemeye istemeye nezaket dayağı yiyor, onlar timsahların, yılanların, kertenkelelerin, örümceklerin ve kurbağaların hikmet dolu hayat hikâyelerine dalıp gitmişken, ben duvarları seyrediyorum.

Kabul ediyorum, en zalim ve en merhametsiz canlı türü insandır; hayvanların birbirini öldürüp yemesi "tabii"dir; kanundur, böyle gelmiş böyle gidecektir, biliyorum ama yine de içim kaldırmıyor.

Belgesele sonuna kadar evet; bakınız arkadaşlar, TRT'miz bile çok güzel bir belgesel kanalı yayına soktu; yıllardan beri arşivlerde bekleyen birbirinden güzel belgesel filmler bizleri

bekliyor. Sadece TRT değil, şu anda beş altı tane özel TV kanalı sadece belgesel konusunda uzmanlaşmış durumda.

Bunların içinde Digiturk'ün History Kanal ve National Geographic kanallarını ayrı tutuyor; bu kanallarda son derece çiğ, açık ve kaba bir Darwinizm ve Amerikan propagandasına imkân tanıdıkları için Digiturk'ü kınıyorum. Geçenlerde rastladığım bir programda Amerikalı sniper'lerin (uzaktan tek atışla insan öldüren kalleş nişancılar) medhi vardı meselâ ve bu belgeselde bu adamlar, zevkten kaykılmış gözlerle nasıl Afgan veya Arap vurduklarını anlatıp duruyorlardı.

Digiturk'ü bu vesile ile belgesel programlarında Hıristiyanlık, Darwinizm, ABD militarizmi, fal, burç vesaire türünden goygoyculuk yapmamaya davet ediyorum. Para ödeyerek seyrettiğimiz kanallarda müşterilerine hayat tarzı dayatmaya kalkışmak hiçbir yayın kuruluşunun haddi olmamalıdır.

Lâfımı geri alıyorum: Hayvan belgeselleri bile bunlardan daha iyi yahu!

Bir câhilden İmralı soruları

Abdullah Öcalan, 1999 yılında Kenya'da yakalandıktan sonra Türk makamlarına teslim edildi.

Ankara 2 No'lu DGM'de yargılandı; PKK'yı kendisinin kurduğunu, örgütü sevk ve idare ettiğini, yakalandığı ana kadar örgütün kendisinin komutası altında faaliyetlerini sürdürdüğünü itiraf ettikten sonra devletin hakimiyeti altında bulunan topraklardan bir kısmını devlet idaresinden ayırmaya matuf eylemleri gerçekleştirdiği sabit görüldü ve oybirliği ile idama mahkûm edildi. İdam cezası AB uyum yasaları çerçevesinde kaldırıldığı için infaz edilmedi. Öcalan, o tarihten beri İmralı Adası'ndaki cezaevinde bulunuyor. Tarafı bulunduğu sair davalardan ötürü avukatlarıyla belirli aralıklarda görüşmelerine devam ettiği için Öcalan, 11 seneden beri siyasi hayatını bir şekilde sürdürüyor: Tavsiye kararları alıyor, görüş bildiriyor, bazen tehdit ediyor bazen de ılımlı yaklaşımlar sergiliyor.

Mahkûmiyet kararı kesinleşmiş bir "mahkûm" olmasına rağmen siyasi hayata bu kadar müdahil olabilmesi herhalde Türk infaz tarihinde bir ilktir. Bunun nasıl mümkün olabildiği konusunda yeterince açıklık yok. 15 Aralık tarihli yazısında Ertuğrul Özkök'ün açıklamasına göre durum şöyledir: Avukatları adaya geldiğinde, bir salonda masa etrafında toplanılmakta, "Devlet adına karma bir ekip" görüşmelere katılmaktaymış. Konuşulanların ses kaydı alınmakta, avukatlara not almaları için bir kâğıt verilmekte ancak avukatlara notları ancak bir ay sonra iade edilmekteymiş. Özkök, devlet adına masada bulunan ekipte asker kişilerin de mevcut olduğu kanaatini belirtiyor.

Bu görüşmelerin tabiatında bir gariplik var; devlet adına o celselerde hazır bulunan görevliler tuttukları kayıtları devletin hangi makam veya makamlarına iletiyorlar bilmiyoruz; bu

görüşmelerden avukatlar aracılığı ile kamuoyuna yansıtılan görüşlerle, resmi tutanaklar arasında benzerlik olup olmadığını da bilmiyoruz. Bilmediğimiz bir başka şey -belki de en önemlisi!-, onbir yıldan bu yana muntazaman sürdürülen avukat görüşmeleri aracılığı ile devletin nasıl bir siyasi fayda sağladığıdır? Dağıldı, bitti denilen PKK'nın özellikle 2004'ten sonra daha faal hale gelmesi biraz şaşırtıcı değil mi? Öcalan mütemadiyen konuşup bir şeyler söylüyor ve söyledikleri siyasi gelişmeleri etkiliyor. Bugünün mahkûm ve mahpus Öcalan'ının karizması, yakalandığı andaki itibarını on kere katlamış durumda; bir yanlışlık yok mu devletin hesabında sizce?

Bu "açık ve çok gizli" görüşmeler hakkında hepimiz galiba, "Çok büyük, gizli ve karmaşık bir devlet meselesidir; bizler bilmesek de olur" diye düşünüyor olmalıyız fakat 11 yılda olup bitenler, bize bu alışverişten Öcalan'ın daha kârlı çıktığı ve aktivitesini koruduğunu söylüyor. Nedir bu, tam bir "Baba bir hırsız tuttum; al getir oğlum / Bırakmıyor ki baba!" durumu. Kim mahkûm, kim gardiyan anlaşılmıyor karşıdan...

Açıklığa ihtiyacımız var: Öcalan'ın faydalandığı imtiyazlar, başka mahkûmlara da tanınmakta mıdır meselâ; aldığı mahkûmiyet kararı, Öcalan'ın siyasi ve medeni haklarını kullanmasına izin vermekte midir; bir ay gibi Türk Hukuk Tarihi için rekor sayılacak bir sürede (İstiklal Mahkemeleri'nin rekoru hâlâ kırılamadı ama!) Öcalan'ı yargılayan, 25 Kasım 1999'da temyiz kararını da kesinleştiren adlî düzenimiz, Öcalan'ın taraf olduğu "sair" davalarda niçin o bildiğimiz âheste ritmiyle işleyip durmaktadır; İmralı'daki "Devlet görevlileri" aracılığı ile sürdürülen bu sırlı politika, Türkiye'nin hayrı ve Kürt meselesinin halli için ne gibi faydalar tevlid etmiştir, 11 yıldır vazgeçilemediğine göre bu faydalı tutum daha nice zaman sürüp gidecektir, bunları da bilmiyoruz?

Ne kadar çok şey bilmiyoruz!

Daha çok açıklık, berraklık ve netlik bekliyoruz devletten ve ilgili devlet görevlilerinden; şu görüşme tutanakları açıklansa nasıl olur meselâ? Devlet sırrı mıdır? Eğer bu devlet sırrı ise, devletin öteki sırları nasıl bir şeydir?

Belki de bu soruların cevabını bilmeyen sadece benim. Tevekkeli eskiler, "Cehlin ol mertebesi ancak tahsîl ile mümkündür" demişlerdi!

BDP sadece Kürtleri değil, Türkleri de düşünmeli!

Kürtler adına konuşan pek çok grup var. Bunların içinde örgütlü siyaset yapma imtiyazına sahip olan Barış ve Demokrasi Partisi (BDP)'nin sesi daha çok işitiliyor. BDP, TBMM'de 20 milletvekili ile bir grup hâlinde temsil ediliyor. Daha önce aynı çizgiyi temsil eden farklı partiler Anayasa Mahkemesi tarafından kapatılmış olmasına rağmen BDP, gözünü budaktan esirgemeyen bir üslûp içinde Meclis'teki meşru varlığını sürdürüyor. İşin güzel tarafı, BDP sözcülerinin bütün sivri dilli beyanatlarına, daha doğrusu gayr-i resmî ifadeyle bir "Kürt

Partisi” niteliği taşımasına rağmen, BDP’nin Meclis’teki temsilini herkes içine sindirmiş durumda. Zaman zaman aşırı talepler seslendirseler de BDP’siz bir Meclis, memleketin demokrasiye inanmış büyük kesimi tarafından asla tasavvur edilmiyor, edilemez.

Siyasi Kürt hareketi, 1984’teki Eruh baskınından bu yana gelişti, serpildi, meşrulaştı; kendi içinde tabii sözcülerini çıkardı ve müesseseleşti. Bu nokta, Türk demokrasisi bakımından azımsanmaması gereken bir mesafedir. Bu süreçte demokrasimiz büyük bir olgunluk sınavından geçiyor.

BDP’NİN İÇ ÇELİŞKİSİ

BDP derin bir iç çelişki yaşıyor; varlığını ve aktivitesini PKK’nın silahlı eylemlerine borçlu bir kurumdan söz ediyoruz. Ara sıra farklı şeyler söyleseler de temelde BDP ile PKK arasında organik, tabii bir münasebetin varlığını herkes biliyorsa da yokmuş gibi davranıyor. Bu durum, BDP’nin gücü ama aynı zamanda zafiyetidir. Dağdaki silahlı sempatizanlardan alınan güçle siyaset yürütmek, bir dönem için bile bile görmezden gelinen bir ayrıntı olabilir fakat ilânihâye devam edemez. BDP, kendi iç çelişkisini aşmak zorunda.

DÜZDE SİYASETİN KOLAYI

BDP rahat ve kolay siyaset yapıyor. Kürtlerin, asırların içinden süzülüp gelen sosyolojik kurum ve alışkanlıklarının bütün vebâlini işbaşındaki hükümetlere, bütün olumsuzlukların bedelini devlete ödetmek ve ondan hesap sormak doğrultusunda belirlenen bu politika kolay politikadır. Bir tarafın hep zalim ve borçlu, diğer tarafın hep mazlum ve alacaklı gibi durduğu bir alışverişte, gözlemcilere nazaran mağdurun pozisyonu avantajlı görünür. Kürtler, toplumun tarihî ve sosyolojik mağdurlarıdır ve mağduriyet üzerinden siyaset yapmanın “bir yere kadar” anlaşılabilir bir yanı var. Anlaşılamayan, daha doğrusu radikal tavırlı BDP yöneticilerinin anlaması gereken husus, ağız dolusu olmayacak talepler seslendirilirken Türklerin, daha doğrusu BDP taraftarları dışında kalan nüfusun hemen hiç hesaba katılmayışıdır. BDP’liler, şimdiye kadar elde edilen pozitif hakların hiçbir değeri yokmuşçasına hep daha fazlasını dile getirip buna gerekçe olarak vaktiyle ne kadar mağdur durumda olduklarını tekrarlarken, kendileri gibi düşünmeyen insanların duygularını hesaba katmıyorlar.

SABIR TAŞI ÇATLATILMAMALI

Bir süre önce dillendirilen, ama tepkiler yükselince geri adım atılan ‘çift dillilik’ talebini ele alalım. Gündelik hayatta fiilen Kürt dilini kullanmakta zorluk ve engelle karşılaşmayan Kürtler, çifte dilli anayasal düzenlemeyi telaffuz ederken toplumun geride kalan kısmına “Biz ayrı bir toplumuz; sizlerle aramıza illâ ki anayasal bir duvar çekmek istiyoruz. Ana dilimizi rahatça kullanabiliyor olmamızla yetinmiyoruz” yolunda bir mesaj vermiş oluyorlar. Çift resmî dilli anayasanın siyaset biliminde hangi anlama geldiğini elbette BDP’liler de biliyor;

fakat fırsat eldeyken kazanabileceklerinin azamisini elde etmek tarzında bir yol takip ediyorlar. Bu talepte, eskiden olduğu gibi beraber yaşama arzusunun samimi ifadesi yoktur; daha doğrusu iyi niyet yoktur. Bu mesaj çok net şekilde hissediliyor.

Öte yandan Güneydoğu'da KCK isimli örgütün vergi tahsiline kalkışması, güvenlik teşkilatı kurmak için kendince harekete geçmesi, bir başka yan kuruluş DTK (Demokratik Toplum Kongresi) adına bölgede sağlık hizmetlerinin mahalli idarelere devredilmesi gibi talepler yanında BDP Eşbaşkanı Selahattin Demirtaş'ın geçen hafta "Meclis'te iki dil talebimiz yok ama özerklikte ısrarlıyız" açıklaması ve özellikle demokratik özerklik kavramı etrafında yapılan faaliyetler, sanki Kürt olmayanların sabır taşını çatlatmak için özellikle atılmış hesaplı adımlar gibi görünüyor.

ÖZERKLİK'TEN SONRA NE GELECEĞİ MALUM!

Özerklik konusunda biraz duralım: BDP, Meclis'te grupla temsil edilmesini, hiçbir soruşturmaya tabi kalmaksızın siyaset yapabilme imkânlarını küçümsercesine, daha önce hiçbir topluluk tarafından dile getirilmemiş bir özerkliği ısrarla tekrar etmektedir. Özerklikten kastın yerinden yönetim prensibine göre seçilmiş eyalet parlamentoları, özerk bütçe ve merkezin müdahale edemediği mahalli yöneticiler olduğu açıktır. BDP, Güneydoğu için özerklik talep ederken Türkiye'nin geride kalanı için tavsiyesini tekrarlayarak reel siyasetten çok fanteziyle uğraşıyor. Eleştirilere karşı nedense hep federatif yönetimi tercih eden bazı Batılı ülkelerin gösterilmesi dikkat çekicidir.

BDP, siyaset yaparken kendinden (ve elbette PKK ve uzantılarından başka) kimseyi hesaba katmazmış gibi davranıyor; incitici ve itici olan budur. Mağduriyet hissi içinde kendilerine öbür tarafın yerine koyarak empati yapmaktan kaçınıyor gibi bir görüntü içindeler.

Birbirini takip eden ve gitgide aşırılaşan taleplerin bir yerden sonra kamuoyunda bıkkınlık uyandıracağı açıktır; acaba BDP sözcüleri, olmayacak duaya isteyerek veya istemeden "Âmin" derken, böyle bir bıkkınlığın teşekkülünü mü murad etmektedirler, doğrusu düşünmeden edemiyorum.

GENELKURMAY'IN TEPKİSİ, ESASTA HAKLI VE DOĞRU, ŞEKİLDE HATALI

Genelkurmay Başkanlığı'nın çift dillilik talebine tepki gösteren açıklamasını bu çerçevede değerlendirmenin daha doğru olacağını sanıyorum. Genelkurmay açıklamasına gösterilen ilk umumi tepki, "Askerler siyasi konularda görüş dayatmaktan ne zaman vazgeçecekler?" yolunda bir homurdanma idi; bu tepki şeklen doğrudur ancak Genelkurmay'ın açıklamasını, öncekilerinin aksine toplumun iradesi paralelinde yorumlamak gerekir. Genelkurmay Başkanlığı üslûpta problem yaşıyor olabilir fakat genel irâdenin sesini aksettirmiş olması bakımından doğrudur.

Acaba BDP'liler, ısrarla sinir uçlarıyla oynama siyaseti yürütürken, Türkiye'de askerî vesayetin yeniden sivil siyasete egemen olmasını mı temenni etmektedirler?

Türkiye'de sivil siyaset unsurlarının siyasete hâkim olması, acaba BDP'nin işini mi güçleştirmektedir?

BDP'liler, bu ülkede kalplerini kazanmadan asla başarıya ulaşamayacakları milyonlarca insanın duygularını ne zaman hatırlayacaklar?

'Tam bir muhalif': Kılıçdaroğlu

Kemal Kılıçdaroğlu'nun siyâsi duruşundaki yalpalanmaları, normal şartlar altında sittîn sene CHP lideri olmayı rüyâsında görmeyi bile hayra alâmet saymayan orta halli bir bürokratın, kendini âniden lider bulunca yaşadığı şaşkınlık dönemine bağlamıştım.

Şimdilerde durum biraz daha netleşiyor.

Tam olarak neyi kasdettiğimi anlamanız için Refik Halid Karay'ın, "Tam bir muhalif" başlıklı yazısını bir yerden bulup okumanız gerekiyor. Bu yazı, daha önce üstâd'ın "Tanıdıklarım" adlı kitabında idi; sonradan aynı isimle müstakil kitap olarak yayınlandığını duydum.

Refik Halid Bey bu hikâyede İttihat ve Terakki'ye muhalefeti varlık sebebi haline getirerek fanatizmi bile aşan bir hırs ve aşkla Hürriyet ve İ'tilâf Fırkası'na bağlanan bir küçük memuru anlatır. İ.T.C. taraftarlarının baskısına, sürgününe, dayağına, istiskâline ve dalga geçmelerine, "Görürsünüz siz, bakın neler olacak; yaptıklarınızı burnunuzdan fitil fitil getireceğim, yazın şuraya" diye diklenerek bir kat daha fazla kötü muameleye mâruz kalan kahramanımız, ne yazık ki H.İ.F.'in kısa süren ikbâl zamanlarında da iktidarın nimetlerinden yararlanamaz. Hikâyede en dikkat çekici ve akılda kalıcı husus, kahramanımızın en ağır baskı veya zulüm esnasında bile soğukkanlılığını korumasında destek çıkan inancıdır. Dayak yerken o umursamaz bir tavırla, "Bunlar ne ki, biz iktidara gelince hâlinizi siz düşünün" diyerek rakiplerini çıldırtır ama ne yazık ki hikâyenin sonunda muradına erişemeden göçüp gider.

Gerçekte yaşamış olup olmadığını bilmiyorum fakat o kadar canlı ve renkli resmedilmiştir ki, onunkisi yaşamaktan daha fazla bir canlılık ve sahicilik olsa gerektir. Benim aklıma "siyasi edebiyat" denince hep "Tam bir muhalif" gelir.

Kemâl Bey, "Alevilerin meselelerine sahip çıkmıyor; Alevi kelimesini ağzına almıyor" diye kendini eleştirenlere şâhâne bir cevap verdi ve dedi ki: "Bizim böyle bir lüksümüz yok; herkesin derdiyle ilgilenmek durumundayız. Etnik kimlik ve inanç üzerinden siyaset yapmamaya kararlıyım." Böyle bir yaklaşıma herkesin saygı duyması ve şapka çıkarması gerekir. Doğru olan da budur çünkü. Ne var ki Kemal Bey, kendisini bir lâhza olsun alkışlamamıza izin vermeden akabinde, "Başbakan'ın Çamlıca'daki eviyle kooperatif evimi değiştirelim; bunu yaparsa Çamlıca'daki villamı Kızılay'a bağışlayacağım" diyerek doğru

tutumunu, kötü bir espri ile gölgelemekten kendini alamıyor. Ardından Ankara valiliğinin önceki gün iptal ettiği Seğmen yürüyüşüne sahip çıkıyor. (Yoksa Garnizon koşusu muydu o; hani tam teçhizatlı KHO öğrencilerinin Kızılay'da yaptıkları geleneksel silahlı koşu?) Sonra hızını alamıyor, "Bana Recep diyebilirsiniz. Bu Recep Beyler en çok nerede görülür? Zübük'ü okursanız orada ne kadar çok Recep Bey olduğunu görürsünüz..." diye kimsede gülme hissi uyandırmayan bir latife yapmak lüzumunu hissediyor.

Problem şurada: Kılıçdaroğlu daha çok oy almak ve CHP'ye seçim kazandırmak için neyi nasıl yapması gerektiğini bilmiyor değildir; ona bir şey mâni oluyor; o şey, CHP liderliğine hızlandırılmış asansörle yükselirken kendinde vehmettiği şahsi niteliklerdir. "Ben buraya bileğimin hakkıyla geldim; öyleyse kendi özelliklerimi yansıtmalı ve böylece CHP seçmenine şirin görünmeliyim" endişesidir bu galiba.

Doğrudur, asla sinirlenmiyor, açık verdiğini anlayınca heyecanlanıp dağılmıyor, tansiyonu yükselip şaşırmıyor, bilakis sâkin ve her zaman haklı ve alacaklı intibâı veren bir tavır takınıyor; işte bu tavrıdır ki bana Refik Halid Bey'in "Tam bir muhalif"ini hatırlatıp duruyor.

Günün birinde palas-pandıras CHP liderliğine vedâ etse bile onun kapıdan çıkarken hâlâ, "Benim adım Kemal; Malı götürdüysen hesabını vereceksin. İşlerine gelmez..." diye sâkin bir ses tonuyla konuşmaya devam ettiğini görürsem şaşırmayacağım.